

Fani

1508.

155

1050

De Exemptione Castri et Comitatus quondam Tani, et iurisdictione

Civitatis Cap: XX

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei ad perpetuam
rei memoriam Copiosa dedimus Aplice benigneque fideles, et devotos servos oculis respicient
gratosque eis in suis opportunitatibus se consequi liberos, et propitios exhibere. Sane dile-
ctorum filiorum hominum, et habitatorum Monii Roti, Monii Benelli, Fractarii, Turrii, Sanchi Vini,
Monii Jolii, Sui Laurentii, Celli Jolii, Ingule, Sualterastis, Rectoris, Sui Bartoli, Barrii, Ropule,
Monii Martii, Oracii, Sui Georgii, Lubricarii, et Plagiaris Castri et Comitatus quondam Tani
nobis exhibitam penam continebat, quod dum felicis recordationis Joannes Papa XII. Pre-
decessor noster adversus officiales, consilium, et commune civitatis predictae Tani propter
rebelliones, et infidelitates aliqua de restanda crimina ab eis commissa, ex tunc, et
in multis excessibus contra Deum, et Romanam Ecclesiam perpetratis, procedens contra ipsos Offi-
ciales, consilium, et commune, preter penas alias omnibus, privilegiis, dignitatibus, et
cunctis consensibus, per processum, iustitia exigente, privavit. Postmodum autem Pre-
decessor noster, cum quibusdam aliis ad hoc impetum moventibus, volens in his rebus agere ad
eiusdem boni memini Francisci Episcopi Florentino, et quondam Falconis de Papia thesaurarii Ecclesie
Adrogantissimi nunc Vicerectori Marchie Anconitane, et suis literis certi tenoris commisit ut in
predictis Officialibus, consilio, et commune sub certis modis, pacis, et conditionibus in line-
arum ejusdem contentis plenius, et expressius a penis absoluerint supradictis. Verum
predicti Episcopus, et Vicerector super conveniis in eisdem literis ad actum aliquos pre-
cedentes de voluntate, et consensu expressi Syndicorum, et Procuratorum prefatorum
Officialium consilii, et communis, et ex certa scientia ipsi quoque Syndici, et Procuratores
presentibus, et approbantibus, ordinaverunt quod Castra predicta, et quodlibet eorum
remaneant, sicut exigebant nunc Ecclesie Ratisbonensi immediate subiecta, ab eius iurisdic-
tione, ac dominio predictorum Officialium, consilii, et communis Tarenensis, usque ad dictum
Jedum beneplacitum, franca, libera, et exempta. Cum autem sicut eadem penam subiungit
aliqui Tyranni Civitatis Tani predictae Tarenensis venire contra ordinationes huius-
modi, et eisdem factis Episcopo, et Vicerectoribus, ut premissis molientes dicta

Castra

Castra, vel aliqua ex eis, subiacere nuntiantur tyrannice servituti nobis pro
parte dictorum hominum, et habitatorum ex tunc humiliter supplicans ut eis providere
super his de opportuno remedio paternam diligentiam curaremus. Nos igitur prout
sui diligentem intellectum, et cunctis devotione, ac fidelitate ipsorum hominum, et habita-
torum quos gesserunt hactenus ad eandem Ecclesiam, et gerere studeamus sicut testimonium
percepimus fide dignum benignis supplicationibus inclinatis, Castra predicta, et eorum
quodlibet cum suis tenentibus, et dominicis ab omni iurisdictione, potestate, dominio,
et subiectione Comitatus Tarenensis, ac Officialium communis, et consilii predictorum de
novo usque ad eius sedis beneplacitum excimimus, et ab eis, sicut nunc sunt, franca,
libera, et exempta, et eisdem Ecclesie Ratisbonensi, ac Rectori Marchie predictae qui nunc est,
et pro tempore fuerit, immediate subiecta volumus, et decernimus remanere. Nulli
ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre exemptionis, voluntatis, et
constitutionis infringere, vel eius vim, et reverentiam contraire. Si quis autem hoc aue-
rire presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, et beatorum Petri, et Pauli Apo-
stolorum eius se noverit incursurum. Datus Brevi nunc decimo septimo Kal: Februarii
Constitutionis nostre Anno septimo

Vide in part. I. libro V. Cap. 157.

327-749

Le bene contenute nel presente statuto, pare sono composte a libra, e parte a Soldo
La pena a libra si avere, che ogni libra sono bajochini diecinove due, che fanno

baj: dodici tre quattrini, ed un terzo ----- baj: 17: 3: 3

Ogni dieci soldi poi componzano di moneta vecchia di Fano bajochini nove e mezzo.
che fanno sono baj: sei, un quattrino, un terzo, ed un sexto --- baj: 6: 1: 3: 6

Denominazione de Capelli una volta di Fano = lib: 5: Cap: 152: pag:

Hubz
in 47 me 1862
pro 35.

Impressi per Girolamo Soncino 1508

155
1050.

lib: 5: Cap: 62: 225: 25: 1: 2

Comprato in Aprile 1839 per 1000

Statuta hec sunt

STATVTA CIVITATIS FANI

Dñs Antoni⁹ Negusantius Cuius Fan. Iuriscō
sultus pclarissimus.

Iusticia constant Vrbes/mortalia crescunt
Nilq; homini utilius Iuppiter ipse dedit.
Sed quia declivis uitio uia panditur omnis
Pronius humanum est in mala cuncta genus
Hinc populus Regesq; prius & iura Senatus
Condidit/& tabulas attica terra decem.
Multa tamen desunt/& cuncta negocia lites
Inuoluunt/sceleri curia tota uacat.
Hoc animaduertens Fanensis terra libellum
Hunc dedit/hic lector singula iura leges.
Hunc emat & ciuis/prætor/Legumq; peritus:
Istud opus mores sanctaq; iura docet.

Camillus Damianius Fanestris Ad Lectorem.

Viuebant homines quōdam sine lege/sine Vrbes
Velle suum fuerat Lex quibus: antra domus.
Mœnia paulatim subiere:& libera tandem
Legibus/ & sancto colla dedere iugo:
Quæ simul in uarias post sæcula plurima partes
Distractæ: populi ius tenuere suum.
Vt Fanum ingenis/doctrina/uiribus/ auros
Iuris ita emicuit municipalis honor.
Quicquid opus fuerat per mille uolumina legū
Quætere: in hoc paruo Codice lector habes.

TABVLA

CIN nomine dñi Amen. Incipiūt Rubricæ Statutorū phani. Et primo Rubricæ primi libri uidelicet.

De die dñico & aliis solēnibus festiuitatibus aliquo seruili opere non uiolandis: sed deuotissime celebrandis	capit. i.
De solemnitate celebranda in festo corporis christi	cap. ii.
De festiuitatibus aliorum sanctorum celebrandis.	cap. iii.
De inquisitione facienda ne heretici uel alii fide suspecti in ciuitate phani morentur.	cap. iiii.
De priuilegiis sancti Paterniani manutenendis.	cap. v.
De uno bono uiro eligendo ad exigēdū relicta cū dño episcopo & canonicis phani & faciendū quæ continent in statuto.	cap. vi.
De relictis & promissionibus factis pontibus & aliis piis locis ab hæredibus soluendis.	cap. vii.
De lignis a flumine Metauri & eius littore & mari ut continerent in statuto pro utilitate pontium accipiendis.	cap. viii.
De officio & iuramento potestatis & suorum officialium	cap. ix.
Qd' officiales in eorū officiis ultra sex menses nō morentur	cap. x.
De syndicato potestatis & aliorum officialium Fani & Capitanei comitatus diætæ ciuitatis.	capitulū .xi.
De consilio generali communis phani & eius ordine.	capitulū .xii.
De consilio speciali communis phani & eius ordine.	capitulū .xiii.
De officialibus ad breuia eligendis in consilio generali cōis fani. C. xiiii	
De electione quattuor notariorum ad bāchum tribunalis ciuiliū causarum communis phani.	capitulū decimūqntū.
de officialibus eligendis in consilio speciali.	capitulū decimū sextū.
de deueto officialium ciuitatis phani.	capit. decimūseptimū.
de officio quattuor æstimatorum communis.	capit. decimūoctauū.
de officio approbatorum communis.	capitulū decimū nonū
de officio capitaneorū super piscibus & eorum notario.	cap. xx.
de officio capitanei super uis & pontibus & eius notarii.	cap. xxi.
de officio capitanei super fornariis & fornaciariis.	cap. xxii.
de officio capitanei super molendinariis.	capitulum. xxiii.
de officio capitanei super uictualibus.	capitulū . xxiiii.
de officio notarii super cancellatione cōdemnationū.	capitulum. xxv.
de officio amici cōmunis.	capitulum. xxvi.
de officio notarii gabellarum	capitulū . xxvii.
de officio superstitis & notarii catastorū Fani.	capitulū . xxviii.
de officio officialium pensæ frumenti.	capitulum. xxix.

STATVTORVM

Quod nullus qui portat granum ad macinandum audeat dictum granum portare nisi primo illud ponderari fecerit & inde bullettam receperit.

De reportatione farinæ.	Capitul. xxx.
De pāno portādo sup dorso aialis granū uel farinā portātis.	capitul. xxxi.
De officio molendinariorum & pistrinariorum.	capit. xxxii.
De officio officialis bullæ becchariæ	capit. xxxiii.
De officio spocanorū ciuitatis phani.	capit. xxxv.
De officio æstimatorum carniū bouinæ a beccharia	capit. xxxvi.
De officio superstitis super laboreriis cōmunis	capit. xxxvii.
De officio duorum superstitum communis cum socio milite potestatis ad cursus paliorum.	cap. xxxviii.
de officio massaroli cōmunis phani & eius salario	cap. xxxviii.
de officio officialis super bullis & iustificationibus ponderum & mensurarum cōmunis phani & eius salario.	capitulū. xl.
de duobus profenetis hñdis i ciuitate Fani & eorū officio.	capitul. xli.
de occultatiōe hebreorū tempore passionis dñi nrī iesu xpi.	capit. xlii.

Incipiūt Rubricæ secundi Libri causarum ciuiliū.

De potestate & arbitrio domini potestatis phani.	Cap. primū.
De iurisdictione militis potestatis in ciuilibus & extraordinariis.	capit. ii.
De arbitrio & potestate Capitanei generalis comitatus Fani cognitionē habentis in causis ciuilibus.	capitulū .iii.
De pœna nō parentium mandatis domini potestatis & aliorum officialium ciuitatis & comitatus phani.	capitulū .iiii.
In quibus causis & casibus extraordinarie procedatur.	capitulū .v.
De causis & casibus in quibus ordinarie procedi possit.	capitulū .vi.
De modo & forma citationis fiendæ.	capitulū .vii.
De securitate uenientium ad curiā officialiū cōis Fani.	capitulū .viii.
Quod non suppositi iurisdictioni cōis Fani contra ciues nō audiantur nisi satisfident & de satisfatiōibus præstandis.	capitulū .viii
Quod forensibus non prosint beneficia statutorum cōis phani in præiudicium communis uel subditorum phani.	capitulū . x.
De procuratoribus in ciuilibus admittendis	capitulū . xi.
De exceptionibus habentibus impedire litis ingressum.	capitulū . xii.
De litis cōtestatione & sacramento calumniæ	capitulū .xiii.
De positiōibus in iudicio fiendis & de earū responsiōe.	capitul. xiiii.
De probationibus.	capitulū . xv.
De testibus.	capitulū .xvi.

TABVLA

De iureiurādo & sacramento deferendo a parte parti in iudicio seu etiā a iudice parti in supplementum probationis.	Cap. xvii.
De instrumentis in iudicio productis & exhibendis & ipsorum registratione in actis facienda & eorum restitutione.	Cap. xviii.
De in integrum restitutione concedenda.	Cap. xix.
De mō pcedēdi cōtra absēte seu cōtumacē & de tenutis dādīs.	Ca. xx.
De sequestratione.	capitu. xxi.
De pignorationibus faciēdis & usq; ad quā quātitatem possint pignora capi Et de modo & ordine in pignorando seruando	capitu. xxii.
Quod bona emphiteotica cedant in obligatione bonorum & in tenu tam capi possint in solutum a creditoribus.	capit. xxiii.
De instantia causā principalis.	capitul. xxiiii.
De feriis & diebus feriatis.	capitul. xxv.
Quibus diebus & horis potestas & eius iudices Vicarius appellationū & alii officiales causarum sedere debeant pro iure reddēdo: & de campana hora iuris pulsanda.	capitul. xxvi.
Quod filiatio seu paternitas siue fraternitas priorat ⁹ Abbas abbatissa seu officium non negetur. Et de poena negantis.	capitul. xxvii.
Quod uiduus uictori in expensis condemnatur.	capit. xxviii.
De modo & forma obseruanda in cōtractibus minorum.	capit. xxix.
Quod mulieres nuptæ se obligare non possint prater formam infra scriptam.	capitulū xxx.
Quod creditor cōpellatur debitori reddere instrumentum.	capitul. xxxi.
De executione publici instrumenti uel chyrographi.	capit. xxxii.
De instrumentis feneratorum.	capit. xxxiii.
De modo & forma seruanda in testamentis feneratorum.	capit. xxxiiii.
De mō & forma seruāda p feneratores i pignorib ⁹ distrahēdis.	cap. xxxv.
De instrumentorum p̄scriptione.	capit. xxxvi.
De mō & forma adipiscendæ possessionis rei imobilis infra certum tēpus permutatæ uenditæ uel donatæ.	capit. xxxvii.
De prohibitione cōtractuū simulatorum & fraudulentōz.	capit. xxxviii.
Quod ille pro quo quis fideiussit uel se obligauerit cōpellatur liberare fideiussores.	cap. xxxviiii.
Quod fideiussores habeāt bona principalū obligata.	capitulū .xl.
De nō mutuādo alicui pecuniam ad azardum.	capitulū .xli.
De instrumentis per notarios complendis & in eorum protocollis extēdendis & per partes reluendis.	capitulū .xlii.
Quod nullus ciuis Fani recipiat cessionē cōtra suū cōciue.	capitul. xliii.
De bñficio fideiussorum & duorum reorum.	capit. xliiii.

STATVTORVM

Quod possessio psonæ defunctæ in hæredes intelligat ^r cōtinuata absq; corporali apphēsiōe.	capitulū .xly.
Quod q cōtraxerit uel arras dederit nō possit discedere a cōtractu.	ca. xli.
De lucro dotis faciēdo p uirū muliere p̄cedente in matrimonio & de reb ⁹ eidē mulieri trāsmisiss i matrimonio nōdū p carnalē copulā cōsu.	
Quod extātib ⁹ filiis ex priō matrimonio mulier alteri ⁹ (mato. ca. xlii.)	
matrimonii nō possit seu ualeat iequaliter testari iter eos.	capit. xliiii.
De cōpromissis fiēdis iter affines & cōiunctos usq; ad qrtū gdu.	ca. xlix.
De suspectis & fugitiuis	capitulum. l.
De officio aduocatorum & procuratorū & eorum salariis.	capitulū .li.
De imunitatibus & priuilegiis aduocatorū seu iudicū atq; pcuratorū notariōz Medicorū & magroz grāmaticæ rhetoricæ & loicz.	cap. .lii.
De modo & forma & ordine librorū mercatorū.	capitulū .liii.
Quod libris mercatorū det ^r fides usq; ad certā quātitatē.	capitul. liiii.
De his qui bonis cedere uolunt.	capitulū .lv.
quod nullus cōtra rectores uel officiales Fani opponat illos nō fuisse officiales.	capitulū .lvi.
De matricula aduocatorū pcuratorū & notariōz.	capitulū .lvii.
De mō & forma & ordine p̄colloz notariōz ciuitatis Fani.	cap. lviii.
De nouis ciuibz recipiendis	capitulū .lix.
De p̄collis notariōz defunctorū i publicā formā redigēdis.	capit. lx.
De imunitate uenientium ad habitandū in ciuitate Fani.	capitulū .lxi.
De imunitatibus tōbariorū hoinū Fani & eius dist ^r is	capitulū .lxii.
quod laboratoribus soluantur in sero.	Cap. lxiii. (rū reg. ca. lxiii.)
De locatiōib ⁹ domoz & cottumis bestiarū & affictib ⁹ possōnū & alia	
Quod extātib ⁹ masculis ab intestato fœminæ nō succedāt.	capit. lxy.
De successiōibus ab intestato & intestabilium.	capitul. lxvi.
De sententiis executioni mandandis.	capitul. lxvii.
De capitibus solidorū non tollendis a ciuibz uel comitatibus uel icolis uel habitatoribus ciuitatis uel comitatus Fani.	capit. lxviii.
De solutione faciēda militi socio & familiæ potestatis & plazariis in executionibus faciēdis in ciuilibz.	capitul. lxix.
De non alienando aliquam rem litigiosam.	capitulū .lxx.
De pretio statim soluēdo ubi non fuerit terminus cōstitut ⁹	capitul. lxxi.
De pretio uini & olei soluēdo infra .xx. dies ad plus a die datæ arræ.	ca. lxxii.
De credēdo illis qui miserint laboratores pro quanta parte diei defecerint laborando.	capit. lxxiii.
De non existendo tutor uel curator pupillorum uel aduultorum ciuium Fani nisi fuerit continu ⁹ habitator Fani.	capit. lxxiiii.

TABVLA

De donationibus legendis in cōsilio generali.	Capit. lxxv.
De officio & mercede notariorum baner: & de mercede & lucro notari orū phani de rogitis & instrumentis	Capit. lxxvi.
qđ forēses tractet Fani eo iur quo Fanēsis tractabit i terra forēsis. ca. 77.	Cap. lxxviii.
De assessore uel cōsultore dādo.	Cap. lxxviii.
Quod capitaneus castrorum comitatus Fani teneatur exigere gradus & collectas ad cōmune Fani spectantes.	capitul. lxxix.
De emolumentis tubatorum communis phani.	Capit. lxxx.
De poena petentis plus debito uel debitū iam solutū	capitul. lxxxi.
De re ecclesiastica nō recidenda ppter pensionē nō solutā.	capit. lxxxii.
De appellationibus.	capit. lxxxiii.
Incipiunt Rubricæ tertii libri. de Criminalibus.	
De arbitrio & potestate ptātis ciuitatis Fani eiusq; Vicarij seu iudicis maleficiorum in criminalibus.	Cap. primū.
De qb ⁹ delictis seu maleficiis pcedi possit p inquisitionē.	Cap. secundū.
De quibus criminibus per accusationē procedi possit.	Capitulū. iiii.
de his qui possunt accusare & de poena accusatoris nō pbātis.	cap. iiii.
de maleficiis denunciandis.	Capitulū. v.
de mō forma & ordine pcedēdi in criminalibus.	Capitulū. vi.
de citationibus & bānis faciendis in causis criminalibus & modo & for ma citandi & bāniendi.	Capitul. vii.
Qđ i criminalib ⁹ nulla exceptio hēat ipedit pcessus igressū.	Capit. viii.
de copia accusatiōis denunciationis seu inquisitionis ad cameram trās mittenda.	Capit. viii.
de pcuratorib ⁹ & defēsorib ⁹ admittēdis i cāis criminalib ⁹ .	Cap. decimū
de adultis & filiis familias i causis criminalibus admittēdis.	Capitulū. xi.
de copia accusationum & excusationum testium & aliorum actorū liti gantibus de maleficio exhibenda.	Capitulū. xii.
de abolitione concedenda in causis criminalibus.	Capitul. xiii.
de testibus admittendis in causis criminalibus.	Capit. xiiii.
de probationibus faciendis in causis criminalibus.	Capitul. xv.
de probatione famæ & consociorum in criminalibus.	Capitulū. xvi.
In quibus casibus possunt delinquentes torqueri.	Capit. xvii.
de tempore & hora reddendi iura in criminalibus.	Capit. xviii.
Qđ notarius maleficiorum scribat omnia & singula acta & scripturas in causis criminalibus in ei ⁹ libris & de copia parti dāda.	Capitul. xix.
de instātia & tēporib ⁹ terminādox pcessuū i criminalib ⁹ .	capitulū. xx.
de sententia ferenda in criminalibus.	capitulū. xxi.
qđ de poenis nō pūsis a statuto de similib ⁹ ad similia pcedat.	cap. xxii.

STATVTORVM

de mitigatione poenarū ppter confessionē pacem & solutionē in ter mino: & de pace faciēda per cōmūe phani in defectū offensi.	cap. xxiii.
de augumētatione poenarū ex certis causis.	capit. xxiiii.
de poena offēdētū subditos cōis Fani extra comitatū seu districtū .c. xxv	
de homicidiariis & assassinis & qb ⁹ ptrib ⁹ tollat legitima homici (Fani darū filiorū in ipforū patrum uita.	capitul. xxvi.
de poena uenenātium seu toffificantium aliquem.	capitul. xxvii.
de poena amputantium seu debilitātiū alicui membra.	capitul. xxviii.
de poena percutientū & offēdentiū i psona sine armis	capitul. xxix.
de poena insultātiū seu euaginātiū arma & adminātiū cū eis.	capit. xxx.
de uerbis iniuriōsis.	cap. xxxi.
de poena blasphemantium deum & alios sanctos & sanctas dei: & de non iurando per corpus dei.	capit. xxxii.
de poena blasphemantium carboncellū & similia.	capit. xxxiii.
d poena pcutiētiū seu uitupātiū figuras & imagies dei & scōz. ca. xxxiiii	
de poena ponentiū ad ostiū alicui ⁹ cornua seu aliquid turpe uel aliquā cedulam seu scriptam & carmen diffamatorium.	capit. xxxv.
de furtis latrociniis & robbariis.	capitul. xxxvi.
de poena iserētis alicui uiolētiā expulsuā turbationem seu compulsi de priuatis carceribus.	capit. xxxviii.
de crimine falsi.	Quā. xxxvii.
de poena perhibentis falsum testimonium.	capitul. xxxix.
de poena utentis falso instrumento.	capitulū. xl.
de poena faciētiū seu expēdētū falsam monetā.	capitulū. xli.
de poena incendiarii.	capitul. xlii.
de poena adulteri.	capitul. xliii.
de poena cognoscentis aliquā pedisequā in domo dñi.	capitulū. xlv.
de poena incestus.	capitul. xlii.
de poena stupri.	capit. xlvii.
de poena raptus	capit. xlviii.
de poena sodomie.	capitul. xlix.
de poena coniugatorū tenentium concubinam.	capitulū. l.
de poena percutientium cum armis.	capitulū. li.
de incantatoribus incantatricibus & maleficis.	capitulū. lii.
de poena portantium arma	capitul. liii.
de licentia delationis armorum nemini cōcedenda	capitul. liiii.
de proditoribus & rebellibus ciuitatis Fani: Ipsam ciuitatē comitatū & districtū prodere uolentibus.	capitulū. ly.
de tentātibus qđ ciuitas Fani suum perderet comitatum & inobediētib ⁹ dictæ ciuitatis & collectas soluere recusantib ⁹ .	Cap. lyi.

TABVLA

De poena intrantiū ciuitatē Fani castra uel eius fortilitia aliū de q̄ p por- tas seu de eis exeuntium.	Capit. lvi.
De poena frangentiū carceres cōmunis Fani	Capitul. lviii.
De poena offendentiū carceratos.	Capit. lyiii.
De officio custodū carcerum.	Capitulū. lx.
De carceribus uisitantis per uicariū potestatis.	Capitulū. lxi.
De poena eripientis aliq̄ de manibus familiae ptātis.	Capitulū. lxii.
De poena frangētis pacē	Capitu. lxiii.
De hostibus & rebellibus cōis phani.	Capit. lxiiii.
De bānitis cōmunis phani impune offendendis.	Capitulū. lxv.
De poena receptantium exbānitos cōmunis phani.	capitul. lxvi.
De lucro & premio capientium exbānitos.	capitul. lxvii.
De bānitis nō cancellandis seu eximendis de bāno.	Cap. lxviii.
De malefactoribus capiendis.	Capit. lxviiii.
De hæreticis/ assassinis/ lenonib⁹ sodomitis & lusorib⁹ falsorum taxil- lorum de ciuitate expellendis.	capitulū. lxx.
De poena facientium cōuenticulam seu parlamentum seu guarnimen- tum in ciuitate uel districtu phani.	capitul. lxxi.
Q d ptās q̄ p tpe fuerit teneat discordias & odia q̄ sūt & erūt iter ciues co- mitatiuos & subiectos toller & ad pacē reducere ne de maleficia orian-	
Q d ptās teneant facer fieri paces inter ciues comitati- (tur. Ca. lxxii.	
uos seu districuales Fani quoties occurrerit fieri aliq̄ offensā seu aliq̄ maleficiū.	Capit. lxxiii.
De poena faciētis tumultū uel seditionē i ciuitate Fani.	capit. lxxiiii.
De poena ludentium ad ludum azardi.	Capitul. lxxv.
De poena eūtiū de sero post tertium sonū campanæ.	Capit. lxxvi.
De poena sagittantium balistantium uel palloctantiū & proiicientiū & ad mādarellā ludentiū p ciuitatē & burgos Fani	Capit. lxxvii.
Q uod patres pro delictis filiorū non grauentur.	Capit. lxxviii.
De mādātib⁹ & p̄bētib⁹ auxiliū cōsiliū uel fauorem.	Capit. lxxix.
de herbarolis & aliis edificiis sub stratis nō fabricādis neq̄ hñdis. c. lxxx	
De securitatibus dandis ab his a quibus offensa timetur.	Capitul. lxxx.
De poena capientium columbos.	Capi. lxxxi.
de poena periuiri.	Capit. lxxxii.
de poena mouētiū terminos uel aquæ cursū ipediētiū uel mutatiū. Ca. 83.	
de domibus nō destruendis & poena destruētiū domos.	Cap. lxxxiii.
de poena offēdētiū ptātē uel ei⁹ iudicē uel aliq̄ d ei⁹ familia. C. lxxxv.	
Q uod facta condēnatione de crimine seu delicto amplius ciuilitè agi nō possit ad uindictam.	Capit. lxxxvi.

STATVTORVM

De poena officialiū aliquid accipientiū seu extorquentiū aliter q̄ sit a sta- tutis expresse concessum.	cap. lxxxvii.
Q uod solutiones condemnationū & p̄cessuum fiant & fieri debeant depositario cōmunis Fani.	cap. lxxxviii.
Q uod potestas Fani teneatur facere exigere omnes condēnationes ad suum officium spectantes.	cap. lxxxviii.
De salario notariorū deputatorū super cancellationibus condēnationū tam in maleficiis q̄ in damnis datis.	cap. xc.
De fideiussoribus approbādis in causis malefactorū & in aliis q̄buscūq̄ causis cōi spectantibus per approbatores cōis Fani.	cap. xci.
De mulieribus inhoneste uiuentibus.	cap. xcii.
Vt nullus officialis nec alius quiuis de familia potestatis ingrediat do- mum alicuius post tertiu sonum campanæ.	cap. xciii.
Licet qs dixerit prāti ludici uel aliis officialibus quibuscūq̄ ciuitatis Fa- ni: Tu nō facis mihi ius: non propterea cōdemnetur.	cap. xciii.
De non minando alicui qui dederit petitiōes contra ptātē & alios offi- ciales Fani.	cap. xciv.
De poena medicantium sine licentia.	cap. xcvi.
Incipiunt Rubricæ Quartī Libri damnorū datorū.	
De electione officialis damnorum datorum.	cap. i.
De arbitrio & ptātē officialis prādicti eiusq̄ officio & iurisditōe & de fa- uore sibi exhibēdo p curiā ptātis & aliorū officialiū Fani.	cap. ii.
De circa fienda per officialē & q̄ credat sibi de inuentionibus per ipm factis in damnis datis.	cap. iii.
De forma & modo super accusis denunciationibus & inuentionibus dā- norum datorum procedendi.	cap. iiii.
De solutionibus & emolumentis illis quas & quæ officialis prādictus p- cipere possit impune ultra salariū sibi deputatum.	cap. v.
De custodia possessionū & fructuū ciuitatis comitatus & districtus Fani & de gualdariis & eorum officio.	cap. vi.
De his q̄ possunt accusare p eorū interesse: & mō & forma accusandi & infra q̄tū tps & usq̄ ad q̄tū credat accusanti de æstimatione dāni. ca. vii.	
De his q̄ de dānis datis accusari pnt: & p eis tenent & obligant. ca. viii.	
De dānis datis psonali & ab aīalib⁹ quorū malefcores n̄ repirent. ca. ix.	
Q uod usq̄ in quantitatē. xx. sol. teneant gualdarii dāna emēdare: si ma- lefactores dānoz & furtorū factorū in possessionib⁹ nō reperiāt. ca. x.	
De renunciatione accusationis.	cap. xi.
De testibus admittendis in causa damnorum datorum.	cap. xii.
Q uod nemo audeat uel præsumat nomen suū celare seu mutare & de	

TABVLA

indicatione damni dantis fienda & contrafacientis poena.	ca. xiii.
de poena faciēti fraudulose accusam uel denunciam.	cap. xiiii.
de salario & immunitate gualdiorū seu custodum possessionū ciuitatis uillarum & castrorum Fani.	cap. xv.
de alienae iurisdictionis damnum datibus cum eorum animalib⁹ infra confines territorii & districtus Fani.	cap. xvi.
de bobus nō dimittēdis ire dissolutis & non ligatis de nocte sine custodibus.	cap. xvii.
de a medio mense Martii usq; ad Kalendas Iunii.	cap. xviii.
de laboratoribus potatoribus factoribus & truncatoribus uinearū uuarum pistoribus q; non portent extra uineas ligna: uites: uuas: nec alias res eorū propria uoluntate nisi de domini licentia.	cap. xix.
de custodibus ponendis a cōuicinis ne anseres dānum inferāt in bladis & segetibus seminatis in plano Fani & marottarū.	cap. xx.
de igne in stipulis siue saudis nō mittēdo sine licētia officialis damnorū datorū praterq; in goluppatis: Nec mittat ignis in mōdezariis.	ca. xx.
de nō mittendo linū nec ullā aliam putredinē: nec pisciū intossicationē in arzilla aliquo tpe: nec in aliis locis prohibitis.	cap. xxi.
Quod liceat aialib⁹ pascuare in stipulis & in saudis: & in aliis locis nō damnosis ut in statuto infra scripto continetur.	cap. xxii.
Quod uua nō portet ad ciuitatē aī tps uideciarū & pēa portatiū.	ca. xxiii.
de nō faciēdo fenū herbā & ligna incidēdo in terra aliena fraudulēter sub spe acquirēdi ius & tenutā eius quod suū non est.	cap. xxiiii.
de dānis datis in uineis psonaliter & cū animalibus & de animalibus tenendis ligatis per laboratores.	cap. xxv.
de dānis datis in hortis psonaliter & cū aialibus.	cap. xxvi.
de dānis datis psonaliter & cū aialib⁹ in siluis fractalib⁹ paleariis oliuetis: cannetis & uincaretis.	cap. xxvii.
de damnis datis psonaliter & cum animalibus in campis pratis seminatis & de spigatoribus & de merentibus granū & bladū.	cap. xxviii.
de porcis non pasculandis in pratis ullo tempore.	cap. xxviii.
de dānis datis psonaliter in genestretis buschis: sterpetis & uitettis.	cap. xxx.
de incisione arborū domesticarū fructiferarū & nō fructiferarū & ab arborum ficio uel nō & de ramis pēdentibus sup possessionē cōuicini.	cap. xxxi.
de transeuntibus per possessiones psonaliter & cū bestiis & suarcantibus fapes & replentibus fossatos.	cap. xxxii.
de damnis datis tēpore guerrarū.	cap. xxxiii.
Quod omnes ciues & districtuales Fani possint accusare damna dantes in possessionibus sitis extra territorii Fani in quibuscūq; territoriis & iurisdictionibus essent.	cap. xxxiiii.

STATVTORVM

De poena gualdiorū & custodum damna dantium.	cap. xxxv.
De animalib⁹ laboratorū possessionū & dominorū ipsarū possessionū non denunciandis: accusandis: nec per inuentionē scribēdis.	ca. xxxvi.
De modo procedendi in casibus non determinatis.	cap. xxxvii.
De pignoribus accipiendis p damnis datis.	cap. xxxviii.
De tempore expeditiōis quæstionum damnorū datorum.	cap. xxxix.
De iniuste inuentis: accusatis: uel denūciatis q; cancellentur libere eorum processus.	capitulu. xl.
De phibita accusationis: denunciationis seu inuentionis cācellatione prius q; damnum illud passo fuerit emendatum.	cap. xli.
Quo cācellari debeat accusa pcessus & cōdenatiōes in dānis datis.	ca. xlii.
De animalibus sine custodia repertis & de uulneratibus & interficientibus ipsa animalia.	cap. xliii.
De allegantibus habuisse licentiam.	cap. xliiii.
De panteriis.	cap. xlv.
De rumpentibus conductū fontis & uallatum cōmunis.	ca. xlii.
De amygdalis non factis & imaturis non colligēdis nec exportādis cau sa uendendi.	cap. xlvii.
De uolentibus facere prata.	cap. xlviii.
De poena animalū quadrupedū intratiū morantiū & pasquantium in foueis & ripis ciuitatis Fani & de hortis in ipsis nō fiendis.	cap. xlviii.
Quod officialis dānorū datorū Fani teneat exigere & executionē facere de omnibus cōdenationibus damnorū datorum.	cap. l.
Incipiunt Rubricæ Quinti Libri de extraordinariis.	
De plazariis & nuntiis cōmunis Fani & eorum officio.	cap. i.
De electione arbitrorum contratarum & eorum officio.	cap. ii.
De munitionib⁹ cōis p amicū eiusdē conseruandis.	cap. iii.
Quod null⁹ officialis Fani accipiat in solutū de reb⁹ cōis Fani.	cap. iiii.
De nō detinēdo fraudulēter & dolose de bonis cōis.	cap. v.
De nō alienādo nec occupando aliquā uiam ciuitatis Fani nec eius cōmitatus uel districtus.	cap. vi.
De personis uendentibus pisces recentes.	cap. vii.
De modo & ordine seruando in uendendo pisces.	cap. viii.
De restitutione bonorū ablatorum cōmuni & inquisitione fienda per potestatem uel eius Vicarium circa hoc.	cap. viii.
De fideiussoribus cōmunis Fani.	cap. x.
De bonis pontis metauri & hospitalis dom⁹ dei & iurib⁹ eorū.	ca. xi.
De possessionibus & rebus pōtis metauri & hospitalis domus dei imobilibus non alienādis sine licentia consilii generalis.	cap. xii.

TABVLA

de artibus fideliter faciendis siue exercendis.	capitulū. xiii.
De specariis & eorū arte legaliter exercenda.	cap. xiiii.
De pōderib⁹ & pefectis mercatorū & campforū.	cap. xv.
De passo mercatorū uēdētū pannū siue pignolatū uel pānū lini. ca. xvi.	
De stateriis merciariorū: speciariorū: beccariorū & aliorū artificū. c. xvii.	
de belantiis & belanciolis aurificum ciuitatis Fani.	cap. xviii.
De eodem.	cap. xix.
de arte pignolatorum & bambasii.	cap. xx.
de carnib⁹ siluestrib⁹ nō uendēdis alibi q̄ in cāpo & platea cōis. ca. xxi.	
de circhis ligneis uincis & similibus non emendis per triculos causa reuendendi.	cap. xxii.
de portantibus circulos ad uendendum.	cap. xxiii.
de calcinariis non habendis & pellibus non aptandis iuxta aliquem puteum per decem perticas.	cap. xxiiii.
de ponderibus & pefectis in cōmune habendis.	cap. xxv.
de becchariis & eorum officio.	cap. xxvi.
de non inflando aliquam bestiam.	cap. xxvii.
de bestiis mortuis non deferendis ad ciuitatem nisi modo & forma infrascriptis.	cap. xxviii.
de gualmedrio seu podumo omni mense fiendo.	cap. xxix.
Quod nulla tricola uel alia persona emat oua: bladum uel alia uictualia ante nonam causa reuendendi.	cap. xxx.
de passo ferreo habendo.	cap. xxxi.
de panno lanæ & lana non pignorandis.	cap. xxxii.
Quod sartores non possint pignorare pannos.	cap. xxxiii.
de panno bigelli & agnellini.	cap. xxxiiii.
de sartoribus & giupponariis.	cap. xxxv.
de laboratorib⁹ terrarū uineatarū & aratiuarū & de tpe laborerii. ca. xxxvi.	
De prezarolis & eorum mercede & de salario seu mercede asinariorum carizatorum & bubulcorum.	cap. xxxvii.
Quod carratores conducentes currus per ciuitatem Fani tenere debeant manum super temonem & asinarii post fomeriū.	cap. xxxviii.
de salario magistrorum lignaminis & muratorū siue lapidū.	cap. xxxix.
de salario ferratorum & fabrorum.	cap. xl.
de salario & mercede sartorum.	cap. xli.
de aurificibus.	cap. xlii.
de calce & gesso.	capitulū. xliii.
de forma lapidum & cupparum.	cap. xliiii.
Quarū uēdāt miliaria lapidū cupparū planellarū & q̄drellorū. ca. xlv.	

STATVTORVM

de pistoribus & panem uendentibus.	cap. xlyi.
de fornariis & eorum salario	cap. xlvii.
Quod nullus utatur barilibus non bullatis.	cap. xlviii.
de cimatoribus pannorum.	cap. xlix.
de his quæ prohibita sunt calzolariis.	cap. l.
de his quæ prohibita sunt pellipariis.	cap. li.
de nō proiciēdo aliquā imūdiā seu putredinē seu aīalia mortua i plateis seu viis ciuitatis & burgorū fani: nec i cloacis: nec i foueis cōis. ca. lii.	
de aqua oliuarum non proicienda in uiis.	cap. liii.
de aqua broaldorum non proicienda in uiis.	cap. liiii.
de pconizādo quolibet die Veneris ut plateæ spazent.	cap. lv.
Quod nullus trahat uel exportet granum: farinam uel bladum extra districtum Fani.	cap. lvi.
de puteis remundandis & seligandis per homines illarum cōtratarum in quibus sunt & illis utuntur.	cap. lvii.
de uis uicinalibus aptandis.	cap. lviii.
Quod quicunq; fecerit fossatū ad eius possessionē debeāt uicini ita facere q̄ aqua ex eo libere labi possit.	cap. lix.
Quod cursus aquæ pluuialis platearum andronorum fossatorū ac riuorum ciuitatis & districtus nullo modo impediatur.	cap. lx.
Quod omnes & singulæ uix districtus Fani debeāt affossari ex utraque parte & per quos.	cap. lxi.
Quod null⁹ audeat cōtrahē mīmoniu sine pntia p̄p̄quorū spōs. c. lxii.	
De uestimentis & ornamentis mulierum: & de donariis prohibitis tempore nuptiarum.	cap. lxiii.
De modo & forma uestium mulierum.	cap. lxiiii.
De conuiuio nuptiali.	cap. lxv.
Quod sutores nō iuāt nec faciāt uestimēta cōtra formā statutorū.	cap. lxvi.
Quod nullus faciat plantū tempore alicuius funeris.	cap. lxvii.
Quod mulieres defunctorum non uadant ad ecclesiam.	cap. lxviii.
Quod postq̄ mortu⁹ fuerit sepultus hoies in cōtinēti recedāt.	cap. lxix.
De cadaueribus defunctorū portādīs reclusis ad sepulturā.	cap. lxx.
De mō & ordine seruādo circa expēsas funeris & sepulturæ.	cap. lxxi.
Quod arbitri contratarū denunciare teneantur potestati & eius officialibus defunctos in eorum contratis.	cap. lxxii.
De mēsuris grani: uini: oliuarū: & calcis retinēdis mō & forma infrascriptis bullatis bulla cōmunis: & dñi p̄tatis qui p tpe fuerit.	cap. lxxiii.
De uegetibus quæ dantur ad naulum & canapis.	cap. lxxiiii.
De naulo domorum & stationum.	cap. lxxv.

TABVLA

de salariis famulorū & nutricū siue bailarū & aliis mercenariis.	ca. lxxvi.
de sacchis uanghis sappis & aliis similibus q̄ dant̄ ad naulū.	ca. lxxvii.
de ronzenis dandis ad ueduram.	cap. lxxviii.
de longitudine lignorum quæ uendunt̄ in platea cōis.	cap. lxxix.
de ædificiis priuatis & eorum fenestris.	cap. lxxx.
de ciuitate Fani mundanda.	cap. lxxxi.
de cloacis andronis & scassis.	cap. lxxxii.
de agnis non extrahendis de comitatu & districtu Fani.	cap. lxxxiii.
de cannis uel uincis non extrahendis de Ciuitate comitatu & districtu Fani.	cap. lxxxiiii.
de pœna dimittentiū ire porcos dissolutos p̄ ciuitatē Fani.	cap. lxxxv.
de porcis tenēdis in ciuitate Fani reclusis.	cap. lxxxvi.
Q̄d nemo habeat porcile ī stratis seu uiis cōis & de pœna	cap. lxxxvii.
Q̄uod nullus cōburat feces & faciat cordas budellorum prope ciuitatem per uiginti cannas.	cap. lxxxviii.
de pena inferentiū iniuriam uel grauamen scolaribus uenientibus uel stantibus Fani.	cap. lxxxix.
Q̄uod leprosi non permittant̄ ire per ciuitatē nec stare in ea.	cap. xc.
de tubatoribus cōis Fani & eorum officio.	cap. xci.
de manutenendis pōtib⁹ & uiis per castra & homines & uniuerſitates in quorum territorio sunt.	cap. xcii.
de collectis & gradibus & similibus impositionibus soluēdis per illos q̄ tenutā acceperint & fructus habuerint.	cap. xciii.
de psonis nō tenēdis cōtra uolūtātē suorū ut ī statuto cōtinet̄.	ca. xciiii.
Q̄d null⁹ audeat uel p̄sumat apponere ligna pergularū nec uasa cum herbis sup̄ domib⁹ uicinorū sine eorū uolūtate & licētia.	cap. xc.
Q̄uod castra & uilla comitat⁹ Fani q̄ nūc sunt: uel p̄ tpe erūt in subiectione fani gaudeāt bñficiis & priuilegiis hoīum ciuitatis fani.	ca. xcvi.
Q̄uod castra & uilla comitatus fani quæ fuerint rebelles ciuitatis prædictæ careāt beneficiis & priuilegiis fani	cap. xcvi.
Q̄uod nemo de bonis & iurib⁹ cōis surripiat seu usurpet.	cap. xcvi.
de riuo auscetiū cauādo p̄ possidētes iuxta ip̄m a. f. N. ad metauge.	c. xcix.
de his qui fuerint condēnati & post cōdēnationē solutā ad aliā curiam extra curiam fani extrahuntur defendendis.	cap. c.
Q̄uod nemini liceat foueas facere ī uiis ciuitatis & comitat⁹ fani ante possessionem alterius.	cap. ci.
Q̄d capiētes aues rapaces hñtes gettos eas aīco cōis assignar̄ dēant.	c. cii.
de domib⁹ ciuitatis & castrorū comitat⁹ non destruendis.	cap. ciii.
Q̄uod nulla mulier audeat filare p̄ plateā magnā cōis.	cap. ciii.

STATVTORVM.

Q̄uod hñtes puteos in eorū possessi. teneant̄ eorū os	
murare altitudine duorū pedum supra terrā	capitulum cv.
De Lenonibus & meretricibus.	capitulum. cvi.
De occupatione uiarum.	capitulum cvii.
De portu faciēdo seu cōstruendo put̄ ī statuto ueteri cōtinet̄.	ca. cviii.
De nō accipiendo aliquid de bassa in dñica carnis priuii.	cap. cix.
De uino extra territoriū Fani non conducendo.	cap. cx.
de nō conducendo uinū ad ciuitatem Fani nec ad eius riuā a mari a uigilia oīum sanctorū usq̄ ad Klēd. septēbris.	cap. cx.
q̄d em̄tes fecis reddit⁹ hñe debeāt & teneāt sacculas & mastellos.	ca. cxii.
de terminis habitis iter unā possessionē & aliā manutenēdis.	ca. cxiii.
de ædificio q̄d iacet sup̄ aliēo ædificio si ruinā miaret̄ r̄mouēdo.	ca. cxiiii.
quod non liceat hospitatoribus uocare aliquem	cap. cxv.
de non tenēdo dolose alienas bestias inter suas	cap. cxvi.
Vt liceat dñis famulos & famulas coercere & a dominis famulos recedere quando uolunt uxorari.	capit. cxvii.
De androno cōunali disgombrando.	cap. cxviii.
de blaua adunanda a labore ad unam aream.	cap. cxix.
de feno palea & stipula non tenendis in ciuitate nisi in locis in statuto contentis.	cap. cxx.
de curru exonerando & de uia remouēdo ea die q̄ redierit.	cap. cxxi.
De Turribus aptandis ita q̄ lapides nō cadant.	capit. cxxii.
de ponendo gratē lignēā sup̄ foueam discopertam.	cap. cxxiii.
De illo qui secreta communis manifestauerit.	cap. cxxiiii.
Q̄uod nemini concedatur priuilegium de non soluendo collectas & gradus & alias communis impositiones.	cap. cxxv.
De studentibus in ciuitate phani	cap. cxxvi.
de modo prohibitionis seruando in nouis operibus.	cap. cxxvii.
De emancipatione non fienda nisi in cōsilio generali.	cap. cxxviii.
de duob⁹ bōis uiris eligēdis ad diuidēdū qōnes ofiniū possōnū.	c. cxxix.
de his qui emunt rem aliquā publice in foro cōmunis.	cap. cxxx.
de phibētib⁹ ciuib⁹ Fani fruct⁹ extrahere d̄ phibētiū districtu.	ca. cxxxi.
de eo qui uēdiderit rem semel uni & post modū alteri.	cap. cxxxii.
de istro alicui⁹ debiti repto cācellato uel iciso penes debitore.	ca. cxxxiii.
De operibus bouum & aliis operib⁹ reddendis & de pœna laboratoris nō euntis cum quo promiserit	cap. cxxxiiii.
Si bos propter malam custodiā in laboritio fuerit l̄sus.	cap. cxxxv.
De dominis nolentibus soluere soldum suis seruiētibus.	cap. cxxxvi.

TABVLA

De seruientibus qui dant dñū siue dederint in rebus dominorum sua culpa & uendunt supra salmam.	Ca. cxxvii.
Vt liceat unicuiq; añ trasana dom ⁹ suæ foueas cauare & facere.	C. cxxviii.
De porta facienda in uia uicinali.	Cap. cxxxix.
De pluete cuiuslibet domus libero & disgōbrato existēdo.	Capitul. cxl.
De laboreris communis praconizandis.	Capitul. cxli.
Vt assides affixæ trasannis domorum sint tantæ altitudinis q; aliquem non offendant.	Capit. cxlii.
Quod nullus aduocatus procurator uel notarius qui utatur curia possit fideiubere pro aliquo.	Capit. cxliii.
De Basilotis scholarum Sancti Michaelis sanctæ Crucis & aliarum scholarum ciuitatis phani: & de fauore iudicib ⁹ Prioribus & primiceriis dictarum scholarū exhibendo.	Capit. cxliiii.
Vt uia publicæ & priuatæ de foris p curtē & distriū Fani habitæ in earū amplitudine de iur debita liberæ & disgōbratæ existat.	Ca. cxlv.
De magnitudine lecti metauri	Cap. cxlvi.
De fossatis omnibus & singulis burgorum intus & extra disgombratis & expeditis existendis.	Cap. cxlvii.
De passadio non soluēdo a forensibus infrascriptis.	Cap. cxlviii.
De passadio soluendo a forensibus & qui hñtur p forens.	Capi. cxlix.
De emendatione rerū cōis perditarū ignis periculo.	Capitulū. cl.
Vt potestas teneatur singulis mensibus circuire ciuitatem & burgos cum amico communis.	Capitulū. cli.
Terminationes & distantie castrorum & uillarum comitatus Fani ad litterā prout in statuto ueteri reptū est.	Capitul. clii.
De non effundēdo aquā super solarium palatii cōmunis	Capit. cliii.
Quod potestas non proponat i consilio q; donatio sibi uel aliis fiat de bonis cōis sine uoluntate arengi.	Capit. cliiii.
Q d non proiciatur terra de uallato molēdinorū cōis ab ipis molēdinis usq; ad molēdina nūcupata canonicorū.	Capitulū. clv.
De dando pisces uel carnes primo petenti	Capitulū. clvi.
De foro faciēdo die sabbati in platea magna cōmunis.	Capit. clvii.
De brauiis currendis in ciuitate phani.	Cap. clviii.
De non currendo equū per ciuitatē.	(gn ⁹ Capitul. clix.
De iobediētib ⁹ parere mādatis officialiū Et d uetātib ⁹ p.	Capitul. clx.
De expēsis cōtumaciæ reficiēdis uel nō: & de cāis nō extrahēdis extra ciuitatem & nō agendis nisi coram ordinariis.	Capitul. clxi.
De collecta & cōpositis seu tributis bonorū forensium	Capitul. clxii.
De robore statutorū cōis phani & iuriū diuersitate.	Capit. clxiii.
Q d nullum statutū intelligatur cōtra ecclesiæ libertatē.	Capit. clxiiii.

PRIMVS

PRIMVS LIBER STATVTORVM PHANI: DE DIVINO CVLTV: DE OFFICIIS: DE CONSILIIS: ET SYNDICATORIBVS PRAETORIS ET ALIORVM OFFICIALIVM INCIPIT FOELICITER.

PROOEMIUM.

IN NOMINE Summæ & indiuiduæ Trinitatis: eiusdemq; deitatis patris & filii & spiritus sancti. Amen. Sacrarum sanctio legum promptissima ratione decreuit / quēq; populum ius proprium sibi constituere: ipsumq; pro locorum & rerum exigentia ac temporū uarietate mutare / corrigere / supplere / atq; in melius reformare posse: ut uetando / puniendo / & permittendo improbi facinorosiq; puniantur ac eliminentur: boni autem ad bene beateq; uiuēdum uirtute præmiata cōcitentur: & deniq; ut quod suum est / unicuiq; tribuatur. Hinc prudentissima ciuitatis Phani uniuersitas per spectabiles & egregios uiros dominum Vgolinum de pilis: Franciscum domini Francisci de burghis: sellis Burgogninum puccioli de burgognellis: Ioannem philippum de gabuccinis: Bartholomæum Antonii mercatorem: & Ser Gregorium / Petri de mercantibus ciues phani iura municipalia ab antiquo usq; i hodiernum obseruata sibi constituit: eaq; uno congesta uolumine annorum cursu accedente per dominum Paulum de palliolis legū doct. ciuem phani. anno salutis a natiuitate dominica. M. CCCCL. Nicolao qñto Pontifice maximo sedente in melius reformata in quinq; libros diuisit. Quorum primo de diuino cultu: & de officiis & consiliis & Syndicatoribus Potestatis & aliorum officialium: In secūdo de ciuilib⁹ causis & negociis: In tertio de maleficiis: In quarto de quasi delictis siue dānis datis: & In quinto de uariis & diuersis extraordinariis sub congruis titulis norma traduntur. Sed quia in humanis perraro aliquid tā perfectum adinuenitur: ut quandoq; castigatione suppletioneq; nō eget: Q d & magistra rerum docet experientia: & annorum cursus ac temporum morūq; uariatio urgenti ratione suadent. Icirco consultissimum Generale magnificæ ciuitatis Phani consilium atq; uniuersitas Magnifico ac generoso uiro dño Urbano Vigerio de Sauona Gubernatore / atq; Castellano: Magnificis prudētissimisq; uiris Ioanne Antonio de Taurellis: Ghirardo de Canola: Iacobo de statis: Camillo Speranza

de mazis. Ioanne baptista de Cauaceppis: & Nicolao Lauretto Prioratū meritissime gerētibus: Et domino Cæsare Mastino de pēnabilorū Iuriconsulto æquissimo Pratore. Anno domini. M ccccviii. fugiente .Iulio. II. Pontifice maximo. ipsius statuta antiquus obseruata p̄ comodiori iudiciū: aduocatorū p̄curatorū aliorūq; lectione/ p̄ eximios iuris doct. dñm Siluestrū Syluiū de Gnohis de mōte Octauelio feretrio eiusdē ciuitatis phani Vicarium Gabellarum ac appellōrum iudicem: Et dominum Antonium de Negosantibus dictæ ciuitatis ornatissimum ciuem nouissima ac tertia lucubratione emendata castigata elimata ac in melius reformata fideliter imprimi iussit ac mandauit. Ad laudem & reuerentiam dei omnipotentis gloriosissimæq; semper uirginis matris eius Mariæ: beatorum quoq; apostolorum Petri & Pauli: Atq; sanctissimorum dei & gloriosissimorum ac deuotissimorum cōfessorum Paterniani Eusebii Fortunati & Vrsi protectorum defensorū & gubernatorū ciuitatis Phanensis: ac cōterorū sanctorū & sanctæ totius cōlestis curiæ triūphantis: & ad honorem reuerentiam & exaltationem sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ: & sanctissimi patris & dñi nostri Papæ Iulii. II. & Reuerendissimi cœtus dominorum Cardinalium: & ad honorem & magnificentiam & pacificum prosperum ac tranquillum statum Senatus universitatis et hominum totiusq; Rei pu. ciuitatis Phani: eiusq; comitatus fortis & districtus.

De die dominico: & aliis solēnibus festiuitatibus aliquo seruii opere non uiolandis. sed deuotissime celebrandis. Cap. I.

Via sanctus dies dominicus ē ad requiē humani generis cōstitutus & cū debeat humanū genus festa p̄cipalia & solēnia decorare Ideo decernimus & firmiter ordinamus: qđ ob dei reuerentiā & timorem quē quēlibet decet hominē & p̄cipue sapientē habere. Omnes & singuli ciuitatis comitatus & districtus phanēsis ipsum diē dñicū. Festū oīum sanctorū. Festum natiuitatis dñi nostri iesu xpi tribus diebus. Festū epiphaniæ uno die. Diē ueneris sancti. Festū paschatis resurrectionis & pentecosten tribus diebus pro quolibet. Ascensionis. Corporis Xpi. Festiuitates oēs beatæ Mariæ uirginis. Beati Paterniani de mense iulii & nouēbris: Sancti fortunati. Sancti Eusebii. Sancti Vrsi. Sancti Ioānis Baptiste. Petri & Pauli & aliorū apostolorū uenerētur & custodiant cum omni reuerentia & timore: & quiescant a laboribus & ab omni seruii opera ipsis diebus: illosq; nō attentēt aliquibus uiolare. Et qui cōtrafecerit in decē solidis

*festa q̄ p̄cipalit obse-
 uantur.*

denariorū cōmuni soluēdis ip̄o facto in pecunia numerata cōdēnetur. Nulla cōpensatione cōcordia seu remissione admitta. Et q̄libet fidedignus possit accusare & denūciare: & teneat secretus. Et potestas pro uera obseruatione p̄missorū mittat singulis diebus p̄dictis per ciuitatem & burgos de suis officialibus ad rimandum: & puniat cōtrafacientes: & dictā pœnam de facto exigat. Et capitaneus comitatus phani p̄dicta faciat obseruari in dicto comitatu. Liceat tamen in dictis diebus aromataris tenere duas statioēs tantū apertas hostio paruo. Et liceat medicis in casu necessitatis in dictis diebus occurrentis pro medelis ordinandis ire ad quascūq; stationes uoluerint pro ordinando dictas medelas & alia necessaria pro infirmis absq; ulla pœna sui: aromatariorum: & aliorum accedentium ad dictas stationes dicta de causa. Et quando acciderit qđ aliquod festum ex p̄nominatis festiuitatibus ueniret de die sabbati: qui ē dies fori: liceat cuilibet accedere ad dictum forum in dictis festiuitatibus cū eorū mercimoniis & rebus uenalibus. Et possint homines impune uendere & emere more consueto. Et cum multæ p̄sonæ circumstantes & diuersorum locorum solitæ sint accedere ad festiuitates beatæ Mariæ uirginis de mense Augusti/Septembris & Martii ad augendam deuotionem dictorum festorum liceat artificibus & aliis quibuscūq; personis uendere & emere mercantias: bestias: uictualia: & alias res uenales more consueto sine pœna. Decernimus insuper & firmiter ordinamus qđ in uigilia beatæ Mariæ uirginis mensis Augusti: & in uigilia beati Paterniani de mense Iulii ad honorem & laudem ipsorum quorum uocabulis ac suffragiis Cōitas phani defenditur: & quorum patrociniū & fauorem implorat/ Potestas & ceteri officiales una cum hominibus de consilio generali & speciali cōmunis phani accedant ad ecclesiam Episcopatus phani. & ad ecclesiam sancti Paterniani cum paliis: uidelicet uno palio pro quolibet festo: & cum cœreis accensis deuotissime secundum modum hactenus consuetum. Et dictus potestas teneatur die p̄cedenti uigilias dictorum festorum banniri facere per ciuitatem & burgos in locis consuetis: ut dicta oblatio fiat & p̄dicta bene obseruentur. Et consilarii de dicto consilio non accedentes ad dictam oblationem incidant in pœnam quinque solidorum pro quolibet: non comparente: & ad dictam oblationem non eunte: licet tam excusationis causam non habente. Et si in p̄dictis potestas fuerit negligens & remissus perdat de suo salario libras decem dēn. Et expensa dictorū paliorum & cœra fiat per depositarium Magnifica ciuitatis phani more consueto. Et per dictos potestatem: & consiliū deputē

Nota p̄m

*consilio data arbitratu
die festo:*

sabbati dies fori

*Potestas & consilium quatuor
redat cū reuert ad ecc
opatus & s. paterniani*

Nota p̄m

Nota potas

Nota & simulatione fa

p̄m

tur duo ciues de dicto consilio qui habeant recipere tertiam partē dictarum oblationū paliorū & carā & expēdere ipsam tertiā partē in utilitatem & cōmodum dictarū ecclesiarum prout eis uidebitur.

De solennitate celebranda in festo corporis xpi. Cap. II.

Vm dñm in sanctis suis debeat uenerabiliter honorari: ipsum i seipso solennius conuenit uenerari: & eius festum in ipsius dñi nostri Saluatoris memoriā institutū deuotissime celebrari

Quapropter statuimus & ordinamus: q singulis annis festum corporis xpi: quod per ecclesiam celebratur debeat per omnes ciues & incolas ciuitatis phani & totū populū eiusde deuotissime celebrari p masculos & foeminas ciuitatis eiusdem: Cuius rei cā omnes & singuli mares: & foeminae dictae ciuitatis singulis annis in die dictae festiuitatis conuenire debeant cū clero in ecclesia cathedrali ad associandum corpus domini per Episcopum seu alium clericum deputandum cum clero deferendum per ciuitatem phani & loca eiusdem consueta. Et q ad portandum seu deferendū baldachinū debeāt praponi & eligi meliores ciues ciuitatis phani: qui uicissitudinarie: prout opus fuerit & necesse: deferāt baldachinum: a qua electione nemo possit & ualeat excusari. Eligantur etiam ad praedictam solennitatem decem iuuenes: qui cum hastis uadant circū circa deferentes baldachinum: ut ipsi illud commodi⁹ deferre possint sine aliquo impedimento. Teneatur etiam & debeāt singulae fraternitates seu scholae ciuitatis phani conuenire ad dictum festū & deferre careos condecetes secundum eage possibilitatem: sub poena xx. solidorū. Ac etiam teneantur singula castra & uillae ciuitatis & districtus phani deferre pro quolibet unā facem seu careum condecetē: sub poena. x. solidorū. Debeant insuper oēs clerici ciuitatis & comitatus phani cum eorum crucibus ad dictū festū accedere: & reliquias sanctorū (si quas habent) secum portare: & se dicta die de mane ante tertias praesentare ad ecclesiam episcopatus pro solēnitate p̄dicta celebranda. Et ut in solēnitate praedicta orōnes fidelīū melius audiant: & placet diuina maiestas: ordinamus q oēs & singuli de ciuitate phani comitatu & districtu qui ad dictam solēnitatem accedēt seu accedere uoluerint: ad min⁹ debeant cōfiteri de peccatis eorum & poenitentiam suscipere salutarē.

Ac etiam ordinamus q ab hora uespertina uigiliae seu diei praecedentis festum corporis xpi: & per totū diē festiuitatis corporis xpi conquiescant homines & cessent ab eorū operibus & negotiationibus tēporalibus & aliis actibus iudicialibus. Et q sit tēpus praedictum totaliter fe-

portandū baldachinū
eligantur meliores ciues

Ab hora uespertina diei praecedentis festum corporis xpi conquiescant homines & cessent ab operibus & actibus iudicialibus.

riatū. Et p̄dicta p̄conizari & notificari facere teneatur potestas Phani p octo dies ante dictū festum per ciuitatem Fani ac etiam p comitatu per nuncios dicti cōis: ut oēs & singuli uenire debentes ad dictū festum se possint cōmodius p̄parare.

De festiuitatibus aliorum sanctorum celebrandis. Cap. III.

Tatuimus & firmiter ordinamus ad honorem aliorū sanctorū infra scriptorum q festiuitates uidelicet.

Sancti Marci Euangelistae	Sanctae crucis de mense Maii.
Sancti Lucae Euangelistae.	Sācti Michaelis d mēse septēbris
Sancti Barnabae Apostoli.	Sancti Saluatoris
Sancti Augustini	Sancti Blasii
Sancti Hieronymi.	Sancti Leonardi.
Sancti Gregorii.	Sancti Nicolai
Sancti Ambrosii	Sancti Siluestri.
Sancti Laurentii.	Sancti Christophori.
Sancti Francisci.	Sācti Iuliani d mēse Iūni.
Sancti Dominici.	Sācta Mariae magdalenae
Sancti Thomae de aquino ord. p̄dicatorū	Sanctae Catherinae.
Sancti Petri Martyris.	Sanctae Luciae
Sancti Antonii de Vienna	Sancti Georgii
Sancti Antonii de Padua	Cōuerfiois sācti Pauli.
Sancti Ludouici.	Sācti Ioānis decollati
Sancti Bernardini de Sena ordi. F. minorū.	Sācti Vincēti de ualētia

Venerari debeāt & custodiri i ciuitate & burgis phani p artifices Fani. Et liceat tñ uenientibus ad forum ciuitatis Fani & ad ipsam ciuitatem cū uictualis & mercimoniis aialib⁹ & aliis reb⁹ ad uēdēdū & emendū impune uenire posse & uēdere: & emere a d libitū. Et reseruatis similiter mysteriis & tēporib⁹ messium & uindemiage: in qbus liceat operari impune p festina fructuū recollectione & cōseruatione: ne tēporis iteruallo depeant. Et potestas qui pro tēpore erit teneat bāniri facere p ciuitatē & burgos in locis cōsuetis de celebratiōe dictorū festorū p artifices obseruāda: ut dictū ē. Transgressores uero in quinq; solid. deñ. pro quolibet & uice qualibet puniant de facto soluēdis. Et si dictus potestas fuerit negligens i p̄dictis sibi detineantur decem libræ deñ. de suo salario tēpore sui syndicatus.

De inquisitione faciēda ne heretici uel alii fide suspecti in ciuitate Phani morentur. Cap. IIII.

Eneant rectores inq̄rere: & inquiri facere diligēter ne h̄eretici uel alii fide suspecti exceptis iudeis in dicta ciuitate morent.

A iii

Nota potas.

12 suis hispani natio
ap salomon hispani
tunc mihum carib
pluris. dno dñi 301
ip̄ p̄ m̄nli. dñi
ip̄ p̄ m̄nli. dñi
ip̄ p̄ m̄nli. dñi
Nota potas. 1201

Et qui inuenti erūt protinus teneant rectores eorū bona pro cōi phani ferri facere: & secundū iura canonica eos punire.

De priuilegiis Sancti Paterniani manutenēdis. Cap. V.

Tatuimus & firmiter ordinamus q̄ oīa priuilegia sancti Paterniani in suo robore perseuerent & existāt: salua tamen uolūta te consilii generalis.

De uno bono uiro eligendo ad exigendū relictā cum dño ep̄o & canonicis Phani & faciendum quæ in statuto cōtinent. Cap. VI.

Tatuimus q̄ anno quolibet potestas ciuitatis Fani primo mēse sui regiminis faciat eligere unum bonū uirū in consilio generali qui cum dño episcopo & Canonicis Fani præsint & præsente esse debeat ad exigendum relictā secundū rationem expendenda in operibus ecclesiæ maioris secundū q̄ melius & iustius fuerit. Et specialiter i cooperiēdo ipsam ecclesiā ne fornices seu uoltæ ipsius ecclesiæ destruantur: & i reaptatione campanilis eiusdē ecclesiæ. Et idem seruet i aliis relictis factis ecclesiis ciuitatis & burgorum Fani & comitatus eiusdem & hospitalibus & piis locis. Et si idem potestas fuerit negligens in prædictis pdat de suo salario. xxy. libræ den.

De relictis & promissionibus factis pōtib⁹ & aliis piis locis ab hæredibus: soluendis. Cap. VII.

Elicta & promissiones factæ pontibus & aliis piis locis a promissoribus uel testatoribus uel eorū hæredibus summarie cognoscantur & diffiniantur sine libelli oblatione & solēnitatē iuris & cogantur debitores rectoris arbitrio uel iudicium cōis Fani soluere Capitaneis pontium & aliorum locorum religiosorū personis tantum i pecunia numerata quando pecunia numerata relinquitur. Et q̄ hæredes ad instantiam fideicommissariorū secundum tenorem testamēti summarie cogantur de bonis defunctorum persoluere ea quæ testatores in eorum ultima uoluntate relinquerēt: & pro prædictis personaliter detineantur. Et notarii teneantur testamenta ac relictā facta ponti a mari de Metauro dare & assignare pontinerio ipsius pontis postq̄ testator decesserit infra quindecim dies ad bānum uiginti solidorū den. facta sibi solutione debita. Et similis modus seruetur in relictis factis aliis pontibus: & i relictis factis ad pias causas idem seruetur. Et si potestas uel eius iudices uel officiales fuerint negligentes perdāt de suo salario decem libras denar.

De lignis a flumine Metauri & eius littore & mari: ut cōtinet in statuto p utilitate pontiū accipiendis. Cap. VIII.

I Tatuimus & ordinam⁹ q̄ ligna ab aqua fluminis metauri ducta ab utroq̄ latere inuenta: quæ utilia uel necessaria dicti Metauri pōtib⁹ erūt ad opus dictorū pōtiū liceat pōtineriis accipere & pro ipsorum pontiū utilitate & sua auferre a mari usq̄ ad riuum siccū. Et similiter idem intelligat in lignis ductis a mari quæ inueniunt in littore maris ultra Metaurum usq̄ ad foueas: & citra Metaurū usque ad hospitale sancti Lazari. Et si quis alius acciperet dicta ligna nisi ut dictum ē pro opere dicti pontis & ea die nō assignauerit pōtinerio cōstituto soluat p bāno decē solidos den. p qualibet uice. Et hoc statutū itelligat de lignis & bonis nō hñtib⁹ dñiū & pprietatē.

*Ligna ducta a mari i littore
descripto sūt pontis metauri*

De officio & iuramēto ptātis & suorū officialiū. Cap. IX.

I Tatuimus & firmiter ordinamus q̄ potestas Fani eiusq̄ comitatus fortis & districtus in principio sui introitus et officii post uisitationem maioris ecclesiæ cathedralis Episcopatus dictæ ciuitatis & oblationē p eū factā in altari maiori dictæ ecclesiæ & corporali ab Antistite recepto iuramento. ut moris est: cū applicuerit palatio dictæ ciuitatis: & erit in porticu siue logia interiori dicti palatii in uenerabili sessione parata teneat & debeat per publicū sacramētū sibi deferēdū a cācellario & notario reformationū dicti cōis p ipso cōi & quorū intererit stipulātē & recipiente iurare una cū Vicario suo & eius milite socio atq̄ notario ad malificia deputando: & aliis ipsius dñi ptātis officialibus ad sacra dei euangelia manibus tactis scripturis in uoluminib⁹ statutorū dicti cōis/iuocatis nominibus oīpotentis dei & suæ matris gloriosæ Mariæ semp uirginis: & totius cælestis curiæ triūphantis. Et p̄cipue & exp̄sse beatissimi Paterniani diuini protectoris & defensoris dictæ ciuitatis: Ad honorem & statū Sanctæ Romanæ ecclesiæ. Sanctissimi dñi Papæ: sacriq̄ concilii atq̄ collegii: Reuerendissimorū dñorū cardinaliū Et ad magnificentiam statū atq̄ exaltationē: & totius cōitatis & uniuersitatis Phanēsis. Q̄ d ipse dñs potestas Vicarius suus & quilibet officialium suorū regent & gubernabunt dictam ciuitatem phanēsem: ad honorem & statū dictæ sanctæ matris ecclesiæ: & præfati Sanctissimi domini nostri papæ & cōitatis phani: Et ipsam ciuitatem cum omnibus suis priuilegiis dignitatibus & exemptionibus conseruabunt & ampliabūt & partem guelfam pro posse manutenebunt: bonos & obediētes auctorizando. Malos & inobediētes opprimendo secundum formam iuris: & eorum officium pure & fideliter exercere sine fraude. Item faciet dictus potestas: & oīno curabit q̄ miles socius: & alter eius

Potestas inter tenere pontis

officialis per ciuitatem & burgos Fani ibunt inquirendo pro deferenti-
bus arma & p bānitis & rebellibus dictæ Romanæ ecclesiæ & cōis pha-
ni: & puniet culpabiles & delinquētes secundū formā statutorū & ordi-
namētōr dictæ ciuitatis. Et si i comitatu & districtu dictæ ciuitatis acci-
deret q̄ cōmitteret homicidiū Incendium furtum uel robbaria mittet
suis expensis pro uno die tantū suos officiales ad recipiēdum informa-
tionem de maleficio perpetrato: & diligentem inquisitionē faciet de bo-
nis malefactorum: & confiscari faciet dicta bona i cōi. & si pernoctau-
rit necessario habeat expensas a cōi loci: ubi cōmitteretur delictū. Pro-
cessus cōdēnationes & quascūq; scripturas ad officiū malefactorū spectā-
tes & p̄tinentes in bombicinis & mēbranis per notariū malefactorū scri-
bi faciet & notari absq; ullo p̄mio & mercede: Collectas gradus & alias
impositiones quomocūq; occurrentes pro dicta ciuitate. Et omnem
cōdēnationē maleficii & alias quascūq; cōdēnationes ad eius officium
spectantes faciet per suos officiales exigere & penes depositarios depu-
tatos & deputandos pecuniam deponere secundū ordines dictæ ciuita-
tis: Item tenebit continue in dicta ciuitate unū peritū & sapientē ho-
minem legū doctorem practicū & expertū in ciuilib⁹ & criminalib⁹ in
suum iudicē & Vicariū qui in principio sui introitus & ante q̄ ipse po-
testas intret officiū ostendat priuilegiū sui doctoratus Cancellario cōis
Fani ualidū: & uerā fidem faciens de suo doctoratu. Et si secus fecerit
nō recipiatur in officiū. Itē unū sociū militē. Vnū notariū malefactorū
bene litteratos bonos & sufficiētes praticos & expertos. Duos equos p̄
necessariis casibus occurrētibus suo officio. Septem famulos seu beroa-
rios: & unū domicellum pro toto tempore sui officii. Et de omnib⁹
p̄dictis officialibus equis & familia monstram faciet omni mense & an-
te & post ad requisitionem cācellarii & notarii reformationū cōis Fani
Et loco morientiū seu recedētū officialiū & familiæ remittet & scribi fa-
ciet statim alios bonos & sufficiētes sine ulla fraude: & continue stabit
in dicta ciuitate cū dictis officialibus & familia & equis & extra ipsam ci-
uitatē nō pernoctabit: nec hospitabit sine uolūtate & exp̄ssa licētia ma-
gnifici dñi Gubernatoris & dñorū priore dictæ ciuitatis sub pœna cētū
librarū deñ. de suo salario retinendarū pro qualibet uice qua fuerit con-
tractū. Carnes pisces & alia uictualia in ciuitate Fani & suo comita-
tu & districtu non emet nec emittet p̄ minori p̄tio quo aliis homini-
bus & personis in generali uendunt p̄ suos officiales & familiam nec
aliam interpositam personam sub pœna decem librarum denar.

Portas ciuitatis faciet apire & claudere de sero & de mane horis usita

tas mittat pro uno die suis
repon. officiales i ciuitate a
sufficiētia fami pro iusto

et officiales debeant potas
tenere

tis & deputatis & secundū cōditiones tēporis: & secundū q̄ deliberabit per
Gubernatorē & priores phani p̄ habilitate & cōmodo ciuiū & habitato-
rū dictæ ciuitatis. Itē nō recipiet: nec p̄mittet recipe per aliquē suorū offi-
cialiū & familiæ dona enenia: nec ullā aliā rē sine pecunia concedēti ab
aliquo homine & p̄sona & maxime subiecta suæ iurisdictioni durante tē-
pore sui officii. Nec i consiliis p̄ponet: nec p̄poni faciet q̄ donatio sibi
uel aliis fiat de bonis cōis uel specialiū p̄sonarū sub pœna decē librarum
pro quolibet & uice qualibet. Et p̄curabit & curā bonā habebit q̄ dñab⁹
bus euntibus ad carceres cōis occasione carceratorū & etiā dñab⁹ carcera-
tis p̄ se & p̄ suos officiales & familiam nulla iniuria nullaq; nouitas nec
obprobriū uiolētia & displicētia fiet uerbo uel facto: Saluo i his quæ de
iure deberet occasione officii secundū formā statutorū phani: sub pœna
ipsi potestati ducētay libray: & aliis officialibus & familiæ cētū librarū
deñ. p̄ quolibet: & quas pœnas si recusauerint uel soluere nō poterit i
fra decē dies sustigēt p̄ totā ciuitatē & burgos phani. Itē i ciuilib⁹ & cri-
minalib⁹ oibus p̄sonis cuiuscūq; cōditionis existāt absq; acceptatione
p̄sonarū in quocūq; casu occurrēte faciet & fieri faciet qd̄ debeat & te-
nebit secundū formā statutorū & ordinamētōr dictæ ciuitatis: adeo q̄
unusq; p̄ plene debitū suū cōsequat. Et sit p̄cipue fauorabilis iuribus
pupilloꝝ & uiduarū & miserabiliū p̄sonarū. Et stare debeat dictus pote-
stas debitis tēporibus dieb⁹ & horis cū suo Vicario ad bācū iuris ciuili-
um causay p̄ tribunali p̄ duas horas eo modo & forma cōtēto i statuto
posito in p̄nti uolumie sub Rubrica. Quib⁹ dieb⁹ & horis ptas & ei⁹
iudices Vicarius appellationū & alii officiales causay sedere debeāt p̄ iu-
re reddēdo & de cāpana hora iuris pulsada. Et ultra administrationē iu-
ris & obseruationē statutorū: obseruabit etiā & faciet obseruari oīa de-
creta & ordinamēta facta & faciēda in dicta ciuitate p̄ sanctitatē. Domi-
ni nostri uel eius Gubernatorem & Communitatem Phani. Et fa-
ciet primo mēse sui itroitus cōparere syndicos uniuersitatū Castroz &
uillay Fani cū quattuor fideiussorib⁹ dictoz locoz & cū mandatis in
publica forma in mēbranis corā Cācellario dicti cōis bis in āno: uideli-
cet de sex mētib⁹ i sex mēses: Incipiēdo de mēse maii: & de mēse nouē-
bris ad iurādū fidelitatē & obediētiā: & p̄mittēdū facere mādāta ipsius
ptatis: et alioꝝ officialiū & cōitatis Fani. & soluēt oēs gradus collectas et
datiuas positas: & iponendas p̄ p̄fatam cōmunitatem. & si in p̄dictis
erit negligens & remissus perdat salarium suum unius mensis. Credē-
tias cōmunis: Statum p̄fatæ sanctæ Romanæ ecclesiæ. & cōmunis
p̄dicti concernētes: uidelicet temporales ad tempus/ & perpetuales i

Potas una cū vic. Fani
bonū unus p̄ duas ho

Potas obseruare & faciat
obseruare ordinamēta

Nota potas

perpetuum sub secreto tenebit. Qui dominus potestas habeat & habere debeat & habebit pro suo salario suorumque officialium & familiae praedictae a depositario Camera singulo mense durante suo officio ducatos monetarum viginti duos: bonon. tredecim: et denarios decem & octo soluen. de introitibus cois p thesaurarium dictorum introitus: stabitque dictus potestas praedicto suo salario contentus: & ultra non petet aliquo quasito colore per se uel alium in consiliis uel extra. Teneatur etiam dictus potestas quolibet semestri per octo dies ante finem dicti semestris dare assignare & praesentare dominis Prioribus phani pro ipsius cois munitione duas balistas a mulinello seu girella fulcitas cordibus magistris & mulinellis seu girellis bonas & sufficientes pretii & ualoris trium ducatorum pro qualibet balista. Item duos targones bonos & sufficientes pretii & ualoris trium ducatorum. Et si contrafaciet soluat duplum. In fine uero sui officii praesentabit se cum omnibus suis officialibus & familia coram omnibus syndicatoribus suis: & stabit ad syndicatum redditurus rationem de gestis & administratis per eum & dictos eius officiales & familiam secundum consuetudinem modum & formam contentam in statutis phani: & soluet omnem condemnationem de eis uel aliquo eorum faciendam per dictos syndicatores secundum formam iuris & statutorum praedictorum. Item sub poena periurii & amissionis salarii sui unius mensis sub aliquo colore uia forma & modo non petet syndicari durante tempore sui officii. Et omnia alia iuret & promittat facere: quae in statutis & decretis praedictis continentur. Addentes quod si dictus potestas seu aliquis eius officialis uisus fuerit intrare noctis tempore aliquam domum: qui introitus probari possit per duos testes incidat in poenam ducetare librum.

Quod officiales in eorum officiis ultra sex menses non morentur. Cap. X.

Tatuimus & ordinamus quod potestas ciuitatis phani eiusque comitatus fortis & districtus qui per tempore fuerit in dicto officio non possit ipse & ceteri sui officiales in eodem officio permanere ultra sex menses continuos a die introitus eorum numerandos. Et similiter Vicarii & maiores officiales gabellarum: & officiales custodiarum & danorum datorum: & capitanei comitatus dictae ciuitatis stare non possint in eorum officio nisi sex mensibus tantum. Et amoti ab eorum officiis praedictis ad illa redire non possint illinc ad sex annos proxime secuturos. Et qui in consilio dictae ciuitatis tam generali quam speciali proponerent seu proponi facerent consulerent uel arrearerent

oppositum eius quod in dicto statuto continetur incidant in poenam uiginti quinque librarum denarii. communi applicandam. Et nihilominus quod propositum consultum arreatum & reformatum extiterit in contrarium praemissorum ipso iure sit inualidum: & nullum sortiatur effectum. Et eligantur dicti officiales qui sint forenses de locis longinquis amabilibus boni probi graues practici & sufficientes.

De syndicato potestatis & aliorum officialium phani & capitanei comitatus dictae ciuitatis. Cap. XI.

Vm res commendabilis: decensque & honestum sit: legeque sancitum ut ciuitatum potestates & officiorum administratores suae uillificationis rationem reddere teneantur: Statuimus & firmiter ordinamus quod in ultima die finis officii domini potestatis & aliorum officialium ciuitatis phani & capitanei comitatus dictae ciuitatis teneatur: & debeat dictus dominus potestas facere conuocari consilium speciale de uiginti quinque consiliariis dictae ciuitatis qui per tempora erunt de dicto consilio: & ibi per dominos priores eligantur octo de dicto consilio: quibus electis fiant breuia de nominibus ipsorum electorum. & potestas qui per tempora erit extrahat duo breuia de dictis octo electis & illi quibus tetigerint dicta duo breuia sint syndicatores. Et eligatur unus notarius cum eis eo modo & ordine: qui uidebitur dicto consilio inspecta grauitate & qualitate illorum officialium qui de tempore in tempus erunt syndicandi: quibus syndicatoribus & notario electis & deputatis detur sacramentum per cancellarium communis de bene legaliter & sine simonia & fraude syndicando dictos potestatem officiales & capitaneum. Qui syndicatores coram eis pro tribunali sedentibus in loco consueto faciant comparere dictos potestatem officiales & capitaneum statim die sequenti finem eorum officiorum cum suis fideiussoribus ad respondendum inquisitioni contra eos formatae per dictos syndicos more consueto: hac consuetudine: quod pro honore & bona ciuilitate semper faciant potestatem tamen sedere in medio ipsorum syndicatorum eo solummodo die quo inquisitioni responderetur. Et similis consuetudo sit in Vicario appellationum generali dictae ciuitatis: quo die post factam responsionem mittant banimenta per ciuitatem & burgos & litteras patentes per comitatum & uillas phani ciuibus & hitatoribus fani terminum trium dierum & comitatiuis & uillicis quattuor dierum ad comparandum & producendum eorum petitiones in scriptis: quando officiales non steterint ultra sex menses in officio. Si uero steterint per annum uel ultra: statuatur ciuibus terminus quattuor dierum: & comitatiuis quinque ad comparandum & producendum dictas petitiones: quibus diebus elapsis nullae petitiones

Potestas a officialibus suis forenses de locis longinquis

Juramentum syndicatorum & notarii

aliam d. potestas

non petat syndicari durante ipse sui officii

et si quis officialis non intrare noctis tempore aliquam domum: qui introitus probari possit per duos testes incidat in poenam ducetare librum.

et si quis amoti ab officiis non possint illinc ad sex annos proxime secuturos

ulterius audiantur. & si dicti syndicatores prædicta omiserint obseruare: ipso iure intelligatur condænati i libris uiginti quinque pro quolibet: quos denarios potestas nouus teneatur de facto exigere facere: & applicare comuni sub poena prædicta retinenda ipsi nouo potestati tempore sui syndicatus. Et procedant subsequenter ipsi syndicatores ad ulteriora secundum quod nouerint conuenire usque in finem dierum syndicatus sedendo pro tribunali bis singulo die horis debitis & consuetis: Videlicet de mane in tertiis & de sero in uesperis: coram quibus syndicatoribus ipsi officiales singulo die legitime compareant ad tribunal ipsorum syndicatorum: & ibidem legitime morantes reddant sui officii & gestorum per eos in eorum officiis integram rationem: Et querelantibus de eis super prædictis respondeant. Et de his quæ tenerentur comuni, seu singularibus personis satisfactionem integram impendant. Et de prædicta ciuitate nullatenus secedant: nec res eorum de prædicta ciuitate extrahantur: nec extrahi faciant eorum syndicatu durante: & donec omnem condensationem de eis secutam integre satisfecerint. Et potestas qui per tempora erit teneatur & debeat uinculo iuramenti & poena dupli ad instantiam partis: seu ad requisitionem & instantiam dictorum syndicatorum modis omnibus necessariis & opportunis constringere & compellere officiales prædictos per dictos syndicatores condænatos ad soluendum integre totum id & quicquid per dictos syndicatores iudicatum extiterit & mandatum. Tempus uero quo dicti officiales ad syndicatum morari debeant pro reddenda ratione prædicta finito eorum officio limitamus & declaramus in hunc modum: quia si steterint per sex menses tantum in eorum officio sex dierum spacium. Si maiori tempore usque ad annum inclusiue uel ultra annum quocumque tempore plus steterint octo dierum spacium ad syndicatum huiusmodi intelligimus ordinatum. Et habeant dicti syndicatores plenum arbitrium & potestatem ad requisitionem dictorum potestatis & officialium dandi eis unum aduocatum & unum procuratorem tantum & non plures de illis quos ipsi officiales petierint: & dandi aduocatos & procuratores aduersariis dictorum officialium in dicto syndicatorum tantum uidelicet tantum aduocatum: & unum procuratorem pro quolibet: & non plures. Et possint & ualeant mandare aduocatis & procuratoribus requisitis quod recepta competenti mercede præstent eorum patrocinium eorum clientulis sub poena arbitrio dictorum syndicatorum imponenda ipsis aduocatis & procuratoribus. Et nullus alter aduocatus nec procurator qui non fuerit datus & deputatus per dictos syndicatores res dictis officialibus & aliis contra ipsos officiales petentes audeat nec

presumat aduocare nec procurare in dictis syndicatoribus. Et si contrafecerint incidant in poenam decem librarum applicandam de facto dicto coi pro quolibet & qualibet uice. Quæ poenæ per potestatem i officio existentem ad instantiam dictorum syndicatorum de facto exigantur. Si ipsi aduocati & procuratores fuerint ipsis syndicatoribus inobedientes: & applicentur comuni. Et si potestas in dicta executione negligens erit & remissus incidat ipse potestas in poenam dupli applicandi cameræ communis. Item dicimus & firmiter ordinamus quod dicti syndicatores in dictis syndicatoribus procedere & terminare possint breuiter & summarie & de plano sine strepitu & figura iudicii & etiam diebus feriatis in honore dei & sanctorum uel alia ratione: & omni iure & iudicio ordine & sollemnitate omissis. Et in dubiis & casibus arduis super quibus ipsi syndicatores aliquantulum dubitarent recurrant ad consilium speciale uiginti quinque consiliariorum: quod consilium teneatur & debeat eis statim puidere de uno consultore non suspecto officialibus qui syndicantur: & secundum consilium scriptum manu dicti consultoris ipsi syndicatores debeant procedere & terminare prout res quasiuerit. Et sic diligenter & sollicitè syndicatores se habeant: adeo quod infra dictum tempus syndicatus per sententiam diffinitiuam absolutiue uel condensationem prout iustitia exegerit debeant penitus expedire: sub poena librarum centum pro quolibet applicanda cameræ cois de facto per dominum potestatem. Et si infra dies totius syndicatus sententia super processibus & querelis lata non fuerit absolutorie uel condensatione negligentia: & non iusto impedimento dictorum syndicatorum uel rei grauitate de qua ageretur. quod iustum impedimentum declarari debeat per consilium antedictum an sit iustum uel iniustum impedimentum: elapsis dictis diebus syndicatus officiales ipsi per absolutis habeant ab inquisitione & ab omni querela: super qua seu quibus infra dictos dies lata non esset diffinitiuam sententia. Et syndicatores ipsi de his super quibus omiserint ferre sententiam eorum negligentia (ut dictum est) teneantur coi phani & etiam personæ læsæ ad illud ad quod tenebantur officiales per dicti. Et nihilominus ipsi syndicatores poena decem librarum deñ. pro quolibet & qualibet uice puniantur. Sed si iusta causa & iusto impedimento aut defectu consultoris non habiti uel non consulentis syndicatoribus in tempore opportuno uel quacumque alia euidenti & iusta causa declaranda (ut supra dictum est) dicta sententia lata non fuerit in diebus syndicatus antedictis: liceat officialibus stantibus ad syndicatum si uoluerint dimissis eorum. aduocato & procuratore & remanentibus eorum fideiussoribus pro ipsis officialibus obligatis de eorum fideiussorum bona concordia & sponta-

Tempus qd officiales ad syndicatum morari debent

Licentia ostensa a syndicatoribus pro pñatibus pñatibus in pñatibus.

supra ista clausula uide sup. in ista clausula.

Syndicatores recurrant ad siluam spate.

vide T. m. m. addit. x.

nea uoluntate discedere cū solutione integrali sui salarii. Et post p̄dicta statim infra tres dies teneantur dicti syndicatores dictū eorū syndicatū per sententiam condēnatoriam seu absolutoriam expedire. Et quod p̄ sententiam condēnatoriam fuerit iudicatū fideiussores p̄dicti p̄ suis principalibus teneantur. Quo termino elapso intelligantur absoluti cum omnibus fideiussoribus si dicta sententia lata non fuerit. Et si consultor iniuste consilium dederit: procedatur per potestatem contra eum: solum per uiam accusationis & condēnet in libris quinquaginta denarij applicandorum dicto cōi: & plus & minus arbitrio consilii uiginti quinq; ciuitatis Fani. Et si quis dederit dictis officialibus aliquam petitionem iniustam siue quam non probaret in termino: ipsi officiali succumbens in expensis legitimis condemnatur: non intelligendo de petitionibus quæ per iuramentum officialium siue iusiurandum expediretur. Et si contigerit q̄ dictus potestas & officiales qui syndicantur infra tempus syndicati eorum se absentarent: seu recederent a dicta ciuitate ante eorum syndicatū & ad reddendum eorū rationem non uenerint: quilibet tales fugientes repertos super territorio & districtu Phani capere & ad dictam ciuitatem & p̄sentiam suorum syndicatorū cū salmis & rebus omnibus eorū reducere ualeant & possint libere sine p̄cna: & tūc cōtra eos & quēlibet eorū p̄ quocūq; querelante ad probationem querelæ iuramentum sufficiat querelantis: & habeantur pro cōfessis & conuictis de omnibus & singulis in inquisitione & querela cōtētis & tūc cōfessi & conuicti possint & debeant condēnari. Et nihilominus ad perpetuam ipsorum officialiū infamiam tales officiales fugitiui in palatio cōis Fani expensis cōis depingantur. Qui syndicatores notarius & plazarius deputati in dictis syndicatibus factō & p̄fecto eorū debito habeant & habere debeant a cōi salarium usitatum uidelicet solidos uiginti pro quolibet ipsorū syndicatorū & notarii: & solidos duodecim pro plazario. Et si quis iniuriam uerbo dixerit & fecerit dictis syndicatoribus ipso iure intelligatur condēnatus in libris uiginti quinq; applicandis de facto per dominum potestatem Cameræ cōis Fani. Et si quis de facto iniuriam fecerit dictis syndicatoribus percutiēdo siue aliter faciendo occasione dicti officii puniatur in quadruplum per potestatem in eo quod puniret alius secūdū formam statutorum. Et non intelligatur iniuria si quis dixerit. Voi non me fate ragione ouero p̄tecto de mei damni & interessi. Item q̄ durante tempore syndicati dictorū potestatum & officialiū nullus (cuiuscūq; conditionis existat) audeat iniuriari eisdem uerbo uel facto sub p̄cna tripli eius in quo ue-

niret condēnandus secundum formam statutorum phani si alteri priuato intulisset iniuriam.

De Consilio generali cōmunis Phani & eius ordine. Cap. XII.

Tatuimus & ordinamus q̄ numerus consilii generalis ciuitatis Fani sit & esse debeat de centū ciuibus ciuitatis p̄dictæ: de origine propria & paterna uel propria q̄ habitauerint cū sua familia per uiginti quinq; ānos ante introitū dicti consilii & habitent & habeant domū propriā sibi & suæ familiæ condecētē iudicio cōsiliū specialis ciuitatis Fani & de paucioribus secūdū tēporū exigentiam & qualitatem prout regentibus uidebitur expedire: ætatis uiginti quinq; ānorū & nō minores: & qui sint homines boni graues & discreti: & qui uidebuntur esse utiles & habiles pro cōmuni Fani & eius utilitate ad consiliū antedictum: qui ī principio primi consilii eorum introitus in manibus potestatis p̄sente & scribente cancellario Fani iurare debeant de bene & fideliter se habendo & consulendo & ad consilium accedendo & de tenēdo secrete credentias cōmunis uidelicet perpetuas imperpetuum & temporales ad tempus: & oīa alia operando quæ sint status honoris utilitatis & cōmodi Sanctæ Romanæ ecclesiæ & sūmorū pontificū & uniuerſitatis dictæ ciuitatis: omni priuata affectione postposita: sub p̄cna eis & cuilibet eorum auferenda arbitrio potestatis. Et qui secreta consilii manifestauerit in p̄iudiciū & dānum cōmunis in libris quinquaginta denariorum puniatur: & plus & minus arbitrio potestatis in spectā qualitate facti & conditione personæ. Et quando opus erit super propositis consulere quilibet uolens arrangare ascendere debeat arrangeriam in loco consilii existentem & rectus stare & non sedere. Et uno arrangante & consulente ceteri silere debeant & pati arrangerem loqui quæ sibi placuerint: sub p̄cna quicūq; solidorum uice qualibet qua quis arrangerem impediuerit & arrēgare passus non fuerit. Et potestas q̄ pro tempore erit quotiens fuerit opus & deliberatum extiterit per ipm & per dominos priores & consilium uiginti quinq; cōmunis Phani seu maiorem partem ipsorum conuocari debere consilium pro aliquo negotio uel utilitate dicti cōmunis teneatur & debeat facere consilium cōuocari & pullari campanam: ad cuius sonum consiliiarii more solito cōuocentur. In quo consilio nihil aliud proponatur neq; arrēgetur nisi id & super eo quod per ipsos magnificos dominos Priores & per consilium uiginti quinq; seu maiorem partem ipsorum deliberatum fuerit: & obtentum proponi debere & arrēgari in consilio antedicto. Et si aliter q̄ dictum est fieret: non ualeat ipso iure.

Item q̄ super omnibus & singulis in consilio propositis debeat particulariter & singulariter arrearari per homines dicti consilii. Et teneat & debeat cancellarius dicti cōis scribere singulariter & particulariter oīa proposita in dicto consilio: & nomina arrearantium: & eorum dicta & partita ponenda per fabas ad bussulas rubeam & nigram. Et debeāt poni partita separata distincta & clara non bifurcata neq; duplicia: nec captiosa: & distincta non alternatiua sed simplicia. Et q̄ in consilio generali debeant semper adesse duæ partes de numero totius consilii. Et partitum quod in consilio generali obtentum fuerit per duas partes consiliariorū tunc in consilio existentium uim & effectum teneat & roboris firmitatem: ac si per totum consilium nemine discrepante obtentū fuerit. Et quando per cancellarium dicta partita ponuntur & fabæ per cōmunis p̄conem dantur dando unam tantum pro singulo homine mittendam in dictis bussulis ambabus manibus extensis & missis in dictis bussulis per quemlibet hominem de dicto consilio Recollectis fabis repertis in bussulis rubea & nigra prædictis ordinate debeant ipsæ fabæ per cancellarium prædictum in aperto in loco consilii cōgregati coram potestate dominis Prioribus & hominibus dicti consilii in uno bacili enumerari fortiter intelligibiliter & alta uoce p̄conis cōmunis. Et teneatur cancellarius prædicta omnia scribere clare & distincte in suis libris reformationum ut expedit. **I**tem q̄ omnes consiliiarii dicti cōmunis ad dictum consilium deputati pulsata campana communis ad congregationem consilii ordinata ad consilium prædictum accedere teneantur sub pœna quinque solidorum uice qualibet exigenda de facto a quolibet nō ueniente: seu inobediente: nisi iusta causa fuerit impeditus de qua stetur eius sacramento. **I**tem q̄ potestas non permittat aliquem morari in consilio cum aliquid fuerit propositum uel cōsultum de facto suo proprio. & talis qui moraretur dum de suo facto tractaretur soluat cōmuni pro bāno decem lib. denar. Et nihilominus si reformatio fuerit facta in suum fauorem non teneat ipso iure. Et potestas qui hoc passus fuerit perdat de suo salario uiginti quinque libras den. cōi applicandas. **I**tem q̄ in consilio nullus rumor: neq; murmuratio fiat: sed moraliter & discrete unusquisq; se habeat pœna prædicta quinque solidorū pro quolibet contrafaciente. Et q̄ nullus audeat uel p̄sumat proferre uerba aliqua contra aliquem arrearantem in consilio uel exurgentem ad recordandum aliquid potestati pœna centum solidorum. Et si uerba iniuriosa dixerit alicui arrearanti uel consulenti in ipso consilio uel occasione dictæ arrearatiōis aliquid sibi impropauerit uel iniuriosa uel

contumeliosa dixerit in decem libras denar. bāni nomine puniatur.

De consilio speciali cōis Phani & eius ordine.

Cap. XIII.

Cum difficile sit & tediosum occurrētibus casibus sapissime generale cōsiliū cōuocari: Statuimus & ordinamus q̄ in nostra ciuitate Fanēsi sit unum aliud cōsiliū quod uocetur cōsiliū speciale de uiginti quinque ciuibz eligendis de sex mensibus in sex menses tollendis de numero cōsiliū generalis ad deliberationem & uoluntatem regentium: In quo consilio exequantur ea quæ uidebunt esse expeditiua & necessaria expediri pro cōmuni absq; alia consilii generalis conuocatione. Dūmodo in eo in præiudiciū uniuerſitatis nulla datiuā generalis seu collecta & expensa imponatur sine consilii generalis deliberatione. Et nulla proposita seu arrega deducatur in consiliū generale si primo & ante omnia non fuerit deliberata & obtenta iter potestatem: Amicum cōmunis & maiorem partem dicti consilii specialis ad bussulas & fabas siue palluſas quod in dictum consilium generale deducatur. Et quando per tres uel plures ciues de numero dictorum consiliariorū recordaretur amico cōis aliquid quod cederet ad cōmodū & utilitatem cōitatis seu specialis personæ super quo per dictū cōsiliū esset aliquid prouidendum. teneantur dicti dñs potestas & amicus cōmunis facere dictum consilium speciale conuocari: & in eo proponere per cancellarium seu amicum & recordatorem prædictum quæ per dictos ciues fuerint recordata & dicta: & super huiusmodi recordatione consulant & deliberent consiliiarii de dicto consilio speciali quæ sibi uidebuntur fore necessaria & opportuna & fieri debenda. Et quicquid in præmissis per dictum consilium uel partem eorum ordinatam secundum ordines dicti consilii suo tempore deliberatū extiterit plenā obineat firmitatem: & in omnibus & per omnia exequatur.

De officialibus ad breuia eligēdis in consilio generali cōmunis Phani. Cap. XIII.

Statuimus & ordinamus q̄ omnes officiales cōmunis Phani ordinarii singulis quattuor mensibus in cōsilio generali ad breuia extrahantur & eligantur per sortem more consueto bona fide & sine fraude per dominum potestatem & per amicum & per cancellarium communis Phani adhibitis duobus pueris cum biretis seu capellis per quorum manus nomina consiliariorū & breuium officiorum prædictorum singulariter extrahantur. et hi quibus breue officii tetigerit si erunt habiles & idonei ad illud officium exercendum exercere

possint per se ipsos. Si autem non fuerint habiles neque idonei eligant alium idoneum & sufficientem qui illud bene ualeat exercere. Quæ communis officia ordinaria sunt hæc. uidelicet.

¶ Quattuor notarii ad banchum tribunalis ciuiliū carū cōis Phani.

¶ Quattuor æstimatores communis

¶ Duo approbatores communis

¶ Duo Capitanei super piscibus.

¶ Vnus Notarius Capitaneorum super piscibus.

¶ Capitaneus super uis & pontibus.

¶ Capitaneus super fornariis & fornaciariis.

¶ Capitaneus super molendinariis

¶ Capitaneus super uictualis.

¶ Notarius super cancellatione condemnationum.

De electione quattuor notariorum ad banchum tribunalis ciuiliū causarum communis Phani. Cap. XV.

Tatuimus & ordinamus quod omnes & singuli notarii matriculati in matricula notariorum communis Phani. Scilicet eorū nomina debeant imbussulari per cancellarium communis Phani in uno bussulo ad hoc specialiter deputato: & cum aliquis notarius eligendus est ad dictum officium ciuiliū: ille qui eligere habeat non possit nec debeat eligere aliquem qui non sit in dicto bussulo. Et illi qui fuerint electi: scilicet eorum nomina extrahi debeant dicto bussulo & poni in alio bussulo uacantium: qui non possint aliquo modo eligi amplius ad dictum officium quousque omnes qui sunt in primo bussulo imbussulati fuerint extracti. & si casu electus sit impeditus alter loco ipsius extrahatur cuius nomen ponatur in bussulo & nomen impediti remaneat in primo bussulo. Et si electus esset absens qui sit in ciuitate uel comitatu phani expectetur per duos dies. Et si uenerit & acceptauerit in dicto termino acceptetur & eius nomen ponatur similiter in dicto bussulo uacantium. Et si non uenerit eligatur alter loco eius: eo in primo bussulo reposito: ut supra. Si autem fuerit absens a ciuitate & comitatu loco illius eligatur alter & nomen ipsius absentis dimittatur in primo bussulo. In fine autem extractionis imbussulorum si aliqui uenirent extrahendi impediti uel absentes a ciuitate & comitatu uel non acceptarent infra duos dies ut supra tunc reincipiat noua imbussulatio in qua reponantur

impediti uel absentes: ut supra una cum aliis. Et successiue qui eligentur extrahantur de noua imbussulatione per modum superius declaratum.

De officialibus eligendis in consilio speciali. Cap. XVI.

Tatuimus & ordinamus quod officiales communis phani qui in consilio speciali uiginti quinque consiliariorum dicti communis extrahuntur ex antiqua consuetudine singulis sex mensibus in dicto consilio ad breuia extrahantur & religantur per sortem: & exerceantur officia per principales uel subrogatos modo & forma ut supra in proximo statuto dictum est: & in reformationibus dicti consilii continetur. Amicus autem communis extrahatur & eligatur ut in statuto de amico communis continetur. Quæ officia sunt hæc: uidelicet.

¶ Officium Amici communis

¶ Officium Notarii gabellarum.

¶ Officium superstitis catastorum.

¶ Officium Notarii catastorum

¶ Officium pensæ frumenti.

¶ Officium bullæ beccariæ.

¶ Quattuor Sproccani unus uidelicet pro quolibet quarterio.

¶ Duo æstimatores carniū a beccariis.

¶ Officium superstitis super laboreriis communis.

¶ Duo superstites communis cum socio milite potestatis ad cursus palioꝝ

¶ Officium massaroli communis.

¶ Officium ad faciendum iustificari & bullari barilia & alias mensuras & pondera ciuitatis & comitatus Phani pro uno anno.

De deuto officialium ciuitatis phani. Cap. XVII.

Tatuimus & ordinamus quod quicumque officialis communis habuerit unum officium in dicta ciuitate uel eius comitatu seu districtu illo durante non possit aliud officium ibidem habere seu exercere sub pena decem librarum denariorum cuiuslibet contrafacienti. Et nihilominus gesta per tales contrafacientes non teneant ipso iure: & quod finito suo officio ipse officialis uacet ab eo tanto tempore quanto primo fuerit in officio. Nec illud exercere possit. Et si contrafieret non ualeat ipso iure. Et nihilominus talis officialis communis contrafaciens puniatur: pena uiginti quinque librarum dicto communi applicanda.

Et si in aliquo quis specialis homo defectu dicti officialis propter aliud officium exercere durate alio suo officio damnificatus extiterit reficiat ipse officialis de suo proprio dicto damnificato: & teneatur potestas p[re]sens statutum de facto obseruari facere p[re]na. xxy. lib[er]. de suo salario retinenda tempore sui syndicatus: Et nullus qui non possit esse de consilio generali possit habere uel exercere aliquod officium ciuitatis Fani. & qui eum elegerit siue substituerit soluat communi quatragesima solidos. Et nihilominus talis electio siue substitutio nil ualeat: & sit nulla ipso iure. Et si contra p[re]dicta dictus electus siue substitutus fecerit officium ipsum quoquo modo exercendo soluat communi decem lib[er]. de n[ost]r[is]. de suo proprio nomine p[re]ne. Non propterea hoc statutum intelligatur de eo qui n[on] possit esse in dicto consilio ratione aetatis dummodo sit maior decem & octo annorum & idoneus.

De officio quattuor aestimatores cōis.

Cap. XVIII.

Tatuimus & ordinamus q[uod] quattuor aestimatores cōmunis in consilio generali ad breuia electi iurent & iurare debeant ad delationem cancellarii communis Fani eorum officium bene & diligenter exercere bona fide & sine fraude. Et debeant duo ipsorum quotiens fuerint requisiti & ad aestimandum electi: uidelicet unus pro parte actoris & alius pro parte rei tenetas datas & acceptas & quicquid aliud aestimandum fuerit mandato domini potestatis uel eius iudicis seu alterius officialis bene & fideliter aestimare omni fraude remota & a estimationes reportare. Verumtamen si per actorem uel reum steterit quominus pro eius parte aestimatores eligatur potestas uel eius iudex eligat unum ex dictis aestimatores pro eius libito uoluntatis pro parte eius per quem steterit quominus dictus aestimatores eligatur. Et pro eorū labore habeant & habere debeant salarium infra scriptum. Quod si extimabunt per ciuitatem habeant bononenos quattuor pro quolibet. Extra ciuitatem per unum miliare bononenos quinque pro quolibet & qualibet uice. Ab inde supra unum bonon[em]. pro quolibet miliare ultra dictos quinque bonon[em]. & expensas uictus & uesturæ equorum. & potestas teneatur eos cogere ad eundem & aestimandum modo p[re]dicto quotienscunq[ue] accedere recusarent. Et si aliquis partium senserit se grauatum de a estimatione facta eligi debeant alii duo extimatores ad reuidentum dictam estimationem & si eā affirmauerint uel aliter extimauerint eorum estimationi p[re]cise stetur & stari debeat.

De officio approbatorum cōmunis.

Cap. XIX.

Tatuimus & ordinamus q[uod] duo approbatores cōmunis in consilio generali ad breuia electi teneantur & debeant fideiussores in causis criminalibus dandos si fuerint idonei approbare. Si uero non idoneos approbauerint ad id quod ipsi fideiussores non idonei approbati tenerentur si essent idonei ipsi approbatores teneantur. Et habeant & habere debeant a camera salarium consuetum: & nihil aliud quouis quæsito colore recipere possint uel debeant: p[re]na dupli.

De officio capitaneorum super piscibus & eorum Notario.
Cap. XX.

Tatuimus & ordinamus q[uod] duo Capitanei super piscibus electi ad breuia in consilio generali prouideant & prouidere teneantur una cum socio milite potestatis ut piscatores arte eorum & p[re]cipue in uendendo pisces bona fide & sine fraude exercent secundum estimationem & formam & modum statuti loquentis de uenditione piscium. Et teneantur & debeant fideliter extimare pisces recentes qui uidentur ad piscariam phani: de perusio siue comacchi uallibus conductos secundum q[uod] eis conueniens uisum fuerit & æquum. Et habeant & habere debeant emolumenta licita & consueti. Tempore uero quadragesimali dictos pisces de perusio extimare n[on] debeant: tamē uēdi eos n[on] permittant ultra unum bonon[em]. pro qualibet libra tencag[ie] luporum siue Luciorum: Anguillarum & lascharum more solito. Et auctoritate p[re]sentis statuti habeant arbitrium & bailiam uidēdi omnes pisces in piscaria existentes & pisces bonos & sanos qui eis uidebuntur meliores & saniores. Et de ip[s]is uendēdis licētiā dandi: & alios pisces n[on] bonos reprobādi & uēdi uetādi. Et in p[re]dictis & circa quodlibet p[re]dictorum mādandi & p[re]cipiendi p[re]nas & multas imponēdi secūdu[m] formam statutorum. Et q[uod] potestas & eius officiales teneantur exequi: & executioni mandare omnes deliberationes & ordinamenta p[re]dictorum capitaneorum cum effectu ad omnem ipsorum requisitionem. & eisdem Capitaneis in concernentibus eorum officium ad omnem eorum requisitionem in p[re]dictis & quolibet p[re]dictorum dare auxilium cōsiliū & fauorem sub p[re]na decem librarum uice qualibet qua cōtrafecerint in p[re]dictis dicto domino potestati & eius officialibus tempore syndicatus de facto auferēda. Notarius autem dictorū Capitaneorū in dicto cōsilio ad breuia elect[us] teneat & debeat estimationes deliberationes p[re]cepta & ordinamēta p[re]dictorū Capitaneos factas seu scā & alia ad dictū eorū offi[ciū] spectātia b[on]e & fideliter scribere et notari put erit necessariū.

Et cum dictis capitaneis habeat & habere debeat emolumenta prædicta hætenus consueta.

De officio Capitanei super uiis & pōtibus & ei⁹ notarii. Cap. XXI.

D conseruationem uiarum & pōrium districtus & comitatus
 a Phani Statuimus & ordinamus q̄ in consilio generali ciuita-
 tis Phani eligantur duo officiales super reparatione uiarū pō-
 rium & aquarum districtus & comitatus phani: quorū officialiū unus
 sit capitaneus & alius notarius qui solite & fideliter attendere debeat
 & uacare circa reparationes uiarum & aquarum districtus & comitatus
 phani & pōtiū & cloacarum & aliorum laborerorum publice utilium
 & ad id officium spectantium: in quibus habeant dicti officiales liberū
 arbitrium potestatem & bailiam præcipiendi & mandandi & compel-
 lendi singulares personas ad faciendum quæ eis circa prædicta incubue-
 rint. Qui officiales possint & teneantur ex debito eorum officii quan-
 docunq; singulares personas compellere ad ea facienda. Excepto tem-
 pore hyemali: uidelicet a Calendis decembris usq; & per totum men-
 sem februaryi inclusiue: & exceptis temporibus relectuū grani & uin-
 demiarum & tempore guerrarum. Et teneantur dicti officiales singu-
 lis annis temporibus supra non prohibitis præconizari facere per ciui-
 tatem phani publice q̄ prædicta fieri debeant ut superius continetur in-
 fra terminum decem dierum in dicta grida & banno exprimendorum:
 sub pœna in statutis contenta. Post quem terminum officiales prædi-
 cti teneantur ire per districtum & comitatum ad uidendum si quæ fie-
 ri debuerint facta sint: & protunc a quolibet inobediente recipere pos-
 sint pro eius inobedientia unum bonon. pro quolibet inobediente & p
 quolibet defectu. Cuius bononeni medietas sit Capitanei & alia nota-
 rii. Et nihilominus iterum & de nouo præcipiant & præcipere tenean-
 tur iis qui contumaces fuerint ut faciant quæ eis incubuerint & in p-
 dictis & quolibet prædictorum necessaria fuerint pro reparatione supra-
 dictorum infra alios decem dies: post quos iterum & de nouo officia-
 les prædicti per districtum & comitatum uadant ad reuidendum si pa-
 ruerint præceptis & eis incumbendis circa prædicta: a quibus inobe-
 dientibus pro eorum inobedientia & cōtemptu recipere possint a quo-
 libet inobediente & pro quolibet defectu unum bonon. sortiendum i-
 ter ipsos officiales p medietate ut supradictū ē. Et nihilominus pdictis
 inobediētib⁹ p̄cipiāt quaten⁹ ifra alios dies p̄dicta executioni mādas-
 se debuerit. Post quos decē dies iteꝝ et de nouo p comitatū & districtū ua-

De officio capitanei super fornariis & fornaciariis. Cap. XXII.

f Tatuimus & ordinamus q̄ capitaneus super fornariis & fornaciariis qui fuerit electus in consilio generali ad breuia singulis quattuor mensibus teneatur & debeat facere præconizari p̄ ciuitatem Fani in p̄cipio sui officii/ut omnes & singuli fornarii & fornacarii coram eo compareant & se p̄sentēt infra terminum octo dierum/& ipsis comparentibus iuramentum deferre de eorum arte bene & fideliter exercendo:& sine fraude:& p̄uidere/& sollicitare / q̄ fornacarii habeant formas laterū imbricum siue cupporū iustas æquas & appodimatas/& bulla cōmunis & dñi potestatis bullatas & mensuras: calcis & gipsi similiter iustas æquas & factas : prout in statuto de fornariis continetur/& dicta bulla bullatas & bene appodimatas.Et q̄ fornarii panes seu panem bene coquant:nec plus q̄ debeant pro eorū mercede & labore accipiant:& cætera seruent & faciāt prout in statuto de fornariis cōtinetur.Et habeat & habere debeat dictus capitaneus a quo libet fornario & fornacario duos bonoñ. tempōr dicti p̄stiti iuramenti & quartā partē pœnæ inuētionum ipsius capitanei: quas dicti fornarii & fornacarii icurrēt/secūdū formā dictorū statutorū de eis loquētū.

Et si dictus Capitaneus circa prædicta & quodlibet prædictorum fuerit negligens & remissus incidat in pœnam uiginti solidorum pro quolibet uice cõ applicandam. Et potestas teneatur & debeat dicto capitaneo circa ea quæ spectant ad eius officium præbere auxilium cõsiliu & fauorem sub pœna decem librarum de eius salario retinendarum tempore syndicatus.

De officio capitanei super Molendinariis. Cap. XXIII.

Tatuimus & ordinamus q̃ capitaneus super molendinariis: q̃ electus fuerit in consilio generali ad breuia singulis quattuor mensibus in principio sui officii teneatur & debeat per ciuitatem Phani præconizari facere: ut omnes & singuli molendinarii compareant coram eo: & se præsentent infra terminum octo dierum: & ip̃s comparentibus iuramentu deferre de eorum arte bene fideliter & sine fraude aliqua exercenda: & solertem curam habere: q̃ ip̃i molendinarii quæ in statuto de molendinariis continentur faciant & obseruent. Et habeat & habere debeat dictus capitaneus pro suo labore a quolibet molendinario bonon. duos tempore delati iuramenti prædicti & quartam partem pœnarum inuentionum per ipsum capitaneum factarum / in quas incurrerent ip̃i molendinarii uigore statuti de eis loquentis. Et si in prædictis & circa prædicta ip̃a capitaneus fuerit negligens & remissus incidat in pœnam. xx. solidorum uice qualibet cõmuni applicandorum. Et potestas teneatur & debeat dicto capitaneo præbere circa eius officium auxilium cõsiliu & fauorem sub pœna decem libraru de eius salario retinendarum tempore syndicatus.

De officio Capitanei super uictualibus. Cap. XXIII.

Tatuimus & ordinamus q̃ Capitaneus super uictualibus qui eligitur ad breuia in consilio generali teneatur & debeat diligetem curam & sollicitudinem adhibere q̃ panis/caseus/ oleu/ carnes salita/ frumeta seu blaua/ q̃ ad p̃bedā seu ad minutu uedunt/ p̃fces saliti & alia uictualia ultra debitum non uendantur & iustis p̃tiis cariora faciendo & fieri faciendo poduma æqualmetria dictorum uictualium congruis & debitis temporibus / & totiens quotiens sibi uidebitur necessarium & opportunum: Et panem uendi faciendo secundū formam statutorum de materia loquentium. Et similiter alia uictualia ubi per statuta prouisum fuerit super eis. & si negligens fuerit in prædictis incidat in pœnam decem solidorum cõmuni applicandorum uice qualibet qua fuerit contrafactum. Et habeat salarium consuetum: & quartam partem pœnarum inuentionum p̃ eum de fraudibus factaru.

Et teneatur potestas ei fauere in omnibus ad eius officium spectantibus pœna decem libr. de suo salario retinendarum. Et nullus possit esse Capitaneus super uictualibus/ qui sit beccharius uel piscator aut tabernarius uel triculus: uel aliquis alius cuius uxor panem faceret ad uedendum uel hospes seu habentes partem in ratibus uel barchis quæ irēt ad piscandum: uel aliquis qui haberet societatem aliquam cum aliquo prædictorum. Et teneatur dictus capitaneus in principio sui officii iurare ad delationem cancellarii cõmunis de bene fideliter & legaliter suū officium exercendo & credatur dicto ipsius capitanei in his quæ spectarent ad eius officium.

De officio notarii super cācellatione condénationū. Cap. XXV.

Tatuimus & ordinamus q̃ notarius deputatus secundum ordinem electionū officiorū ad breuia in consilio generali super cācellatione condénationū/ teneatur & debeat eius officiu solite fideliter & sine fraude bona cura & diligentia exercere/ in cancellando & abolendo condénationes / & alia faciendo: quæ erunt necessaria & opportuna/ pro debita & manifesta causa cācellationis cōdemnationū prædictarum. Ponendo semper millesimum & diē & causam cācellationis huiusmodi/ ad hoc ut omnia manifeste appareant benefacta gesta & cancellata/ prout natura dicti officii postulat: & requirit: sub pœna decem libraru deñ. pro quolibet contrafaciente/ uice qualibet/ cõi applicanda. & non possit neq̃ debeat aliquo quæsito colore de cācellationibus & annulationibus cōdemnationum debite cancellandarū: & annullandarum accipere pro eius salario & mercede/ nisi secundū modum & taxam ordinatū & ordinatā in statuto loquente de salario ipsius notarii antedicti in libro malificiorū seu criminaliū inserto.

De officio amici communis. Cap. XXVI.

Tatuimus & ordinamus q̃ consiliiarii de consilio speciali. xxy. prima die introitus dicti consilii/ qua officia in dicto consilio ad breuia extrahuntur/ unum de prædictis consiliiariis eligant in amicum cõmunis/ secundū q̃ eis uidebitur eundem per ipsos eligendum fore idoneum. hoc modo uidelicet: q̃ quilibet de p̃ se ac singillatim de congregatis in dicto consilio sub sigillo sacramenti de electione fideliter facienda/ secrete coram domino potestate & cancellario nominet quem uult & intendit esse amicum cõmunis. Quibus omnib⁹ p̃ticulariter electis & publicatis quicūq̃ electorum plures habuerit uoces amicus nominetur communis: & eligatur & sit pro sex mensibus futu-

ris: cū oneribus & honoribus prout in capitulis inferius a notatis cōtine-
tur. Quia electione facta dictus amicus prænominatū officiū renūcia-
re nō possit quoquo modo: sub pœna decē ducatorum cōmuni immedia-
te applicanda/ nisi causam assignauerit legitimam examinandā per do-
minū potestati qui pro tēpore fuerit: & cōsiliū: & eligendos ab eodem:
quæ causa si fuerit legitima & cognita & examinata ut præfertur: tūc il-
le qui post ipsum amicū habuerit plures uoces tēpore electionis ille sit
amicus cōmunis: & officiū exequatur. Et primo quia non decet
quēq̃ suis stipendiis militare: & ne ipsius amici officiū sit onerosum: ha-
beat & habere debeat de ære cōmunis Fani dictus amicus cōis p̃ quoli-
bet semestre ducatos sex: ad cōputū. xl. bonon p̃ ducato. uidelicet mēse
quolibet ducatū unū: excōputandū p̃ rata in impositionibus realibus
impositis & imponēdis per cōe Fani: tam sibi/ q̃ alii/ quē elegerit: p̃ ra-
ta usq̃ ad sūmā dictorū sex ducatorū: sic & taliter q̃ sibi itegre satisfiat an-
te exitum sui officiū. Item prima uice qua erit in cōsilio ut amicus
cōis/iurare debeat de suo officio bene & diligēter exercēdo: i plena for-
ma/ p̃ut cōsilio uidebit̃: & fiat nota iuramenti in registro per cācellariū
cōis. Officiū autē prænominati Amici sit & esse debeat/ ut sollicitet spe-
ciale cōsiliū p̃ occurrentibus: & de mandato dñorū priorū cōgregari in
loco solito & consueto/ & sollicitare omnia & singula pertinentia ad uti-
litatem cōis Fani: Et specialiter teneatur & debeat sollicitare superstitēs
quod cura solerti uacent ut muri ciuitatis manuteneantur. Sollicitare et̃
ac instare teneatur q̃ deputati ad aliquod officiū exercēdū/ ambasiatā/
uel aliud quodcūq̃ pertinet ad cōmune Fani id exequant̃. Habendo
etiam specialē curā ultra alios deputatos ad beccharias/pischarias: & bec-
carios: & piscatores/ ut omnia debite exequant̃. Et maxime specialiter
& expresse teneatur facere cum effectu dictus amicus: q̃ quilibet debi-
tor cōis quacūq̃ ratione uel causa. Maxime causa administrationis fa-
cta uel faciēda soluat & satisficiat cōmuni quicquid debet. Et i casibus
expedientibus reuiforem rationū poni & deputari facere per consiliū
Fani uel ad quem spectat omni meliori modo quo potest: instando cū
omni sollicitudine: sub pœna dupli eius quod exigi debet & ultra/ p̃ut
dño potestati uidebitur.

Item quod nemo debeat iniuriari in ære: nec in persona dicto amico
cōmunis durante tempore sui officiū: sub pœna dupli eius pœnæ quæ i-
poneretur alteri iniuriam realem uel personale inferenti alicui alteri.
Et si eidem amico cōis fuerit p̃ aliquem facta aliqua iniuria Realis uel
personalis occasione alicuius administrationis sui officiū: & ipso amico

exequente officiū/ incidat ille talis iniuriam faciens in pœnā tripli: &
plus & minus in ipsa adiunctione pœnarum in casibus prædictis prout
dño potestati uidebitur cōsiderata qualitate facti/ & aliis cōsiderādis.

Item q̃ finito semestri officiū prænominati Amici/ cōsiliū sequens im-
mediate die prima uel sequenti/ aut quāprimū fieri potest/ eligat duos syn-
dicos modo & forma quibus uidebitur dño potestati & cōsilio/ qui ha-
beant syndicare dictū amicū: in termino sex dierū: sub pœna decē ducā-
torū de cōmissis & omissis maxie superscriptis. Quæ oīa dñs potestas/
& etiam cōsiliū/ curent executioni mādare. Et specialiter amicus succe-
dens prædicta sollicitare teneatur.

De officio notarii gabellarum.

Cap. XXVII.

Tatuimus & ordinamus q̃ notarius deputatus ad officiū ga-
bellarum cōmunis Fani debeat illud solcite & fideliter exer-
cere: & debeat esse assiduus & non uagabundus: & cum festi-
na expeditione personarum ad dictū officium cōcurrentium cūmer-
cimoniis & aliis reb⁹ pro quibus datū gabellæ soluitur. Et ordinate die
tim scribat in libris ordinariis & deputatis oēs & singulos introitus &
obuentus gabellarū p̃dictarū cū uera exactione/ secūdū formam statuto-
rum & ordinamentorū dictarū gabellarum: & nil ultra accipiant & exi-
gant q̃ sit limitatum & taxatū per formam statutorum dictarū gabella-
rū: pœna dupli eius quod plus acciperit cōmuni applicanda. Et scriptu-
ris suis tam ad officiū gabellarum spectantibus/ q̃ ad causas quæ corā
officiale ipsarum gabellarū in ipsa gabella agitarētur/ plena ubiq̃ fides
adhibeatur/ etiam si publicus notarius non foret. Et teneatur de reca-
ptis & administratis per eum suo durante officio bonā reddere rationē
officialibus deputatis & deputandis: & habeat & habere debeat salariū
& emolumenta licita & consueta.

De officio superstitis & notarii catastorum phani. Cap. XXVIII.

Tatuimus & ordinamus quod ad officiū superstitis & notarii
catastorū cōis Fani deputentur homines boni & fideles & be-
ne experti & intelligentes in dicto officio: qui legaliter manu-
teneant iura cōis & specialium personarum. Et cum opus fuerit de uo-
luntate partium/ uel per fidem instrumentorum emptionū/ & uenditio-
num/ & aliarum scripturarū fidedignarū extrahāt postas de æstimo uni-
us: & ponant ad æstimū alterius. Et econuerso: fideliter & sine fraude/
cum summis & calculis æstimorū utriusq̃ partis æquis & iustis: ut natu

ra officii postulat & requirit. Et habeant & habere debeant pro eorum salario & mercede a singularibus personis quorum intererit aestima transferri: seu aptari facere prouisionem inferius iam diu prætata. Videlicet medium bonon pro qualibet possessione seu postea extrahenda seu ponenda a qualibet partium usque in sex postas seu possessiones: Abinde uero supra quantacumque fuerint denarij. sex pro qualibet postea a qualibet partium. Item pro copia allibratus denarios sex pro qualibet postea a parte petente. Itē per reperiendo ostendendo & legendo allibratum & possessiones partis petentis ad se spectantes bonon. unum. Et si talis persona ex se sciret legere & reperire/ uel per alium litteratum uellet reperire & legere & extrahere & copiare/ teneantur & debeant sine aliqua mercede Superstes & notarius predictus ostendere libros dictorum catastorum & de eis habilitatem facere in presentia ipsorum officialium catastorum uel unus eorum: dummodo libri predicti ab officio & loco ipsorum nullatenus moueantur. **C**Item habeant & habere debeant a quolibet faciente de nouo aestimum ascendente ad lib. decem & abinde supra bonon. sex. & a decem libr. infra exclusiue bonon. duos. Et a quolibet destruente: & a se remouente aestimum ascendente ad summam decem libr. & abinde supra bonon. octo: Et a quolibet faciente cancellare nomen defuncti: & ponere nomen uiuentis in bonis succedentis anconitanum unum. **C**Item statuimus & ordinamus quod quicumque habuerit bona stabilia in territorio & comitatu Fani quae secundum aestimum & appassum ascendant ad summam librarum septem uel abinde supra dicatur habere primam libram: & pro prima libra soluere teneatur collectas comuni Fani secundum antiquam consuetudinem uidelicet quolibet anno solidos quinquaginta quinque: & non possit dicta prima libra cassari seu destrui nisi in casibus infra scriptis: uidelicet causa dotis ab uxoribus eorum uiris legitime constituta: uel causa successionis ex testamento uel ab intestato uel rerum immobilium quomocumque proficiscentium & aduenientium alicui de iure/ uel adiudicationis legitime factae/ uel si causa debiti euidētis & manifesti/ uel causa paupertatis de necessitate oporteret homines uendere imobilia & cum ipsis se iuuare & sustentare: & dicta cassatio in casibus predictis non fiat sine deliberatione consilii specialis ciuitatis Fani. Liceat tamen ipsis officialibus catastorum eorum propria auctoritate absque alia consilii predicti deliberatione posse cassare allibratum & aestimum ascendente ad summam septem libr. & ultra: & ponere ad aestimum alicuius qui de nouo faceret allibratum & nouum aestimum & fumum/ quando de partium procederet uoluntate. Faciendo fideiubere personis dictum

nouum aestimum facientibus quando non uiderentur idonei ad soluendum. Et hoc arbitrio ipsorum officialium catastorum. Et si officiales predicti catastorum ultra quam supra eis taxatum est acciperent incidant in poenam quadrupli eius quod plus acciperint de facto exigenda: & in comuni soluenda: & teneantur in principio eorum officii iurare de legaliter eorum officium exercendo in manibus potestatis cum rogatione cancellarii. Addimus etiam ne iura reipublicae fiant deteriora quam si contingerent in casibus predictis uel aliquo predictorum aliquem habentem primam libram emere uel aliter ut in supradictis casibus acquirere totam primam libram alterius uel plures primas libras plurius & diuersarum personarum quam taliter sic emens & acquirens teneatur soluere/ pro tot libris primis quot ipse acquisiuerit ultra suam primam libram: & illas omnes teneatur assignare & accatastari facere in catastro & allibratu seu aestimo dictae ciuitatis/ sub poena amissionis rerum ut supra acquisitarum: nisi tale assignationem & accatastationem fieri fecerit infra. xx. dies a die acquisitionis ut supra factae. Itē addimus/ quod si contingeret aliquem habentem primam libram & abinde supra decedere/ relictis pluribus haeredibus ex testamento uel ab intestato: qui postea fecerint inter eos diuisionem bonorum: & inuentus fuerit unusquisque uel aliquis ipsorum haereditum in dicta diuisione habere tot bona computatis uel non computatis propriis bonis/ quae ascendant ad dictam primam libram/ tunc & eo casu unusquisque ipsorum singillatim intelligatur habere primam libram: & illam teneatur assignare & describi facere in libro catastro dictae ciuitatis infra. xx. dies a die diuisionis inter eos factae/ sub poena amissionis & confiscationis dictorum bonorum. Item quia expedit legem fraudibus obuiare. ordinamus quod si contingeret aliquem habentem possessiones in territorio & districtu Fani: pro quibus teneatur ad collectas & illas seu partim ipsarum alicui excepto & immuni a dictis collectis uedere/ seu alio modo alienare/ & post dictam alienationem/ talis sic alienas inuentus fuerit dictas res uenditas possidere & illas fructare/ tunc & eo casu dicta alienatio presumatur simulata ficticia & fraudulenta/ & ea non obstante talis qui sic alienauerit: nihilominus teneatur soluere collectas dicto comuni put & sicut soluebat ante tale alienationem/ & incidat in poenam aestimationis tertiae partis rei sic in fraudem alienatae. Itē ordinamus/ quod quicumque forenses qui habent possessiones in territorio & districtu Fani. pro quibus tenerentur ad collectas/ teneantur & debeant soluere eorum collectas & tributa debita dicto comuni uel habentibus causam ab eo temporibus debitis ordinatis & consuetis in ciuitate Fani: & casu quo non soluerint temporibus predictis incidat in poenam dupli dictarum collectarum: & nihilominus dicti obligati ad collectas & tributa non possint extrahere fructus de dictis pos

sessionibus & territorio Fani/nisi prius dato idoneo fideiussor alicui officiali publico deputato in dicta ciuitate de soluendis dictis collectis tributis ac cōpositis tēporibus ordinatis/alias extrahentes contra formā & ordinē prādictum incidant in pōnā amissionis fructuū extractorū.

Cap. XXIX.

De officio officialium pensā frumenti.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ officiales pensā frumēti q̄ supsunt dicta pensā ad pōderādū granū & bladū quā deferūt ad molēdinā & farinā: debeat esse etatis .xxv. ānoꝝ ad min⁹: & i cōsilio .xxv. approbati ad fabas & bussulas albā & nigrā p duas ptes cōsiliarioꝝ pntiū. Et debeāt ipsi officiales cōtinue stare/ & de se ipsis i suo officio cōpiā facerē i loco dictā pensā cā exercēdi dictū eorū officiū horis debitis & cōsuetis ac ordiatis omni excēptiōe remota/ pōna .x. solidorū uice qualibet exigēda. Et teneant⁹ & debeant farinā apportatā p molēdinarios tpe reportatiōis facere ponderari: & in scriptis ponere/ & redigere in uno libro ad hoc ordinato pondus farinā cuiuslibet quā ad pensam portabitur per molendinarios prādictos. Et similiter teneant⁹ pondus cuiuslibet salmā/ seu pōderis grani/ qd portabitur ad macinādū & ad dictā pensā i scriptis redigere & ponere i uno libro ad hoc deputato. Scribēdo i p dictis libris nomē cuiuslibet cui⁹ fuerit granū seu farina pdicta. Et ēt nomē molinarii ad cui⁹ molēdinū portabit⁹/ & nomē ipsi⁹ portatoris: & q̄titatē & pōdus grani & farinā/ ita q̄ nulla possit p molēdinarios fraus fieri. Et de prādictis copiam seu apodissam facere cuilibet cuius granū fuerit seu farina: Datarius teneatur more consueto.

Qd nullus/ q̄ portat granū ad macinādū/ audeat dictū granū portare: nisi primo illd pōderari fecerit: & ide bulletā recipit

Cap. XXX.

Tatuimus & ordinamus/ q̄ nullus qui portat granū uel aliud bladū ad macinādū ad aliquod molēdinū uel pistrinū/ audeat uel prāsumat dictū granū uel bladū portare/ nisi primo illud pōderari fecerit & bullari in loco cōsueto per officiales pensā cōis: uel farinam restituere: nisi eam ad dictam pensam reportauerit & ponderari fecerit. Quā farina ponderata: & in suo pōdere reperta statim bullari debeat p officiales pensā i nodo seu bucca sacci clausi & ligati eiusdē farinā: & eā sic pōderatā & bullatā statim portare & restituere & cōsignare ad domū habitatiōis dñi farinā teneat⁹ portator: & aliter nō amoueat: & cōtrafaciēs soluat p qualibet mensura & qualibet uice decē soli. den. & plus & minus arbitrio dñi ptatis cōsiderata q̄litate culpā delicti & psonā. medietas cuius bāni sit cōis: & alia accusatoris: cui teneat⁹ credētia Et hāc uendicēt sibi locū i oibus & singulis psonis ciuitatis Fani. In castris uero uillis & locis districtus Fani obseruet⁹ modus & forma hacten-

nus obseruata. Itē q̄ qlibet molēdinarius habeat i loco seu statioe pensā unā caplam uel plures cū farina intus sufficiēte de bono grano/ cā restituedi & satisfaciēdi farinā quā dficeret: sub pōna & bāno p quolibet molēdinario cōtrafaciēte. xx. soli. Et credat⁹ simplici uerbo officialis deputati ad pensā & teneat⁹ sibi credētia: & p defectu cuiuslibet libi soluantur officiali pensā noīne pōnā denarii quattuor: & nihilomin⁹ satisfaciat farinā. Itē q̄ nullus prāsumat pōderare uel pōderari facerē granū seu bladū seu farinā ad dictā pensā cōis/ nisi p officiales pensā tm: pōna & bāno p quolibet cōtrafaciēte & uice qlibet. xl. soli. & qlibet possit accusare & denūciā: & habeat medietatē bāni pdicti: & teneat⁹ sibi credētia. Et eadē pōna puniat⁹ pōderas q̄ nō sit officialis pensā. Et si officialis hoc sustinuerit & nō denūciauerit ea die uel sequēti: eadē pōna cōdēnet⁹.

Itē q̄ nullus portator uel alia psona/ audeat uel prāsumat se appropinquare ad dictā pensā: nec statērā tāgerē: donec granū seu farina pōderat⁹ p officialē pensā: pōna & bāno. x. sol. p quolibet: & qlibet possit denūciā & accusare cōtrafaciēs/ & hēat medietatē bāni: & teneat⁹ sibi credētia.

De reportatiōe farinā.

Cap. XXXI.

Tē q̄ quēq̄ portauerit granū seu aliqd aliud bladū ad macinādū p ptio uel mercede/ & farinā nō reportauerit debiti pōderis ad pensā ut debet: i cōtinētī pōderata farina si aliq̄ defect⁹ sibi fuerit teneat⁹ de mādato dicti officialis dictū defectū suppleat restituere & reficere ante q̄ de domo seu loco pensā exeat farina: pōna & bāno cōtrafaciēti: p quolibet & qlibet uice. x. sol. & qlibet possit eos denūciā & accusare & hēat medietatē bāni & teneat⁹ sibi credētia. Et grano seu blado macinato seu scā farina ea die uel sequēti referat⁹ & reducat⁹ farinā ad domū habitatiōis dñi ipsius farinā rectā uia sine aliquo medio uel alio iteruallo nisi cā legitima portatē excusaret: pōna cētū sol. p quolibet sacco.

Itē q̄ nullus portator audeat uel prāsumat postq̄ granū seu farina fuerit pōderata/ teneat⁹ & teneri facerē aliquē someriū seu bestia i domo aut i tra domū pensā: pōna p quolibet cōtrafaciēte & qualibet uice qnq̄ sol.

Itē q̄ oēs molēdinarii & portatores debeāt hēre bussulas cōsuetas & q̄ pōderis. i. p molēdinis positis iuxta metauꝝ nouē libi. p aliis uero molēdinis septē libi. & p quolibet cētenario unā bussulā rasā possint accipere & nō ultra: pōna. c. solid. p quolibet cōtrafaciēte & qlibet uice: q̄ bussulā debeāt bullari: ne fraus cōmitti possit ex eis: bāno. x. sol. d q̄b⁹ officialis pensā i pīcipio sui officii scrutiniū facerē teneat⁹. pōna cētū solid.

De pāno portādo sup dorso aialis granū uel farinā portātis

Cap. VXXXII.

Tem q̄ prādicti portatores habeant & habere debeant unam

Nullus ponderet granū nisi
habeat pensā.

Pondus bussularū

Nota officialis pensā

periam seu unum pannum super dorso asini uel alterius animalis portatis granū uel bladū ad macinandū sup̄tus saccos grani uel farinae: ne farina laedatur aliqua putredine uel imunditia asini uel alterius animalis deferentis: eadem poena quinq; solid. pro quolibet & qualibet uice: & lus & minus arbitrio iudicantis: si malitiose hoc cessauerit obseruare.

De officio molendinarii & pistrinarii. Cap. XXXIII.

Molendinarii & pistrinarii omnes: seu carizatores molendinorum bonam farinam faciant: & saluent & custodiāt illā p̄ illis quoru fuerit granū uel bladū: & ipsis uel eorū nunciis ea die uel sequenti farinam restituant. Si uero malā farinam fecerint uel cambiauerint emendēt eam. Et bene saluēt & custodiāt bladū & farinā. Et caueāt aduertantq; ne furtū fiat ab eis uel a sua familia uel ab aliquo alio in blado uel farina: Et si factū fuerit in duplū de suo restituere teneant domino uel eius familiā. Et teneantur omnes molendinarii de fano & eius districtu uenire ad ciuitatē cū someriis & eorum bestijs & deferre granū & bladū ad molendinum: & reducere farinam infra tertiam diem postq̄ granum portauerint: quod si non fecerint soluant pro bāno pro quolibet uice & quolibet somerio decē solid. Idem dicimus in illis qui portāt granū ad molendinū. Et tanto plus: q̄ dñs grani possit auferre asinum deferenti: & ipsum retinere donec sibi fuerit satisfactum ut dictum ē. Dānum uero aestimetur: & credat sine aliqua probatione sacramēto dānum passi: uel alii masculo uel foeminae suo sacramento: Et q̄ credatur sacramento. Intelligatur tā de dāno q̄ de aestimatione usq; ad q̄ritatem xxy. solid. Et molendinarii & alii qui custodiūt molēdina & pistrina teneant eorū sacramēto prius illis molere qui primo blauā portauerint: & cui primo uicem dederint non auferre pro alio etiam si fuerit dominus molendini. Et nō debeāt mercedē uel nūmos aliquos recipere: nisi ordinatā multurā tātū. Possint tñ molendinarii praedicti portantes granū & bladū ad macinandum ad molendina Metauri accipere p̄ portatura & reportatura farinae bonon. tres tantū pro quolibet sacco. Et si ultra acciperint/incidant in poenam. xl. solid. pro quolibet & qualibet uice qua fuerit cōtrafactū. Et intelligatur saccū esse pōderis quingentarū libr. & ultra. Abinde uero isra p̄ rata accipere teneant. Et si a sua familia fuerit aliqd ultra receptū uel ab alio p̄ eo: illud restituere teneatur. Et dātes & sciētes nūmos dātes teneantur sacramento denūciare socio militi dñi potestatis. Et q̄ cōtrafecerint soluēdo aliqd ultra p̄dicta: uel non denūciauerint soluāt p̄ bāno. xl. solid. sine cōpēsatiōe p̄ qualibet uice. Cuius poenae tertia pars sit denūciatoris / & alia cōis & alia officialis exequētis. Declarātes tñ q̄ dicti portātes & reportātes farinā a molēdinis me

tauri dictos tres bonon. solū accipere possint pro tempore quo molendina quae sunt in uallato arzilla nō possunt habilititer macinare. aliis aut temporibus quibus dicta molendina Arzilla possunt habilititer molere: dicti molendinarii requisiti teneantur portare ad molendina Metauri & reportare absq; aliqua solutione dictorū triū bononēnorū uel partis ipsorum. Teneantur quoq; molendinarii supradicti & dñi molendinorum molendina apta ad macinandum semper tenere. Et quando cōtigerit eos battere molendina: primo molere seu macinare de p̄prio suo grano tantum anteq̄ aliud granū macinent quātū sufficiat / ne alterius grani farina de lapide sentiat. Et qui contrafecerint in praedictis & quolibet praedictorū soluant cōi nomie poenae. xl. solid. & farinam emēdet: ut supra / si eam deuastrauerint. Et teneatur dñs potestas quolibet mense duabus uicibus ad minus mittere socium militem suum qui inquirat ad molendina: utrum molendinarii obseruent statuta & ordinamenta ciuitatis Fani: uel non. Et si culpabiles eos inuenerit puniat eos secūdū formam praedictam. Et si negligens fuerit in praemissis puniatur in libris. xxv. den.

De officio officialis bullae beccariae. Cap. XXXIII.

Tatuimus & ordinamus q̄ officialis bullae beccariae electus cōfirmatus & approbatus per consilium speciale teneatur & debeat illud officiū bene solcite fideliter & legaliter exercere sub uinculo sacramenti per eum praestiti in manibus cancellarii cōis Fani. & carnes castratorū legitimorū bona fide bullare. uidelicet castratorum nostratum & sanatorū ad ferrum: & qui burrauerint: in cera rubea bulla cōis in uno quoq; quarto. Et castratorū marchiatorū cū testiculis marchiatis bñ sciuctis & siccis: & cuiuslibet alterius generis castratorū legitimorū in cera uiridi bulla cōis ut supra: Porcorū uero masculorum carnes legitimas bulla praedicta in cera rubea: ut supra. Et si contrafecerit puniatur pro qualibet uice poena centū solidorū. Et miles potestatis teneatur in praedictis & circa praedicta inuestigare & diligenter inquirere: & executionē facere dictae poenae: sub poena dupli dicto militi auferenda si negligens fuerit in praemissis. Et habeat & habere debeat dictus officialis salarium consuetum.

De officio sproccanorum ciuitatis Fani. Cap. XXXV.

Tatuimus & ordinamus q̄ quicūq; fuerit electus sproccanus: teneatur & debeat infra tertiā diē a diē electionis corā dño potestate uel eius Vicario in praesentia cancellarii cōis Fani comparere: & se scribi facere: & iurare de officio sproccanariae bene legaliter.

Nota potas /

uide r. 7. n. 1. n. 2. n. 3. n. 4. n. 5. n. 6. n. 7. n. 8. n. 9. n. 10. n. 11. n. 12. n. 13. n. 14. n. 15. n. 16. n. 17. n. 18. n. 19. n. 20. n. 21. n. 22. n. 23. n. 24. n. 25. n. 26. n. 27. n. 28. n. 29. n. 30. n. 31. n. 32. n. 33. n. 34. n. 35. n. 36. n. 37. n. 38. n. 39. n. 40. n. 41. n. 42. n. 43. n. 44. n. 45. n. 46. n. 47. n. 48. n. 49. n. 50. n. 51. n. 52. n. 53. n. 54. n. 55. n. 56. n. 57. n. 58. n. 59. n. 60. n. 61. n. 62. n. 63. n. 64. n. 65. n. 66. n. 67. n. 68. n. 69. n. 70. n. 71. n. 72. n. 73. n. 74. n. 75. n. 76. n. 77. n. 78. n. 79. n. 80. n. 81. n. 82. n. 83. n. 84. n. 85. n. 86. n. 87. n. 88. n. 89. n. 90. n. 91. n. 92. n. 93. n. 94. n. 95. n. 96. n. 97. n. 98. n. 99. n. 100. n. 101. n. 102. n. 103. n. 104. n. 105. n. 106. n. 107. n. 108. n. 109. n. 110. n. 111. n. 112. n. 113. n. 114. n. 115. n. 116. n. 117. n. 118. n. 119. n. 120. n. 121. n. 122. n. 123. n. 124. n. 125. n. 126. n. 127. n. 128. n. 129. n. 130. n. 131. n. 132. n. 133. n. 134. n. 135. n. 136. n. 137. n. 138. n. 139. n. 140. n. 141. n. 142. n. 143. n. 144. n. 145. n. 146. n. 147. n. 148. n. 149. n. 150. n. 151. n. 152. n. 153. n. 154. n. 155. n. 156. n. 157. n. 158. n. 159. n. 160. n. 161. n. 162. n. 163. n. 164. n. 165. n. 166. n. 167. n. 168. n. 169. n. 170. n. 171. n. 172. n. 173. n. 174. n. 175. n. 176. n. 177. n. 178. n. 179. n. 180. n. 181. n. 182. n. 183. n. 184. n. 185. n. 186. n. 187. n. 188. n. 189. n. 190. n. 191. n. 192. n. 193. n. 194. n. 195. n. 196. n. 197. n. 198. n. 199. n. 200. n. 201. n. 202. n. 203. n. 204. n. 205. n. 206. n. 207. n. 208. n. 209. n. 210. n. 211. n. 212. n. 213. n. 214. n. 215. n. 216. n. 217. n. 218. n. 219. n. 220. n. 221. n. 222. n. 223. n. 224. n. 225. n. 226. n. 227. n. 228. n. 229. n. 230. n. 231. n. 232. n. 233. n. 234. n. 235. n. 236. n. 237. n. 238. n. 239. n. 240. n. 241. n. 242. n. 243. n. 244. n. 245. n. 246. n. 247. n. 248. n. 249. n. 250. n. 251. n. 252. n. 253. n. 254. n. 255. n. 256. n. 257. n. 258. n. 259. n. 260. n. 261. n. 262. n. 263. n. 264. n. 265. n. 266. n. 267. n. 268. n. 269. n. 270. n. 271. n. 272. n. 273. n. 274. n. 275. n. 276. n. 277. n. 278. n. 279. n. 280. n. 281. n. 282. n. 283. n. 284. n. 285. n. 286. n. 287. n. 288. n. 289. n. 290. n. 291. n. 292. n. 293. n. 294. n. 295. n. 296. n. 297. n. 298. n. 299. n. 300. n. 301. n. 302. n. 303. n. 304. n. 305. n. 306. n. 307. n. 308. n. 309. n. 310. n. 311. n. 312. n. 313. n. 314. n. 315. n. 316. n. 317. n. 318. n. 319. n. 320. n. 321. n. 322. n. 323. n. 324. n. 325. n. 326. n. 327. n. 328. n. 329. n. 330. n. 331. n. 332. n. 333. n. 334. n. 335. n. 336. n. 337. n. 338. n. 339. n. 340. n. 341. n. 342. n. 343. n. 344. n. 345. n. 346. n. 347. n. 348. n. 349. n. 350. n. 351. n. 352. n. 353. n. 354. n. 355. n. 356. n. 357. n. 358. n. 359. n. 360. n. 361. n. 362. n. 363. n. 364. n. 365. n. 366. n. 367. n. 368. n. 369. n. 370. n. 371. n. 372. n. 373. n. 374. n. 375. n. 376. n. 377. n. 378. n. 379. n. 380. n. 381. n. 382. n. 383. n. 384. n. 385. n. 386. n. 387. n. 388. n. 389. n. 390. n. 391. n. 392. n. 393. n. 394. n. 395. n. 396. n. 397. n. 398. n. 399. n. 400. n. 401. n. 402. n. 403. n. 404. n. 405. n. 406. n. 407. n. 408. n. 409. n. 410. n. 411. n. 412. n. 413. n. 414. n. 415. n. 416. n. 417. n. 418. n. 419. n. 420. n. 421. n. 422. n. 423. n. 424. n. 425. n. 426. n. 427. n. 428. n. 429. n. 430. n. 431. n. 432. n. 433. n. 434. n. 435. n. 436. n. 437. n. 438. n. 439. n. 440. n. 441. n. 442. n. 443. n. 444. n. 445. n. 446. n. 447. n. 448. n. 449. n. 450. n. 451. n. 452. n. 453. n. 454. n. 455. n. 456. n. 457. n. 458. n. 459. n. 460. n. 461. n. 462. n. 463. n. 464. n. 465. n. 466. n. 467. n. 468. n. 469. n. 470. n. 471. n. 472. n. 473. n. 474. n. 475. n. 476. n. 477. n. 478. n. 479. n. 480. n. 481. n. 482. n. 483. n. 484. n. 485. n. 486. n. 487. n. 488. n. 489. n. 490. n. 491. n. 492. n. 493. n. 494. n. 495. n. 496. n. 497. n. 498. n. 499. n. 500. n. 501. n. 502. n. 503. n. 504. n. 505. n. 506. n. 507. n. 508. n. 509. n. 510. n. 511. n. 512. n. 513. n. 514. n. 515. n. 516. n. 517. n. 518. n. 519. n. 520. n. 521. n. 522. n. 523. n. 524. n. 525. n. 526. n. 527. n. 528. n. 529. n. 530. n. 531. n. 532. n. 533. n. 534. n. 535. n. 536. n. 537. n. 538. n. 539. n. 540. n. 541. n. 542. n. 543. n. 544. n. 545. n. 546. n. 547. n. 548. n. 549. n. 550. n. 551. n. 552. n. 553. n. 554. n. 555. n. 556. n. 557. n. 558. n. 559. n. 560. n. 561. n. 562. n. 563. n. 564. n. 565. n. 566. n. 567. n. 568. n. 569. n. 570. n. 571. n. 572. n. 573. n. 574. n. 575. n. 576. n. 577. n. 578. n. 579. n. 580. n. 581. n. 582. n. 583. n. 584. n. 585. n. 586. n. 587. n. 588. n. 589. n. 590. n. 591. n. 592. n. 593. n. 594. n. 595. n. 596. n. 597. n. 598. n. 599. n. 600. n. 601. n. 602. n. 603. n. 604. n. 605. n. 606. n. 607. n. 608. n. 609. n. 610. n. 611. n. 612. n. 613. n. 614. n. 615. n. 616. n. 617. n. 618. n. 619. n. 620. n. 621. n. 622. n. 623. n. 624. n. 625. n. 626. n. 627. n. 628. n. 629. n. 630. n. 631. n. 632. n. 633. n. 634. n. 635. n. 636. n. 637. n. 638. n. 639. n. 640. n. 641. n. 642. n. 643. n. 644. n. 645. n. 646. n. 647. n. 648. n. 649. n. 650. n. 651. n. 652. n. 653. n. 654. n. 655. n. 656. n. 657. n. 658. n. 659. n. 660. n. 661. n. 662. n. 663. n. 664. n. 665. n. 666. n. 667. n. 668. n. 669. n. 670. n. 671. n. 672. n. 673. n. 674. n. 675. n. 676. n. 677. n. 678. n. 679. n. 680. n. 681. n. 682. n. 683. n. 684. n. 685. n. 686. n. 687. n. 688. n. 689. n. 690. n. 691. n. 692. n. 693. n. 694. n. 695. n. 696. n. 697. n. 698. n. 699. n. 700. n. 701. n. 702. n. 703. n. 704. n. 705. n. 706. n. 707. n. 708. n. 709. n. 710. n. 711. n. 712. n. 713. n. 714. n. 715. n. 716. n. 717. n. 718. n. 719. n. 720. n. 721. n. 722. n. 723. n. 724. n. 725. n. 726. n. 727. n. 728. n. 729. n. 730. n. 731. n. 732. n. 733. n. 734. n. 735. n. 736. n. 737. n. 738. n. 739. n. 740. n. 741. n. 742. n. 743. n. 744. n. 745. n. 746. n. 747. n. 748. n. 749. n. 750. n. 751. n. 752. n. 753. n. 754. n. 755. n. 756. n. 757. n. 758. n. 759. n. 760. n. 761. n. 762. n. 763. n. 764. n. 765. n. 766. n. 767. n. 768. n. 769. n. 770. n. 771. n. 772. n. 773. n. 774. n. 775. n. 776. n. 777. n. 778. n. 779. n. 780. n. 781. n. 782. n. 783. n. 784. n. 785. n. 786. n. 787. n. 788. n. 789. n. 790. n. 791. n. 792. n. 793. n. 794. n. 795. n. 796. n. 797. n. 798. n. 799. n. 800. n. 801. n. 802. n. 803. n. 804. n. 805. n. 806. n. 807. n. 808. n. 809. n. 810. n. 811. n. 812. n. 813. n. 814. n. 815. n. 816. n. 817. n. 818. n. 819. n. 820. n. 821. n. 822. n. 823. n. 824. n. 825. n. 826. n. 827. n. 828. n. 829. n. 830. n. 831. n. 832. n. 833. n. 834. n. 835. n. 836. n. 837. n. 838. n. 839. n. 840. n. 841. n. 842. n. 843. n. 844. n. 845. n. 846. n. 847. n. 848. n. 849. n. 850. n. 851. n. 852. n. 853. n. 854. n. 855. n. 856. n. 857. n. 858. n. 859. n. 860. n. 861. n. 862. n. 863. n. 864. n. 865. n. 866. n. 867. n. 868. n. 869. n. 870. n. 871. n. 872. n. 873. n. 874. n. 875. n. 876. n. 877. n. 878. n. 879. n. 880. n. 881. n. 882. n. 883. n. 884. n. 885. n. 886. n. 887. n. 888. n. 889. n. 890. n. 891. n. 892. n. 893. n. 894. n. 895. n. 896. n. 897. n. 898. n. 899. n. 900. n. 901. n. 902. n. 903. n. 904. n. 905. n. 906. n. 907. n. 908. n. 909. n. 910. n. 911. n. 912. n. 913. n. 914. n. 915. n. 916. n. 917. n. 918. n. 919. n. 920. n. 921. n. 922. n. 923. n. 924. n. 925. n. 926. n. 927. n. 928. n. 929. n. 930. n. 931. n. 932. n. 933. n. 934. n. 935. n. 936. n. 937. n. 938. n. 939. n. 940. n. 941. n. 942. n. 943. n. 944. n. 945. n. 946. n. 947. n. 948. n. 949. n. 950. n. 951. n. 952. n. 953. n. 954. n. 955. n. 956. n. 957. n. 958. n. 959. n. 960. n. 961. n. 962. n. 963. n. 964. n. 965. n. 966. n. 967. n. 968. n. 969. n. 970. n. 971. n. 972. n. 973. n. 974. n. 975. n. 976. n. 977. n. 978. n. 979. n. 980. n. 981. n. 982. n. 983. n. 984. n. 985. n. 986. n. 987. n. 988. n. 989. n. 990. n. 991. n. 992. n. 993. n. 994. n. 995. n. 996. n. 997. n. 998. n. 999. n. 1000. n. 1001. n. 1002. n. 1003. n. 1004. n. 1005. n. 1006. n. 1007. n. 1008. n. 1009. n. 1010. n. 1011. n. 1012. n. 1013. n. 1014. n. 1015. n. 1016. n. 1017. n. 1018. n. 1019. n. 1020. n. 1021. n. 1022. n. 1023. n. 1024. n. 1025. n. 1026. n. 1027. n. 1028. n. 1029. n. 1030. n. 1031. n. 1032. n. 1033. n. 1034. n. 1035. n. 1036. n. 1037. n. 1038. n. 1039. n. 1040. n. 1041. n. 1042. n. 1043. n. 1044. n. 1045. n. 1046. n. 1047. n. 1048. n. 1049. n. 1050. n. 1051. n. 1052. n. 1053. n. 1054. n. 1055. n. 1056. n. 1057. n. 1058. n. 1059. n. 1060. n. 1061. n. 1062. n. 1063. n. 1064. n. 1065. n. 1066. n. 1067. n. 1068. n. 1069. n. 1070. n. 1071. n. 1072. n. 1073. n. 1074. n. 1075. n. 1076. n. 1077. n. 1078. n. 1079. n. 1080. n. 1081. n. 1082. n. 1083. n. 1084. n. 1085. n. 1086. n. 1087. n. 1088. n. 1089. n. 1090. n. 1091. n. 1092. n. 1093. n. 1094. n. 1095. n. 1096. n. 1097. n. 1098. n. 1099. n. 1100. n. 1101. n. 1102. n. 1103. n. 1104. n. 1105. n. 1106. n. 1107. n. 1108. n. 1109. n. 1110. n. 1111. n. 1112. n. 1113. n. 1114. n. 1115. n. 1116. n. 1117. n. 1118. n. 1119. n. 1120. n. 1121. n. 1122. n. 1123. n. 1124. n. 1125. n. 1126. n. 1127. n. 1128. n. 1129. n. 1130. n. 1131. n. 1132. n. 1133. n. 1134. n. 1135. n. 1136. n. 1137. n. 1138. n. 1139. n. 1140. n. 1141. n. 1142. n. 1143. n. 1144. n. 1145. n. 1146. n. 1147. n. 1148. n. 1149. n. 1150. n. 1151. n. 1152. n. 1153. n. 1154. n. 1155. n. 1156. n. 1157. n. 1158. n. 1159. n. 1160. n. 1161. n. 1162. n. 1163. n. 1164. n. 1165. n. 1166. n. 1167. n. 1168. n. 1169. n. 1170. n. 1171. n. 1172. n. 1173. n. 1174. n. 1175. n. 1176. n. 1177. n. 1178. n. 1179. n. 1180. n. 1181. n. 1182. n. 1183. n. 1184. n. 1185. n. 1186. n. 1187. n. 1188. n. 1189. n. 1190. n. 1191. n. 1192. n. 1193. n. 1194. n. 1195. n. 1196. n. 1197. n. 1198. n. 1199. n. 1200. n. 1201. n. 1202. n. 1203. n. 1204. n. 1205. n. 1206. n. 1207. n. 1208. n. 1209. n. 1210. n. 1211. n. 1212. n. 1213. n. 1214. n. 1215. n. 1216. n. 1217. n. 1218. n. 1219. n. 1220. n. 1221. n. 1222. n. 1223. n. 1224. n. 1225. n. 1226. n. 1227. n. 1228. n. 1229. n. 1230. n. 1231. n. 1232. n. 1233. n. 1234. n. 1235. n. 1236. n. 1237. n. 1238. n. 1239. n. 1240. n. 1241. n. 1242. n. 1243. n. 1244. n. 1245. n. 1246. n. 1247. n. 1248. n. 1249. n. 1250. n. 1251. n. 1252. n. 1253. n. 1254. n. 1255. n. 1256. n. 1257. n. 1258. n. 1259. n. 1260. n. 1261. n. 1262. n. 1263. n. 1264. n. 1265. n. 1266. n. 1267. n. 1268. n. 1269. n. 1270. n. 1271. n. 1272. n. 1273. n. 1274. n. 1275. n. 1276. n. 1277. n. 1278. n. 1279. n. 1280. n. 1281. n. 1282. n. 1283. n. 1284. n. 1285. n. 1286. n. 1287. n. 1288. n. 1289. n. 1290. n. 1291. n. 1292. n. 1293. n. 1294. n. 1295. n. 1296. n. 1297. n. 1298. n. 1299. n. 1300. n. 1301. n. 1302. n. 1303. n. 1304. n. 1305. n. 1306. n. 1307. n. 1308. n. 1309. n. 1310. n. 1311. n. 1312. n. 1313. n. 1314. n. 1315. n. 1316. n. 1317. n. 1318. n. 1319. n. 1320. n. 1321. n. 1322. n. 1323. n. 1324. n. 1325. n. 1326. n. 1327. n. 1328. n. 1329. n. 1330. n. 1331. n. 1332. n. 1333. n. 1334. n. 1335. n. 1336. n. 1337. n. 1338. n. 1339. n. 1340. n. 1341. n. 1342. n. 1343. n. 1344. n. 1345. n. 1346. n. 1347. n. 1348. n. 1349. n. 1350. n. 1351. n. 1352. n. 1353. n. 1354. n. 1355. n. 1356. n. 1357. n. 1358. n. 1359. n. 1360. n. 1361. n. 1362. n. 1363. n. 1364. n. 1365. n. 1366. n. 1367. n. 1368. n. 1369. n. 1370. n. 1371. n. 1372. n. 1373. n. 1374. n. 1375. n. 1376. n. 1377. n. 1378. n. 1379. n. 1380. n. 1381. n. 1382. n. 1383. n. 1384. n. 1385. n. 1386. n. 1387. n. 1388. n. 1389. n. 1390. n. 1391. n. 1392. n. 1393. n. 1394. n. 1395. n. 1396. n. 1397. n. 1398. n. 1399. n. 1400. n.

& fideliter exercendo / specialiter secundum formam presentis statuti quod dictus cancellarius ei legere teneatur: & debeat ad ipsius clarā intelligentiam notando diem & tempus dicti iuramenti. Et si dictus cancellarius hoc non fecerit incidat in poenam centum solidorum. Item q̄ non liceat alicui sprocano ullam societate facere seu contrahere cū emptore uel uenditore uini. Et q̄ dicti sprocani teneantur & debeant bona fide omni malitia remota uinum ciuitatis & districtus Fani quantum poterit uendi facere: & tam diu stent in cella uinaria seu canipa: donec fiat mercatum uini. si fieri poterit. Et de canipa nō exeant: nisi primo forensis uel mercator qui uinum emere uelit inde exeat. Nec audeant dicere forensi uel mercatori. Exi foras uel alia similia uerba. Et omnē credentiam seu secretum quā seu quod habuerint ab emptore uenditori declarare teneant & debeant super uenditione. Et ire per ciuitatem & burgos cum forensibus uel mercatoribus uinum emere uolentibus. Et singulorum habentiū uinum ad uendendum canipas introire: & nullam demonstrationem nutu uerbo uel facto facere: per quam forensis uel mercator uinum / uel forum uini malum perpendere possit. Nec debeant de uino alicuius malum dicere. imo semper laudare uinum & forū uini. Et nullum lucrū seu donū comestionem uel aliquod beneficium accipere: nec accipi consentire tam a forensibus q̄ a ciuibus uēditorib⁹ seu emptoribus: nisi tantum unum bonon. ab emptore: & unū a uenditore pro qualibet uegete uini quam uendi fecerint. Itē q̄ nullus sprocanus alium criminari: seu de eo malum dicere debeat forensi uel mercatori: Nec aliquod consiliū fraudolosum alicui exhibere propter quod uenditor damnificari possit. Et qui contrafecerit in decē libr. poenā nomine puniat: & priuet eius officio & de cetero ad officiū sprocanarie eligi nō possit. Et quicūq; fuerint electi Sprocani uidelicet eorū nomina poni debeant statim cum fuerint electi in quodam bussulo per cancellarium cōmunis retinendo. Et cum uenerit mercator aliquis forensis qui uinum emere uelit uenire debeat ad dictum cancellariū & petere sibi sprocanum dari. Et tunc cancellarius prādictus in prāsentia duorū testium debeat dictum bussulū aperire & cuius nomen sorte extrahi cōtigerit illum dictus mercator debeat habere pro sprocano & nō alium. Et sic successiue extrahantur donec omnes fuerint extracti ut supra. Quibus finitis iterum reponant & extrahantur secundū q̄ erit necesse: ut supra. Et si contigerit de mercato uini fiendo per dictos sproccanos uel eorum alterū aliquā questionem seu contentionem oriri inter emptorem & uēditorem credi debeat dicto Sprocani cū iuramento. Et si

alius Sprocanus q̄ extractus ut supra de mercato uini spectante ad dictū extractū se impediuerit aut quoquo modo se intromiserit poena. x. librā puniatur. Et q̄ potestas Fani quolibet mense teneatur inquirere & inquiri facere si prādicta oīa & singula in dicto statuto cōtenta obseruabuntur. Et si aliquem inuenerit contrafacientem puniat & condēnet in bānis supradictis soluendis in cōmuni de facto. Et si potestas ipse negligens fuerit in prādictis uel aliquo prādictorū poenā decē librarum uice qualibet incurrat de suo salario retinendarum tempore syndicatus. Et quilibet possit dictos Sprocanos contrafacientes accusare & denunciare / & habeat medietatem bāni: & teneatur secretus: & credatur sacramento denunciantis seu accusantis cum uno teste.

De officio aestimatorū carniū bouinarū a beccaria. Cap. xxxvi.

S Tatuimus & ordinamus q̄ aestimatores duo carniū bouinarū a beccaria qui eligentur in consilio speciali teneantur & debeant uinculo iuramenti per eos ad delationem cancellarii cōmunis Fani prāstiti tempore eorum electionis bene & diligēter eorum officium exercere sine fraude: & carnes bouinas uaccinas & uitulinas findas debitis & congruis temporibus ad beccarias Fani extimare cū p̄sentia socii militis domini potestatis: ad hoc ut facilius beccariorū fraudes puniri possint: siquā per eos beccarios cōmitterentur circa aestimationē prādictam: possintq; dicti aestimatores dictam aestimationem facere iuxta & secundū podimū seu gualmedrum de dictis carnibus factum uel non: prout eorū arbitrio uidebit: dūmodo bona fide & sine fraude aestiment ut supra / poena decē solid. pro quolibet contrafaciente uice qualibet imponenda.

De officio superstitis super laboreriis cōmunis. Cap. XXXVII.

S Tatuimus & ordinamus q̄ superstes super laboreriis cōis electus in consilio speciali teneatur & debeat uinculo iuramenti Per eum ad delationem cancellarii cōmunis in principio eius officii prāstiti fideliter & legaliter suum officium exercere: & solite oī fraude remota: & res cōis ad eius officium spectantes per inuentarium ab eius p̄cessore cū p̄ntia Amici cōis recipere: & i munitione cōis diligenter cōseruare: & eius successori in dicto officio similiter p inuentariū reassignare sine ulla diminutione. Et siquā dictarū rerū positæ fuerint in laboreriis antedictis suo durante officio de illis inuentarium conficere & rationem reddere suis ratiocinatoribus per dictū consiliū eligēdis.

Nota potas

Jura. m. gmatore carniū

sub 12. m. de gualmedrum
podimo et mense pendu. l.

Jura. m. sup. Fani

Et teneatur & debeat laboreria cōis / & reparationes necessarias pro cōi fieri facere fideliter & solcite / cum salario & emolumentis consuetis: pœna centum solidorum si contrafecerit in præmissis. Si uero fraudem cōmiserit in libris decem deñ. puniatur & rem fraudatam in quadruplū restituere teneatur.

De officio duorum superstitū cōmunis cum socio milite potestatis ad cursus paliorū. Cap. XXXVIII.

Tatuimus & ordinamus q̄ superstitēs duo cōmunis in consilio speciali electi teneantur & debeant ire una cum socio milite potestatis Fani ad cursum equorum ad brauia currentiū / & ad loca cursus ipsorū brauiorū & aliorum paliorum & præmiorum p quibus curritur congruis & debitis temporibus in ciuitate Fani: & carceres siue mossas iustas & debitas currentibus dare & diligenter aduertere / q̄ omnia circa dictos cursus bene legaliter & fideliter fiāt omni fraude remota. Et una cum dicto milite domino potestati referant: an dictæ mossæ fuerint bonæ uel non. & eorum relationi stetur cum iuramento Et habere debeant emolumenta hætenus consueta. Et prædicta facere teneantur ex debito eorum officii uinculo iuramenti. & sub pœna decem solidorum pro quolibet contrafaciente.

De officio massaroli cōmunis Fani & eius salario. Cap. xxxix.

Tatuimus & ordinamus q̄ in ciuitate Fani ad officium massaroli cōmunis sit unus ciuis: penes quem per plazarios & nuncios iuratos ciuitatis & comitatus Fani deponantur & deponi debeant omnia & singula pignora & bona singularium personarum ciuitatis comitatus & districtus Fani: quæ per ipsos plazarios ab ipsis personis auferentur pro negociis causis & factis tam cōis q̄ singularium personarum. Cuius massaroli officium durare debeat spacio sex mensium. Qui quidem Massarolus ea penes se saluare & custodire teneatur & debeat omni suo periculo: excepto casu fortuito. Et habeat & habere debeat tres deñ. pro suo salario pro singulo pignore penes ipsum deposito ab illo a quo pignus acceptum fuerit tempore quo pignus restituetur. Et teneatur & debeat dictus Massarolus habere unum librū ordinatum: in quo seriatim scribere debeat omnia & singula pignora per plazarios & nuncios sibi apportata. Et nomina nunciorū portantiū: & nomina eorū quibus pignora sunt accepta: & nomen officialis cuius mādato dixerit dicta pignora accepisse: & diem mensē & annū depositionis & pñtationis: sub pœna .x. solidorum dicto Massarolo contrafacienti p quolibet pignore. Cui Massarolo omnes & singuli plazarii & nūcii

prædicti sub pœna .xx. solid. pro quolibet contrafaciente consignare teneant oīa & singula pignora quæ per ipsos accipientur a singularibus personis ciuitatis comitatus & districtus Fani: si pignora capta fuerint in ciuitate die accæptionis pignorū: & si in comitatu uel districtu / infra duos dies a die accæptionis pignorū. Teneat etiā massarolus ipse scribere cui libet nuncio in ipsius nuncii libello siue uacchetta oīa & singula pignora sibi per quemlibet nuncium apportata: & nomina personarum cui sunt pignora: ad cuius petitionem fuerint accepta: & cui officialis mādato: & pro quanta quantitate: prout & sicut in proprio libro scribere tenetur: Quæ pignora massarolus ipse restituere non audeat nec præsumat alicui personæ: nisi de mādato officialis de cuius mādato pignora accepta fuissent. Cuius quidē officialis mandato prædicto cōstare debeat per appodissam ipsius officialis scriptā manu notarii officialis: uel ipsius officialis facientis pignus restitui: & tempus restitutionis ipsorū. Massarolus ipse habeat & habere debeat a persona: cui pignus restituitur tres deñ. pro suo salario. Vt superius est expressum: & tres alios deñ. p singulo pignore quos soluisset nuncio & plazario pro quolibet pignore sibi pñtato & accepto in ciuitate Fani uel comitatu. Pro quibus pignoribus teneatur Massarolus ipse soluere nunciis & plazariis presentantibus & deponentibus dicta pignora pro dictis factis communis accepta tres deñ. pro singulo pignore. Et alio modo pignora prædicta restituere non teneatur. Nec pro ipsis soluere nec exigere possit ultra salarium prætaxatum: sub pœna .x. solidorum cui libet contrafacienti. Item si duo uel tria uel plura pignora acciperent per plazarium pro una causa tātū intelligatur pro uno pignore tantum cum una solutione trium deñ. tātū plazario: & trium massarolo & non plurium: sub pœna prædicta. Et teneatur officialis qui pignora accipere fecerit mittere bānimenta q̄ infra decē dies ante finem officii dicti massaroli quilibet debeat pignus suū exegisse: & si non exegerit faciet pignora sub pignorari pro quantitatibus pro quibus accepta erant: & pecuniam in communi ponere penes quod deuenire debeat. Teneatur etiam & debeat dictus Massarolus i fine semestris reddere rationem dicti sui officii: & stare ad syndicatū sub duobus syndicis eligendis per consiliū speciale quinq; diebus: infra quos per syndicos condēnari debeat seu absolui de omnibus & singulis tempore eius officii factis & gestis & fraudibus per eum commissis de quibus omnibus massarolus ipse teneatur & obligatus sit. Et si Massarolus ipse in aliqua fraude repertus fuerit: teneatur in duplum damni & interesse eius quod fraudauerit. Et nihilominus ad interesse partis: cuius pœ-

vide. l. v. cap. i.

vide. l. 2. de pignoriis si
cap. 22. u. de sequenti die
comitatu

Salariū massaroli / & pñt
pro pignore accepto

salariū massaroli /

na medietas applicet comuni & alia parti laesa. Et teneatur dictus Massarolus in principio eius officii iurare in manibus potestatis Fani de bono & legaliter exercendo dictum officium. de quibus omnibus constet manu cancellarii dicti communis. Et sit dictus Massarolus durante eius officio exemptus & immunis ab oneribus seu factionibus personalibus communis Fani.

De officio officialis super bullis & iustificationibus ponderum & mensurarum communis Fani & eius salario. Cap. XL.

Tatuimus & ordinamus quod ille cui tetigerit officium super bullis & iustificationibus ponderum & mensurarum communis Fani: si non erit idoneus & sufficiens ex semetipso ad dictum officium exercendum concedat & concedere debeat alteri bono & sufficiens ac idoneo qui dictum officium bene & legaliter exerceat omni fraude remota. Quod officium de per annum & extrahat per breue consilio speciali. Et teneat exercens hoc officium in principio ipsius officii iurare in manibus potestatis Fani cum rogatione cancellarii de bene & legaliter dictum officium exercendo. Et in principio introitus cuiuslibet potestatis teneat recordari & sollicitare dictum potestatem quod mittat bonam mentem per loca consueta ciuitatis Fani quod quilibet debeat infra decem dies fecisse bullare & iustificare omnes measuras & pondera bulla dicti domini potestatis: & bulla communis si ipsa communis bulla apposita & impressa non fuisset: pena .x. soli. pro quolibet non faciente iustificari & bullari measuras suas: & pondera: & pro qualibet uice qua rebus fuerit predicta non fecisse & pro qualibet mensura statera uel pondere. Et suo officio durante manuteneat & manuteneri facere in debita proportione & iustatione stateriam per se frumenti: siue datum sit in communi: siue non. Ac etiam staterias mercantiarum & beccariarum cum datum fecis & beccariarum fuerint in communi sumptibus & expensis ipsius officialis. Et quando datum stateriarum mercantiarum & beccariarum non esset in communi expensis eorum quod datum habebunt. Declarantes quod exercens dictum officium accipere possit deinde tres & non ultra pro qualibet statera siue bulla lignea. Pro iustatione uero ponderum quorumcumque faciat sibi solui prout cum eo cuius erunt pondera se conueniet. Cum hoc tamen quod ad measuras & pondera hiantia & hantes stampam siue bullam communis semel appositam & impressam non sit necesse iterata stampam siue bullam imprimi. Et similiter sufficiat bulla sub stampam regiminis cuiuslibet potestatis qui pro tempore fuerit semel apposita & impressa. Et exercens officium predictum diligenter aduertat non bullare aliquas measuras staterias & pondera quae non sint bene iustificata: nec plus uel minus debito: saluis barilibus quae si essent in aliquo plus debita mensura bullari debeant. Et si minus debita mensura bullari non debeant: pena .xl. soli. pro

PRIMVS.

qualibet uice qua contrafecerit. Item quod omnis mensura lignea sit magis ampla in summo quam in fundo: & non sit alta siue erta plus uno pede ad pedem communis uel minus: dummodo sit iusta mensura: sub pena predicta: & aliter facta non bullet per officiale bulla: pena predicta. Item statuimus & ordinamus ac declaramus quod nuges: Amigdalae: nucellae: semen lini calx & gypsus mensurentur & mensurari debeant ad mensuram culmā et non rasam: sub pena predicta cuiuslibet contrafacienti.

De duobus prosenetis habendis in ciuitate Fani & eorum officio.

Cap. XLI.

Statuimus & ordinamus quod in ciuitate nostra fanesi sint & esse debeant continue duo prudentes homines bonae conditionis & famae: sciētes legere & scribere: quod uocentur prosenetae. Et eligantur per consilium speciale dictae ciuitatis de sex mensibus in sex menses prout dicto consilio uidebitur: quod omni industria & solertia bona fide sine fraude habeant cogitamen & prouidentiam super mercantiis & trafichis ad faciendum fieri mercatos & mercantias expedire & messetariam facere de unaquaque re: tum etiam super uenditionibus: alienationibus atque emptionibus rerum mobilium & immobilium ac etiam super tractatibus & conclusionibus matrimoniorum & in aliis quibuscumque rebus necessariis & opportunis super quibus officium ipsorum prosenetarum uideatur se extendi posse: pro honore statu & augmentatione dictae ciuitatis communis & singularium personarum eiusdem. Quibus prosenetis credatur & plena fides detur in omnibus negociis supradictis per eos tractatis & conclusis cum eorum sacramento & scriptura libri eorum. Et habeant & habere debeant ab his quorum intererit pro eorum salario & mercede prout & sicut per consilium antedictum prouisum extiterit atque declaratum.

De occultatione hebreorum tempore passionis domini nostri Iesu christi.

Cap. XLII.

Vaque commercium & conuersationem inter christianos & hebreos causis rationabilibus & euidētibz sancta ecclesia in suis codicibus permiserit & permittat. Tamen arctanda sunt tempora: Et ne in conueniens aliquod inter eosdem impeditate oriatur statuimus & ordinamus quod tempore passionis domini nostri Iesu christi die iouis sancti ab hora quae campanae sonus prohibet postquam se in domo cluserit usque ad diem sabbati sancti quo sonus auditur earundem. Non liceat alicui hebreo in ciuitate commoranti cuiuscumque conditionis existat ire per ciuitatem nec stare ad ualuas uel hostia eorum domorum nec ad fenestras eorum: in quibus domibus liceat dictis hebreis tenere fenestras aptas dictarum domorum: dummodo hebrei predicti non stent nec se monstrēt ad decimas fenestras: & si quis eorum hebreorum contrafecerit cadat in penam decem librarum applicandarum de fisco camerae magnifici communis Phani.

De potestate & arbitrio domini potestatis Phani. Cap. I.

STATVIMVS & ordinamus q̄ potestas ciuitatis phani
sit & eē intelligat̃ Iudex ordinarius primar̃e causar̃ qua-
rūcūq; ciuiliū quā quomodocūq; & qualitercūq; &
quacūq; ratione uel causa uerterentur & essent inter ci-
ues comitatuios seu districtuales ciuitatis comitatus seu
districtus phani & incolas & habitatores dictorū locorū
in ipsis locis domiciliū habētes. Ac etiā inter forenses & ciues seu inco-
las & habitatores dictae ciuitatis comitatus seu districtus & in ipsis domi-
ciliū habētes seu habitantes qui a forensibus quocūq; conuenirentur
Ac etiam inter forenses qui in dicta ciuitate comitatu seu districtu con-
traxerint: seu quasi contraxerint quorum cōtractuū seu quasi contractu
um ratione in ipsa ciuitate comitatu seu districtu agere seu cōueniri cō-
tingerit & causare seu litigare pro eorū iura consequēdo contingeret. De
quibus quidem causis. negociis contractibus seu quasi questionibus &
controuerſiis cognoscere possit per se uel eius Vicarium siue Iudicem &
ipsoꝝ quēlibet simul & diuſim & qđ per unum & corā uno ipsoꝝ dñi
potestatis uel uicarii: seu iudicis inceptum seu inchoatū fuerit per eorū
alterum & coram eorum altero prosequi possit terminari & finiri. Et q̄
omnia & singula acta quae coram Vicario seu iudice dicti dñi Potestatis
fient & fieri contingerit de uoluntate & consensu dicti dñi Potestatis: &
coram eodem dño potestate facta fuisse intelligant̃ & effectum sortian-
tur: Ac si coram ipso dño potestate seu ipsoꝝ utroq; & ambob⁹ facta fu-
issent. Et sit & esse intelligatur ipsius dñi potestatis & eius uicarii seu iu-
dicis unū & idem tribunal. Et habeat & habere intelligatur ipse dñs po-
testas per se & eius uicarium & iudicem antedictū ī dictis causis & qua-
ſtionibus & inter psonas supradictas merum & mistum imperium: &
omnimodam iurisdictionem ac potestatem. Adeo q̄ coram ipso in pri-
mis causis ciues & incolae ac domiciliū habētes in dicta ciuitate comita-
tu & districtu Fani conueniri possint & ualeant atq; debeant: & coram
alio iudice seu officiali q̄ p̄dicto dño potestate seu eius uicario uel iudi-
ce trahi seu conueniri quoquo modo non possint inuita personae sup-
rius nominatae. Et qui aliquā ex personis superius nominatis in primis
causis coram alio iudice uel officiale traxerit seu conuenerit inuita: pu-
niatur poena centū solidorū qualibet uice qua cōtrafecerit in praedictis.

is habet morū & mysti
imperium

Alto Judeu q. potestatis
 omnium no pot. vide a
 l. l. s. ap. ibi. et a conty
 no. et 22. T. tractatu gabel

Et poena officiali cuilibet coram quo quis contra formam presentis statuti traheretur si ius alicui contra formam presentis statuti reddiderit: & causam ipsam & personam citatam se remitti petentem ad sui iudicis examen non remiserit pro uice qualibet poena librarum quinquaginta deñ. communi Fani applicandarum infligatur ipso iure. Et nihilominus quicquid actum fuerit in fauorem ipsius trahentis seu conuenientis contra formam huius statuti sit nullum ipso iure.

Et si contigerit in iudicium trahi aliquam ex personis superius nominatis uirtute rescripti seu commissiōis alicuius obtentæ seu impetratæ per aliquam ex personis superius nominatis in aliquibus causis negotiis seu controuersiis ad ipsum dominum potestatem eiusq; Vicariū siue iudicem spectantibus seu spectare debentibus: & de quibus alias forent ipsi iudices ordinarii: nihilominus sint & esse intelligantur i dictis causis seu negotiis sup quibus ad eos seu eorū alterū rescriptū foret obtentum iudices ordinarii ex eorū & cuiuslibet eorū ordinaria potestate procedant & procedere debeant: & intelligantur. Rescripti tamē seu commissiōis obtentæ forma seruata: adeo q̄ p̄textu commissiōis alicuius obtentæ ad eos seu eorum alterum in causis & negotiis supradictis nullum emolumentum seu p̄m̄ium ultra salarium eidem domino potestati seu eius iudici pro eorum officio ordinario exercēdo taxatum & deputatum seu debitum p̄textu commissiōum p̄dictarum a causantibus consequi possint seu ualeant: etiam a sponte dare uolentibus: nisi a forensibus tantum a quibus percipere possint unum bonoñ. pro ducato quantitatis coram eis uel eorum altero petitæ pro qualibet parte: quando ambæ partes essent forenses. Si uero una pars esset forens & altera ciuis unum bonoñ. pro ducato a forense tantum ut supra. Et quo ad p̄dicta salaria seu emolumenta consequenda a personis sup p̄dictis/excēptis forensibus dicta commissiō seu rescriptum quod obtineri contigerit eidem domino potestati seu eius Vicario non p̄sit i aliquo. Et si quid eius p̄textu recæperit: puniatur contrafaciens pœna q̄ drupli eius quod recæperit. Et qui aliquid dederit seu obtulerit eidem domino potestati seu eius iudici ratiōe seu p̄textu p̄dictorum cadat a causa. Et nihilominus id quod dederit cōmuni phani soluere cōpellatur. Et de p̄dictis datis seu oblatiis seu recēptis contra formā statuti credatur unī testi bonæ opinionis & famæ cum iuramento: & quilibet possit accusare & denunciare: & consequatur denuncians seu accusans medietatem pœnæ p̄dictæ. Et qui aliquid dederit uel obtulerit eidem domino potestati seu eius iudici contra formam statuti & denū

Potas ordinarius ē indre
Rx. ^m pteetur /

quod emolumentu a prius
recipi potest potius
vide de infra l. 2. cap. 6

qui aliqd dat plexu
potest, radit a m

ciauerit seu probauerit ut supra immunis sit a poena praesentis statuti qua ueniret puniendus si non ipse sed alius denunciaisset seu accusasset.

De quaestionibus autem gabellarum & exactionibus earum inter gabellarios: seu inter gabellarios & alias personas uertentibus & spectantibus ad iurisdictionem & officium iudicis gabellarum. Ac etiam de quaestionibus damnorum datorum spectantibus ad forum & iurisdictionem iudicis seu officialis damnorum datorum per praedicta nec aliquod praedictorum non intelligatur ipsi Potestati nec eius Iudici seu Vicario aliqua attributa Potestas sed de ipsis se nullatenus intromittant. Et si contrafaceret non ualeat ipso iure.

De iurisdictione militis potestatis in ciuilibus & extraordinariis.

Cap. II.

Teneatur miles potestatis singulis diebus una cum potestate & eius Vicario pro iure reddendo horis debitis & congruis reddere ius & iustitiam in omnibus causis extraordinariis a decem libris denarii infra de quibus per se ipsum possit & ualeat cognoscere summarie: & de plano sine strepitu & figura iudicii & terminare: requisito in opportunis consilio domini potestatis siue eius Vicarii: & maxime si petatur ab una parte siue partibus. Et illud teneatur sequi & recipere possit dictus miles nomine potestatis pro capisoldo prout superius est expressum in statuto de officio potestatis et arbitrio. Et habeat etiam officium extraordinariorum inquirendi & inueniendi omnia quae fierent contra formam statutorum tam in mensuris quam in aliis rebus.

De arbitrio & potestate Capitanei generalis comitatus Fani cognitionem habentis in causis ciuilibus.

Cap. III.

Statuimus & ordinamus quod capitaneus generalis comitatus Fani quouis nomine nuncupetur: qui a dicto comitatu seu in dicto comitatu & districtu phani causarum ciuilium cognitionem habebit in postea cognoscere non possit: nec se intromittere quoquo modo ualeat de aliquibus causis quaestionibus seu controuersis uertentibus & quae uerterentur inter personas locorum dicti comitatus eius iurisdictioni suppositorum uel inter alias quascumque personas fori suae iurisdictionis petentes excedentibus summam decem librarum denarii. Sub poena dupli eius quod ultra cognoscere uellet. Et nullus coram ipso capitaneo trahi possit seu conueniri in aliqua causa seu negotio excedente summam pra-

dictam. Saluo quod in causis illis: quae sibi committerentur per potestatem Fani super quibus ipse potestas ordinarie potest cognoscere. Et quod contrafecerit cadat a causa & parti aduersa in expensis condonetur. Et quod actum fuerit contra formam praesentis statuti non ualeat ipso iure. Et ut fraudibus obuietur: quae plerumque fieri contingunt Statuimus & ordinamus quod de eodem debito seu credito non possit fieri diuisio in fraudem dicti statuti coram capitaneis dicti comitatus. Sed totum debitum uel pars debiti seu crediti peti debeat coram potestate seu iudice eius uel officiale ad quem inspecta summa totalis debiti seu crediti iurisditio pertineat. Et si contrafaciat factum non ualeat ipso iure. Et contrafaciens a credito cadat ipso iure uirtute praesentis statuti.

De poena non parentium mandatis domini potestatis & aliorum officialium ciuitatis & comitatus phani.

Cap. IIII.

Statuimus & firmiter ordinamus quotienscumque contigerit quod ex dolo uel contumacia uel inobedientia manifesta alicuius communitatis uel uniuerstitatis castrorum & uillarum Fani: uel ciuium & specialium personarum cuiuscumque gradus & conditionis existat non soluentium ea quae potestas & alii officiales phani mandant: aut non obtemperantium eisdem officialibus in his quae fieri debeant: & iuste mandauerint super concernentibus honorem & statum Sanctae Romanae ecclesiae & communitatis phani: Nec non super spectantibus & pertinentibus ad officia dictorum officialium possint ipsi officiales punire inobedientes usque ad quantitatem poenarum infra scriptarum: ubi poena limitata non esset per formam aliquorum statutorum phani: Ut possit potestas poenam imponere usque ad quantitatem decem librarum denarii. Vicarius & Iudex suus centum solidorum: Miles socius uiginti solidorum. Et de exigendo uel non exigendo dictas poenas stet in arbitrio dictis potestatis.

Vicarius & iudex appellationum & gabellarum phani si fuerit doctor uel iurisperitus usque ad quantitatem centum solidorum. Et si non fuerit doctor uel iurisperitus usque ad quantitatem quadraginta solidorum. Officialis custodiae & damnorum datorum phani: & Capitaneus comitatus dictae ciuitatis usque ad quantitatem uiginti solidorum. Et de exigendo uel non exigendo dictas poenas stet in arbitrio & uoluntate dictorum officialium. Et intelligat manifesta inobedientia quicumque apparet fuisse factum praecipuum personaliter uel bis ad domum & in termino non com-

*putat imponi poena .x. li
Iudex eius centum solidi
Miles .xx. solidi*

*Vicarius gabellarum centum
Officialis custodiae .7.
Officialis damnorum .xx.
Capitaneus comitatus .xx.*

*Inobedientia manifesta
datur & qm*

ruisse uel obediuisse officiali precipienti ore proprio uel per commissi-
onem factam plazario precipienti nomine dictorum officialium cum
littera commissionis uel sine dummodo retulerit ipse plazarius præca-
ptum fecisse ut ab officiali habuit in mandatis. Quæ pœnæ in casibus
predictis possint exigi per dictos officiales de facto & absq; formatiõe
alicuius processus.

In quibus causis & casibus extraordinarie procedatur. Cap.V.

Statuimus & ordinamus q; in causis & quæstionibus alimen-
torum dotium legatorum ad pias causas mercedum seu sala-
riorum quomodocunq; debitorum ratione mercedis / rerum
depositatarũ / Rerum mobilium & pecuniarũ quomodocunq; debitarũ:
Restitutionis usurarũ pupillorum uiduarum / Captiuorũ seu carcerato-
rũ / Clericorũ & ecclesiasticarũ personarũ / & quarũcunq; miserabiliũ per-
sonarũ monasteriorũ & locorũ piorũ agentiu seu petentiu & debitũ p/
tendentium quacunq; de causa redditionis administrationis cuiuscunq;
gestæ & administratæ tam pupillorum q; adultorũ furiosorum seu pro-
digorũ & cuiuscunq; alterius personæ: ac etiam in causis quæ uerterent
intra forenses non habitantes in ciuitate comitatu uel districtu fani seu
inter forenses prædictos & ciues quacunq; ratione uel causa. Ac etiam in
causis mercatorũ quorũcunq; seu quæ inter mercatorem & alium nō exi-
stentem mercatorem uerterent ratione & occasione mercatiæ seu quæ-
stus. Ac etiam in quæstionibus & causis quæ inter socios cuiuscunq; quæ-
stus seu mercantiæ uerterent & essent ratione mercantiæ seu quæstus i
qua societatem contraxissent. Ac etiam in causis & quæstionibus tur-
bata seu ablata possessionis quotiens pro illa retinenda seu recuperan-
da ageretur: & de dependentibus & connexis a turbata uel ablata pos-
sessione: ac etiam in causis damnorum datorũ & maleficiorũ quorun-
cunq; & gabellarum: & quotiens de finibus seu terminis rerum immo-
bilium impositis: amotis seu quouis modo turbatis uel imponendis a-
geretur. Ac etiam in quæstionibus quacunq; de causa & quomodocunq;
uertentib; & inter quoscunq; usq; ad summam quinq; ducatorum au-
ri. Seu etiam de pensionibus rerum quarũcunq; seu rerum locatarum.

Ac etiam quotiens ageretur ex publico instrumento cuiuscunq;
summæ / seu quantitatis pecuniæ / seu præcepti uel sententiæ: seu con-
fessionis in iudicio factæ executio peteretur contra obligatum seu eius
hæredes. Seu etiam contra tertium possessorem in bonis ipsius debi-
toris condemnati seu confessi: seu contra præceptum emanasset quæ

in bonis eius erāt tēpore condēnationis præcepti seu confessionis factæ
& quotiens executio ultimæ uoluntatis de qua appareret publicum in-
strumentum nec abolutum: nec cancellatum: nec in aliqua sui parte su-
spectum peteretur: & in causis damni infecti: noui opis nunciationis.
Procedi possit & debeat sine libello solenni: litis contestatiõe: & aliis so-
lennitatib; iudiciorũ ordinariis sūmarie simpliciter & d plano sine strepi-
tu & figura iudicii/qualiquali petitiõe porrecta seu narratiõe & petitiõe
corā iudice facta & in actis descripta: & facti sola ueritate inspecta parte
aduersa citata secūdū formam statutorũ cōis phani: quibuscunq; tem-
poribus etiam feriatis: feriis ad honorem dei & sanctorũ introductis: q;
per statuta cōmunis Fani obseruari decernunt dūtaxat exceptis. Et
prædicta locū non habeant quotiens ageretur de rebus quæ dicerentur
emphiteoticæ Intra quascunq; personas ecclesiasticas & sæculares i fo-
ro cōmunis Fani causantes in quibus agatur & agi debeat modo & for-
ma solenni secundum formam statutorum cōmunis phani.

Et ut in prædictis etiam quo ad modum procedendi omnis dubie-
tas tollatur/infra scriptam formam obseruari mādamus: uidelicet q; p/
ducta petitione & copia ipsius parti/actoris expensis tradita/habeat re-
us terminum duorum dierum ad excipiendum: & ipsarum exceptionũ
copia parti data uel oblata/habeat actor terminũ ad primam iuris a die
datæ uel oblatae copiae ad replicandum: & oblata copia ipsarum reus si-
militer habeat duorum dierum terminũ/ad duplicandum: & ulterius
nullæ aliæ triplicationes uel quadruplicationes admittantur/& omnes
exceptions tam oppositæ q; quæ opponi possent/autoritate presentis
statuti/intelligentur esse & sint reseruata in processu causæ cognoscen-
dæ & probandæ: excepta exceptione mandati uel alia quæ contra per-
sonas in iudicio adstantes opponeretur/quæ ante dilationes probatori/
as discutatur. Et p̄dictis (ut p̄fert) peractis/& legitimatis personis/sta-
tuatur simul & semel terminus utriq; parti ad probandum quattuor/ qu-
q; sex: septem uel octo dierum arbitrio iudicis/inspecta qualitate nego-
cii/In quo termino si positiones produci contigerit & semel ipsis per al-
teram partium fuerit responsum: & iterum eadem pars alias positiones
producat tunc & eo casu instante parte quæ tenetur respondere/iudex
teneatur præfigere terminum unicum & peremptorium / arbitrio suo
moderandum ad ponendum & capitulandum quicquid uult & potest
unica uice: ne pars respondere debens pluries in responsionibus fatige-
tur: & termin; pbatori; ex malitia retardet. in quo termino si aliq; p̄tũ
testes iduceri uellet teneat dicto termino durate iduceri: & p̄stito iuram̄to

examinari facere. Si tamen altera partium assereret medio sacramento corporaliter praestito: se in dicto termino fuisse impeditam & ideo secundam dilationem peteret: tali casu ipse iudex secundam dilationem communi utrique parti per diem minore prima statuere teneat. Et si pars contra quam testes induci contigerit uoluerit producere interrogatoria / illa infra unum diem a die data uel oblata copia capitulorum praesentare teneat / refraganda & moderanda tamen arbitrio ipsius iudicis iuxta dispositionem iuris: quibus terminis elapsis / publicetur processus ad instantiam petentis: Et uolens opponere contra testes & eorum dicta / habeat ipso iure terminum trium dierum ad opponendum a die data uel oblata copia / in quo termino: etiam iura instrumenta publica: & omne aliud genus probationis produci & fieri possit / ad probandum exceptiones contra testes & eorum dicta & totum processum. Quo termino elapso non admittantur amplius aliquae positiones uel testes: sed intelligatur statutus terminus ipso iure trium dierum ad allegandum: Et iudex peractis praedictis teneatur causam per sententiam expedire tempore secundae monitionis: & omnes dicti termini intelligantur peremptorii et continui: & non possint suspendi neque prorogari per ipsum iudicem: nisi in casibus ab aliis statutis determinatis.

De causis & casibus in quibus ordinarie procedi possit. Cap. VI.

Statuimus & ordinamus quod in omnibus & singulis causis & questionibus in quibus summarie non proceditur attenta forma statutorum ordinarie procedatur. Quia oblato libello coram iudice & reo citato comparet legitimatione mandatorum procuratorum utriusque partis ubi causa ipsa procuratores seu alios alieno nomine agentes contigerit agitari primo facta / & petitionis oblata demum reo copia data expensis actoris / detur terminus per iudicem trium dierum ad respondendum dictae petitioni seu libello: quo elapso / facta primo legitimatione mandatorum: procedatur ad litis contestationem & iuramenti de calumnia delationem & ipsius praestitorem si a parte petitum fuerit seu etiam iudici uisum fuerit deferendum: nisi in termino ad respondendum libello assignato reus opponeret exceptionem in competetia iudicis / rei iudicatae transactae uel finitae. Iurisiurandi / seu etiam pacti de non agendo. Excommunicationis Spoliationis contra inuasorem agentem obiectae: seu etiam nullitatis: & quae iudicium retro nullum redderet. Quas quidem exceptiones ad processum reus in termino praedicto ad respondendum libello assignato / opponere teneatur si ipsis uti uoluerit contra processum.

quo termino elapso illas opponere uolens seu opponens super ipsis ad processum impediendum non audiatur. Nisi illarum notitia post dictum terminum elapsam habuisse se dixerit & per eius sacramentum affirmauerit. Quibus quidem oppositis in processu causae supersedeatur donec super ipsis & ipsarum ueritate discussum fuerit. Quas quidem exceptiones. si opponi contigerit: opponens ipsas uel earum aliquam probasse cum effectu teneatur infra octo dies: & plures si de maiori termino iudici uidebitur inspecta facti exceptionis obiectae qualitate: & loco in quo ipsae probationes adessent a die obiectionis earum computandos. Ipsa tamen obiectionis die in termino praedicto minime computata. Quibus quidem exceptionibus obiectis probatis iudex ad ulteriora non procedat: sed super ipsis pronunciet & partem opponentem ab instantia & processu absoluat: seu eius examine relaxet: & agentem si sibi uidebitur: considerata eius temeritate uel calumnia in expensis condempnet prout de iure sibi uidebitur. Ipsis uero exceptionibus oppositis non probatis infra terminum supradictum iudex ad ulteriora procedat prout superius & inferius est expressum. Et procedendum esse pronunciet: ac opponentem & non probantem actorem in expensis in duplum condempnet actoris sacramento declarandis: quas eidem refarcire compellatur de facto remediis opportunis priusquam in eius defensione audiat. Responsione uero facta libello seu petitioni porrectae & exceptionibus supradictis non oppositis seu oppositis & non probatis iudex partibus mandet litem contestari: & si qua partium contestari recusaret. Iudex litem esse contestandam pronunciet: qua pronuntiatio facta habeatur lis pro legitime contestata. Contestatione uero litis ut supra facta & iuramento calumniae praestito si praestari ut supra contigerit / actori de iure suo octo dierum per prima dilationem ad probandum terminus assignetur. Quo termino elapso alia dilatio ad probandum eidem non assignetur nisi in prima dilatione pars ipsa fuerit impedita: & quicquid potuerit fecerit: quo casu impedimento coram iudice allegato & specificato per partem & iuramento per ipsam praestito super ueritate dicti impedimenti allegati & eius diligentia in probando adhibita sex dierum per secundam dilationem ad probandum terminus assignetur. Quo elapso si in dicto termino pars ipsa rationaliter fuerit impedita probationes suas facere: & de impedimento iusto & rationabili iudicis arbitrio idonee per duos testes in uoce receptos seu ad minus per unum bonae opinionis & famae & ipsius partis impeditae sacramentum constiterit / parti petenti tertia dilatio detur in qua tantum tempus quanto fuerit in dicta secunda dilatione impedita ad probandum assignetur. Ultra quas dilationes ipsi parti: quae illas habuit nulla ulterius ad probandum

dū dilatio assignet. Termino uero seu dilatioib⁹ supradictis actori ad p
bandū assignatis elapsis/reo similiter & simili modo & ordine petēti ad
probandū terminus & dilatio assignet prout in actore superius ē exp^o s-
sum. Et ubi contingat & necesse sit pro probationibus faciendis mittere
extra ciuitatē comitatum seu districtū Fani intra prouinciā tñ Marchiæ
tunc parti quæ in dictis locis probationes seu testes hñe dixerit. xv. die-
rum ad probandum & testes suos deposuisse faciendū terminus assigne-
tur. Si uero extra prouinciā Marchiæ probationes seu testes habere di-
xerit: tunc unius mensis & plus & minus arbitrio iudicis cōsiderata lo-
corum distantia & temporū qualitate. In quibus quidē locis terminus
assignetur per iudicem ad petitionem partis petentis/ac iurantis corpo-
raliter manu tactis scripturis se in locis p̄dictis probationes seu testes ha-
bere q̄ quidem iudex testium iuramenta & ipsorū examinationē in lo-
cis p̄dictis allegatis iudici seu rectori illius terræ cōmittere teneat mo-
nēdo partem aduersam q̄ in locis p̄dictis si uoluerit itē esse debeat te-
stium iuramentis & aliis probationibus faciendis in locis p̄dictis itē ef-
se. Ad quæ loca in quibus probationes erant faciendæ seu testes examinā-
di pars monita demū accedere teneatur si a parte ad cuius petitionē cō-
missio facta fuerit: dum iter arripuerit personaliter uel ad domum fue-
rit requisita: de qua requisitione constet & constare debeat per publi-
cū instrumentum uel per acta notarij causæ. Et aliter si pars ipsa moni-
ta ut supra non fuerit requisita pro non monita & non contumace ha-
beatur. Et si pars malitiose calumniose: seu frustratorie seu mo-
randi iudicii causa probationes ab extra se habere dixerit & terminum
habuerit supradictum parti aduersæ in expensis ea occasione factis i du-
plū cōdēnet. Et si in termino probatorio positiones seu capitula a parte
p̄duci cōtigerit: quibus a parte aduersa responderi petat: seu pars ipsa
contra quā positiones & capitula producerent/ super quibus testes de-
berent examinari: & interrogatoria super ip̄is facere uellet secūdū q̄ te-
stes examinari deberent: donec positionibus ip̄is responsum fuerit seu
super ip̄is interrogatoria p̄ partem facta non fuerint durante termino
ad illa faciendum assignito: Ad quæ interrogatoria faciēda uni⁹ dici
terminus & plus & minus arbitrio iudicis assignet. Dilatio ip̄a & termi-
nus assignatus non currat: sed in suspenso remaneat. Elapsis uero termi-
nis probatoriis supradictis publice processus & testium dicta apiant/
& partibus hincinde ad opponendum contra testes & ipsorum dicta &
opposita probandum & probatum habendum sex dierum terminus as-
signetur & maior & minor iudicis arbitrio cōsiderata qualitate negocii

& oppositionum probandæ. Et ad testes reprobandos non detur nisi
unica dilatio nisi fuerit de partium uoluntate: & aliter data nō teneat.
Quo termino elapso ad producēdū oīa iura & instrumenta quibus p-
tes ip̄e uti uoluerint. in causa quattuor dierum cōmuniter termin⁹ par-
tibus assignet: infra quem partes ipsæ iura & instrumenta quibus i cau-
sa ip̄a & coram eodem iudice uti uoluerint/producere teneant: post di-
ctum terminum ad producendū non admittant: Et si producta fuerint
nō ualeant ipso iure & intelligat conclusum in causa. Quo quidē ela-
pso & ipso iure intelligatur terminus statutus sex diez ad allegandum:
& allegari faciendū partibus: Quibus elapsis iudex ipse qui de causa
cognouerit infra sex dies sententiam diffinitiuam proferat inscriptis
partes absoluendo uel cōdēnando in & a principali petito & expensis p-
ut de iure fuerit. Addentes etiam q̄ ubi causa aliqua per procuratorem
contigerit uentilari: parti petenti fiat: ut exhibeatur copia mandati expē-
sis eius pro quo quis procuratorio nomine interuenerit:

De modo & forma citationis faciendæ.

Cap. VII.

Quoniam ab ea parte quæ est de in ius uocatio incohari debet.
Statuimus & ordinamus q̄ quotienscunq̄ contigerit aliquē
citari debere. seu ad iudicium euocari qui sit ciuis icola seu ha-
bitator ciuitatis phani: eiusq̄ comitatus & districtus citari debeat perso-
naliter si poterit inueniri/alias citari debeat ad domum solitæ habitatio-
nis: in qua tunc temporis cum eius familia habitaret. Et si personaliter
inuentus fuerit & citatus: seu per iudicem cōpetentem monitus suffici-
at unica citatio tantum uel monitio. Si autem ad domū habitationis e-
ius personaliter non inuētus: citatus fuerit bis citari debeat diuersis die-
bus & horis. Quibus quidem citationibus factis/sic citatus uel moni-
tus peremptorie citatus intelligatur: adeo q̄ si non comparuerit contra
ipsum tanq̄ peremptorie citatum & contumacem procedi possit: prout
iuris & statutorum cōmunis phani ordo exigit postulat & requirit. &
quotiens contigerit aliquem citari uel per iudicem moneri ut persona-
liter coram eo compareat & non per procuratorem: citatus ipse perso-
naliter comparere teneatur. Et quotiens aliquem de ciuitate phani seu
qui in illa moram trahat: uel extra in locis circumstantib⁹ infra tria mil-
liaria citari contigerit personaliter: citari possit de mane p̄ sero hora iu-
ridica uel pro sequenti die iuridica: uel alia prout in citatione exprime-
tur. Et si extra portam ciuitatis habitaret in tūbis & uillis dictæ ciuitatis uel i
comitatu seu districtu phani ultra tria milliaria Citat⁹ morā traheret in

E

pro intelligi pro hora iudicis
mutatus quo citari debeat
lancio nuncij pater
citatio citatio
 citatione ipsa pro sequenti die iuridica ad comparandum & se legitime presentandum terminus in citatione ipsa a iudice pfigatur: & semper citatus intelligat pro hora iuridica diei ad quam quis citatus fuerit: qua dicta die iura reddi contigerit per iudicem coram quo citabitur. Quam hora elapsa citatus non comparens eo ad cuius petitionem quis citatus fuerit comparente & citati contumaciam accusante pro contumace habeatur. Et non possit aliquis comitatus Fani citari ad respondendum de iure alicui personae sine iudicis expressa licentia: & littera patenti scripta manu notarii auctorum continente nomen citari facientis: & diem & horam qua citatus debeat comparere ad respondendum de iure citari facienti: nisi personaliter citaretur in ciuitate Fani ut supra. Quam quidem litteram nuncius ille citans ipsi citato personaliter inuento ostendere teneatur: & dimittere copiam (si uoluerit) sumptibus citati: & eo non inuento domi familiae ipsius habitationis referre teneatur continentiam litterarum. Et aliquo tunc comparente & absentiam citati allegante detur terminus arbitrio iudicis ad absentiam ipsius citati probandam. Et si nemo de familia esset in domo tunc nunciet dictam citationem duobus uicinis praedicti citandi si commode haberi possit: & nuncius ipse citationem suam notario causae referre teneatur. seu in ipsa littera dictam relationem scribi facere per unum ex notariis comitatus si potuerit reperire: uel referat ut supra dictum est notario causae. Et de citationibus & omnibus supradictis stet & stari debeat relationi nuncii: qui etiam teneatur referre quomodo & qualiter & qua die citauit an personaliter uel ad domum ut supra dictum est: poena. x. solidorum: & plurimum arbitrio iudicis qualibet uice ipsi nuncio imminenti si contrafecerit in praedictis uel aliquo praedictorum. Quam quidem relationem notarius ipse inter acta causae in scriptis eadem die relationis facere in omnibus & per omnia prout nuncius ipse se fecisse retulerit clare & extense redigere teneatur. Et casu quo nuncius retulerit citandum non inuenisse: nec eius familiam. sed ipsum cum sua familia a ciuitate comitatu & districtu Fani se absentasse: de quo eo casu nuncius perquirere teneatur. tunc stetur relationi dicti nuncii & pro absente citandus habeatur & intelligatur. & contra ipsum prosecutio fiat & procedatur ut infra immediate sequitur. Si uero aliquem ciuem comitatuum uel districtualem Fani qui a dicta ciuitate se absentasset cum eius familia: alibi moram trahendo: citari debere contigerit: citari debeat ad domum eius ultimae solitae habitationis per cedulam eius domi affigendam si domus sit sua: & per praconem ut infra proximo casu. Si uero domus ultimae habitationis sua non fuerit: per edictum foribus palatii domini potestatis affigendum cum citatione.

citatio pater
Edictum quo tempore at pmanere affixum
Pena amouendi edictum
in foribus citant
Citatio qm fieri possit
Citatio auctoritate citandi
 publici praconis in audientia palatii communis praedicti ad fenestras: siue in aliis locis patentibus ubi officia exercent per officiales Fani: bis diuersis diebus & horis iuridicis: In quo quidem edicto uel cedula domi affigenda: ut supra citetur ad respondendum de iure & ad omnes & singulos actus causae & totum processum & eidem ad se presentandum & comparandum octo dierum & plus & minus arbitrio iudicis terminus praefigatur in dicto edicto & citationis cedula cum comminatione: quod ipso non comparente elapso termino antedicto ad ulteriora usque ad sententiam comminime ulterius citato ut iuris fuerit procedet. Quam quidem citatio peremptoria habeatur quo ad dictam causam & omnes actus eius: quod quidem edictum in dictis foribus palatii affixum in cedula domi affixum: ut supra debeat permanere durante termino supradicto & etiam post terminum: donec causa fuerit expedita: ut citatio ipsa in ipsius absentis citati notitiam omnimode ualeat peruenire. & qui edictum ipsum affixum uel cedulam praedictam amouerit absque iudicis expressa licentia de qua in actis notarii constare debeat poena lib. decem den. de facto puniatur absque processu quotiens quis repertus fuerit culpabilis de amotione praedicta: & quilibet possit amouentem denunciare & accusare: & habeat medietatem poenae praedictae etiam si fuerit socius seu particeps amotionis praedictae: & eximatur a poena denunciatus uel accusans antedictus & etiam possit iudex ex officio procedere: & credatur de amotione praedicta uni testi cum sacramento & etiam ipsi accusanti uel denuncianti si se amoueri uidisse iurauerit. Et quotiens edictum praedictum uel cedula affigi seu amoueri iudicis mandato contigerit: stetur relationi nuncii affigentis seu amouentis: de qua constet per acta causae: & de mandato iudicis stetur scripturae notarii. Forenses uero non habitantes in ciuitate comitatu uel districtu phani: qui in dicta ciuitate conuenirent quacunque ratione uel causa qua in ciuitate praedicta conueniri de iure posset: citari sufficiat per edictum publicum affigendum & affixum dimittendum: & bis per praconem ut supra. Et possit citatio fienda de quocunque ad respondendum de iure parte petente committi a iudice et pro tribunali non sedente & per notarium scribi commissio quacunque die etiam feriata. Feriis in honorem dei duntaxat exceptis & commissa est cum cedula uel littera ut supra fieri possit per nuncium diebus quibuscunque pro die iuridica. Diebus dominicalibus paschalibus & diebus festiuitatum Virginis Mariae & natiuitatis beati Ioannis baptistae & duodecim apostolorum & sancti paterniani duntaxat exceptis. Saluo quod rustici & omnes habitantes in eo comitatu uel districtu phani in ipsa ciuitate reperti possint diebus feriatis.

tis etiam in honorem dei pro die iuridica citari. Et similiter forenses citari possint in ciuitate uel comitatu seu districtu Fani reperti. Quo casu ipsa citationis commissio ipso iure die iuridica præcedente facta esse intelligatur. Declarantes q̄ in omnibus causis in quibus littera uel cedula nõ requiritur ut supra: possit pars citari sine iudicis commissione ad petitionem cuiuscunq̄ petentis. Et talis citatio iuris effectum sortiatur: ac si commissio iudicis præcessisset. Citatus uero ut supra non comparēs & contumax nõ audiatur nisi parti refectis expensis per iudicem uel ci⁹ commissarium taxandis. Et alio modo facta citatio q̄ ut superius est exp̄sum non ualeat ipso iure. Addentes q̄ superius dicta de citatione per edictum seu cedula & proclama fienda locum habeant in causis excedentibus sumam decem librarū deñ. Abinde uero infra sufficiat altera tantum citatio: uidelicet per edictū seu cedula/uel proclama.

De securitate uenientium ad curiam officialium cōmunis phani.
Cap. VIII.

Quia ad iudicium euocati publica debent securitate gaudere: & prætoris euocatio nemini debet esse captiosa: statuimus & ordinamus q̄ quotiens quis absens a ciuitate comitatu uel districtu Fani mādato officialis alicuius cōmunis Fani iurisdictionem & causarum cognitionem habentis personaliter fuerit euocatus: ut personaliter se debeat præsentare causa testimonii ferendi: seu pro respondendo positionibus in ciuili uel criminali: seu pro respondendo alicui accusæ denunciationi seu inquisitioni de eius crimine: seu pro se defendendo in causa criminali in qua procuratorem de iure habere uel defacto non posset: seu ex alia causa necessaria publica uel priuata cuius ratione eiusdem citati personali præsentia opus esset: habeat inueniendo & redeundo ac in stando donec necessitas euocationis affuerit / in ciuitate phani donec ibidem causa prædicta moraretur securitatem & saluum conductū & ad dictā ciuitatē & de ipsa ciuitate & comitatu & ipso iure auctoritate præsentis statuti habere intelligatur a cōi Fani & eius officialibus Saluū conductum & liberam securitatem: adeo q̄ p̄textu alicuius debiti / seu etiam condemnationis pecuniariæ de ipso in cōi uel singulari personæ factæ criminis uel alia ratione molestari nõ possit neq̄ capi detineri seu arestari non obstante aliquo in cōtrarium faciēte: sub pœna quinquaginta librarū deñ. cuiilibet priuato: & cētū lib. deñ. cuiilibet officiali / contrariū faciēti. Et p̄ns statutū nõ uēdicet sibi locū in cōdēnatis pro rebellionē: nec i cōdēnatis pro homicidio seu aliquo crimine: ex quo pœna mortis seu personalis imponenda ueniret. Nec eis proffit in aliquo:

Sed licitum sit eis p̄ procuratorem se defendere in casib⁹ quibuscunq̄.

Quod non suppositi iurisdictioni cōis Fani contra ciues non audiantur nisi satisfient: & de satisfactionib⁹ præstandis. Cap. IX.

ME ciues & incolæ uel suppositi iurisdictioni cōis phani a forensib⁹ & aliis personis iurisdictioni cōmunis Fani nõ subiectis in uanū frustrentur laboribus & expensis. Statuimus & ordinamus q̄ nullus iurisdictioni cōis Fani nõ suppositus: & qui ordinarie cōueniri coram iudicibus cōis nõ posset: & qui in ciuitate comitatu uel districtu Fani bona imobilia non haberet ualore centum librarū deñ. supposita iurisdictioni cōis Fani & plurium & pauciorum arbitrio iudicare debentis attendita quantitate & qualitate petitionis seu reconuentionis cōtra ciuem comitatium uel districtuale Fani incolas seu habitatores dictorum locorum: nõ audiat in aliquo: nec eidem per officiales cōmunis Fani ius reddat: nisi primo præstita idonea satisfactio: seu fideiussores dato: qui possit conueniri sub iudicibus cōmunis phani: & qui sit facilis conueniendo in spectā qualitate personarum tā eius cui dari debet: q̄ ipsius fideiussores dandi / & rei qualitate & quantitate / de reficiēdis expensis & lite psequenda & stādo iurita in lite quā incohare uoluerit: & tā coram primis iudicibus q̄ corā quibuscunq̄ aliis qualitercunq̄ sequentibus usq̄ ad ultimam sententiam / quæ transeat in rem iudicatam q̄ etiam in qualibet causa conuentionis mutue seu reconuentionis de ipso agente fienda coram iudicibus antedictis lite per ipsum mota pendēte / nisi a satisfactioe prædicta fuerit releuatus de conuēti uolūtate. Et quicquid factū fuerit in fauorem ipsius non subiecti agentis dicta satisfactioe petita non præstita / nõ ualeat ipso iure. Nec in prædictis sufficiat iuratoria cautio ipsius nõ subditi agentis: sed solū propter paupertatem & inopiam ipsius de qua legitime p̄ testes idoneos cōstet a dicta satisfactioe præstanda excuset usq̄ ad sumā lib. decem deñ. Et eo casu iuratoriam cautionem de stādo iuri & de reficiēdis expensis / ut superius est exp̄sum præstare teneat. Et ne forenses seu nõ subditi p̄dicti a subditis plus debito in satisfactioe p̄standa grauentur: de stando iuri in causa reconuentionis ita demum teneri uolumus: si reus ipse conuētus satisfactioe prædictam postulās / causam & quantitatem pro qua ipsum reconuenire uelit exp̄sserit ac iurauerit eē uerā & se pro tūc in promptu eius iura nõ habere: & calumniose dictam satisfactioem nõ petere. et si dicta satisfactio caluniose petita fuerit & p̄stita per agentem: & demū qui illā petierit agētē nõ cōuenerit seu recouenerit durāte iudicio supradicto / cōdēnet ipsi q̄ illā p̄stiterit in exp̄sis & interesse factis oc

caſione p̄dicta/niſi cōcordia inter eoſ facta fuerit poſt dictā ſatīſdationē p̄ſtitā. quo caſu q̄ ſatīſdationē illā petierit mīme cōdēneſ. Et qđ ſupradi ctū ē de ſatīſdationē p̄ſtāda a nō ſubdito cōtra ſubditū agēte: Locū ſibi uē dicet et ſi nō ſubditus ſubditū recōueniret ſeu mutuo cōueniret. Quo caſu quā ſupius ſunt expreſſa p̄ oīa obſeruent. Et eo caſu quo forenſis ſeu nō ſubditus dicti cōis p̄ pcuratorē cōtingeret ſubditū cōuenir ſeu cōuenir: idē p̄ oīa obſeruet: nec ad excuſandū a dictā ſatīſdationē p̄ſtāda ſufficiat: ſi dñs i mādato pcuratorē releuauerit: niſi forte i mādato ipō & releuatiōe p̄dca fideiuſſō ſubditū iuriſditiōi dicti cōis & idone⁹ ut ſupra aſcript⁹ fuerit: Cuius uero ſeu ſubdit⁹ iuriſditiōi cōis Fani agēs cōtra ciuē ſeu ſubditū dicti cōis ad dictā ſatīſdationē p̄ſtāda mīme teneat / ſed iter eoſ ſola iuratoria cautio ſufficiat ſi a pte ſatīſdatio fuit poſtulata.

Quod forenſibus nō proſint beneficia ſtatutorum cōis phani i p̄iudiciū cōis uel ſubditorū phani. Cap. X.

Voniā cōgruū ē ut un⁹ qſq; legē patiat quā tulerit & utat eodē iure cōtra ſe qđ p ſe utit in fauorē: Statuimus & ordinam⁹ qđ bñficia ſtatutorū Fani nō p̄ſint in aliquo alicui foreſi q̄ in ciuitate comitatu ſeu diſtrictu Fani icolatū ſeu domiciliū nō habet: Sed ipiſ foreſib⁹ fiat i foro cōis Fani cōtra ciues & icolas ſeu ſubditos dicti cōis i agēdo uel defēdēdo: ſeu alio quoquo modo illud idē ius uniformiter qđ fieret fanēſi ſeu icolæ uel ſubdito cōis Fani cōtra dictū foreſem agēti uel ſe defēdēti i foro ſeu domicilio dicti foreſis agētis uel ſe defēdētis. Dūmō hoc cedat iutilitatē & fauorē cōis Fani uel ei⁹ ciuis ſeu icolæ uel ſubditi id iſtātis & petētis fieri. Et qđ cōtrafieret nō ualeat ipō iur. In cōtractib⁹ aut & negociis geſtis & factis iter ſubditū cōis Fani & foreſē i ciuitate comitatu & diſtrictu Fani fiat ius ſcđm formā ſtatutorū cōis fani.

De pcuratorib⁹ in ciuilib⁹ admittēdis. Cap. XI.

Statuim⁹ & ordinam⁹ qđ i ciuilib⁹ p̄ pſona extranea uel cōiuncta q̄libet agere poſſit cū mādato: dū tñ maior ſit. xx. ānoꝝ: p̄ cōiunctis aut uſq; ad quartū gradū ad agēdū admittat⁹ et mādātū nō habēs cū cautioe de rato. Ad defēdēdū aut cū mādato & ſiñ q̄libet admittat⁹ ut iuris ē maior tñ. xiiii. ānoꝝ. Et nemo admittat⁹ pcurator ad pcurādū: q̄ nō ſit matriculat⁹: & acta & agitata p̄ pcuratorē nō matriculatū ipſo iur ſint & itelligant⁹ nulla. Et pcurator p̄ alio iterueniens cū mādato ſpeciali uel generali ad cās de quo facta fuerit fides p̄ notariū inde rogatū q̄ dixerit ſe de illo eē rogatū uel de quo cōſtet p̄ publicū in ſtrumētū ſcriptū manu publici notarii: Mādātū idoneū & ſufficiēs itelligat⁹ hīe quo ad cās i q̄b⁹ interuenierit & cōſtitut⁹ fuerit & cām cōuētiōis ſeu recōuētiōis & i cōnexis & depēdētib⁹ ab eiſdē libeꝝ & gñale cū

plena libera & gñali ptāte & adminiſtratiōe agēdi uel defendēdi & alia ptinetia ad agēdū & defendēdū faciēdi: his dūtaxat exceptis ad quā de iur expſſum & ſpecialē mādātū req̄reret: Ad quā dictū mādātū gñale nō ſe expſſim extēderet: niſi i dco mandato aliq̄ exp̄dictis quā mādātū exigeret ſpecialē foret expſſa cū adiectiōe clauſulæ generalis poſt enūmerationē certorū ex caſib⁹ ſpecialib⁹ appoſitiſ. Quā qđ clauſula ad ſimilia tñ expſſis porrigat⁹ & porrigi itelligat⁹. & q̄ mādātū idoneū ut ſupra habuerit admittat⁹ / abſq; aliq̄ ratificatiōe principalis / quā p̄ aduerſariū peti cōtingeret / p̄ quā petitionē ſeu exceptionē nō retardet p̄ceſſus dictis caſib⁹. Et teneat⁹ pcurator cū mādato p̄ alio agēs / uolēs ad agēdū admitti copiā ſui mādati ſi apte petat⁹ facer ei⁹ expēſis p̄ quo iteruenierit: ſi pars ipſa cōtēta nō fuerit fide de eo p̄ notariū facta: exceptis cauſis a qñq; ducatis auri iſfra icluſiue i q̄b⁹ ſola fides facta p̄ notariū publicū ſufficiat cū p̄miſſiōe ſimplici derato pcuratoris interueniētis. Tutores aut pupillorū & curatores minoꝝ ſeu maioꝝ p̄digorū furioſorū uniuerſitatū ſyndici pcuratores hyconomi & alii q̄libet legitimi adminiſtratores quorūcūq; q̄ pro ſe iteruenire nō poſſent admittant⁹: ſi de eoꝝ mādato fidē fecerint p̄ notariū q̄ de illo dixerit ſe eē rogatū ad plenū uel p̄ publicū iſtrumētū ſcriptū manu publici notarii: ac et inuētarii adminiſtratiōis eoꝝ p̄ eos facti. De quo qđ fidē facer teneant⁹ p̄ notariū ut ſupra uel p̄ publicū iſtrumētū tā ad agēdū q̄ et ad defēdēdū. Et loco ipſorū ad cās ſeu cauſam eoꝝ quorū adminiſtrationē gerūt oēs legitimā adminiſtrationē habētes pcuratorē cōſtituere poſſint & ualeāt tā ante litē cōteſtatā q̄ poſt. quorū qđ adminiſtratoꝝ mādati copiā (ſi petita fuerit) pars petēs ſuis expēſis tollere teneat⁹: ſi de fide facta p̄ notariū inde rogatū cōtēta nō fuerit. Tutrices aut ſeu curatrices p̄ ſe ipſas pro his quorū adminiſtrationē gerūt i iudicio agēdo ſeu cōueniendo iteruenire nō poſſint ſed procuratorem cōſtituer teneat⁹: niſi i caſib⁹ q̄b⁹ d iur cōi ſcēminæ pro aliis iteruenir poſſint: & p̄nūciatiōe ſcā p̄ iudicē ſup mādatis nō audiat⁹ ulterioꝝ uolēs ipugnat⁹ mādātū: ſed ſcā & actitata i eo iudicio teneat⁹ & fortiat⁹ effectū: ac ſi mādātū rali hūiſſet quo ad fauorē ei⁹ p̄ quo talis pcuratorio noie ſeu alio quouis noie iterueniſſet: quo aut ad dānū dñi / & ei⁹ p̄ quo q̄s iteruenierit p̄dca p̄nūciatio & actitata cū n̄ hñte mādātū nullū fortiat⁹ effectū: ſed ſemp licitū ſit dño & ei⁹ p̄ quo ali⁹ iteruenierit ipugnat⁹ mādātū nō obſtate p̄nūciatiōe p̄dca: niſi iſp quo & cui⁹ noie iteruētū fuerit i iudicio exiſtēs maior. xxy. ānis & ſui iuris / ſciuerit p̄ ſe & ei⁹ noie agi i iudicio uel d̄fēdi & agētē ſeu d̄fēdētē noie ſuo paſſus fuerit: & a p̄dca p̄nūciatiōe nō reclamauerit. quo caſu nō audiat⁹ uolēs ipugnat⁹ mādātū: ſed ei⁹ nomine actitata ualeant & teneant⁹ & plenum fortiantur effectum.

en tranſſatio p̄ncipal peti poſſit.

Copia mādati p̄p̄en Fides manē. a qñq;

Copia man. adminiſtratiōis p̄p̄en. petentis

Tutores & Curatores p̄ p̄nūciationē

Facta legiſſionem nō nō audiam uolēs ip̄

& inter alia intelligat hoc sciuisse & passum esse si talis principalis respondeat positionibus productis per procuratorem partis adversae cum suo procuratore quem ipse principalis modo negat: & legitimatio mandatorum facta est inter easdem personas in una causa non potest in alia. Sed duntaxat in causa principali in qua pronuntiatio facta fuerit & in causis appellationum eiusdem. Et filiusfamilias per alio agere & defendere possit: ac si foret sui iuris etiam sine eius consensu in cuius existeret potestate. Adde quod ex gestis in iudicio agendo vel conveniendo per procuratorem alterius mandatum habentem generaliter vel specialiter: dominus obligetur proinde ac si per ipsum egisset seu conventus fuisset: & pro procuratore suo in iudicio fideiussisset seu promississet: per quo auctoritate patris statuti semper ex solo mandato fideiussisse intelligatur. Et procurator ipse ad satisfaciendum in iudicio: & satisfactiones iudiciales praestandum minime teneatur: Sed ad solum nuda cautionem promittendum in casibus in quibus de iure promittere ac satisfacere tenentur: nisi ab eadem nuda promissione per dominos constituentes fuerint per eorum promissionem & fideiussoris dationem in instrumentum eorum mandati totaliter relevati: Et per hoc tamen non derogetur in aliquo statuto posito sub rubrica. Quod non suppositi iurisdictioni comitis Fani &c. Et non possit nec sufficiat mandatum perbari nisi per publicum instrumentum: aut fidei facta per notarium civitatis quod de dicto mandato dixerit se fore rogatum ad plenum ut superius est expressum: & nisi quatenus aliter sit de iure permissum.

De exceptionibus habentibus impedire litis ingressum. Cap. XII.

Quia non nunquam imo plerumque ad processum dilatum & litis ingressum impedire magis quam per textum defensionis exceptiones opponi contingit ne ex cuiuslibet exceptionis obiectu lites retardentur & pertrahantur in longum: statuimus & ordinamus quod nulla exceptio dilatoria seu declinatoria litis ingressum habeat impedire. nisi opponatur exceptio rei iudicata seu litis finita. Iururandi. Transactionis. Pacti de non agendo. Expoliationis contra iuratore obiecta: & excoicationis. Incopetentia iudicis: & falsi seu minus legitimi procuratoris. Quae quidem exceptiones si opponi contingat: opponi debeant in termino ad respondendum libello praefixo: & perbari debeant infra octo dies & plus & minus arbitrio patris secundum distantiam loci & qualitate facti & habilitate personarum a die obiectiois eorum: Ipsa die obiectio nis in termino minime computata: & oppones illas & non perbas infra terminum supradictum in ipsis minime ulterius audiat & parti adversae in expensis condonetur in duplum. Et oppones aliquam ex dictis exceptionibus ad processum quas nixus & conatus perbari fuerit & non perbauerit: illas ulterius perbare non possit: nec etiam ad merita causarum opponi. Et postquam aliqua ex dictis oppositiobus opposita fuerit iudex infra dictum terminum suspensus teneatur quo ad processum causae

sed solum examinationi & discussioni dictarum exceptionum intendat. Et si illas repperit esse veras opponentem ab ea iurisdictione & examine seu instantia iudicii absoluat: & partem adversam in expensis condonet. Nisi ex iusta causa in eius sententia exprimenda illam duxerit absoluendam: Si autem illas non repperit esse veras: ad ulteriora procedat secundum formam statutorum phani & opponentem ut supra in expensis condonet.

De litis contestatione & sacramento calumniae.

Cap. XIII.

Ubi lites quanto citius possint expediri: statuimus & ordinamus quod facta legitimatione mandatorum: & nullis obiectis exceptionibus contentis in proximo praecedenti statuto: vel ipsis oppositis & non probatis iudex mandet litem a partibus contestari & illas compellat: remediis opportunis. Et intelligatur esse contestata per petitionem actoris & confessionem seu negationem rei: seu etiam quotiens notarius in actis attestabitur simpliciter litem fore legitime contestatam licet modus contestationis per acta notarii non appareat. Possit tamen iudex una partium litem contestari volente & altera recusante expresse seu ea citata ad litem contestandam minime comparente cum parte praesente litem contestari & pronuciari litem contestandam esse & pro contestata haberi: & ad ulteriora procedere & procedendum esse: ac si lis foret legitime contestata. Et demum parte instante sacramentum calumniae deferat primo actori deinde reo: & altera partium recusante iurare si actor fuerit: ipso iure cadat a causa & pro condemnato in expensis habeatur absque alia condemnatione. Et si recusaverit reus pro confesso & convicto ac condemnato habeatur ipso iure absque aliqua condemnatione tam in principali quam in expensis. Et possit iudex quancumque sibi videbitur & in quacumque parte iudicii: & super quolibet articulo ad petitionem partis & etiam ex officio sacramentum malitiae cuilibet partium deferre: prout sibi videbitur: tam in principali quam appellationis causa: & recusantem de malitia iurare in articulo proposito super quo debite delatum extiterit sacramentum non audiat. Sed omnino ab illo repellat tanquam super illo de malitia convictus foret & confessus.

De positionibus in iudicio fiendis & de earum responsione.

Cap. XIII.

Quia per positiones & responsiones factas ad illas plerumque a partibus absque aliarum probationum onere obtinetur ex quo lites abbreviantur & citius dirimuntur & a probandi onere:

iudex ex officio & ad partem per iuramentum malitiae

& laboribus & expensis partes subleuantur: & propter id ipsarum materia utilis & quotidiana est & in iudiciis frequentatur. Statuimus & ordinamus q̄ positiones omnes ad causam pertinentes: et ex quarum probatione partis ponentis intentio instrui possit seu quomodolibet adiuuari parte ponente iurante ad sacra dei euangelia manu tactis scripturis illas caluniose non ponere. Sed illas si de facto ponētis fuerint esse ueras. Et si de alieno illas credere ueras esse iudex admittere teneatur. & donec ipsis legitime responsum non fuerit: etiam absq̄ iudicis pronuncia terminus probatorius non currat ipso iure. Et partē aduersam principalem si ponens per ipsam ac eius sacramentum tanq̄ ueritate melius informatā responderi petierit nulla ipsarū copia ante partis responsionem parti respondere debenti facta respondere cōpellat moneat atq̄ iubeat: anteq̄ pars comparens discedat a banco: Saluo iure duplicium captiosarū impertinentium & non admittendarū & ad causam non facientū & aliarū quibus de iure respondere non deberet neq̄ pars teneret. Quibus si responderi contingat pro nō responso habeatur ipso iure auctoritate p̄sentis statuti absq̄ alia pronuntiatiōe. Et si pars p̄ns & monita respondere per iudicem obseruatis solēnitatibus p̄dictis sine iusta causa respondere recusat pro confessa seu negante quoad ipsius p̄iudicium & ponentis partis cōmodum ipso iure habeatur prout affirmatiue uel negatiue positū est. Possit tamē iudex si uiderit positionem manifeste impertinentem captiosam & nō facientem ad causam reiicere: Et partem ab illi⁹ responsione releuare. A cuius quidē repulsione pro tūc appellari non possit sed iudex appellationis interponenda a diffinitiuā si uiderit partem ponentem ex eius repulsione fuisse grauata grauamen remouere & ipsam admittere: & partem quā illi respondere debeat iuris remediis facere responderi. quā si recusauerit quo ad illam pro cōfessa seu negante quo ad eius incōmodum habeat ut supra. Et pars omnibus positionibus de facto suo seu etiā alieno de quo uerisimiliter notitiā habere possit respondere teneat & debeat. Et si pars ex aliqua iusta causa & rationabili iudicis arbitrio quam exprimere teneat coram iudice se dubitare dixerit: ac etiam proprio sacramento iurauerit super aliqua positione & contentis in ea eidem terminus cōgruus arbitrio iudicis ad deliberandum & deliberate respondendum p̄figatur infra quem deliberare possit & ualeat: & in ipso deliberate respondere: quod si non fecerit: pro confesso seu negante habeat ut supra ac si in prima monitione respondere denegasset. ¶ Et teneat pars positionibus etiam si forent duplices respondere de parte ad partē singulariter

& particulariter: ac si particulariter & singulariter & diuisim posita forent: quas iudex ex eius officio parti diuidere teneatur intelligibiliter. Ita quod pars respondens illam intelligat & in respōsione nō capiatur: Et non ostendant positiones anteq̄ sit illis responsum parti respondere debenti procuratoribus nec aduocatis eius. Sed dum pars illis respondere repellat iudex procuratores & aduocatos partis respondere debentis longe & seorsum a parte respondente. Itaq̄ respondētē minime possint audire. Et quod ipsi respondētī nutum seu signū aliquod facere nō possint. Ex quo respondētis animus & respondēdo ueritatem quomodolibet retrahat: sed solum coram iudice p̄sente notario & parte ponēte seu eius procuratore & aduocato si adesse uoluerit positionib⁹ respondeat semotis ceteris prout iudici uidebit. Et si contingeret partem respondētē contrarias responsiones facere seu sibi inuicem in respondēdo aduersari ultimā responsioni stet eiusdem: & certum & clarū pars respondere teneat & debeat simpliciter per uerbum credit: uel non credit: & sine additione clausulæ ut ponit: uel in quātum appareat, uel similiū: ut sit pars ponens certa an ex respōsiōe a probando releuet. Et si pars obscure responderit & illam partem instantē iudice iubēte declarare recusauerit: pro nō respondēte habeat. ¶ Si uero pars respondere debens p̄sens iudicio nō fuerit & citata personaliter bis diuersis temporibus & diebus per lras iudicis seu cedulas cōtinentes q̄ cōpareat positionibus respōsura: quarū ultima citatoria contineat cōminationem: q̄ si nō uenerit positiones ipsæ pro confessatis uel negatis ad cōmodum ponētis habebunt absq̄ aliqua pronuntiatiōe fienda & contumax fuerit in comparendo: pro recusante & nolēte respondere habeat & pro cōfesso seu negate quo ad eius incommodum prout de p̄sente monito superius ē expressum: nisi iustam causam habuerit nō cōparēdi: seu fuerit iudicis arbitrio declarando iusto impedimēto detētus. De quo si incuitate fuerit uel locis circūstātib⁹ infra tria milliaria infra triduum. Et si in comitatu ultra tria milliaria infra quinq̄ dies fidem facere teneatur. Et de impedimēto stet eo casu proprio sacramēto uel dicto unius testis cum iuramēto prout iudici uidebit inspecta qualitate personæ. & eo casu pars impedimentum infra dictum terminum probans & allegans ut supra respondere positionibus teneat ut superius ē expressum: Saluo & reseruato q̄ si pars ponens probare uoluerit partem impeditam non fuisse: & contumacem in non respondendo fuisse audiat. Et eo p̄bato pars ipsa quā cōtumax fuerit in respōdēdo ut supra minime audiat: sed pro cōtumace hēat: nō obstat q̄ se ipeditā fuisse iurauerit.

Et de periurio secundum formam statutorum communis phani puniat & parti aduersa in expensis factis occasione prædicta condemnet. Si uero existens in ciuitate comitatu uel districtu phani non permittat se personaliter inueniri per nuncium de quo stetur relationi nuncii ad domum habitationis suæ terna citatione fuerit citatus per litteras seu cedula (ut superius dictum est) & non comparuerit pro contumace & nolente respondere habeatur: perinde ac si præsens respondere monitus recusasset. Et nisi infra terminum supradictum comparuerit: & iustum impedimentum allegauerit: & per se uel alium & ut supra probauerit. Quo casu fiat & seruetur prout superius de personaliter inuenito expressum est. Absens uero a ciuitate comitatu uel districtu phani de quo nuncii relationi stetur citatus domi uel aliter per edictum & in citationis termino non comparens pro confesso non habeatur: sed contra ipsum procedat taliter ut tedio affectus ueniat responsurus. Et si quis procurator generalis uel specialis in causa uel alius quilibet cum satisfactione tamen de rato per citato ad respondendum positionibus compareret infra terminum ad comparandum citato præfixum allegans citati absentiam a ciuitate comitatu uel districtu phani eidem terminus præfigat congruus arbitrio iudicis infra quem absenti citationem de ipso factam denunciaret: infra quem terminum citatus ipse expectet & contra ipsum aliter non procedat. Eo uero elapso citato non comparente nec aliter a contumacia se excusante per confesso habeat. Et si quis citatus foret ad respondendum positionibus & comparere non posset: seu præsumeret uel non auderet propter debita publica uel priuata: seu inimicicias: uel quia timeret capi seu detineri ab aliquo officiale: seu alia iusta causa: iudex ipse coram quo & ceteri officiales communis phani ad petitionem ipsius citati uel alterius pro eo petitis securitatem facere teneant & ea habita uel non habita citatus ipse non possit pro ea hora in ueniendo ad respondendum & in recedendo pro aliquo debito publico uel priuato et si pecunialiter fuerit de crimine condemnatus in personam aliquam molestari capi uel grauari. Et si captus fuerit ipso facto relaxet. In exbānitis autem pro crimine capitali: seu ex quo poena corporalis ueniret imponenda: quæ de securitate proxime dicta sunt sibi locum non uendicent: sed eo casu nisi procuratorem cum sufficienti mandato ad respondendum positionibus sufficienter instructum miserit: pro contumace habeat & confesso & conuicto ac si personaliter monitus fuisset: ut supra: & non possit aliquis per procuratorem etiam specialiter constitutum: seu ad taliter respondendum generaliter uel specialiter quouis modo positionibus respondere: nec talis procurator

Pro citato ad respondendum admittat: & eius responsio constituentem in aliquo non habeat releuare nec a respondendo excusare: nisi de ponentis procederet uoluntate quo casu procurator teneat respondere: & nisi qui procuratorem miserit per se ipsum uenire non posset: & de eius impotentia iudici constet & fiat fides legitima per probationes idoneas seu saltem unum testem & iuramentum partis/quo casu procurator prædictus admittatur seu ad ipsum per seipsum ad respondendum comparere non ualentem partis ponentis expensis notarius cum positionibus mittat ad eius responsiones suscipiendas si parti ponenti magis placuerit per talem principalem responderi quam per procuratorem missum admittere: uel ipsum prout comparere non ualentem expectare: sed si principalis per quem respondere petitur fuerit forensis uel de alia aut in alia iurisdictione manens: iudex ad instantiam ponentis assignet terminum procuratori absentis: infra quem debeat suum principalem præsentare ad respondendum positionibus/quod onus præsentandi si dictus procurator suscipere noluerit: Sed maluerit transmitti positiones ad locum: tunc expensis absentis & respondere debentis positiones litteris inclusæ ad iudicem in locum illi transmittantur/qui habeat recipere responsiones: & remittere sub sigillo/monendo partem ponentem ad interessendum dictis responsionibus pro singulis diebus & horis in loco. Et si qua partium fuerit in ponendo uel respondendo deprehensa ueritatem non posuisse seu respondisse ex eo quod per testes uel instrumenta probaretur contrarium eius quod positum seu responsum foret/in eo quod esset ex facto partis ponentis uel respondere debentis: uel in eo de quo in contrarium eius quod positum seu responsum foret esset seu esse probaretur publica uox & fama de periurio condemnetur secundum formam statutorum communis phani. Et idem fiat & obseruetur si pars deierauerit seu deierasse deprehensa fuerit in aliquo supradictorum. Et positione negata in totum uel in partem non possit respondens ex eo quod positum foret a ponente/uel ab ipso respondente negatum se quouis modo iuuare. Et ne ex subita seu improuisa responsione pars respondens quouis modo sibi præiudicium possit afferre Adiciamus quod pars ipsa respondens responsiones suas mutare possit absque alia probatione erroris allegandi antequam conspectum iudicis exeat etiam si prima eius responsio scripta foret. Et ut pars super responsionibus factis certa discedat & deliberare ante eius discessum possit an alias uelit mutare uel in ipsis perseverare. Statuimus & uolumus quod iudex auditis responsionibus factis a parte illas eidem legi faciat per notarium particulariter & singulariter: quibus lectis si pars ab aliqua eius

Procurator de ponentis uoluntate

Respondere debens si e

Ponens seu intendens falsum

videt lib. 3. cap. 82. de periurio

Positione negata in totum

facta in iurisdictione debent

responsione discedere uoluerit anteq̃ Iudex discedat & loquat̃ cū pcuratore uel aduocato uel alia persona circūstāte asserēs cū iuramēto se errasse / & p̃ errore respōdisse alicui ex eis: audiat̃ absq̃ alia p̃batione. Si uero pars in ipsis perseverauerit ulterius ad earū reuocationē uel alicuius seu partis earū non audiat̃ nisi ut cōia iura disponūt: seu: nisi ad partis p̃nentis cōmodū responsionem mutare uellet qui semel positionibus responderit: quā eo casu mutare possit quādoquē absq̃ p̃ena periurii anteq̃ p̃ testes uel istrumēta respōsionis cōtrariū p̃batum esset.

Cap. XV.

De probationibus.

Quoniam p̃bationis facultas angustari non debet: malitiis improborum qui interdum ex pacto conuento probandi subtrahūt facultatem: cuius defectu plerūq̃ iustitia opprimit̃ & ueritas occultat̃: ut ueritati semper locus sit. Statuimus q̃ in quibuscūq̃ causis probationes fieri possint per testes instrumenta & omne p̃bationis genus secūdū q̃ iura cōia permittunt: non obstāte q̃ ex pacto in istrumēto tempore celebrati contractus conuentū foret nō probare solutiones debitorum nisi p̃ publica istrumēta: quod quidē pactū auctoritate p̃sentis statuti tāq̃ fraudulentum & contra bonos mores factū / penitus i probamus: & nullum esse Ipso iure decernimus: etiam si fuerit iuramēto firmatū. Et hoc statutum sit p̃cisum & truncū & renunciari nō possit eidem & renunciatio facta nō ualeat ipso iure.

Cap. XVI.

De testibus.

Quoniam per testium dicta in iudiciis ut plurimū ueritas comprobatur: ne igit̃ probationum defectu ueritas ipsa maneat occultata: & iustitia ministrari nequeat / & partes lādant̃ in eorū iurib⁹: Statuim⁹ & ordinamus: q̃ in causis ciuilib⁹ omnes passim & in distincte qui a iure cōi nō reperiunt̃ expresse exclusi ad p̃hibendū ueritatis testimonium admittantur. Et teneatur Iudex per se nisi iustis causis occuparet̃: testes examinare tam in ciuilib⁹ q̃ in criminalibus. Si uero Iudex uacare non posset: in ciuilib⁹ tantū idoneæ personæ partibus non suspectæ testium examinationem cōmittat. Qui testes examinentur per dictum Iudicem uel eius cōmissarium ut supra secūdū interrogatoria partis per Iudicem refranata / ubi pars interrogatoria duxerit faciēda. quorum testium dicta scribantur per notarium deputatū clare & extense prout ab ipso teste uerba prolata fuerint: & non per uerbum uera esse in capitulo contenta: q̃ si contrāfieret dictū eorū non ualeat. Et examinatus ac notarius puniat̃ pro qualibet uice in decem lib⁹. den. pro quolibet teste sic examinato & ad iteresse partis teneant̃. Et si testes

in eorum testimonio deprehēsi fuerint uacillare. Examinator scribi faciat eorū uacillationes p̃ notariū: & in quib⁹ partib⁹ repti fuerint uacillasse. Ac ēt interrogent̃ inter cetera testes de qualitatibus & cōditionib⁹ personarū suarum: & de ipsorum ministerio & facultatibus & aliis circūstantiis: ex quibus ex eorum testimonio perpendi possit quāta sit fides testibus adhibenda. & testis dictū qui in iudicio cōtrariū deposuerit eius: quod alias extra iudicium p̃nte parte & ad eius instantiam dixerat minime ualeat: & eidē nō credat̃: nec stet̃ eius depositioni in iudicio factæ.

De iureiurando & sacramento deferendo a partē parti in iudicio seu etiā a iudice parti i supplementum p̃batiōis. Cap. XVII.

Quoniam dirimendarū litium remedium maximū est iuramentum. Statuimus & ordinamus q̃ quotienscūq̃ pars actor siue reus parti agenti uel defendenti iuramentum obtulerit: asserens se eius iuramento uelle causam dirimere & stare: seu super aliquo articulo scilicet exceptione uel intētionē proposita: & id sup̃ quo sacramentū deferret̃ esse de facto proprio: seu etiam alieno de quo p̃babiliter seu uerisimiliter iudicis arbitrio notitiam habere posset & p̃sumeretur: pars cui deferretur iurare teneatur: alias pro cōuictō habeat̃ super eo super quo iuramentum suscipere recusauerit. Et si id super quo iuramētū deferretur a parte parti esset d̃ facto cōi utriusq̃ partis: uel sup̃ eo de quo utraq̃ pars uerisimiliter notitiam h̃re deberet: ille cui deferret̃ sacramētū iurare teneatur seu parti deferenti referre. Et qui iuramētum delatū suscipere uel referre. seu qui iuramētum parti delatum deferenti relatum suscipere recusauerit: p̃ cōuictō habeat̃ super eo de quo iuramētū delatum seu relatum fuerit. **Et si pars agēdo uel se defendēdo nō p̃baue rit plene intētionem suam seu defensionē: & a iudice petat sacramētum deferri in p̃bationis supplementū tunc Iudex illud secūdū formā iuris cōis deferre teneat̃.** Et in omni casu iuramēto delato a parte parti a iudice iudicii: & per partē p̃stito: super eo quod iuratū fuerit pars nullatenus audiat̃ uolēs iurantē de piurio redarguere ad ipsius partis contra quam iuratū fuerit cōmodum uel utilitatē / seu ut lis uel negociū super quo delatū fuerit iuramentū suscitetur. Sed solū audiat̃ & audiri possit ad periuriū detegēdū: ut ipse qui iurauerit & deierasse cōstiterit puniat̃ in duplū ei⁹: quod pars contra quā iuratū fuerit ex piurio læsa fuerit cōmuni Fani applicādū / p̃ p̃ena piurii antedicti / ultra p̃enā alias p̃ statuta cōis Fani p̃ piurio ipositā: quā ēt deierās antedictus puniat̃ ultra p̃enā p̃dictā dupli in quolibet casuū supra dictog.

De instrumentis in iudicio productis: & exhibendis: & ipsorum registratione in actis fienda: & eorum restitutione. Cap. XVIII.

Statuimus & ordinamus qd oia & singula instrumenta quae in iudicio producentur ab aliqua partiū quae pars peteret ipsa instrumenta producta sibi restitui in actis nūcū causae: qd de productione rogatus est de uerbo ad uerbū extēdi debeant nullo addito uel diminuto & ipsis extensis & registratis & absclutatis cū eorū originalibus productis p notariū dictae causae debeant originalia ipsa producta de iudicis tamen licentia parti producenti recepta tamen registrationis praedictae cōpetēti mercede/restitui ad ipsius petitionē: pmissione tñ primo recepta p notariū antedictū corā iudice corā quo producta extiterint a parte producente illa sibi restitui petente uice & noīne partis cōtra quā producta fuerint: qd originalia ipsa i iudicio corā iudice praedicto causae principalis seu etiā appellationis usq; ad finē causae tam principalis q̄ appellationis ad partis contra quam producta fuerint instātiā. Et iudicis mādātū seu etiā motu iudicis: qd de cā cognosceret pntabit & exhibebit totiens: quotiens fuerit requisitus: sub certa poena iudicis arbitrio statuēda. Quae qdē poena a parte ipsa cui fuerint instrumenta restituta quotiens cōtrauenerit in pmissione praedicta cū effectu exigat: nisi iusta de cā meruerit excusari: & in cōsequencia iudex deuenire. Et nihilominus partē ipsam cōtraueniētē ad dānum & interesse partis illa re exhiberi petentis cōdēnet. Et teneat notarius ipsi registrationi factae in actis se subscribere & de absclutatione p ipm notariū cū iudice causae uel cū aliquo notario de ipsius iudicis mandato facta attestari. Et dicto transcripto seu sumpto uel exēplato & extēsiōi praedictae in actis factae ut superius ē expressum stet: & plena fides det: sicut ipsis originalibus dari deberet inter partes praedictas in causa qua producta fuerint in iudicio causae principalis & appellationis: & instrumentorum productorum in iudicio copia parti petenti det absq; die & cōsule loco seu testibus ne quid falsi possit seu ualeat machinari: nisi pars ipsa cōtra quā foret instrumenta producta peteret pmissorū aliquod sibi tradi ex eo quia uellet instrumentū ipsum productū circa diem & cōsulē locū & testes de falso redarguere directe uel indirecte: seu aliam exceptionē sibi cōpetentem cōtra dictū instrumentum cui pbatio penderet ex tēpore cōfessionis instrumenti loci consulis seu testiu in dicto instrumento ascriptorū. Quā qdē exceptionē & id quod petens sibi praedicta edi seu aliquod praedictorū corā iudice ante editionē alicui praedictorū exprimere teneat & in actis facere describi & iurare qd ipsam animo callūniae neq; malitiae non

proponit. Sed quia credit ea quae obicit uera esse & se posse probare: quo casu dicto praestito iuramento praedicta & praedictorum quodlibet: qd edi peteretur: expensis petentis parti petenti edatur: & super alia exceptione seu defensione probanda contra instrumenta praedicta occasione praedictorum seu alicuius eorum editorum pars cui praedicta fuerint edita non audiatur: nisi super eo quod pars ipsa in petitione editionis praedictae ante ipsam editionem dixerit & in iudicio pposuerit se uelle probare. Et qui instrumentum aliquod productū de falso nixus fuerit redarguere ratione alicuius praedictorum diei seu temporis instrumenti confecti: consulis loci seu testium uel aliqua ratione. Et exceptionem ipsam proposuerit & non probauerit: puniat in decem florenis auri cōmuni Fani applicandis pro qualibet exceptione contra dicta instrumenta producta obiecta ex qua instrumentum ipsum de falso redargueretur non probata. Et nihilominus obiciens exceptiones praedictas parti aduersae producenti. & etiam notario cuius manu instrumentum confectum fuerit ad quorum ignominia praedicta opposita cederent pro satisfatione iniuria ipsorum ad expensas & interesse teneatur & cōdēnet ad petitionem eorum. Et quotiens contingeret aliquē comparere: & dicere seu asserere iudici aliquem notarium de aliquo instrumento fuisse rogatum quod ad ipsum petentē spectare prætenderet seu assereret ipso petente causam sui interesse coram iudice exprimente. Si iudici uera rationabilis uerisimilis ac iusta uidebitur eius arbitrio & ipso petente & iurante se praedicta non petere animo calūniae seu malitiae & causā per ipsum propositam ueram esse citata parte contra quā dicta traditio instrumenti peteretur & quae ex ea ladi posset & aliquid non proponēte nec probante propter quod instrumentum petenti dari nō debeat illud petenti i publicam formam dari facere teneatur expensis ipsius petentis Et satisfacto notario de competenti mercede. Et si aliquis qui instrumentum aliquod in publicam formā a notario habuerit: & illud se amisisse dixerit: & illud de nouo a notario sibi refici peteret ipso petente de amissione praedicta p indicia seu psumptiones: seu etiam per propriū iuramentū fidē fecerit. Ipso tñ petente pmittēte & iurante se dictis instrumentis nō uti: nisi uno dūtaxat: & quoties amissum cōtingeret repiri illud notario restituet: & eo nullatenus utet. Ac iurante se praedicta nō petere animo calūniae. Iudex illd parti petenti refici facerē p notariū teneat: parte legitime citata ad opponendū siquid uoluerit quare dictum instrumentū secundario non debeat extrahi seu releuari in publicam formā. Et ea cōparēte & opponēte infra terminū trium dierum probet causas propter

quas non debeat releuari siue p notariū parti petenti secundario restitui: Notario satisfacto de cōpetenti mercede. Qui notarius i instrumēto re facto de secundaria refectiōe & de iudicis mādato mētiōē facere teneat.

De in integrum restitutione cōcedēda.

Cap. XIX.

Statuiimus & ordinamus q minor. xxy. ānis: & quicūq; cui de iure cōi aduersus lāsiones eorū beneficiū restitutionis in integrū est cōcessum aduersus gesta & administrata p eorū tutores curatores seu quosuis alios administratores si i iudicio uel extra lādi cōtigerint facto seu culpa uel negligentia seu defectu pcuratorū seu actore suorū possint aduersus gesta neglecta seu omīssa per eos (quatenus lāsos fore cōstiterit) restitutionē in integrū postulare & in integrū restitui debeant: si de lāsione docuerint. nō obstante q contra eorū pcuratores seu actores p̄dictos agere possent p eorū dāno & itē esse si mallerent cōtra eos agere q in integrū restitutionem postulare: & etiam non obstāte q dicti eorū pcuratores seu actores soluēdo foret.

De modo pcedēdi cōtra absente seu cōtumace: & de tenutis dādis.

Cap. XX.

Ciuiliū causarū in quibus ordinarie pcedi debet secundū formā statutorū Fani talis ordo seruē. q citato reo secundū formam statutorū Fani de citatione loquētiū: Si quidem reus nō cōparuerit: sed contumax fuerit actor exhibeat suū libellū absente reo: Et si agit personali actione ponat in tenuta bonorū rei: primo mobilium secundo imobilium. Tertio nominū debitorū pro modo debiti declarati saltem p iuramētū & expensarū. Et si ipse debitor infra duorū mensiū spaciū uenerit: & de stando iuri idoneā prastiterit cautionē: & satisfecerit cōgrue de expēsis: p̄dictā tenutā recuperet: & lis suo Marte discurrat. Alioquin post spaciū duorū mensium: quos a tempore dictā imissionis itelligimus cōputari creditor auctoritate curiæ uel iudicis facta fide de debito uēdēdi rē illā pro debito declarato & expēsis liberā habeat facultatē in platea cōis Fani trina subhastatione pramissa diuersis diebus cū termino triū dieꝝ faciēda. Et si emptor idoneus ipsius rei nō reperiret: tūc det creditor cōi astimatiōe p astimatores cōis eligēdos unū p q̄libet partiū uel unū p iudicē loco partis absētis p debito i solutū: nisi ipse debitor ante uēditionē uel dationē in solutū p̄dictā tenutā recuperauerit soluēdo debitū & expēsas. Si aut nō inueniat ubi capi possit tenuta incōrinenti facta relatiōe excussionis possit poni i bāno arbitrio iudicis d quo

SECUNDVS

nūq; exire possit nisi cōcordauerit se cū creditore/aut eidē satisfecerit: & aliter ipse debitor possit cōstringi psonaliter & detineri prout iudici uidebit expedire pro faciliore expeditiōe. Et prouideat iudex ne quoquo mō uis fiat ei qui in possessione missus est etiā in sequētib; casib;. Si uero tenuta data fuerit in actione reali mixta/uel psonali in rem scripta uel ad rē teneat is cui tenuta data fuerit facere denūciari siue notificari p litteras iudicis q ipsam dedit ei uel eius familiæ cōtra quē ipsa tenuta data fuerit. Et si ipse uel eius familia nō inueniat tūc litteræ affigant ad domū suā habitationis si eā habuerit/uel ad portas palatii ifra octo dies post tenutā assignatā: post quos dies si infra tres menses ipsam tenutam reus non recuperauerit/creditor cui data fuerit dicta tenuta facta legitima pbatōe uerus efficiat possessor & dñs: & perinde ac si carta pprietas plene facta fuisset per debitore ipsi creditori. Itē q si ille cui per iudicē data seu assignata fuerit tenuta seu pronunciata p aduersarii sui potētiā ipsam apprahēdere uel apprahēsam pacifice possidere seu tenere non potuerit: maxime de re imobili: in quibus pbatio sufficiat p quatuor testes de fama: tunc eodē iure gaudeat & idē in omnib; subsequatur effectus in eius fauorē: ac si uere & libere possedisset: & cartam pprietas plene & efficaciter habuisset.

De sequestratiōe.

Cap. XXI.

Statuiimus & ordinamus q in causis ciuilibus cōtra psonas suspectas de quarū fuga seu recessu dubitat: seu quoties de rei allicuius mobili s seu fructuū in aliqua possessione existētiū colligēdorū dilapidatione seu cōsumptione dubitaretur/ & aliquis se timere & dubitare pprio affirmauerit sacramento: q quolibet tpe etiā feriato etiam in honorē dei sequestrationes & descriptiones dictarū rerū ad istā tiam cuiuslibet petentis & iurantis ut supra fiant & fieri debeant penes psonam idoneam: & q quilibet cui & penes quē iudicis mādato res aliqua fuerit sequestrata seu in sequestrū & depositū assignata illā penes se seu in eiꝝ custodia recipere teneat & dictū sequestrū custodire & de ipso disponere put ipse iudex mādauerit & nō aliter: sub pœna .x. libꝝ. den. & plus & minus arbitrio iudicis inspecta qualitate facti & conditione psonarū/ & quodlibet sequestrū seu mandatū de sequestrando & relatio sequestri facti redigatur per notarium in actis curiæ cum anno die et mense dicti sequestri commissi: & relationis: cū nomine & prænominē illud fieri petētis: & eius ad cuius incōmodū factū fuerit: & cū specificatiōe rerū sequestratarū & cāx & q̄titatis p q sequestrū factū fuerit a iudicē. Et non relaxet dictum sequestrū ei cōtra quē legitime pp suspicionem

HALKOB

de fuga uel recessu uel pp dilapidationē fructuū uel rei mobilis ut supra factum fuerit: nec ei pro quo factū fuerit priusq̄ causa & negociū p quo factū fuerit terminatum extiterit seu aliter partes fuerint in cōcordia. Possit tñ & teneatur iudex quotiens a parte contra quā factū fuerit oblata fuerit & prastita satisfactio de iudicio sisti & pmissio & satisfactio de ipsis reb⁹ sequestratis saluandis & custodiendis & presentandis ad mādātum iudicis relaxare prastita satisfactioe prædca: q̄ quidē relaxatio quotiens fieri cōtigerit redigatur in actis p notariū de sequestro rogatū si eius copia haberi potuerit. Alias p alium notariū ad bāchū ciuiliū dñi potestatis. Addimus tñ q̄ ille penes quē sequestrum factū fuerit illud restituere nō teneat nisi primo eidē satisfactū fuerit de cōpetenti mercede arbitrio iudicis declarada pro custodia dicti sequestri & dictis sequestrationib⁹ fiendis & reuocandis. Et insupradictis oibus & singulis cognoscisci & procedi possit quolibet tēpore etiā feriato. & nemo cōpellat ad recipiendū sequestrū habens causam iustam excusatiōis de qua isfra duos dies a die pcepti sibi facti de custodiēdo fidē facere teneat. in ceteris autē casib⁹ pñti statuto nō expressis sequestrationē fieri phibemus: descriptiōē aut fructuū uel alterius rei mobilis ubicūq̄ pars iurauerit habere interesse fieri posse cōcedimus si ita iudici uidebitur.

De pignorationibus fiendis: & usq̄ ad quā q̄ntitatē possint pignora capi: & de modo & ordine in pignorādo seruando. Cap. XXII.

Statuiamus & ordinamus q̄ pro aliquo debito nō possit aliquis ciuis ciuitatis Fani pignorari nisi primo cōtumax fuerit in cōparendo uel parendo mandatis officialis. quo casu pignorationis fiēda p solū plazarium debeat & possit pignorari p quātitatē petita: quā quidē pignora capta p plazarium cōmunis Fani deponi & assignari debeāt penes massarolum seu custodem pignore cōmunis Fani q̄ quidem massarol⁹ pignora sibi assignata custodire teneatur & debeat. Nec illa parti cui accepta fuerint seu ad cuius petitionem capta fuerint nec alicui alteri psonæ nisi put officiales de cui⁹ mādato capta fuerint disposuerint. Et tempore commissæ pignorationis in ipsa commissione & mandato de pignorando per iudicem parti pignoratæ trium dierum terminus præfigatur ad pignus reluendum. Sed si pignus fieri contigerit de re stabili in causis in qbus extraordinariæ pcedit secūdū formā statutorū termin⁹ qnq̄ dieꝝ præfigat ad dictū pignus uel tenutā reluedā/ q̄b⁹ elapsis & parte pignorata in cōtumacia pseuerate facta fide de debito iudici put iuris fuerit absq̄ aliqua diffinitiuā sententia proferenda.

Iudex possit & ualeat ac teneat ad petitionē creditoris pignora ipsa capta facere uēdi seu subpignorari put melius fieri poterit p quātitate petita: & p expensis. Et eo casu quo pignora ipsa uēdi uel subpignorari cōtingit citato primo debitor psonaliter uel ad domū ad uidēdū pignora p dicta uēdi uel subpignorari. Et eo cōparēte & nō satisfaciēte uel nō cōparente subpignorentur uel publice in platea cōis Fani uēdant⁹ uoce p conia & plus offerēti denf. Et pñti ipm seu q̄ntitas p qua uēdita seu subpignorata fuerint pignora antedicta creditori p eius credito i solutū dētur: & eo casu quo dicta pignora subpignorari cōtigerit/ ea p militē sociū notariū causæ & ipsum nūciū seu plazariū subpignorari uolum⁹ & mādām⁹. Et si pignora ipsa plus uendi cōtigerit q̄ fuerint credita & expēsarū q̄ntitas/residuū dicti pñti seu q̄ntitatis a credito & expēsis supra debitori si pñs fuerit assignet. Seu si absens fuerit penes psonā idoneā eidē debitori dādū ad omnē ei⁹ petitionē deponat. Et pdicta oīa & singula p notariū causæ pdictæ redigant⁹ in actis singula ponēdo sub cōgruis tēporib⁹ & dieb⁹ put fuerint celebrata. Et facta uēditiōe seu subpignorationē pdcā uēditio seu subpignoratio ipsa/parti mādato iudicis p plazariū cōis Fani uel p cedulā scriptā manu notarii notificet psonaliter uel domū cōtinētē psonā cui pignora ipsa uēdita seu subpignorata fuerint: ac etiā dies. Quā qdē notificationē & notificatiōis cedulā plazarius p sentare teneat infra duos dies postq̄ sibi cōmissa & data fuerit. Et postq̄ notificata fuerit referre infra unā diē si fuerit in ciuitate. Si uero fuerit in comitatu uel districtu Fani infra tres dies notificationē pdictā facere teneat: & ea facta isfra duos dies illam referre debeat notario actorum. Sub pœna. xx. solidorū pro qualibet uice ipsi plazario si cōtrafecerit i pdictis. Si uero plazario pignorati cū littera in comitatu uel alibi etiā sine littera pign⁹ a parte fuerit denegatū siue uetitū: tūc plazarius ipse de negatione pdicta seu uetatione iudici seu notario causæ oretenus uel in scriptis referre teneat: Cui⁹ relationi stetur. Et eo casu parte pignorari faciente instate per plazarium & unum beroariū seu famulū potestatis Fani & plures si opus fuerit & successiue quousq̄ debita pignoratio facta fuerit/pro debito & expensis pignoretur. Et nihilominus qui pignus dare uetuerit seu denegauerit soli plazario. seu etiam plazario & beroariis seu familiaribus supradictis ad mandatum officialis pro pignore uetito puniatur & condemnatur secūdū formā statutorū Fani. Et teneant⁹ plazarii cōis oīa & singula pignora p eos capta & accepta in cōtinenti & eadē die qua illa acceptent/ uel etiā die sequēti quando pignoratio fuerit i comitatu Pignora ipsa consignare dicto Massarolo seu

vide. r. rap. 32. pmo

Pignora p militē notariū subpignorari debent

notificatione pignoris debitor

denegatio pignoris

le. r. rap. 16

vide. r. de officio massaroli dr. infra duos dies in l. 1. r. rap. 39.

Notas & eius officiales nō possunt aliquod pignus accipere / recipere aut retinere penes se / vide. r. l. 3. rap. 87. & l. v. rap. 1.

in cor. canonicis

sancti l. 2. p. de ar.

de fin. p. q. m. d.

in uol. Alex. et

adducunt rationes l.

in not.

ipso fructu & rei mo
s qn concedatur

pot pignoris

3. dieꝝ ad reluendū

5. dieꝝ ad reluendū

de debito

HALKOB

pignorum custodi: eidē oīa & singula pignora cōsignādo: & quātitatē & causas p quibus ipsa accepta fuerint exprimēdo. Ac ēt psonas & noīa psonarū a quib⁹ & ad cui⁹ petitionē accepta & capta fuerint pignora antedicta: & nomē iudicis seu officialis ad cui⁹ petitionē capta fuerit. quā oīa & singula dictus Massarolus seu custos pignorum teneat seriatim describere seu describi facere in eius libro pignorum sibi cōsignatorū ordinatē sub cōgruis mēlib⁹ & diebus: qb⁹ eidē fuerint pignora assignata nomen plazarii q eidē dicta pignora cōsignauerit & capita & qualitates pignorum sibi cōsignatorū/ac psonas a qb⁹ & ad quorū petitionē capta fuerint/ & causas & quātitates p qb⁹ pignora pdicta accepta fuerint & sibi cōsignata. Et oīa & singula quā sibi nūcius ipse retulerit i dicto libro scribat seu describi faciat. Et facta dcā pignorum cōsignatiōe custodi pdicto plazariū seu nūciū pignorantē. Similiter nūcius ipse seu plazari⁹ eadem die cōsignatiōis facta uel ad minus sequēti pignora ipsa accepta & dcō custodi pignorum cōsignata referre notario actorū in oib⁹ & p oīa put ipi custodi pignorum cōsignauerit & put ē superius expressum: quā quidem relationē notarius i cōtinēti i actis redigere teneat pōna decē libr. den. nūcio & dcō custodi pignorum & ipsorū cuiuslibet q cōtrafecerit i pdictis & pdictorū quolibet p quolibet pignore & uice qualibet in quo & q fuerit cōtrafactū iminēte & cōi applicāda de facto. Et stēt in pdictis scriptura notarii: & de relatiōe sibi facta uel nō facta stēt ei⁹ dcō cū sacramēto: Et nō audeat nec psumat nūcius aliqua pignora penes se retinere: sub pōna pdcā. Et nō possit in pign⁹ uel p pignore capi uel accipi ab aliquo ciue seu icola uillico uel comitatuō p aliquē nūciū seu plazariū cōis Fani uel familiarē alicui⁹ officialis dicti cōis p aliquo debito priuato lect⁹ seu aliqd ad lectū ptinēs nec arma defensibilia uel offensibilia. ubi i aliis bonis possit & ualeat pignorari. A comitatuō aut uel alio quouis colonō nō possint accipi boues p pignore uel aliq alia istrumēta ad culturā & p cultura deputata. ubi alia bōa hēat i qb⁹ possit & ualeat pignora pōna cuiuslibet nūcio cōtrafaciēti. xx. solid. den. p quolibet pignori cōtra formā pntis capituli accepto uice qualibet iminēte. & nihilominus pdicta pignora cōtra formā pntis capituli accepta illico restituant eidē. In pignoribus autem capiendis hunc ordinem seruari mandamus: qā primo mobilia: & ipsis non existentibus stabilia: & ipsis non existentibus noīa debitorū capi uolum⁹: & de ipsorū nō existētia secūdū ordinē pdictū stari uolumus relationi nūcii: nec possit debitor iuito creditore cōtra pdictū ordinē pignora assignari & si cōtigerit capi i pign⁹ nomē debitoris iudex eidē obligato pceptū d soluēdo faciat sub pōna p ipm taxāda

inspecta qualitate negotii/ & successiue facta solutione similiter precipiat notario qui de obligatione & debito quod soluerit fuerit rogatus ut cācellet instrumentum debiti & obligationis / hoc casu contumacia uel absentia aut resistantia principalis debitoris non obstante. Et si quātitas pro qua pignus acceptum fuerit: nō excederit summā decem libr. den. tunc tempore pignoratōis pdicta precipiat reo pignorato q infra quinq⁹ dies debeat pignus reluisse: quibus elapsis reo citato ad cōtradiciēdum quicqd uult ne illud pignus uendat uel subpignoretur: Et nō comparente delato iuramento ipsi actori petita per ipm uera esse/ & animo calūniā non fore petita: absq alia probatione de debito fienda/ pignus ipm uendatur uel subpignoretur: prout melius fieri poterit. Et fiat & seruet in omnibus & per omnia prout superius est expressum. Addimus insuper pignoratōes tempore seriato in honorē dei fieri nō posse: factasq cū omnibus inde secutis p infectis haberi ipso iur.

Quomodo bona emphyteotica cedāt in obligatiōe bonorū: & i tenutam capi possint i solutū a creditoribus. Cap. XXIII.

Statuimus & ordinamus pro bono & cōi utilitate & dotiū fauore & ad fraudes debitorū excludēdas: q bona quacūq quā fuerint directo uel utiliter debitorū seu in eis ius aliquod habuerint tempore obligatiōis cōtracta uel postea q tū est p iure dictorū debitorū/ q in bonis per eos tēpore dotis data uel confessata seu postea uel antea/ dū tñ alienata nō fuerint ante dotes receptas uel confessatas/ & dotis occasiōe obligatiōe cōtractam habuerint: & eius respectu quo ad p iudiciū dūtaxat iporū debitorū & suorū hāredū cedāt & cedere debeant his: quibus dos dari seu fuerit promissa restitui in eorum obligatiōe bonorum generali uel speciali quā fieret per ipos dotem recipientes seu confessantes de bonis eorum: seu etiam quā a iure cōi uel municipali induceretur tacite uel expresse/ sicut alia bona propria ipsorū debitorū quā a nemine tenerent seu cognosceretur. Et possint bona ipsa ēt si forēt emphyteotica seu feudalia: seu quouis alio iure tenerent ab ipso debitore occasiōe dotis data confessata seu etiā promissa quo ad p iudiciū ipsorū debitorū & suorum hāredum dūtaxat/ pro iure quod ipi debitores & eorū hāredes ex adquisitiōe defuncti in dictis bonis habēt/ intenutā capi aestimari & i solutū dari creditorib⁹ p eorū creditis supra dictis. Saluo semp iure pprietatis uel quasi cuiuscūq dñi seu psonae ecclesiasticae uel saecularis: seu ēt loci a quo bona pdicta recognoscerent in

Ter. 5. dies ad relin

absq pōna & subit

Pignoratōes tempore seriati fieri nō possunt

no pnt pntis ap se retinere que no possit accipi pignus / vide de i. l. s.

i capiendis pignoribus

emphiteosim seu renouationis iure uel feudi seu alia quacūq; ratione/
non obstante q; ab ecclesia uel persona ecclesiastica recognoscerent/seu
actū foret inter dūm a quo recognoscerentur & recognoscentem quod
bona ipsa uendi uel alienari nō possint seu quomodolibet obligari. Te-
neant tñ creditores ipsi qui bona ipsa p iuribus debitorū supradictis iu-
ra acciperint in solutū bona p̄dicta pro iurib; p̄dictis adiudicata ab eis-
dem dñis a quib; per debitores recognoscebantur/recognosceat eo mō
& forma quo per debitores eorum primitus recognoscebant/& de ip̄is
si opus fuerit/facta adiudicatione p̄dicta/se facere inuestiri seu renoua-
ri infra mensem a die adiudicationis sibi facta sub eisdem pactis modis
& forma: quibus eorum debitores primitus fuerint inuestiti: nisi domi-
nus ipse a quo bona ipsa recognoscerentur redimere mallet ius quod di-
ctis creditoribus adiudicatum fuerit/eisdem soluendo dicti iuris æsti-
mationem quo casu ad inuestituram faciendam ut supra minime tene-
atur:& nulla persona cuiuscunq; conditionis existat ciuis uel forensis
audeat uel præsumat tales creditores uolentes de ipsis rebus & bonis in-
uestiri & renouari quomodolibet impedire neq; inuestituram aliquam
de ip̄is rebus & bonis in p̄iudiciū p̄dictorum recipere sub pœna du-
pli ualoris dictarum rerum applicanda pro dimidia cōi & pro alia dimi-
dia ipsi damnum passo & ei cui per p̄dicta facta contra formam prae-
sentis statuti damnum aliquod intulerint. Et nihilominus quicqd actū
fuerit contra p̄dicta non ualeat ip̄o iure. Et p̄dicta solum intelligā-
tur in dotibus & earum restitutione seu consignatione fienda: quas re-
stitui & consignari posse uolumus in bonis p̄dictis. Et idem etiam fi-
at & obseruetur. Et p̄dicta omnia etiam locum habeant in restitutio-
ne usurarum/ut bona ipsa ut superius est expressum in p̄iudiciū ip̄o-
rum usurariorum & eorum haredū capi & accipi possint in solutū. Et
obligata intelligantur bona ipsa/& ip̄i usurarii & eorum haredes pro re-
stitutione usurarū put supra de dotibus est expressum.

De instantia causae principalis.

Cap. XXIII.

Causarum ciuiliū instantia ne lites in infinitum protrahantur
& fiant imortales duret/& durare debeat spacio & tempore sex
mensium utilium computātorum a die porrecti libelli/infra
quos causae ip̄sae ciuiles expediri debeant. Et ip̄as iudex expedire teneat
sub pœna centum libr. den. eidem de facto auferenda tempore syndica-
tus & cōmuni Fani applicanda auctore & reo instantibus seu altero ip̄o-
rum instante causam ipsam uel causas ip̄sas expediri. si ip̄sas uel earum
aliquam tempore p̄dicto non expedierit: aut adeo se arctauerit ut de

instantia sup̄sint dies. xv. uel minus: Eo tamē casu iudex successor infra
dictos. xv. dies continuos & dies decē utiles imediate sequentes qui ip̄si
instantiae supadditi ip̄so iure intelligatur cām seu causas ip̄sas sub dicta
pœna expediri teneatur. Quā quidē pœnā syndicatores tēpore syndica-
tus auferre teneantur ab officiale p̄dicto & in cōmune facere deueni-
ri alias de eorū proprio cōmuni tantumdem soluere teneatur. Ac etiam
teneatur dictus officialis seu iudex qui causam ipsam nō expedierit ad
damnū & intereē partis in eo q; læsa fuerit ratione causae infra tempus
dictae instantiae non expeditae & instantia perempta q̄ ip̄so iure perempta
intelligatur post lapsum dictorū tēporū. pars deserēs in exp̄sis cōdenet.
& nihilominus omnia & singula acta probatoria uires obtineant. & si-
dem faciāt tam coram eodem Iudice q̄ coram alio inter easdem p̄sonas
hoc solo non obstatē q; acta ipsa probatoria seu attestatiōes in ipsa pri-
ma instantia perempta inter partes a iudice nō fuerint publicata & refe-
ctis exp̄sis p̄ ipsum deserentē possit ipse deserēs causam cū eisdē actis
& in terminis in quibus reperit prosequi & finire ipsa desertione nō ob-
stātē. In tempore aut instantiae p̄dictae cōputari nolumus ferias nun-
dinarū: nec repentinas: quā ex aliqua causa de nouo indicerent. Neq;
etiā tempora instantiae appellationis ab interlocutoria expediendae p̄fi-
xa per statuta cōis Fani ubi in principali causa ab interlocutoria debite
secūdū formam statuti cōis Fani contigerit appellari quousq; dicta ap-
pellatio ab interlocutoria interposita fuerit expedita: seu fuerit renunci-
atum eidem/uel appellatio ipsa deserta: nec ēt tempora de cōi partiū p̄i-
cipalium seu tutorū: curatorū/syndicorum & aliorum legitimorū admi-
nistratorū seu etiam procuratorū: si ad id procuratores ip̄si mandatū ha-
buerint speciale: uoluntate & consensu expresso fuerit instantia causae
suspensa: & demum p̄ iudicem de ipsarum partium consensu fuerit p̄-
nunciatum instantiae tēpora nō currere de quo consensu & pronuncia-
tione per acta notarii constare debeat. Neq; etiam tempora uacationis
officii potestatis. Neq; etiam tempora in quibus de consensu omniū p̄-
curatorū p̄sentium & ad banchum existentium quacūq; de cā feriae in-
dicerent. Quā omnia tempora de tempore p̄dicto instantiae ip̄so iu-
re subduci uolumus & in illo nullatenus computari. Et eadem instan-
tia obseruetur in causis quae coram aliquib; arbitris & arbitratorib; seu
amicabilibus compositoribus uerterent. In causis uero a quinq; ducar-
tis & abinde infra usq; ad dictam quantitatem instantia causae duret &
durare debeat per duos menses continuos. Alter instantia causae sit ip̄so
iure deserta. In quibus quidem causis quinq; ducatorū & abinde: infra

procedi possit & debeat quolibet tempore etiam feriato exceptis diebus in honore dei feriatis/ & omnia quæ ad cursum & suspensionem istarum sunt dicta superius in aliis causis/ seruentur. In instantiis carum quorundam ducatorum de quibus superius est expressum.

De Feriis & diebus feriatis. Cap. XXV.

Feriatos ad honorem laudem & reuerentiam dei & sanctorum suorum dies fore decreuimus infra scriptos: Videlicet omnes dies dominicos. diem natiuitatis domini nostri Iesu christi cum quattuor diebus precedentibus inclusiue: & cum omnibus diebus sequentibus usque ad festum epiphaniæ: & post epiphaniam usque ad secundam diem inclusiue. Dies tres carnis priuii: uidelicet diem lunæ diem martis & diem cineris. Festum pasce/ Resurrectionis domini nostri Iesu christi cum septem diebus dictum festum precedentibus & septem sequentibus/ diem pentecostes cum duobus diebus sequentibus. Tres dies rogationum de mane usque ad horam nonam: Diem ascensionis domini nostri Iesu christi. Diem corporis & sanguinis eiusdem. Dies festiuitatum quarumcumque beatæ Mariæ uirginis gloriose tam conceptionis quam aliarum quæ per ecclesiam celebrantur. Dies festiuitatum quarumcumque. xii. Apostolorum. Dies festiuitatum sancti Nicolai: & sancti Georgii. Dies festiuitatum quattuor euangelistarum: Dies festiuitatum quattuor doctorum ecclesiæ. Diem festiuitatis sanctæ Lucie. Diem festiuitatis sancti Michaelis archangeli de mense septembris. Diem festiuitatis natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ: diem festiuitatis sanctæ crucis de mense Maii. diem festiuitatis sanctæ Mariæ Magdalene. diem festiuitatis sancti Dionisi. diem festiuitatis sancti Thomæ de aquino. diem festiuitatis sancti Laurentii. diem festiuitatis sancti Francisci. diem festiuitatis omnium sanctorum: diem commemorationis omnium mortuorum de mane usque ad nonas. dies festiuitatis sancti Paterniani de mense Iulii & nouembris: sancti Fortunati: sancti Eusebii. Sancti Ursi de Fano. diem festiuitatis sancti Antonii de Viena. diem festiuitatis sancti Christophori. Sancti Barnabæ apostoli. Sancti Blasii. Et omnes dies Veneris de mense Martii de mane usque ad nonas: quos dies seu partes ipsorum ut supra nolumus esse iuridicos: nisi in causis suspensionis de fuga persone asportationis occultationis seu dilapidationis bonorum quorumcumque mobilium: quod etiam locum habeat in feriis infra scriptis. Insuper ne celestis prouisio ob uictum humanum preparata pereat occasione momenti & temporibus debitis circa relictum assidue possit intendi. Statuimus quod a die. xy. mensis Iunii inclusiue usque per totum mensem Iulii propter messes & relictum bladorum: Et a prima die septembris inclusiue usque ad. xv. diem octobris exclusiue propter uindemias & uuas

colligendas. Et tempore nudinarum dictæ ciuitatis quando contigerit fieri debere in causis ordinariis inter ciues comitatuos seu districtuales ciuitatis Fani & incolas dictorum locorum seu inter ciuem & forensem ius aliquod non reddat nec reddi possit. Executioibus realibus uel personalibus pro fuga & suspensione seu et sequestris & sequestrationibus duntaxat exceptis. Nisi quatenus de ambage partium uoluntate precesserit seu ipsis feriis messium & uindemiæ in iudicio uel extra a parte contra quam ageret foret renunciatum tacite uel expresse. Et nisi quatenus statutum ciuitatis Fani premitteret. Inter forenses uero non habitantes in ciuitate & districtu Fani qui in foro communis Fani quomodolibet litigaret omni tempore ius reddat. In honore dei & sanctorum supradictorum feriis duntaxat exceptis. Per predicta tamen non intelligatur esse prohibita quoniam diebus supradictis quibuscumque possit pars citari pro die iuridico diebus dominicalibus paschalibus & aliis de quibus in statuto de more & forma citationis fieri debet duntaxat: exceptis: quibus diebus omnes habitantes in comitatu & districtu Fani moram trahentes & etiam forenses possint per die iuridica citari ut in dicto statuto Latius est expressum.

Quibus diebus & horis potestas & eius iudices: Vicarius appellationum: & alii officiales causas sedere debeant per iure reddendo: & de campana hora iuris pulsanda.

Cap. XXVI.

Ro expeditione carum & sine litibus imponendo duximus statuendum: quod potestas Fani & eius iudices: Vicarius appellationum: & omnes alii officiales causas cognitionem habentes singulis diebus & horis: Exceptis diebus feriatis per statuta comitis Fani introductis bis in die sedere debeant ad banchum iuris per iure reddendo in causis tam civilibus quam criminalibus in foro comitis Fani utilitatis & ad ipsius seu ipsorum cognitionem spectantibus: uidelicet de mane ante tertias: & eadem die post nonas & ante uespas. Vicarius tamen appellationum teneatur sedere post discessum banchi domini potestatis tam de mane quam de sero. & teneantur & debeant cuilibet petenti iusticiam ministrare suam poena. xx. solidorum uice quilibet qui in predictis contrafactus fuerit potestati & eius Vicario seu Iudici Vicario appellationum & cuilibet alteri officiali qui ad banchum sedere debuerit & non sederit tempore supradicto ipso iure imminere & comiti Fani applicanda. Et ut curare uolentibus innotescant tempora sessionum & horarum iuridicarum. Statuimus quod singulis diebus iuridicis supradictis quibus ad banchum iuris per iure reddendo sedere debuerit singulo die iuridico pulsata campana comitis Fani solita per iure reddendo pulsari ter ante sessionem/ tam de mane quam de sero. Exceptis diebus quod dragimalibus in quibus sedere teneantur semel tantum in die: uidelicet post nonas. Ita quod curare & ad palatium per iure consequendo accedere uolentes habilitate habeant accedere. Quia quod campana iudex

potestatis cōis Fani pulsari facere teneat^r horis & tēporibus supradictis sub pōna. xx. solidorū eidē uice q̄libet qua cōtrafactū fuerit i p̄dictis ip̄o iure iminēte. & q̄ in palatio cōis Fani esse debeat una cāpanella quā p̄ i troitu & exitu bāchi pulsare debeat singulis dieb⁹ & horis quotiēs potestas & eius officiales p̄ iura reddēdo ad bāchū intrabunt & a bāco discedēt. Quā q̄ dē cāpanellā iudex potestatis ut supra pulsari facere teneat^r dieb⁹ & horis supradictis sub pōna ut supius ē exp̄sum post cuius quidē campanellā pulsationē quā fiet p̄ discessu a bāco potestas & eius officiales statim a bāco iuris discedere possint: & q̄ citati fuerint ad bāchū iuris & expectati usq; ad dictū fontū campanellā factū p̄ discessu a bācho legitime expectati fuisse intelligant^r & possint p̄ cōtumacibus reputari nisi iusta de causa meruerint a cōtumacia excusari.

Quod filiatio seu paternitas siue fraternitas prioratus Abbas abbatissa seu officiū nō neget^r. & de pōna negantis. Cap. XXVII.

Ad excludēdas calumnias & cauillosas excēptiōes quā plerūq; magis litis protrahēda causa q̄ zelo iusticiā in iudicio opponi cōtingūt: Statuimus & ordinamus q̄ nullus in iudicio in aliqua causa ciuili criminali seu mixta excipiendo uel aliquid proponēdo seu etiā positiōib⁹ de ueritate uel p̄ uerbum credit uel nō credit respondēdo audeat uel p̄sumat negare filiationē paternitatē seu etiā fraternitatē seu cōsanguinitatem fore uel esse inter aliquos ciues cōmitatiuos districtuales ciuitatis comitatus seu districtus cōis Fani q̄ ad inuicē ut pater & filii seu ut fratres uel aliter cōiuncti seu affines tractarent seu tenerent & tractarent^r haberent^r & tenerent^r ab eorum uicinis & notis. Et de quorū filiatiōe & paternitate seu maternitate seu fraternitate uel cōiunctione p̄dicta esset publica uox & fama i ciuitate Fani seu comitatu uel districtu eiisdē seu adminus in uicina cōtrata seu loco habitationis eorum de quorū coniunctiōe p̄dicta ageret^r. Et similiter nullus audeat uel p̄sumat ut superius dictum est modo aliquo negare aliquē eē seu fuisse rectorē uel potestatem seu uicarium iudicē uel militē notariū uel officialē ciuitatis comitatus uel districtus Fani seu etiā nunciū uel plaza riū seu etiā priorē priorissimā Abbatem abbatissimā. Guardianū seu aliā administrationē uel officiū aliquod gerētē in spiritualib⁹ uel tēporalibus seu p̄laturā habētē in spiritualibus uel tēporalibus in ciuitate comitatu uel districtu Fani in aliqua ecclesia loco uel collegio seu uniuersitate dictā ciuitatis comitatus seu districtus q̄ de p̄nti esset uel ante fuisset i quasi possessione p̄dictorū officiorū & administrationū spatio sex mēsum pacifice & quiete: seu de quorū officio & administrationē seu officiū

& administrationis exercitio supradicto foret in ciuitate phani publica uox & fama neq; etiā q̄s audeat uel p̄sumat negare modo aliquo ut superius est expressum aliquem esse seu fuisse notarium in ciuitate phani comitatu uel districtu q̄ artem tabellionatus publice exerceret seu exercuisset i p̄teritum spacio sex mensium: seu de quorum arte: & exercitio foret in ciuitate comitatu uel districtu phani publica uox & fama. Neq; instrumētum in publicā formā p̄ductū scriptū manu alicuius tabellionis seu notarii qui officium ut supra exercuisset uel de eius exercitio notariā foret ut supra publica uox & fama & eiisdē manu & signo subscriptū foret uel esset eiisdē manu scriptū. Et q̄ p̄ se uel per aliū cōtrafecerit in p̄dictis uel aliquo p̄dictorū puniat^r qualibet uice i. xxv. libris den. qua cōtrafactū fuerit in p̄dictis seu aliquo p̄dictorū de facto p̄ officialē coram quo talis negatio facta fuerit a cōtrafaciente & negante siue sit p̄sona principalis: siue sit p̄curator etiam cū generali mandato: siue sit tutor curator uel alterius quis administrator seu alius pro alio iterueniēs ab ipsa p̄sona negāte exigēda & cōi Fani applicāda. Et si officialis in dictā pōnā exactiōe negligēs fuerit seu remissus tātū dē cōi Fani soluere cōpellat^r tēpore syndicatus. uolentes q̄ de tabellionatu seu officio tabellionatus alicuius q̄ diceret^r eē tabellio forensis aliunde q̄ a ciuitate comitatu uel districtu Fani p̄ l̄ras patētes & autēticas regiminis loci originis Incolat^r seu domiciliū dicti notarii forensis sigillatas sigillo publico dicti regiminis continētes & publicū testimonium reddētes de exercitio tabellionatus dicti notarii forensis fidem fieri sufficiat: & illis stet nisi de cōtrario liquido appareret. **D**e prioratu uero abbatis uel administrationē seu aliquo alio officio uel administrationē in spiritualib⁹ alicuius forensis prioris uel abbatis seu alteri⁹ administrationē uel officiū habētis extra ciuitatē comitatu uel districtu Fani fidem fieri sufficiat si negaret^r per l̄ras testimoniales diocesani seu alterius imediati superioris ipsi⁹ forensis sigillatas sigillo publico & autētico dicti diocesani seu imediati superioris fidē facientis de officio & administratione p̄dicta & eius q̄ negaret^r officiū seu aliquā ex dictis administrationib⁹ habere quasi possessionis & officii seu administrationis exercitio pacifico & quieto. De officio uero & administratione tēporali alicuius officialis alteri⁹ loci forensis a ciuitate comitatu uel districtu phani si negaret^r fidem fieri sufficiat p̄ l̄ras testimoniales publicas & testimoniū publicum habentes cōitatis seu uniuersitatis siue potestatis uel rectoris ciuitatis castri uel loci in quo officium uel administrationē quis exercuisse diceret^r. Nullusq; etiā audeat uel p̄sumat per se uel per aliū in iudicio p̄ponere

la exceptio calumnia
pponi potest
in omni sup ea defen
potest

aliquā exceptionē euidenter calūniosam sciēter litis morandæ & ptrahe
dæ gratia. Et possit Iudex quotiens sibi uisū fuerit falsam exceptionē re
plicationē seu defensionem aliquā ex prædictis: uel quācūq; aliā in iudi
cio pponi pponenti sacramētū malitiæ deferre / & parte illā pponente iu
rare recusante se illā animo malitiæ seu litis ptrahe dæ gratia nō pponerē
sed se illā uerā credere exceptionē seu replicationē de facto reicere.

Quod uictus uictori in expēis cōdēnet.

Cap. XXVIII.

Statuimus q̄ in qualibet cā tā civili q̄ criminali siue mixta ui
ctus uictori in expēis p iudicē seu aliū de eius cōmissiōe taxā
dis cōdēnet & p iudicē debeat cōdēnari in sentētia diffinitiuā
siue iterlocutoria in qua partē succūbere cōtigerit cōdēnatoria siue ab
solutoria a petitiōe seu ab obseruatiōe iudicii / seu etiā alia sentētia decla
ratoria quæ sup aliquo causæ articulo fieri cōtingeret. nō obstāte q̄ i cau
sa fuerit de calūnia iuratū: nisi ex aliqua iusta causa litigandi uictus ipse
absolui meruerit & de iure debuerit: quo casu iudex uictū ab expēis ab
soluere possit ex causa pmissa cā tū inserta in sentētia. Alias iudex ipse ui
ctori ad expēas in qbus uictus debuerit cōdēnari: seu a qbus minus le
gitime fuerit absolutus uictori teneat. Et facta cōdēnatione expēas ad
ipsum taxatiōem seu declarationē pcedi possit sūmarie simpliciter & de
plano sine strepitu & figura iudicii. et illis declaratis ad ipsas solutionē
in pecunia numerata tātū de facto iuris remediis p pignorū captionem
seu multæ impositionē uel etiā psonalem detētiōē & aliis iuris reme
diis pcedat. put iudici uisum fuerit nulla iudiciorū solēnitate seruata: tē
porib⁹ et feriatis feriis in honorē dei dūtaxat exceptis: nisi ab ipsarum
cōdēnationē seu declarationē fuerit appellatū seu d nullitate ppositū. qua
pēdēte quo ad id super quo fuerit appellatū seu de nullitate propositū
officiū iudicis cōquiescat. Addimus tñ q̄ ubi uictus in aliquo causæ ar
ticulo fuerit in expēis cōdēnatus: si ab expēarū cōdēnationē eo casu fu
erit appellatū: iudex principalis cā nō obstāte appellatione p̄dicta i pri
cipali cā pcedat. Si uero ab expēis eo casu nō fuerit appellatū / uictus
ipse expēas in qbus extiterit cōdēnatus & a quorū cōdēnatione seu de
claratione nō fuerit appellatū soluere cōpellat. Et donec illas soluerit: in
principali causa nullatenus audiat. Et prædicta tā in principalib⁹ causis
q̄ appellationum uendicēt sibi locum.

De modo & forma obseruāda in cōtractib⁹ minorū. Cap. XXIX.

Inq̄ utilitatib⁹ & indēnitatib⁹ puidere uolētes ne in eorū cō

tractibus & negociis leuiter damnificari ualeāt siue lædi / sicut in ple
risq; factum esse comperimus. Statuimus & ordinamus q̄ dona
tiones / uēditiones / remissiones / cessiones / quietationes & alienationes
rerū immobilium minorū & etiā mobiliū excedentium summā. xxv. libr.
quæ mobilia seruando seruari possint: fieri non possint. Et facta nō ua
leāt ipso iure si alienatio nō procedit ex dispositione eius a quo bona ali
enanda ad minorem deuenerūt: nisi tutores ipsi uel adulti cū consensu
curatoris generalis uel specialis ad actū de quo ager: alienatiōes ipsas fa
cient cū cōsensu duorū proximiorū cōsanguineorū si sint & haberi possint
maiorum bonæ opinionis & famæ. Et si haberi nō possint tunc successi
ue sequentes adhibeant. Et si cōsanguinei nō extent seu haberi nō pos
sint tūc quatenus nō extent seu haberi nō possint adhibeant proximiores
affines & successiuo ordine quo supra in cōsanguineis dictū ē. Ipsi aut
cōsanguineis uel affinibus non extantibus: seu extantibus & tñ cōmodē
haberi nō possint. Tunc si quidē deficiat unus illius loco adhibeantur
duo uicini ex bonis uiris de cōtrata ipsius minoris. Si aut duo deficiant
tunc ultra dictos duos bonos uiros adhibeat unus ex prioribus frater
nitatū ciuitatis Fani: qui qdē cōsanguinei affines uicini & prior suo mo
do adhibendi ut supra iurare debeant ad sancta dei euangelia manu ta
ctis scripturis ad delationē dñi potestatis uel sui Vicarii ad actū adhibi
ti se eē tales quales ad actum adhibiti sunt: & cām alienationis ppositā
ut infra uerā esse & alienationē cedere ad minoris utilitatē & cōmodū.
Tutor aut pupilli uel curator adulti generalis uel specialis ad actū causā
alienatiōis pponere debeat corā potestate uel eius uicario ad actū adhi
bito & iurare cām ipsā uerā esse & ad utilitatem pupilli seu adulti cede
re. Quæ qdē iuramenta tutoris curatoris cōsanguineorū affinium &
prioris oīum suo casu pro ueritate habeantur. nisi cōtrarium legitime p
bare. Quib⁹ oībus iteruenientib⁹ potestas seu iudex adhibitus decre
tum suū dictæ alienationi interponere possit: sine quo & auctoritate cō
sensu & solēnitatib⁹ p̄dictis alienatio & cōtractus p̄dicti ipso iure non
ualeāt: sed præsumantur & fingantur dolose extorti & nullā obtineāt fir
mitatē iuramēto non obstāte: & nihilominus cōtrahēs cum minorib⁹
contra formā superius anotatā & ipse notari⁹ rogans se de tali cōtractu
iudicis abutrio puniant. Prædictis autē ut supra interuenientibus actus
& alienatio prædicta & modo prædicto facta ualeat & teneat. Quæ
omnia & singula prædicta notarius ad actum adhibitus in rogatiōe de
scribere teneatur. Reseruatum tamen intelligatur beneficium restitu
tionis in integrum ratione minoris ætatis & lēSIONIS secūdū iura cōia.

A quo beneficio excludatur si iurauerit minor. xxv. ānis pubes tñ non ui non metu aut dolo inducitur se cōtra ipsam alienationē nō uēturum. Vel se maiorem eē ānis. xxv. qbus casibus beneficio. restitutionis minor iuuari nō possit sicut iure cōi disponit. Eo tñ casu quo uis met⁹ uel dolo adhibetur sit cōtra minorem in alienatiōe p̄dca. Alienatio sit & eē itelligat nulla ipso iure quo ad icōmodū & lātionē ipsi⁹ minoris. Si tñ minor alienās ut supra factus maior legitime ratificauerit: tūc contra ipsā alienationem uenire nō possit. In alienationib⁹ autē rei mobilis minoris seu minorū excedētis etiam summā estimatiōis libr. xxv. quæ seruando seruari nō pōt. Et i alienatiōe animalū fructuū: ut uini frumenti olei & similiū: & eorū quæ i fructu sunt & obuentiōibus qbuscūq; & cuiuscūq; speciei sint decretū aliquod non requat nec cōsensu cōsanguineorum affinium uicinorū leuprioris de qb⁹ supra. Et quæ supradicta sunt de tutorib⁹ suo modo in oib⁹ & p oia locum habeant i curatorib⁹ furiosorū mēte captorū & p̄digorū. Et oia & singula quæ supradicta sunt in alienatiōe rei minoris immobilis quo ad solēnitates & oia suprascripta suo modo uēdicēt sibi locū i actib⁹ & casib⁹ i qb⁹ tractaret de minore obligando ultra quātitatē libr. cētū. ¶ In aliis autē casib⁹ cōtractuū minorum quasi cōtractuū distractuū obligationum quarūcūq; hoc statuto nō expressis iura cōia seruari debeant. ¶ Volumus tñ q̄ q̄etatio remissio cessio uel cōcessio facta Matri. fratri uel fratrib⁹ uel alicui recipiēti noīe matris fratris uel fratru de bonis paternis uel maternis uiuente patre uel matre uel etiā mortuo patre uel matre occasiōe supplēnti uel alia quacūq; cā. A sorore pupilla uel maiore cum auctoritate tutoris uel sine ppetuam habeat firmitatem aliquo non obstante.

¶ Quod mulieres nuptæ se obligare non possint p̄ter formā iſraſcriptam. Cap. XXX.

¶ Vniā mulierū fragilitate: & iſpressione uiroꝝ mulieres p eorū iuris sape se obligare contingit: pp quod mulieres ipsæ tā i ea rum dotib⁹ q̄ etiā in aliis earū bonis dāna plerūq; non modica patiunt enormiterq; lādunt: & quādoq; ad inopiā deducunt eisdē uolentes de opportuno iuris remedio puidere. Statuim⁹ & ordinam⁹ q̄ nulla mulier nupta & uix habēs matrimonio p carnis copulā consumato cuiuscūq; sit ætatis se seu eius bona dotalia seu parafrenalia possit seu ualeat obligare seu quomodolibet alienare sine expresso consensu & licentia ac auctoritate sui uiri & duorum ipsius mulieris proximiorū cōsanguineorum maiorū. xxv. ānis bonæ opinionis uitæ & famæ.

Et dictis cōsanguineis deficiētib⁹ obseruet in p̄dictis successiue put in statuto de minoribus cōtinet. Et aliter & alio modo mulieres nuptæ cōtrahere seu distrahere: Vel se & earū dotes & bona alia quacūq; obligare seu alienare non possint nisi put supius est expressum. & cōtract⁹ seu distract⁹ & obligatio seu alienatio initi cōtra formā p̄ntis statuti nō ualeāt ipso iure nō obstāte q̄ fuerint iuramēto firmati. Et p̄dicta nō itelligant in remissione uel donatiōe facta uel siēda p aliquā mulierē matri fratri seu fratrib⁹ mortuo patre testato uel intestato. Quo casu sciente uel ignorāte uiro quietatio cessio seu donatio matri fratri uel fratrib⁹ d bonis mulieris aduentitiis ex testamento uel ab itestato de bonis paternis uel maternis facta dote ipsius dūtaxat excēpta plenam obtineat firmitatē. In testamētis autē & ultimis uolūtātibus in bonis parefratrib⁹ & aliis extra dotē ipsi⁹ mulierib⁹ nuptis libere disponere cōcedimus: sed in ipsi⁹ dotalibus ipsi⁹ uxorib⁹ (ut supra si sui iuris sint) eius uiri cōsensu sufficiat: Et aliter sine cōsensu uiri factæ ultimæ uoluntates in dotalib⁹ nō ualeant ipso iure. Volum⁹ etiam q̄ mulier nupta ut supra nō possit p se uel aliū iudiciū exercere sine eius uiri consensu in agendo & etiā in defendendo. Quo casu defensionis etiam iure citari debeat.

¶ Quod creditor cōpellat debitori reddere iſtrumētū. Cap. XXXI.

¶ Statuimus q̄ qucūq; petierit se absolui ab aliquo iſtrumēto uel p̄cepto uel q̄titate uel re in eo cōtēta uel fieri sibi cautionē de soluto uel iſtrumētū aut p̄ceptū debiti ānullari cassari uel sibi restitui p eo q̄a debitū sit solutū uere uel fide/ seu p ipso & d ipso creditori quomodolibet satisfactū/ p̄stito tamē prius per eum iuramento q̄ aīo calūniæ non petit. dñs potestas in p̄dictis p̄cedat & p̄cedere debeat sumarie sine strepitu & figura iudicii. quo casu ualeāt p̄bationes etiam lite nō cōtestata. & si p̄bauerit legitime solutionē alicui⁹ debiti q̄tatis uel rei factā fuisse creditori ipse creditor cōpellat uel eius hāredes summarie & de plano oīq; strepitu iudicii & figura cessantibus p dñm p̄tātē uel eius iudicē restituer huiusmodi iſtrumēta seu p̄cepta ide cōfecta cācellata seu icisa si i eius fuerit potestate. uel ea cācellari facere si penes notariū uel aliū fuerit. Vel ipsum debitore uel eius hāredes solēniter absoluer p publicū iſtrumētū q̄etatiōis uel finis si hoc debitor ipse maluerit ad sensum sapientis illius qui debitor dicitur extitisse sumptibus debitoris. ¶ Et hoc faciendum cogatur captis pignoribus mulcta in dicta & aliis remediis arbitrio iudicantis. Et si dictus qui dicitur creditor solutionem debiti negauerit in iudicio: uel quantitatem de qua

facta est solutio seu de quo: seu qua creditori sit quomodolibet satisfactum seu cum creditore debitor semel in concordia fuerit in iudicio petierit a debitore putatio uel quod fuerit debitor seu eius hereditas probatio facta solutionis condeneat dictus creditor in duplum quantitatis litis: cuius medietas sit cois & alia partis convincens creditorem. et nihilominus a quantitate uel re in cautione contenta intelligatur absolutus. Et sit ipso iure solutione probata ut premitte.

De executione publici instrumenti uel chirographi in iudicio petenda.

Cap. XXXII.

Statuimus & ordinamus quod instrumenta cuiuscunque quantitatis & rei per quam & in quibus aliquis se obligauerit aliquid dare uel facere contra debitorem obligatum & in dictis instrumentis descriptum seu nominatum generaliter uel specialiter mereantur & habeant auctoritate presentis statuti executionem paratam. Et executioni contra ipsum debitorem si in bonis idoneus non esset: Vel eius bona si bona extarent: Excepta tamen domo propria habitationis alius bonis extantibus. Et contra heredes dicti defuncti obligati. possint & debeant mandari ad petitionem creditoris & suorum heredum uel successorum: & uim & auctoritatem habeant quo ad dictam executionem faciendam tantum rei iudicata. Et quod potestas seu eius Vicarius uel alius ad quem spectaret coram quo dicta executio peteretur perducto coram ipso instrumento predicto non abolito nec cancellato. nec in aliqua sui parte suspecto in publicam formam manu publici notarii subscripto cum eius nomine & signo & aliis solennitatibus requisitis citato primo debitore contra quem executio peteretur ad contradicendum quicquid uellet ne instrumentum perductum ut petitur executioni mandetur. Quam citationem fieri uolumus ubi aliter debitor ipse seu is contra quem executio peteretur suspectus de fuga seu alia suspitione non esset: alias si foret suspectus: de cuius suspitione quo ad commissionem dictae executionis fieri partis uolumus sacramento: petita possit committi executio personalis seu et realis etiam citatione non facta: Executione autem facta personali occasione sacramenti de suspitione prestiti si debitor eam suspitionis non fuisse probauerit: creditor ipse. xxv. lib. den. poena mulctetur de facto auferenda: et eam applicanda. Et ipso debitore citato & non comparere seu nihil opponere pro quod executioni mandari non debeat instrumentum ipsum per quantitatem petita & expensis occasione huiusmodi factis iudicis arbitrio moderandis atque taxandis contra ipsum debitorem uel eius bona ut supra Delato tamen primo eo casu parti petenti sacramento corporali quod animo calumnie non petit executionem predictam & quod ei particulariter uel in totum non est nec fuit in aliquo satisfactum de quantitate uel re petita. Et per ipsum uel eius procuratorem ad id mandatum habentem legitimum. prestitum

to sacramento executioni mandet & mandari faciat realiter uel personaliter ut supra iuris remediis opportunis. Donec creditori de debito & expensis fuerit integraliter satisfactum seu cum creditore debitor in concordia fuerit. Si uero debitor citatus comparuerit dicens se uelle opponere executioni: Iudex eidem compareri & se opponere uolenti instrumenti copia decreta decem dierum ad opponendum & ad probandum & probatum habendum quicquid uoluerit ne instrumentum predictum executioni mandetur terminum assignare teneatur: dum tamen super nulla exceptione audiatur opponens quo ad executionem impediendam nisi super exceptione solutionis/compensationis/uel falsitatis/præscriptionis/quæ secundum statuta Fani inducta esset satisfactionis/usurariæ prauitatis: seu alterius exceptionis per quod instrumentum reddatur nullum: & pro nullitate executionem non mereatur. Quo elapso reo nihil probante in termino supradicto Iudex instrumentum ipsum debitæ executioni mandet & mandari faciat prout superius est expressum. Et si debitor ipse se opponens executioni predictæ diceret se probationes suas extra ciuitatem comitatum uel districtum Fani habere propter quod proximiori termino indigeat probationibus faciendis. Iudex recepto ab eo sacramento corporaliter prestito de calumnia seu malitia seu quod uera sunt quæ proponit. Et quod dilationem predictam non petit animo & intentione dilatandi: non obstante termino superius expresso terminum prolixiorē assignet Iudex eius arbitrio: iuxta loci in quo quis se probationes habere dixerit distantiam & uiaque discrimina seu qualitatem moderandum. Et si in dicto termino reus fictas probationes duxerit: & expresse & euidenter appareat quod dictum terminum longinquum calumiose petierit: ipso facto condeneatur in libris xxv. cois Fani & parti in expensis. Ad hoc ut malitiis reorum obuietur. Et quæ dicta sunt supra de executione instrumentorum locum habeant in scripturis priuatis tamen manu propria debitoris ab ipso debitore recognitis: etiam si scriptura ipsa priuata debitoris manu propria scripta/ seu etiam tertia persona manu scripta/recognita tamen ut supra subscriptionem testium non haberent. Ad quam recognitionem faciendam debeat ipse contra quem petitur medio iuramento cogi & compelli mulctari in dicta pignoribus captis & personali detentione. si opus fuerit & si conuictus fuerit de mendacio condeneatur in duplum eius quod in scriptura continetur: & sit ipso iure infamis. Et predicta habeant locum etiam in scripturis priuatis manu tertia persona priuata scriptis tamen tunc teste notata ab ipsis testibus recognitis: seu per litterarum comparationem legitime comprobatis: etiam si debitor ipse scripturas ipsas priuatas manu tertii recognoscere nollet seu et negaret. Et quæ superius dicta sunt de executione instrumentorum locum habeant in litteris testamenti seu cuiuscunque alterius ultimæ uoluntatis.

Ter. x. dies ad opp.
dum 9. infra.

qn quis dicit habere p.
in ciuitate & u.
supra. cap. 6. 3. r.

Nota de scripturis priuatis
vide de testamentis gabell.
18. vide bene. ray. 1.
E. g. pot. 7. py. h. a.
bona si scriptura uigant.
7. scripta. ray. adhibere
u. f. a. r. p. a. n. h. a. r. u.
7. r. a. p. 1. l. 7. m. i. n. i. s. t. a.
5. r. a. p. u. n. s. h. m. i. a. r.

Et statutum prædictum non profit publicis & manifestis usurariis: De quorū usuraria prauitate pbatū fuerit p quattuor testes fidedignos bonæ opinionis & famæ & de publica uoce & fama deponentes. Addētes pro executione facta secundum formam præsentis statuti & credito ri satisfacto de eius credito & expensis non obstante executione prædicta/ & termino primitus assignato. quandocūq; debitor comparuerit p bare uolens indebite se soluisse & executionem indebite petitam fuisse audiatur ad repetitionem eius quod indebite soluerit: & eo probante i debite se soluisse & executionem indebite petitam fuisse. Ille p quo executio facta fuerit ad restitutionem totius quod ad eum peruenierit occasione executionis prædictæ: tam occasione debiti petiti q̄ expensæ fiē dā ipsi contra quem executio petita fuerit: compellatur in duplum iuris remediis opportunis: ac etiam expensas quas occasione huiusmodi repetitionis fieri contigerit reficere compellatur. Et in prædictis omnibus & singulis procedi possit summarie de plano & simpliciter sine strepitu & figura iudicii. Et hoc statutum sit p̄cisum & truncum: & renunciari non possit. Et si fiet renunciatio non ualeat ipso iure. Addentes q̄ tenutæ acceptæ seu consignatæ actori in casibus præsentis statuto compræhensis post decē dies ad instantiam creditoris eligantur æstimatores secundū quorū æstimationem ipsi creditori in solutū dentur. Et carta p prietatis exponat his casibus subhastationibus cessantibus. Si hoc petierit & maluerit ipse creditor/ sed ipso istante tenutam hastari & uēdi/ nō cogatur accipere eam in solutum. Addentes etiam q̄ ubi debitor obligatus est soluere in pecunia numerata & non in bonorum assignatiōe: & iuramentum interuenit p̄cise personaliter detineatur donec satisfecerit. Vt periurii reatus euitetur.

De instrumentis feneratorum.

Cap. XXXIII.

Ad reprimendam usurarum uoraginem & usurariorum prauitatem hoc statuto in perpetuum obseruando iussimus statuē dum: q̄ nullus iudeus uel christian⁹ audeat uel præsumat sub specie & umbra uel nomine ueræ sortis conficere seu confici facere instrumenta de pluri uera sorte sub pœna dupli quantitatis de qua instrumentum confecerit seu fieri fecerit seu obligationem contraxerit ultra uerā sortem cōi Fani applicanda de facto. Et nihilominus obligationes ipsæ contractæ & instrumenta cōfecta contra & p̄ter formam præsentis statuti non ualeant ipso iure. Et nullus notarius audeat uel p̄sumat ad petitionem alicuius hæbrei seu christiani usurarii publici & manifesti etiā inter sponte uolentes & conuenientes instrumenta aliqua sub ueræ sor

tis umbra & noīe sciēter cōficere de pluri uera sorte & pluri eo quod uere datū & traditum seu numeratū fuerit. & ipsi notarii dari & tradi & numerari actualiter uiderint contrahentibus & contrahentes ipsos quibus aliquid datum fuerit seu numeratū extiterit secum portare & recedere cum eo quod eisdem datū seu numeratū extiterit de quo in instrumentis p ipsos conficiendis fidē & mentionē facere teneant: alias instrumento p̄dicto non stetur: etiam si confessionatū seu a parte quomodocūq; extra iudiciū recognitū fuerit: sed factum p̄sumatur i fraudē usurarum. Insuper si cōtra aliquod instrumentū factū secundū formam p̄ntis statuti opponi contingeret: q̄ instrumentū ipm factū fuisset cōtra formā p̄ntis statuti/ de pluri q̄ de uera sorte & non posset directo probari: sed p̄baretur creditorem ipsum fuisse & esse publicū & manifestū usurariū / & assuetū confici facere obligationes & instrumenta de pluri q̄ de uera sorte sub ueræ sortis uelamine seu noīe/ adminus p quattuor testes bonæ opinionis & famæ de publica uoce & fama deponentes instrumentū ipm & obligationē in eo quod probabitur dictū creditorem assuetū esse confici facere instrumenta ultra ueram sortem: uolumus non ualere & ad ueram sortē reduci & reductū esse ipso iure intelligatur auctoritate p̄ntis statuti de facto. Et quilibet fenerator seu usurari⁹ de cuius usuraria prauitate appareat p publicā uocē & famam p quattuor testes probatam ut supra teneatur & debeat ad petitionē debitorū eorū & quorūcūq; q̄ cū eis quicūq; agere haberent eorū libros & rationū codices exhibere & rōnē cum debitoribus suis facere totiens quotiens fuerint requisiti palam & publice & in præsentia eorum quos petens ipse secum adhibere uoluerit sub pœna centum libr. dena. uice qualibet qua prædicti feneratores contraxerint in p̄dictis imminente & cōi Fani applicanda. Addicim⁹ et q̄ instrumenta ep̄tionū aliquarū rerū factarū p usurarios seu de usuraria prauitate diffamatos ut supius est expressum cōtinentia in se pactū reuēditionis fiendæ p ipm inde ad certū tps ex eo solo p̄sumatur facta in fraudem usurarū. Et sint & intelligantur pignoreticia: & effectū solū habeāt ac si t̄m obligationem pignoris cōtinerent. Et idem intelligatur si de reuenditionis p̄dictæ pacto aliter legitime probaretur. Instrumenta insup publicorū & manifestorū usurariorū de quibus superius est expressū ultra quinquēniū nullo modo sortiantur nec sortiri possint effectū. Sed teneantur & debeant feneratores ipsi de quibus supius est exp̄ssum eorū credita infra dictū tps cū effectū exegisse. Et post dictum tps sup exactio ne dicti debiti minime audiantur: nec eis aditus iudiciari⁹ pandat⁹ quoquo modo non obstante q̄ instrumento ipso alias usi forent. Et si qd

H

exigeret post tempus p̄dictum ad illud restituendum exigens teneat. Nullus insuper qui quouis modo de facto: Vel ex cuius uis permissiōe seu tolerantia ad usuras dare seu mutuare dñi timore postposito cōtingeret audeat uel p̄sumat de usuris sortem facere & usuras i sortem conuertere seu p̄ usuris usuras exigere seu recipere etiam a sponte dare uolente q̄ si cōtrafecerit uice qualibet puniatur i cētū libris cōi Fani applicandis. Et de exactione p̄dicta fides fieri sufficiat per unū testem bonæ opinionis & famæ omni excēptione maiorem & iuramētū propriū debitoris. Oīs insup q̄ usurariā prauitatē exercere seu q̄ de usuraria prauitate publice diffamatus eēt per publicā uocem & famam ut supra per quattuor testes pbatam & ad honores capessendos in cōi Fani nullatenus admittat: nec etiam ad testimoniū in causa ciuili uel criminali recipiatur & eius testimoniū fidem non faciat. Addimus etiam quod quotienscūq̄ p̄ restitutiōe usurarū extortarū agi cōtingerit cōtra creditores fœneratores seu de quorū fœnoris exercitio p̄bare publicā uox & fama ut superius est expressum seu eorū hāredes/q̄ creditores ipsi p̄ se & eorum hāredes teneantur ad illas restituendas p̄ut illas exegisse constiterit seu p̄bare ipsū creditorem solitū eē p̄ usuris exigere ab ei⁹ debitoribus seu ad usuras mutuare solitū eē p̄ publicā uocē & famam & quattuor testes de ea legitime deponētes ut superius ē expressum. Et huic statuto renūciari nō possit & renūciatio ipsa non ualeat ipso iure etiā si iuratum fuerit. Addimus insuper q̄ p̄ p̄dicta uel aliquod p̄dictorū usurariam prauitatē nolum⁹ itelligi approbatā quoquo modo: Sed ut fraudibus eorū q̄ de facto diuino timore postposito fœnerant obuiet p̄dicta duximus statuenda. Sup̄ q̄bus oib⁹ & singulis potestas seu ei⁹ Vicari⁹ requisiti p̄cedere teneant & debeāt sūmarie & de plano sine strepitu & figura iudicii.

De modo & forma seruāda i testamētis fœneratorū. Cap. xxxiiii.

Sntēdētes fœneratorū animabus possibiliter p̄uidere i ecclesiastica iurisdicciōis augumētū: & usurariorū ultimas uoluntates iuxta canonicas sanctiōes effectui demādar/ firmiter statuim⁹ q̄ i fœneratorū ultimis uolūtātib⁹ de cætero celebrādis modus talis per notariū quē huiusmodi ultimas uolūtates describere cōtingerit debeat infallibiliter obseruari uidelicet q̄ nullus ciuis notari⁹ districtualis seu comitatū⁹: uel quis ali⁹ quocūq̄ noīe censeat de cætero audeat uel p̄sumat aliquo quāsito colore testamēta/ codicillos/ donationes cā mortis/ uel aliquas ultimas uolūtates aliquorū fœneratorū de q̄b⁹ foret publica

uox & fama scienter scribere publicā uel denotare: nisi primo dictus testari uolēs eidem notario ut publicæ personæ seu Vicario epi uel ei⁹ p̄ bytero parochiali stipulanti & recipiēti uice & nomine oīum quorū i tereft cautionē fideiussoriā p̄stiterint/ & se p̄ publicū instrumētū astrixerint de restituēdis usuris oībus & singulis a q̄b⁹ illas extorsisse seu habuisse contigerit: seu eorū hāredib⁹ uel christi pauperibus in defectū hāredū iuxta arbitrium dñi epi Fani seu ei⁹ Vicariū seu eius parochiani p̄ byteri: & put & secūdum q̄ cauere tenet ex forma iuris: & nisi primo ille talis fœnerator libros per ipsum scōs omniū p̄ceptorū oīaq̄ instrumēta publica usurarū quæ penes se habere dixerint seu haberēt tūc temporis publicata & in publicam formam redacta seu etiam ipsius fœneratoris uel alterius manu conscripta: Et si publicata nō forent seu penes se nō haberent nomina debitorū & notariorū & eorum q̄ illa instrumēta scripturas seu codices scripserint seu penes quos fuerint deponāt ueraciter penes p̄dictū notariū q̄ huiusmodi ultimam uolūtatem scripserit & quattuor alios bonos uiros legales illius contratæ i qua dicta ultima uolūtas fuerit celebrata: de quorū qdē depositione scripturā & inuentariū fieri uolumus illico tempore depositionis per notariū antedictum coram testib⁹ & personis idoneis: q̄ notarius teneat & debeat si i ciuitate fuerit ifra tertiam diem: & si de comitatu ifra q̄ntam diem dare i scriptis dño epi Fani uel ei⁹ notario q̄ p̄ tempore fuerit ac etiam cācellario cōis Fani nomen testatoris: nomina p̄dcōrum quattuor bonorum uiroꝝ & ipsi⁹ notarii cōscribentis. Qui cancellarius antedictus noīa hāc clare & apte & distincte scribere i quodam quaterno pecudino specialiter deputato ea die uel sequenti qua p̄dictus notari⁹ duxerit referendum: pœna & bāno arbitrio dñi potestatis auferendis. Qui qdem notarius & quattuor boni uiri penes ipsos instrumēta & libros habentes/ teneant & debeant omnibus & singulis uolētib⁹ & petētib⁹ copiam facere de eorum rationibus pecuniarum & cōtētis i libris seu instrumētis p̄dictis pœna & bāno arbitrio dñi potestatis auferendis iremissibiliter: hoc semper itelleto/ q̄ si dñs epi uel eius uicarius uellent dictos libros instrumēta & nomina dicti notarius & quattuor boni uiri eis dare teneant sine mora. Et hoc casu ad dandam aliis copiam p̄dictam minime teneant. Teneant insuper notariū supradicti q̄ de p̄dictis dispositionib⁹ fœneratorum rogarentur & ad illa conficienda adhiberent p̄dictos fœneratores per sacramētū iterrogare si libros habēt aliquos seu codices rationum cōtinentes accepta & data pro usuraria prauitate: ac etiam iura aliqua seu instrumēta. Et si testator ipse iurare noluerit: talis

iurare nolētis dispositionem minime conscribat: neq; illi iter sit. Testa-
menta quoq; & qualibet alia ultimæ uolūtates absq; p̄dicta totali solē-
nitate & ordine: omni careant roboris firmitate auctoritate præfētis sta-
tuti & nulli⁹ sint momētī: sed p nullis uanis cassis & irritis habeant^r to-
taliter ipso facto. Et nihilominus statutū huiusmodi ratū maneat atq;
firmū in qualibet parte sui contrario aliquo nō obstāte. Et prædicta uē-
dicēt sibi locū in fœneratorib⁹ p̄ntibus præteritis & futuris.

De modo & forma seruāda p fœneratores i pignorib⁹ distrahēdis.

Cap. XXXV.

Quoniam plerūq; fœneratores in distractione pignorū ne dū sor-
tem & usuram usurpant: Sed etiam ultra q̄ recipere debeant pi-
gnorum p̄tia i utilitatem conuertunt & eorum debitores de-
cipiūt & cū eorū dāno & iactura lucrant^r. Eorum malitiā obuiare uolen-
tes statuimus: & ordinamus q; nullus Iudeus aut alius quis fœnerator
possit audeat uel præsumat infra ānum a die pignoris subpignorati nu-
merādū uendere seu quoquo modo alienare pignora quæ eis & penes
eos subpignorata fuerint & super qbus mutuauerint ad usuras. Et quo-
tiēscūq; fœneratores pignora p eos subpignorata distrahere uelle conti-
gerit ex pacto cōsuetudine uel ex lege seu quouis priuilegio eis p̄mittē-
te teneant^r & debeant elapso āno prædicto eos quorum pignora distra-
here uoluerint requiri & citari facere ad eorum pignora relucenda: quæ
qdē relucere possint & debeant quādocūq; infra ānū a die pignorationis
factæ & post annū infra .xy. dies a die monitionis eis factæ & citationis fa-
ctæ de ipsis pro dictis pignoribus relucendis numerādos. Quo termino
p̄durante de dictis pignorib⁹ creditores p̄dicti nullatenus alienādo seu
i aliū trāsfendo disponere ualeāt. qb⁹ elapsis si pignora ipsa distrahere
uoluerint eis dē itimare & notificare debeant. Nomen eius seu eorū qb⁹
pignora ipsa distracta fuerint & p quāto ut nulla debitorib⁹ ipsis possit
fieri captio i uenditiōe pignorū p̄dictorū: & teneant^r & debeāt totū resi-
duum eius quod supererit ex uenditione pignorū prædictorū ipsis quo-
rum pignora fuerint integraliter assignare ad omnium ipsorū quorum
pignora fuerint requisitionem: sub pœna qnq; ducatorū p quolibet pi-
gnore & qualibet uice qua cōtrafactum fuerit ipso facto cōi Fani appli-
canda. Et non possint fœneratores aliqui pignora aliqua penes eos sub
pignorata quæ p eos uēdi cōtigerit secūdū formā p̄ntis statuti uendere
subpignorare seu etiam quouis modo alienare extra ciuitatē Fani: Sed
illa dūtaxat quæ p illos quo quo tempore uēdi cōtigerit secūdū disposi-
tionē præsentis statuti uēdere & alienare i ciuitate Fani: sub pœna cētū

libr. den. p quolibet pignore uēdito cōtra p̄dicta: & maiori pœna inspe-
cta pignoris qualitate & cōditiōe arbitrio potestatis Fani. Et si pignora
p̄dicta cōtra formā p̄ntis statuti uēdita fuerint seu distracta. Distractio
ipsa i p̄iudiciū debitorū quorū pignora fuerint nō ualeant ipso iure. Et
distrahētes ipsi ab omni eorū crediti iure cecidisse itelligant^r: & ad resti-
tutionem æstimationis eorū per sacramētū eorū quorū pignora fuerint
fiendæ teneantur eisdem. Et si pignora prædicta quouis modo p̄deren-
tur occasiōe distractiōis: ipsi ei cui pignus cōtra formā p̄ntis statuti uen-
ditum fuerit ad restitutionem p̄tii dicti pignoris uenditi: ut superius est
expressum teneantur debitoribus supra dictis. Addimus etiā q; de amissi-
one pignorum & deuastatione fœneratores ipsi totaliter teneant^r: nisi
fortuito casu cui p̄uideri nō potuerit pignora ipsa forent amissa. quem
casum fœneratores ipsi p̄bare teneant^r: alias eorū facto & culpa pignora
ipsa amissa seu deuastata fuisse itelligant^r auctoritate p̄ntis statuti. Et
ad ipsorum æstimationem sacramento eorum a quibus pignora habue-
rint declarandam eisdem integraliter teneant^r. Fœneratores etiam ante-
dicti pignora penes eos subpignorata nō possint audeant nec p̄sumant
alteri seu penes alterum subpignorari seu aliquo modo deponere seu cō-
modare sine expressa licentia eorum a qbus pignora ipsa habuerint. De
qua licentiā per duos testes: uel per publicam scripturam fidem facere te-
neant^r. quod si cōtrafecerint ab omni eorū iurē quod in dcis pignoribus
haberent eo ipso cecidisse itelligant^r. Et pignora ipsa restituere sine aliq̄
solutione eis fienda a quibus pignora ipsa in pignus habuerint tenean-
tur. Et nihilominus cōmuni Fani soluat uiginti quinque libras dena. Nō
possint etiam fœneratores ipsi p̄ maiori tempore usuras extorquerē q̄ sit
tempus quo mutuauerint seu pignora acciperint antedicta. Quādetē
ipsos teneri uolum⁹ ad habendum & tenendū unum librum seu codi-
cem rationum bullatum bulla cōmunis Fani per cancellarium dicti cō-
munis in qualibet eius carta attestantem i principio dicti libri p̄scriptio-
nem & cartarum numerum non abolitum non cancellatum: Nec i aliq̄
sui parte quoquo modo suspectum: in quo omnia & singula pignora:
penes eos suppignorata & suppignorantium nomina & prænominā sub
cōgruis annis diebus & mensibus quibus pignora suppignorabunt^r scri-
bere teneant^r. cuius quidem libri ad requisitionem suppignoratiū & eo-
rum quorum intererit uidendi & legendi eorum postas copiam facere
teneant^r pœna .xxv. libr. den. eisdem uice qualibet qua cōtrafecerint in
prædictis seu prædictorum aliquo eisdem fœneratoribus iminēte. Te-
neant^r etiam fœneratores prædicti ad petitionem omnium & singulorū

qui pignora pignus aliquod penes eo s: seu etiā cuiuscunq; alterius qui rem aliquā se diceret amississe p scrutatiōe regē pdictarū fienda aditū & facultatem prābēdi & faciendi prādicta scrutari uolētī totiēs quotiens fuerit requisiti q; si facerē denegauerit eo ipso rem ipsam amissam & de qua seu p qua scrutatio fieri uellet habuisse scienter psumant & ad ipsius restitutiōem eidem qui pro re amissa scrutari uoluerit sine aliqua solutione teneant. Addim⁹ etiam ut furib⁹ subtrahat p eos suppignora di facultas pcludatur & i cōsequētiā furandi materia subtrahat q; fœneratores tenentes banchum seu altare paratū pro fœneris exercitio nō audeāt nec psumāt ante medias tertias ostia ipsorū aperire neq; pign⁹ aliquod ab aliquo recipere nec super aliquo pignore mutuare. Sub pœna xxv. libr. den. uice qualibet qua cōtrafecerint i prādictis. Et nihilomin⁹ si pignora quæ ante horam prādictā recepissent subtrahat fuisse reperiātur ad ipsorū restitutionem eis a quibus subtrahat fuissent teneant sine aliqua solutione eis fienda. Non possint etiā nec ualeant dicti fœneratores nec etiam aliquis alius mutuare super aliquo calice uase seu alia re sacra libro ecclesiastico planeta seu aliquibus paramētis & uestib⁹ seu aliquibus utensilibus & spectantibus ac deputatis ad cultum diuinum nec super armis offensibilibus aut defensibilibus: nec prādicta penes se in pignus accipere sub pœna quinquaginta libr. communi Fani applicanda uice qualibet qua contrafecerint eisdem imminente. Et nihilominus si super illis mutuauerint ab omni eorum iure cadāt ipso iure. & accepta prādicta restituere teneant. Et quilibet de prādictis possit denunciā & accusare etiam si ipsemet denūciāns suppignoraasset & habeat medietatē pœnæ pdictæ & stetur sacramento denunciātis cū uno teste. Et huic statuto renūciari nō possit & renūciatio facta nō ualeat ipso iur. Et teneantur prādicti fœneratores quotienscūq; offerēt eis debitum eorū i totum uel in partem recipere: & quicqd eis offerret: & solueret ponere ad rationē & postā ei⁹ q; soluerit sub cōgruo die & mēse solutiōis: sub pœna falsi. Alias si oblatū recipere recusauerit offerens ipse ad id quod se soluturū realiter & actualiter obtulerit in posterū minime teneatur: & pro soluto habeat quo ad ipsius recipere recusantis incōmodū atq; dānū. Ad dētes huic statuto q; per prādicta nec aliquod prādictorū nō itelligat data licentia fœnerādi nec usuraria prauitas quomodolibet approbata cū prādicta statuta fuerint ad eorū fraudem obuiandū. Et omnia in prāse ti statuto cōtēta q; iudēi fœneratores habentes licētiā fœnerādi a quocūq; hūte auctoritatem obseruare teneant. alias non permittantur fœnerari nō obstantibus q;buscunq; capitulis breuib; apostolicis dis-

pensatiōibus camera & aliis priuilegiis p quæ huic statuto derogari nō possit: nec derogatum itelligat ullo modo.

De istrumētōrū pscriptiōe.

Cap. XXXVI.

Quoniam malitia hominū hodie adaucta est & plerosq; uidim⁹ bono respectu ad aliquā obligatiōē i ductos/ quos postea longitudine tēporum sub fide fraudulēter decaptos comperim⁹ & sapissime magno interuallo debitores bis exactos audiui⁹ uolentes igitur huiusmodi fraudibus de opportuno remedio prouidere. Statuimus & ordinamus: q; omnes & singuli creditores cuiuscūq; stat⁹ & cōditionis existant habentes instrumenta aliqua debiti seu crediti seu cuiuscūq; alteri⁹ iuris seu obligatiōis cōtra aliquos ciues & incolas ciuitatis comitatus uel districtus Fani teneant & debeant eorum istrumētis uti contra eorum debitores infra. xx. annos a die quo agere de iure pro eorum debitis cōsequendis potuerint. Alias dictis instrumentis de cetero in iudicio uel extra uti nō possint & ex eis eorum prætēxtu nulla possit probatio seu exactio fieri: sed pro fictis & nō ueris habeantur. Et creditores ipsi a iure crediti eorum ipso iure cadant & cecidisse itelligant. Et credita ac instrumenta prādicta & oīa in eis cōtēta auctoritate prāsentis statuti ex lapsu temporis antedicti soluta fuisse seu fictitia fraudulenta & simulata itelligant: & pro talibus habeant: non obstāte aliquo iuramēto in eis appposito q; simili modo per fraudem & simulationem appositum prāsumimus & prāsumi uolumus. Et pro ipsis exigēdis ultra tempus prādictum minime audiant. Nisi dicta pscriptiō fuerit legitime interrupta: quo casu tempus dictæ pscriptiōis. xx. ānorum currat a die interruptionis: quæ quidem pscriptiōnum tempora minoribus xxv. ānis: Furiosis prodigis: seu mentecaptis: & etiam absentibus a ciuitate comitatu uel districtu Fani iusta de causa tali uidelicet ex qua de iure cōi restitutio cōcederet. Et creditoribus & debitoribus insimul habitantibus: & aliis legitime ignorantibus ipso iure nō currant. Et huic statuto renūciari nō possit & renūciatio facta nō ualeat ipso iure. Et quæ superius dicta sunt de pscriptiōe. xx. ānōrū locū non habeāt in instrumentis dotalibus quo ad prāiudiciū mulierum seu filiorum uel filiarum earum: quibus per lapsum uiginti annorum nullum in aliquo prāiudiciū generetur. Etiam si ipsæ mulieres uel earum filii instrumentis ipsis contra Virum uel eius heredes usi non fuissent infra uiginti annos antedictos: Neque in creditoribus qui certam pecuniæ

videat in cōtra additū nota.

quiritatem posuissent in aliquo trafficho seu negociatione alicuius artis uel mercantie sue in aliqua societate de qua societate uel trafficho uerissimiliter constaret publico documento uel priuata scriptura subscriptione testimonium annotata dicta societate uel trafficho durante. Nec etiam in creditoribus in ipsestis & creditis quomodocumque contractis occasione Laboritii seu laborerorum possessionis: quibus tempora predicta auctoritate patris statuti ipso iure non currant donec eorum debitores & laboratores ipsorum possessiones laborarent uel ad laborerium tenerent in quibus stari debeat dispositioni iuris communis. Nec etiam possint forensibus contra ciues incolas uel habitatores ciuitatis uel comitatus Fani. Et per hoc statutum non intelligatur in aliquo derogatum statutis loquentibus de foeneratoribus / quibus statutum predictum in aliquo non possit nec in eis locum habeat: Sed ipsi foeneratores seu qui de foenoris prauitate fuerint diffamati per publicam uocem & famam de qua constet per quattuor testes: debeant & teneant eorum instrumentis uti & credita exegisse cum effectu iuxta formam statuto communis Fani annotatam.

De modo & forma adipiscende possessionis rei immobilis infra certum tempus permutata uendita uel donata. Cap. XXXVII.

In hoc edicto utili & publico in perpetuum ualituro ad excludendas simulationes & fraudes quare plerumque contra tertiam personam excogitantur: statuimus & firmiter ordinamus quod si qua uel si quare persona ab aliquibus in futurum instrumenta recipiet uel fuerint stipulata uenditione emptione permutatione seu donatione rerum aliquarum immobilium earumque infra annum a die celebrationis huiusmodi computandum possessionem non fuerint affecta corporaliter & actualiter per se uel eius procuratorem legitimam aut eius laborem: quod infra ipsa sint & esse debeant & presumantur auctoritate patris statuti & omnia & singula in eis contenta & subsecuta in eis ficta & simulata & per fictis & simulatis totaliter censeantur & nulli penitus sint momenti. Etiam si in instrumento seu contractu predicto alienas constituerit se rem tale tenere & possidere nomine acquirentis: Ita quod illorum uel alicuius ipsorum preteritum nulla talia habentibus instrumenta actio seu prosecutio competat: uidelicet quo ad preiudicium creditorum ipsius uenditoris alienantis seu permutantis seu personarum extranearum. Quo ad preiudicium tamen donantis permutantis seu uendentis & eius a quo causam quis haberet contractus predicti in sui roboris maneat firmitate. Nisi talis acquirens sit usurarius quod probari sufficiat per quattuor testes publica uoce & fama deponentes. Quo casu contractus fictitius & simulatus presumatur: etiam in preiudicium usurarii acquirentis. Liceat tamen & licitum sit ipsi

contrahenti simulatione probare aliter & aliis modis a presentibus statutis & a iure communi seu prouincialibus permixtis: Si tamen ipse cui res alienata fuerit passus fuerit per quinquennium ipsum uenditorem uel distractorem possidere fructus colligere & percipere: contractus ipse etiam quo ad ipsos simulatus presumatur & sit auctoritate patris statuti non obstante quod instrumentum appareat de locatione facta dictae rei ipsi uenditori uel aliter distractenti per publicum instrumentum in quo confiteretur ipse emptor uel aliter acquirens pensionem totius temporis locationis sibi fuisse solutam: Si tamen appareat legitime de pensione singulis annis & temporibus debitis persoluta: contractus ipsi simulati non presumantur nec auctoritate presentis statuti intelligantur.

De prohibitione contractuum simulatorum & fraudulentorum. Cap. xxxviii.

Fraudibus & simulationibus quare in fraude excogitantur obuiare uolentes: statuimus & ordinamus quod nullum collegium nulla uniuersitas nullaque persona cuiuscumque status uel conditionis existat audeat uel presumat quoquo modo per se uel alium contractum usurarium seu fraudulentum inire facere seu fieri facere: cum aliqua persona seu uniuersitate uel collegio sub poena quinquaginta librarum denariorum si fuerit singularis persona. Et si collegium uel uniuersitas sub poena centum florenorum auri & minus in omnibus casibus predictis arbitrio iudicantis & nihilominus facientes seu fieri facientes contractus predictos contra formam patris statuti teneantur ad iteresse ei cui dictus contractus ut supra initus quomodocumque nocuerit. Et qui ex ipso uel propter ipsum in aliquo laesus quomodolibet fuerit. Et nihilominus contractus ipsi omnimode per infectis & nullis habeantur ipso iure & nulli ualoris & eorum preteritum nullum ius reddat poena officiali qui scienter illorum preteritum ius reddiderit quoquo modo. xxv. lib. denariorum communis Fani applicanda. Et nihilominus quod factum fuerit non ualeat ipso iure. De quibus quidem simulationibus & fraudibus excogitatis: potestas Fani seu eius Vicarii cognoscere & procedere possint & teneantur: & ex eorum officio & ad querelam seu denunciam cuiuscumque summarie & de plano sine strepitu & figura iudicii & repertum culpabilem condemnare. & in predictis sufficiat probatio etiam per indicia probabilia & uerisimilia considerata qualitate facti & conditione personarum ac etiam tempore gestorum & aliis circumstantiis probabilibus arbitrio potestatis seu eius Vicarii. Et possit quilibet accusare & denunciare: & habeat accusans seu denunciatus medietate poene predictae. Et nihilominus si ille qui accusat fuerit ex predictis qui contrafecerit contra formam presentis statuti sit ipse accusans seu denunciatus immunis a poena: & huic statuto renunciari non possit & renunciatio facta non ualeat ipso iure.

vide. de. f. m. addit.
xxij. nota. & 32. n.

Quod ille p quo quis fideiusserit uel se obligauerit/cōpellat libera
re fideiussores. Cap. XXXIX.

Ne fideiussores in fideiussione ppetuo manere cogant & ut fi-
deiussores inueniendi facilius ad sit facultas / statuimus & or-
dinamus pro bono publico singulārū psonarū ciuitatis Fani:
q si qs fideiusserit uel se obligauerit p aliquo apud cōe Fani seu apd ali-
quē ipsius cōis officialē/seu apud aliquā singularem personam habitā-
tē in dicta ciuitate seu comitatu eiusdem i aliqua quātitate pecuniæ seu
re/seu aliqua alia occasione: & elapsus fuerit terminus obligatiōis seu p-
missionis factæ & expositæ per dictum fideiubentem seu obligantē uel
si in obligatione terminus aliquis non fuerit appositus elapso āno adie
obligationis huiusmodi contractæ. ad querelam huiusmodi talis fide-
iussoris uel expromissoris prædicti/compellatur ille pro quo dicta fide-
iussio & obligatio facta est: uerbotenus narratione exposita iudicis offi-
cio summarie: & de plano & sine strepitu & figura iudicii/captis pigno-
ribus & multa in dca aliisq; remediis opportunis arbitrio iudicis: ipm
liberare & absoluerē & absolui & liberari facerē & a tali obligatione & fi-
deiussione extrahi & conseruari penitus sine dāno/qualibet frustrato-
ria dilatione & exceptione remotis. Et hoc statutum trahat & locū ha-
beat ad pterita pntia & futura: & sit trūcum & p̄cisum. Statuto lege uel
reformatione aliqua uel aliquo nō obstāte/quib⁹ per pns statutū ex cer-
ta sciētia specialiter & expresse derogat & derogatū eē itelligat.

Quod fideiussores habeāt bona principalū obligata. Cap. XL.

Ideiussore & eorū qui se p aliis obligant/indēnitati puidēt uo-
lentes: statuimus q quicūq; se obligauerit seu fideiusserit pro
aliquo seu aliqua singulārī persona cōi collegio uel uniuerſita-
te apud cōe Fani uel dicti cōis officiales/uel aliquā aliā psonā priuatam
Collegiū seu uniuerſitatē: Et p eo p quo fideiusserit aliqd de suo solue-
rit seu eius occasione dānū passus fuerit: habeat & habere intelligat/au-
toritate pntis statuti / principalem debitorem pro quo se obligauerit &
ei⁹ bona eo modo quo p dcō debitore penes eius creditorē se obligauit
in instrumento fideiussionis seu obligationis p alio factæ obligata/ac si
tēpore fideiussionis & obligationis factæ p alio/dictus principalis debi-
tor eidem suo fideiussori de indēnitate pmisisset: & eum indemne con-
seruare pmisisset: & pro eius indemnitate se & eius bona expressim ob-
ligasset. Ita q possit ipsum principale debitorem realiter & psonaliter cō-
uenire: & de bonis & in bonis ipsius sibi iudiciali auctoritate soluere/&
satisfacere/usq; ad itegram satisfactionem debiti dānorū & expensarū.

De quibus damnis & expensis credatur eidem fideiussori/facta summa-
rie fide per eum iudici per duos testes uel saltem per unum testem bo-
næ famæ & per iuramentum ipsius fideiussoris/ubi duos testes habere
non posset. Super quibus omnibus uidelicet debito seu sorte damnis &
expensis dominus potestas siue eius uicarius summarie & de plano: ac
sine strepitu & figura iudicii contra talem principalem ad petitionē ip-
sius fideiussoris omnimode procedere teneatur/non obstante alio sta-
tuto supra uel infra facto uel fiendo in contrarium loquente. Et si fi-
deiussor occasiōe fideiussionis prædictæ denarios accēpisset sub usuris
seu ad meritum/computetur usura in damno p̄dicto/expensis rei prin-
cipalis. Hoc tamen obseruato q fideiussor accipiens pro tenuta & sa-
tisfactione prædicta aliquid de bonis dicti sui principalis: teneatur fa-
cere publice in palatio dicti cōis & ante domum debitoris proclamari/
q si est aliquis qui uellet contradicere uel se opponere dictæ tenuta/uel
dicere se in ea ius habere infra decem dies proxime subsequentes coram
iudice causarum ciuiliū debeat comparere & eius contradictionem p-
ponere. quam cridam infra tertiam diem a die acceptæ tenuta propo-
ni facere teneatur. Et contradicere legitimo comparente procedatur in
causa summarie ut supra/& iura partium examinentur ut fuerit ratiōis.
Contradicere uero nullatenus comparente adiudicetur tenuta insolu-
tum fideiussori prædicto/pro quantitate debiti soluti p eum / seu sorte
& usuris/& p damnis & expensis: facta æstimatiōe p æstimatores cōis Fa-
ni/taxatis primo per iudicem uel p alium de iudicis cōmissione expēsis
factis. Et p̄dicta locum habeant in pteritis negociis pendētib⁹ & futu-
ris. Et rectores ciuitatis Fani pntes & futuri teneant & debeāt oēs &
singulos qui haberent/accēpissent/uel acciperent in futurū aliqua bōa
in tenutam/modo p̄dicto seu in solutum occasione p̄dicta contra quas-
cūq; personas/eos in possessiōe dictorū bonorū manutenere & defen-
dere. Et huic statuto renunciari non possit. Et hoc statutū intelligatur i
fauorem ipsorum fideiussorum & qui p alio se obligauerint. Adeo
q licet ipsi pro alio se obligantes/aliter seu magis sibi prouiderint p ali-
quam prouisionem seu cōuentionem q fieret inter principalem & eum
qui se pro alio obligauerit: & cautelam & securitatem maiorem q sit p-
senti statuto ordinatum/Nihilominus per illā bñficio istius statuti nō
intelligatur in aliquo derogatum neq; renunciatum.

De non mutuando alicui pecuniam ad azardum. Cap. xli.

Statuimus & ordinamus q aliquis non possit nec debeat mu-
tuare pecuniam/neq; aliquid aliud lusori alicui/seu qui ludat

LIBER

ad taxillos. Et si per aliquem contrafactū fuerit cōdemnetur mutuator cōi Fani p dñm potestatem seu Vicarium dñi potestatis Fani in centum solidis deñ. pro qualibet uice: & perdat quod mutuauit: & deueniat in cōe Fāi. Et si mutuator recuperit mutuātū: teneat sibi illud restituere. & potestas teneatur & debeat credere & habere fidem simplici uerbo de nunciatoris cum uno teste/et si denunciator fuerit de propinqs illius cui fuerit mutuātū. Et quilibet possit denunciare/ & habeat medietatē bāni. Et quælibet instrumenta & obligationes seu pmissiones cōtractæ cū aliquo publico & famoso baracterio & lusore ad ludū azardi seu alterius biscazaræ per quas ipsi publico & famoso lusori uidelicet mutui depositi uel cōmodati ius aliqd quærere auctoritate pñtis statuti itelligat ex causa ludi & propter ludū contractæ & initæ seu factæ & infraudē pñtis statuti/ & quo ad ipsorū cōmodū nō ualeāt ipso iure: nisi p testes idōeos nō lusores seu collusores uel de ludo quolibet diffamatos/ Sed qui sint oī exceptione maiores constaret dictū contractū celebratū fuisse alia cā q̄ ludi. Et intelligantur quo ad p̄dicta publici & famosi lusores q̄ in barataria steterint publice ad ludēdum/ seu alibi occulte si de ludo azardi fuerint per publicā uocem & famam diffamati/ quā probari sufficiat p quattuor testes bonæ oppinionis & famæ. In ludētibz autē ad tabulas seu ad schachos præsens statutum nō uendicet sibi locum.

De instrumentis per notarios complendis: & in eorum protocollis extendendis: & per partes reluendis. Ca. XLII.

Vt utilitatibus tam notariorū ciuitatis Fani eiusq; comitatus uel district⁹ ad quos recursus habetur pro instrumētis & aliis scripturis per ipsos conscribendis q̄ etiam singularium psonarū eiusdem ciuitatis comitatus uel districtus pvideatur salubriter/ & ut de fidiis & neglienciis ex parte dictorū notariorū q̄ pluries occurrentib⁹: eo q̄ cessant infra & scripturas p eos rogata & rogatas authenticare/ & p̄sōis ad quas spectāt tradere longruas indutias exquirēdo/ & p hæc iacturas & damna enormia & non modica interdum eos incurrere contingit similiter prouideatur. Statuimus & pñti edicto sancimus q̄ omnes & singuli notarii ciuitatis & districtus Fani teneant & debeant sub uirtute præstiti iuramēti & pœnis aliis arbitrio dñi Vicarii seu potestatis & ei⁹ iudicum auferendis scribere & scribant diligenter & ordinate in eorū prothocollis seu libris omnia de quibus fuerint rogati. Et quando requiruntur ab aliis ad quos spectant dare & cum effectu tradere sub pœnis p̄dictis teneantur & debeant oīa de quibus rogati extiterint infra quā tam diem adie requisitionis computandos: nisi iusta & rationabili causa

SECYNDVS.

eorum sacramēto probanda excusari meruerint: quo casu in poenā statuti incidisse minime intelligant. Et hoc p salario conuēto uel alias in statutis dicti cōis & populi cōtento loquentibus super solutione notariorū dictæ ciuitatis & comitatus & scripturarū eorūde. Et simili modo statui mus q̄ pars seu partes: siue psona recipere debens uel habere aliqua instrumenta uel scripturas ab aliquo notario teneat seu teneant ipsas scripturas uel instrumenta quas uel quæ petiit seu petierint publicari recipere & etiam petere & reluere a notario: & soluere eidē salariū conuentum uel alias debitū & taxatum per formam dictorū statutorum infra terminum supra dictū quinq; dierū ad omnem requisitionem notarii scribētis/ eadem sub poena arbitrio dicti dñi Vicarii seu potestatis uel ei⁹ iudicis auferēda: si tñ pars nō idigeret exēplo publico: sed solū uellet inspicer & legere instrumenta: notarius ipse soluta mercede solita ostendere teneat/ exceptis ultimis uolūtatibus: quas nō teneat ostendere/ sed solū in publicam formā extrahere soluta mercede p statuta taxata: q̄ si esset controuersia inter notarium & partē/ quia pars diceret nolle extrahere ultimā uolūtatē nisi pri⁹ inspiciat & uideat si sua interest & sibi expediat extrahere: uolumus tali casu ipsum notariū tenere ostendere ipsi iudici: q̄ legat & iudicet an partis intersit & utile sit extrahere copiā publicā: & qd per iudicem fuerit declaratum obseruetur. Et teneantur & debeant notarii quotiens ipsos notarios contractus seu ultimas uoluntates in publicam formam redigere contigerit illas seu illos extense & intelligibiliter sine aliqua abbreviatura confusa nullo uerbo interposito quod suppletionē uel interpretationē egeat de uerbo ad uerbū nullo addito uel diminuto quod actus substantiam seu naturam mutare habeat: prout & sicut actū fuerit inter partes tempore actus de quo rogatus extiterit celebrati: sub poena superius expressa ponere scribere seu notare. Et in p̄dictis fiat ratio seu ius tam notario q̄ partibus summarie de plano absq; libello uel alia iuris solēnitate etiā tēpore feriato. Et hoc sit præcisum.

Quod nullus ciuis Fani recipiat cessionem cōtra suum conciuem. Cap. XLIII.

Statuimus & ordinamus q̄ nullus ciuis habitator seu incola ciuitatis Fani comitatus uel eius districtus audeat uel psumat cedere alicui uel forensi ius uel actionē quod & quā haberet cōtra aliquem ciuem seu comitatum uel districtualem Ciuitatis phani. Qui in dicta ciuitate æstimatus fuerit: & æstimū habuerit: & i dicto cōi pro æstimo collectas uel gradus soluerit: Nullusq; audeat uel præsumat

not. tenet ostēdere inst.
ps unā legere solūm
soluta /

videt in not. de arbitrio
fact. ff. et. de arbitrio

in se suscipere aliquā cessionē uel donationem seu obligationis alicui⁹ translationem a quouis cōtra aliquem ciuem comitatuū uel distrualē ciuitatis Fani seu cōmunis estimatū ut supra. Et qui cōtrafecerit puniat^r uice qualibet p̄na. xxv. lib. deñ. & plus & minus arbitrio potestatis seu iudicis: inspecta qualitate & conditione facti & p̄sonarū & aliis circūstantiis occurrentibus. quā cōmissa contra formā p̄ntis statuti attenuare habeant seu aggrauare. Et nihilominus cessiones ipsarū & iuriū translationes nō ualeant ipso iure: Et cedens ipse & actionē seu obligationem in aliū transferens ab obligatione & actione trāslata cadat ipso iure. Et p̄dicta locū non habeant in cessionibus iurium seu translationibus quā fierent seu fieri cōtingerent in fideiussorem uel aliū q̄ pro alio se obligasset: & debitum exsoluisset: seu quā fierent iter consocios seu cohæredes seu cōe aliqd habentes occasione & ex causa diuisionis iter eos factæ de debitis iuribus & actionibus cōibus cessis & diuisis/ seu quā fierent i cōsequentiam: seu accessorie ratione alicuius rei uenditæ uel distractæ: seu actione rei uenditæ alicui: qui res ipsas emeret & solueret priori creditori p̄ defensione & tuitione rei distractæ: seu quā fieret sub nomine uniuersitatis ratione alicuius hæreditatis uenditæ distractæ seu donatæ seu i alium trāslatæ seu quā fierent accessorie in quocūq; cōtractu nō prohibito seu etiā in cessionibus & iuriū translationibus quā fierent alicui seu in aliquem ratione dationis in solutum quā fieret de iuribus aliquibus. In quibus casibus cessiones & iurium translationes fieri non uetamus: sed in ipis iura cōia obseruari uolumus. Et huic statuto renunciari nō possit: & renūciatio facta nō ualeat ipso iurē. & de cōmissis cōtra formā p̄ntis statuti q̄libet possit denūciare & accusare & habeat medietatē p̄næ. Et p̄cedi possit de plano & sine strepitu & figura iudicii.

De beneficio fideiussorū & duorum reorū. Cap. XLIII.

Statuimus q̄ si quis se principaliter obligauerit in solidū uel i parte cū aliquo/ & appareret q̄s eorum pecuniā habuerit/ non obstāte principali p̄missione seu obligatione/ uel alicui⁹ iuris uel b̄nficii ēt de fideiussorib⁹/ uel ēt p̄ntis statuti renūciatiōe etiā cū iuramento primo q̄ pecuniā habuerit uel filii eius uel hæredes soluere cōpelantur/ q̄ alii p̄missores siue sponsores ut superius obligati. Et q̄ potestas & eius iudices teneant & debeant de fideiussoriē sūmarie cognoscere & determinare sine porrectiōe libelli & petitione. Et idē seruet^r i fideiussoribus receptis super maleficiis/ q̄ fideiussores nullatenus cōstringantur q̄tūcūq; ut supra renūciauerint/ donec principales uel de rebus principalib⁹: & eorū hæredes iueniant^r. Et p̄bata fideiussione fideiussor nō coga-

tur/ sed principalis. Et quo ad p̄bationem dictæ fideiussoriē sufficiat cōtra creditore dictū siue cōfessio unius ex reis debendi cōfiteatis se principalē si est soluēdo: quod si soluēdo nō fuerit legitima p̄batio requiratur: Volumus ēt q̄ si plures reperiunt^r in istrumēto pro aliquo debito in solidū obligati quātūcūq; oī b̄nficio iuris & statutorū renūciauerint: & expresse p̄nti statuto/ q̄ creditor nō possit unū debitorē/ si oēs reperiantur soluēdo in solidū cōuenire: nisi manifeste probauerit penes quem pecunia puenit: sed p̄ rata tm̄. Et hoc locū habeat tātū in ciuib⁹ & comitatuus & incolis & habitatorib⁹ ciuitatis & comitatus Fani & in eorum fauorē. Et idē seruet^r i fideiussoribus tā i causis ciuilib⁹ q̄ criminalibus ut pro rata cōueniant/ cum cōtra eos deueniri cōtingerit. Qui tñ ut dictū est cōueniri nō possint principali existēte soluēdo. Et potestas uel eius iudex seu alter officialis q̄ cōtra p̄ns statutum fecerit seu attētauerit uel creditorem ad agendū admiserit i q̄nquaginta libris deñ. p̄næ nomine puniat^r de facto cōi Fani applicadis. Et facta seu attērata nō ualeat ipso iure. Et huic statuto renūciari nō possit: & renūciatio facta nō ualeat etiā cum iuramento.

Quod possessio p̄sonæ defunctæ in hæredes itelligatur continuata absq; corporali apprehensione. Cap. XLV.

Quoniam hæres cū defuncto eadē p̄sona censet^r: & incōgruum sit eos qui unū a iure reputant^r diuerso iure censerī. Statuimus & ordinamus q̄ adita seu agnita hæreditate defuncti per hæredē quēcūq; suū uel extraneū/ Verbo seu facto/ de qua aditiōe seu agnitione hæreditatis p̄bati possit p̄ legitimas p̄batiōes seu ēt p̄ responsionem factā in iudicio p̄paratorio seu interrogatorio ad quā faciendā cogat^r per iudicem iuris remediis opportunis infra dies quattuor ad plus unusq; q̄ ad instantiam cuiuscūq; agere uolētis: nisi ille qui iterrogat^r assereret uelle adire cū beneficio iuentarii/ quo casu p̄nto iuramento calūniæ ipsi taliter asserenti p̄figat^r & ipso iure p̄fixus itelligat^r terminus a iure cōi statutus ad incohādū ac perficiendū inuentariū. Et a tēpore agnitionis p̄dictæ omniū rerū & bonorū defuncti per ipsum possessorē tēpore mortis eius in hæredes & successores defuncti quoscūq; ex testamēto uel ab intestato ipso iure auctoritate p̄sentis statuti p̄ solā hæreditatis agnitionē seu apprehensionē absq; alia corporali apphensione itelligat^r ēē trāslata possessio & ipso iure agnita hæreditate defuncti p̄ solā agnitionem sit & ēē itelligat^r hæreditatis dñs & possessor/ & habere oē ius proprietatis seu quasi/ & possessionis seu quasi/ quod penes defunctū tēpore eius mortis erat. In qua quidē possessiōe tueri & defendere se possit/ ac p̄ of-

Nota hec in p̄fex
incohādū & p̄fex
inuentariū / uide
de summa
re / ubi plene op̄
de dñs hec. In
uide / m̄tis addit
nota.

ficiales cōis Fani manuteneri debeat. Ac si realiter possessionē bonorū apprehendisset.

Quod q cōtraxerit uel arras dederit non possit discedere a cōtractu.

Cap. XLVI.

Statuimus/q nō liceat alicui postq̄ contraxerit cū aliquo uel arras dederit uel receperit recedere a cōtractu: nisi esset de cōsensu & cōcordia utriusq̄ partis: pōna cuiuslibet contrafacienti tertia partis p̄tii rei de qua initus fuerit contractus: & amissionis arrarū: cuius pōnæ medietas sit cōtractū obseruātis: & alia medietas sit cōis Fani. Et nihilominus cōtractū p̄ficere teneat & cōpellat p̄ iudicē remediis opportunis: summarie & de plano sine strepitu & figura iudicii.

De lucro dotis fiēdo p̄ uirum muliere p̄cedēte in matrimonio: & de rebus eidem mulieri transmissis in matrimonio nō dū p carnalē copulā cōsumato. Cap. XLVII.

Cum plerūq̄ p̄textu ornamētōrū mulierū & nuptiarū/hoīnes expēsas maximas: & grauia dāna patiant: Statuimus firmiter & ordinam⁹ q mulier ab ītestato siue cū testamēto sine filiis decedēte dimidia dotis & augumēti dotis suæ auctoritate p̄ntis statuti sit esse debeat uiri sui. Si uero talis mulier reperiret habere filios ex alio uiro tēpore suæ mortis/uel nepotes uel neptes ex ipsis filiis & non ex uiro superstitē/uir superstes p̄ uno filio cōputet & succedat i dote in uirilem partē cū filiis alteri⁹ uiri seu nepotib⁹ uel neptib⁹ filiorū uel filiarū. Ita q̄ si unus sit filius uel filia/uel un⁹ nepos: uel neptis una pluribus filiis nō extātib⁹ dimidia dotis uel augumēti dotis sit & eē debeat uiri supstitis. Si uero haberet plures filios/uel nepotes ex eis/filiis ipsis nō extātib⁹ uir supstēs succedat i uirilē partē cū dictis filiis uel nepotib⁹ uel neptib⁹. Ita tñ q̄ nepotes & neptes p̄dicti eādē uirilē & nō maiore habeāt: q̄ haberēt si eorū pater seu mater uiueret: In quorū loco p̄dicti nepotes uel neptes succedūt: & dicta uirilis pars sit & eē debeat ipsius uiri eadē & tāta q̄ta si pater uel mater dictorū nepotū & neptū suæ uxoris supuiueret: Ac idē ē sit & eē debeat de oibus puentis ad eū a dicta sua uxore p̄mortua ob causā dotis & augumēti dotis. Si aut post mortē matris remanserit filii prioris matrimonii/ & secūdi uiri supstitis: & ex utroq̄ matrimonio extiterit masculi cū fœminis tota dos īter liberos masculos æqualiter diuidat & hoc casu uir supstēs nihil lucret de dēa dote. sed i parte obuēniente suis filiis sit usufructuarius iuxta dispositionē iuris: & filia fœminæ i casu p̄dcō dūmō sint cōgruæ dotata stēt tacitæ eaq̄ dotib⁹: Si uero ex priori matrimonio supessent fœminæ tātū: & ex secūdo uiro supessent

masculi ēt tūc fœminab⁹ p̄cedētis matrimonii sola legitima debeat: & residuū dotis sit masculorū secūdi mariti: Sed si e/ cōtra ex priori matrimonio supessent masculi: & ex secundo uiro supessent fœminæ tantū tunc dictis fœminabus sola legitima debeat: masculis aut̄ prioris matrimonii residuū dotis applicet. Et p̄dcā oīa & singula uēdicet sibi locū tātū uxore ducta p̄ uirū ad domum suā siue marito eūte i domū dictæ suæ uxoris cā habitādi cū dēa sua uxore: seu cā nuptias legitime ibidē celebrādi & nuptiæ ip̄æ fuerit celebrata & matrimoniū īter eos p carnalē copulā legitime cōsumatū pactis siue cōditiōib⁹ cōtētis i breuib⁹ siue dotis p̄missiōib⁹ siue i īstrumēto dotali iurib⁹ ciuilib⁹ uel municipalib⁹ aliquibus nō obstatib⁹/quæ ex nūc oī uigore careāt & uirtute: & de partib⁹ & portiōib⁹ ut supra dictis uxores ip̄æ in p̄iudiciū suorū uiroq̄ nullaten⁹ disponere possint quoquo mō. Et huic statuto in nulloq̄ p̄dictorū casuū renūciari possit. De residua uero dote sua/ & de residuo augumēti dotis forma īstrumēti dotalis & breuiū & dotis p̄missionū obseruet.

Si uero contigerit mulierem habere alia bona quæ non sint in dotem uel augmentum dotis tradita uiro suo. De his mulier sine consensu uiri faciat uelle suum statuto aliquo non obstante. Et quando uxor nō dum ducta ad domum sui uiri decederet ante matrimonium p carnalē copulā cōsumatū: uestes ānuli iocalia & munera quæcūq̄ quæ marito spōsæ suæ: aut suæ futuræ uxori trāsmisisset/ea oīa quocūq̄ titulo trāsmissa p̄ spōsalib⁹ factis: uel fiēdis cōmodata itelligantur ipsi spōsæ seu uxori p̄ suū spōsū gratia ipsi⁹ spōsi/auctoritate p̄ntis statuti/ & ad oīa & singula ea restituēda hæredes spōsæ quæ recēpisset res ut supra trāsmisissas: uel rerū p̄dictarū possessores uel detētores sine strepitu & figura iudicii/facti ueritate inspecta/cōpellant spōso ipsi⁹ spōsæ p̄defunctæ. Viro at uel spōso p̄cedēte ante cōsumatū matrimoniū p copulā carnalē/restituere cogat ipsa spōsa/uel detētores medietatē ipsarū regē ut supra trāsmissarū uel ipsi⁹ medietatis dictarū regē æstimationē/nisi aliter actū fuisset īter ptes/uel aliter de partiū uolūtate ampliori uellēt liberalitate uti i ambobus casib⁹ p̄missis. Si uero maritus post cōsumatū matrimoniū p carnalē copulā decederet quādocūq̄ remanēte uxore sua uidua cū filiis dicti mariti sui ex utroq̄ cōplexu uel sine filiis p̄dictis dos tota restituat eidē mulieri/uel cui eā ius dederit/p̄terq̄ si id qd datū ēt in rubba usu cōsumeret. Et si qd īmobilis uel rubbæ dotaliū p maritos uel alios attinentes mariti & quascūq̄ alias p̄sonas subpignoratū fuerit penit⁹ cōsumptū uel quomodolibet alienatū i p̄iudiciū uxorū p̄dictarū id totū itegrū restitui debeat uxoribus p̄dictis uel eius ualor/Adeo q̄ uxores & mu

heres p̄dicta dotes suas rehabeat integras & illasas p̄ter id quod usu cōsumaretur ut supra tactū est. Et quod dicta mulieres uel ius habētes teneantur ex forma p̄ntis statuti retollere res imobiles & rubbas i dote datas p̄ eadē aēstimatione qua dicta res fuerint aēstimata tēpore data dotis p̄aefata nō obstāte q̄ p̄ usum aut alio mō fuerint in aliquo attrita uel deteriorata. Et huic statuto i nullo caluū p̄dictorū renunciari possit. Et si renunciatum fuerit renunciatio ipsa nō teneat ipso iure. Addētes q̄ notarius de dote rogatus teneat res mobiles indote datas singulariter & de per se distinde quanto clarius fieri potest notare sub p̄ena decē libr. ab ipso notario de facto auferēda; & nihilominus parti ad dāna & intēre teneatur.

Quod extātib⁹ filiis ex primo matrimonio mulier alterius matrimonii nō possit seu ualeat iequaliter testari inter eos. Cap. XLVIII.

Ad fraudes quā quotidiana i filiorū primi matrimonii dāna: & legis fraudē excogitantur tollendas: Statuimus & ordinamus q̄ nulla mulier quā transiuerit ad secunda uota; & i matrimonio ad quod transiuerit decesserit extantib⁹ ex p̄cedenti matrimonio liberis possit seu ualeat in uirū secūdū/seu in filios aut liberos secūdi matrimonii in quo decesserit inter uiuos seu etiam ultima uoluntate disponere eidē plus relinquendo seu dando q̄ reliquerit seu dederit filiis aut liberis primi matrimonii superstitibus nec e contra possit plus reliquere uel dare liberis primi matrimonii q̄ secūdi: salua tñ sexus masculini p̄rogatiua inter liberos primi & secūdi matrimonii. Nā si ex primo matrimonio superesset tñ sexus fēmineus ex secūdo at masculinus uel e contra non cogat hoc casu ad supradictā aequalitatem. Sed congrue dotatis fēminabus reliquum possit inter masculos distribui. Et si aliter uel alio modo disposuerit q̄ supius sit expressum/dispositio ipsa non ualeat ipso iure: nec ullū sortiat effectū: in fauorē eorū cui plus datū fuerit q̄ aliis. Et totū quod eis reliquerit seu dederit ultra id quod p̄cedentis matrimonii filiis aut liberis & e contra dederit seu reliquerit pro non relicto uel non dato habeat. & ad primos uel secundos liberos deueniat ipso iure saluo iure legitimæ portionis. Et idem de uiro intelligatur & obseruet prout de uxore secūdo nubēte superius est expressum.

De compromissis fiendis inter affines & cōiunctos usq; ad quartum gradū. Cap. XLIX.

Inter quos amoris feruor & caritas incallescere debet discordia atq; lites locū nō habeant/ & ut earū inexcogitati exitus q̄ plerūq; dāna nō modica atq; cades pariunt amputent/ p̄ bono & utilitate publica ciuū ciuitatis Fani & subditorū eiusdē. Statuim⁹ & ordinamus q̄ inter coniunctos seu affines affinitate durante/de oib⁹ & singulis quæstionibus litibus seu controuersis quæ mouerentur & essent inter coniunctos consanguinitate uel affinitate usq; ad quartū gradum/gradu secundum iura ciuilia cōputato/quacunq; de causa seu occasione/fiat & fieri debeat ad petitionē partium p̄dictarum seu earum alterius compromissum in duos seu tres cōes amicos tanquam arbitros & arbitratores & amicales compositores bonos uiros/de iure & de facto: uel de iure tātum/siue de facto tantum/prout partes fuerint in concordia/seu iudici uel alteri partium pro bono pacis & concordia & amputatione litium p̄dictarum & utilitate dictarum partium & earum minori damno: Attenta qualitate facti & causæ seu negotii & personarum conditione/uidebitur conuenire. Qui quidem arbitri & arbitratores & amicales compositores sic assumpti partes ad pacem: & ad concordiam inducere studeant/dictas lites & discordias cognoscere & terminare possint & ualeant de iure & de facto & omni modo quo melius eis uidebitur fore factum/pro bono pacis & concordia dictarū partium & earum minori damno. dum tamen partes ipsas seu earum alteram nimium non lādant/& dolus malus ab eis absit:& intelligantur habere & habeant ordinariam iurisdictionem in dictis causis.

Quorum diffinitioni & dicto stetur & stari debeat/nec ab eis possit seu ualeat reclamari seu appellari/nisi semel tantum ratione doli commissi per dictos arbitros siue eorum alterum siue ratione damni enormis & nimii excessus. Et intelligatur damnum enorme seu excessus si partes seu earum altera laderetur in sexta parte ualoris & aēstimationis causæ & litis p̄dictæ: seu aēstimationis rei uel iuris de quo esset controuersia fienda Habita ratione & consideratione litis & dubii euentus eius. Et teneantur & debeant dictas lites & quæstiones terminasse infra duos menses a die in eos facti compromissi & acceptati. Ipsa tamen die minime computata. Infra quos dies dicti arbitri dictum negotium terminasse debeant: sub p̄ena decem librarum cōmuni phani applicanda. Et si dicti arbitri seu arbitratores forent discordes seu eorum maior pars: Potestas phani seu eius Vicarius ad petitionem partium uel alterius earum partes ipsas per detentionem personalem ad tertium assumendum compellat.

vide i. m. ad l. q. 6.

dāna enorme
i. m. ad l. q. 6.

Infra duos menses a
tenēre s. m. ad l. q. 6.
bott. p. m. s. m. ad l. q. 6.
vide sup. cap. 27. l. 1.
notat i. d. m. ad l. q. 6.
i. g. i. m. ad l. q. 6.

discordes forent assumatur tertius per potestatem uel eius Vicarium qui tertius assumptus una cū primis arbitris causas prædictas & discordias terminare teneant secundum formam pñtis statuti. Et quod per eos seu p maiore partē eorū factū fuerit uires obtineat firmitatis. Possint etiā pcedere i dictis litibus summarie & de plano sine strepitu & figura iudicii nulla iudiciaria forma seruata/dū tñ partiū defensionē & pbatio nes: & eorū arbitria & declaratiōes redigant i scripturā: qbuscūq; diebus etiā feriatis: dieb⁹ pascalibus ac dominicis: necnō festiuitatib⁹ aposto- lorū & beatæ Mariæ uirginis gloriosæ & beati Ioannis baptistæ dūtaxat exceptis. Et habeāt & hñe intelligant auctoritate pñtis statuti arbitri & arbitratores pñcti inter coniunctos consanguineos uel affines ut supra assumpti potestātē arbitriū & bailiā citandi & monendi tā testes/ q̄ etiā partes & alias psonas necessarias pro expeditione negotii: & inobedien- tes & cōtumaces multādi & pignorari faciēdi totiēs quotiēs inobediē- tia exegerit/ & contumacia. Et in omnibus necessariis & incumbētibus fiendis pro expeditione negotii in eos cōmissi habeāt & habere itelligā- tur a cōi Fani oīmodo ordinariā potestātē arbitrium & bailiam: & eisdē quotiēs opus fuerit & necesse potestas Fani per eos seu maiorem partē eorum fuerit requisitus teneat auxilium opportunum & potestatis ei⁹ brachium impendere & beroarios & familiam pro eorum officio exer- cendo exhibere: sub pœna .x. libr. deñ. cōi Fani applicanda quotiēs in p- dictis negligēs fuerit seu remissus. Nuncii enim cōis Fani eisdē in oib⁹ ad eorum officium spectantibus parere teneant & debeant: sub pœna .xx. solidorū uice qualibet qua eis parere cōtēpserint. In eo quod eis per dictos arbitros/ uel maiorem partem eorū cōmissum fuerit inspectatibus ad eorū potestatem & arbitrium prout superius est expressum. De litib⁹ uero & controuersiis quæ essent inter affines cōsanguineos & coniunctos supradictos pupillos tantū/ seu pupillū & maiorem/ fiat & fieri debeat compromissum in eorum cōes amicos de iure tantum in sententiando & de iure & de facto in procedēdo/ prout superius ē expressum. Nemo insuper assumptus in arbitrum arbitratorem & amicabilem composito rem inter prædictas personas dictam assumptionem recusare possit seu ualeat: sed ad illam acceptandum officio iudicis iuris remediis/ etiam si opus fuerit personali detentione: nisi iusta & uera excusationis causa & a iudice approbata meruerit excusari/ omnimode compellatur. Et præ- dicta locum sibi non uendicent ubi extarent instrumenta publica uel aliter iura partium liquida forent: seu si adeo foret iam in lite coram iu- dice processum q̄ prima dilatio probatoria foret elapsa.

Teneant i sup dicti arbitri & arbitratores tēpore assumptionis eorū ad sa- cra dei euangelia iurare de eorū officio bene & legaliter exercendo. Teneat insup ptās seu ei⁹ Vicarius ad petitionē partiū seu alteri⁹ partis totiēs quotiēs fuerit requisit⁹ cōpellere & cogere pñctos arbitros & arbitra- tores ad expeditionē negotii & causæ prædictæ captis pignorib⁹ & mul- ctis i dicta/ et psonaliter illos arbitros & arbitratores detinēdo i palatio / sub pœna .x. libr. deñ. a ptate seu Vicario pñctis si negligētes fuerint i p- dictis auferenda & cōi Fani applicanda.

De suspectis & fugitiuis. Cap. L.

Quoniam i modici tēporis mora quādoq; piculū adest: & interdū psona locus ac tēpus nō patit plenius deliberādi haberi cōsiliū & habilitatē adimit differēdi. Statuimus & ordinam⁹ q̄ oēs & singuli nō possidētes in ciuitate Fani eiusq; comitatu & districtu bo- na imobilia sufficiētia pro debiti q̄titate uel aliter de fuga & recessu su- specti: quæ qdē suspitio supuenerit post obligationē cōtractā: ad petiti- onē creditorū suorū assentiū pñctos suos debitores i ciuitate Fani & ei⁹ territorio put supius ē expñsum bona imobilia sufficiētia p debiti q̄tita- te ut supra nō possidere/ nec habere expedita: ipsosq; eē suspectos & fu- gitiuos: causamq; suspitiōis & fugæ uerisimilē allegātes / & ex cā pñctis de ipsorū fuga & recessu dubitātes: affirmātesq; pñctā pprio sacramēto p se uel eorū pcuratorē legitime cōstitutū: facta fide de debito p publicū i- strumētū: uel ad minus p unū testē/ si i strumētū seu testiū copia: & facul- tas exhibitionis haberi poterit i promptu: Et si pars iuraret se dictas pro- bationes in prōptu nō habere: & suspicionē adeo urgere q̄ i mora tem- poris piculū eēt ad minus facta fide de debito p iuramētū partis capi: & detineri possint & debeāt. Et teneant ptās & ei⁹ Vicarius quotiēs fuerit requisiti p creditores pñctos: pñctos eorū debitores facere detineri: & co- rā se duci sub fida custodia anteq̄ mittant ad carceres: & eos sup eorum defensionib⁹ audire. Et si detētus ipse satisfdare uoluerit de iudicio sisti- dādo fideiussores uel pignora/ ad carceres nō mittat: sed detētus ipse re- laxet in pristinā libertatē. Si uero satisfdare noluerit seu non poterit: & debitū cōfessus fuerit seu negauerit: mittat ad carceres: seu aliter tute cu- stodiāt officialis piculo: seu custodis carcerū put ei uidebit. Et de custo- dia seu carceribus nō relaxet: donec creditori fuerit de debito satisfactū & de expēsis: seu si debitū liqdū nō fuerit: satisfdatū fuerit de iudicio si- sti p debito & expēsis: Seu si debitū fuerit i diē uel sub cōditiōe satisfda- tū fuerit de soluēdo debitū in diē: uel cōditiōis euētum: seu debitor ipse a petito fuerit absolutus: seu cum creditore aliter in concordia fuerit.

Iura m arbitror

Potestas pñcti arbitri
cōpellendi nuncvide si i iuramentis addit
nota.De hac materia pñctis
supr Latine tractat
in s. pñctis. i. i. i. i.
actio. incipiendo a n.
uq; ad n. 98. fol. 10.
in pñctionem ingratamsupra missu fieri nō de-
bet

Int. nō habet locū qñ

compromissio uenit

in pñctionem

fol. 67.

Et ubi detentus ipse debitum pro quo detentus fuerit negauerit/teneatur & debeat iudex eidem creditori ad probandum de eius iure & causa decem dierum terminum assignare seu statuere: si probationes habuerit in ciuitate comitatu uel districtu Fani. Et si extra ciuitatē comitatū uel districtū Fani in prouincia Marchia & Romandiolā probationes haberet de quo fide fieri sufficiat proprio iuramento creditoris. xx. dies seu maiore terminum arbitrio iudicis statuendum pro longitudine & maiori distantia loci assignare & statuere teneat & debeat. Quos dies & terminum eidem actori auctoritate presentis statuti prefigimus & prefixi intelligantur & si aliqua iudicis assignatione ad probandum & probatum habendum de eorum iure creditoribus antedictis: infra quos predicti creditores probasse debeant de eorum intentione. Quibus elapsis si eorum intentione non probauerint relaxet detentus predictus: & qui detineri fecerit eidem detento in simplum dāna & expensas in duplum satisfacere compellatur etiam sine aliqua condemnatione fienda: taxatione de expensis factis per detentum eius sacramento declaranda omnibus remediis opportunis etiam personali detentione si opus fuerit. Et si detentus aliquis dicere uellet seu assereret se in iuste detentum pro eo maxime quia assereret se non fore suspectum nec fugitiuum: & detineri facientem redarguere de piurio uel let/petendo se relaxari: terminus eidem competens assignetur arbitrio iudicis ad probandum de eius idoneitate & suspicionem purgandam. Et si probauerit se non fore suspectum relaxetur. Et qui illum detineri fecerit pena periurii secundum formam statutorum comitis Fani puniantur: & in expensis in duplum detento eius sacramento declarandis nihilominus condēnetur: si autem non probauerit de eius non suspicionem: habeatur pro legitime capto absque quod aliter captura de ipso facta fuerit iustificata nisi ut supra est expressum. Interim tamen quādiu purgata fuerit suspitio predicta detentus ipse detineat & detentus permaneat. Nisi satisfacere uoluerit de iudicio sibi coram iudice & se presentando ad carceres seu pristinam custodiam redeundo si suspicionem iuratā seu causam suspicionis pro qua detentus fuerit non purgauerit. Teneat insuper qui aliquē uoluerit facere detineri: ex causa superius allegata eadem die in scriptis apud acta petitionē qualē quālibet porrigere in qua ad minus causam obligationis: & debiti quantitatem & suspicionis causam cuius occasione fecerit debitorem uel uult facere detineri/exprimere teneat & de ipsis fidem facere prout superius est expressum. Et possit predicta petitio porrigi: & commissio de detinendo fieri: Et alia circa ipsum necessaria de quibus superius est expressum parte absente & non citata: tempore quolibet et feriato in honorem dei.

Et idem seruet in reo detento relaxando. Et non possit aliquis detineri ex forma presentis statuti qui tempore obligationis contracta uel postea fideiussorem creditori dederit: seu ubi creditor correū pariter in solidum habuerit obligatum partem idoneū & non suspectum/Nisi fideiussor ipse seu correus idonei non foret seu simili suspitione laboraret: quā post obligationē contractā superuenisset. uel aliter dictus debitor de dolo in debito contrahendo conuinceret.

De officio aduocatorū & procuratorū: & de eorum salariis. Cap. LI.

Statuimus & ordinamus quod aduocati & procuratores ciuitatis Fani teneant & debeant cuiusque petenti aduocationis seu procurationis patrocinium prestat: & consilium & auxilium in aduocando procurando & consulendo prebere/bene legaliter & fideliter & nemini aduocationis uel procurationis seu consilii subsidium denegare audeat uel presumat: sub pena xxv. lib. den. comitis Fani applicanda totiens quoties fuerit contrafactum. Et quilibet possit predictos accusare & denunciare: & habeat medietatem penae & credat denunciati & accusanti cum uno teste. Et quia saepe contingit quod procuratores cupidine lucri causas hominum agunt sine aduocati consilio: ex quo plerumque carum dominis dāna non modica inferunt eorumque procuratorum culpa uel defectu. Volumus quod in questionibus & causis excedentibus summā. xxv. duarum monetarum & aliis causis grauibus & poderosis nullus procurator audeat uel presumat per se solū exercitiū causam assumere sine aduocato: nec facere uel dicere petitionē seu libellum/positiones seu capitula: nec aliam scripturam preiudicalem seu poderosam. Quod si contrafecerit & culpa eiusdem uel defectu dominus in causa succubuerit: parti laesa teneat ad dāna & expensas: quas dominus portauerit seu sustinuerit occasione predicta: quas de facto reficere compellat de plano sine strepitu & figura iudicii & nihilominus arbitrio iudicis puniat. Si uero causam egerit cum aduocati consilio: a pena predicta releuetur procurator: & ad ipsam penam parti laesa teneat aduocatus: si falsum consilium fuerit & malitiose. Ita tamen quod eo casu procuratores ipsi libellum seu petitionē/neque capitula seu positiones/producere audeat uel presumat: nisi scripta seu subscripta manu aduocati causam predictam. Alias si contrafecerit ipse procurator & ex defectu predictarum scripturarum culpam patere: teneatur parti ad dānum & interesse ut supra. Causas autem graues quo ad predicta intellegi uolumus omnes causas pecuniarias excedentes summā uiginti quatuor florenorum monetarum. Ac et omnes causas criminales cuiuscunque quantitas/seu etiam corporales uel diffamatorias/questiones seruitutū & iurisdictionū/censuum & aliarum prestationum personalium. Verum quia nemo cogitur suis stipendiis militare: aut de proprio inuitus beneficium impartiri.

Quin potius dignus censeat mercenarius mercede sua: Vt hi causarū patroni & procuratores nostrae ciuitatis spe aliqua prēmiorū & honorificentia debita/Non autē metu terribili prouocent p stipēdio & mercede tanti eorū laboris & patrocinii q in causis quas fouent impenderit salaria modo infra designato percipere debeant consequi & habere. Aduocati quidem in causis ordinariis qbus libellus offertur/ lis contestat/ & reliqua ex ordine iudicii pagunt/ percipiāt contentiq sint & habere debeant/ p salario bonon. quattuor p quolibet ducato usq ad summam ducatorū quinquaginta: & abinde infra: quā in libello actoris deduce/ ret. A quinquaginta ducatis supra: usq ad ducatos centum/ ultra praedicta habeant pro secundis quinquaginta ducatis/ aduocati bonon. tres pro quolibet ducato. Abinde supra ultra praedicta pro tertiis quinquaginta ducatis bonon. duos pro quolibet ducato: pro quartis autē quinquaginta ducatis ultra praedicta bonon. unū & den. xv. pro quolibet ducato. Intelligendo ducatū in oibus suprascriptis & infrascriptis ad rationē xl. bonon. & abinde supra habeant dicti aduocati quantacūq sit quantitas & ualor rei de qualis seu quāsito agitare/ bonon. unum p quolibet ducato. In causis uero criminalibus si poena fuerit capitalis salariū aduocati sit ducatorū. xxy. si autē fuerit poena abscissionis membri sit ducatorū. xviii. si autem fuerit alia quāuis poena psonalis uel corporis afflictiva sit ducatorum. xiii. Sin autē quāstio fuerit de alia re inextimabili per solidum & libram habeat aduocatus salarium quod illi per iudicē dictae causae fuerit declaratum. Addiciētes q huiusmodi qtitates & salaria suprascripta quae taxata sunt pro primis quinquaginta ducatis non confundantur in aliis. Et sic de ceteris: dū tamen salaria supra & infrascripta aduocatorum/summam & quantitatem uiginti quinq ducatorum. Procuratorū autē dimidiam dictae quantitatis ullatenus non excedant. Procuratores uero pro eorū salariis percipere debeant & habere medietatem quantitatis in causis iam dictis & infrascriptis pro rata quā habet & percipiūt aduocati causarū praedictarum. In causis autem extraordinariis in quibus de plano sine ordinario libello pcederetur tam coram iudicibus q etiam arbitris & arbitratoribus causis breuibus & executiuis: aduocati & procuratores percipere debeant & habere pro salario duas tertias qtitatis quā pro rata percipiūt in causis ordinariis suprascriptis/ prout supra extitit declaratum. Et ipsi aduocati & procuratores p eodē salario & mercede quā i principali causa iam perciperint teneantur eorum patrocinium impartiri in appellationibus/ quae ante sententiam diffinitiuam quomodolibet interponerentur & a meris interlocu-

toriis/ ac etiam restitutionibus in integrum principaliter aut incidenter postulatis in ipsis causis quibus aduocati & procuratores a principio fuissent ordinati & principaliter constituti. In his autē appellationibus quae a sententiis diffinitiuis interpositae essent uel quae uim haberent sententiarū diffinitiuarū reclamationibus/ recursibus/ reductionibus ad arbitrium boni uiri & huiusmodi habeant & habere debeant atq percipere pro eorum salario Ultra id quod i prima causa perciperint duas tertias qtitatis pro rata cuiusq quā in primis causis suprascriptis habuerint. Et prout supra extitit declaratum. Dum tamen causas dictarum appellationū reclamationum/ recursus/ restitutionum/ reductionumq praedictarum in ciuitate Phani contigerit agitari & non alibi ullo modo. Quo casu liceat aduocato & procuratori super salario pacisci & cōuenire cū clientulo pro libito uolūtatis. Declarantes insuper/ q facto libello: seu producta petitione per actorem: & subsecuta responsione rei cōuenti suscipiant & habere debeant & petere possint dicti patroni causarū aduocati & procuratores tertiam partem eorum iam dicti salarii. Alia tertia pars eis soluatur usq ad sententiam exclusiue. Residuū aut post sententiam psoluatur. Teneantur insuper aduocati & procuratores praedicti eorum patrocinium impartiri uiduis & pupillis i paupertate cōstitutis aliisq pauperibus/ miserabilibusq psonis hospitalibus quoq pauperib/ mendicantibus: & causis publicis cōis phani: & quae ad ipsum cōe phani spectarent & pertinerent/ quotiens opus fuerit & fuerint requisiti p medietate minus salarii praetaxati bene legaliter & solcite & sine fraude sub poena decem ducatorū auri quotiens cōtrafactū p eos extiterit in omnib/ suprascriptis: & restitutionis in duplum eius quod dicta occasione suscepierint uel habuerint quoquo modo. uidelicet in casu succumbentiae & condēnationis expensarum factae contra praedictas personas uel in casu aliter ipsae tenerent ad refectionē expensarū nō possit cōtra eos neq p procuratorē neq aduocatū q cōtra eos uel pro eis iteruenerint peti nec exigi/ nisi dimidia salarii supra praetaxati: sed si dictae personae extiterint uictores/ liceat p eorū aduocatis & pcuratoribus cōtra aduersarios ipsarum p expensis in quibus cōdēnari dictos earum aduersarios contigerit uel aliter ad eas tenerent integra salaria exigere: qa priuilegiū de medietate dicti salarii solū & dūtaxat praefatis personis priuilegiatis prodesse uolumus. & tale priuilegiū medietatis uolumus extēdi etiā ad notarios causarum: ut scilicet solū medietatē mercedis sibi p statuta taxata & ordinata ab ipsis psonis priuilegiatis petere possint: & non ultra. Et si actor uel reus spōte soluerint dictis aduocatis & pcuratoribus ultra salaria praedicta

incidat in poena quadrupli eius quod plus soluerint applicanda cōi Fani de facto p officiales ad quos spectat exigenda. Et officialis q in huiusmodi exactione poenae negligēs reperiretur pdat de suo salario lib. xxv. den. p cōi predicto retinēdas. Et quilibet possit accusare & denunciare/ & habeat medietatē poenae p dicta. Et aduocatis & pcuratoribus superscriptis p eorū salariis exigēdis fiat ius sumariū & sine figura iudicii. Et ad id soluedū & satisfaciendū partes de facto sine aliqua solēnitate soluere copellant: sola ueritate inspecta: & appellatione postposita multa idicta pigrioribus captis et per personalem detentionem quibuscūq; feriis dūtaxat in honorē dei exceptis nō obstatibus. Liceat pterea aduocatis & pcuratoribus antedictis ab eorū clientulis forēlibus petere & exigere eorum salaria. Videlicet aduocati bonon. quattuor p ducato. Et pcuratores bonon. duos pro ducato: q̄tācūq; sit quantitas quā in iudicio deducere/ nō obstatē declaratione superscripta/ put ipi aduocati & procuratores elegerint. Ac ēt unicuiq; ciui & comitatio habēti aduocatū ciuē matriculatū in eorū causis licitum sit in eorum causis unum uel plures aduocatos forēses adiungere/ p eo salario quod actū fuerit inter eos/ dūmodo aduocatum ciuē habeat cū salario superius declarato & dicta salaria i oibus casibus predictis elapso quinquēnio a die litis finitae p̄scripta ēē intelligant & ulterius peti non possint.

De immunitatibus & priuilegiis aduocatorū/ seu iudicum atq; procuratorū notariorū/ medicorum/ & magistrorum Grammaticae/ Rhetoricae & Logicae Cap. LII.

Quoniam uirtutibus & scientia peritos ac decoratos p quos utilitati publicae & negociis publicis pertractandis ut plurimum subueniunt/ singulari prerogatiua conuenit honorari. Et ut honoris & praemii p̄textu homines ad scientiarum studia & capescēdas sciētiās inducant: quā nō modicis: sed magnis impendiis ac laboribus acquirunt. Statuimus & ordinamus q omnes & singuli in dicta ciuitate artem p̄dictā publice exercētes/ ac legū doctores seu aliter in iure periti/ iudices & aduocati & aduocationis artem seu exercitium in aduocando seu cōsulendo exercentes: aut procurādo. Notarii exercētes artem notariae medicis phisicis & Cyrogis/ magistri grāmaticae & Logicae ciuitatis phani/ in dicta ciuitate publice docentes: & q filium studentē in aliquo publico studio in aliqua scientia approbata habuerit durante tempore studii: uidelicet patresfamilias cum eorum familiis ad eorū expensas & cōmune dispendium atq; uictum in eadem domo cum eisdē moratibus auctoritate p̄ntis statuti sint & ēē debeant liberi & imunes ab oib; & singulis an-

gariis & perangariis laboreris exercitibus caualcatis guardiis seu custodiis imprestantiis & aliis quibuscūq; muneribus realibus & psonalibus seu mixtis quae imponentur p cōe seu cōtratas dictae ciuitatis seu p capita/ et si collectae p hoīes cōtratae ponerentur p aestimo uel p gradus. Exceptis dūtaxat collectis seu gradibus quae & q generaliter imponentur p cōe Fani & eius cōsiliū p aestima seu p aestimis possessionū singulariū psonarū Et exceptis oneribus gabellae & dationū cōis Fani. Ad quas collectas & grauamina p̄xime dicta dūtaxat eos sicut alios ciues ciuitatis uolumus obligari. Et aliter & alio mō ad onera subeunda realia seu psonalia seu mixta quocūq; noīe censeantur seu nūcupentur cōpelli & exigi nō possint quoquo mō/ sub poena. xxv. libr. den. cui libet cōtrafaciēti/ cōi Fani applicanda & a cōtrafaciēte auferēda de facto/ et si fuerit officialis cōis Fani nō obstatib; aliq; aliis statutis seu cōstitutiōib; seu cōsuetudinib; i cōtrariū faciētib;. Nullusq; pcurator uel aduocat; uel notarius q pcuratiōis uel aduocatiōis uel notariatus officiū exerceret i dicta ciuitate Fani audeat uel p̄sumat nec possit ēē fideiussor/ neq; fideiubere uel se obligare p aliquo sub quouis colore quāsito/ in aliqua cā ciuili uel criminali penes cōe Fani seu aliā priuatā psonā/ sub poena. x. florenorū auri cui libet cōtrafaciēti uice qualibet iminēte a cōtrafaciēte auferenda de facto & applicanda cōi Fani in reparatiōe splagiae seu littoris maripi. Et nihilo minus dicta fideiussio seu obligatio facta cōtra formā p̄ntis statuti non teneat ipso iure. Et huic statuto renūciari nō possit. & renunciatio facta nō ualeat ipso iure. Nisi talis aduocatus uel pcurator uel notarius itercederet seu se obligaret p aliquo seu aliqbus ex eius linea descēdētib; uel ascēdētib;: uel p fratre carnali/ quo casu seu casib; eidem pcuratori uel aduocato uel notario liceat & possit ipse se obligare & itercedere.

De modo & forma & ordine librorū mercatorū. Cap. LIII.

Statuimus & ordinamus q Mercatores ciuitatis phani hñtes & tenētes libros mercatiarū teneant & debeant ipsos tenere bñ & ordinate descriptos & ititulatos & affoliatos & bullatos bulla cōis i singulis chartis & i p̄cipio ipsoz debeant scribere titulū & ititulationē dicti libri: pquā appareat titulus libri: & numer; chartarū. & ad qd liber ipse teneat. Ac etiā teneant & debeant i eisdē libris rōnes & postas quorū cūq; sepatim & de p̄se sub cōgruis millesimo mētib; & dieb; ordinate & successiue scribere sine aliq rasura seu cācellatura suspecta: & quotiēs i eis aliqd cācellare cōtigerit/ teneant & debeant attestari iuxta dictā cācellaturā cām cācellatiōis ipsius/ & aliter & alio mō fides nō det libris mercatorū.

Quod libris mercatorum de fides usque ad certam quantitatem. Cap. LIII.

Voniam mercandi & negociandi frequens usus est & utilitas & mercatores saepe contingit & necesse habent pro eorum mercatibus expediendis creditas facere minutatim: quas et ementibus utile est habere: cum non semper per manibus emptores pecunias habeant. Et iterum hora seu tempus non patitur ut in omnibus quae minutatim ad creditum dantur adhiberi possint testes: ne quod in communi utile est ad particulare mercatorum dispendium uergat. Statuimus & ordinamus quod mercatoribus civitatis Fani & pro creditis per eos factis exigendis fiat & fieri debeat ius summarum sine strepitu & figura iudicii: ac de plano: sola facti ueritate inspecta: Et ad illas persoluedas debitores eorum compellantur pignorum captis & multa idcirco: & ubi pignora haberi non poterunt: per personalem et detentionem si opus fuerit. Et credat & credi debeat de creditis per eos factis concernentibus eorum mercatium duntaxat libris mercatorum civitatis Fani manu ipsorum scriptis bene intitulatis & ordinatis omni suspitione carentibus eorumque arte & mercatium publice exercuerint in civitate Fani & in eorum arte & mercatium fuerint bonae opinionis & famae & uitae. Et qui in nulla fuerint prauitate uitae deprehensi seu publice diffamati duntaxat usque ad quantitatem quinquaginta librarum denarii. cum eorum sacramento praestando in totum omnibus partitis & postis simul computatis. Abide uero supra eorum libris credat cum duobus testibus duntaxat. Et dicti eorum libri & postae in eis descriptae quo ad quantitates praedictas in eis descriptas & contra debitores in praedictis descriptos & eorum haeredes executioni mandentur: ac si foret istra publica ad uoluntatem mercatorum secundum formam statuti positi sub rubrica de executione publici istri. Et praedicta locum habeant in mercatoribus qui in civitate Fani satisfactiones praestiterint de eorum arte & ministerio bene & legaliter exercendo secundum formam statutorum civitatis Fani: quas fideiussiones dari teneantur in civitate singulis annis decembris mensis Ianuarii. Et quilibet mercator & artifex qui in fraude aliqua deprehensus fuerit in praedictis eorum libris priuetur & priuetur intelligatur arte praedicta. & eorum scripturis & libris nulla perpetuo fides detur & a iure sui crediti cadat ipso iure: & in civitate Fani condempnetur in centum libris denarii. Et iterum ceteras fraudes conuenerit: Si quod ex praedicta debiti in libro descripti creditori per debitorem datum fuerit quod in decem libris minime descriptum repiat. Mercatores autem esse intelligantur in praedictis duntaxat intranscripti: uidelicet tenentes fundum panorum/mercium quod uulgari sermone merciarum nuncupantur. Item aromatarum Item tenentes fundum & appotecam lignaminum ferri/coriorum & carum: & si contingerit principale mercatorem qui scripsit liberos & habet praestare sacramentum ut supra praemori anni exactionem creditarum: nolimus eorum haeredes admitti ad dictum sacramentum & exactionem nisi prius fuerint ad illud habilitati per consilium speciale civitatis Fani.

De his qui bonis cedere uolunt. Cap. LV.

Statuimus & ordinamus quod nulli liceat bonis cedere nisi hoc modo

quod coadunato consilio generali more solito uoce preconiata/ueniat debitor personaliter & recte stando dicat in eo consilio coram patre & ceteris consiliariis publice tribus uicibus alta uoce. quia negocia mea male pegi: Itaque creditoribus meis solueri nequeo ullo modo: Ego uolo cedere bonis meis. Et uolo quod hoc ipso tempore sciat a consilio & ciuibus. Et quilibet cedere uolens praestare debeat corporale sacramentum siue iuramentum de manifestando omnia sua bona mobilia & imobilia/qua habuerit ipse uel alius pro eo. Et ipsa manifestare teneatur & debeat: quo iuramento praestito: si ea non manifestauerit & aliquid de bonis suis repiret liceat creditoribus uel creditori suo praedicta bona accipere pro suo debito. Et si aliquid superauerit illud communi applicetur. Et deus debitor nihil alicui creditori cessione facta de suis debitis solueri teneatur. Nisi deus cedens ad pinguiorem fortunam perueniret: quo casu teneatur suis creditoribus reddere. & ipsa cessione facta non possit cedere aliquo tempore ad aliquid officium eligi: & ipso facto careat omni beneficio officio & honoribus: & non intelligatur cessione facta nisi ea fecerit in platea magna in petrono comitis cum panis leuatis publice sono tubae praemisso: ipsum petronum ter nudis natibus percutiendo. De bonis cuius publicum conficiatur iudicium. & curator bonis eius detur ad hoc ut distributio facilius de bonis suis inter creditores habeatur & suo credito non fraudetur. Et patris seu eius uicarius ad petitionem cedere uolentis uel alterius pro eo teneatur & debeat ipse detentore cedere uolenti/facultatem concedere accedendi in consilium generale ad dicendum praedicta: & cessione ut supra facta eundem relaxare propria libertati. Et cessione aliter facta quam supra dictum est non ualeat ipso iure. nec ipsa cessione bonorum fieri possit per debitorem actu fugitiuum: uel per fugam captum. Nec per debitorem ex causa maleficii. nec per foresem contra ciuem & intelligatur cuius quantum ad hoc quod est originarius uel aliter fuerit ciuis Fani: & habitauerit in civitate uel comitatu Fani saltem per decennium cum familia & bonis suis. Nec possit fieri cessione bonorum nisi in casibus a iure civili permissis.

Quod nullus contra rectores uel officiales Fani opponat illos non fuisse officiales. Cap. LVI.

Praesenti constitutione uolumus & firmamus quod nulla persona audeat uel presumat excipere opponere uel allegare aliquo modo uel ingenio per textum alicuius sententiae condempnationis factae uel ipso tempore factae quacumque de causa uel quocumque contractu & processu/qui ille qui talis contractus/uel sententia pertulerit/uel et fecerit in futurum uel sub quo processus fuerit. Non sit neque fuerit pater uel uicarius: siue rector civitatis Fani/seu iudex uel officialis quicumque de causa: nisi in casibus a iure uel statuto permissis: uel nisi ratione excusationis/uel alterius processus facti contra dictam civitatem Fani Vel rectorem ipsius civitatis per ecclesiam Romanam uel eius officiales uel quicumque personam ecclesiasticam auctoritatem habentem. Et si opposuerit sic excipiendo uel aliter ut praemittimus dixerit:

proposita excerpta uel allegata nō admittant. Sed ipso iure sint nulla/nul-
liusq; ualoris uel mōmēti. Et insup pōna. x. lib. puniat cōi Fani/de facto
applicāda: & cū effectu exigēda. Et dicti cōtractus & cōdēnatiōes firmæ
& ratæ pmaneāt. Nec ppter ea possint irritari aliquāliter uel infringi. Et
hoc statutū sit p̄cīlū/ & p̄cīle debeat obseruari: & trahat ad p̄terita p̄ntia
& futura.

De matricula aduocatorū procuratorū & notariorū. Cap. LVII.

Statuiamus & ordinam⁹ qd i cōe Fani de cetero eē & fieri debeat
liber sup matricula aduocatorū/pcuratorū/ & notariorū dictæ
ciuitatis comitatus atq; district⁹ eiusdē. Qui qdē liber matri-
culæ custodiri debeat & teneri i custodia p cācellariū cōis Fani: In q̄ qdē
matricula scribi debeāt noīa oīum & singulorū/aduocatorū/pcuratorū/ &
notariorū ciuitatis cōitat⁹ & district⁹ Fani Aduocatiōis pcuræ & notariæ
& tabellionat⁹ officiū & artē exercētū manu cācellariū cōis Fani: In qua
qdē matricula seu libro matriculæ nemo describi iter aduocatos pcura-
tores & notarios dictæ ciuitatis comitat⁹ uel district⁹ possit/q nō sit ci-
uis comitatu⁹ uel districtualis origine ppria paterna seu auita uel q do-
miciliū i ciuitate comitatu uel districtu Fani nō h̄ret: ac æstimū i cōe fa-
ni/ & onera & factiōes dcō cōi p dcō æstimo nō subiret. Ac ēt nemo no-
tari⁹ de cetero describi possit minor. xx. ānoꝝ & q nō adiuerit notariā ad-
minus p unū ānū. Ac ēt nisi primo p Vicariū ptatis fani & unū ex docto-
ribus legū ciuitatis fani eligēdū p cōsiliū sp̄ale cōis p̄dci diligēter exami-
net/ & p p̄cōsulē collegii aduocatorū/pcuratorū/ & notariorū de oib⁹ su-
pradcis specialiter i arte notariæ & tabellionatus i materia contractū &
ultimarū uolūtātū in duab⁹ seu trib⁹ formis cōtractū & ultimæ uo-
lūtātū tā i uulgarizādo q etiā i legēdo seu notādo litteraliter. Qua qdē
examinatiōe scā & examinato repto idoneo nullū ex p̄dcis & supradcis
patiēte defectū relatiōe facta p dictos examinatores dño ptati & cōsilio
ciuitatis fani. De qua qdē relatiōe cōstare debeat p publicū istm manu
alterius publici notarii: seu manu cācellariū cōis fani mādato & de cōsue-
tia p̄dcōrū dñorū ptatis & cōsiliū i matricula p̄dcā p cancellariū cōis fani
scribi debeat. Et teneat & debeat qlibet uolēs matriculari tpe itroit⁹ sui
iurare ad sacra dei euāgelia manu tactis scripturis se fore ciuē cōmitati-
uū seu districtualē ciuitatis fani originariū origie ppria paterna seu aui-
ta: seu domiciliū i ciuitate fani p qnquēniū habuisse: & æstimū i dcā ci-
uitate h̄re. Ac ēt pmittere de bene & legaliter exercēdo artē p̄dictā aduo-
catiōis pcuratiōis & notariatus: Et de obseruādo statuta cōis Fani d ad-
uocatis & pcuratorib⁹ & de tabellionibus & tabellionatus arte & mini-

sterio loquētibus. Et q ppetuo fidelis & ppiti⁹ erit cōi fani. Et nihil un-
quā faciet uerbo seu opere uel cōsilio quod cedere possit seu eē ad dānū
uel detrimentū enorme seu in subuersionē status pacifici dicti cōis san-
ctæ Romanæ ecclesiæ & dicti cōis. Quodq; si qd sciet fieri uel tractari i
piudiciū & dānū sacrosactæ Ro. ecclesiæ atq; cōis dictæ ciuitatis: Illud q̄
cito cōmode poterit pādet. Quodq; ēt de cetero ipse notarius nō faci-
et: neq; scribet: neq; se rogari pmitter de aliquo istrumēto seu contractu
fictitio seu fraudulēto: & quod cederet ad fraudē tertii: uel ad fraudē &
dānū cōis fani: & cōsiliū seu dominiū dictæ ciuitatis: seu alterius singula-
ris psonæ: seu uniuerſitatis: sub pōna periurii: & aliis pōenis cōtentis in
statutis cōis fani. Et aliter & alio modo nullus ad dictā matriculā aduo-
catorū/pcuratorū/ & notariorū admittat⁹ seu recipiat⁹: neq; iter aduocatos
pcuratores & notarios matriculatos describat⁹ quoquo mō. Et si descri-
ptus fuerit: seu receptus cōtra seu p̄ter formā p̄ntis statuti p nō recepto
habeat⁹: & receptio & admissio seu matriculatio nō ualeat ipso iure: &
nullius sit effectus. Et nihilominus qui cōtrafecerit puniat⁹ pōna. xxv.
libr. deñ. Et plus & minus arbitrio dñi ptatis: Considerata qualitate fa-
cti & conditione personarum. Nullusq; notarius qui non sit matricula-
tus in matricula p̄dicta possit seu audeat in ciuitate comitatu seu di-
strictu phani: inter ciues dictæ ciuitatis: seu etiam forenses: seu inter fore-
sem & ciuem in dicta ciuitate comitatu uel districtu contrahentes confi-
cere publica instrumēta uel scripturas: neq; ad aliquod officium tabelli-
onatus in dicta ciuitate comitatu uel districtu admitti possit: & admissio
si fieret non ualeat ipso iure/ Et similiter nullus possit seu audeat aduo-
care uel procurare in dicta ciuitate comitatu uel districtu qui i dicta ma-
tricula descriptus non fuerit. Et eorū gesta seu instrumēta: uel scripturæ
confectæ & aduocationes uel procuræ factæ contra & p̄ter formā p̄ntis
statuti nō opitulent⁹ in aliquo utentib⁹ & pducētibus & nō ualeāt ipso
iure. Et nihilominus cōtrafaciētes puniant⁹ pōna. xxv. libr. deñ. Et plus
& minus arbitrio dñi potestatis: cōsiderata qualitate facti & psonæ cō-
ditione. Præterea nullus qui non sit doctor iuris ciuiliſ uel canonici uel
licentiatus uel iurisperitus q nō studuerit in iure ciuili uel canonico tē-
pore a iure p̄fixo & ordinato possit in dicta matricula p aduocato de-
scribi & officiū aduocatiōis exercere i dicta ciuitate & eius districtu. Nul-
lus ēt possit i dcā matricula p aduocato pcuratore & notario describi &
officiū pcuratiōis aduocatiōis & notariat⁹ exercere: nisi p̄rio fuerit a dcis
Vicario doctore & p̄cōsule examinat⁹ & p idoneo & sufficiētī cōpro-
bat⁹. Insup teneant⁹ & debeāt d̄scripti i dcā matricula eligere unū aduo-
catū ex eis q uocet⁹ p̄cōsul siue prior d̄ semestri i semestri q possit qncūq;

not q ip̄t p̄p̄t ut n̄cōp
si n̄cōp nō matricul
et ip̄t n̄cōp n̄cōp
T̄cōp L admonēdi de
nt. 83.

Procurator v̄m̄s re
no

sibi uidebitur expedire conuocare in dicta matricula descriptos: & de
aduocatoꝝ pcuratoꝝ & notarioꝝ collegio existētes uel aliquem ex eis.
Et eos & eorū quēlibet inobediētē cū opus fuerit multare usq; ad q̄tita
tē. xx. solidorū & i dcō collegio possint pponi tractari & disponi oia & q̄
cūq; ei uidebuntur utilia & opportuna p utilitate & honore dicti collegii
& quacūq; disposita & reformata i dcō collegio obseruent p quoscūq;
Et officiales requisiti a dcō p cōsule siue priore teneant & debeāt ei p̄sta
re i p̄dcis auxiliū cōsiliū & fauorē. Ciues aut noui q ueniūt ad habitādū
i ciuitate Fani hūtes astimū i cōi. xx. libr. den. seu p̄stātes fideiussōres de
ducētis qnquaginta libris den. de arte aduocatiōis uel pcurā seu notariā
& tabellionatus bene fideliter & legaliter secundum formam iuris &
statutorū cōis Fani exercēdo & obseruādo: & de dimittēdo rogita & p
thocolla iporū i ciuitate fani si eos de ciuitate comitatu uel districtu ei
recedere cōtigerit/recipient & admittātur ad aduocādū uel pcurādū
uel ad cōscribēdū publica istrumēta ac publicas scripturas & acta & ad
quascūq; rogatiōes publicorū istrōꝝ seu publicarū scripturarū seu actōꝝ
& possint & ualeāt p̄dcī ciues noui & notarii cōficerē publica istrā seu scri
pturas publicas: & quacūq; acta publica & rogati cē de quibuscūq; istris
scripturis & actis dū tñ lictis & honestis i ciuitate Fani comitatu uel di
strictu eiūsdē: Ita tñ q i matriculatiōe seu rēceptiōe supradictorū nouorū
ciuiū aduocatiōis uel pcuratiōis seu notariā pitoꝝ & examinatiōis ip
soꝝ debeāt obseruari ea quā sup̄ dicta sunt de aduocatis pcuratorib;
& notariis ciuib; & domiciliū hūtib; i matricula describēdis mō & ordi
ne supradictis. Insup ut i publicis negociis notarii ciuitatis & comitatus
Fani matriculati exerceant: & lucrum ide pueniēs iter eos aq̄liter diuis
da: Statuim; & ordinam; q oēs notarii matriculati i publica matricu
la ciuitatis fani describant & ibussulent i uno bussulo publico/q; serue
tur i capla i q seruant pallutta Magnificorū dñorū priore dictā ciuitatis:
Et quattuor ex dcis notariis ut supra ibussulatis singulis q̄tuor mēsis
sorte extrahant de dcō bussulo: q quattuor notarii sic extracti: intelligā
tur & sint p electis a cōsiliariis electiōariis extractis in cōsilio gñali dictā
ciuitatis ad eligēdū notarios ad ciuilia: Et notarii extracti & electi ut prae
mittit soluerē teneant p dcā electiōe qlibet suo electionario ducatū unū
auri p ei; electiōe/ & nō ultra: anteq̄ itret ad bācū: & q sic extracti & ele
cti fuerit teneant & hēant stare ad bācū ciuiliū carū i prima & i secūda in
stātia: & et criminaliū in secūda instātia dictā ciuitatis p mēses q̄ttuor cō
tinuos & nō ultra. Et q quāsi fuerit progationē dicti temporis quoquo
modo uel a consilio generali uel ab aliquo superiore aut gubernatore/
ipso iure sit & habeatur pro casso & amoto a matricula & a bussulo

dictorū notarioꝝ: & nō possit ullo tēpore: Nec i ppetuū āplius i dicta ci
uitate uel districtu aut comitatu Fani artē notariā exercere: sed sit & hēa
tur p ifame. Et dcō tpe quattuor mēsiū durāte nullus ali; notari; neq;
pcurator possit se itromittere: aut scribere lras: acta: & alia p̄tinētia ad ci
uiles cās sub pōena qnq; ducatoꝝ ipso scō applicandoꝝ p dimidia ipsis
notariis p eorū itereē: & p alia dimidia camerā cōis Fani p q̄libet uice &
q̄libet scriptura cōtra p̄dictā phibitiōē scā: & dicti notarii sedētes ad di
ctū bācū dictis t̄pibus teneant & debeāt hēre & facere bastardellos de p se
& libros extēforū: & i bastardellis debeāt sūmatim scribere oia acta: quā
postea ifra duos dies debeāt extēse i scriptis redigere i libro extēforū: & et
tenere ifilzas & oēs alias scripturas affoliatas & numeratas p abacū/ac et
publicatas: & et facere unū aliū bastardellū i quo sit reptonū oīum actō
rū sub pōena duorū ducatoꝝ auri p quolibet & q̄libet uice q cōtrafactū
fuerit applicāda ipso scō p dimidia officiali faciēti executionē: & p alia
dimidia cōi fani. Et dñs ptās dictā ciuitatis/ut p̄dcā obseruent efficacit;
teneat sub pōena librāꝝ. xx. de suo salario retinēda p quolibet notario/
& q̄libet uice/ finito tpe quattuor mēsiū p qualibet muta notariorū di
ctos libros/scripturas/ifilzas/bastardellos & acta sibi p̄ntari facere ifra .x.
dies a die finiti officii p quēlibet notariū: & illa ispicer & obseruari: & ca
su quo iuenerit dcōs notarios nō obseruasse: ipsos de scō puniat: & dcās
pōenas exigat: alias i suo salario cōputent: & nihilominus p̄dcā obserua
ri faciat p dcōs notarios. Insup decernimus q donec dcā ibussulatio fu
erit finita p extractiōes dictorū notariorū: nullus alius notarius q iterim
cōtingeret matriculari/possit aut debeat pōi i dcō bussulo: sed debeat ex
pectare nouā ibussulationē. Itē uolum; q qucūq; notarius: q sorte fuerit
extractus ut supra: teneat stare & sedere p seipsummet ad bācū & exer
cere officiū/ & nō p substitutū: & casu quo uoluerit aut posuerit substitu
tū sit: & hēat p remoto i ppetuū a matricula dictorū notarioꝝ: & nō pos
sit ampli; i bussulo poni: aut describi: Et nihilomin; acta quā scribi cō
tingerēt p ipm substitutū nō ualeāt neq; teneāt ipō iur: & talis sic scribēs
teneat ad itereē ptis. Itē statuimus q qlibet notarius: q fuerit sorte extra
ctus ut supra: nisi fuerit absēs a territorio fani: uel ifirmus ifirmitate du
rabili & ipeditiua arbitrio & iudicio medicorū: uel nisi fuerit de priori
bus uel de alio officio dictā ciuitatis ipediēte dictā extractiōē: teneat ac
ceptare dictā extractiōē: & officiū exercere/ & sedere ad bācū p se ut su
pra: Et casu quo recusauerit (dictis impedimentis cessantib;) laceretur
& penitus abstrahatur de dicto bussulo: & loco ipsius alius extrahatur:
et talis qui recusauerit siue fuerit primo extractus uel secundo aut ter
tio et laceratus fuerit ut supra: non ponatur neq; describatur amplius

Nota potius

in dicto bussulo usque ad nouā imbussulationē fiendā. Itē uolum⁹ q̄ dicti Notarii ut supra extracti & sedētes ad bāchū nō possint neq; debeāt sub pœna uni⁹ ducati q̄libet uice dū sedēt ad bāchū & ius reddit⁹ aliqd loq; neq; dicer de his quā p̄nēt ad officiū pcurator⁹: sed solū uacēt & uacat⁹ neq; dicer de his quā p̄nēt ad officiū pcurator⁹: sed solū uacēt & uacat⁹ debeāt officio scribēdi diligēter & tacite. Itē uolum⁹ q̄ si aliq; seu aliq; debeāt officio scribēdi diligēter & tacite. Itē uolum⁹ q̄ si aliq; seu aliq; ex dcis notariis matriculatis & extractis ut supra fuerit d̄ comitatu: & do miciliū habuerit i comitatu Fani finito tpe dcōz quattuor mēsiū teneā tur & debeāt eoz libros/bastardellos/izilzas & acta i dcō tpe cōfecta di mittere/relaxare & cōsignar alicui pbo notario de ciuitate fani & i ciuita te cōmorati: de q̄ cōsignatiōe roget cācellari⁹ cōitatis fani. ut q̄libet hñs itereē: & actis p̄dcis idigēs illa possit ispicer & hñe p suis occurrētis solu ta debita mercede sub pœna ducator⁹. x. p quolibet & q̄libet uice qua cō tractatū fuerit: & dcī libri & acta fuerit exportata extra dictā ciuitatē ap plicadōz ip̄o facto cōi fani p duob⁹ tertiis: & p alio tertio officiali exe quēti. Insup uolum⁹ q̄ fiat un⁹ ali⁹ bussulus de oib⁹ notariis matricu latis: quoz un⁹ singulis duob⁹ mēsi⁹ debeat sorte extrahi: q̄ habeat p se & nō p substitutū stare & sedere ad bāchū dñorū cōsulū ciuitatis Fani & durāte dcō tēpor nullus ali⁹ notari⁹ possit se itromittere i dcō officio Debeat tñ dcūs notari⁹ extract⁹ acta i libro dcōz cōsulū scriber & publi care ad ppetuā memoriā sub pœna duoz ducatorū applicadōz dñis prio rib⁹ ciuitatis fani p tpe existētib⁹ p ornamēto dom⁹ p quolibet & q̄li bet uice q̄ cōtractatū fuerit: & si dicti notarii extracti ut supra acceptaue rit: & iceperint sedere ad dictū bācū cāz ciuiliū & dñorū cōsulū & dictū officiū exerceat: teneāt & debeāt i dcō officio p̄seuerar toto tpe p̄dcō sub pœna qnq; ducator⁹ auri applicada p duob⁹ tertiis cōi fani & p alio ter tio officiali exequēti nisi aliqd iustū ipedimētū supuenerit.

De modo & forma & ordine pthocolloz notariorū ciuitatis fani.

Cap. LVIII.

S Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ oēs & singuli notarii ciuitatis fani co mitatusq; uel district⁹ eiusdē teneant & debeāt eorū uinculo sa cramētū hñe & tener librū unū seu quaternū seu plures colligatū & bñ ordinatū: i quo oēs & singulas rogatiōes quorūcūq; cōtractū & ultimār uolūtātū scriber & poner debeāt sub breuitate scribēdo i eisdē substātaliter quoscūq; cōtractus & ultimas uolūtates añū /mēsē/diē/ac locū & testes rogati istrumēti. Qui qdē liber siue quatern⁹ rogationū & pthocolloz ititulat⁹ eē debeat i sui p̄cipio. i qua ititulatiōe notari⁹ ip̄e attestetur & attestari debeat qualiter liber ip̄e est liber rogationum & prothocollorum suorum hoc modo uidelicet. Hic est liber in quo continentur prothocolla & rogationes mei talis Notarii & de quibus

rogat⁹ ero seu fui Anno dñi. Milleſimo. cccc. &c. Annū tñc currētē & nō men pōtificis ēt absq; idictiōe ānotādo sub dieb⁹ & mēsi⁹ ifrascriptis. Et post dictā intitulationē se subscribat: Et dictā intitulationi attestet⁹ eius signū apponendo. Et omnia & singula istrumēta seu scripturā cō tractū quorūcūq; seu ultimār uolūtātū quā ordinato modo in dicto libro pthocolloz & rogationū scripta eēt & reperirent manu dicti no tarii intelligant & habeant p pthocollis & rogationib⁹ dicti notarii: & redigi possint in publicā formam: nō obstatē q̄ singulariter cuilibet cō tractui seu ultimā uoluntati seu scripturā in dicto libro existenti nota rius ip̄e non attestaret⁹ de ip̄is se fuisse rogatū seu se nō subscripsisset eis dem: pœna cuilibet notario cōtrafaciēti i p̄dictis uel aliquo p̄dictorū cētū solidorū Fanensiu: Et plus & minus arbitrio Iudicis inspecta quali tate facti & conditione personaz. Et nihilominus teneant ad interesse singulaz personaz quā dānum passā forent propter defectum notarii nō tenētis prothocolla sua debite ut superius est exp̄ssum. Et p̄dicta lo cum habeāt dūtaxat & effectū in futuris rogatiōib⁹ quorūcūq; cōtractu um & ultimār uolūtātū de quibus notariū rogari cōtigerit.

De nouis ciuib⁹ recipiendis.

Cap. LIX.

S Tatuimus & ordinamus q̄ quilibet bonus uir ueniēs Fanum ex alterius ciuitate uel territorio aut iurisditiōe Volēs recipi in ciuē nouū ciuitatis Fani: & ibidē habitare ppetuo: debeat saltē infra tres ānos a die quo uenerit ad habitādū petitionē suā in scriptis of ferre dñō potestati: & consilio speciali ciuitatis Fani qui pro tēpore fue rint: uel qui tñc in officio reperirent /cōtinentē nomē & p̄nomen eius: & nomen ciuitatis uel loci. Vnde sit: & quā artē uel ministeriū scit facer uel exercere & operari intēdit: & qualiter se petit in ciuem nouū dictā ci uitatis recipi ab eisdem auctoritate cōsiliū ciuitatis p̄dictā. Et si talis peti tio fuerit per dictū potestātē & cōsiliū approbata locū obtineat. et quod super ea p maiore partē consiliariorū fuerit firmatū executioni mādēt: & fiat & fieri debeat. Et si qdem cōtingat firmari in dicto cōsilio aliquē in ciuem debere recipi: teneant⁹ officiales ipsum recipere: Ita tñ ut ante eius receptionē promittat: & expresse asserat & corporaliter ad sacra dei euangelia tactis manualiter scripturis iuret cancellario dicti cōis Fani: & pro ipso cōi & rectoribus /q̄ non est alicuius seruus fidelis uel ascripti tius: sed uere liber. Et q̄ infra annum a tēpore suz receptionis compu tandū /habeat & acquirat uere & nō fice domū uel habitationē ppriā i dcā ciuitate uel burgis /uel possessionē aliquā i districtu Fani saltē æsti matiōis qnquaginta flor. & de ea sibi æstimū ascribi faciet ifra dictū tps:

vide f. l. eo. sup.
ubi ē mōn⁹.

Et quod esse intendit et erit perpetuus ciuis & habitator Fani: & ad plenam iurisdictionem merū & mixtū imperiū subiectionis rectorū eiusdē. Et q̄ de dicta ciuitate nō discedet p̄ domicilio alio trāsferendo: sub pœna centū libr. deñ. & obligatione omniū suorū bonorū. Et q̄ erit ppetuo dicto cōi fidelis. tāq̄ uerus ciuis & fidelis eiusdem. Et cōtra dñs & dictū cōe nil quod ad ipsius cōis & regiminis eius detrimētū emergat faciet. Neq̄ alicui cōtra dictū cōe & dñs gubernatores & officiales eiusdē dānum dare uolenti auxilium consilium seu fauorem dabit. Credētias & secreta dicti cōis nemini pandet. Et omnia quæ ad dicti cōis & regiminis eiusdē dānum cedere sciuerit q̄ cito cōmode poterit reuelabit. Exercitus caualcatas & alia quæcūq̄ onera psonalia faciet completo tempore Immunitatis eiusdē. Et collectas uel gradus æstimi soluet ut alii ciues Fani. Recæpto autē tali iuramento dictus dñs potestas uel eius iudex nomine dicti cōis & cōsili aptis brachiis amplectēdo i signū puræ dilectionis recipiet talē uolētē ciuē eē: & ut p̄mittit iurantē & promittētē: dicēdo recipimus te in ciuem nouum ciuitatis Fani: & imunitatē tibi cōcedimus ordinatā. Immunitas autē dictorū nouorū ciuiū auctoritate & uigore p̄ntis statuti debeat eē talis: uidelicet: q̄ dicti noui ciues recæpti secundū formā p̄dictorū statutorū huiusmodi sint & esse itelligantur p̄ tps decem ānorum proxime sequentium liberi imunes & exempti ab oib⁹ & singulis oneribus realibus & mixtis cōis p̄dicti. exercitiis caualcatas In laboreriis & custodiis tā diurnis q̄ nocturnis: Excepto tñ tempore quo populus Fani eēt in exercitu uel generali caualcata. Quo casu possint compelli ad custodias diurnas & nocturnas ut alii ciues Fani: aliis eorū imunitatibus nihilominus firmis manentibus. Et exceptis laboreriis splanxiæ punctarum & murorū Fani: & collectis in consilio populi p̄ æstimo positis siue imponendis. Nec liceat dictis nouis ciuib⁹ fictitiæ uel simulatæ ab aliquo ciue uel districtuali recipere contractum uenditionis uel acquisitionis alicuius possessionis uel domus in fraudem p̄sentis statuti. Nec alicui ciui uel districtuali p̄ fraudem uel simulationē eis possessiones uel domos uendere uel concedere pœna nouo ciui. xxv libr. deñ. Et alii cuilibet ciui concedenti in fraudem uel simulate quinquaginta libr. deñ. Et nihilominus emptio uel acquisitio talis rei ipso iure non teneat nec taliter acquirenti imunitas p̄dicta in aliquo possit p̄ficere. Et intelligatur i fraudē facta uenditio alienatio & acquisitio. Si nouus ciuis qui dicitur acquisiuisse domū uel possessionem de ea infra dictum tempus anni. Instrumentum uenditionis & alienationis nō habuerit: uel possessionem eiusdem rei corporalem adeptus non fuerit:

Et in ea continue nō permanferit a tempore alienationis & acquisitionis. Ultra domos autem uel possessiones p̄ eos acquisitas infra dictū tps anni/postea dicti ciues noui uendere & alienare nō audeant in fraudē huius statuti: nisi causa meliorandi aut de nouo meliorem & ampliorē acquirēdo: quod indubitātē appareat infra tertiam diem post alienationē eorum: alias in pœnam incidant. xxv. libr. deñ. Et acquirens uel contractū de ipsa ab eis recipiens/ si non appareat de melioratiōe eiusdē q̄titatis pœnā incurrat. & cōtractus de dicta re factus siue alienatio: sit ipso iure nullus & nulla. Noui p̄terea ciues discedere uel recedere nō audeāt de ciuitate Fani uel eius districtu cā se transferendi ad alium locū: & ibi domicilium uel habitationē constituendi & morandi: Et ciuitatē & domicilium Fani deserendi: pœna centū librarū pro quolibet. Et pro dictis pœnis/ & qualibet earum itelligant & sint omnia eorū bona obligata expresse auctoritate p̄ntis statuti cōi p̄dicto: tā posita in æstimo iporum/ q̄ omnia alia quæ habuerāt. Instrumenta sane dictorum nouorū ciuiū cōscribantur & fiant per cācellarium dicti cōis qui pro tēpore fuerit pro conuenienti salario: Et fiat quidem liber p̄ ipsum: qui manere debeat in archiuio dicti cōis nouum oium & singulorū nouorum ciuiū. Qui liber exemplatus scribi debeat expēsis cōis cū aliis iuribus & scripturis cōis p̄dicti. Potestas & Vicarius aut ei⁹ iudices uel officiales nō possint eosdē ciues nouos ut supra continetur recæptos ab eis promissa & inita & debita seruantes p̄ totum tēpus p̄dictū ratione alicuius oneris psonalis realis uel mixti molestare exigere pignora mulctare uel cōdenare: collectis æstimi supradicti dūtaxat exceptis: & si cōdemnarent uel mulctarent cōdenatio & mulcta sit ipso iure nulla. Et pignora si q̄ essent ablata restituant/ nec ob talē cōdenationem & mulctā exactio fieri possit cōtra ciuem nouum uel eius bona: pœna potestati & uicario cōtra p̄dicta facienti. xxv. libr. deñ. & cuilibet alii officiali decē libr. deñ. p̄fato camerario dñorū irremissibiliter applicanda. Sed eis & hzredibus eorū ut p̄mittitur p̄fata imunitas ad plenum seruetur. Statuto lege uel reformatione facta uel fiēda in cōtrariū i aliquo nō obstāte.

De prothocollis notariorum defunctorum in publicā formā redigendis.

Cap. LX.

S Tatuimus & ordinamus/ q̄ si alicui notario fuerint cōmissa p̄thocolla siue rogatiōes defuncti tabellionis/ seu uiuētis aliquo iuris seu facti impedimento ipediti/ p̄ quod nō posset notarius ipse ipeditus ut supra ex p̄thocollis eius i publicā formā redigere. & oia & singula instrumēta seu cōtractū uel ultimā uoluntatum: & cuius

cūq; alterius gñis scripturarū in rogationibus & prothocollis & interrogaciones & prothocolla dicti notarii existētia & reperta nō suspecta nec cancellata: sed omni prius uicio carentia: redigere possit & ualeat i publicam formam & perficere scripturas & instrumenta exinde eodē modo & ordine sicuti ille notarius cuius fuerint dicta prothocolla & consuetus erat in uita sua perficere: non obstante q; in rogationib; eiusdē notarii defuncti scripta reperiāt circa clausulas seu capitula instrumentorū: & scripturarum hęc dictio &c. Quas clausulas possit extēderē & supplere & ordinate scribere secūdū naturā dicti contractus & ipsius contractus accidētia quæ in ipsis cōiter apponunt & apponi uisitatū est: & secūdū ritum morē & consuetudinē aliorū instrumentorum similiū & scripturage dicti defuncti notarii ut consueuerat seruare tēpore suæ uitæ in clausulis & scripturis prædictis & similibus instrumentis & ultimis uoluntatib;: Et sic confecta robur obtineant: & sint firma: uelut si ei; q; prothocolla fecerit fuissent propria manu scripta & completa. Et possit filius uel hæres illius cuius fuerint prothocolla in publicā formā redigere ipsa prothocolla dūmodo sit publicus notarius: & approbatus. Vel alias ille filius siue hæres secūdū formā statuti examinatus de p̄dca materia loquens: qui uoluerit esse notarius &c. Et talia prothocolla sic in publicā formā redacta p̄ notariū ut p̄mittit aut filiū uel hæredem robur plenū obtineant & firmitatē: ac si per notariū qui prothocolla scripserit facta fuissent. ¶ Addimus insuper q; si inter scripturas alicuius notarii extra librum rogationū ordinatū reperiret aliqua cartula seu cedula: in qua de scriptū foret aliquod instrumentū seu ultima uoluntas: dicta scriptura nō habeat p̄ prothocollo uel rogatione notarii: nec in publicam formam redigatur: nec redigi possit per notariū substitutū ut superius dictū ē: nisi ipsa scriptura haberet subscriptionem notarii attestantis in eadē se de cōtentis in eadē fuisse rogatū: & ipsam inter partes uerbotenus publicasse seu nisi aliter per testes de rogatiōe & publicatiōe cōtētorū in eadē p̄ notariū inter partes facta fides foret. Volumus tñ q; in defectū notarii absentis a ciuitate Fani comitatu uel districtu seu aliter ipediti: adeo q; ei; copia pro aliquo instrumentō de quo fuisset rogatus in publicā formam redigendo haberi non posset: & opus esset alicui autēicatione alicui; instrumenti notarii prædicti. Et peteret aliquis aliquod singulare instrumentū ex prothocollis eius redigi ratione alicuius particularis interesse: q; tūc & eo casu ad requisitiōē talis petentis habita fide de interesse petentis per eius sacramētū: & de impedimētis notarii qui de illo rogatus existerit p̄ legitimas probatiōes: p̄tās Fani seu eius Vicari; possit redactio-

nē i publicā formā & trāsumptionē fiendā ex prothocollis dicti notarii ipediti alicui idoneo tabellioni cōmittere: qui dictū instrumentū ex prothocollis p̄dictis auctoritate p̄ntis statuti facta cōmissione p̄dca de qua constet per publicū instrumentū redigere possit i publicā formā. Cuius sumpto & trāsumpto fides plenaria detur: ac si de ipso instrumentō rogatus primordialiter extitisset. Cōmissio autē de prothocollis & rogitis notarii defuncti fiat p̄ potestātē & cōsiliū generale Fani i ipso cōsilio: de qua fiat publicū instrumentū manu cancellarii cōis Fani. Et p̄dca sic de cetero uolumus & statuimus iuiolabiliter obseruari. Et dūtaxat locū habeant & effectū in futuris cōtractibus de quibus notari; rogari cōtingeret. Intelligētes q; nūq; possit releuari aliquod instrumentū quod alias fuisset factū: nisi parte citata cōtra quam releuaretur.

¶ De imunitate ueniētū ad habitādum i ciuitate Fani. Cap. LXI.

¶ Vm rei publicæ intersit hoibus liberis augeri & repleti: ut ciuitas Fani eiusq; districtus & comitatus hominib; repleat & ex teri ad ueniēdum ad habitādum in dicta ciuitate comitatu uel districtu Fani imunitatis p̄mio alliciant: Statuimus & ordinam; q; oēs & singuli q; de cetero ueniēt ad habitādum p̄petuo i ciuitate Fani seu eius comitatu uel districtu cū eorū familiis atq; rebus sint & esse itelligant auctoritate p̄ntis statuti imunes per tres ānos cōtinuos. Et si emerint aliqd immobile: & fecerint caput æstimi/ sint & eē itelligant p̄. x. ānos a die aduentus eorum imunes & exēpti ab oibus & singulis muneribus & onerib; realibus & personalibus seu mixtis. Angariis & perangariis & aliis q;buscūq; quouis nomine censeant ordinariis seu extraordinariis quæ i dcō cōi imponerent seu imponi cōtingerēt. Nec possint p̄dictorū occasione realiter uel p̄sonaliter seu quomodolibet molestari p̄ aliquē officialē cōmunis Fani. sub pœna qnquaginta libr. den. cōi Fani applicanda: & restitutionis dupli dāni & itereffe p̄dictorū & toti; eius quod ab ipsis extortū fuerit cōtra formā p̄ntis statuti. Exceptis datiis & gabellis ordinariis dicti cōis & collectis uel gradibus/ quæ in dcō cōi p̄ æstimum & ratione æstimi p̄ librā seu solidū æstimi cuiuslibet æstimati in dicto cōmuni pro rebus & possessionibus æstimatis in dicto cōmuni quas in dicta ciuitate comitatu seu districtu haberent. Ac etiam caualcatis uel exercitibus generalibus dicti cōis quādo totum populum seu partē eius ad mutas uel ad quarteria propter guerram dicti cōmunis cōtingeret equitare: seu ad aliquem locum se transferre/ pro defēsa dicti cōmunis & regiminis dictæ ciuitatis/ & offēsa inimicorum eius qui insidiarentur eidem.

*non pot. uelocim
de sua uoluntate
ciuitate*

*nota g. s. Cap. Lix. co. l.
p. x. ānos a die uen
t. ciuitate*

Ac etiam a custodiis fiendis tempore guerra urgētis: uel alterius neces-
sitatis iminentis in dicto cōis: Ac etiā excapta reparatione punctarum &
splagiā a mari cōmunis Fani: & collectis & grauaminibus quibuscunq;
quaratione prædicta imponderentur a quibus neminem uolumus excu-
sari. Et si prædicti uenientes ad habitandum in dicta ciuitate comita-
tu uel districtu prout superius est expressum alibi ante prædictū accessum
deliquissent: extra tamen territorium cōmunis Fani & regiminis dicti
cōmunis & dictam ciuitatem regentis: Per officialem dictæ ciuitatis &
cōmunis prædicti seu quemuis alium in ære uel persona molestari non
possint. Si uero ex contractibus uel quasi seu quomodolibet antedictū
accessum ad habitandum ut supra aliis forensibus & his qui in dicta ci-
uitate & comitatu uel districtu domicilium non haberent tenerentur &
obligarentur & obligati essent quauis ratione uel causa occasione & præ-
textu debitorum prædictorum per tempus decennii supradicti molesta-
ri non possint realiter uel personaliter per aliquem officialem cōmunis
phani: sub pœna supradicta. Et nihilominus quod factum fuerit con-
tra eos contra formam præsentis statuti non ualeat ipso iure.

Ciues uero comitatiui seu districtuales ciuitatis phani origine pro-
pria uita uel paterna qui a dicta Ciuitate comitatu uel districtu se ab-
sentassent ante publicationem præsentis statuti cum eorū familiis & ali-
bi morarentur: ad dictā Ciuitatem comitatu seu districtum habitādo p-
petuo cum eorum familiis redeūtes/ prædictis imunitatibus per quin-
quēniū continuū gaudeant ipso iure. Quod tamen intelligi no-
lumus de bānitis qui pro crimine aliquo bāniti forent: & rebellibus di-
cti cōmunis qui ab eorum bānis & condemnationibus liberati & exem-
pti & cum dicto cōmune reconciliati non forent: quibus ad dictā Ci-
uitatē comitatum uel districtum accessus sit & esse intelligatur quomo-
dolibet interdictus. Eorum bānis seu condemnationibus uel rebellio-
ne durātibz. Et qui ad dictā Ciuitatem comitatum uel districtum pro
habitando ut superius est expressum uenientes prædicta imunitate gau-
dere uoluerint: se præsentēt cum eorum familiis coram domino pote-
state phani. Et eorū nomina & prænomena & loca unde ueniunt ad di-
ctam Ciuitatem: & in quibus hactenus moram traxerint scribi faciāt per
Cancellariū cōmunis phani: qui eorū nomina & prænomena & omnia
& singula ad mandatum præfati domini Potestatis Consiliariorū de cō-
silio speciali & de eorū conscientia & uoluntate in libro ordinato ad p-
dicta scribere teneatur: anotando annum mensem & diē accessus eorum
sub pœna decē librag deñ. si cōtra fecerint in prædictis. Et ut nota sint

nomina ueniētiū/ uolumus & ordinamus/ qd occasiōe p̄dca pro cōe Fa-
ni fiat unus liber in quo scribantur noia p̄dictorū seriatim put supius est
expressum: q teneat sub custodia cācellarii dicti cōis. Et q oēs & singu-
li in dicto libro descripti gaudeāt imunitatibus supradictis: & teneant p̄
dicti tēpore eorū aduētus pmittere & iurare & fideiubere stare & morari
p̄petuo i dicta ciuitate comitatu uel districtu: & inde nō discedere cū eo-
rum familiis: & p hoc oia sua bona obligare: Et p̄dictū statutū iuiolabi-
liter obseruet p̄ officiales cōis Fani: sub pœna quinquaginta libr. deñ.

De imunitatibus tombariorū hominū Fani & eius districtus.

Cap. LXII.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ qd qcuq; uoluerit eē tōbarius: uel uene-
rit ad laborādū super possessionibus hominū de fano uel eius
districtus: uel habitatiū seu domiciliū habentiū i dicta ciuitate
Fani uel eius comitatu & districtu libere possint uenire & stare sup ipsis
possessionibus: & nō possint cogi per potestatē uel officialē aliquē ei⁹ uel
cōis siue p familiares alicui⁹ ipsorū facere hostē uel caualcatā uel labore-
rium cū bobus uel psonis: aut soluere collectā p laborerio. Nec aliquod
aliud onus reale uel personale subire/ nec p̄sam uel buccas soluere. Sal-
uis dānis datis per eos uel familiares ipsorū. Et collectis & grauaminib⁹
realibus seu psonalibus quæ iponerent p p̄ctis & splagiā & muris ciui-
tatis Fani repandis ad quæ teneant sicut alii ciues & districtuales ciuita-
tis Fani. Et de hoc teneat iquirer dñs ptās eiusq; iudex & officiales & fa-
cere seruari: sub pœna. xxv. libr. deñ. de suo salario cōi Fani soluēda pro
quolibet tōbario quē grauauerit: aut grauari permiserit cōtra formā p̄-
dictā. & officiali cuiilibet alii. x. libr. deñ. & cuiilibet maiori guardiano syn-
dico singulari personæ uillæ seu loco districtus Fani grauamen imponē-
ti dictis tombariis uel ab eis uel eorū altero exigēti. v. solidos deñ. pœna i-
ponat pro quolibet & qualibet uice. Et pœna soluta a grauamine præ-
dicto desistere. Et si quid abstulisset tōbario restituere cōpellat. Et q nō
intelligent esse tōbarii quo ad prædicta onera euitāda qui morant: uel
imporerum morarent infra foueas burgorū uel subburgorū ciuitatis
Fani uel alibi extra p̄tūbas & possessiones ciuiū: seu comitatiuorū ciuita-
tis Fani: seu aliarū psonarū de quibus supra per eos ut tōbarios laborādōs.
Sed tōbarii illi eē itelligent q i una familia uel domo habitātes & stātes
in cōmunionē cū bobus laboraret ānuatim p octo salmis grani uel bla-
di & Lx. texeras Vineæ uel ad minus quinquaginta ciuiū: seu aliarū prædi-
ctarū psonarū p se ipsos ēt si dictæ res essent i diuersis locis dūmodo sint
eiusdē dñi & patroni: Et si plures fuerint q starent diuisi & sepati teneā-
tur laborare p quolibet ipforū ut superius est expressum.

Quod laboratoribus soluatur in sero.

Cap. LXIII.

Statuimus & ordinamus pro publica & euidēti utilitate laboratorū & pauperum ciuitatis & districtus phani: & quarūlibet aliarum personarū uenientiū in easdem. Cū in lege domini sit scriptū & præceptū non tenebis mercedē operariū a mane usq; in sero: q; quilibet ciuis & comitatus Ciuitatis & districtus phani: & quilibet habitator eorūde: seu quiuis alius teneat & debeat soluere laboratori seu laboratoribus per eū cōductis ad laborandū in quolibet laborerio d suo labore & mercede in sero diei laboratiōis impēse. Et si qs laboratoribus nō soluerit in sero: & ipse uel ipsi cōquesti fuerint apud Iudices officiales & curiā cōmunis phani: tunc dicti officiales & iudices summarie: & de plano omne strepitu Iudicii: & figura cessantibus: & absq; aliqua p/ relatione & onere expēse ad uoluntatē ipsorū laboratorū tales conductores eis laboratoribus soluere omni exceptione remota penitus compellant. Vel alias captis pignoribus irremissibiliter arceantur. Et de onere & de omni eo quod cōuentū fuerit inter eos: dūmodo mercedē a statutis taxatam non excedat/ & de dānis interesse & expēsis. Saluo q; si aliquid apportauerit Laborator in sero cōtra formā statutorū phani: non possit aliquo modo de condēnatione conqueri: Vel ab eo aliquid petere occasione eius salarii uel mercedis.

De locationibus domorū: & cottumis bestiæ & afflictibus possessionū & aliarū rerū.

Cap. LXIII.

Statuimus & ordinamus q; in locationib; domorū & cottumis & ratiōe afflictus siue cottumi possessionū & bestiarū debeat fieri ius sūmariū sine strepitu & figura iudicii: Intelligēdo q; si aliquis debeat habere ab aliquo suo debitore pro afflictu siue cottumo alicui rei possit facere cedulā ad ipsum pignorādū p quātitate cottumi sibi debiti: quæ cedula habeat loco citationis: in qua cedula cōtineat q; titas: & qua ratione/ quis pignoret: & ad petitionē cuius. Et si reus pignoratus per illā cedulam: quæ uocat uoluntaria/ sentiret se grauatum debeat actorē cōueniri facere/ & corā iudice petat illā cedulā reuocari facere/ si uiderit reū indebite grauātū. Si autē uiderit q; iuste actor petat: tunc pronūciat illā cedulam esse loco petitiōis productā: & fundamētū iudicii sup cedulam faciat. Et reo assignare debeat terminū duorū dierum ad respōdēdū dictæ cedulæ: Et in casu quo nō cōparuerit reus elapso termino triū dieg: tunc fiat secunda cedula/ uigore cuius pignora extrahantur. Et si reus interim uenerit non audiat: nisi primo solutis expēsis secūda cedula & deinde secutis/ ad hoc ut prima maneat loco citatiōis & pe

tionis. Si uero reus uoluerit probare solutionē cōpensationē/ pactū aliquod/ uel aliquod aliud ius assignetur terminus triū dierū ad probādū & plus & minus arbitrio iudicis qualitātē facti & negocii & rei petita: & idē fiat actori in casu/ in quo reus negauerit locationē uel cottimū uel afflictum pro quo factæ fuerunt prædictæ cedulæ. Adiciētes q; omnia bona mobilia debitorū inuecta & illata i domū cōductā sint specialiter obligata locatori & creditori prædicto pro pēsiōne dictæ domus. Et q; ipsi cōductores nō audiant in eorū excusationibus nisi prius facto deposito de quantitate petita uel idonea pēsiōne satisfatione. Et cōductores prædicti teneantur & debeant soluere infra sex mēses ab initio locatiōis cōputandos medietatē pensionis unius āni/ & in capite nouē mensiū soluere aliā medietatē pensionis dicti āni. Et similis ordo subsequatur: si cōtigerit domos ad pēsiōnē refirmari per alios ānos. Et si cōductor p tres mēses ante finē āni domū cōductā nō renūciauerit: dicta domus sit & cōtelligatur ipso iure esse per eum recōducta pro alio anno proxime sequenti. Et idē intelligat de locatore. Et quæ dicta sunt de domibus intelligantur etiā itidem de locatiōe fouearū a grano.

Quod extatibus masculis ab intestato fœminæ nō succedant.

Cap. LXV.

Statuimus & ordinamus q; deinceps nulla fœmina sine expressa uolūtate ei; de cui; successiōe agatur succedat patri: auo: uel pao paternis ab intestato: superstitē aliquo filio masculo: & ex masculis dicti aui seu p/ aui Vno uel pluribus agnatis legitimis & naturalibus ipsi; defuncti laicis ciuib; phani: & habitatoribus ciuitatis prædictæ uel eius comitat; tēpore mortis eius de cuius successiōe tractabit/ & de iure cōi tūc succedere ualētibus & actu succedētib;: Ipsa tñ fœmina exclusā ppter masculos: ut supra/ si nō est legitime dotata p defunctū: de cui; successiōe agatur/ debeat legitime dotari p ipm uel ipsos masculos ipsam excludētes. Et intelligat legitime dotata p defunctū/ uel dotāda p masculos succedētes/ si hēat legitimā eius quod habitura esset ab intestato i successiōe ipsi; defuncti ex bonis ipsius uel masculorū excludētū. & si nō hēat tñ debeat suppleri usq; ad legitimā pdictā p ipsos masculos succedētes. Et ptās & eius uicarius & alius q;libet ad quē iurisdictio in futurū spectaret: hēat in dicta dote cōstituēda dāda supplenda & assignāda cū effectu: ut supra libe; arbitriū pcedēdi pñūciandi & exequēdi summarie de plano sine strepitu & figura iudicii sola ueritate inspecta ēt ex officio pntis auctoritate statuti. Et pdcā locū hēant in pteritis pntibus & futuris.

Bona debitoris i domo illata sunt obligata

unde. l. s. m. p. 75.

Locatio fouearū a grano

Stante ipso Stante, p/ p/ p/ nō ante ip/ qñ i ip/ p/ q ab intestato succedat nō. 107. 2. p/

dos legitime qñ dicit

De successione ab intestato & intestabilium. Cap. LXVI.
 Via rei publice interest ut cippus dom⁹ cōseruet^r ne oīs mascu-
 lorū labor inter extraneos lares diuidat^r domusq; destruat^r. Et
 plerūq; homines deueniāt ad inopiā diuitiasq; amittāt/qb⁹ de
 pditis lordeſcit dignitas familiarū. Iccirco in successiōib⁹ ab intestato uel
 sine testamēto & intestabiliū tale ius seruet^r/q; filia fœminā & descēdē-
 tes ab eis nō possint ab intestato succedere patri auo uel p̄auo si ex eis aut
 aliquo eorū remāserit unicus filius masculus siue plures aut nepotes ma-
 sculi unus uel plures nati ex filio uel filiis ipsius mortui. Et matri auia
 uel proauia mortua nō possint ab intestato succedere fœminā/aut de-
 scēdētes earū si remāserint filii masculi unus uel plures aut nepotes ma-
 sculi unus uel plures nati ex filio seu filiis psonā p̄mortuā descendētes
 ab ipsa matre auia uel p̄auia: sed i quolibet casu p̄dcōg mulieres illā si
 dotata nō essent debeant cōgrue dotari secūdū facultatē patrimonii &
 psonarū qualitātē. Et si ipsa fœminā nō dotarent cōgrue possint ab hā-
 redē petere bona illius hāreditatis & ea habere & tenere quousq; fuerit
 cōgrue dotata: nō obstāt aliqua alienatiōe facta de bonis hāreditatis p̄-
 dicta. Et si frater nollet maritare sororē: aut eandē uellet maritare icon-
 grue uel inderēter: Vel ad eā maritādā esset inhabilis: tūc duo exproxi-
 mioribus cōsanguineis ipsorū: unus uidelicet ex latere paterno: & alius
 ex latere materno debeāt eādē maritare secūdū facultatē patrimonii &
 qualitātē personarū. Et si ipsi cōcordes nō essent: eligat^r tertius p Vicariū
 potestatis uel p̄ipum ptātē q per tēpora fuerit: & duo ex dictis trib⁹ pos-
 sint secūdū facultatē patrimonii eādē libere maritare & dotē cōstituere.
 Et cōtra id qd factū fuerit p ipsos frater nō possit uenire/uel aliqd oppo-
 nere aliqua ratiōe uel cā. & fiat electio dictorū duorū cōsanguineorū &
 tertii ad petitionē cuiuscūq; cōiūcti dicta fœminā p̄dicta narrātis & pe-
 tētis corā dicto dño Vicario. Itē q mortuo patre ab intestato si remāserint
 filia fœminā psonā mortuā: & remāserint fratres carnales dicta psonā
 defuncta unus uel plures tūc filia fœminā & dicti fratres carnales suc-
 cedāt & succedere debeant aqualiter & uiriliter in bonis & hāreditate
 dicta personā defuncta. Itē mater & coniūcti/ex latere materno tātū
 nō possint ab intestato uenire ad successiōē filii uel filia: Vel eorū de-
 scēdētū si remāserit filius frater uel soror psonā mortuā: Aut filius fra-
 tris. uel filius sororis: Aut patruus uel frater patruelis unus uel plures ex
 latere paterno psonā defuncta: Et in eo casu tū quo ex psona defuncta
 supesset mater & patruus mater possit succedere in quarta parte hāredi-
 tatis personā mortuā & in residuis tribus partibus succedat patruus:

siue zius paternus uel filius: siue filii patruī seu fratres patruelis.
Et mortuo fratre ab intestato sorores succedere non possint: si remā-
 serit unus frater carnalis uel plures ex latere paterno & materno uel sal-
 tem paterno. Aut filii ipsius fratris. Et sorores si maritatae non essent in
 aliquo supradictorū casu debeant congrue dotari de bonis fratris de-
 functi prout superius de aliis dictum est: & idē seruetur in sororibus ab
 intestato decedentibus. Item si remāserit patruus personā defuncta so-
 rores ipsius defuncti solum in quarta parte defuncti fratris succedāt ēt
 si dotatae essent. Si autem dotatae non essent debeant congrue dotari p
 ut superius dictū est. **Et debeāt filii & nepotes & alii successores quā-**
 do ex persona defuncti essent fœminā dotandā secundum formā su-
 pradictā ex bonis defuncti facere inuentariū omniū bonorum patris &
 matris: Aui auia proauī seu proauia uel alterius psonā cui succederent:
 Ad hoc ut dicta filia sorores aut neptes uel alia fœminā dotādā ex bo-
 nis defuncti nō possint i aliquo defraudari. Et illud inuentariū dicti suc-
 cessores facere teneant^r infra mēsem: a die mortis defuncti cui succede-
 rint. Et si dicta fœminā dotata essent secundum formā præsētis statu-
 ti non habeāt ulterius regressum ad bona paterna seu materna occasio-
 ne suā legitimā uel alterius successiōis. Ab intestato. Extantibus aliis q
 succedere possint secūdū formā statuti loquentis de successiōibus ab
 intestato supradictam: sed debeāt earum dotibus stare contētā & tacitā
 & in ceteris casibus præsētis statuto non expressis neq; specificatis serue-
 tur ius cōmune. non obstāt q in hoc statuto expressa sit ratio cuius ui-
 gore nolumus aliquam fieri extensionē ad casus non expressos. Et prae-
 dicta locum habeāt in futuris & in personis de nouo decedētibus.

De sententiis executioni mādandis. Cap. LXVII.

Statuimus & firmiter ordinamus/q; dominus Potestas & Vi-
 carius phani & quilibet alius ad quem spectaret/teneantur: &
 debeant sententias & praecepta quae in rem iudicatam transi-
 uerint etiam absq; actorum productione nisi iudex arbitraret^r acta etiā
 esse necessaria executioni mandare confestim & q celerius fieri poterit si
 est idoneus debitor in bonis ipsius debitoris Vbi bona extaret. Et si est
 de fuga suspectus/uel alia suspitione/fieri possit executio primo loco ēt
 in persona: & missum uel missos in tenutā manutenere & defendere: ni-
 si cōtra ipsam sententiam nullitas opponeret^r. Dū tamen alias non esset
 d nullitate actū exp̄ssa uel tacitā p appellationē secūdū formā statutorū
 cōis fani d appellationib⁹ loquētū: seu solutio/seu quis alia liberatio alle-

quid sup^r est m^r p^ratru
 fr^r patruelis/ uel n
 Asi. 22. 2. p^ratru

vide. f. i. ratis addu
 p^ratru

pro p^ratru p^ratru
 p^ratru p^ratru p^ratru
 p^ratru p^ratru p^ratru
 p^ratru p^ratru p^ratru

pro p^ratru p^ratru
 p^ratru p^ratru p^ratru
 p^ratru p^ratru p^ratru
 p^ratru p^ratru p^ratru

garetur post sententiam facta: quo casu præstitis sacramento calumniae a parte opponente / & satisfactio de reficiendis expensis / supersedeatur in executione prædicta per octo dies a die oppositionis prædictorum uel alicuius eorum numerandos: Infra quos opponens / exceptionem oppositam & quicquid aliam quam opponere uellet / & de iure posset / probasse teneatur. Quibus elapsis & prædictis exceptionibus non probatis procedatur ad executionem sententiae uel præcepti petitam: & calumiose opponens ac excipiens in libris quibus & plus & minus arbitrio potestatis inspecta negotii qualitate puniatur applicandis pro dimidia parti & pro alia dimidia comuni phani. Prædicta etiam locum habeant in laudis & arbitriis seu arbitramentis & declarationibus quibuscumque arbitrorum seu arbitratorum & amicabiliu compositorum.

De capitibus solidorum non tollendis a ciuibus uel comitatu uel incolis uel habitatoribus ciuitatis uel comitatus Fani. Cap. LXVIII.

NE subditi pluribus quam deceat grauentur expensis: hoc statuto sancimus quod nullus officialis ciuitatis uel comitatus Fani cuiuscumque status gradus & conditionis existat: audeat possit uel presumat quouis quæsito colore ultra salaria ordinaria eis deputata quicquid percipere uel habere pro eorum emolumentis & premio. Nec pro capitibus solidorum ex primis causis ciuilibus: seu causis appellationum ordinariis uel extraordinariis uel commissariis uel delegatis a ciuibus uel uillicis uel comitatu: Vel incolis: uel habitatoribus ciuitatis: uel uillarum: uel castrorum: Vel districtus ciuitatis Fani: sub poena quadrupli eius quod accipitum fuerit pro quolibet contrafaciente: & uice qualibet qua fuerit contrafactum: Et qui aliquid dederit seu obtulerit dictis officialibus pro dictorum occasione quadruplum eius quod dederit comuni phani soluere compellatur. Circa receptiones uero & examinationes testium examinatorum per dictos officiales in dictis causis habeat ipse officialis examinatus pro labore examinationis tantum ut consuetum est bonon. duos pro quolibet teste: examinato & expedito: A forensibus tamen officiales prædicti in causis prædictis percipere possint pro capitibus solidorum: bonon. unum pro ducato / quantitatis petite pro quolibet forense: seu a qualibet parte forensi coram eis uel eorum altero litigante: Hoc modo uidelicet tertiam partem capitum solidorum prædictorum ante litem contestatam. Aliam tertiam partem lite contestata. Aliam uero tertiam partem lata diffinitiuam sententia: In causis uero summaris & extraordinariis de quibus supra fit mentio in statutis sub rubrica de iurisdictione militis

Potestatis. & rubrica in quibus causis extraordinarie procedatur percipere possint a forensibus tantum medietatem eius quod supra dictum est pro eorum capitibus solidorum. dummodo in quacunque causa summam septem florenorum monetæ non excedat: Et si contingerit exemptum a solutione capitum solidorum succumbere & in expensis condemnari: ad restitutionem prædictorum parti quæ soluerit teneatur. Addentes quod nullus officialis esse exactor / nec ueteres gradus cum capitibus solidorum exigere / poena centum librarum possit.

De solutione fienda militi socio & familiae potestatis: & plazariis in executionibus fiendis in ciuilibus. Cap. LXIX.

STatuimus & ordinamus quod potestas ciuitatis Fani uel eius officiales pro capturis & executionibus fiendis in ciuilibus causis non possint exigere petere uel habere ullo modo pro salario seu mercede beroariorum & familiae ipsius potestatis ultra ordinem infra scriptum uidelicet: in ciuitate phani in quocumque loco fuerit dictæ ciuitatis: bonon. unum pro quolibet famulo seu beroario: & bonon. unum pro plazario illo quem secum duxerint. Extra ciuitatem in tibus & aliis locis ab infra scriptis bonon. tres. In uillis bonon. quattuor. In comitatu & castris ipsius comitatus citra metaurum bonon. quinque. Extra metaurum uero bonon. sex pro quolibet beroario seu famulo & plazario illo quem secum duxerint. Pro militibus autem socio dicti patris seu alio eius officiali qui a parte requisitus accederet ad decimas capturas & executiones fiendas cum dictis beroariis seu famulis & plazario habeat & habere debeat duplum eius quod uni prædictorum supra est deputatum secundum distinctionem dictorum locorum & dictas executionum mercedes & taxas non possint petere neque accipere uel ab aliquo tollere etiam si gratis & sponte darentur: nisi prius facta & perfecta executione & nisi prius creditore satisfacto: sub poena librarum decem comuni phani applicanda qualibet uice qua contrafactum fuerit in contentis & in prædicto statuto ordinatis. Addentes quod ad dictas executiones fiendas non possint potestates & alii officiales mittere & destinare ultra duos familiares seu beroarios & unum plazarium pro qualibet uice & qualibet executione. Et si maior numerus esset necessarius stet petitioni partis familiam petentis ad cuius petitionem potestas maiorem numerum mittere teneatur: officiales autem prædicti in executionibus collectarum impositionum & aliarum ad commune phani spectantium absque mercede & gratis suum officium impartiri teneantur: nisi aliter per consilium speciale dictæ ciuitatis fuerit ordinatum.

soluunt milites

milites non possunt aliquid accipere a reductore tanquam

uide. l. 3. cap. 6.

*ut si prius seu app. ordi-
is uel extraordinariis non
hinc capitibus solidorum.*

l. 3. cap. 87.

minutus merces

enly & vide. l. 2.

cap. 1.

De non alienando aliquā rē litigiosā. Cap. LXX.

Valūtiæ & scandali materia auferat: Statuim⁹ & firmiter ordinamus q̄ si quis libellum recaperit uel solū citatus fuierit occasione alicuius possessionis rei mobilis uel imobilis/quā tēpore libelli uel solius citationis detineret: non possit dictā possessionē seu rem in alium aliquo titulo uel aliquo ingenio trāsferre: nisi cū auctoritate iudicis causa cognita. Et si contrafactū fuerit: nil ualeat ipso iure. & nihilominus talis transferens cadat in pēnam. xvj. lib. & ille in quē trās tulerit nullum ius acquirat in dñio seu possessione: & translatio ipsa sit nulla imo possit contra illū qui sic alienauerit uel alteri concesserit/ pcedi ad sententiam & executionem rei sic alienatæ fiendā ac si non alienasset/ & ac si uere possideret/ & totus processus ualeat pleno iure: ac si nulla translatio in alium facta esset. Et si ille recipiens/ uel alius ius habens ab eo uel prætēxto eius ex illa tali acquisitione quoquo modo de iurē uel de facto cōtēderet/ seu quāstionē faceret euincenti cōdēnet cōi Fani in x. lib. den. Et nihilominus de re ipsa nullatenus audiat. Et intelligat res esse litigiosa p solā citationem factam ut supra.

De p̄tio statim soluēdo ubi nō fuerit termin⁹ cōstitut⁹. Ca. LXXI.

Statuimus q̄ in emptiōe cuiusq̄ rei si nō fuerit terminus cōstitutus de p̄tio soluēdo/ intelligat statim solutio fiēda de p̄tio p emptorē: & ptās & ei⁹ uicarius teneant eam statim facere fieri ab emptore/ si alicui eorū a uēditōr q̄rimonia moueret. Si uero emptor non solueret ad mandatum potestatis p̄tium debitum rem ipsā emptā sine peioramento aliquo restituere teneat si uenditor eam uoluerit. qd si res uendita tradita non fuerit/ uenditor tūc possit eā alteri uēdere siue emptor fuerit soluēdo siue non/ si uēditōr ipse uoluerit. Et nihilomin⁹ emptor teneat uēditōri ad dāna expensas & interesse.

De pretio uini & olei soluendo infra. xx. dies ad plus a die datæ arræ Cap. LXXII.

Statuimus & firmiter ordinamus/ q̄ quilibet qui ab aliquo uinū uel oleū emerit/ & arram dederit dicto uenditori/ teneat ipse emptor & debeat anteq̄ uinū uel oleū detur eidem emptori infra. xx. dies ad plus a die emptionis dco uenditori p̄tium soluere in pecunia numerata: nisi aliter conuentum fuerit inter partes. & elapso dco termino uenditor sua auctoritate & sine requisitione fiēda dicti emptoris uinū uel oleū uēdere possit alteri. Necnō ipse emptor teneat satisfacere dicto uēditōri dānū expensas & interesse quod & quas sustinuerit dicta de causa: & arrā datam uēditōri reddere non teneatur.

De credēdo illis qui miserint laboratores p̄ quanta parte diei defecerint laborando. Cap. LXXIII.

Statuimus & firmiter ordinamus/ q̄ si q̄s miserit uel mitti fecerit aliquos laboratores ad eius possessiones laborādū. Et p̄dicti laboratores occasione pluuiæ: siue pp ludū inter eos factū: uel qualicūq̄ alia cā p̄diderit operā: credat de p̄ditiōe dictæ operæ sacramēto dñi famuli nūciū Castaldi laboratoris uineæ uel alterius possessionis cuiuscūq̄/ p̄ q̄ta parte diei ipsius p̄diderint operā/ & nō sit solutū eis/ nec soluatur nisi pro rata diei qua laborauerint.

De non existēdo tutor uel curator pupillorū uel adutorū ciuiū Fani nisi fuerit cōtinuus habitator Fani. Cap. LXXIII.

Statuimus & firmiter ordinam⁹ q̄ nulli liceat pupillorū ciuiū Fani tutorē uel curatorē eē: nec bonorū iporū administratōrē existere: nisi fuerit ciuis cōtinuus habitator ciuitatis Fani uel comitatus: & nisi idoneos dederint fideiussores approbatos p̄ approbatorē cōis Fani iuxta id qd p̄ statuta i fideiussorib⁹ maleficiorū cautū ē. Ad hoc ut ciues Fani & habitatores possint litigare cōtra minores & iura eorū cōtra eosdē uel ipsorū tutores seu curatores cōseq̄ qd locū hēat i p̄teritis & futuris. Et hoc nō intelligat de tutore q̄ eēt i testamēto relictus.

De donatiōib⁹ legēdis in cōsilio gñali. Cap. LXXV.

Statuimus p̄cise & firmiter ordinam⁹/ q̄ donatio alicui uel aliquib⁹ scā quæ ascēderet ultra ualorē trecētarū lib. nō ualeat/ nisi fuerit lecta corā ptāte i cōsilio gñali infra sex mēses a die donatiōis factæ p̄ notariū publicū: q̄ de lectiōe ipsa publicū cōficiat instrumētū cui alter notarius publice se subscribat. Et donatio ultra dictā q̄ritatē ascēdēs aliter scā nullius sit ualoris/ & p̄ cassā irrita fictitia simulata fraudulēta & nō scā hēatur nō obstāte quacūq̄ clausula renūcia & iuramēto in ipsa apposito. Et p̄dcā nō uēdicēt sibi locū i donationib⁹ factis uel faciēdis per aliquā mulierē matri fratri seu fratribus mortuo patre testato uel itestato/ uel patri eo uiuēte/ de bonis mulieris auētitiis ex testamēto uel ab intestato: seu de bonis paternis uel maternis occasiōe supplemētū uel alia quacūq̄ cā. Nec ēt si i instrumēto uēditōis diceret̄ Qd totū illud plus qd res uēdita ualeret siue sit modicū siue imodicū donauit emptori irreuocabiliter iter uiuos & cet. Nec i donatiōe pp nuptias. Nec ēt i donatiōib⁹ possessionū & bonorū donatorū ab aliquo uel aliquib⁹ positæ seu positorū extra districtū & comitatū ac iurisdictionē ciuitatis Fani de qb⁹

*tutor & curator pupilli
ciuis & de fideiussoribus
approbatus & approbato*

non solvantur collectæ seu gradus cōmuni phani. Et hoc statutum si
p̄cisum & uendicet sibi locum in p̄teritis p̄sētib⁹ & futuris.

De officio & mercede notariorū banca. Et de mercede & lucro nota
riorū phani de rogitis & instrumētis. Cap. LXXVI.

Statui⁹ & ordinam⁹ q̄ notarii bācā ciuiliū cārū: & cetero
tarii dicta ciuitatis suā artē & officiū exercent bona fide legalit
ter & sine fraude. Et q̄ optat p̄miū q̄sq; labor/ & dign⁹ ē mer
cenari⁹ mercede sua: Valeat & possit q̄libet notari⁹ recipere p̄ suo labori
cro seu mercede p̄ infra scriptis reb⁹ & scripturis put̄ infra taxatū ē uidelicet

Pro commissione citationis & relatione den̄ septem. den̄. vii.

Pro accusatione contumaciæ dena. quattuor. den̄. iiii.

p̄ p̄ductiōe q̄rūlibet petitionū libelloꝝ exceptionū & caplōꝝ. den̄. xii.

Pro q̄libet p̄ntatiōe cuiuslibet p̄curatoris i quolibet actu fiēda. den̄. iiii.

Pro p̄sentatione citati den̄. sex. den̄. vi.

Pro licentia de sup̄pignorando den̄. sex. den̄. sex.

Pro licentia de pignorado in actis scribēda. den̄. duodecim. den̄. xii.

Pro licētia de relucendo pignus den̄. den̄. vi.

Pro p̄cepto in cōfessum facto & in actis redactō bonon̄. unū. bon̄. i.

Pro quolibet p̄cepto in cōfessū facto & i publicā formā redactō &
parti uolenti dato a decē libr. infra solidos quinq; solid. v.

A decem libr. usq; ad. xxv. libr. solidos septem. solid. vii.

A. xxv. libris usq; ad quinquaginta libr. solidos decē. solid. x.

A quinquaginta libr. usq; ad cētū libr. solidos duodecim. solid. xii.

A centum libr. usq; ad ducentas libr. solid. quindecim. solid. xv.

Ab inde uero supra quantacūq; q̄titas fuerit solidos uiginti. solid. xx.

Pro primo decreto in actis redactō a. xxv. libr. infra solid. solid. iiii.

A. xxv. libr. usq; ad quinquaginta libr. solid. septem. solid. vii.

A quinquaginta libr. supra usq; ad centum solid. decem. solid. x.

A cētū uero libr. supra q̄tacūq; fuerit q̄titas solid. duodecim solid. xii.

Pro relutione tenutæ solidos duos. solid. ii.

Pro cōmissione gridæ & relatiōe cuiuslibet gridæ solid. duos solid. ii.

Pro secūdo decreto i actis redactō usq; ad. xxv. libr. & ab idē infra. solid. v.

A. xxv. libr. supra usq; ad quinquaginta libr. solid. octo. solid. viii.

A quinquaginta libr. supra usq; ad cētū libr. solidos decem. solid. x.

Ab inde uero supra q̄tacūq; fuerit q̄titas solid. uiginti. solid. xx.

Et p̄ autentico p̄dictarum scripturarū in publicā formā parti uolenti
dato duplum eius quod acciperet in quolibet casu p̄dictorum.

Pro prima scriptura examinationis cuiuslibet testis habeat notarius

bonon̄. duos: & totidem habeat examinador.

Pro prolatiōe diffinitiuæ sentētiæ a. xxv. libr. infra solid. q̄nq; solid. v.

A. xxv. uero libr. supra q̄tacūq; fuerit q̄titas solid. duodecim. solid. xii.

Pro diffinitiuā sentētia parti uolenti i publicā formā a. xxv. libr. infra. sol. x.

A. xxv. libr. supra usq; ad quinquaginta libr. soli. q̄ndecim. solid. xy.

A quinquaginta libr. usq; ad centū solid. uiginti q̄nq; soli. xxv.

A cētū uero libr. usq; ad ducētas solid. xxxv. libr. i. sol. xy.

A ducētis uero libr. usq; ad q̄dringētas bonon̄. triginta. bon̄. xxx.

A q̄dringentis aut̄ libr. usq; ad. ccccc. libr. bon̄. quadraginta. bon̄. xl.

A. ccccc. uero libr. supra q̄tacūq; fuerit q̄titas ducatos duos. duc. ii.

Pro aliis autē scripturis occurrētibus in litib⁹ p̄dictis soluat̄ ad rōnē
cartarū: quarū quālibet carta sit & eē debeat sexaginta lineaz. Et quāli
bet linea cōtineat in se duodecim distiōes/ p̄ qua carta qualibet habeat
unū bon̄. uidelicet mediū a qualibet partiū. Et p̄ autentico seu copiis au
tēticis bon̄. duos pro qualibet carta a parte copias uolente.

Et de scripturis quæ fieri cōtingerit/ corā arbitris seu arbitratorib⁹ seu
cōmissariis soluat̄ merces seu salariū mō supradictō. Et hoc ē locū habe
at in causis appellationum.

Pro instrumēto tutelæ & curæ ad negocia cuiuslibet minoris seu ma
ioris p̄digi & furiosi & cuiuscūq; cui darē tutor seu curator ad negocia
cū inuētario tutelæ seu curæ cuiuscūq; patrimonii seu hāreditatis usq;
ad cētū libr. p̄ prima scriptura bon̄. septē / p̄ autentico bon̄. quatuordecī.
A cētū libr. supra usq; ad tricētas habeat p̄ prima scriptura bonon̄. decē
& pro autentico bonon̄. triginta.

Ab inde uero supra usq; ad quingentas libr. pro prima scriptura bon̄. xy. &
pro autentico bon̄. quadraginta.

Ab inde uero supra quantacūq; fuerit quantitas pro prima scriptura bo
non̄. uiginti/ & pro autentico bonon̄. sexaginta.

Pro rogito instrumēti procurationis etiā ad exigēdū actoriæ & curæ ad
cās & ad exigēdū bonon̄. unū: & p̄ autentico bonon̄. decem.

Pro rogito instrumēti procurationis ad causas & ad negocia bonon̄. unū
& pro autentico bonon̄. quindecim.

Pro instrumēto mutui seu depositi emptiōis & uēditiōis & dationis i so
lutū dotis donatiōis inter uiuos trāsactiōis finis restitutiōis dotiū & p̄
mutatiōis & foccitæ q̄tatis cētū libr. den̄. Et ab idē infra p̄ rogito unū
bonon̄. & pro autentico in publicā formā dādo bonon̄. q̄ndecim.

Ab inde uero supra usq; ad ducētas libr. bonon̄. uiginti. & nihil aliud p̄
taxa primi centenarii.

A ducētis uero libr. usq; ad. cccc. bon̄. xxx. & nihil aliud p̄ taxis p̄dictis.

A. cccc. lib. usq; ad. cccc. bonon. q̄raginta. Et nihil aliud p̄ taxis p̄dcis.
A. cccc. lib. usq; : cccc. bonon. sexaginta. Et nihil aliud pro taxis p̄dcis.
Ab octingentis lib. usq; ad mille/duc. duos & nihil aliud p̄ taxis p̄dcis.
Pro instr̄o cottimi seu laborerii terraz & uinearum pro rogito bonon.
unū & pro autentico in publicā formā dato bonon. decem.
Pro testamētis & ultimis uolūtibus uidelicet pro rogito cuiuslibet bo
noneñ. quattuor.
Pro autentico uero testamēti in quo patrimoniū seu hāreditas testatoris
fuerit ualoris centum lib. & abinde infra bonon. uiginti.
A centum lib. supra usq; ad ducentas lib. bonon. triginta & nihil aliud
pro taxis p̄dictis.
A. cc. lib. usq; ad. cccc. lib. bonon. xl. & nihil aliud p̄ taxis p̄dcis.
A. cccc. usq; ad. Vc. libras bonon. sexaginta & nihil aliud p̄ taxis p̄dcis.
A. Dc. lib. usq; ad mille/ducatos duos & nihil aliud p̄ taxis p̄dcis.
A mille usq; ad duo milia lib. duc. quattuor & nihil aliud p̄ taxis p̄dcis.
A duabus millibus lib. usq; ad tria milia. duc. quinque & nihil aliud pro
taxis p̄dictis.
A trib⁹ milib⁹ lib. usq; ad. iiii. milia. duc. sex & nihil aliud p̄ taxis p̄dcis.
A quattuor milibus lib. usq; ad quinque milia/duc. septem/ & nihil ali
ud pro taxis p̄dictis.
A quinque uero millibus libris supra quācūq; fuerit quantitas ducatos
octo : & nihil aliud pro taxis p̄dictis.
Et idē per omnia obseruetur in donationibus causa mortis
¶ Et quā de testamētis deā sunt/locū habeāt i institutis hāredib⁹ ueni
entib⁹ ab intestato. In institutis autē aliis recipiāt & recipe possint notarii p̄
dicti & ultra q̄titates p̄dcas i quolibet p̄dictoz casuū tertiā ptē ultra taxa
tas q̄titates q̄n ueniētes ab intestato istituunt. Et si in instrumēto nō cōti
neat aliq̄ certa q̄titas sed aliud ut res mobilis uel imobilis uel aliqd aliud
nō q̄titas & eēt differētia inter partē & notariū de mercede ipsius notariū
soluēda p̄ suo instrumēto uel scripturis secūdu taxas supradictas tūc de
ualore rei contenta in ipso instrumento uel scriptura stetut dicto ipsius
partis cum suo sacramento ad delationem domini iudicis. Et hoc tantū
quo ad debitum & mercedem notarii. Nisi contrarium probaretur.
¶ Addentes q̄ ubicūq; & quādocūq; contigerit per hāredem hāre
ditatem adiri cum beneficio legis & inuentarii / hāres p̄dictus nota
rio de dicto inuentario rogato pro sua mercede & labore omnium scri
pturarum ad dictum inuentarium spectantium & pertinentium & ipsi
us inuentarii soluere teneatur medietatem mercedis : quā debetur ipsi
notario pro autentico testamēti secūdu taxas supra p̄xime designatas.

¶ Quod forenses tractent Fani eo iure quo fanēsis tractabit i terra fo
rensis. Cap. LXXVII.

¶ Istāte iure qd q̄s i alterū statuerit eo iure utat. Statuimus & or
dinam⁹ q̄ q̄libet forensis & aduena i ciuitate Fani tractet illo iu
re quod seruat erga fanēses in ciuitate oppido siue terra i qua
residet ille forensis siue aduena: q̄ petit sibi iusticiā administrari cōtra fa
nēses i ciuitate Fani: & i oib⁹ & p̄ oia/tā i administratiōe iuris & iustitiā
q̄ i successiōib⁹ ab intestato & i testamēto & ēt i cōtractib⁹ q̄buscūq; Etia
q̄ i solutiōib⁹ datioz gabellarū collectarū & aliorū onerū quorūcūq; tā
psonaliū q̄ realium seu mixtoz & alioz quorūcūq; & hoc statutum
locum uendicet in presentibus preteritis & futuris.

¶ De assessore uel consultore dando. Cap. LXXVIII.

¶ T lites & causae prorsus sine suspitiōe & debito fine terminari
u ualeāt: Statuimus & ordinamus q̄ ptas ciuitatis Fani & eius iu
dex: necnō Vicarius appellationū: & quilibet iudex cōmissari
us cuiuslibet petenti teneantur dare assessorem uel consultorem datis su
spectis & cōfidatis in q̄libet sentētia p̄ferēda diffinitiuā siue iterlocuto
ria i casib⁹ i q̄b⁹ de iure ciuili p̄mittit puocare q̄ suspecti & cōfidati pri
us dētur p̄ pte eius cōtra quē petit cōsultor & postea p̄ eū q̄ petit cōsul
tor & assessor dandus sit cōfidatus utriq; parti: nec possit eē aliqs doc
tor uel iurisperitus ciuitatis Fani siue icola. Nisi de uolūtate partiū dat⁹
fuerit. Quo casu subsistat snia ferēda secūdu terrigenā uel incolā cōsi
liū. & quotiēscūq; aliqs supradictoz iudicū p̄cesserit ad plationē alicu
ius sentētiā assessore petito & nō dato: talis snia ipso iure sit nulla: & iu
dex q̄ tulerit illā ipso scō incurrat p̄enā. xxv. aureoz applicādoz. Camef
tois Fani soluēdoz tpe eius syndicat⁹ d suo salario. Insup talis iudex ne
eius p̄sumptiōe glorie / teneat reficere dāna itereffe & sumptus litis ei
q̄ assessore petuerit. Præterea iudex q̄ assessorē cōcesserit sub uinculo p̄
stiti iuramēti teneat secrete p̄cessum utriusq; ptis assessori dato destina
re/ & nemini pādere discusso primo p̄curatores utrū p̄cessus fuerint cō
cordes/ q̄ p̄cessus trāsmitti debeāt sigillati iudicis sigillo & partiū in una
pera siue sachettino clauso & sigillato in p̄ntia p̄curatorū p̄tiū/ & cū licē
tia iudicis q̄ assessorē dederit. & cū lra scripta noie ptatis p̄ notariū bācā
in qua fiat mētio de oibus cū eius signo cōsueto & sigillet in p̄ntia pro
curatorū & aduocatorū si itereffe uoluerit. sed dicta lra inscriptio fiat p̄
iudicē i secreto: ne nomen cōsultoris innotescat notario uel p̄tib⁹ & hā
bito cōsilio assessoris/ lecta littera assessoris i qua fides fiat de dictis litte
ris receptis cū dicto signo & subscriptione notarii & de recaptione scri
pturaz clausaz sub dicto sigillo: in p̄sentia procuratorū uel saltem ad
M iiii

monitorū siue ad hoc citatorū ad tribunal apiat & legat cōsiliū p̄dictū cuius formā seq̄ teneat q̄libet iudicum p̄dictorū in qualibet sententia ferēda diffinitiuā siue interlocutoria. Qui assessor peti possit usq̄ ad p̄tationē sententię exclusiua sumptib⁹ petentis / qui tñ refici debeant immediate a uicto casu quo petens uictoriā reportauerit.

Quod Capitaneus castrorū comitatus Fani teneat exigere gradus & collectas ad cōmune Fani spectātes. Cap. Lxxix.

Introitus & exitus cōis Fani bñ regulet / & debito more & ordine p̄transeat / & salariati cōis p̄dicti cōgruis & debitis tēporibus secūdū eorū electiōes debitū salariū & mercedē cōsequant. Statuimus & ordinamus q̄ capitane⁹ castrorū comitatus Fani ultra debitū ei⁹ officii teneat ēt ac debeat uinculo iuramēti oēs & singulos gradus & collectas q̄ & quā iponunt p̄ cōitatē Fani / & seu cōsiliū generale uel speciale dictę cōitatis p̄ medicis & salariatis cōitatis p̄fata uel aliis urgentibus causis tā cōitatis p̄dictę q̄ comitatus eiusdē cum bona diligentia & solitudine ex pte comitatuorum exigere & executionē facere oportuna put res suadebit: & pecunias de dictis gradib⁹ & collectis exactas p̄ eū deponere Fani in manibus depositariorū dictę cōitatis & graduū & collectarū p̄dictorū & penes ipsos depositarios & non alios. Et de exactione dictorū graduū & collectarū uerā & debitā rationē reddere cōmunitati p̄dictę seu referendariis eiusdē seu aliis ciuib⁹ per ipsam cōitatem deputatis uel deputandis secundum temporū suasionē: sub p̄na periuiri & ducatorum .xxv. auri pro qualibet uice qua fuerit contrafactū & dānorū & interesse dictę cōitatis & specialium personarū. Quarū interesset seu intererit. Et in eius syndicato de p̄dictis & aliis eius gestis & uillicationib⁹ teneatur plenariā reddere rationem eius syndicatoribus deputandis in ciuitate Fani. Et in principio ei⁹ officii teneatur & debeat se p̄ntare coram cācellario cōis Fani ad iurandū & promittendum eius officium bene & diligenter exercere pura fide & sine fraude. Et hoc statutum ei legendū per dictū cancellariū diligēter obseruari.

De emolumentis tubatorū cōis phani. Cap. LXXX.

Statuimus & ordinamus q̄ p̄acones & bānitores cōis Fani de bānimētis subhastatiōibus & incārationibus datiorū tenutarū & uenditionū rerū mobiliū & imobiliū quā fiūt & fieri consueuerūt in platea magna cōis phani & similiū rex̄ semel & pluries & q̄tū fuerit necessariū & opportunū nō possint accipere nec h̄re a specialib⁹ personis quarū interest seu intererit ultra bonon. duos p̄ quolibet die. & de bānimētis generalibus p̄ totā ciuitatē & p̄ loca cōsuea dictę ciuitatē

tis a p̄sonis p̄dictis ultra unū anconitanū: & p̄ citatiōibus ad tubā i palatio cōis ultra unū bon. p̄ quolibet die citatiōis fiendā. Et si quicq̄ ultra dictā metā p̄ eos accipet / icidat i p̄enā quadrupli ei⁹ quod plus acciperint p̄ quolibet & uice qualibet qua p̄ ipsos fuerit cōtrafactū: quā p̄ena ab eis de scō exigat p̄ cōi. Bānimēta uero spectātia ad cōe fani seu camerā dñi & ad officia officialiū Fani facer teneat & debeāt ex debito eorum officii sine ulla mercede / neq̄ percipere debeant quicq̄ p̄ter salarium eis deputatum.

De p̄ena petentis plus debito uel debitū iā solutū. Cap. Lxxxj.

Arefrenadū malitias & calūnias petentiū plus debito aut debitū iā solutū: Statuimus & firmiter ordinam⁹ q̄ plus q̄ritate seu re petēs uel peti mādās: uel faciēs peti absq̄ rōnabili cā ignoratiā aut petēs sciēter seu peti faciēs uel mādās peti i iudicio debitū solutū uel de quo ipsi petēti uel alteri p̄ eo: uel ipsius antecessori uel auctori sit quomodolibet satisfactū (nisi h̄eat iustā cāni ignoratiā q̄tū ad solutionē factā alteri p̄sona q̄ sibi) cōdēnet cōi i quinq̄ solid. p̄ quolibet ducato auri totius eius quod plus petierit. & solutū extiterit: & isup ad expēsas & dāna i duplū ipsi debitori irremissibiliter teneat & ad p̄dictorū solutionē de facto cōpellat. Et nihilominus i p̄missis idē creditor a suo iure cadat & p̄ istrumēta uel testes ius aliquod nullatenus consequat nec executionē mereat. Et p̄tās p̄dicta facer teneat sub p̄ena .x. lib. den. de suo salario tēpore sui syndicatus retinēdag p̄ cōmune.

De re ecclesiastica nō recidēda p̄ p̄sionē nō solutā. Cap. Lxxxij.

Tantiqua & honesta cōsuetudo hacten⁹ obseruata in ciuitate Phani super renouationibus rerū ecclesiasticarū & aliarū rerū emphiteoticarū perpetuo manuteneatur / & scripturā mandata amplius obliuione non tollatur: hoc perpetuo edito dictā cōsuetudinem attestāte. Statuim⁹ q̄ propter p̄sionē nō solutā res ecclesiastica recidere nō possint uel ēt emphiteoticarū alicui⁹ secularis p̄sona: Nec ēt ad dñm p̄prietatis cōuerti: si ille qui possederit de rebus illis p̄sionē uoluerit soluere debitā. Et hoc locū habeat in p̄teritis & futuris. Et ecclesiastica & secularis p̄sona seu ecclesię rectores: fratri uel successori uel ceteris aliis cōsanguineis uel amicis emphiteotā defuncti uel defunctę uolētib⁹ teneant facere renouatiōes: semp p̄ferēdo propinquiore in gradu: etiam si defunctus uel defuncta decesserit ab intestato. Et ille qui emeret rē ecclesiasticā uel emphiteoticā ab aliquo non cogatur se renouare dum durauerit renouatio uenditoris. Et hoc locū habeat in quolibet qui rē ecclesiasticā tenet & possidet titū.

lo emptiois uel emphiteotico: aut aliquo alio titulo a seculari psona uel ecclesiastica. Sed si recidisset ecclesiastica uel alia secularis psona renouet & cōcedat eā i emphiteosim de renouatiōe accipiēdo sex den. p libra q̄libet. & si p̄lat⁹ uel laicus uel secularis psona p̄dicta uel aliq̄s p̄dictorū aliq̄d de p̄dictis facere recusauerit pt̄as q̄ p tēpore fuerit uel eius officiales teneant^r & debeāt uinculo iuramēti & p̄ena cētū lib. de suo salario cōi applicandarū oēs & singulas ipsas res ecclesiasticas uel seculares hñtes & possidētes i ipsa possessione defendere & tueri & in possessionib⁹ de qua uel quib⁹ expoliati essent cōtra formā istius statuti remittere atq̄ reducere & reintegrare & toto posse defendere sub dicta p̄ena ad obseruationē p̄dicta consuetudinis cui nullo modo possit derogari nec contra eā p̄scribi. Et iudices minores de huiusmodi quæstionib⁹ se nullatenus intromittāt seu intromittere possint sub p̄ena cētū lib. Et quod factū ē uel erit nil ualeat: Et si aliquis clericus uel ecclesiastica psona aliquē p̄dictorū accusauerit uel denūciauerit quoquo modo de aliqua possessione dicēdo ecclesiasticā uel emphiteoticā cōtra talē accusatū p aliquē officialem dicti cōis non possit p̄cedi nec aliquo modo cōdēnari etiā si accusatus cōfiteret^r rem ecclesiasticā eē uel emphiteoticā & si fieret nil ualeat. Et q̄ nullus extraneus ad quē hāreditas defūcti nō ptineret audeat uel p̄sumat de rebus ecclesiasticis uel emphiteoticis per aliū possēsis / renouationē seu ius acquirere de eis p̄ena ducētarū lib. & dcā renouatio nō teneat ipso iure. Et p̄dicā locū habeāt in p̄dētibus & futuris.

De appellationibus. Cap. LXXXIII.

Decretū utile cōmēdabileq̄ recolēda memoriā Magnifici & excellenti dñi dñi Galeotti de Malatestis sup appellationib⁹ editū ob tanti principis reuerētiā uolētes penitus imitari. Et itē alia statuta redigere cupiētes. Statuimus & ordinamus q̄ si aliquis uoluerit appellare ab aliq̄ sentētia diffinitia pt̄atis ciuitatis Fani & ei⁹ iudicis & uicarii seu alteri⁹ eorū uel alicuius officialiū dicta ciuitatis seu comitatus & districtus eiusdē aut uicarii & iudicis appellationū ciuitatis p̄fata Debeat infra .x. dies a tpe lata sentētiā nūerādos suā appellationē secūdū iuris formā interponere. & hoc si maluerit i scriptis appellare: sed si tpe lata sentētiā & imēdiate post sentētiā uoluerit appellare sufficiat appellat^r uiua uoce absq̄ insertiōe carū grauaminū & nullitarū & absq̄ petitiōe apostolorū / ēt sine aliq̄ scriptura & solo uerbo: & ualeat & teneat talis appellatio ac si eēt i scriptis & solēniter interposita. Et appellās debeat ab ipso decimo die etiam si ante ipsum decimum diem fuerit appellatum infra .lx. dies continuos ipsam appellationem prosequi / Alioquin si prosecutus non fuerit & ipa appellatio infra dictū tēpus p diffinitiuā sniam termi-

nata / appellans / amplius non audiat: sed prima sentētia rata maneat & executioni mandetur: nisi steterit p partē appellatā uel iudicē q̄ de appellatione cognosceret habentē iustum & euidēs impedimētū: de q̄bus cōstiterit & declaratū fuerit infra dcā tēpora p assertionē & declarationē iudicis antedicti eius medio sacramēto. quo casu declarationis & impedimēti existente restituat^r per ipsum iudicē ac etiā restitutū intelligat^r ipso iure tātū dē tēp⁹ & nō ultra q̄tū fuerit declaratū impedimētū extitisse. & hoc intelligatur in ciuilibus causis tantum.

In criminalibus uero teneatur appellare infra quinque dies a tempore sententie seu condemnationis continuos numerandos: & ab ipso quinto die etiam si ante ipsum quintum diem fuerit appellatio interposita infra dies .xxx. ipsam appellationem psequi infra quod tēpus debeat ipsa cā appellatiōis omnimode terminari. Alioquin si p̄secutus nō fuerit uel sup ipsa appellatiōe cognitū & terminatū nō fuerit: ut dictū ē infra dicta tēpora prima sentētia seu cōdēnatio rata & firma pmaneat: & executioni mader^r: nisi iustū & euidēs impedimētū iudicis intercederet & cōstaret infra dictos .xxx. dies de eo prout & sicut supra in ciuilib⁹ exp̄ssū & tūc tantū dē ips solūmodo restituat^r & restitutū intelligat^r ut superius circa ciuilia dictū est. Et dictā cōdēnationē infra tertiā diē statim post .xxx. dies / Et tēpora restituta q̄n restitutioni locus eē cōtigerit soluere debeat. Alioquin quādo pecuniaria eē cōtigerit principaliter uel secūdario uel in cōditiōis defectū aliter quoquo modo camere cū quarto pluri ipsam cōdēnationē soluere cōpellat^r: omni exceptiōe & appellatiōe remota.

Et quia sicut manifeste docet experiētia pp multiplices appellatiōes: quæ ab interlocutoris interponunt^r lites efficiunt^r plerūq̄ imortales: lucticia retardat^r & lædit^r: & luigantes impendit^r maximis p̄grauant^r. Voluimus statuimus & ordinamus q̄ ante tēpus diffinitiuæ sentētiæ: uel ēt post a nulla interlocutoria appellet^r: nec exgrauator petatur in ciuilibus uel criminalibus: nisi in casibus in quibus a iure ciuili appellare conceditur: a quibus casibus sentiens se grauatum possit appellare / uel exgrauatorem petere die lata interlocutoria uel illati grauaminis: uel sequenti tantum: Quæ appellatio uel exgrauatoris petitio infra .x. dies continuos a die interlocutoria uel illati grauaminis numerandos per iudicē uel exgrauatorem debeat cognosci & terminari ubi non sit necesse d ipa appellatione fieri cōmissionem specialem ut quia in illa sit appellatiōnis iudex ordinarius deputatus: Sed ubi necesse sit & requiratur committi debere infra .xv. dies continuos a die interlocutoria uel illati grauaminis numerandos per iudicem uel eum cui commissa fuerit debeat cognosci & terminari.

Iudex sacra. declarat. ipi mentu

Condemnatio deest solui. quarto pluri

pro p̄secutū app. en

sed illi stes & stare debeat penitus & oīno & omni facti & iuris exceptio
ne & oppositiōe & appellatiōe remotis & executiōi mādari possit & de
beat p iudicē pferē & quēlibet aliū ad quē d iur talis executio ptineret
¶ Declarātes expresse q p hoc statutū i nullo deroget aliqb⁹ pūsiōib⁹
uel statutis/quā i casib⁹ aliqb⁹ appellatiōes petitiōes/reduktiōes ad ar
bitriū boni iuri uel alias reclamatiōes p̄fatas ab arbitris seu arbitratorib⁹
uel amicabilib⁹ cōpositorib⁹ seu cōmissariis uel eorū sententiis/ laudis
& arbitramētis. phibēt qnīmo ipsas pūsiōes & statuta i suo robore. de
cernim⁹ pmanere. ¶ Itē statuim⁹ & ordinamus q i oib⁹ appellationi
bus & nullitatib⁹ & petitiōib⁹ ex grauatorū & petitiōib⁹ reduktiōnū ad
arbitriū boni iuri & reclamatiōnū causis supradictis pcedi possit absq; li
bello litis cōtestatiōe iuramēto de calūnia & aliis solēnitatib⁹ & ordini
bus iudiciōis etiā substātib⁹/sed solū corā iudice cognituro reclama
tiōe/facta pntatiōe & legitimatiōe psonarū ubi opus est de^r terminus
qnq; uel octo diez & maior uel minor arbitrio iudicis semel tm utriq;
parti ad iustificādū & ipugnādū & p̄bādū & pbatū hndū tā p testes q p
iūrumēta & p quēcūq; aliū modū q eis cōpeteret de iure. & elapso dicto
termino de^r termin⁹ arbitrio iudicis unic⁹ & semel tm ad accipiēdū co
piā de pductis & p̄batis si qua pducta seu p̄bata sunt. Et opponēdū & p
bādū & pbatū hndū cōtra ea utriq; parti. Quo termino elapso de^r ter
min⁹ ad allegādū & demū. eo termino elapso Iudex q̄to citi⁹ ifra supra
dicta fatalia pōt p sentētiā debeat terminare. Hoc ē addito p expeditio
ne & abbreviatiōe litiū ut i oibus causis appellationū nullitatū petitiō
nū reduktiōnū ad arbitriū boni iuri & aliarū reclamatiōnū p̄dictarū pce
di possit ad requisitiōē & instātiā alteri⁹ partis tm altera pte cōparēte uel
nō/& tpa seu fatalia currāt cōtinue ēt nō obstāte q de ordine iudiciario
nō cōstiterit. Causa aut appellationū & nullitatū petitiōnū & reduktiō
nū ad arbitriū boni iuri & aliarū reclamatiōnū p̄dictarū quolibet tēpore
ēt feriato/dūtaxat i honorē dei & sanctorū festiuitatib⁹ exceptis/ēt die
b⁹ q̄dragesimalib⁹ ualeāt agitari Si partes uel pcuratores utriusq; ptis i
hoc cōsenserint q feriis nō ostātib⁹ pcedat. sed si i hoc nō cōsēserint/&
feriā cōiter idicta fuerint i foro causarū ciuiliū totū tps dictarū feriarū
de fatalib⁹ huiusmodi cāz uolumus ipso iure detrahi. Sed aliis diebus
& festiuitatibus in honorē dei ipsa fatalia cōtinua decurrāt absq; eorū
dierum detractiōe. Et iudex appellationū & nullitatum teneat & tene
re possit partes iudicis primi uel accusatoris ut primus iudex a quo exti
terit & fuerit appellatum & reclamatum etiam altera parte tantū prose
quente uel nulla.

CIN DEI NOMINE AMEN. Hoc est exemplū cuiusdam bullæ ta
xæ: Subsidiorū seu talearū. Sanctiss. dñi nrī: In quibus cōitas Ciuitatis
Faneñ. cameræ apostolicæ deinceps tenebit^r. Necnon cuiusdā cōfirma
tionis Reuerēdissimi i xpo patris & dñi dñi. L. Archiepiscopi Spalateñ.
Fani Marchiarq; Gubernatoris dignissimi: Pro datis pascui siue herba
tici: Vini per mare extrahendi & olei tam in ciuitate q in comitatu reco
ligendi. Cuius quidē Tenor talis est. Videlicet.

Aulus episcopus seruus seruorū Dei. Dilectis filiis cōmunitati ci
uitatis nostre Faneñ. Sal. & apostolicā bñdictiōē. Compatien
tes alias necessitatibus uris tā ppter dāna quæ sustinueratis: tū
ē propter penuriā quā in partibus illis uigere tūc accēperamus remisi
mus uobis & liberaliter cōdonauimus tertiā partē subsidiorū seu talea
rū & aliarū quarūcūq; solutionū in quib⁹ cameræ apostolicæ/obligare
mini usq; ad añū tunc proxime futurū prout in aliis nostris litteris i for
ma breuis Ad dilectū filium Nicolaum de Ghinzano Clericū cameræ
apostolicæ Cōmissarium nostrū directis plenius continet^r. Cū autē sicut
accēpim⁹ pro eo quod subsidia seu taleæ & alia solutiōes p̄dictæ nō
dū ad certam sūmā reperiuntur taxatæ de quantitate huiusmodi tertiæ
partis earū debita ratio cōmode hñi non possit/quia nouiter ad nostram
& Sāctæ Romanæ ecclesiæ immediatā deuotiōē & subiectionē deue
nistiis/& ideo a nobis nec p̄decessoribus nostris uobis nondū certā aliq;
taxam impositā esse. Nos super hoc opportune prouidere/nec non uos
tāq; deuotos nrōs & Sāctæ Romanæ ecclesiæ paterna caritate cōplecti ac
benigne ut alias nrās & p̄dictæ ecclesiæ ciuitates & terras tractare uolen
tes. taxā huiusmodi subsidiorū seu talearū & quarūcūq; aliarū solutionū
in quibus p̄fata cameræ deinceps tenebimini ad summā noningētorū
ducatōz auri de camera duxim⁹ harū serie uobis iponēdā. Sic tm quod
singulis his primis duob⁹ ānis sexcētos tātū & duobus aliis exinde secu
turis ostingētos. Reliqs uero successiue annis imppetuū huiusmodi per
nos ipositā taxā Noningētoz duc. auri d camera/quolibet āno occasio
ne subsidiorū seu talearū & solutionū p̄dictarū memoratæ cameræ sol
uere integre debeatis & teneamini prout uos teneri & obligari uolum⁹
atq; decernimus p p̄sentes. Mādātes nihilominus eā taxā sic per nos im
positā i aliquo autētico libro uestræ cōitatis ad ppetuā rei memoriā an
notari/& fideliter cōseruari p p̄dictū & quoscūq; alios nostros p̄dicti
æ sedis & cameræ apostolicæ cōmissarios ac officiales nūc & p tēpore
exñtes i uris cōputis admittēdā. Nō obstātib⁹ cōtrariis qbuscūq;. Datū
Romæ ap̄ Scm̄ Marc. Anno icar. Dñice. M. cccc. lx. sexto. tertio kl. Martii
Pōti. nrī āno tertio. Atergo. p̄ta i camera aplica. Io. d curia. d salas.

Blondus de mandato &c. .L. Dathus. N

Aurēius dei & apostolicę sedis grā archieps Spalaten. Sanctiss. i
 xpo prīs & dñi nři dñi Pauli diuina puidētia pp̄ secūdi Thesau
 rarius gñalis: puincia Marchię anconitanę ac ciuitatis Fani: &
 caterorū locorū citra flumen folię cōsistētū. Nec nō gētū armigerę p̄
 fate sanctitatis Gabernator gñalis. Vniuersis & singulis pñtes nřas lřas
 inspeaturis: ac illis p̄sertim ad quos negociū hoc spectat seu spectare po
 terit: quomodolibet in futurū Sal. in dño Cū de anno p̄xime elapso p̄
 fatus sanctiss. dñs nři declarare & iponere itēderet prout tādē declarauit
 & imposuit taxā subsidiorū seu taleę & alię quarūcūq; solutionū i q
 bus cōitas ciuitatis Fane. camera apostolicę deinceps teneret ad sūmā
 noningentorū ducatorū auri de camera ānis singulis p̄fate camerę sol
 uēdorū put i litteris apostolicis desup cōfectis: Sub datū Romę apud
 sanctū Marcū āno icar. dñice. M cccclxvi. tertio kl. martii. Pōtifi. sui āno
 tertio. Cūq; inter ceteros redditus dictę cōitatis/Oratores eiusdē tunc
 in curia Romana existētes infrascriptos redditus nouiter ordinatos de
 clarassent & pposuissent. uidelicet primo quod aialia pecudina & capri
 na forenliū: quę uenerint ad pascēdū in territorio ipsius Ciuitatis Fani
 & pascuis ipsius cōitatis soluant ratione herbatici duc. octo p̄ centena
 rio i monetis ad rōnē bon. xl. p̄ duc. p̄ illo tempore: quo steterint i ipsis
 pascuis. Et aialia grossa soluant duc. duos cū dimidio quolibet mēse pro
 cētenario ad eādē rōnē. Similiter quoq; ciues Fanēses & comitatiui sol
 uāt ultra numerū tñ aialiū cētū: quē numę tantū & nō maiore singuli
 eorū cōiui & comitatuorū tenere possint in ipsis pascuis absq; huius
 modi solutionē. Secūdo quod p̄ qualibet salma uini: quōcūq; & a qbus
 cūq; ex dicta ciuitate Fani per mare extrahendi solui debeat bon. unus
 tātūmodo. Tertio & ultimo: quod p̄ quolibet medro olei. hoc ē mēsu
 ra sic appellata/colligēdi in territorio & comitatu dictę ciuitatis solui si
 militer debeat unus bon. p̄ quoscūq; colligētes: Nos p̄pterea in pñtię
 examinatis & itellectis singulis quę necessaria nobis uisa sunt circa ipsos
 tres redditū & puētū exigēdorū modos & formas p̄fatos/ hęc serie
 auctoritate Gubernationis nostrę: eisdē tres supi⁹ specificatos modos:
 & redditus in subuētionē solutionis taxę p̄dictę p̄ eādē cōitatē Camerę
 apostolicę ānuatim soluendę ac ēt expēsę alię ipi cōitati p̄ tēpore &
 occurrētis plurib⁹ necessariarū/cōfirmamus approbam⁹ ualidam⁹ &
 roboramus. Nō obstatē quod eiusmodi exactiōes prius in usu & cōsue
 tudine apud dictā ciuitatē & comitatū nō fuerint. Et insup p̄cipimus &
 mādamus etiā p̄ pñtes ipsos tres modos & formas exactiōis redditū p̄
 dictorū a tēpore reformationū sup̄ eisdē redditib⁹ p̄ cōsiliū dictę ciuita
 tis debito mō factarū & obtetarū & quas hic hři uolum⁹ p̄ sufficienter

no aialium forenliū
 co herbatio & ciuiū
 comitatiuorū

no uini extrahendi &
 olei colligendi & extrahendi

expressis in oibus & p̄ oia firmiter ac inuolabiliter ab oibus obseruari de
 bere: ac etiā in uolumine statutorū seu reformationū ipsius ciuitatis Fa
 ni hęc oia describi: uolētes ea ipsa obtinere uim ac uigorē perpetui edi
 cti. Non obstatibus quibuscūq; i quorū oium & singulorū fidem & testi
 moniū pñtes lřas fieri & nři secreti & cōsueti sigilli ipressione iussimus/
 ac fecimus cōmuniri. Datū Fani die. xx. Ianuarii. Mcccclxviii. Ponti. prę
 fati Sanctissimi dñi nři pp̄. Anno quarto.

Io. de Arimino de mandato scrip.

CIN Dei Nomine Amen. Anno Dñi. Mcccclxviii. Inditiōe prima tē
 pore Sanctiss. in xpo prīs & dñi dñi Pauli diuina puidētia pp̄ secūdi &
 die ueneris uigesima secūda mensis Ianuarii. Hoc est exēplū p̄ me Ga
 leottum notarium & Cācellariū subscriptū sumptū & exēplatū ex autēti
 co cuiusdā bullę. Sāctissimi dñi nři munitę bullę plumbeę pēdētis ad
 cordulas canapę. Et ex autētico cuiusdā cōfirmatōis Reuerēdissimi dñi
 dñi. L. Archiepi Spalaten. Gubernatoris nři munitę sigillo secreto sue
 Reuerē. D. in cara rubea Corā spectabili & eximio. Il. doctore dño Bar
 tholomeo de Manariis de castello hoñ. ptāte ciuitatis Fani eius comita
 tus fortię & district⁹ pro tribunali sedēte ad eius solitū bancū iuris cau
 sage ciuiliū cōis dictę ciuitatis Fani i palatio residētę ipsi⁹ dñi ptātis qđ
 palatiū sitū est. in dicta ciuitate Fani in cōtrata Sācti Ioannis filiorū Vgo
 nis siue. S. Danielis iuxta suos confines & latera. insinuatū fuit & ipsi⁹
 dñi potestatis pręsentia per me ipsum Galaottū & alios subscriptos no
 tarios diligenter cum autenticis prędictis auscultatum. Et cum imple do
 minus potestas ut supra sedens cognouerit illud cum ipsis autenticis p̄
 ordinem cōcordare ut adhibeatur eidem exēplo de cetero plena fides
 suam & cōis dictę ciuitatis phani auctoritatē itēposuit & decretū.

CE T EGO Gregorius ser Damiani de phano publicus imperiali au
 ctoritate notarius. hoc exemplū una cum infrascriptis ser Petroantonio
 Ser Roberto & Ser Petropaulo notariis cum autenticis suprascriptis co
 ram supradieto domino potestate pro tribunali sedente diligenter & fi
 deliter auscultauit. Et quia utrūq; concordare inueni de ipsius domini
 Potestatis mandato in eiusdem exempli plenam fidem & testimonium
 me subscripsi signūq; meum apposui consuetum.

CE T EGO Petrus antonius olim Ioannis de Galassis de Fano publi
 cus Imperiali auctoritate notar. & Iudex ordinarius: hoc exēplū una cū
 suprascripto Ser Gregorio & infrascriptis: Ser Alberto & ser Petropaulo

notariis. Cum autēticis suprascriptis Corā supradicto domino potestate pro tribunali sedente diligēter & fideliter auscultauī & quia utrunq; cōcordare inueni de ipsius dñi potestatis mandato in eiusdem exempli plenam fidem & testimoniū me subscripsi signumq; meum apposui cōsuetum: Videlicet.

CET EGO Petrus paulus Thoma de phano publicus imperiali auctoritate not. & Iudex ordinarius hoc exemplum una cum suprascriptis Ser Gregorio & Ser Petroantonio & infra scripto Ser Alberto not. cum autenticis suprascriptis Corā supradicto domino potestate pro tribunali sedente diligenter & fideliter auscultauī & quia utrunq; concordare inueni de ipsius domini potestatis mandato in eiusdem exēpli plenam fidem & testimonium me subscripsi signumq; meum apposui cōsuetum: Videlicet.

CET EGO ALBERTVS Ludouici olim magistri Hieronymi de Phano publicus imperiali auctoritate Notari⁹ & Iudex ordinarius hoc exemplum una cū suprascriptis Ser Gregorio / Ser Petroantonio Ser Petro paulo supra scriptis & Ser Galeotto Cancellario Magnificæ communis Fani infra scripto. Corā supradicto dño potestate. p tribunali sedente diligenter & fideliter auscultauī & quia utrunq; concordare inueni de ipsius domini potestatis mandato in eiusdē exēpli plenā fidē & testimonium me subscripsi signūq; meum cōsuetum apposui: Videlicet.

CET EGO GALAOTTVS quondam Simonis de Thomasinis de Fano publicus imperiali auctoritate Notarius & nunc Cancellarius Magnificæ ciuitatis phani. hoc exemplum ex autenticis bulla & confirmatione supra descriptis fideliter exēplauī nihil addens uel minuens nisi forte punctum lram uel syllabā per errorem non tamen quod mutet sensum uel uitiet intellectum. Et post modum in præsētia supradicti dñi Potestatis ut supra pro tribunali sedentis cum suprascriptis notariis Ser Gregorio Ser Petroantonio Ser Petro paulo Ser Alberto diligenter cum ipsis autenticis auscultauī. Et quia utrunq; concordare inueni de ipsius domini potestatis iussu & mandato ad eiusdem exempli plenam fidem & testimonium me subscripsi signumq; meum apposui cōsuetum: Et uerbum: Videlicet prædictorum remissiue in confirmatione. uersiculo. xxii. quia per errorem omiseram manu propria remisi.

SIXTVS PAPA .IIII.

VENERABILIS Frater Salutem & apostolicam benedictionem: Paci & quieti ac regimini istius nostræ ciuitatis Fani in omnibus quo

SECUNDVS.

ad possumus consulere cupientes supplicationibusq; & rationabilibus petitionibus dilectorum filiorum cōmunitatis & hominum dictæ ciuitatis annuentes: Tenore præsentium apostolica auctoritate Statuimus q; de cætero si in causis coram dilecto filio Vicario gabellarum eiusdem ciuitatis pro tempore existente iuxta formam statutorum prædictæ ciuitatis in prima instantia agitādis sententias ferri & promulgari: & ab eisdem sententiis in quacūq; litis parte iuxta eorūdem statutorū formam quomodolibet appellari contingerit. Appellationes ipsæ per potestatem prædictæ ciuitatis dñtaxat & non per alium ēt apostolica auctoritate deputatum cognosci decidi ac terminari debeat. Decernētes exnunc quicquid secus factum fuerit irritum & inane nulliusq; roboris uel momenti. Inhibentes propterea tā tibi q̄ aliis dictæ ciuitatis Gubernatoribus & officialibus pro tēpore existētib⁹ ne in huiusmodi appellationū causis aliquid quoquo modo attentare præsumāt uolentes pariter & tibi mandātes ut p̄sens Statutū & decretū nostrū in uolumine aliarū reformationū ipsius ciuitatis ad ppetuā illius obseruationis cautelam ascribi registrari & annotari fideliter facias non obstatib⁹ in contrariū faciē. quibuscūq;. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris die octaua Iunii. Mcccclxxiii. Pontifi. nostri Anno. vii.

Atergo.

L Griffus.

Venerabili fratri. F.M. Episcopo Viterbiē. Gubernatori ciuitatis nostræ phani.

Tego Gregorius Ser Damiani Ciuis phani publicus imperiali auctoritate notarius & Cancellarius cōmunis phani supra dictum breue De cōmissione & mandato Reuerendissimi domini domini. F.M. Episcopi Viterbiē. phani Gubernatoris &c. exemplauī ut supra nihil addēs uel minuens q; sensum mutet uel uariat intellectum: nisi forte punctum aut syllabam per errorem. & in eiusdē exempli fidem & testimonium me subscripsi signumq; meum apposui cōsuetum. Sub anno domini nostri Iesu Christi a natiuitate eiusdem. M. CCCCLXXX. tertia decima Indictione tempore Sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Sixti diuina prouidentia Pape Quarti & die. XXIII. mensis Februarii.

N iiii

*App. a vic. gabellarum
potest. debent terminari
potestatem*

Incipit liber tertius Statutorum ciuitatis phani. De criminalibus.

De arbitrio & potestate potestatis ciuitatis phani. Eiusq; Vicarii seu Iudicis maleficiorum in criminalibus. Cap. primum.

TATVIMVS & ordinamus q; potestas Ciuitatis Phani possit per se uel eius Vicarium ad hoc deputatū de mada to prefati dñi potestatis cognoscere de omnibus & singulis delictis maleficiis & quasi delictis quibuscūq; quæ cō mitterent in ciuitate comitatu uel uillis & districtu pha ni per quascūq; personas cuiuscūq; conditionis existunt/ & contra quoscūq; delinquentes in locis predictis & de oibus cognosce re de quibus per statuta cōis phani est prouisum & quæ p dicta statuta puniuntur. Et super predictis pcedendi p accusam denunciam seu in quisionē prout & sicut per statuta cōis phani ē prouisum / seruata forma dictorum statutorū. Dū tñ p inquisitionē pcedere nō possit de aliquo de licto/nisi de quo & put p statuta cōis Fani est prouisum & specialiter ei pmissum. Et Vicarius potestatis sit & eē debeat & itelligat Iudex malefi ciorū cōis Fani & iudex cōpetēs i cognoscēdo de maleficiis supradictis.

Potestas aut solus sit iudex cōpetēs in terminādo oēs & singulos p cessus/absoluēdo uel cōdēnādo in criminalibus de cōsensu tñ & delibe ratione eius uicarii & iudicis maleficiorū. Et si dictus Vicarius noluerit cōsensum suū p̄stare. Tūc dictus ptās debeat h̄re cōsiliū i scriptis ab uno doctore put sibi uisū fuerit. Et secūdū illud cōsiliū possit & ualeat termi nare/cōdēnare & punir sine cōsensu & uolūtate dicti sui Vicarii. Et quo tienscūq; in aliquo statuto reperiatur iudex intelligat generaliter tā de ptate q̄ de Vicario siue Iudice maleficiorū. Ad hoc ut deficiente Vicario uel non deficiente possit potestas procedere.

De qbus delictis seu maleficiis pcedi possit p inquisitionē. Cap. II.

Via bono grauiq; p̄sidi cōgruit malis hominibus suā expurgat q̄ puincia ciuitatesq; & loca quacūq; Statuim⁹ & ordinamus ne ex defectu accusatoris seu denūciatoris publici uel priuati cui⁹ intersit crimina occultent & remaneāt ipunita: & ex eorū ipunitate de linquēdi pbeat occasio & delinquētū mala uolūtas uelut hostis iterior roboret. qd ptās ciuitatis Fani uel eius uicari⁹ seu iudex maleficiorū & ipsorū qlibet simul & diuisim possint & teneāt ex eorū mero offō absq; accusator seu denūciatore publico seu priuato ēt cui⁹ intersit de delictis infrascriptis & eorum quolibet procedere per inquisitionem contra quemlibet ciuem comitatum seu districtualem & eius iurisdictioni

suppositū: seu quēcūq; foresem in ciuitate comitatu uel districtu Fani seu territorio eiusdē supposito aliquē ex infrascriptis maleficiis cōmittē tem. Cōtra quē seu de quo foret publica uox & fama in loco cōmissi de licti: de qua cōstet & cōstare debeat ante pcessum formatū p quatuor te stes fidedignos de publica uoce & fama deponētes: etiā si rationē famæ seu unde fama predicta pcesserit nō deponerēt dū tamē sui dicti & sciē tiz cām ostendāt. Seu ēt si cōtra predictos delinquētes extarēt alia indicia pbatoria quæ iudicis animū uerisimiliter ad credulitatē inclinare seu mouere deberēt: & quæ eidē sufficiētia uiderent ad inquirendū pcede re & inq̄rere. & reptos culpabiles punire possit ipse ptās secūdū formā iuris & statutorū cōis Fani. Delicta autē de qbus supra fit mētio sūt in frascripta uidelicet. De homicidio seu occisione alicui⁹ psonæ facto cō tra formā statutorū. De crimine falsitatū instrumētōrū seu scripturarū quarcūq; quæ pbationē facerēt plenā uel semiplenā. De falso testi monio in iudicio facto quod pbationē plenā uel semiplenā faceret.

De crimine sacrilegii. De crimine incoestus. De crimine stupri puero rū seu puellarū. De crimine raptus uirginū uiduarū nuptarū & monia lium. De ui publica uel priuata cōmissa in personā uel cōtra personā. De incendiis. De furtis: robbariis seu latrocinis. De insultibus & ag gressibus in strata publica seu ad domū habitationis insultari propriam uel cōem seu conductā seu in qua insultatus ipse p se seu cū alio etiam gratis habitaret. De falsā moneta & illā quomodocūq; falsantibus.

De offensis factis in personas ac corpus clericorū seu religiosarū perso narū cum armis uel sine. De blasphemantibus & quomodocūq; uitupe rantibus deū beatā uirginē Mariā & sanctos & sanctas. De delictis cō missis in officio per aliquē officialē cōis Fani eorū officio durāte dūta xat tēpore regiminis potestatis. De his etiam quæ cōmitterent p quos cūq; artifices seu artificū artē uel ministeriū aliquod exercētes in ciuita te comitatu uillis uel districtu Fani cōtra debitū eorū artis seu ministerii Et qui illā seu minus legaliter exercēt tēpore officii ptātis ingrentis. De Veneficis maledicis & matematicis & cōtra eos qui p̄dicta ueneficia ma ledica & matematica exercent in ciuitate comitatu uel districtu Fani. Et generaliter de quibuscūq; publicis & atrocibus maleficiis & delictis quæ lege Iulia publicorū iudiciorum puniuntur. De reptionibus factis de bamnitis & rebellibus cōmunis Fani & eis qui pro hostibus & rebellibus cōmunis Fani habentur & haberi deberēt ex forma iuris & statutorum dicti cōmunis: & prebētibus illis auxiliū cōsiliū & fauorē. De excessib⁹ & delictis q̄ cōmitterent in p̄ntia dñi ptātis seu suorū iudi cū. De excessib⁹ & delictis cōmissis in psonā seu psonas dicti dñi ptātis

nota quia de p̄dictis p̄sonis
nā necesse ē

vide sup hoc p̄ntia de p̄sonis
q̄ p̄dictis p̄sonis q̄
nā p̄dictis p̄sonis q̄
1. b. 2. p̄dictis p̄sonis
note q̄ p̄dictis p̄sonis

nota. r. q. de pena iocē
Sup̄r nō p̄dictis p̄sonis

& suorū officialiū dū tñ delicta in sui psonā & officialiū ipsoꝝ cōmissa & notoria fuerit: & adeo manifesta q̄ nulla possint tergiuersatiōe celari. De delictis cōmissis i psonas quorūcūq; officialiū cōis Fani seu ēt nunciōrū & baiulog; dicti cōis tpe officii ptātis inq̄rētis. De delictis cōmissis i psonas aliquorū aduocatorū seu pcuratorū ciuitatis & aduocatiōis seu pcuratiōis artē exercetiū in dca ciuitate. De turbātib; seu ipediētibus officiales cōis Fani eiūq; baiulos seu nūcios in eorū officiis dū pro ipis exercēdis icēdūt: & illa exercere uelint tēpore eorū officii de qb; pcedi ad relationē & querimoniā ipsoꝝ possit de q̄ in actis cōstare debeat an pcessum formatū. De negligētia seu culpa cōitatū seu uniuerstitū uillarū & castrorū comitatū & districtū Fani nō custodiētū eorū cōtratas ne robbaria praeda seu homicidia cōmittant in eis & nō capiētū malefactores i ipis delinquētes. De delictis q̄ cōmitterēt p aliquos potētes magnates seu nobiles psonas & q̄ p potētib; magnatib; seu nobilib; se gererēt & haberent i ciuitate eiūq; comitatu & districtu ex cōi fama uulgi opiniōe cōtra aliquos debiles & ipotētes psonas seu paupes Et itelligant potētes & nobiles seu magnates & ipotētes & paupes iure & secūdū uulgi cōem opinionē & famā q̄ de p̄dictis foret i ciuitate uel comitatu Fani. De crimie p̄dictiōis seditiōis seu lesa maiestatis uel turbatiōis stat; scilicet dñi nri & ei; offi. & ciuitatis Fani uel dicti cōis. De qb; oib; possint ptās uel ei; uicari; seu iudex maleficioꝝ ut supra pcedē p inq̄sitiōē ex mero officio sine aliquo p̄motore seruatis tñ solēnitatib; supradcis. Addētes q̄ si i aliquo casuū p̄dictoꝝ formata inq̄sitiōe supueniret accusator Legitimus psequēs suā uel sui iniuriā accusans seu accusare uolēs de eodē delicto de quo foret inq̄sitū uniformiter & cōformiter put inq̄sitū foret: seu cū adiectiōe noua q̄litas omis sa p inq̄rentē: ex qua adiectiōe uēiret delictū atroci; puniēdū: audiri debeat accusator & sup inq̄sitiōe debeat supsederi nisi accusator ipse negligēs fuisset i accusando p citationē & requisitiōē de ipso factā si accusare uellet & lapsum terminū sibi ad accusandū i citatiōe & requisitiōe p̄dicta seu alias p̄fixū. Post quē terminū seu post q̄ accusare uolēs primit; requisitus ad accusandū accusare nolle se dixerit. De qb; oibus relatiōi nūciū in actis redactis & scripturā notarii maleficioꝝ stat; debeat ad accusandū nullhacten; admittat nisi ex iusta cā ipm admitti debere iudici uideatur. Nec etiam audiat accusans p̄dict; si iudici uideretur ipm cauillōse & colludendi animo & inquisitionem impediendi accusare uelle. Quibus casibus in inquisitione formata procedatur superueniente accusatore: negligente seu colludente uel procedere nolente nō obstante.

tes & magnates
es & ipotentes
intelligat
magnates
L. 2. cap. 21.
q. 24. 2.

Et de casu de quo in accusatiōe fieret mētio inq̄rere & inuestigare & repertū culpabilē punire p̄na debita secūdū formā statutorū in casib; criminalib; & delictis supradcis teneat ne accusatoris culpa crimia remaneat impunita. De crimine autē adulteriū pcedere nō possit p inquisitionē quoquomodo p̄dictus ptās seu iudex maleficioꝝ.

De quibus criminibus per accusationē pcedi possit. Cap. iiii.

Tatuim; & ordinam; q̄ p accusationē factā a quocūq; q̄ accusare possit seu ad denūciā publici denūciatoris & ad cuius officiū spectet denūciare maleficia cōmissa i ciuitate uillis & comitatu Fani. Ptās uel ei; uicari; seu iudex maleficioꝝ cōiter uel diuissim put fuerit aditi seu requisiti seruata tñ solēnitare statutorū cōis Fani possint teneant & debeāt pcedere inq̄rere & inuestigare & cognoscere de quocūq; maleficio cōmisso in ciuitate comitatu uel districtu Fani de quibus & p quibus accusat; ipse secūdū formā statutorū ueniret puniend;. Et hoc si accusatio porrecta iudici nō uideret cauillōsa sed iusta uerisimilis & p̄babilis & iustitiæ zelo potius q̄ ex animo facta.

Si accusatio nō uidetur
iusta iudici

De his q̄ pnt accusare: & de pena accusatoris nō p̄bātis. Cap. iiii.

Via iuri ac rōni cōsentaneū ē quolibet ad suā uel suorū iniuriā psequēdā admitti statuim; & ordinam; q̄ ad accusandū de iniuria p̄pria in p̄pria psonā illata: seu ēt in psonā ascēdentiū uel descēdentiū suorū usq; in infinitū: seu ēt collateralīū & cōsanguineorū usq; ad decimū gradū. Gradū secūdū iura ciuilia cōputādū seu ēt uir p̄ delicto cōmisso i psonā uxoris seu soceri & soceræ pro delicto cōmisso in psonā nur; seu generi: admittant & admitti debeāt ad accusandū de quolibet crimie in ei; psonā seu p̄dictorū cōmisso ordine tñ iter eos seruato: ut semp posteriori se: p̄ximior p̄ferat. Possit ēt q̄libet itegri status accusare de delictis oibus & singulis de quibus ex forma statutorū pmissum ē ex mero officio ptātis & suorū iudicū posse inq̄ri: solēnitatib; tñ statutorū cōis Fani in casib; suis p oia seruatis. Et q̄ de aliquo delicto aliquē accusauerit & ipam accusationē nō p̄bauerit si accusatio scā fuerit de crimie priuato in xl. solidis deñ. condēnet. De publico crimine p quo p̄na abscisionis mēbri uel mortis ueniret iponēda puniat accusans & nō p̄bās in cc. libris deñ. Si uero ex crimie ueniret iponēda p̄na sanguinis puniat accusans & nō probans in centum libris deñ quas si non soluerit infra unum mensem puniatur p̄na qua accusatus erat puniendus accusa probata. Si uero p̄na pecuniaria ueniret iponēda puniatur in quinq; libris deñ. & quolibet casuū p̄dictorū in expensis. In quibus p̄enis & expēsis iudex seu ptās teneatur omnino cōdēnare.

vide. t. 7. m. 7. addit.
nom.

vide. t. 7. m. 7. addit.
m. 7. q.

Et prædicta uendicet sibi locū ubi p̄ statutū cōis Fani. nō ē de maiori seu minori p̄na prouisum specialiter.

De maleficiis denunciandis.

Cap. V.

q̄ Via nihil infelicius fœlicitate peccatiū: ne delicta ignorātiæ p̄ textu remaneat impunita. Statuim⁹ & ordinam⁹ q̄ oēs & singuli arbitri cōtratarū ciuitatis Fani & syndici castroꝝ & uillarū comitat⁹ & district⁹ Fani teneant⁹ & debeāt uinculo iuramenti & sub p̄na infra scripta denūciare referre & notificare pt̄ati seu ei⁹ iudici maleficioꝝ oīa & singula delicta quæ cōmitterent⁹ in eorū cōtratis custodiis & locis in q̄bus deputati eēnt & curā h̄mōi relatiōis haberēt uidelicet cōmissa i ciuitate iſra q̄nq; dies a die cōmissi delicti denūciare teneant⁹. Cōmissa uero i comitatu uel districtu infra octo dies a die cōmissi delicti & quoscūq; delinquētes denūciare teneant⁹ ut supra sub p̄na. xl. solidorū deñ. p̄ quolibet nō denūciante & denūciare negligēte & uice qualibet ab eo cū effectu exigēda: a qua nō ualeat excusari nisi ex iusta cā absentiæ: infirmitatis uel alteri⁹ legitimæ causæ allegatæ per quā iudici uideret⁹ ipm̄ in negligētia nō fuisse & a dicta p̄na excusari debere. Et teneant⁹ & debeāt dicti arbitri & syndici denūciare & porrigere ueridice & in scriptis p̄ scripturā publici & matriculati notarii ciuitatis Fani maleficia cōmissa cū eorū qualitātib⁹ & cōmittētes illa cū eorū noibus & p̄nomib⁹ denūciādo delictū cōmissum p̄sonā delinquētē & cōtra quā delinquit⁹ & modū delicti cōmissi locū & t̄ps & tēporū qualitātē uidelicet de die & de nocte & alias cohærentias & q̄litates facti ueritate i nullo omīsa. Possint et̄ p̄dicti arbitri & syndici p̄ dñm pt̄atē uel ei⁹ uicariū & iudicē maleficioꝝ cōpelli p̄cise q̄nq; eis uidebit⁹ ad denūciādū in scriptis p̄ scripturā dictorū notariorū ut dictū ē oīa & singula maleficia & delicta & malefactores & delinquētes in eorū cōtratis uillis castis seu custodiis & quoscūq; supradictos recusantes denūciare dicta maleficia punire p̄na supradictā. Excipim⁹ tñ a p̄dicta generalitate uerba iniuriosa de lieta puerorū in fra ānos. xiiii. delicta & maleficia citra sanguinis effusionem inter descēdētes & ascēdētes ac cōsanguineos usq; ad tertiū gradū inclusiue scdm̄ iura canonica cōputandū cōmissa & cōmittēda: & delicta turbatæ possessionis. sup̄ q̄bus denūciandis nolum⁹ dictos arbitros & syndicos cogi uel admitti. Sed sup̄ p̄missis ut supra exp̄ssis solū & dū taxat ad accusam uel q̄relā in scriptis offensorū p̄cedi p̄mittim⁹. Et si p̄dicti syndici & arbitri in p̄dictis uel p̄dictorū aliquo fuerint negligentes inobediētes & remissi puniantur p̄na supradicta. Et si malefactores & delinquentes certi non forent nec de ipsis haberetur notitia.

et teneant denūciare
p̄ manu not. put. fan.
iudicē

teneant⁹ ipsi arbitri & syndici mō p̄dicto admin⁹ delicta & maleficia ipsa cōmissa & eorū modū denūciare pt̄ati uel iudici ut ipsi officiales postea strictius possint de delinquentibus indagare sub pena predicta.

De mō forma & ordine p̄cedendi in criminalibus. Capi. Vi.

q̄ Via uniuscuiusq; rei esse mod⁹ & forma debet & in eo potētis
sima p̄s ē ut in criminalib⁹ causis certo ordine p̄cedat duximus statuendū q̄ porrecta accusatiōe corā iudice. Et in scriptiōe scā p̄ accusatorē scdm̄ formā statutorū cōis Fani. Et similiter porrecta denūciatiōe p̄ denūciatorē publicū seu priuatū cui⁹ interest scdm̄ formā statutorū cōis Fani. Inscriptiōeq; facta p̄ eū cui⁹ interest similiter & et̄ inq̄sitione formata p̄ iudicē scdm̄ formā statutorū cōis Fani & ipsarū accusationis & denūciatiōis copiis & inq̄sitiōe in uno quoq; suo casu primit⁹ ad camerā cōis Fani trāsmisiss scdm̄ formā statutorū cōis Fani de predictis loquētū. Iudex ad petitionē accusantis uel denūciantis seu et̄ ex eius officio teneat⁹ & debeat facere citari p̄ publicū nūciū & plazariū cōis Fani cū cedula scdm̄ formā statutorū cōis Fani reū accusatū denūciatū seu inq̄sitū: ut i termino seu infra terminū incitatiōe cōprehēsū corā eo debeat p̄ se tñ p̄sonaliter & nō p̄ aliū cōpere ad rñdendū & se excusandū ab accusa denūcia seu inq̄sitiōe formata. Qui citatus teneat⁹ p̄sonaliter corā iudice cōpareri ad ea ad quæ citat⁹ fuerit put i citatiōe de ipso scā cōtinebit. quo cōparēte & p̄ ipsum primo & añ oīa p̄stita idonea fideiussione de q̄titate ad quā p̄na criminis i accusa denūcia seu inq̄sitiōe describit⁹ q̄litatib⁹ attētis/ascēdere possit p̄rio & añ oīa approbata p̄ approbatores cōis Fani iuxta formā statutorū. De q̄ approbatiōe & p̄statiōe si denūssoris cōstāt debeat i actis curiæ dñi pt̄atis. Delato primit⁹ sibi sacramēto de calūnia q̄ calūniose ueritatē nō tacebit: nec falsitatē exprimet i totū uel i ptē i ei⁹ rñsiōe: sed seriatim rñdebit de pte ad ptē iuxta tenorē inq̄sitiōis accusæ seu denūciatiōis/faciat iudex ipsi cōparēti p̄nti audiēti & itelligēti uulgarī sermone de uerbo ad uerbū clār & itelligibiliter atq; lēte & aliatim/ita qd̄ rñdere debēs/& testes adhibiti circūstātes itelligāt & itelligerē debeāt & possint totū tenorē & seriē toti⁹ denūciatiōis inq̄sitiōis seu accusæ: Id est ne ex obscura uel frequēti lectura rñdere debēs ex defectu itelligētiæ i cui⁹ rñsiōe faciēda aliq̄liter capi possit. Quæ qdē inq̄sitiō accusa uel denūcia legi debeat ipsi reo ad bāchū iuris cōis Fani hora iuridica tñ aptis ianuis palatii & nō clausis corā trib⁹ testib⁹ ciuib⁹ ciuitatis fani p̄ntib⁹ & audiētib⁹. quæ accusatiōe denūciatiōe siue inq̄sitione lecta iudex iterroget reū & iterroga re teneat⁹ si clār ea q̄ sibi lecta fuerūt itellexit. Et eo respondente q̄ nō/iterg. sibi eā legi faciat & nō plus.

Ut infra co. lib. c. 12.

Nota q̄ fideiussio debet
dari p̄ approbatores
legendo & nō iſting
p̄ q̄litate
vide. l. 3. m. 21.
l. 1. m. 17.

quō inq̄sitiō accusa &
sibi legi debet

Eo uero respondere se intellexisse seu ea bis lecta ut p[er]mittit[ur] respondere no[n] lente asserendo se illa no[n] intellexisse: respondere teneat[ur] tenori dictar[um] inquisitionis denunciar[um] seu accusar[um]. Et his de quib[us] per iudicem fuerit interrogatus anteq[uam] iudex discedat a banco & sic iudex precipiat atq[ue] mandet/ cu[m] co[m]inatione q[uod] si no[n] responderit anteq[uam] a banco discedat / quo ad id i[n] quo cessauerit respondere p[er] confesso habebitur / & co[n]tra ipsum ta[m]q[uam] confessu[m] p[ro]cedat iuxta forma[m] statutoru[m] / de qua co[m]inatione & ma[n]dato i[n] actis curia[rum] debeat apparere. Et si respondere recusauerit reus ipse tali co[m]inatione p[re]missa / quo ad o[mn]ia ea in quibus neglexerit respondere p[er] confesso habeat[ur]. & co[n]tra ipsum tanquam contra confessum de praedictis procedatur iuxta forma[m] statutorum communis Fani. Et eo casu iudex interloquendo pronu[n]ciare debeat eu[m] pro confesso haberi quo ad id i[n] quo neglexerit respondere. Et pro ca[usa] & iustificatione sua p[ro]nu[n]cia iudex ipse i[n] dicta pronuncia de negligetia seu contumacia praedicta debeat attestari. de qua contumacia seu negligentia i[n] non respondendo & iudicis interlocutione debeat co[n]stare per acta notarii. Alias i[n] ea iudicis assertioni no[n] stetur: nisi quatenus eius assertio per acta notarii de contumacia & negligentia no[n] responde[n]tis & interlocutione iudicis subsequuta occasione praedicta attestaret[ur] / cu[m] subscriptione testiu[m] q[ui] fuerint p[re]sentes & adhibiti te[m]pore lecturae dictar[um] inquisitionis accusar[um] seu denunciar[um] & adhibiti oib[us] supradictis / quorum no[m]ina & p[ro]no[m]ina & contratas & habitationes eoru[m] ut supra notari[us] ipse i[n] actis scribere teneatur. ¶ Reo uero respondente si confessus fuerit inquisitione[m] accusam seu denunciatione[m] i[n] totu[m] uel i[n] p[ar]te / iudex ipse p[er] notariu[m] maleficiorum tale[m] responsione[m] uel negationem si negauerit cu[m] no[m]inibus & p[ro]no[m]inibus & loco habitatio[n]is testiu[m]: adhibitoru[m] responsioni praedicta i[n] actis illico anteq[uam] discedat a banco & p[re]sentes testibus praedictis adhibitis ad responsione[m] facta[m] i[n] actis scribi facere teneat[ur] & non post sub poena. xxv. lib. den. iudici & decem lib. den. notario maleficioru[m] q[ui] i[n] praedictis fuerint negligetes seu co[n]trauenerit quouis mo[do]: & eo casu quo confessus fuerit contra ipsum p[ro]cedat ta[m]q[uam] co[n]tra confessum. Assignato sibi tamen termino ad eius defensiones faciendas ut i[n] sequenti casu subiicit[ur]. ¶ Si uero negauerit i[n] inquisitione denunciatione uel accusa co[n]tenta i[n] totu[m] uel i[n] p[ar]te scribat[ur] eius responsio i[n] actis illico antequa[m] iudex a banco discedat & testibus p[re]sentes de quib[us] superius e[st] expressum / quoru[m] no[m]ina i[n] actis describant[ur] ut superius dictu[m] e[st]. Cui respondenti termin[us] assignetur decem dieru[m] continuor[um] ad o[mn]es eius defensiones faciendas. Ac etia[m] moneat[ur] p[er] iudicem ut interesse debeat singulis terminis temporib[us] & actis i[n] cubentibus faciendis i[n] processu usq[ue] ad sententia[m] ferenda[m] i[n]clusiue / cu[m]

co[m]inatione q[uod] p[ro]cedat[ur] per eum ad omnes & singulos actus incubetes usq[ue] ad sententia[m] diffinitiuam i[n]clusiue prout iuris fuerit eo ulterius non citato nec monito: de qua q[uod]de[m] monitione i[n] actis notarii curia[rum] debeat apparere. Infra que[m] terminu[m] decem dieru[m] fiant & fieri debeant p[ro]bationes hinc inde / & defensiones fieri incubetes & necessariae / ta[m] ad criminis p[ro]batione[m] / q[uod] ad rei excusatione[m] & defensione[m] / & ultra terminu[m] praedictu[m] testes aliqui alicuius partis seu ab aliqua p[ar]te ad p[ro]batione[m] criminis seu ipsius excusatione[m] no[n] recipiant[ur] nec admittant[ur]: poena iudici co[n]trafacienti p[er] qua[m] libet uice decem lib. den. & quicquid p[er] eu[m] i[n] co[n]trariu[m] fieret no[n] ualeat i[n] iure. Quo termino decem dieru[m] elapso publice & publicari debeat processus / ta[m] accusatori seu denunciatori seu ingrenti: seu et reo co[n]tra que[m] p[ro]cederet[ur] cu[m] termino quinq[ue] dieru[m] ad opponendu[m] co[n]tra testes & opposita p[ro]bata[m] & p[ro]batu[m] habendu[m] p[er] omne genus p[ro]bationis. Quo termino elapso de[be]at & dari debeat triu[m] dieru[m] co[n]tinuor[um] terminus ad allegandu[m]. Quo elapso infra sex dies p[ro]xime futuros debeat p[ro]cessus ipse p[er] sententia[m] co[n]denatoria[m] uel absolutoria[m] terminari. Ita & taliter q[uod] infra te[m]p[or]a fatalia ordinata per statuta co[m]m[un]is Fani p[ro]cessus ipse reperiat[ur] sine debito terminat[us]: Eo t[ame]n addito q[uod] si p[er] defensionibus seu p[ro]bationibus aliquibus faciendis necessa[ri]e foret mitti extra ciuitate[m] comitatu[m] seu districtu[m] Fani / q[uod] eo casu quatenus iudici uidebit[ur] fore iustu[m] expediens ac necesse de[be]at terminus ad illas p[ro]bationes seu defensiones faciendas maior q[uam] superior dictu[m] e[st] arbitrio iudicis inspecta q[ua]litate facti & distacia locoru[m] & p[er]sonar[um] qualitate. Et ut i[n] praedictis i[n] q[uod] de sola ueritate agi debet: o[mn]is calu[n]ia materia excludat[ur]: Volumus & ordinam[us] q[uod] i[n] causis praedictis criminalibus toties quoties iudici uidebitur de[be]at calu[n]ia[m] sacramentu[m] ta[m] ex eius officio q[uam] ad petitione[m] partis. Et q[ua]cu[m]q[ue] illud p[re]stare recusauerit quo ad id sup[er] quo denegauerit illud p[re]stare habeat[ur] p[er] confesso & co[n]uicto & ab eo super quo p[re]stare recusauerit excludat[ur] & super eo nullatenus audiat[ur]. ¶ Reo uero no[n] co[m]pare[n]te i[n] termino citationis ad se excusandu[m] & legitime expectato ponat[ur] i[n] banco secundu[m] forma[m] statuto[rum] co[m]m[un]is Fani: I[n] cuius q[uod]de[m] bani termino si no[n] co[m]paruerit eo legitime expectato & co[n]tumace ex[n]te & i[n] co[n]tumacia p[er]seuerante quo ad co[n]tenta i[n] p[ro]cessu formato & o[mn]ia & singula de quib[us] co[n]tra eu[m] p[ro]cederet[ur] p[er] co[n]uicto & confesso habeat[ur] & ta[m]q[uam] confessus & co[n]uictus de crimine co[n]denet[ur] & poena debita puniat[ur] secundu[m] forma[m] statuto[rum] co[m]m[un]is Fani. Possit t[ame]n post terminu[m] bani q[ua]cu[m]q[ue] ante sententia[m] diffinitiuam ferenda[m] i[n] principali iudicio ad se excusandu[m] co[m]parere / & se cora[m] iudice p[re]sentare & se excusare & defendere ac si co[n]tumax no[n] e[ss]et / du[m] t[ame]n r[ati]o[n]e ei[us] co[n]tumaciae p[er] executione[m] bani soluat[ur] co[m]m[un]is Fani quinq[ue] solid. den. de qua solutio[n]e apparere de-

quod p[ro]p[ri]e de[be]at fieri & e[ss]e no[n]
L. i. ff. p[ro] iur. i. xij. q. i.
p[ro]p[ri]e p[ro] iur. i. ff. de iur. p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e p[ro] iur. i. ff. de iur. p[ro]p[ri]e
Publicatio processus

Ter. 9. dieru[m] ad opp[on]e[n]du[m]

Ter. 3. dieru[m] ad attandum

q[uod] i[n] defensione[m] p[ro]b[ati]o[n]is
fieri no[n] possu[n]t nisi
i[n] iudicio mittant[ur]

Sacramentu[m] calumnie

Possit i[n] banco p[ro]p[ri]e
sententia[m] diffinitiuam soluere

beat p apodissam manu depositarii dicti cōis ipsi iudici ante q̄ ad excusa-
tionem admittat: quæ apodissa in actis curiæ debeat registrari & apodis-
sa prædicta depositarii in infilza per notariū cōseruari. Si uero in princi-
pali iudicio non cōparuerit: sed in appellatiōis cā cōpareret per talē cō-
paritiōē quæ fieret corā iudice appellatiōis cōparēs nō releuet: qn de
eius innocentia pbare teneat si uoluerit se a pœna criminis eximere & sē-
tentiā a qua appellauerit ipugnare. Et ut ubi de maiori periculo agit sa-
lubriori remedio provideat: ordinamus q̄ eo casu quo qs foret cōdēna-
tus ad mortē uel ad mēbri abscissionē in contumacia & ppter cōtumaciā
ipsius cōdēnati: & post sententiā infra añū psonaliter cōpareret: uolens
de eius innocentia & se nō fuisse culpabilē pbare/quo ad ipsius pœnæ
corporalis relaxationē dūtaxat audiat & audiri debeat/nō obstāte sentē-
tia cōdēnatiōe prædicta/& eius debeāt pbatōes admitti quo ad ipsius
corporalis pœnæ dimissionē dūtaxat. Quo casu pbata eius innocentia
super crimine & de crimine de quo extiterit cōdēnatus relaxet dicta ta-
lis cōdēnatio quo ad prædictā pœnā corporale dūtaxat: ipsa nihilomi-
nus sentētia & cōdēnatiōe quo ad alias sui partes & pœnas tā pecuniari-
as q̄ publicationis oium uel partis bonorū ipsi cōdēnati manēte i sui ro-
boris firmitate. Addētes q̄ interim donec fient dictæ pbatōes talis se ex-
cusare uolēs a dicta pœna p se ipsum & nō p aliū se debeat excusare & sta-
re detētus & in fortia & sub fortia ptātis Fani/quo in pbatōe deficiēte
debeat dicta sentētia cōtra ipsum executioni mandari. Nec possit dictus
talis in probatiōe deficiēs ulterius appellare: nec super eius inocētia au-
diri quouis modo postq̄ defecerit in probatiōe p̄dicta. Addimus insup
q̄ reo se excusante & negante contēta in accusatiōe denūcia seu inq̄sitiō-
ne in totū uel in partē post talē responsionē factā nulla recipiat cōtra ta-
lē responsionē negatiuā/alia respōsio p quā reus ipse qd̄ primo negasset
fateret: nisi in actis de eo quod negatū eēt apparerēt & foret indicia suf-
ficientia ad torturā sup qbus disputatū foret & discussum iuxta formā
positorū sub rubrica In qbus casibus possit quis torqueri. Alias prædictis
iudiciis nō apparētibus/ois cōfessio quæ fieret post primā negationē/au-
thoritate p̄ntis statuti p̄sumat extorta p tormēta & nullius sit efficaciz:
pœna iudici seu ptati talē cōfessionē recipiēti contra formā p̄ntis statuti
cētū lib. den. Et notario illā scribēti qnq̄ginta soli. den. ipso iure iminēte.

**De citatiōibus & bānis faciēdis in causis criminalib⁹: & de modo &
forma citandi & bāniēdi. Cap. VII.**

¶ Voniā in nō citatū iudiciū effectū h̄re nō potest/ ne defensionis
materia reis auferat Statuimus & ordinamus q̄ quilibet accusa-

tus denūciatus seu inq̄situs de aliquo crimine uel delicto si fuerit Ciuis
seu habitator ciuitatis seu districtus ciuitatis Fani uillarū & comitatus/ci-
tari debeat personaliter uel ad domū eius habitatiōis p plazariū cōis Fa-
ni cū cedula scripta manu notarii maleficiorū: i qua cōtineat delictū cō-
missum per delinquentem: & in ea deē ei terminus si fuerit in ciuitate
duorum dierū. Et si in uillis & comitatu triū dierū. Si uero in districtu
magis a lōge q̄tuoꝝ dierū p prima dilatione & termino ad cōparēdum
& se p̄ntandū & excusandū a processu/ & pro secundo termino uel dila-
tione detur in cedula antedicta terminus unius diei si fuerit in ciuitate
In comitatu uero & uillis: duorū dierū: & in districtu magis a lōge triū
dierū/quā cedula p̄dicta plazario q̄ debet citare ptās uel eius notari⁹ tra-
dere teneat. Et dictā cedula dictus plazarius teneat & debeat relaxare &
dimittere ad domū habitatiōis citati seu citadi. de qua relaxatione & di-
missionē cedulæ prædictæ debeat stari relationi plazarii. Qui qdē termi-
ni p perēptoriis habeant: adeo q̄ necesse nō sit reū ulterius citari: sed eo
nō cōparēte p cōtumace reus ipse habeat: & tanq̄ contumax elapso di-
cto termino p iudicem contumax declaretur & contra eum tanq̄ con-
tra cōtumacē p̄cedēdū eē & absq̄ alia notificatiōe seu requisitiōe in bā-
no ponat p p̄conē seu tubatorem ciuitatis Fani qui ante portas palatii
ciuitatis Fani bāniat qualiter talis nominādo psonā citatā noīne p̄prio
& appellatiuo / quia non cōparuit in termino citationis ad se excusan-
dum a processu formato iuxta tenorē requisitionis & citatiōis de ipso fa-
cta cōtumax reputatus est: & pro cōtumace & tanq̄ contumax de ipsi-
us iudicis mandato in bāno ponit de ciuitate comitatu & districtu Fa-
ni de pœna eidem ex crimine infligēda secūdū formā statutorū/pœnam
ipsam in p̄conio & bāno publice exprimēdo: In quod bānū nodat & i-
cidisse intelligat ifra tres dies Si re⁹ fuerit de ciuitate. Si de comitatu: q̄ u-
ori & si de districtu magis a lōge qnq̄ dies: nō cōparuerit & cōtumaciā
suā purgauerit nominādo i p̄conio aūdicto ex parte iudicis maleficiorū
q̄ si infra terminū bāni nō cōparuerit pro cōuicto & cōfesso habeat &
contra ipsum procedet ut iuris fuerit ad cōdēnationē de ipso faciendā
iuxta formā statutorum: reo ipso ulterius nō citato nec expectato. Si ue-
ro reus ipse fuerit aliūde q̄ de ciuitate uillis & comitatu uel districtu Fa-
ni talis reus citari debeat p lras dicti iudicis foribus palatii affigendas &
affixas tenendas: donec p̄cessus fuerit terminatus/cōtinētes tenorē seu
effectū inq̄sitiōis denūciae seu accusæ & causam p qua citat & modū &
formam qb⁹ p̄cedit cōtra eū & ad cuius petitionē. Adeo q̄ citatus ipse
certus reddat sup quo citat & se defendere teneat: In qbus litteris deē

terminus ipsi reo pro prima & secunda dilatioe arbitrio iudicis statuendus inspecta loci distantia & qualitate facti & conditione personae ad comparandum: & se excusandum quod si in terminis predictis non comparuerit per contumace habeatur & contumax reputabitur & contra eum tam contra contumacem procedat eo amplius non citato. Ac eadem mandare ut se debeat presentare infra terminum in dictis litteris contentum ad se excusandum & defendendum a processu & his de quibus in dictis litteris merito fieret. De quaque quidem litterarum presentatio fieri & statui debeat relationi nuncii citantis seu litteras illas presentantis/de qua relatione debeat apparere per acta notarii maleficio: & habeat supradicta presentatio litterarum & citatio per litteras antedictas facta per uera & legitima citatione: ac si ipsi citato personaliter uel ad eius domum habitationis & territorium civis Fani facta foret ad omnes eius effectus. Quo termino citationis elapso per contumace habeatur. Et citatus ipse non comparere per iudicem interlocutoriam in actis describendam contumax reputetur. Et ad banni dationem procedat ut infra. De quibus quidem citationibus & preconiis & edicti affixione relationi nuncii illud affigentis & tubatoris preconizantis statui debeat & actis totum debeat apparere. Si uero reus ipse fuerit uagabundus non habens certum domicilium seu habitationem: Tunc reus ipse per edictum affigendum: ut supra & per tubatorem seu preconem civis Fani in locis supradictis preconizantem prout superius dictum est citetur: in qua citatione terminus primus & secundus ad comparandum & se excusandum cum comminatione ut superius dictum est assignetur. Postquam si citatus ipse non comparuerit per contumace habeatur & per iudicem interlocutoriam declaretur de qua in actis notarii debeat apparere. Et teneatur & debeat notarius ipse predictas litteras seu edictum & citationes predictas & preconiis in actis curiae registrare. Reo uero predicto non comparente & contumace per iudicem declarato in casibus supradictis: ponatur in banno per iudicem antedictum de poena quae ueniet ex crimine imponenda tenore processus inspecto. In quo banno assignetur per ipsum iudicem terminus iudicis arbitrio statuendus locorum inspecta distantia/ad eius contumaciam expurgandam cum comminatione quod si in termino banni non comparuerit per confesso & convicto habeatur de crimine & contra ipsum de crimine procedat ad condemnationem secundum formam statutorum/ eo ulterius non expectato: Cuius quidem banni tenor debeat per litteras affigi foribus palatii civis Fani ibidem per mensuras durante termino predicto & preconizari & per tubatorem civis Fani nunciari ante fores palatii & in plateis civis Fani ante dictum palatium. Ac etiam debeat per notarium maleficio in actis registrari: ut dictum est: de quarum litterarum & banni affixione & preconizatione fieri relationi placarii affigentis & preconiis preconizantis de quibus per acta notarii constabit. Quo quidem banni termino elapso sine alia banni

et banni per litteras affigi debet
foribus palatii

ni predicti notificatione eidem bannito fienda habeatur bannitus ipse non comparere per convicto & confesso quo ad omnia cetera in processu formato. Et de his condeneatur secundum formam iuris & statutorum Fani. Possit tamen in casibus predictis bannitus ipse et elapso termino banni quoadocumque ante sententiam primam ut in statutis civis Fani est expressum comparere ad se excusandum & defendendum & eius contumaciam expurgandam inde ac si contumax non fuisset/ dum tamen per executionem dicti banni soluat antequam audiat depositario civis Fani quicquid solidi denarii ut supradictum est supra in primo casu presentis statuti: & de ipsius solutio appareat ut superius in presenti statuto dictum est.

¶ Quod in criminalibus nulla exceptio habeat impedire processum ingressum.
Cap. VIII.

¶ Per exceptiones dilatorias peremptorias seu mixtas cuiuscunque generis criminalium processus ualeat quoquo modo differri seu cognitio criminis impediri: statuimus & ordinamus quod nulla exceptio cuiuscunque generis quae opponi contingerit ad processum & ad criminis indaginem differenda seu per quam de iure processus ipse suspenderetur seu suspensus posset quolibet uel differri. Illud non impediat: sed ea non obstante iudex ipse ad cognoscendum de meritis criminis procedat ac si dicta exceptio non foret opposita: Reseruatis tamen exceptionibus antedictis & earum effectui in processu & meritis criminis examinandis ante diffinitivam sententiam. Quae quidem omnes exceptiones predictae ipso iure auctoritate presentis statuti reservatae intelligantur tam oppositae quam opponenda/ examinanda post quamcunque responsionem & excusationem factam seu faciendam: post quam quidem responsionem possint omnes cuiuscunque generis exceptiones opponi: Eo tamen adhibito moderamine in praedictis/ quod in casibus in quibus torqueri reus potest secundum formam statutorum/ antequam deueniat ad torturam ad ipsam excludendam opponi possint & probari exceptiones concernentes criminis de quo ageretur exclusionem siue poenam imponendam imminentis/ & eis oppositis supersedere debeat in tortura donec de ipsis cognitum fuerit. Quas quidem cognitiones ad torturam dilatandam quae opposuerit: & non probauerit puniatur poena .xl. solidi denarii. per quolibet exceptionem non probata ipso iure imminere in quolibet casuum praedictorum.

¶ De copia accusationis denunciationis seu inquisitionis ad cameram transmittenda
Cap. IX.

¶ Raudibus quae fieri possent obuiare uolentes. Statuimus & ordinamus quod quilibet accusans seu denunciatus teneatur & debeat accusationem & denunciam duplicatam eiusdem tenoris manu notariarum matriculatoz civitatis Fani scriptam coram iudice exhibere tempore accusationis seu denunciationis exhibitae/ quarum una per iudicem seu iudicis mandato per unum ex

bannitus habet per iudicem
requisito. si non reddat
non respondet. / Tamen
non appellatur assumendi
placiti in omnibus banni
in banno & de poena. (6
vol. 194. p. prima)

per exceptionem antequam
deueniat ad torturam
excludenda

vi. sup. lib. eo. c. vi.

denunciatio quilibet esse debeat
sup. eo. lib. cap. v.

plazariis cōis Fani trāfferat eo die quo pntata fuerit ad ratiocinaria cōis Fani pntada Rōcinatori seu Referēdario dictae ratiocinariae & p ipsum ratiocinatorē accipiendā & ifilzādā i una speciali ifilza i deā rōcinaria cū millesimo & die pntatiōis eiusdē & bñ cōseruādā cōtinuo i dicto loco. De cui⁹ missiōe & pntatiōe relatiōi eiusdē plazarii pntatis stari debeat: d qua i actis debeat apparet manu notarii maleficioꝝ: & aliter & alio mō pcessus fact⁹ sup deā accusatiōe uel denūcia nō ualeat nec teneat ipso iure. Et nihilominus iudex ipse q in pdcis fuerit negligēs seu remissus ipso facto cadat in pēnā. xx. lib. deñ. Notarius uero i. x. lib. deñ. q negligens fuerit in pdcis in eo quod ad ipm spectauerit. & idē p oia obseruet in i qsitōe formata ex officio curiae. quas qdē copias accusatiōnū denūciatiōnū seu iqlitiōnū q trāsmitti cōtigerit ad rōcinaria aūdictā Rōcinator seu referēdari⁹ ipse teneat & deat ut dictū ē pōner i una ifilza ad hoc ordinata seu ordinada tēpore officii cuiuslibet ptatis/ordiate/put ad rōcinaria trāsmittent & eius manu a tergo ipsae scribere diē prāsentiatiōis ut dcm est facta cū millesimo & nomine plazarii pntatis.

De pcrib⁹ & defensorib⁹ admittēdis i cāis criminalib⁹. Cap. X.

Statuim⁹ & ordinam⁹ q i criminalib⁹ pēnā pecuniaria seu qū tatis uel quotā bonoꝝ uel aliā pēnā citra corporale igerētib⁹ pcurator cū spēali mandato dūtaxat admitti possit & deat. Seu p absente a ciuitate uel comitatu Fani ex cā legitia de q iudici ate oia fides fieri deat tpe citatiōis d ipso facta admitti possit & deat defēsor et siñ mā dato. dū tñ i quolibet casuū pdcōrū de pēnā soluēda pstita fuerit fidei iussio idonea secūdū formā statutorū cōis Fani. Eo tñ addito q p reo p sente nemo admittat ad respondendū iqlitiōi formata denūcia seu accusa sed reus ipse qui pns fuerit tpe citatiōis de eo facta teneat se pntat psonaliter & p se ipsum quisiōi reñdere. alias p contumace hēat. Ecā uero respōsiōe pcrior admittat ad defēsiōē ipsi⁹. In his uero crimib⁹ p qb⁹ pēnā corporalis uel capitalis ueniret iponēda p absente & nō cō parente & cōparere ualēte & nō cōparēte nō admittat pcurator neq de fensor nec qlibet alius quouis alio mō uel noine. Nec eo casu ad ipsius cōtumaciā excusandā eidem in aliquo prosit cōparitiō defēsiōis uel al terius ut supra. Ad causas aut absentiae seu ipedimenti ipsius citati probādas nemo admittat i aliquo casuū pdictoꝝ sine mādato nisi foret de psonis cōiūdis/qua alias de iure pnt p cōiūdo ager sine mādato: & qd cōtrafieret nō ualeat ipso iure. Pro carceratis uero i casib⁹ qbuscunq pcurator admittat in oib⁹ casib⁹ supradcis ad defēsiōē rei pter q ad tñsiōē accusa denūcia seu iqlitiōis cui deat rñdere ipse re⁹ carcerat⁹.

De adultis & filiis familias i causis criminalib⁹ admittēdis. Cap. XI.

Abeāt adulti sui iuris uel in alteri⁹ prāte exñtes maiores tñ sex⁹ decim annoꝝ in criminalib⁹ causis psonā legitimā stadi in iudicio. Et oia p eos gesta & facta iuris debitū sortiant⁹ effectū ac si sui iuris foret uel maiores. xxv. annoꝝ. Et tales adulti in oibus & per oia habeant⁹ & puniant⁹. pinde ac si essent maiores. xxv. annoꝝ quibus⁹ cunq cōtrariis nō obstātib⁹.

De copia accusatiōnū & excusatiōnū testiū & aliorū actorū litiganti bus de maleficio exhibenda. Capi. XII.

Statuim⁹ & ordinamus q litigātib⁹ de maleficio: si petierint copiā actoz: teneant⁹ ptās & ei⁹ iudex maleficioꝝ dare seu dari facere accusatiōnū seu excusatiōnū inqsiōnū testiū & actorū copiā infra tertiā diē postq fuerit petita aū excusatiōē uel post quā docūq ps uoluerit allegare uel allegari facere in cā sua ut cognosci ualeat si iusta cōdenatiōis snia pferat. pēnā. xx. soli. p qlibet uice qua fuerit cōtrafactū soluēda de facto cāmerā cōis. de qua copia notari⁹ maleficioꝝ nō possit accipere ultra unū bonū. cū dimidio p qlibet carta. Et si pl⁹ accipit icidat i pēnā supradictā p qlibet uice q fuerit cōtrafactū.

De abolitiōe concedēda in causis criminalibus. Capi. XIII.

Via nōnulli plerūq ad accusādū icōsulte p errorē uel iracūdiā pcedūt. Statuim⁹ & ordinam⁹ q accusatore aū pbatōes de crimie factas: & crimie nō pbaro uere uel psūptiue cōpente: & ad scētā dei euāgelia manu tactis scripturis iurate se p iracūdiā uel errorē ac cusasse seu aliā iustā cām allegare: & ea rōe sano duct⁹ cōsilio ab accusatiōe desiste uolēte: quoad euitatiōē pēnā i qua icurrere posset accusatiōē ipam nō pbādo ex forma statutorū cōis Fani. Solutis p eū prio & aū oia. x. sol. i cōi p appodissā faciendā manu notarii maleficioꝝ & sibi notario reportatā subscriptā manu Referēdarii seu rōcinatoris & depositarii dū cōis. q depositari⁹ in sua subscriptiōe fidē faciat de solutiōe dī & orū. x. sol. i cōi: petita abolitiō cōcedat. Nō tñ p hoc iudici itelligat adēpta ptās de dō crimie inqredi. si tale fuerit crimē de quo alias p inqsi tiōē ex officio cognoscere potuisset. Et pdcā q deā sūt de abolitiōe cōcedēda locū habeāt pterq in crimib⁹ & calib⁹ ifrascriptis uidelicet here sis. lēsa maiestatis. seditiōis. pditiōis seu turbationis stat⁹ ciuitatis Fani & dñoz eiusdē ciuitatis. Crimine offēsiōis facta i psonas aliquorū officialiū cōis Fani. homicidio sacrilegio. furto. icēstu. raptu muliez. sodo mia. incēdio doloso. falsā monetā. & causā cuiuslibet falsitatis.

De testibus admittēdis in causis criminalibus. XIII.

Maiores. 16. annoꝝ puniunt
maiores 25

Maiores not. multum p
scripimus

Nom q. x. ius debet
subscribere appoi
q dep. facit pson
soluēda

Via ubi mai⁹ p*ro*udiciu*9* iminet: ibi maior debet adhiberi cautela & p*ro*batio magis fidedigna h*ab*eri. Statuimus & ordinam⁹ q*uod* i*u* ca*u*sis criminalib⁹ ad p*ro*batione*9* criminis ex quo p*ro*ena sanguis ipone*re* da u*er*et mulieres nullhacten⁹ admittat⁹. Sed ad iudiciu*9* d*u*taxat recipi possint et ad tortura*9* d*u*tu*9* sint honesta uita & bona matrona*9*. In aliis at criminib⁹ p*ro*ena pecuniaria i*u*geretib⁹ admitti possint mulieres honesta uita & bona & suspitio*9* careret et ad p*ro*batione*9* criminis de quo p*ro*cederet. Mares at ad p*ro*ceda admittat⁹ scdm iura co*u*ia & co*u*pellat⁹ i*u*iti. eo excepto q*uod* ascēdētes cōtra descēdētes & ecōuerso et usq*ue* i*u* infinitu*9* & transuersales usq*ue* ad q*u*rtu gradū d*u*taxat g*ra*du scdm iura ciuilia co*u*putato nō co*u*pellat⁹ i*u*iti. et si ex crimie p*ro*ena pecuniaria u*er*et ipone*re* da. Et si crimen p*ro*bandū p*ro*ena i*u*geret corpale co*u*iuncti et trāuersales usq*ue* ad .x. gradū nullhacten⁹ co*u*pellat⁹. Et p*ro*ceda q*uod* d*u*ca sunt de co*u*iunctis & co*u*sanguineis nō co*u*pellēdis i*u*itis locū nō hēant i*u* crimie l*es*a maiestatis diuina & h*u*man*9* & turbatois pacifici stat⁹ ciuitatis F*an*i & d*u*no*9* eiusdē: seu alteri⁹ seditois turbulēta q*uod* fieret i*u* d*u*ca citate. Et crimie hēsis: seu p*ro*prio crimie sacrilegii seu crimie p*ro*cidii uel f*ri*cidii: q*uod* casib⁹ i*u*discrete oimō co*u*pellat⁹ q*u*rtu q*uod* co*u*iuncti extiterit seu eēnt. Et et nō obstāte q*uod* criminis p*ro*icipes fuerit i*u* ali quo ex criminib⁹ p*ro*cedis. Insup in odiū robbato*9* & dep*ro*datiū seu spoliatiū aliquos i*u* suis reb⁹ seu uulneratiū aliquos: seu uiolētiā aliquā i*u*ferētiū. Volum⁹ q*uod* robbaria & p*ro*da & spoliatioes & hmōi uiolētiā: Vulnera & cades p*ro*bari possint p*ro* socios & co*u*sortes ip*ro*p*ri*o iniuriati & illos q*uod* cū eodē tūc fuerit. & p*ro*ceda uiderit. Q*ui* t*u*n deponētes spoliati uel p*ro*dati uel uulnerati nō fuerint. Nō obstāte q*uod* cū spoliato p*ro*dato seu uulnerato tūc t*em*p*or*is i*u* societate siml*e* fuerit. d*u* t*u*n alias sint idonei & et nō obstāte q*uod* ex eo q*uod* factū fuisset eor*um* co*u*sorti seu consotio dici possent p*ro*dictorum p*ro*dicta attentantium quomodolibet inimici.

De probationibus fiendis in causis criminalibus. Cap. XV.

Via crimia & delicta luce clariores meridiana p*ro*bationes exposcūt. Statuim⁹ & ordinam⁹ q*uod* nemo possit neq*ue* d*u*cat de crimine cōdēnari nisi cōfessus uel testib⁹ ad min⁹ duob⁹ idoneis & fidedignis: seu aliis legitimis argumētis cōuictus. Et si cōtra fiat nō ualeat ipso iure. Addētes q*uod* si de crimine extaret p*ro*batio per unū testē de & sup crimine deponentē: seu foret alia indicia legitima ad torturam sufficientia de quibus legitime constiterit & super quibus disputatum & p*ro*nunciatū fuerit per iudicē ea fore legitima ad tortura*9* i*u* casib⁹ q*uod*bus torq*ui* re⁹ posset ex forma statutorū cois Fani si p*ro*p*ri*o extaret: citari d*u*cat ipse re⁹ unica citatioe p*ro*sonaliter: uel bina ad domū h*ab*itatiois suae seu aliter i*u*

Ita formā statutorū de citatioib⁹ loquētiū. In q*uod* citatioe ipso citato terminus assignet⁹ i*u*fra quē p*ro*sonaliter debeat cōparere ad purgādū indicia cōtra eū exntia de crimie: cū cōminatioe q*uod* si i*u*fra terminū nō cōparuerit p*ro* cōfessio hēbit⁹. & de crimie cōdēnabit⁹: quo termio elapso & ipso reo ad purgādū indicia nō cōparēte: citatus ipse p*ro* cōfessio habeat⁹ & tāq*uod* cōfessus de crimie cōdēnet⁹ scdm formā statutorū cois Fani. Possit t*u*n reus i*u*pe cōtumax ad purgādū indicia q*uod*cuq*ue* ante sniam cōparere & se purgatioi submittere. p*ro*inde ac si p*ro*io cōtumax nō fuisset. Insup statuimus & ordinam⁹ q*uod* p*ro*batio criminis simplici: q*uod*litatib⁹ i*u* p*ro*cessu deducis non p*ro*batis i*u* totū uel i*u* p*ro*tem. iudex teneat⁹ & debeat reū de eo q*uod* p*ro*batiū extiterit cōdēnare i*u*tra formā statutorū. Nō obstāte q*uod* qualitates deducit: p*ro*bata nō fuerint put i*u* p*ro*cessu deducunt⁹. Et q*uod* ex eo defectu p*ro*cessus ipse uiciari non possit.

De p*ro*batione fama & cōsociorū i*u* criminalib⁹. rubrica. Ca. XVI.

Eclādestinitatis obtectu maleficia occultata remaneat ipunita & unde delinquētes p*ro*ena merent⁹ p*ro*batiois ueri defectu p*ro*miū cōsequat⁹. Statuim⁹ & ordinam⁹ q*uod* Robbaria i*u*cedia homicidia & alia maleficia quacūq*ue* de nocte & noctis t*em*p*or*e cōmissa possint p*ro*bari p*ro* publicā uocē & famā legitimā ortū habentē ab hōestis & fidedignis p*ro*sonis & ex legitimis & iustis causis seu indicis: uel ueris militudinib⁹ rōnabilib⁹ & p*ro*babilib⁹ p*ro*ueniētibus & exntibus i*u* loco & contrata cōmissi maleficii seu delicti. Et dictā famā p*ro*bari sufficiat p*ro* q*uod*tuor testes de dicta fama legitie deponētes. Et talis p*ro*batio sufficiat & habeat⁹ p*ro* uera & legitia p*ro*batioe. ac si de dicto maleficio uere & p*ro* ueras p*ro*bationes cōstaret. & intelligatur nox i*u* p*ro*dictis ab occasu solis usq*ue* ad eius ortum de mane.

In quibus casibus possunt delinquentes torqueri. Cap. XVII.

E passim & absq*ue* delectu i*u*discreteq*ue* rei torqueri possint: & ab eis criminū cōfessioes illicite extorqueri. Statuimus & ordinamus q*uod* nulla p*ro*sona cōtra quā de crimie aliquo p*ro*cederet torq*ui* possit & ualeat nisi i*u* casib⁹ & criminib⁹ i*u*frascriptis: & p*ro*cedētib⁹ legitimis indicis cōtra eū & eorū copia p*ro*i data si petita fuerit & sup ip*ro*p*ri*is legitie fuerit disputatū & p*ro*nunciatū indicia fore legitia & sufficientia ad tortura*9* de qua p*ro*nuncia i*u* actis cōstare debeat. Alias quod cōtra fieret nō ualeat ipso iure. A qua quidē p*ro*nunciatioe appellari nō possit & interposita appellatio & quicquid eius uirtute fieret non ualeat ipso iure. Sed possit & debeat iudex ad ulteriora p*ro*cedere non obstante appellatione p*ro*dicta. Et teneat⁹ & debeat iudex maleficior*um* scribi facere. Et no-

tarius maleficioꝝ in actis scribere teneat oēs & singulas torturas & tormentoꝝ qualitates & modos sub tēporibus & diebꝫ qbus fierent & psonarū noīa quæ torturæ interfuerint. Nullusq; torqueri possit nisi i p sentia ptātis eiusq; uicarij seu iudicis notarii uel militis socii dicti dñi potestatis qui oēs teneant & debeāt adesse torturæ: & de eoz seu maioris ptis uolūtate torquēdi torqueri debeāt in casibus infrascriptis. De qua uolūtate & determinatiōe notarius maleficioꝝ in actis attestari teneat & debeat: & etiā nisi in p sentia duoz de magnificis dñis prioribus ciuitatis Fani p tēpore existētibꝫ quos ptās req̃rere & uocare teneat & debeat. Et q nullus ad tormēta repeti possit & de nouo duci ex eodē & p eodē crimine ex eisdē indiciis p qbus primo tortus fuerit nisi ex nouis indiciis p qbus & quoz occasione primo tortus nō fuerit. Si tamē indicia noua post torturā primā supueniētia quoz uigore repeteret ipsa tortura: de p se sola ad torturā primā sufficiētia nō foret: nihilominꝫ ex primis & secūdis possit tortura repeti. Et q tertio ad torturam nemo possit deduci neq; tortura tertia repeti: nisi ex p bationibꝫ indiciorū de nouo supueniētibꝫ quoz notitia primo habita nō fuisset: & ipsa indicia de p se foret sufficiētia ad torturā: nullis aliis indiciis pcedētibꝫ alias torturas coadiuuatibꝫ ultra quā tertiā torturā nemo quis ratōe uel cā torque ri possit seu ualeat p delicto p quo tortus eēt. de qbus oibus indiciis & p bationibꝫ supueniētibꝫ ipsas torturas pcedentibꝫ & pcedere debētibꝫ debeat apparere p acta notarii. Et q nullꝫ q cōfessus fuerit i tormētis eius uigore cōfessiōis cōdēnari possit seu ualeat nisi post dictā primā cōfessiōe factā in tormētis ad bāchū iuris publice & corā ptāte & eius iudice seu eorū altero ubi alter fuerit impeditꝫ: de quo impedimēto stetur assertiōi alteriꝫ eoz in actis descriptæ corā notario & tribꝫ testibꝫ ciuibꝫ ciuitatis Fani. Et de die hora cōgrua foribꝫ palatii aptis cōfessus fuerit maleficiū: seu id de quo cōtra ipm pcessum foret. Ad quod bāchū iuris dicta de cā adduci nō possit neq; dicta cōfessiō fieri nisi post unū diē integrū a die factæ torturæ & aliter cōfessio scā nō ualeat ipso iure. Et iudex illā recipiēs & notariꝫ illā scribēs cōtra formā pntis statuti ipso scō cadat i pōnā. c. lib. deñ. Et i eādē pōnā icidāt ptās & eiꝫ iudex q posuerit & poni fecerint aliquē ciuē Fani uel comitatuū in martorio line legitimis indiciis pcedētibꝫ de illo maleficio de quo inculpatus fuerit uel p predictis non obseruatis. Et iniuriam satisfaciant tormentato prout ipse tormentatus duxerit estimandum. Cōfessio autem facta tormentis sine legitimis indiciis pcedentibus ipso iure non ualeat neq; ratificari possit. Et possit in p dictis si iudex negaret reū tortū fuisse

probari tortura p unū testē de uisu & etiā p quæcūq; alia indicia & cōiecturas & aspectū psonæ ipsius rei. Cōfessio insup quæ fieret etiā ad bāchū post tormēta illata pcedētibꝫ indiciis p predictis: reo cōfidenti in nihilo p sit nec ex eo statutoꝝ beneficia in aliquo opitulentꝫ. Crimina autē p quibus rei torqueri ualeāt ut supius cōtinetꝫ sunt hæc uidelicet homicidiū cuiuscūq; speciei seu generis. Sacrilegiū: crimē læsæ maiestatis: pditionis & furti. Et oīa crimina ingerētia pōnā corpālē principaliter uel secūdario. Idēq; seruetꝫ in omni pcussione seu uulnere facto cū armis in psonā alicuiꝫ intelligēdo q appellatiōe armorum ueniāt ēt fustes lapides baluttæ plūbeæ uel ferreæ & his similia: idē quoq; seruetꝫ in quolibet delicto cuius pōna secūdū formā statutorū ascēderet ad libras qnquaginta uel ab inde supra: exceptis tñ casibus & pōnis de quibus loquitꝫ statutū positū sub rubrica de pōna inferētis alicui uim cōpulsuā uel expulsiuā. & idē iuris sit in p bētibꝫ in p predictis delictis auxilium & fauorem.

De tempore & hora reddendi iura in criminalibus. Capi. XVIII.

Ro faciliore criminū inq̃sitione & celeriori processu expeditione statuimus & ordinamꝫ q iudex maleficioꝝ singulis diebus iuridicis in maleficiis put in ciuilibꝫ semel in die sedere teneatur & debeat ad bāchū iuris cōis Fani de sero hora causarū cōsuetā. Et ultra expeditionē banchi in ciuilibꝫ stare p illud spaciū quod sibi necessariū & opportunū esse uidebitꝫ pro expeditione similiter faciēda in causis criminalibus antedictis.

Qd notarius maleficioꝝ scribat oīa & singula acta & scripturas in causis criminalibꝫ in eoz libris & de copia pti dāda. Capi. XIX.

Tatuimus & ordinamꝫ q notarius maleficioꝝ uinculo sacramēti & sub pōna infrascripta teneat & debeat in libris maleficioꝝ scribere seriatim & distinctim ac per ordinē accusationes denunciatiōes inq̃sitiōes & oīa & singula acta occurrētia quæ fierent: & scripturas quæ pducerentꝫ sub cōgruis diebus & horis scribēdo unumquēq; pcessum de p se & acta & scripturas pcessuū iuxta pcessum suū. Ita q nulla fiat implicatio seu iculcatio seu mistura uel cōfusio aliqꝫ diuersoz pcessuū & scripturarꝫ uniꝫ pcessus ad alium teneat ēt acta q ad bāchū fiēt p iudicē seu p ptes incōtinenti scribere anteqꝫ discedat a bācho. Scripturas aut pducēdas seu quæ pducerentꝫ eadē die uel sequenti in actis scribere teneatur sub pōna. xl. solidi. deñ. uice qualibet & pro quolibet actu & scriptura omīssa & non scripta in actis prout superius continetur. Teneatur insuper notarius maleficioꝝ tradere copias scri

pturarū actorū & testiū & attestatiōes quibuscūq; petētib; ab eo rece-
pta cōpetenti mercede ad rationē unius bononeni cū dimidio p quali-
bet carta ut supra dictū est in statuto sub rubrica de copia accusationū &
excusationū testiū & aliorū actorū litigantibus de maleficio exhibēda. De
productionibus autē scripturarū & aliorū iuriū nihil recipiat seu recipere
possit notarius maleficiorū sub pena .xx. solidorū deñ. uice qualibet qua
fuerit cōtrafactū. Possit tamē notarius maleficiorū esse rogat⁹ de instru-
mentis procurationū in criminalibus tm & habeat & hñe debeat de rogī-
tu & extēsiōe dicti mādati in actis suis duos bonon. Et teneat⁹ notari⁹
in processu p̄dicto dictū mādatū seu mādata extēdere seriatim in libro
actorū ac si illud daret pti in forma publica sub p̄na p̄dicta: & oēs di-
ctos libros infilzas & bastardellos & quascūq; scripturas quos uel quas
ipse ptās: uicarius: socius miles: notarius maleficiorū & extraordinarius
durāte tēpore officii eorū: faciēt & scribebunt. teneant⁹ p̄na centū librarū
ipso facto cōi applicadārū p quolibet libro & qualibet scriptura & qua-
libet uice & p qualibet psona: tribus diebus ante finē eorū officii trade-
re & cōsignare Referēdario syndico & cācellario cōis: quā post eorū syn-
dicatū ponant⁹ & seruent⁹ pperuo in Referēdaria ipsius cōis.

De instātia & t̄pib⁹ terminādorū p̄cessuū in criminalib⁹. Cap. XX.

In criminaliū p̄cessus nō efficiant⁹ tractu tēporis imortales.
Statuimus & ordinam⁹ q ptās & iudex maleficiorū teneant⁹
& debeāt sub eorū uinculo sacramēti oēs p̄cessus accusationū
denunciatiōnū seu inq̄sitiōnū criminaliū qui fierēt cōtra presentē & se-
defendentē terminare infra .xl. dies cōtinuos incohādos a die excusatio-
nis facta p reū. Qui uero fierēt in absentia infra .xxx. dies cōtinuos cō-
putādos a die ultimæ cōtumaciæ dicti rei. Infra quā tēpora teneant⁹ p̄di-
cti officiales oēs p̄cessus criminales terminasse p sentētiā absoluēdo uel
condēnādo put iuris fuerit sub p̄na quinquaginta lib. deñ. uice qua-
libet quā cōtrafecerint in p̄dictis ipso iure eisdē & cuilibet ipsorū iminē-
tibus. Et nihilomin⁹ p̄cessum p̄dictū expedire teneant⁹ post p̄dicta
tēpora. Quā quidē tēpora expediendū p̄cessuū nō currāt ubi in pro-
cessu aliquo occurreret fieri reprobationē testiū in aliquo p̄cessu crimi-
nali productorū. Quā reprobatione durāte nō currāt tēpora supradicta
in p̄cessu in quo iminuerit reprobatio antedicta. Nec ēt currāt successor
i potestati p .xv. dies numerādos a die introitus sui officii in p̄cessibus
pendētib⁹ corā p̄cessore. Et qui p p̄cessorē terminati nō fuerint seu
in fine eius officii pendētes remāserint & indeterminati. Quos proces-
sus successor expedire teneat⁹ infra tēpora sua secundū formā p̄ntis sta-

tuti. Et ne in ptāte sit officialiū suspēdere p̄cessus/citatiōes faciēdas diffe-
rēdo & dilatādo teneat⁹ & debeat iudex maleficiorū die secūda formati
p̄cessus seu accusatiōis porrecta facere citari reū p priā & secūda citatiōe
put supi⁹ cōtinet⁹ i statuto de citatiōib⁹ & bānis faciēdis i criminalib⁹.

De sentētia ferēda in criminalibus. Cap. XXI.

Voniā postq sunt crimīa patefacta celeriter & sine mora: ut lo-
cus sit exēplo: sunt puniēda: Statuim⁹ & ordinam⁹ q ptās cō-
munis fani teneat⁹ sub eius uinculo sacramēti oēs cās crimina-
les p sentētiā absolutoriā uel cōdēnatoriā diffinire ifra tēpus & t̄pa p̄fi-
xa & ordinata p statuta cōis Fani sub p̄na quinquaginta lib. deñ. ipso fa-
cto & iurē iminēte uice q̄libet eidē de facto auferēda t̄pe syndicatorū Sub
eadē p̄na syndicatorib⁹ iminēte si i exāctōe dicta p̄na fuerit negligē-
tes. Quas qdē snias teneat⁹ dare ipse ptās & proferre in scriptis & eas le-
gi facere uulgari sermone in cōsilio generali cōis fani p̄missio sono cāpa-
na grossa dicti cōis quā pulsari cōsuevit p sentētiis criminalibus pro-
ferēdis & sono tuba p̄missio ante portas palatii dicti cōis & super platea
magna dicti cōis ante dictas portas in quo loco p̄conizari eadē die p̄fe-
rendārū sententiarū faciat. Quod uolētes audire cōdēnatiōes seu abso-
lutorias p̄ferendas in criminalib⁹ accedere debeāt ad palatiū: de qua qdē
p̄conizatione stet̄ relatiōi p̄conis in actis descripta. Ad quas qdē sen-
tētiās audiēdas indifferenter oēs ueniētes & audire uolētes admittantur
nullo inde excluso. Sed ut oībus pateat liber accessus fores palatii tene-
antur apertæ. Et tēpore lectionis dictarū cōdēnationum & sententiarū fe-
rendarū ne aliqua fraus cōmitti possit per notariū maleficiorū semper
siant duo libri seu quaterni in membranīs dictarū cōdēnationū. Et uo-
catis per potestatem duobus fratrib⁹ ordinis minorū uel p ei⁹ Vicariū
in p̄sentia ipsorū fratrum legantur & proferant⁹ dicta sentētiā. Quib⁹
lectis & p̄mulgatis seu publicatis unus liber dictorū duorū librorū con-
dēnationum p̄dictarū insimul concordantium de ipsi⁹ fratrib⁹ quē
semper custodiant & gubernent fideliter in loco sancti Francisci de Fa-
no: Alter uero liber incontinenti tribuat⁹ in cōe more consueto in scri-
nio cōis penes notariū deputatū sup officio cācellatiōis cōdēnationum.
Et p̄sentia dictorū fratrum non intelligatur nec sit necessaria quādo ferun-
tur sententiæ corporales. Teneat⁹ & debeat insup ipse potestas in dictis
sentētiis p̄ferendis quoties cōtigerit quauis rōne p̄nā delicti minuere
seu augere: cās minuitiōis & augmētī inserere & describi facere i sentē-
tia antedicta & quātitates in quibus reos cōdēnaret certas & determina-
tas exprimere & scribi facere i sentētia proferēda absq̄ relatiōe aliqua ad
p

Nota potas

Nota sinuatus

liber cōdēnationum
dare debet

Causa minuitiōis d
quaten debet app
describi rōne

statuta: seu ad aliquid aliud faciēda. Et nō dicat nec dicere possit in dēis cōdēnationibus uerba quae interdū solent apponi uidelicet: q̄ in quātum p̄dicta cōdēnationes in plus uel minus esset q̄ dīctaret forma statutorū illas ad debitā q̄ritatē reducimus. Quae uerba oīno phibemus apponi & apposita nō ualeāt nec operent̄ effectū. Vīctumq; uīctori in expensis in criminalibus semp cōdēnare teneat̄ ipse potestas. Et aliter & alio mō q̄ superius dīctū est nullam sententiam proferat ipse potestas sub p̄na centum libr. den̄.

¶ Quod de p̄enis non prouisus a statuto de similibus ad similia p̄cedatur.

Cap. XXII.

Via oēs casus lege cōprehendi non possunt Statuimus & ordinam⁹ q̄ si delictum aliquod cōmitteret̄ de quo seu ex quo ueniret p̄na imponēda quae nō foret statutis p̄ntib⁹ terminata de similib⁹ ad similia p̄cedi debeat & p̄cedere teneat̄ p̄ntis Fani ad p̄nae impositionē casum indeterminatū ad terminatū magis similē & cōuenientē adaptādo inspecta qualitate facti & p̄sonae cōditiōe & aliis circumstātiis occurrētib⁹ p̄na iponendo quae i casu simili p̄ praesentia statuta fuerit determinata.

¶ De mitigatiōe p̄nae p̄ cōfessionē pacē & solutionē i termino & de pace faciēda p̄ cōe Fani in defectū offēsi.

Cap. XXIII.

Via legis latores ac etiā iudicātes potius ad demoliedū p̄nas q̄ exasperādū p̄sertim ubi pietas: humilitas uel necessitas illud suadet decet inclinari: p̄nti statuto sancimus q̄ in oībus casib⁹ in quibus ex forma statutorū cōis Fani p̄na pecuniaria ueniret imponēda in criminalib⁹ tātū cōfiteri delictū in prima r̄sione remittat̄ & remitti debeat & ipso iure intelligat̄ remissa auctoritate p̄ntis statuti quarta pars p̄nae in qua reus ueniret cōdēnandus cōfessionē nō facta & delicto probato. H̄nti uero pacē ab offēso seu offēso defuncto ab offēsi h̄eredib⁹. H̄eredes intelligendo descēdētes/ascēdētes/seu transuersales/qui defuncto offēso imediate succederēt: seu eis deficiētibus institutos h̄eredes extraneos seu ēt a cōi Fani/deficiētibus offēso & ei⁹ h̄eredibus supradictis. Remittat̄ & remitti debeat ac remissa intelligat̄ q̄rta pars p̄nae in qua ueniret cōdēnandus pace nō habita & cōfessionē nō facta. Quae pax p̄sit h̄nti quo ad p̄nae minorationē quādocūq; illam habuerit ante sentētiā & cōdēnationē faciēda & illā p̄duxerit corā iudice ante sentētiā antedictā/de cuius p̄ductiōe debeat i actis curiae apparere: Si uero offēsus nō extiterit: neq; ex eo successor uel h̄eres: seu forensis fuerit nō icola neq; habitator ciuitatis comitat⁹ & districtus Fani uel

uagabūdus/quo ad praedcā sufficiat h̄re pacē a cōe Fani. Videlicet a syndico dicti cōis de cōsensu auctoritate & uolūtate ac licētia cōsiliū sp̄ealis dictae ciuitatis q̄n dictū cōsiliū uigeret/& q̄n nō uigeret cū deliberatiōe & licētia cōsiliū ḡnalis dictae ciuitatis. ¶ Soluētū uero ante cōdēnationē uel post cōdēnationē de ipso factā infra .xv. dies a die cōdēnationis de ipso factae numerādos: remittat̄ quarta pars p̄nae p̄dictae: & remissa intelligat̄ auctoritate p̄ntis statuti: quod qdē beneficiū solutiōis infra .xv. dies post latā cōdēnationē potestas & eius uicarius i cōdēnationē faciēda reseruāt teneat̄: Si uero reus cōfessus fuerit delictū & pacē habuerit & a cōdēnationē uel post infra dictū terminū soluerit remittant̄ eidē & remissa intelligant̄ partes cōdēnationis seu p̄nae de q̄b⁹ superius ē exp̄sum. uidelicet quarta pars p̄ quolibet dictorū beneficiorū de tota cōdēnationē p̄dicta Ita q̄ tali casu sola quarta pars toti⁹ p̄nae soluat̄ p̄ ipsū cōdēnatū. Si uero cōfessus fuerit & pacē dūtaxat habuerit remittat̄ & remissa intelligat̄ medietas totius dictae cōdēnationis ut sup̄ius ē exp̄sum rōne unius cuiusq; beneficii. Si uero delictū negauerit & pacē dūtaxat habuerit & infra dictū terminū cōdēnationē soluerit partes supradictae p̄nae uidelicet medietas toti⁹ cōdēnationis remittant̄ & remissa intelligant̄. Si uero pacē nō habuerit & delictū cōfessus fuerit & infra terminū p̄dictū soluerit remittat̄ similr medietas cōdēnationis p̄dictae. uidelicet p̄ cōfessionē q̄rta pars & p̄ solutiōe infra terminū scā alia q̄rta pars toti⁹ cōdēnationis a cōdictae.

¶ De augumētatiōe p̄nae ex certis cāis. Cap. XXIIII.

Illegitibus oculis caute circūspectiōis iura p̄uida p̄sauerūt p̄sonas loca & tpa & circūstātiās alias delicta reddētia grauiora: ut sicut nec durū oportet statui. Ita nec remissius i grauius delinquentes statuāt. Statuim⁹ itaq; ac ordinam⁹ q̄ p̄nae delictorū p̄fixae p̄ statuta cōis Fani iponēda/i casib⁹ infra scriptis debeāt duplicari & delinquentes ipsi in duplo i quo alias cōdēnarent̄ debeāt cōdēnari. Videlicet si qs delictū al qd cōmiserit cōtra officiales publicos ciuitatis Fani & cōtra aliquē ex Magnificis dñis priorib⁹ p̄fatae ciuitatis uel eorū & cuiuslibet eorū familiares duratib⁹ eorū officiis uel eorū durate syndicato/& in p̄sonā aliquorū ciuiū de nūero cōsiliū sp̄ealis dictae ciuitatis eorū durate consulatus officio. Et cōtra familiares p̄fatorū Magnificorū dñorū n̄orū ad eorū dominorū seruitia exñtes salariorū & exp̄sis p̄fatorū dñorū. & cōtra custodes portarū ciuitatis p̄dictae. Et cōtra nūcios baiulos seu plazarios & p̄cones cōis Fani. Ipsius cōis Fani officialib⁹ nūciis baiulis seu plazariis & p̄conib⁹ dicti cōis dūtaxat eorū officia exercētib⁹. Et si carcerati i carcerib⁹ cōis Fani cōtra custodes ipsorū carcerū deliquerint. Si qs etiā deliquerit

seu delictū cōmiserit i ecclesia oratorio seu aliquo loco sacro ad cultum diuinū seu piū usum deputato: seu etiā in cimiterio alicuius ecclesie. Et si qs ēt aliquē pcusserit in domo pprie habitatiōis offēsi seu cōis offēsi ipsius & offēdētis & alterius in qua offēsus ipse p se seu cū alio habitaret seu in p̄dio offēsi uel cōi ut supra de domo dictū ē. Et si qs etiam aliquē pcusserit i palatio cōis Fani & sub porticu uel aliqua pte ipsi palatii seu in aliquo alio loco i quo p dictos officiales ius redderet. Seu i p̄sentia & cōspectu dñi ptātis & eius Vicarii: seu ēt in platea magna cōis Fani seu ēt in portis uel sub portis uel iuxta portas ciuitatis Fani p unā cānam. xii. pedū seu in aliquo loco ubi fierent nūdinæ & mercata p tēpora ordinata & ordināda p p̄fatos Magnificos dños & cōitatē Fani. Si qs ēt aliquē percusserit de nocte: noctē intelligēdo a tertio sono cāpanæ: q̄ pulsāt de sero ad batocchos usq; ad sonū cāpanæ diei quæ pulsāt de mane ad batocchos. In comitatu uero & uillis Fani intelligat ad p̄dcā nox ab occasu solis usq; ad mane ad eius ortū. Et in q̄buscūq; ēt delinquētibus & maleficia p̄dcā cōmittētibus in festiuitatibus dñi n̄i iesu christi pascatis resurrectiōis. Sanctæ Mariæ de mēse Augusti & sancti Paterniani mensis Iulii semp p̄cnæ ut dictū est duplicent. Addētes q̄ duplicata semel p̄cna amplius duplicari nō possit.

De p̄cna offēdētū subditos cōis Fani. Extra comitatū seu districtū Fani. Cap. XXV.

Voniā cuiusq; reipublicæ obsequiū ē subditos suos ubiq; p̄posse tueri. Statuim⁹ & firmiter ordinam⁹ q̄ si qua p̄sona cuiuscūq; cōditiōis existat terrigena uel forēsis deliquerit i p̄sonā alicuius ciuis uillici comitatus uel districtualis ciuitatis Fani originari seu ēt incolatū & domiciliū sortiētis in aliquibus locis situatis extra ciuitatē comitatū seu districtū Fani/eos occidēdo/pcutiēdo seu uulnerādo p̄dādo derobando/dānū dādo seu uiolētiā aliquāle in eorū p̄sona uel reb⁹ cōmittēdo nō possit nec ualeat nec p̄lumat uēire seu quouis mō accedere/Nec eius bona uel iura mittere ad Ciuitatē comitatū uel districtū Fani: nisi primo & ante oīa soluerit p̄cnā quæ p simili delicto/dāno dato uel iniuria illata i ciuitate uel districtu Fani p statuta foret ip̄osita: & satisfecerit dānū illatū dānū passio. Quod si cōtra p̄dcā & formā p̄sentis statuti uenerit uel eius bona uel iura miserit in dictā ciuitatē uel districtū/ ipso iure cadat in p̄cnā eādē in qua cōdēnāus ueniret pro delicto si in ciuitate comitatu uel districtu p̄dictis deliquisset / & eo casu a quocunq; capi possit & in fortiā cōis Fani deduci. De cui⁹ fortia nō exeat/nec exire possit: & eius bona arrestari & detineri possint: nisi dictā p̄cnā soluat:

& p̄nitiōnē recipiat delictorū & dānū emēdet. Et ptās Fani ad p̄nitiōnē/ & querelā offēsi/ si extaret/ seu eius h̄redū: cōtra p̄dictū talē offēdētē p̄cedere & ipsum i bāno dictæ ciuitatis ponere teneat & debeat in ipso bāno p̄cnā ipsi offēdētī ip̄onēdo quæ p statuta cōis Fani i similibus casib⁹ & delictis in ciuitate comitatu uel districtu cōmissis ē ordinata. & i qua ueniret cōdēnāus si talis i ciuitate comitatu uel districtu deliquisset/ de quo bāno exire non possit nisi eo mō & forma & put posset si in ciuitate comitatu uel districtu deliquisset / p̄cna cētū libr. deñ. ptāt. ipso iure iminētē si negligēs fuerit i p̄dictis.

De homicidiariis & assassinis & q̄b⁹ patribus tollat legitima homicidarū filiorū in ipsorū patrū uita. Cap. XXVI.

Voniā q̄ gladio perimit gladio debet iterimi: Statuim⁹ & ordinamus q̄ homicidæ uel alii quorū dicto uel scō homicidiū dolose fuerit p̄petratū in ciuitate comitatu uel districtu Fani si in fortiā cōis Fani eēnt ul̄tore gladio capite puniant. Si at nō fuerint infortia cōis: sed euaserint/ bonis oib⁹ eorū publicatis cōi p̄dicto (iure tñ legitimo h̄ntib⁹ reseruato) ad ciuitatē Fani & eius comitatū/ & districtū impuniti nullhactenus rediē ip̄petuū p̄mittant. Et nihilominus i eorū absentia/ citati tñ & req̄siti & p̄cessu formato secūdū formā statutorū i eorū cōtumaciā de ipso homicidiū crimine ad dictā p̄cnā possint & debeant cōdēnari. Et q̄libet supplicās & p̄ ipsis itercedēs ad remittēdū eos q̄n̄ docūq; i gratiā cōis: & ad habitationē dictæ ciuitatis & districtus icadat i p̄cnā cētū ducatorū auri cōi Fani irremissibiliter applicādā. Immo si dicti homicidæ uel alii quorū dicto uel scō homicidiū dolose fuerit p̄petratū infortiam cōis Fani ullo unq; tpe puenerint capitali p̄cna puniantur. Et si dicti malefactores fuerint de filiis familias/ pars legitima quæ eis deueniret in bonis paternis & maternis post suorū parētū mortē i dicto cōi deueniat/ si patres homicidæ p̄dictorū atq; delinquētū fuerint bonæ cōditiōis & famæ & p̄sonæ q̄bus displicet iniquitas & malitia filiorū. Si uero fuerint p̄res malæ cōditionis & famæ & homines seueri animates filios ad male agēdū: tollat ipsi patribus in uita eorū dicta legitima p̄ cōi: Si aut post homicidiū cōmissum homicidæ seu homicidiariis aut illis quorū dcō uel scō homicidiū fuerit p̄petratū qs ad euadēdum auxiliū cōsiliū uel fauorē quouis mō p̄stiterit p̄cna q̄nq̄ginta lib. deñ. cōi Fani applicādā irremissibiliter p̄uiat. Si uero homicidiū casu fortuitu & inopinato & q̄ p̄uideri nō potuerit seu ēt ad defensam & p̄ defensā secutū fuerit. cōmittens illud nullhactenus puniat. Et qcqd cōtra fieret nō ualeat ipso iure. Statuim⁹ isup & ordinam⁹ q̄ si p assassinū qs fu

erit interfectus seu uulnerat⁹ quot quot fuerint occidētes seu uulnerātes & illis p^bentes auxiliū consiliū uel fauorem ad caudam asini per ciuitatem & burgos phani ligatis manibus & pedibus tragentur atq; rādentur: & ad locum iusticie cōsuetum ducātur & furcis mortaliter suspēdantur. Et aliis atrocioribus p^cenis & tormentis puniant^r arbitrio potestatis. Attenta atrocitate assassini & qualitibus & conditionibus personarum/ & eorum bona mobilia & imobilia publicentur & in cōmune deueniāt. Iure tñ legitimo haberibus reseruato. Et assassini intelligāt^r q^d p^{er} pecunia & p^{ri}o ad petitionē alterius pepigerint de occidēdo aliquē seu uulnerando. Et q^d in passibus/stratis: memorib⁹ uel in aliis qb⁹ cūq; locis uiatores & alios hoīnes ubicūq; existētes interficerent cā ipsos spoliandi & derobbandi nūmi & aliarum rerum/cupidine diabolica excecati. ¶ Qui uero fecerit seu fieri mandauerit assassiniū seu assassinari simili p^cena puniatur. ¶ Patricidiū uero seu fratricidiū dolose committētes & cōmitti facientes & illis p^bentes auxiliū cōsiliū uel fauorem quotcūq; fuerint cōmittentes seu illud cōmitti facientes seu auxiliū cōsiliū uel fauorē p^bentes/penis legalibus uel aliis similibus potestatis seu iudicis maleficiorum arbitrio puniant^r.

¶ De p^cena uenenatū seu tossicantium aliquē. Cap. XXVII.

Via non minus sed multo maius & magis iniquū est hominē q^d ueneno extinguere seu interficere uelle q̄ gladio interimere ne talia iniqua & enormia fieri per aliquē p^rsumant^r Statuim⁹ q^d facientes seu mādātes p^bentesq; uenenare uolētibus uenenū seu p^rstantes auxiliū: consiliū uel fauorem ad p^rdictū excidiū cōmittēdū. Et si uenenatus ipse ex dicto ueneno nō decesserit quotcūq; fuerint taliter delinquētes p^cena capitis ulctore gladio puniant^r si infortia fuerint cōis Fani Et bona eorum cōi p^rdicto qñ nō sunt infortia cōis ut supra de homicidio dictum est: & ea forma qua in statuto de homicidio specificatur publicentur. Et si infortiam nō fuerint fiat in eos per omnia id quod p^r statutū de homicidio p^rdicto penitus ē exp^rssum. Et ut habilis tollat^r materia p^rdicta cōmittēdi: ordinam⁹ q^d nullus audeat uel p^rsumat alicui uēdere seu dāre nec penes se quouis mō tenere/uenenum merū malū ex quo possit q^dquā uenenari sub p^cena cētū lib. deñ. cuiuslibet tenentis: seu alicui dāti uice qualibet qua cōtrafactū fuerit: Excep^tis speciaris & medicis q^d tenerēt & haberēt occasione medicinae aliquod genus uenenis Ex eo tñ q^d tenerēt uenenū. Et nihilominus p^bēs alicui uenenū ex quo quisq; foret uenenatus p^{er} eū cui dederit uel aliū puniat^r tāq^{uam} uenenationi p^rdicta p^rbens auxiliū & fauorem.

¶ De p^cena amputatiū seu debilitatiū alicui mēbra. Cap. XXVIII.

Vm membroꝝ abscissio seu ipsorū debilitatio ex qbus corpus humanū plerūq; inutile reddit^r & in uirtute minuit^r nō multū a corpis ipsius extinditōe discedat. Statuim⁹ & ordinam⁹ q^d si aliq^s alicui absciderit iniuriose & ex p^rposito manū uel pedē cōdēnet^r & puniat^r in man⁹ abscissione si manū absciderit. & in pedis abscissione si pedē absciderit. Si at nō iniuriose neq; ex p^rposito manū uel pedē absciderit alicui condēnet^r & puniat^r in qngētis lib. deñ. Si uero quis alicui nasum inciserit in torū uel in ptem ex cuius abscissione facies uituperata remaneat seu deformis: uel oculum effoderit seu aliter cecauerit uel ipsius oculi uisum & lucē abstulerit p^cena lib. quingentarū deñ. puniatur & condēnetur. Si uero aliud membrū uel mēbri officiū seu partem inciserit uel debilitauerit p^cena centū quinquaginta lib. puniat^r & condēnetur. quarū p^cenarū in quolibet casuū p^rdictorū in refrigeriū & in restorationē offensae & dānoꝝ offensi dimidia applicet^r offenso in quolibet casuū p^rdictorū. Quas p^cenas in quolibet casuū p^rdictorū si delinquentes ipsi condēnati non soluerēt infra duos menses a die condēnationis factae de ipsis numerādos seu soluere non potuerint in eo mēbro seu membri officio quo deliquerint puniant^r. Si uero quis alicui dentes de ore euulserit seu ex p^ruisione aliqua in facie facta seu alibi dentes cadere fecerit pro quolibet dente euulso seu quem quis alicui cadere fecerit p^cena uiginti quinq; lib. ultra p^cenam percussione puniatur & condēnetur. Si autem dentes non fuerint euulsi neq; ceciderint sed fracti p^cena lib. xv. puniatur pro quolibet dente fracto ultra p^cenam percussione. Et in omnibus & singulis casibus supradictis p^rabētes in eis auxiliū consiliū uel fauorem in medietate p^cenae eius qua cōmittētes puniunt^r puniri debeāt & condēnari quādo p^cena esset pecuniaria. Si uero mēbri abscissione in lib. quingētis deñ. idem p^rabens auxiliū consiliū & fauorē puniatur.

¶ De p^cena p^ruenientiū & offendētiū in psona sine armis. C. XXIX.

Via iuxta modū delicti p^cena debet mensurari: & cum de facili ex uerbis homines ad uerbera p^rsiliāt tali morbo mederi uolētes & hominū mot⁹ iniuriosos cōprimere quos cōtinētia animi & honestas moꝝ corripe nō ualent nec refrenare. Statuim⁹ & ordinam⁹ q^d si q^s iniuriose aliquē p^ruulserit alapa uel pugno in facie per modū q^d sanguis inde exiuerit puniat^r p^{er} alapa in lib. quinquaginta: p^{er} pugno uero in lib. xxv. Et si sanguis non exiuerit in media p^cena puniatur. Si uero in alia parte corporis percusserit cū sanguine in uiginti

lib. denario. Si sine sanguine in media poena puniat. Si uero quis aliquē cū calce percussit a gula infra & inde sanguis exiuerit in .xx. lib. den. Et si sanguis nō exiuerit i media poena puniat: si uero a gula supra & sanguis exiuerit in lib. l. Et si sanguis nō exiuerit i medietate poenae puniat. Et si qs cū dicto calce uel manu uacua uel genu percussit aliquē in testiculis & tempore adeo qd ex dicta percussione ruptura sequat. i. c. lib. puniatur cui poena offenso dimidia applicet. Si uero aliquis iniuriōse aliquē momorderit in facie. ita qd cicatrix ppetuo & euidentis remaserit in .c. lib. den. & si cicatrix nō remaserit in .xxv. lib. den. puniat. Si uero i alia pte corporis malo mō momorderit & sanguis exiuerit in lib. x. den. Et si sanguis nō exiuerit. i medietate dictae poene puniat. Si uero qs alii iniuriōse extraxerit pilos de barba siue barbā pilauerit in .xxv. lib. den. Et si qs decapillauerit aliquē uel fecerit sibi iniuriōse cadere aut dilaniauerit caputē: biretū: infulā uel capellū de capite aut mulieri uelectū in lib. x. den. condēnet. Et si iuriōse aliquē cepit p pānos ad pectus uel ad collarinū. uel dilaniauerit alicui pānos de dorso i lib. x. den. puniat. & in quolibet pdictorū casu dānū passo refarcire teneat. Si uero aliquē impinserit ita qd cadere fecerit & sanguis exiuerit de facie i .xxv. lib. si de alia pte corporis in lib. x. puniat. Et si nō exiuerit sanguis puniat in lib. v. den. Et si exspincta nō ceciderit puniat in .xx. sol. & si qs iniuriōse cepit aliquē p nasum uel manū miserit ad gulā. ita qd sanguis exiuerit in lib. xxv. den. puniat. & si sanguis nō exiuerit in .x. lib. puniat. Et si qs aliquē iniuriōse p terrā traginauerit in .xxv. lib. puniat. Et si qs in facie alicui expuerit uel aliquā turpitudinē iniuriōse uel studiose piecerit in lib. x. puniat.

De poena insultatiū seu euaginātium arma & adinantiū cū eis. Capi. XXX.

Tatuimus & ordinamus qd si quis aliquē iniuriōse insultauerit iualerit seu aggressus fuerit cum armis ad domū propriā uel conductā uel cassinā in qua habitauerit insultatus: & ipsam intrauerit in .xxx. lib. den. puniatur & condēnetur. Si uero sine armis praedicta comiserit media poena puniat. Si autē alibi insultū fecerit si cū armis in .x. lib. den. si sine armis in .v. lib. den. puniatur. Et si quis ex praedictis insultatib⁹ tpe insult⁹ siue statim post alia iniuriā cōtra eundē insultū fecerit ex q maior poena resultaret: illa maiori poena & nō de insultu puniat. Si quis autē cōtra aliquē euaginauerit aliquod gen⁹ armorū offensibiliū & cū tali genere armorū uel lancea ferrata iniuriōse admenauerit nō pcedendo ad feritam in decē lib. den. puniatur. Si uero euaginauerit & nō admenauerit uel admenauerit & nō euaginauerit i me-

dietatē dictae poenae puniat. Et eadē poena iponat pūciētib⁹ uel iaculātib⁹ lāceas lapides uel aliud gen⁹ armorū cōtra aliquē & nō pcutiētib⁹.

De uerbis iniuriōsis. Capi. XXXI.

Voniā maleficia nō solū actu & opatiōe sed et uerbis & maliloquo cōmittunt. & plerunq ex ipis ad act⁹ & uerba piliē: uolētes talib⁹ puidere ne fiāt: & si fierēt poenā iponere. Statuimus & ordinamus qd si aliquis cōtra aliquē dixerit hāc uerba iniuriōsa uidelicet pditor falsus: leno: latro: fur seu beccho roualgioso cornuto: heretic⁹ seu patarin⁹ sodomita. seu alicui mulieri honestae uitae dixerit putana ruffiana seu his similia uerba. seu maius dedec⁹ uel ifamiā iportantia. puniat in .x. lib. den. Si at qs aliquē p gulā smētiuerit irato & iniuriōso mō dicēdo tu ne mēti p la gola. i. sol. xl. den. puniat. Et si alicui improparet uituposa mors seu uitupamē alic⁹ ascēdētiū uel descēdētiū usq i infinitū seu collateralīū usq in qrtū gradu. gradu scdm iura ciuilia cōputato puniat in .x. lib. den. Si aut alia uerba iniuriōsa dixerit puniat in .xl. sol. den. & itelligat uerbū iniuriōsum oē qd de p se dictū importat seu significat iniuriā uituperiū seu ignominia uitii seu defectū. Mulieres at qd sunt fragiliores & magis mutabiles & uanae pdicta uerba uel similia iniuriōsa iter se dicētes: media poena puniant. Si qs tñ uel si qua una oratiōe & simul plura uerba iniuriōsa cōiunxerit & ptulerit cōtra aliquē unica poena & p unico tm uerbo puniat.

De poena blaffemantiū deū & alios sanctos & sanctas dei. Et de non iurando per corpus dei &c. Capi. XXXII.

Via deū & scros & scras ei⁹: quos uerbo & ope & toto mētis affectu & honorare & collaudare & glorificā debem⁹ blaffemare seu uitupare nō decet ut quos timor dñi & reuerētia decus a talib⁹ nō cohercet illos puniat disciplina seueritas. Statuimus & ordinamus qd si qs blaffemauerit deū seu beatā uirginē Mariā cōdēnet in .xv. lib. den. Si uero blaffemauerit aliquē ex angelis & archangelis scis apostolis seu euāgelistis doctorib⁹ ecclesiae: sanctū paternianū. & blaffemauerit et alios scros & scras dei q ab ecclesia sunt canonizati puniat uice qlibet i lib. x. den. & liceat cuilibet denūciare & accusare delinquentes: & credat ei⁹ dcō cū sacro & cū iuramēto & attestatiōe uni⁹ testis fidedigni. Et dict⁹ accusator heat quartā ptē bāni. Nolum⁹ tñ ad pdicta accusandū cū dcō pmo admitti aliquē ex officialib⁹ seu famulis curiae praetis: q ad hoc ex debito officii obligant: & ali⁹ accusator legitim⁹ teneat secret⁹: nisi accusat⁹ asserit se iuste accusatū & n extare legitimū accusatorē quo casu uolum⁹ ptatē & ei⁹ officiales corā qb⁹ scā ē accusa tene-

*De iniurijs
Capitulum*

*q dicit se se qd dicit
monia me lo accedenti
de blaffemare. non est
151. p. p. p. p.*

*Officiales potestates nō
mittuntur ad accus.*

ri sub pœna .xv. lib. uice qualibet ad instantiã di&i accusati edere Referẽdario cõis in secreto nomẽ accusatoris: & referẽdarius sub uinculo sacra mēti debeat declarare an accusator sit idẽ cū teste uel alias sit illegitimus nō p̃palando tamẽ accusatoris nomẽ: & declaratiõĩ ipsi⁹ Referendarii in hoc stet & stari debeat. Et si delinquens dictam pœnam nō solueret infra .xv. dies a die condēnatiõis de ipso facta numerãdos p̃foret ei lingua cū quocũq; ferro acuto & teneat extra os & stet catenat⁹ ad catenã cõis in platea magna cõis eo spatio quod uidebit dñõ p̃tati uel eius iudici. Et de talib⁹ pœnis & bānis in hoc p̃senti statuto contentis. non possit fieri cõpensatiõ: diminutiõ & remissiõ statuto aliquo nō obstante. Præterea siq; iurauerit per corp⁹ seu sanguinẽ dei uel Iesu Christi & beatæ Mariæ uirginis pœna quinq; solidorū p̃ quolibet & qualibet uice puniat de facto absq; ulla mitigatione dictæ pœnæ.

De pœna blasphemantiũ Carboncellũ & similia. Cap. XXXIII.

Voniã propter blasfemiã nōnunq̃ sup nos cadit ira dei. corrũpuntq; bonos mores colloquia mala. Statuim⁹ & ordinamus q̃ si quis dixerit alicui blasfemiã inguinis: seu carboncelli uel equipollēs uerbũ soluat in cõe nomine pœnæ solidos decẽ p̃ qualibet uice. Ad quã soluendã delinquẽs de facto cogat irremissibiliter: nec q̃ excusari possit ratiõe minoris ætatis dũ tamẽ sit maior. xiiii. annorũ. & q̃ libet accusans cū uno teste habeat medietatẽ pœnæ. Nec admitti ualeat aliquod beneficiũ propter quod pœna minuat.

De pœna percutientiũ seu uituperantium figuras & imagines dei & sanctorum. Capitulum. XXXIII.

Via non minus est diuinã & sanctorũ eius maiestati offendere q̃ terrenã: nolentes talia cõmittẽtes silẽtio pertrãlire. Statuim⁹ & ordinamus q̃ si q̃s ausu sacrilego temerarie percusserit cū armis uel sine: uel aliter uitupauẽt cœno seu sputo seu alia re turpi imaginẽ & figurã omnipotẽtis dei eiusq; filii unigeniti Iesu Christi eiusq; matris & uirginis gloriosæ: manus dextra seu sinistra in qua magis potuerit eidẽ irremissibiliter abscidat & abscondi debeat & p̃petuo sit infamis. Si uero imaginẽ uel figurã angelorū uel archangelorū beati Ioãnis baptiste: uel duodecim apostolorū: quatuor euangelistarū: quatuor doctorū ecclesiæ: beati Paterniani episcopi p̃tectoris ciuitatis Fani: puniat & condēnet in abscissione man⁹ dextræ quã tñ redimere possit soluẽdo centũ lib. den. cõi Fani infra unũ mēsem a die condēnationis facta numerãdũ i q̃b⁹ p̃soluẽdis p̃sit tali delinquẽti & p̃desse possit & deat bñficiũ cõfessiõis & solutiõis infra terminũ. Si uero figurã uel imaginẽ aliorū

sanctorũ & sanctarū dei puniat in quinquaginta lib. den. quas si nō soluerit infra unũ mēsem fustiget per ciuitatẽ Fani: & soluẽdo infra dictũ tẽpus p̃sint sibi dicta beneficia. Et quilibet possit accusare & denũciare & credat accusatori seu denũciatori cū uno teste bonæ cõditiõis & famæ. Et habeat tertiã partẽ dictæ pœnæ. Et si aliq; p̃dicta maleficia cõmitteret dũ celebraret diuinũ officiũ seu fieret solẽnitas aliqua festiua in qua deferrentur cruces & imagines dei & sanctorū & eorū reliquiæ p̃ ciuitatem comitatũ uel districtũ seu in aliquo loco ciuitatis comitat⁹ uel district⁹ Fani: seu et dũ iret ad funus aliquod uel quouis alio mō p̃dicta p̃ ciuitatem deferrent: seu in aliquo loco tenerent publice p̃ aliqua solẽnitate cõtra dictas imagines uel reliquias quæ deferrent uel tenerent fieret ut supra. pœna capitis ultore gladio puniat. Et quilibet ut supra possit denũciare & accusare & credat accusatori & denũciatori cū duob⁹ testibus bonæ opiniõis & famæ & habeat accusator tertiã p̃tẽ decorū bonorū.

De pœna ponẽtis ad ostiũ alicuius cornua seu aliqd turpe uel aliq̃ cedulã seu scriptã. & carmẽ diffamatoriũ. Cap. XXXV.

Via plerũq; cõtingit ad ostia aliquorū res uituposas & iniurias appēdi. Nec min⁹ sit factũ q̃ uerbis iniuriã inferri. Statuim⁹ & ordinam⁹ q̃ quacũq; p̃sona cuiusq; cõditiõis existat posuerit seu poni fecerit ad ostiũ uel habitationẽ alicui⁹ cornua bestiarũ seu coria cū cornib⁹ seu aialia mortua cornuta: puniat in ducentis lib. den. p̃ quolibet & qualibet uice. Si uero aliqd aliud turpe uel iniuriosum quod ad ipsi⁹ ad cuius domũ seu habitationẽ positũ fuerit seu p̃iectũ: ad iniuriã uituperiũ seu opprobriũ redũdaret: puniat uice qualibet & p̃ quolibet in .c. soli. den. Si uero posuerit uel apponi fecerit uel appēdi aliquod carmẽ uel scripturã continentẽ aliquod opprobriosum seu uituperosum quod ad ipsius dñi uel habitatoris domus p̃dictæ infamiã opprobriũ seu uituperiũ principaliter uel secũdario cedat: puniatur uice qualibet & pro quolibet in libris quingẽtis den. Et simili pœna puniat qui posuerit seu poni fecerit uel p̃ici breuia cedulas uel scripturas alicui⁹ p̃sonæ honestæ uitæ diffamatorias p̃ ecclesias plateas stratas & alia loca publica ciuitatis comitatus & districtus eiusdẽ ciuitatis. Possint tñ dictæ pœnæ minui p̃ p̃tate inspecta q̃litate delicti & p̃sonæ.

De furtis latrocinii & robbariis. Cap. XXXVI.

Vitiorū frequentia & furũ & latronũ insolentiã disciplinæ distributione reprimere uolẽtes. Statuim⁹ & ordinamus q̃ si q̃s alicui furto subtraxerit rẽ aliquã ualoris .xx. lib. uel abinde infra: puniatur & condēnetur in libris triginta denariorū pro primo furto.

pro secundo uero furto rei seu rege eiusdem ualoris in summa: puniat poena quinquaginta lib. den. Pro tertio uero furto eiusdem ualoris seu quantitatibus puniat poena centum lib. den. Et in casibus supradictis & praedictis quolibet. si reus poenam non soluerit infra .xv. dies a die condemnationis de eo facta numerandos: fustigetur per totam ciuitatem Fani. Pro furto uero primo estimationis uel ualoris a .xx. libris supra usque in quinquaginta puniat & condemnetur in sexaginta libris den. Pro secundo uero furto eiusdem ualoris puniat & condemnetur in centum libris den. Pro tertio uero furto eiusdem quantitatibus seu ualoris puniat & condemnetur in ducentis lib. den. Quibus casibus si poenam praedictam non soluerit reus ipse infra mensem a die condemnationis de ipso facta numerandus ipsi reo auricula dextra: & ea deficiente sinistra a capite amputetur: & in fronte in signum notae perpetuae bullet una bulla magna habere arma ciuitatis Fani: taliter quod manifeste ab omnibus signum praedictum uideri possit nec possit quomodolibet occultari: & si aures non haberet quia forte eide uel incisae fuissent qualibet ratione uel causa nasus eide abscidatur. Pro furto uero primo ualoris & estimationis quinquaginta lib. Et abinde supra usque in centum lib. den. auricula dextra uel sinistra abscidatur. Et ut supra uel eis deficientibus nasus abscidatur. Pro secundo uero furto dictae quantitatibus manus dextra uel sinistra in qua magis poterit: & eis deficientibus pes dexter uel sinister in quo magis poterit abscidatur. Pro tertio uero furto eiusdem quantitatibus & ualoris furcis laqueo suspendatur. Pro furto uero primo ualoris & estimationis centum lib. den. usque in ducentis libris den. manus dextra seu sinistra in qua magis poterit & ea deficiente pes in quo magis poterit abscidatur. Pro secundo uero furto eiusdem quantitatibus uel ualoris furcis suspendatur. Pro furto uero primo estimationis uel ualoris ducentarum lib. & abinde supra furcis laqueo suspendatur. Pro quarto uero furto quantitatibus uiginti lib. & abinde supra furcis laqueo suspendatur. Abinde uero infra manus seu pes ut in supradictis casibus dictum est amputetur. Pro ulteriori uero furto ultra quatuor furta cuiuscunque quantitatibus & ualoris existat furcis laqueo suspendatur. Nec intelligatur aliquis esse fur famosus adeo quod eo pretextu possit laqueo suspendi: nisi qui furta puta superius dictum est commiserit: quo casu puniat & puniri debeat poenis supradictis & non maioribus ut supradictum est. Item statuimus quod furta in alieno territorio commissa aggrauentur & accumulari debeant & possint furtis commissis sub iurisdictione patris & consulis Fani: non obstante quod fur dictas res in alieno territorio ablatas & furatas non portauerit in ciuitate Fani uel eius districtum. Et si dictus fur etiam per modum transitus uel alio quocunque modo res aliquas furatas in alieno territorio por-

tauerit in ciuitate uel districtum Fani siue dictus fur sit de ciuitate Fani uel eius districtu siue sit aduena perinde puniat ratione dictorum furtorum ac si dictas res subtraxisset & furatus fuisset in ciuitate/territorio uel districtu Fani. Et si aliquis de ciuitate comitatu & districtu Fani inde discesserit ad alium locum cum furandi se transferendo & subtraxerit Et re ipsam ad ciuitatem comitatum uel districtum Fani contraxerit quoquo modo puniat & condemnetur in omnibus & per omnia prout de furtis in ciuitate comitatu & districtu Fani commissis superius est expressum: Latrones autem qui cum armis praedant seu furant: & aggressores & stratarum publicarum depredatores: & qui in eis insidiant cum furandi & insidiando furant & depredant publicique & famosi latrones penis legalibus puniantur. Fures autem & predatores rerum sacrarum & rerum diuino cultu dedicatarum: seu quarum ad seruitium dei & sanctorum fuerint quomodolibet deputatae & quillas de ecclesia uel ecclesiarum domibus furarentur furcis laqueo suspendantur uel mitius puniantur arbitrio potestatis inspecta qualitate & ualore furti & personarum conditione. Et in omnibus casibus supradictis res furatae & ablatae ut supradictum est semper in totum si in totum uel in parte si in parte dominis quibus ablatae fuerint restituantur uel earum portio & estimationes si & in quantum a furibus & delinquentibus antedictis haberi & recuperari potuerint ad instantiam & petitionem dictorum dominorum: & in sententia ferenda semper ad dictam restitutionem condemnentur & condemnati intelligantur.

De poena inferentis alicui uiolentiam expulsiua turbatione seu compulsiuam. Cap. XXXVII.

Utrum adeo sit iuris publicae tutela in medio constituta ne quis quod sibi debetur seu suum esse putat propria auctoritate audeat uedicare Sed ciuilitate ordinario iure agere. Iccirco statuimus & ordinamus quod inferentes uim in aliquibus rebus seu possessionibus ab aliis singulis personis collegiis seu uniuersitatibus possessionis & possessores sua possessione seu quasi possessione priuantes: puniantur contrahiens quilibet si res fuerit ualoris .xxv. lib. den. uel abinde infra in quinquaginta libris den. Si uero fuerit ualoris abinde supra usque in quinquaginta puniat in centum lib. den. Abinde uero supra puniat in duplum ualoris estimationis dictae rei per uim ablatae: seu eius possessionis uel quasi possessionis qua quis priuatus fuerit. Et nihilominus tales uim inferentes seu per uim res aliquas auferentes cadant ipso iure & cecidisse intelligantur ab omni eorum iure quod in ipsis rebus uel ad ipsos quolibet competere seu competere posset. Et nihilominus damnum passio eius damnum & expensas ac et possessionem seu quasi possessionem dictae rei restituant in integrum. Turbantes uero aliquem in possessione sua: seu quasi

vis quo pbat ut possit
huc mltum mltum
207. 2 pte
172. 3 pte

se non negat ma possit
de habere ma ipso
nec pte. i. c. laret
de pte. mlt. ij. &
ibi post pte.

possessione sua pena media in quolibet casu supradictorum pfixa puniatur: Et nihilominus ad danum & interesse partis lesa teneatur: & a cessatione dictae molestiae in futurum fieri per satisfactionem idoneam & alia iuris remedia opportuna per iudiciu videbitur cohercere & insuper ab omni eorum iure cadant & ipso iure cecidisse intelligantur. Si uero per uim seu metum quod cadere possit in constanter hominem compulerit aliquem ad tradendum sibi aliquam rem mobilem uel immobilem seu possessionem uel quasi alicuius iuris seu rei seu ad cedendum sibi uel alteri aliqua iura seu remittendo iuribus antedictis puniatur in duplo ualoris rei seu iuris seu possessionis uel quasi. Et nihilominus ultra praedicta ad danum expensas & interesse partis seu danum passi danum passio condempnetur. Et a praedicta pena in nullo casu praedictorum per textu alicuius tituli seu iuris quod in rebus ipsis seu iuribus pretenderet seu haberet excusetur. Eo salvo quod si quis ingrederetur possessionem seu quasi possessionem alicuius rei seu iuris quod habeat titulum a possessore uel detentore: & licentiam illam ingrediendi de qua appareret per publicum instrumentum seu et licentiam a iudice concessam/etiam si ex illo possessor ab eius possessione uel quasi caderet a pena praedicti ingressus & priuatione possessionis & aliis penis praedictis excusetur. Si uero contra praedicta uel aliquod praedictorum commiserit/pena quadrupli in quolibet casu praedictorum eius poenae quae in quolibet casu suo superius expressa puniatur. Et in praedictis casibus & quolibet praedictorum procedi possit & debeat summarie & de plano sine strepitu & figura iudicii. Et praedicta non ueniant sibi locum in familiaribus dominorum aufugietibus cum rebus dominorum.

De priuatis carceribus. Cap. XXXVIII.

STatuimus & ordinamus quod priuatus aliquem propria libertate ipsum per duos dies carceratum & detentum retinendo in domo eius habitatio nis uel in aliquo alio loco poena legali puniatur. Si uero per unum diem tantum uel infra per spacium xx. horarum detinendo/puniatur & condempnetur in ducentis libris denarii. quam poenam si non soluerit infra mensem a die condempnationis de ipso facta poena legali puniatur. & si quis aliquem tenuerit carceratum uel detentum & per textu seu metu carceris seu detentionis ipsius priuati ab ipso detento uel carcerato aliquid extorserit seu ad aliquid faciendum eundem coegerit poena mortis tamque publicus & famosus raptor & latro puniatur. & nihilominus ad restitutionem cuiuscunque accepti seu extorti integraliter compellatur ipse detento seu carcerato uel danum passio. & intelligatur quodcumque datum uel acceptum ab ipso detento uel carcerato seu alio eius nomine uel quocunque dante illicite datum receptum & extortum metu carceris antedicti. Et si appareret publicum instrumentum confessionis seu promissionis alicuius continens aliam causam et obligatoriam & licitam siue honestam factam tempore dictae detentionis factae seu ca-

de die. & et si in dicto instrumento diceretur quod talis persona quae detenta fuisset seu foret sponte id faceret. Et per textu seu metu carceris antedicti: Et huic statuto renunciari non possit. Si uero ipsi detento seu carcerato per detinentem uel alium eius mandato seu uoluntate iniuria aliqua fieret ultra poenam carceris supradicti puniatur detinens ipse seu carcerans seu carcerari mandans per tali iniuria & offensa secundum formam statutorum. & quilibet de praedictis possit accusare & denunciare & credere sacramento eius cum probatione unius testis bonae opinionis & famae. Et in praedictis casibus & quolibet praedictorum procedi possit & debeat summarie & de plano sine strepitu & figura iudicii.

De crimine falsi. Cap. XXXIX.

Tatuimus & ordinamus quod scienter & fraudulenter committens falsum conficiendo seu scribendo aliquod instrumentum seu publicam scripturam in forma publica. Si notarius fuerit uel tabellio & falsum commiserit pro primo delicto falsitatis puniatur in quingentis libris denarii. quam poenam si non soluerit infra mensem a die latae sententiae mitietur. & per ciuitatem & burgos Fani ita mitriatus ducatur & demum relaxetur. & sua auctoritate in perpetuum priuetur. nec sibi in posterum ulla fides attribuat. Pro secundo uero delicto falsitatis praedictae poena mortis scilicet combustionis puniatur. Si uero alia priuata persona confecerit instrumentum uel scripturam aliquam in publicam formam sub nomine alicuius notarii uel tabellionis puniatur poena quingentarum librarum denarii. per primo delicto falsitatis. quam poenam si non soluerit infra mensem mitietur ut supra dictum est de tabellione. Pro secundo uero delicto falsitatis praedictae poena mortis. scilicet combustionis puniatur. Si uero falsum commissum fuerit in aliqua priuata scriptura scienter & fraudulenter ex qua insurgat probatio plena seu semiplena seu scriptura ipsa priuata/falso confecta/seu scripta fuerit puniatur falsum committens in quingentis libris denarii. quam poenam si non soluerit infra mensem a die latae sententiae mitietur ut supra. Si uero mercator aliquis seu persona tenens apothecam seu tabulam & librum mercatorum in eius libro scienter & fraudulenter falsum commiserit seu scripserit in quingentis libris denarii. puniatur. & si non soluerit dictam poenam infra mensem a die latae condempnationis mitietur ut supra & in perpetuum priuetur facultate exercendi artem seu mercantiam aliquam & librum alicuius artis uel marcationis tenendi. Si uero falsum fuerit commissum in aliqua scriptura publica uel priuata radendo seu cancellando scripturam praedictam uel partem eius/puniatur uice quolibet radens uel cancellans scienter & fraudulenter in quingentis libris denarii. quam poenam si non soluerit infra mensem a die condempnationis latae mitietur ut supra. Si uero mercator aliquis seu exercens artem aliquam in ciuitate Fani eiusque comitatu artem & exercitium eius seu aliquid ad idem pri-

nens falsificauerit seu in arte uel exercitio suo falsum quolibet commiserit uel unā rē p altera uēdiderit fraudulenter puniat uice qualibet i. xxv lib. den. & in amissionē rei falsificata. & eadē pœna puniant fieri facientes seu mādantes. & in quolibet p̄dictorū casuum ad dānū & intereē partis cōdēnet. & de p̄dictis oibz quilibet possit accusare & denūciare. & i p̄dictis & p̄dictorū quolibet habeat ptas plenū liberū & generale arbitrium & bailiā ēt ex eius mero officio pcedēdi i grendi & inuestigadi.

De pœna perhibentis falsum testimoniū. Cap. XL.

Alsum testimoniū i iudicio phibēs in aliqua cā seu iudicio criminali pœnā sanguinis ingerēte eadē pœna puniat qua accusatus uel denūciatus uel inq̄situs ueniret puniendus. Si uero in cā ciuili seu pecuniaria falsum testimoniū fuerit phibitū dictū uel illatū falsarius testis ipse in libris cētū den. puniat. Quā pœnā si nō soluerit infra mēsem uel nō potuerit ipsam soluere infra dictū mēsem a die latē sentētiā cū mitria in capite p totā ciuitatē ut dictū est sustigēt & ppetuo sit & habeat infamis. Et nihilominus i quolibet casuū p̄dictorū ad iteresse partis delinquēs ipse & tale falsum testimoniū phibēs ipsi parti & dānū passio cōdēnet. Et eadem pœna puniat in quolibet casuū p̄dictorū i ducēs seu corrupēs testē aliquē ad falsum testimoniū phibendū & a cā sua & eius defensione seu iure cadat. Et p̄dicta locū habeāt siue in iudicio corā iudice siue corā arbitris seu aliis qbusuis psonis cognitionē aliquā habētibz cāz seu alicuius causā ab hoīne uel a lege.

De pœna utentis falso instrumento. Cap. XLI.

Roducēs seu utēs in iudicio seu cā aliqua scienter falso instrumento uel scriptura puniat uice qualibet pœna in quinquaginta lib. den. & ēt maiori pœna usqz in cētū libris inspecta qualitate facti & cōditione psonā. Et nihilominus cadat a cā sua in qua & p qua dicta scriptura seu instrumentū usus fuerit. Si uero in aliqua cā criminali usus quis fuerit instrumento uel falsa scriptura ad probationē uel semiplenā p̄bationē alicuius criminis faciendā pœna talionis puniat. Si uero ad innocētiā excusandā pœna quinquaginta lib. den. puniat. Si uero utens ipsa falsa scriptura uel istrō ipm instrū seu scripturā falso cōfecerit seu fieri fecerit tūc de falso tanq̄ falsitatis auctor pœna falsi secūdū formā statutorū Fani sub rubrica de crimine falsi puniat. & nihilominus p̄nti statuti pœnā rōne usus coerceat / put melius fieri poterit. Et intelligatur auctoritate p̄ntis statuti utēs ipso falso istrō uel scriptura illud uel illā fabricasse uel fecisse / nisi fabricatorē seu auctorē dederit & indicauerit. Et quotiēs qz iterrogat si uti uult istrō uel nō / rñdere teneat p̄s-

falso instrū ut scriptura
illud fecisse in bōdici
fide

naliter. & si rñderit se uelle uti de cætero a p̄dicta pœna p̄textu cuiusuis ignorantie nō excuset. Si uero se uti nolle dixerit excuset a pœna p̄dicta: nisi cōuinceret ipsum ab initio scienter falso instrumento uel scriptura usum fuisse. Si uero tacuerit & nō respōderit / p nō utēte & uti nolēte habeat. Et a iure dicti instrumenti seu scripturæ seu de quo i ipso mētio fieret / ipso iure cadat & cecidisse ipso facto intelligat.

De pœna faciētiū seu expēdētiū falsam monetā. Cap. XLII.

Monetā falsam cuiuscūqz generis cu dēs seu faciens i ciuitate committatu uel districtu Fani seu illā fieri faciēs: & ad id p̄bēs auxiliū cōsiliū uel fauorē pœna mortis puniat. & dom⁹ seu locus in qua seu in quo p̄dcā cōmissa fuerint seu p̄perrata / si fuerit delinquētis uel alicui⁹ p̄dcōz publicet & publicari debeat cū oibz bonis & supellectilibz itus dictā domū existētibz & deueniat i cōe. Si autē fuerit alterius q de p̄dcis sciētiā nō habuerit domus ipsa nō publicet. Si at qz monetā aliquā totōderit uel limauerit causa ipsam diminuēdi uel alio mō ipsam machinauerit tali machinatiōe ex qua de bonitate & ualore ipsi⁹ quolibet detrahat: si fuerit moneta argētea in quinquaginta libris den. p quolibet moneta argētea puniat. Si uero fuerit aurea i qua p̄dcā cōmissa fuerint p quolibet aureo & moneta aurea sic diminuta limata uel machinata puniat delinquēs ipse in cētū lib. den. p quolibet floreno seu moneta aurea sic machinata. Quas pœnas si nō soluerit ifra mēsem a die cōdēnatiōis de ipso factæ manus dextra uel sinistra amputeat. Si uero qz expenderit scienter fraudulenter & malitiose falsam monetā usqz ad unū ducatū puniat pœna quadrupli eius q̄tatis expēsæ de bōa moneta exigēda: & moneta falsa sic expensa igne cōcremet & dānū & expēsas reficiat dānū passio. Abinde uero supra q̄tacūqz fuerit q̄titas puniatur ultra quadruplū arbitrio potestatis inspecta qualitate facti & cōditione psonā. Et si penes aliquē reperiretur moneta falsa alicuius speciei: Si talis psona fuerit alchimista seu d p̄dcā arte & uitio diffamat⁹ & de ei⁹ diffamatiōe cōstet p quattuor testes deponētes de publica uoce & fama auctoritate presentis statuti presumat ipse talis penes quē ipsa moneta falsa reperta fuerit illam fecisse seu fieri fecisse & tāquā criminis auctor seu particeps puniat prout superius est expressum / nisi criminis auctorem uel eum a quo ipsam habuisset indicauerit. Si uero persona p̄dicta penes quam reperta fuerit nō fuerit suspecta sed bonæ opinionis & fama a tali p̄sumptiōe penitus excuset. Sed pecunia p̄dcā ab ipsa auferat & igne cōcremetur. Et teneat & debeat quilibet ad quē falsa moneta quouis modo peruenerit ipsam forare & incidere & deuastare. Ita qz expēdi

non possit. Et cognosci possit ab alia bona Alias si penes eum sciēter reperta fuerit. Et aliquis repertus fuerit ipsam sciēter tenere non incusam nec deuastatā psumat ipsam malo animo tenere & puniat ut supra.

De pœna incendiarii. Cap. XLIII.

Olose in ciuitate & burgis ciuitatis Fani nocuum incēdiū faciētes & fieri facientes seu mandātes & seu ad id p̄bentes auxiliū cōsiliū uel fauorem igne cremantur. Et si qualitate p̄sonæ & facti inspecta uidebitur potestati mitius puniantur personaliter tamen inspecta qualitate facti & conditione p̄sonæ. Si uero ex negligētia seu culpa incēdiū factū fuerit in ciuitate & locis supradictis puniat incēdiarius & fieri faciens seu mādās & p̄bens auxiliū cōsiliū uel fauorē in ducentis libris deñ. pro quolibet delinquente etiam de nocte. Si uero casu fortuito de quo legitime fides fieret / & q̄ p̄uideri non potuerit: nec culpa seu negligentia possit ascribi nulla pœna imponat. Si uero incēdiū fieret in uillis comitatu uel districtu Fani puniat incēdiarius & fieri faciens & auxiliū seu cōsiliū uel fauorē p̄bens in ducentis libris deñ. Et si ex negligentia ortum fuerit incēdiū in locis p̄xime dictis puniant p̄dicti delinquentes & fieri faciens & mādans & p̄bens auxiliū cōsiliū uel fauorem in centū lib. deñ. Et p̄dicta sibi locum uendicent si de die factū fuerit incēdiū. Si uero de nocte & dolose & ex proposito in ciuitate Fani seu burgis incendium fieret irremissibiliter pœna ignis puniatur id faciens & fieri faciens p̄bensq; auxiliū cōsiliū uel fauorem. Si uero in uillis comitatu uel districtu Fani de nocte dolose & ex proposito incendium factum fuerit puniatur id faciens uel fieri faciens uel p̄bens auxiliū cōsiliū uel fauorem in libris quadrigētis deñ. & in perpetuum exilium. Et in casib⁹ p̄dictis & p̄dictorum quolibet in quibus pœna pecuniaria uenit infligenda ex forma p̄sentis statuti Si delinquentes ipsi pœnam non soluerint infra quindecim dies a die sententiæ numerandos puniatur in abscissione manus dextræ: & ea deficiente sinistræ seu aliter acius tamen arbitrio potestatis inspecta qualitate facti & conditione p̄sonæ. Et semper in casibus p̄dictis & quolibet p̄dictorum in quibus pœna imponitur ex forma p̄sentis statuti ad emendationem damni his qui dānum passi fuerint principaliter seu secundario & occasionaliter seu quomodocūq; integraliter cōdēnēt.

De pœna adulterii. Cap. XLIIII.

Vm ex adulterio cades & homicidia hoīnū soleāt puenire. & inter uirg & uxore scādala nō minima euentusq; tristes oriri soleāt & accidere plerūq; cōtingāt. illud metu pœnæ coercere uolētes

& tali morbo salubrē adhibere medelā: ut metu pœnæ id frequētantes ab eorū frequētatiōe desistāt & talia abhorreāt ppetrare. Statuim⁹ & ordinam⁹ q̄ adulteriū cōmittēs cū uxore alteri⁹ honestæ uitæ reputatæ castæ & pudicæ & quæ p̄ honesta & casta habita fuerit & pudica añ dictū adulteriū cōmissum in ei⁹ uicinia. de qua cōstet p̄ publicā uocē & famā uiciniæ p̄ quatuor testes: uolēte & cōsentiēte. puniat & puniri deat uice q̄libet qua adulteriū cōmiserit si in domo uiri in. cc. lib. deñ. Mulier autē ipsa cōiugata quæ se adulterari p̄miserit in domo ei⁹ uiri capite puniat & oēs ei⁹ dotes uiro applicent. Si uero extra domū uiri adulteriū cōmissū fuerit cū uolēte puniat adulter in. l. lib. deñ. Adultera uero eo casu fustiget p̄ ciuitatē Fani. Et nihilomin⁹ dotes amittat q̄ uiro applicent. Si uero adulter uxore alicui⁹ abduxerit ēt uolētē de domo uiri extra ciuitatē comitatū uel districtū Fani capite puniat. Adultera uero eo casu pœna simili puniat & dotes amittat quæ uiro applicēt. Si uero dicta mulier & uxor alteri⁹ ante dictū adulteriū cōmissum fuerit ipudica & inhonestæ uitæ & de ipudicia & inhonestā uita diffamata in ei⁹ uicinia de q̄ infamia cōstet p̄ q̄tuor testes ut supra: si adulteriū cōmissū fuerit i domo uiri. adulter ip̄e in. xxv. lib. deñ. Adultera at̄ scdm̄ leges puniatur. Si at̄ extra domū uiri adulteriū cōmissū fuerit in. xv. lib. deñ. adulter puniat. Adultera at̄ scdm̄ leges puniat. Si uero adulteriū cōmissū fuerit uiolēter & cōtra uolūtātē mulieris. & ipsa inuita adulter capite puniatur: & bona ei⁹ deueniāt in mulieris uiolatæ utilitatē. Adultera aut̄ per uim uiolata nullā pœnā pariat. Et in casibus p̄dictis adulteræ ipsæ si earū uiri cum eis ante cōdēnationē de ipsis factā pacem fecerint & eorum iniuriā eis remiserint: Adulteræ ipsæ eximantur a pœna adulterii. Et de p̄dictis nō possit ex mero officio iudicis p̄cedi: nec per inquisitionē nec ad denunciā alicuius denūciatoris publici uel priuati: sed solum ad denunciā uel accusam mariti seu soceri seu patris mulieris eis extātib⁹: & illis nō extātib⁹: fratris mulieris. Et p̄ p̄dicta nō intelligat̄ iter dictū iudici posse p̄cedi ex officio de adulterio cōmissio in muliere p̄ uolentiā & cōtra eius uoluntatē. Et p̄dicta quæ de adulteris dicta sunt locū habeāt in illis p̄sonis quæ extra domū uiri habitaret. Si uero famul⁹ alicui⁹ seu q̄ moraret̄ in domo alicui⁹ cum uxore dñi domus uel alterius de eius dñi familia adulteriū cōmiserit capite ulctoꝝ gladio puniatur. Et eadem pœna puniat adultera in adulteriū cōsentiens. Et de p̄dictis qbus p̄missum est accusare. accusare possint duntaxat de p̄dicto crimine infra mensem a die notitiæ cōmissi criminis antedicti: quo termino elapso nullhactenus audiant̄ nec procedi possit modo aliquo.

Si uero q̄s ex pposito & appēlate iuerit & carnaliter cognoscere uoluerit aliquā mulierē matrimonio copulatā uel uiduā uel aliā quācūq; mulierē honeste uitā & famā: & ipsam ex resistētia talis mulieris cognoscere nō potuerit capitali pēna puniat̄. Et si talis mulier uexata concordia fecerit & eius iniuriā remiserit delinquēti: puniat̄ ipse delinquēs in centū lib. deñ. absq; ulla diminutiōe & cōpensatiōe faciēda. Si uero q̄s cognoscere uellet carnaliter mulierē impudicā & inhonestā de qua impudicia cōstaret p quatuor testes ut supra dictū est: & ipsam ex sua resistētia cognoscere nō potuerit pēna quinquaginta lib. deñ. puniat̄. Et si ipsa eidē remiserit & pacē fecerit ut dictū ē: puniat̄ ipse delinquēs i. x. lib. tñ.

¶ De pēna cognoscētis aliquā pedisequā in domo dñi. Cap. XLV.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ si q̄s cognouerit carnaliter aliquā pedisequā uel famulā cōmorantē cū aliquo ciue seu incola ciuitatis Fani eiusq; comitat⁹ & district⁹ in domo ei⁹ cū quo pedisequa moraret̄: puniat̄ uice qualibet in. xxv. lib. deñ. Si uero prādictus cognoscēs pedisequā alteri⁹ fuerit famul⁹ & familiaris eiusdē dñi: & in eadē domo ad eiusdē salariū cōmorans: puniat̄ in duplo p̄dictā pēnā in pximo casu. Et si dictā pēnā in quolibet casu p̄dictorū infra mēsem nō soluerit fustiget̄ per totā ciuitatē Fani. Ipsa autē pedisequa quā in domo dñi sui passa fuerit se carnaliter cognosci per ciuitatē Fani similiter fustiget̄. Et in pmissis per officiū p̄cedi nō possit nisi ad querelā denunciā uel accusam patroni & dñi dictā pedisequā.

¶ De pēna incestus. Cap. XLVI.

Voniā adulteriū uincit incestus & q̄to sunt grauiora delicta tāto maiorem expostulat pēnam. Statuimus & ordinam⁹ q̄ in incestuosi & crimen incestus ad inuicem cōmittentes coniuncti sanguine usq; ad quartū gradū. gradu secūdū iura canonica cōputato si fuerint maiores. xx. annis igne debeāt cōcremari. Si uero fuerint minores. xx. annis. & in tertio seu in quarto gradu cōiuncti fuerint mitius puniantur in psona tamē arbitrio potestatis. Si uero fuerint in primo uel in secūdo gradu cōiuncti puniant̄ ut supra in principio hui⁹ statuti est expressum. Et de p̄dictis procedi nō possit per inquisitionē ex mero officio iudicis sed p accusationē uel denunciā pximorū attinentiū masculorū usq; in sextū gradū gradu cōputato secūdū iura canonica.

¶ De pēna stupri. Cap. XLVII.

Via nil uirginitatis flore p̄ciosi⁹. Statuimus & ordinam⁹ q̄ stuprās aliquā uirginē pēna capitis puniat̄: quam pēnā euadere possit si stuprator ipse ipsam puellā uolētē ad uolūtātē prīs seu

aut̄ seu aliorū proximorū attinentiū agnatorū seu eis deficiētib⁹ cognatorū in uxore accepit & eam cōpetenter dotauerit iuxta uires facultatū suarū & ipsius mulieris conditionē. Si uero pater seu attinens puellā p̄dictā stupratā seu ipsa puella stupratorē in uirum accipere noluerit. Et stuprator ipse affectauerit stupratā in uxorem accipere uelle: & fuerit a cōmuni opinione stupratā cōueniens/cōsideratis qualitatibus utriusq; partis nō renuend⁹: tunc a p̄dicta pēna capitis stuprator eximat̄. Et eo casu solū condēnetur cōmuni Fani in ducētis libris deñ. Et nihilominus puellā ipsam dotare teneatur cōpetētē iuxta uires facultatis suā & conditionis puellā. Si uero aliquis famul⁹ seu persona aliqua quā moraretur in domo alicui⁹ ad salariū suū seu gratis: stuprū cōmiserit cum aliqua filia/nepte & ceteris descēdentibus seu sorore dñi dom⁹ cū quo stuprans moraretur uel sororis filiā⁹ seu cū alia persona cōiuncta ipsi domino domus usq; ad quartū gradū scilicet gradu cōputato secūdū iura canonica: talis stuprator capite irremissibiliter puniat̄ sine aliqua redemptione: Et de p̄dictis non possit procedi per inquisitionē ex mero officio iudicis: sed per accusationē uel denunciā patris sui seu aui. si extant: & si non extant per alios attinētes proximiores usq; in tertiu gradū. Et habeat locū prāsens statutū in uirginibus honeste uitā & filiabus mulierū honestarum & honeste & caste uitā. In aliis autē prāsens statutū non uindict sibi locū: sed stet in arbitrio potestatis. Et intelligātur inhoneste uitā esse si diffamatae fuerint de impudicia & inhonestate in eius uicinia: de qua constet per publicā uocē & famā per quatuor testes de fama publica & uoce deponētēs. Stuprans uero seu carnaliter cognoscens aliquā monialē p̄fessā alicuius ex regulis alias approbatis pēna capitis puniatur.

¶ De pēna raptus. Cap. XLVIII.

Aptores uirginū & sanctimonialiū coniugarū & aliarū mulierū honeste & honeste & pudice uitā. seu ipsas de domo prīs seu matris: seu aliorū attinentiū: seu de domo uiri uel soceri & attinentiū uiri seu de monasterio: seu habitatiōe ppria uel aliunde de loco ad locū cōducētēs seu adducētēs cōtra uolūtātē mariti & aliorū pximiorū attinentiū ad illicitū concubitū pēna capitis puniantur. & de p̄dictis possit quilibet denunciare & accusare: Ac etiā licitum sit cuilibet ex attinētibus dictarū mulierum qui inflagrātī crimine reperirent dictum raptorē seu abductorē talis mulieris capere: & de manibus eius mulierē raptā seu abductā arripe & ipm captū in fortiā cōis cōducere. Et ubi ipsum cape nō possit licitū sit ipsis dictū raptorē interficere impune.

*Stupras moniale rap
puniri*

*non q̄ capio mulierē q̄ alie
mel. ab alio p̄fessā
alio q̄nitate nō p̄mit
capitū uide p̄m. d. r. p.
r. p. uis dñi p̄fessā nō uol
t. r. p. q̄ l. maritus. & r.
uol. nec omittendū p̄fessā*

De pœna Sodomiz. Cap. XLVIII.

Vm nil ultra naturantiū usus nullūq; in Machia crimen sit eo maius. Sicq; id crimen ex quo in filios diffidentiz descendit ira creatoris: ciuitatesq; plurimæ igne celeriter missio crematæ fuerint: & Daptan & Abiran uiui a terra sunt sūmerſi. Et iccirco sit grauius puniendū. Statuim⁹ & ordinam⁹ q; si qs in tale pestilētiz scelus inciderit & cōtra naturā se imiscuerit cū aliqua psona seu mare uel fœmina cōtra naturā debitū & mēbri usum sodomitādo stuprauerit seu fornicatus fuerit: si fuerit maior. xx. annis igne debeat cōcremari: & bona ei⁹ debeāt publicari & deueniāt in cōe. Si uero fuerit minor. xx. annis puniat⁹ mitius arbitrio ptātis inspecta q̄litate facti & conditiōe psonæ. Patiens uero & psona cū qua tale crimē fuerit cōmissum si uolūtariē passus fuerit pœna simili puniat⁹. Si uero uolēter passa fuerit seu metu tali q; posset cadere i cōstātē sit imunis ab ipsa pœna. Et de p̄dictis & p̄dictōz quolibet possit q̄libet accusare & denūciare. Et contra tales p̄cedi possit oīmodo ēt ex officio p̄ indicia uerisimilia & p̄babilia & p̄ omne genus p̄batiōis & tormētōz cū ueris tamē indiciis. Præbētes uero i p̄dictis auxiliū cōsiliū. & fauorē similiter puniant⁹. Et contra ipsos similiter p̄cedi possit. Domus autē seu locus in quo prædictū facinus fuerit perpetratū si fuerit delinquētis publicet⁹ & deueniat in cōe.

De pœna cōiugatōz tenentiū concubinam. Cap. L.

Via concubinarū usus in cōiugatis est ab omni lege p̄hibitus & ex eo plerunq; inter uirg & uxore solent non minima scandala generari. Statuim⁹ & ordinamus q; nullus de ciuitate comitatu uel districtu Fani seu habitator eiusdē cōiugatus audeat uel præsumat tenere cōcubinā seu amasiā siue fochariā ad eius petitionem: sub pœna uiginti quinque lib. deñ. ipsi uiro eam tenenti & mulieri inferenda. si cōcubiniarius fuerit laycus. si uero clericus seu religiosus in sacris ordinibus cōstitutus pœna sit mulieri cōcubinariæ centū lib. deñ. saluis & reseruatis aliis pœnis quæ per alia statuta uel de iure cōi imponerent⁹ p̄ stupro adulterio seu raptu. Et si prædicti concubinarij ad mandatū potestatis uel eius uicarii a concubinato non destiterint: quotiēs infra terminum eis p̄fixum. ab abstinentia a dicto concubinato fuerint cōtumaces totiens pœna prædicta concubinariis reiteretur & ea puniatur cōtumax. Et quilibet possit accusare & denūciare de prædictis: & credat⁹ eidem cū sacramento & duob⁹ testibus bonæ opinionis & famæ. Et itelligant⁹ cōcubinarij p̄dicti sciētē cū cōiugato & cōiugata in cōcubinato steterisse: quādo de cōiugio cōiugati uel coniugata fuerit in ciuitate Fani

eiusq; comitatu & districtu seu i loco habitatiōis ipsi⁹ psonæ coniugata de cōiugio publica uox & fama de qua cōstaret & fides fieret p̄ quatuor testes fidedignos bonæ opinionis & famæ.

De pœna percutientium cum armis. Cap. LI.

I quis aliquē p̄cusserit uel uulnerauerit cū armis ferreis uel feratis: bastone: ferro: uel lapide i capite cum fractura cranei. & sanguinis effusione in centū quinquaginta lib. deñ. puniat⁹. Si uero cū sanguine sine fractura cranei in. c. lib. deñ. Si sine sanguine cū fractura cranei in. c. quinquaginta lib. similiter puniat⁹. Si uero qs aliquē uulnerauerit cū dictis armis in facie uel gula cū effusiōe sanguinis Ex quo uulnere sit cicatrix enormis p̄petuo remāsura in. c. quinquaginta lib. deñ. puniat⁹. Qui uero in capite facie uel gula cū dictis armis aliquē p̄cusserit sine sanguine in. xxy. lib. deñ. puniat⁹. Si uero cū dictis armis qs aliquē p̄cusserit in facie uel gula cū sanguine ex qua p̄cussiōe cicatrix enormis p̄petuo nō sit remāsura arbitrio & iudicio medici ei⁹ medio sacramento. in lib. lxx. puniat⁹. Si uero quis cū dictis armis aliquē percusserit a gula infra cū sanguine in. xxx. lib. deñ. puniat⁹. si sine sanguine in. xv. lib. deñ. puniat⁹. Si uero cū aliis armis a prædictis quis aliquē percusserit cū sanguine uel sine sanguine quolibet dictōz casuū pœna media puniat⁹.

De incātatoribus & incātatricib⁹ & maleficis. Cap. LII.

I quis uel si qua fecerit alicui aliquā incātationē seu maledictionē uel facturā uel malā seu alicui dederit potū uel cibū incātatū seu maledictū aliquo genere incātatiōis uel maledictionis ex quo psona aliqua deueniat in insaniam seu eidē nocitū fuerit pœna capitis puniat⁹. Si uero prædicta fecerit & effect⁹ p̄dictus secutus non fuerit: fustiget⁹ per totā ciuitatē Fani & in p̄petuo banno ponat⁹ de ciuitate & comitatu Fani & ei⁹ districtu de ære & psona de quo bāno exire non possit. Et si post dictū bannū talis psona puenerit in fortiam cōis Fani fiat in ære & psona executio ut supra & iuxta formā banni prædicti.

De pœna portantium arma. Cap. LIII.

Vm armoz usus uerit⁹ sit: & in populis caedes & uulnera atq; rixas inducere arma soleāt. Statuim⁹ & ordinam⁹ q; nulla psona ciuitatis: comitatus: uillag & districtus Fani & habitas in eisdem audeat uel præsumat in eis cōmorando de die uel de nocte p̄ dictam ciuitatē comitatū uel districtū Fani portare arma offensibilia uel defensibilia sine licentia domini potestatis & dñoz priorum dictæ ciuitatis. comitatus & districtus inscriptis apparente manu cancellarii dictorū dñoz sub pœna centū soli. pro armis offensibilibus: & quadraginta

na confiscant, et in com
uni deueniunt.

potas

uocbu: inuentus: qm ut non
s. 7. l. notatus. p. de arg. por.
huc dephensu nolu a no
nois: ubi uide

L.

sol. p. defensibili p. qualibet uice cū amissione armorū quæ in cōi deue
niāt cōfiscanda. Et quoties quis ab officio potestatis se nō dimiserit ex
cuti p. dictis armis habeat pro cōuicto & cōfesso & in dictā pœnā inci
dat. Et dicta pœna in dictis psonis arma portantibus de nocte duplicet.
Et dicti delinquentes compellantur ad soluendū dictā pœnā de facto sine
alia condēnatione: & de facto & statim arma amissa uēdāt & pecunia ex
acta tam pœnarū q̄ uenditiōis armorū ponat statim in zoccho cōis. Et
teneantur officiales p̄tatis qui inuētiōne fecerint de armis scribere in suis
bastardellis & libris diē inuētiōis nomina delinquentiū & armorū &
solutiōes quæ fient in dicto zoccho: adeo q̄ per reuifores rationū cōmu
nis ratio inueniri semp possit sine fraude: & officialis p̄dictus qui cōtra
fecerit incidat in pœnā dupli retinendā de salario p̄tatis. Et non habeat
locū hoc statutū in portantibus cultellinos a pane nō excedētes mensurā
lōgitudinis unius spannæ. Et quicūq̄ inuentus fuerit portare quadre
lectū uitiosum seu stilletū uel pugnalettū exilē soluat cōi p. bāno. xxv.
lib. deñ. absq̄ alia condēnatione. & nō extrahat de carceribus donec sol
uerit. Et si potestas uel alii sui officiales cōtrafecerint soluāt duplum dē
suo salario. Excipim⁹ tamē a p̄dictis pœnis oēs ciues & habitatores
ciuitatis comitatus & districti Fani. qui in eundo extra dictā ciuitatem
comitatū uel districtū & castra & uillas & redeundo irēt equester & pe
dester. Et quādo esset tēpus suspectū ppter guerras & discrimina locorū
circūstantiū cū deliberatione tamē & p̄uisione officialiū & cōsiliū specia
lis dictæ ciuitatis liceat hominib⁹ extra eūtib⁹ tam equester q̄ pedester
tam in ciuitate q̄ comitatu & districtu Fani & tam in eundo q̄ redeun
do arma portare p. eorū defēsa tantū & nō alio malo mō & inhonesta
occasione. Itē excipimus a p̄dictis pœnis oēs laboratores & agricolas
qui irēt ad laborandū possessiones & incidendū ligna & alia opa rura
lia faciendū cū ferris illis stilglis & armis aptis & idoneis ad dicta opa ru
ralia in eundo & redeūdo. Itē oēs forēses & uatores in eundo & trans
eundo extēse per ciuitatē & comitatū castra & uillas districtus Fani. cū
hoc q̄ cū transeūt per ciuitatē castra & uillas portēt arma ligata & cuspi
data cū beccata seu capelletto. Vel dimittāt ipsa ad portas uel in hospitio
cū morarentur uel aliquāter p̄noctarēt in dictis ciuitate castris & uillis.
Itē excipimus habentes inimicitias quibus liceat arma portare pro eorū
defēsa tm cū licētia tamē potestatis & cōsiliū specialis Fani manu cācel
lariū subscripta & sigillata sigillo dñi potestatis & cōis Fani. Qui pote
stas & cōsiliū sapiēter aduertāt cui licētia sit concedēda ne maius peri
culū subsequat. Et illis quib⁹ licentiā cōcesserint faciāt dare idoneā si

TERTIVS.

deiuſſionē de nō offendēdo aliquas psonas sub pœna cētū lib. ultra ali
as pœnas limitatas p. formā statutorū Fani. Item liceat arma p̄dicta por
tare auctoritate p̄ntis statuti infraſcriptis uidelicet: familiaribus & curia
libus Magnificorū dñorū nrorū p̄dictorū cū ipsis eorū expensis & salario
cōtinue cōmoratib⁹ dñō p̄tati ciuitatis Fani eiusq̄ officialibus & fami
liar cū eo in palatio & officio suo cōmorantibus. Officiali custodiæ & ei⁹
notariis. Vicario gabellarū & eius notario cū eo cōmorati ad ei⁹ expēsas
& salariū: & cancellario Fani. Ciuib⁹ de cōsilio speciali dictæ ciuitatis
durante tēpore officii eorū cōsili. Castellano & familiarib⁹ suis: custo
dibus portarū/Tubatorib⁹: plazariis & gualdariis cōis Fani eorū officio
durante. Officialib⁹ & notariis dñi ep̄i & dñi abbatis ciuitatis Fani cum
ipsis eorū salario & expēsis cōmorantibus. Custodibus nocturnis & diu
nis ciuitatis Fani dū uadūt stāt & redeūt a suis custodiis. Teneaturq̄ po
testas dictæ ciuitatis die sabbati quo fit forū & in die dñico & singulis fe
stiuitatib⁹ principalib⁹ mittere milite suū uel aliū ex suis officialib⁹ ad
pquirendū arma portantes cōtra formā p̄ntis statuti & reptos culpabi
les punire. Et si fuerit negligens ad p̄dicta incidat in pœnā. x. lib. deñ.
qualibet uice qua p. eū fuerit cōtrafactū. & similē iſſitionē facere tenea
tur i comitatu Capitaneus generalis dicti comitatus sub dicta pœna. Et
liceat cuilibet denūciare & accusare portātes arma cōtra formā p̄sen
tis statuti & credat sibi cum sacramēto & dicto unius testis fidedigni.
Et habeat tertiā partem bāni.

De licētia delatiōis armorū nemini cōcedēda. Cap. LIII.

Emini p̄tās Fani uel quis eius officialis: aut quis alius officialis
ciuitatis uel comitatus Fani audeat uel p̄sumat seu cōcedere pos
sit licentiā arma portandi per ciuitatem comitatū seu districtum
Fani sub pœna centū lib. deñ. uice qualibet cuilibet contrafacienti ipso
iure iminēte. & nihilominus licentiā ipsa ipso iure non teneat: nec a pœ
na delationis armorū/arma portantē excuset. Nisi solūmodo in casu ini
micitie & guerrarū prout & sicut supra in p̄ximo p̄cedenti statuto & ea
forma qua notatum est & i eo continetur.

De p̄ditoribus & rebellib⁹ ciuitatis Fani & ipsam ciuitatē comitatū
& districtū p̄dere uolētib⁹. Cap. LV.

Voniā nulla maior pestis ad nocēdū ē q̄ familiaris inimicus tā
toq̄ maiora sunt crimia q̄to contra fidelitatis debitū cōmittun
tur: p. cōseruādo bono & pacifico statu ciuitatis Fani eiusq̄ co
mitatus & districtus: ac ēt sanctæ Ro. ecclesiæ. Statuimus & ordinamus
q̄ faciētes i ipsa ciuitate comitatu uel districtu Fani seu ēt alibi cōtra ipsā

R

Arma quib⁹ et liceat por

Nota potas

Unicuiq̄ licet denuncia
accusare portantes Ar

Ciuitatē comitatū uel districtū Fani & statū bonū & pacificū ipsius ciuitatis comitatus & districtus Fani & sanctæ Ro. ecclesiæ tractatū sectā seu cōspirationē coniurationē & ordinamētū i detrimētū turbationē seu diminutionē status & regiminis dictæ ciuitatis comitatus & districtus: & sanctæ Ro. ecclesiæ seu ipsam ciuitatē uel aliquod eius fortilitiū occupātes seu p̄dētes: seu p̄dere uolētes: seu ipsam ciuitatem uel aliquod ei⁹ castrū seu fortilitiū de manibus potestate & obediētia dicti cōis Fani & sanctæ Ro. ecclesiæ seu ipsam ciuitatē uel aliquod castrū uel fortilitiū ipsi⁹ iurisdictioni suppositū inuadētes seu occupātes & uolētes seu attētates seu tractātes ab obediētia & iurisdictione cōis Fani & sanctæ Ro. ecclesiæ illa seu p̄dictorū aliquod remouere & subtrahere uolētes tractātesq; alterius iurisdictioni subiugare. Et sibi seu alteri submittere seu dicta occasione ad aliquē locū nūciū seu litteras destinātes alicui Cōitati dño uel singulari p̄sonæ seu ēt ab aliqua cōitate uniuersitate seu dño: uel aliqua singulari p̄sona nūciū lras seu ambasiatā recipiētes & illā nō p̄palantes immediate magnificis dñis priorib⁹ & p̄ scā Ro. ecclesia gubernātib⁹ seu potestati phani/ seu ad dictā ciuitatē comitatū & districtū occasionib⁹ supradictis accedētes seu ueniētes p̄ p̄ntiēdo cōditionē & eē seu statum dictæ ciuitatis seu loci/ comitatus/ uel districtus ad quē accesserint: seu secreta negocia dictæ ciuitatis & locorū p̄dictorū. Seu p̄ loquēdo cū aliqua p̄sona exñte in dicta ciuitate comitatu uel districtu ex causis & occasiōibus supradictis seu earū aliqua: Seu ēt reuelantes aliqua negocia secreta statum esse seu cōditionem dictæ ciuitatis comitatus & districtus uel locorū eiusdē aliquibus rebellib⁹ & inimicis dictæ ciuitatis seu sanctæ Ro. ecclesiæ/ si fuerint in fortiam cōis phani p̄ totā ciuitatē phani ad caudā equi uel asini ractent⁹ & trahent⁹ & postmodū statim & icōtinenti i platea magna cōis phani p̄ena capitis ulctore gladio feriant⁹: seu furcis suspendant⁹ ad arbitriū p̄tatis. Et oīa ipsorū bona mobilia & imobilia cōi phani publicent⁹. Si uero i fortia cōis phani nō fuerint eorū absentia nō obstatē p̄ena debita de qua supra cōdēnent⁹ & in bāno ciuitatis comitatus & districtus phani ponāt⁹: Et oīa ipsorum bona ut superius dictū est publicent⁹. Et si quo tēpore uenerint in fortiam cōis p̄ena supradictā plectant⁹ & puniant⁹. Et eadē p̄ena i oibus & p̄ oīa puniant⁹ mādātes & fieri mādātes & p̄bētes i p̄dcis & circa p̄dcā auxiliū cōsiliū uel fauorē: Et p̄ rebellibus & inimicis phani habeant⁹ & tractent⁹ & reputent⁹. Sciētes autē & non reuelātes anteq̄ res ipsa fuerit patefacta pari p̄ena puniant⁹. Et si quis ex p̄dictis q̄ deliquissent i aliquo p̄dcorū etiā si fuerit participes alicuius criminis p̄dcorū reuellaret aliqd de p̄dcis quæ fieri tracta-

rentur contra dēum cōe: & in ipsius cōis & sanctæ Romanæ ecclesiæ diminutionē a p̄ena p̄ntis statuti eximat⁹ & exemptus intelligat⁹ & p̄ nō culpabili habeat⁹. Et p̄enā aliquā nullatenus patiat⁹. Tales insup p̄dcā cōmittētes seu p̄dictorū aliqd ad eorū p̄petuā ifamiā & caterorū exēplū p̄p̄ditoribus depingant⁹ i platea magna cōis Fani in muro palatii dicti cōis & ibidē picti p̄petuo debeāt p̄manere: Et iuxta figurā cuiuslibet de picti scribant⁹ lris grossis & bene legibilibus noīna & p̄nomina cuiuslibet depicti & causæ propter quas ibidē depicti sūt. Et de p̄dcis & p̄dictorum quolibet possit quilibet accusare & denunciare publice & secreta: & ad denūciationē cuiuscūq; & ēt ex officio possit & debeat potestas Fani de p̄dictis inq̄rere & iuestigare p̄ indicia uerisimilitudines & p̄sumptiōes oēq; genus p̄bationum debitum & legitimū. & quoscūq; ueris & legitimis inditiis ad torturā quicūq; ponere.

C De tētātib⁹ q̄ ciuitas Fani suū p̄deret comitatū & inobediētib⁹ dictæ ciuitati & collectas soluere recusantibus. Cap. LVI.

Via uirtus obediētiae subiectionis & humilitatis quā plurimū deo & hominibus placet. & pessimū imo p̄nciosum est contra maiores suos calcitrare & secū dissidere/ quod rebellionis indicium ac signū eē dignoscit⁹. Statuimus Sancimus & ordinamus q̄ quicūq; ciuis comitatus & uillicus uel subiectus Fani siue alius quicūq; ausus fuerit temerarie aliqd attētare q̄ ciuitas Fani suū p̄deret comitatū & iurisdictionē. Vel inobediens ēt sanctæ matris ecclesiæ & dictæ ciuitatis phani. Et gradus collectas & ipositiones debite ipositas & iponēdas p̄ dictā ciuitatē p̄ utili bono atq; pacifico statu p̄fata sanctæ matris ecclesiæ eiusdēq; ciuitatis & eius comitatus & districtus soluere recusaret. Ac alia onera occurrentia ad quæ debite teneret⁹/ supportare noller & uitaret. Et turbationē propter hoc dissensionē uel tumultū inter populos faceret quomodocūq; p̄suadēdo hoīnibus ut contra resisterēt ordinata i p̄missis p̄dictā ciuitatē Fani. Si fuerit p̄sona priuata & in fortia cōis dephēsa capite puniatur. & oīa sua bona cōi Fani publicent⁹. & pro ipso cōi uendant⁹. Si uero in fortia cōis Fani non fuerit eius absentia nō obstatē ad dictam p̄enam cōdēnetur & in bāno ponat⁹: & si quo tēpore ueniret i fortiam dicti cōis p̄ena supradicta plectat⁹ & puniat⁹. Et si fuerint plures eandē p̄enā debeāt sustinere. Et si fuerit uniuersitas aliqua ac cōitas bona oīa eiusdem uniuersitatis cōi Fani confiscentur & publicent⁹. Et de p̄sonis & hominibus ipsius cōitatis fiat punitio ad uoluntatē & mandatū consilii generalis ciuitatis p̄dictæ: & castrū destruat⁹ in totū oī modo. Et te-
neatur potestas inquirere & iuestigare contra p̄fatos delinquētes ex suo

officio & procedere per famā & alia uerisimilia indicia ad ueritatē inueniendam. & si potestas ipse fuerit negligens in pmissis pdat de suo salario lib. cētū deñ. tempore sui syndicatus retinendas.

De pœna intrantiū ciuitatem phani castra uel ei⁹ fortilitia aliunde q̄ p portas seu de eis exeuntiū. Cap. LVII

Voniā ciuitates & fortilitia ingredi & egredi aliunde q̄ p portas & loca p quā ad illa aditus p habitātes in eis habet & hostile & locis ipsis ē periculosum: Tali morbo metu pœnæ obuia re uolentes. Statuimus & ordinamus q̄ intrantes ciuitatē Fani castra seu fortilitia ipsius: & comitatus uel districtus eiusdē tēpore pacis & quietis aliudē q̄ p portas & loca cōsuetā puniant / si de die fuerit pœna cētū lib. deñ. pro quolibet & uice qualibet. Si autē de nocte fuerit puniat amputatione pedis. Si autem fuerit tēpore guerræ Si fuerit ciuis & habitator ciuitatis seu comitatus Fani puniat arbitrio potestatis Fani inspecta qualitate facti & conditione personæ & causa talis ingressus. Si uero fuerit forensis non habitator dictorū locorum pœna capitis puniat: Si fuerit i fortia cōis Fani: alias condēnet & ponat in bāno ciuitatis Fani comitatus & districtus: Et eadē pœna ut supradictū ē in dictis casibus puniantur exeuntes dictā ciuitatem seu loca aliudē q̄ per portas & loca cōsuetā.

De pœna frangētis carceres cōis phani. Cap. LVIII.

Arceŕū cōis phani fractores & q carceres p̄dictos gladio uel alio quocūq; mō ruperint seu fregerint / pœna capitis puniant.

Si uero sine fractura de ipsis carceribus carcerati de eis exierint seu aliquis ipŕorū: si pro debito pecuniario carcerati fuerint puniant in duplo q̄tatis p qua fuerint carcerati & habeant fugientes ipsi p cōuictis & cōfessis: & sola cā dicta fugæ ei ad cuius petitionē fuerint carcerati condēnet. Si uero p delicto fuerint carcerati / habeant ipŕo iure tales de carceribus fugientes quo ad delictū pro quo detēti fuerint pro cōfessis & cōuictis & de crimine cōdēnent in duplo pœnæ ex forma statutorū iponendæ. Et eisdē penis in quolibet casuum p̄dictorū puniant dātes auxiliū cōsiliū uel fauorē. Et possit q̄libet de p̄dcis accusare & denūciare & credat sibi cū sacramēto & dcō unius testis bonæ cōditionis & famæ. & p̄dicta uendicent sibi locū in carceribus publicis cōis Fani & nō si de alio loco quis spreto mādato officialis detētus recederet sine dcī officialis licentia: quo casu de mandato spreto eum possit cōdēnare secundū formā statuti loquētis de pœna non parentium mandatis potestatis & aliog; officialiū ciuitatis & comitatus Fani.

De pœna offendentīū carceratos. Cap. LIX.

T carcer publicus q nō ad pœnā sed ad custodiā ē iuentus tutissimū sit carceratis & detētis in illo refugium: Statuimus & ordinamus q̄ nulla psona cuiuscūq; cōditionis existat audeat uel p̄sumat pcutere seu uulnerare cū aliquo genere armorū uel sine aliquē carceratū i carcerib⁹ cōis Fani existētē: seu q in dcōs carceres de nouo cōducere sub pœna dupli ei⁹ pœnæ qua puniret offēdens aliquē extra carcerē exntē scdm formā statutorū Fani p quolibet & uice q̄libet. Et de p̄dictis q̄libet possit accusare & denūciare: & p̄cipue ac p̄cise teneatur cuŕctos carcerū sub pœna. c. sol. deñ. uice qualibet iŕa secundā diē a diē cōmissi maleficii denūciare oīa & singula delicta i carcerib⁹ p carceratos & cōtra carceratos cōmissa per quoscūq; & credat custodi carcerū cū uno teste & eorum sacramento.

De officio custodum carcerum. Cap. LX.

Vistos carceŕ cōis Fani: & q ad eorū custodiā fuerit deputati teneant & debeāt h̄re penes se unū libŕ i quo scribi facere teneant p notariū gabellarū mō cōsuetū oēs & singulos carceratos & penes ipŕos recōmēdatos cū eorū noib⁹ & p̄noib⁹ & noib⁹ officialiū ad quorū petitionē penes se habuerint carceratos & annū & mēsem & diē carceratiōis. oēsq; & singulos carceratos bñ & diligēter custodire eorū periculo. Et p quolibet carcerato & i carcerib⁹ detento q tpe eorū officii & custodiæ de ipŕis carcerib⁹ ex eorū custodiā uel suorū familiariū culpa uel negligētia seu mala custodiā aufugeret teneant & obligati itelligāt ad id ad qd carcerati ipŕi aufugiētes tenebant & p quo erāt i carcerib⁹ cōstituti recōmēdati seu carcerati illis psonis qb⁹ carcerati ipŕi aufugiētes tenebant & ad quorū petitionē erāt i carcerib⁹ recōmissi. Et si p̄dicti d carcerib⁹ fugiētes seu aliq; ipŕos eēnt p crimie detēti seu de crimie cōdēnati: si ex crimie pœna psonalis iponi debebat uel iposita erat & dolo & facto custodis carceŕ carcerat⁹ ipŕe de carcerib⁹ recessisset: custos ipŕe i dolo rept⁹ eadē pœna psonali puniat q carcerat⁹ fugiēs puniri debebat. Si aut ex negligētia seu culpa nō dolo tñ custodis carcerat⁹ ipŕe de carcerib⁹ recessisset pœna pecuniaria puniat arbitrio ptātis & cōsiliū spālīs cōis Fani inspecta q̄litate facti & cōditione psonæ. Si uero ex crimie pœna pecuniaria iponi debebat ad eadē pœnā custos ipŕe oimode teneat: quæ eidē carcerato fugiēti iponi debebat quocūq; dolo facto culpa seu negligētia & mala custodiā custodis carceŕ seu suorū familiariū fugerit carcerat⁹. Eo tñ addito q si plures fuerint custodes & un⁹ ex eis cū carcerato fugerit seu facto uni⁹ custodis & dolo seu negligētia carcerat⁹ fugerit: reliquus custos q in dolo seu culpa nō fuerit nō teneat ex eo: sed solus ille

custos q fuerit ut p̄dicat culpabilis i p̄dictis ad supradcā maneat obligatus. Nō possit insup custos carcerē ppria auctoritate alicui i carcerib⁹ p cā pecuniaria seu p p̄na pecuniaria detēto ferros seu ferrea uincula i ponere de die seu i cōpedib⁹ tenere sub p̄na. x. lib. deñ. uice q̄libet & p quolibet qua custos ipe cōtrafecerit p se uel ei⁹ socios seu familiares ab eodē de facto auferēda. Si tñ ipsi custodi imineret suspitio legitia ppter quā eidē uideret op⁹ esse aliquē carceratū p cā p̄dcā pecuniaria p ipsoꝝ tuitiōe & bona custodia i uinculis seu cōpedib⁹ poni: & i eis teneri de die: adhibet debeat uicariū ptātis seu ptātē seu officialē illū de cuius mādato ille de quo ageret foret in carcerib⁹ recōmissus: a quo pposita & allegata cā suspitiōis emergētis obtēta licētia de uinculis iponēdis liceat eidē illa iponere iuxta licētiā sibi cōcessā m. de qua qdē licētia constare debeat in actis curiæ. De nocte aut lictū sit eis carceratos quoscūq; uincula & in uinculis ponere dū tñ nō iniuriōse iponāt. nec p extorquēdo aliqd a carceratis ipsis a qbus eo p̄textu p ferris nō iponēdis aliqd extorserit: seu ēt spōte dāte uel dare uolēte recepit p se uel aliū directē uel indirectē quouis q̄sito colore aliter uel alio mō seu ultra id q̄ ex forma statutoꝝ cōis Fani sit pmissū puniant in q̄druplū ei⁹ qd recepit indebite occasiōe p̄dcā applicādū cōi Fani. Et nihilomin⁹ ad restitutionē accepti teneant & cū effectu & de facto soluere teneant & cōpellant. De qua qdē extorsiōe credat sacro ipsi⁹ carcerati a quo diceret extortū ulq; in q̄titatē. xx. sol. deñ. p qualibet uice. Teneant ēt custodes carcerē elemosinas q carceratis ipsis mittunt ad carceres his qbus mittunt itegraliter dare & dari facere. Et quæ cōiter carceratis mitterent seu p carceratis in genē exhiberent itegraliter & sine diminutiōe iter ipsos carceratos distribuere p nūero psonarū & iuxta uniuscuiusq; carcerati indigētiā & necessitatē sub p̄na. xx. sol. deñ. uice q̄libet qua cōtrafecerit in p̄dictis. de q̄ cōtrafactiōe credat ipsoꝝ carceratoꝝ sacro. Ambaliatas ēt ipsoꝝ carceratoꝝ & quas ipsi carcerati fieri uellēt officialib⁹ cōis Fani teneant ipsi custodes p se uel aliū facere seu fieri facere ad ipsoꝝ carceratoꝝ requisitiōē sub p̄na. x. sol. p quolibet & uice qualibet. quoscūq; insup loq uolētes alicui carcerato admittere. seu quoscūq; carceratos qbuscūq; loq uolētes i carcerib⁹ p̄dictis seu ad fenestrā dictoꝝ carcerē seu ad parietem steccatā loq pmittere patiant. Dū tñ possit ipse custos p̄ntialiter iteresse si uoluerit tali locutiōi & ea audire sub p̄na p̄dicta uice qualibet qua cōtrafecerit. Saluo & reseruato q si in mādatis haberet a ptāte & ab aliis officialibus quoꝝ mādato carcerat⁹ detētus esset q nemini loqui pmitteret. quo casu loqui non permittat. & a dicta p̄na penitus excuset. & de dicto mādato cōstare debeat in actis curiæ. Non possit insup custos

carcerē aliq; carceratos & in carceribus recōmissos ad petitionē alicuius singularis psonæ de carceribus exire pmittere quouis mō in ppetuū uel ad tēpus sine exp̄ssa licētia eius ad cui⁹ petitionē fuerit psona detēta sub p̄na. x. lib. deñ. uice qualibet & p quolibet qua & quo fuerit contrafactū cōi Fani de facto applicādū & dānoꝝ & interesse ptis lesā & dānificata. de quo tñ nō possit custos ipse carcerē accusari uel denūciari seu alio mō puniri nisi ad denunciā & querelā eius ad cuius petitionē fuerit q; detētus: seu eius q prætēderit iteresse quo casu stet⁹ eius sacramēto cū uno teste bonæ opiniōis & famæ. De oibus aut supradictis possit qlibet denūciare & accusare. Nō possint autē dicti custodes ab aliquo carcerato tā p introitu q̄ p eorū custodia tpe quo stabūt carcerati in carceribus: q̄ ēt p exitu dictoꝝ carceratoꝝ uel quouis alia de cā accipere a dictis carceratis nisi p primo die carceratiōis bonoñ. duos: p secūdo. tertio & quarto die duos alios bonoñ. p quolibet dictoꝝ dieꝝ & p quolibet carcerato. Abinde uero supra q̄tuncūq; steterint nihil ultra recipe debeant sub p̄na quadrupli eius quod recipet dictus custos carcerē. Præter q̄ liceat etiā dicto custodi accipere bonoñ. duos a quolibet carcerato quādo exhibet de carcerib⁹ p dicto exitu tñ ultra octo bonoñ. supradictos: qui duo bonoñ. dentur dicto notario gabellarū pro sua mercede scripturæ temporis introitus & exitus carceratoꝝ. Personis uero aliis qbuscūq; quæ carcerarent p gradibus & aliis oneribus cōmunis & pro datis gabellis & inobediētis & informationib⁹ officialiū Fani & pro maleficiis & cōdēnationibus quibuscūq; ad cōmune Fani spectātib⁹ nihil recipere debeat dictus custos uel eius socii & familiares uel alii officiales uel potestas quoquomodo ad quos spectaret. Sed teneant in p̄dictis eorū officia i parturi & executiones quascūq; facere gratis nisi aliter p statuta sit p̄sum. & potestas & ei⁹ officiales teneant p̄dicta obseruari facere sub uinculo iuramenti & p̄na decem libr. pro quolibet contrafaciente & qualibet uice qua contrafecerint in p̄dictis. Et nullus carcerat⁹ p maleficio & pro p̄na cōmuni tangēte possit recōmitti & detineri in dictis carceribus ad instantiā & petitionē alicuius p̄ticularis personæ pro debitis priuatis uel alia priuata causa.

CDe carceribus uisitan dis per Vicariū potestatis. Cap. LXI.

Considerātes q qui sui iuris & in ppria libertate nō sunt alieno indigēt auxilio: & ut quæ carceratis desunt circa iuris remedia opportuna iudex ipse suppleat. Statuim⁹ & ordinam⁹ q Vicari⁹ ptātis una cū notario maleficioꝝ & uno ex notariis curiæ cōis p tūc ad ciuilia deputato teneatur quolibet mense semel ad minus uisitare

Merces custodis carcer

Merces not. gabellarū carceratoꝝ

vide. s. l. 2. cap. 67.

Nota potas

Nullus carceratus p maleficio pot. recōmitti debito p̄nto.

carceres cōis fani. & carceratos in eisdem: in qua uisitatiōe audire teneatur querelas carceratorū: & id qd ei dicere uoluerint. Et spāliter inuestigare teneat si p custodes carcerū sit eis aliqua iniuria & quomō tractant ab eis seu eorū familiarib⁹. & si eis impēsa subsidia p custodes ipsos exhibent & dant. Et generaliter de oibus cōtentis in statuto posito sub rubrica de officio custodū carcerū interrogare teneat & eorū petitiōes ciuiles & et criminales audire & eisdē de opportuno remedio puidere: & reptos culpabiles punire iuxta formā statutorū in p̄dictis pcedēdo summarie simpliciter & de plano sūm strepitu & figura iudicii & uelo leuato sola facti ueritate inspecta. Ac et inuestigare a singulis carceratis de causis p quib⁹ in carcerib⁹ detinent. Et si reperit aliquē in debite in carcerib⁹ detineri causa cognita ut p̄dicit et ex officio suo mero debite tñ sic repertū relaxari facere teneat. Et eū q in tali detentiōe culpabilis fuerit p̄na debita punire: & ad dānū expēsas & interesse ip̄i carcerati cōdēnare teneat sub p̄na decē lib. den. uice qualibet qua cōtrafecerit in p̄dictis de facto auferēda. De qua quidē uisitatiōe apparere debeat manu notariū maleficioꝝ & manu notariū ciuis: q cū dicto uicario in uisitatiōe p̄dicta interfuerit. Et de p̄dictis qlibet possit accusare & denūciare: ac et credat sacramēto carceratorū de uisitatiōib⁹ antedictis in q̄ nō fierēt. Et si dict⁹ uicari⁹ fuerit in p̄dictis negligēs & remissus puniat uice qualibet qua neglexerit p̄dicta obseruare p̄na decem lib. den. irremissibiliter exigendaz tpe syndicat⁹ a p̄dicto uicario per syndicatores ipsius.

C De p̄na eripiētis aliquē de manib⁹ familiarū ptātis. Cap. LXII.

T ptās ciuitatis Fani cateriq; officiales sine impedimētōz obstatulis sua ualeāt officia liberi⁹ exercere. Statuim⁹ & ordinamus q quotiēs familia ptātis seu ei⁹ officiales cateriq; officiales cōis Fani aliquē cape & captū ducere in eorū fortiā & aliquā executiōē personalē facere seu et realē uellent: nulla persona cuiuscūq; conditionis existat audeat uel p̄sumat se opponere alicui officiali uel familiarī alicui⁹ officialis seu ipsos quomodolibet impedire: quo min⁹ p̄dicti officiales seu eorū uel alicui⁹ eorū familiarū possint dictas executiōes facere. Et si aliquis se opposuerit in p̄dictis seu aliquē captū de manib⁹ familiarū eripuerit: seu eius facto captus ipse: seu qui capi debebat aufugerit seu et in aufugiēdo & euadēdo de manibus dictorū officialiū seu ipsorū familiarū dederit auxiliū cōsiliū uel fauorē opponēdo se dictis officialib⁹ uel eorū familiarū & eorū ptes quomodolibet opponēdo: Si captus ipse seu q capi debebat erat pro debito ciuili puniat in quinquaginta lib. den. cōis Fani. & ad dictū debitū p̄soluendū p quo exemptus

seu capiēd⁹ tenebat. teneat & de facto soluere cōpellat. Si uero p crimine & ex crimine p quo ei qui aufugit p̄na corporalis ueniebat imponēda ex forma statutorū cōis Fani. eadē p̄na puniat. Si autē p̄na pecuniaria p crimine p̄dicto imponēda ueniebat in duplo eius p̄nā qua qui exemptus fuit seu aufugit seu capi non potuit puniendus erat: puniatur.

C De p̄na frangentis pacem. Cap. LXIII.

Idē fallere q sit graue & periculosum nemo est qui nesciat. Et plarūq; sub p̄missa fidei spe & pacis facte fiducia: nō p̄cauētes ab hoste lādunt. huicigit morbo obuiare uolētes. Statuim⁹ & ordinam⁹ q quicūq; cōtra pacē factā ac iuramēta de qua publicū instrumētū appareret uenerit: pcutiēdo seu uulnerādo eū cū quo se recōciliauerit seu pacē fecerit nulla post pacē factā ante offensam iniuria subsequuta. Si crimē cōmissū tale fuerit ex quo psonalis p̄na quolibet uenerit iponēda. Ultra p̄nā delicti a statuto p̄fixā citra mortē acrius puniat arbitrio ptātis q̄litate facti & psonaz cōditiōe inspecta. Si uero ex crimine p̄na pecuniaria ueniebat imponēda: tūc ratioe delicti cōmissi & pacis fracte puniat in duplo p̄nā alias in cōmissio crimie ordinata fisco applicāda. reseruata p̄na pti in pace contēta. Et p̄dicta p̄nā fragētū pacē ut supra nō uendicēt sibi locū in heredib⁹ faciētū pacē: sed dūtaxat habeat locū in principalib⁹ frāgentib⁹ pacē & in instrumētis delcriptis. Qui uero cōtra pacē publicā per cōe Fani seu ciuitatis Fani regimē habentē factā uenerit seu quouis mō uiolauerit uel turba uerit inspecta qualitate facti & psonarū cōditiōe & effectū p̄nicii: quā ex delicto fuerit subsequuta: puniat arbitrio ptātis & ultra p̄nas p̄ statuta limitatas. Et de p̄dictis quilibet possit accusare & denūciare.

C De hostibus & rebellibus cōmunis Fani. Cap. LXIII.

Vm nō sit iuris dissonū nec a rationis tramite alienū in hostes ac patrie rebelles: quos ut plurimū ptās iudiciaria non ualet asficere: unūquēq; de patria ad ipsius defensionē illorūq; exterminationē posse sūire. Statuimus & ordinamus q hostes & rebelles ciuitatis Fani & cōis eiusdē: auctoritate ptātis statuti sint & esse intelligantur cuiuscūq; cōditiōis existat ex tpe hostilitatis & rebelliois cōmissis ipso facto absq; alia snia uel bāno: in bāno cōis Fani de xre & persona ac si ad mortē fuissent sententialiter cōdēnati & eorū bona publicata. Et possint a quolibet ip̄une offendi & occidi & capi atq; etiā p̄dari: quorū p̄da sit & esse intelligat ipsorū eos capientiū seu depradantiū. Et si quo tpe uenerit i fortiā cōis Fani morti tradant. ita q p̄nit⁹ moriat. Sintq;

& esse intelligant priuati ipso iure omni beneficio statutorum & subsidio comitis Fani eiusque auxilio & protectione & eisdem ius in aliquo non reddat in civili nec in criminali: nullusque eisdem in agendo uel defendendo patrocinetur: sintque successionum tam ex testamento quam ab intestato incapaces / Sintque infames & a testamento poenitenti excludantur / nullus etiam cum eisdem quouis modo coactetur seu eos receptet seu eis prebeat auxilium consilium uel fauorem. Et qui in predictis contrafecerint receptantes eosdem seu eisdem prebentes auxilium consilium uel fauorem poena simili puniantur. Saluis & reseruatis personis illis qui timore ne offendi possent a dictis hostibus & rebellibus ipsos rebelles receptantes & cum ipsis loquerentur tanquam cum improvisis: & non dolo & appensate receptando eos: sed tantum metu ne possent ab ipsis rebellibus & hostibus aliquo modo offendi & male tractari: quo casu ad dictam poenam minime teneantur. Patrocinantes autem in litibus poena. c. lib. den. plebantur. Et nihilominus quicquid fieret contra formam prentis statuti sit ipso iure nullum. Hostes autem & rebelles comitis Fani de quibus supradictum est: quo ad predicta intelligantur. Facientes seu fieri facientes dicto comiti guerram: bellum seu hostilitatem. ac etiam contra quos per dictum comitem & dictam ciuitatem regentem fuerit ex causa legitima bellum indictum. Hi erunt qui territorium dicti comitis quouis modo hostiliter seu alio modo uolenter inuaserint seu alio modo inuadendi & pacificum statum ipsius territorii quoquo modo turbandi intrauerint. seu subditos dicti comitis & habitantes in eius territorio & alios quoscunque in dicto territorio existentes seu intrantes & transientes praedauerint: quicquid etiam contra dictum comitem rebellionem aliquam fecerint seu seditio nem ligam uel couenticulam. Et generaliter omnes & singuli qui hostes & rebelles dicti comitis fuerint declarati per potestatem & consilium dicti comitis. Qui omnes pro hostibus & rebellibus declarati presentis statuti poenis afficiantur in omnibus & per omnia ut superius est expressum.

De banitis comitis Fani impune offendendis. Cap. LXV.

Emagis contumacibus & abstantibus eorum possit absentia quam obedientibus & presentibus obedientia predest. Et ex condensatione abstantia: poenam delictum non effugiat: & effectu remaneat impunitum. Statuimus & ordinamus quod omnes & singuli in contumacia ex forma statutorum comitis Fani de crimine condensationis postquam eorum condensationes in re transuerint iudicatae sint & intelligant esse donec eorum condensationes executionem habuerint: de ciuitate comitatu uel districtu Fani baniti & tamquam baniti possint impune offendi et usque ad mortem inclusiue: si tales exbaniti ad mortem fuerint condensationis. Et si personaliter in abscissione membri fuerint condensationis personaliter possint offendi dum tamen citra mortem. Si uero per crimine poena pecuniaria fuerint condensationis usque in. cc. lib. den. offendi non possint. Sed possint si in ciuitate

te comitatu uel districtu Fani reperti fuerint impune a quocunque capi & in fortia comitis deduci ac bonis & rebus quas cum eo tunc habuerit spoliari & ab his qui eos ceperint si eos contra fortiam eorum conduxerint praedari & derobbari: ipsisque banitis omnibus supradictis in civili & criminali audientia denegetur nec eis nec alteri per eis ius aliquod reddatur quousque in banum permanserint. Per hoc tamen non intelligatur in casu In quo ex forma prentis statuti est offensa prohibita iudici adempta facultas de crimine ingredi. Nec est denunciatores publici qui ex forma presentium statutorum crimina denunciant tenentur a denunciatione facienda in quolibet casuum predictorum intelligant quolibet excusari: sintque & intelligant baniti predicti eorum banis duratibus ab omnibus & singulis immunitatibus ciuitatibus ac beneficiis ciuitatis Fani & statutorum & ordinamentorum eiusdem exuti & ipso iure priuati. Nec ad ipsa durate tempore bani ipse uel alium ullatenus admittantur. Et non possit prentis contra formam prentis statuti procedere uel ingredi neque aliquem punire nisi si putat superius est expressum. Et quicquid contrafieret non ualeat ipso iure. Et possit talis defensio & exceptio bani per quemcunque fieri: & banum ipsum seu condensationem offensi uel occisi ad defensionem ipsius offenditis baniti seu condensationem in casu premissis ut superius est expressum: a quocunque nomine ipsius offenditis produci & in ius exhiberi. Quo exhibito & producto & iudici facta fide sibi de dicto bano & ipsum qui offenderet ex eo poenam non mereri eum absolueret teneatur & pronunciare procedendum non esse occasione praedicta et si offendens ipse non comparuerit ad defensionem & quicquid contrafieret contra formam prentis statuti sit ipso iure nullum. Et hoc statutum teneatur prentis quilibet in principio sui regiminis facere per ciuitatem Fani & eius loca publice preconizari sub poena centum sol. den. Et praesens statutum non uendicet sibi locum in banitis seu condemnatis qui essent in carceribus communis Fani & in fortia dicti communis & potestate detenti pro eorum condensationibus siue banis.

De poena receptantium exbanitos comitis Fani. Cap. LXVI.

Ubi sit receptatorum: sine quibus delinquentes diu non possunt delictorum poenas euadere & impune in patria conuersari / pessimum genus. Statuimus & ordinamus quod nulla persona cuiuscunque conditio existat audeat uel presumat in ciuitate comitatu uel districtu Fani alicui de crimine in contumacia seu eius abstantia secundum formam statutorum condensationis & qui non foret in fortia comitis: in eorum domibus cibum seu potum dare seu aliquid alimoniarum subsidium exhibere consilium uel fauorem: neque de die uel de nocte in domibus eorum habitationis receptare seu eis extra eorum domos de loco ad locum portare cibum seu potum. & si quis appensate contrafecerit

*Banitus non potest agere
te & criminari contra
se an possit supponere
videtur aliquo. i. 3. uot. non
i. p. m. l. ut. ibi & p. h. u.
videtur. i. i. m. l. addit
et nota.*

Nota potest

videtur. i. i. m. l. addit

in prædictis uel aliquo prædictorum pro quolibet bānito seu condēnato ad mortē in centū lib. deñ. puniat' uice qualibet qua cōtrafecerit. p quo libet uero exbānito & condēnato ad pōnā corporālē citra mortē punia tur in quinquaginta lib. deñ. pro quolibet uero cōdēnato & bānito pō na pecuniaria a centū lib. supra in decē lib. deñ. Castrū uero uniuersitas seu uilla seu cōitas cōtra prædicta faciētes in quolibet casuū prædictorū puniatur in duplū eius quod superius est expressum. Et quilibet possit accusare & denunciare & habeat denūciator dimidiā pōnā. & etiā de p dictis potestas inquirere teneat' & in quolibet casuū prædictorum parētes & cōsanguinei bānitōz usq; in quartū gradū secundū iura canonica cō putatū: cōtrafacientes in quolibet casuū prædictorum mitius puniant' ar bitrio potestatis & cōsiliū specialis ciuitatis Fani. Et teneat' potestas hoc facere præconizari in principio sui officii per ciuitatē Phani per loca pu blica & cōsuetā dictæ ciuitatis sub pōnā centū soli. deñ.

De lucro & premio capientiū exbānitos. Cap. LXVII.

Voniā nedū a malo metu pōnāz sunt homines cohercēdi: qm imo etiā ad bonū sunt præmiōz exhortatiōe inuitādis ad exter minationē bānitōz cōis Fani qui nūc sunt & qui pro tempore fuerint: duximus statuendū: q; qualibet persona quæ caperit aliquē ex bānitum & condēnatū ad mortē in cōtumaciā de ciuitate comitatu uel districtu Fani. & ipsum in fortiā cōis duxerit & præsentauerit dño pote stati: habeat & habere debeat a cōi Fani. uidelicet de bonis dicti capti & præsentati si bona habuerit: & si bona nō habuerit de pecunia dicti cōis lib. centū deñ. Si uero eū occiderit & occisum præsentauerit: & de eius occisione fidē fecerit habeat & habere debeat de bonis occisi seu de ha uere cōis ut prædicti lib. centū deñ. Si uero caperit bānitū & condēna tum ad mēbri abscissionē uel aliquā pōnā corporālem habeat de bonis dicti condēnati seu de hauere dicti cōis ut prædicti lib. xxv. deñ. Si uero bānitum & cōdēnatū in pecunia cōeperit habeat & habere debeat de bo nis dicti condēnati tantū q̄tum fuerit tertia pars condēnationis. Et si cō dēnatus ipse bona nō habuerit sufficiētia ad solutionē condēnationis & ad solutionē dicti præmii: sed habeat bona sufficiētia ad condēnationē dūtaxat habeat tertiā ptem dictæ condēnationis percipiendā a cōi. & præ dicta nō habeāt locū in officialibus publicis cōis Fani capiētibus seu oc cidētibus bānitos ut supra: quia ipsi sine p̄mio aliquo ex debito officii ad p̄dicta tenent'. Et si condēnatus ipse & bānitus captus & præsentat' bona ad condēnationē sufficiētia nō habuerit habeat & habere debeat a cōi decē lib. deñ. Si condēnatio prædicta fuerit maior centū lib. ab in

de infra habeat. v. lib. deñ. Et si quis bānitus ad mortē ceperit & præsen tauerit aliū exbānitū ad mortē seu ipsum occiderit in casu a statutis per misso & ipsum occisum præsentauerit seu de occisione legitime fidē fe cerit sit & esse intelligat' auctoritate præsentis statuti ipso iure exempt' a bāno: tamē nō possit habitare in ciuitate comitatu seu districtu Fani nisi habuerit pacē de crimine p quo erit bānitus. Si uero bānitus ad pō nam personālē citra mortē aliū exbānitū ad mortē uel ad pōnā persona lem citra mortē ceperit seu p̄sentauerit in fortiā cōis Fani ut dictū est ip so iure habeat & habere intelligat' remissionē condēnationis eius. Si ue ro præsentauerit condēnatū & bānitū in pecunia & ipse p̄ntans fuerit si militer bānitus & condēnat' in pecunia p rata q̄titatis qua p̄ntatus cō dēnatus & bānit' erat eximat' a bāno & condēnationē præsentās ipse. Et licet dicti bāniti & condēnati p̄ntantes seu occidētes bānitos & cōdēna tos in casib' supius expressis eximant' ab eoz bānis & condēnationib' ut supi' est expressum: nō tñ possint habitare in ciuitate comitatu uel di strictu Fani nisi pacē habuerint ab offensis uel eoz heredib' de crimie p quo condēnati & bāniti erāt: Et hoc statutū teneat' p̄tās uinculo sacra mēti & sub pōnā. x. lib. deñ. in principio sui officii p̄conizari facere p ci uitate Fani & eius loca publica.

De bānitis nō cācellādis seu eximēdis de bāno. Cap. LXVIII.

Vm plarūq; facilitas uenīæ præbeat materiā delinquēdi: hmoi materiā in grauib' & enormib' potissime delictis auferre uo lētes. Statuim' & ordinam' q; bāniti seu q in posterū bāniēt' p homicidio. furto seu robbaria: pditione: falsitate: sodomia: raptu mu lierū seu puerorū: assassinio: ueneficio: incēdio: incestu: & quolibet alio crimine capitali: quouis mō colore uel ingenio de eoz bānis eximi nō possint neq; cācellari etiā si pacē haberēt: sed p̄petuo in bāno & cōdēna tione remanere debeāt. Null' insup bānitus seu condēnatus cōis Fani de aliquo crimine quorū occasione cōitas uilla uel cōtrata in aliquo cō dēnata fuisset seu in aliquo multata: seu aliqd cōi soluiisset de eoz bā nis & condēnationib' ullo modo eximi seu cācellari possint quocūq; etiā in casu alias nō phibito & in quo bāni exēptio seu cancellatio non foret inhibita: nisi primo & ante oīa cōitati uillæ seu cōtrata. & his pso nis quæ ipsorū bānitōz occasione seu causa in cōi condēnationē multa tæ fuissent seu aliquid soluiissent in cōi: integraliter satisfecerint seu cum ipsis in cōcordia fuerint. Et oēs & singulæ cācellationes & exemptiones bānorum prædictorū factæ contra formā præsentis statuti ipso iure non ualeant & nulli' sint effectus: & auctoritate huius statuti per omnia ha

beant ac si facta non fuissent & eis non obstantibus baniti ipsi & condemnati qui sic de facto eximerent seu cancellarent contra formam presentis statuti subiaceant omnibus poenis presentium statutorum contra eos & in eorum ordinis & offendi: occidi: capi & puniri possint perinde ac si cancellati non fuissent. Nullusque officialis comitis Fani uel quouis notarius predictas cancellaciones seu exceptiones banitorum contra formam presentis statuti facere seu fieri facere uel mandare seu scribere seu se subscribere uel sigillare quouis modo audeat uel presumat sub poena cuiuslibet officiali contrafacienti centum lib. den. uice qualibet & pro quolibet notario contrafacienti poena uice qualibet & pro quolibet quinquaginta lib. ipso iure imminente. Et nihilominus officiales ipsi sint infames & ipso iure priuentur eorum honoribus & officiis. Notarii uero ab eorum tabellionatus officio in ciuitate Fani exercendo per quinquennium suspendantur & ipso iure suspensi intelligantur: adeo quod durante predicto tempore nulla possint conficere instrumenta seu scripturas & confectae non ualeant ipso iure. Et contra hoc statutum nullum possit fieri statutum seu reformatio uel pmissio & factum non ualeat ipso iure. Nullusque de consilio ciuitatis audeat uel presumat in dicto consilio contra praesens statutum & in eo contenta aliquid proponere uel arengare seu deponendo uel arengando licentiam querere. Neque ea concessa uti neque etiam potestas & consilarii comitis Fani seu quouis alius officialis comitis Fani audeat uel presumat contra praedicta aliquid attetare seu aliquam reformationem uel statutum facere uel promitti facere in consilio comitis. Neque de arengando in dicto consilio contra praedicta alicui licentiam concedere. Neque cancellarius comitis aliquid cancellare uel contra praedicta facere sub poena cuiuslibet officiali contrafacienti centum lib. & cuiuslibet alteri priuato quinquaginta lib. den.

De malefactoribus capiendis. Cap. LXIX.

X eo quod delinquentes plerumque fugiendo a poenis delictorum se subtrahunt inde crescit audacia peruersorum. Unde cessat punitio delictorum & suos nequit auctores poena tenere. Huic euasioni occurrere cupientes: Statuimus & ordinamus quod si in ciuitate comitatu uel districtu Fani committi contingat seu perpetrari aliquod maleficium cum armis & sanguinis effusione seu homicidium seu raptum uirginum uel mulierum uel aliorum similium: homines de contrata & loco in quo maleficium fuerit commissum: & ceteri qui praesentes fuerint dicto maleficio teneantur & debeant si poterunt capere alta uoce subsidium postulando clamare & post ipsos malefactores ire & eos insequi per contratas & loca per quae malefactor es ipsi fugerent uidelicet si fuerint in ciuitate commissum usque ad portam & extra portam quantum suburbia & aedificia contingetia pertendant. Et si in comitatu

uel districtu commissum a contrata loco seu uilla in quo delictum commissum fuerit usque ad proximam & uicinioram contratam & uillam uel castrum & per totam ipsam contratam & uillam uel castrum uiciniores homines contratarum uillarum castrorum & locorum in quibus maleficium fuerit commissum malefactores insequi teneantur semper post ipsos exclamando capiat malefactor. Ab ea autem uilla uel castro uiciniori homines ipsi uillae uel castri per totam sequentem & proximam uillam uel castrum insequi teneantur modo praedicto malefactores. Et sic similiter alii de aliis locis & contratis seu uillis uel castris comitatus & districtus insequi teneantur dictos malefactores. Ita tamen quod comitatiui extra comitatum malefactores praedictos in comitatu delinquentes insequi non teneantur: Et quae dicta sunt de comitatiuis & districtualibus intelligantur quod malefactores quoscunque per eorum contratas & uillas uel eorum castra fugientes insequi & capere teneantur modo praedicto siue in ciuitate siue in comitatu uel in districtu fugientes ipsi deliquerint: Et dicta occasione possint ipsi insequentes malefactores praedictos arma quaecunque portare: & ipsum malefactorem resistentem & se capi non permittentem et si opus fuerit uulnerare et usque ad mortem inclusiue & omnia facere per eorum posse ut capiat & ne dictus malefactor euadat. Teneantur et homines contratarum uillarum & locorum tam ciuitatis quam comitatus Fani trahere ad rumorem seu clamorem acclamantium post malefactorem: Et quoties per malefactoribus capiendis clamare audierint cum eorum armis & fustibus comparere: & malefactores insequi ut superius dictum est. Et dicta occasione liceat hominibus de comitatu pulsare & pulsari facere campanas ad martellum post eos ad excitandos & conuocandos homines locorum & contratarum: Et custodes portarum quoties uiderint aliquem fugientem insequi aut audierint campanam palatii ad martellum pulsari ut infra teneantur rastellos claudere & dictum fugientem exire non permittere. Teneantur etiam homines contratarum ciuitatis in quibus delicta praedicta committerent saltem unus ex eis illico ad palatium patris & toto posse capere & arrestare currere & uenire & maleficium commissum intimare & percellare. Et potestas & eius iudex statim habita notitia dicti maleficii teneantur & debeant facere pulsari ad martellum maiorem campanam palatii ter successiue dando rochos quinquaginta per qualibet uice festinater & mittere familiam ad insequendum & capiendum ipsum malefactorem toto posse: Et statim significare uillis & aliis locis ciuitatis Fani qui eis uidebuntur ut deueniant ad passus uerisimiles per capiendum dictum malefactorem: significando etiam eis ipsum malefactorem cum signis opportunis quantum fieri poterit ut habilius cognoscatur. Et praedicta patris ipse omnino facere teneatur sub poena centum lib. den. & si homines dictarum contratarum uillarum castrorum & locorum in supradictis eis in

cumbentibus fuerint negligentes & remissi puniantur homines contratarum & loci si homicidium fuerit commissum in quinquaginta lib. den. Occasione aut aliorum malefactorum commissorum puniantur contrata & homines in xxv. libr. in totum qui in predictis fuerint negligentes & remissi a predictis. Cuilibet aut singulari persona quae fuerit praesens dicto rumori seu rixae uel ppe seu iuxta illud & rumorem non eleuauerit & non clamauerit: Item cuilibet qui ad clamorem non uenerit ut superius dictum est poena sit decem lib. den. Excipimus pupillos: infirmos & senes & personas debiles arbitrio potestatis. Et ut predicti malefactores habiliter capi possint per contratas & loca per que fugerent: Statuimus quod singuli apotecarii & artifices stationarii & statione & apoteca tenentes debeant continere unum grassium cum hasta decem pedum ad minus appensum habere ad eorum & cuiusque ipsorum apotecam & stationem cum quo capere possint & teneant dictos malefactores fugientes aptiori modo quo poterint sub poena cuilibet non habenti & non tenenti grassium predictum. xx. solidorum uice qualibet. Et ad hoc ut quilibet apotecarius & stationarius grassium teneat potestas per se & eius officiales inquirere teneant de predictis non habentibus grassium: & non habentes & non tenentes punire poena predicta de facto & sine processu. Et teneant potestas praesens statutum in principio sui officii facere preconizari per ciuitatem Fani in consuetis & publicis locis dictae ciuitatis ac successiue omni mense semel durante eius officio sub poena. x. lib. de suo salario retinenda tempore syndicatus.

De hereticis: Assassinis: Lenonibus/sodomitis: & lusoribus falsorum taxillogis de ciuitate expellendis. Cap. LXX.

Ubi in rep. utile sit a sanis & bonis ouibus morbidam separari & malum auferri de medio: Statuimus & ordinamus quod heretici publici: assassini & de assassinio diffamati: Lenones cuiuscumque sexus sodomitae & lusores falsorum taxillogis & ceteri biscazatores & fabricatores falsa monetae: & qui de predictis fuerint publice diffamati/de quorum infamia constet per sex testes bonae opinionis & famae de publica uoce & fama legitime deponentes expellantur de ciuitate & burgis discedere debeant: seu expulsi fuerint reperti fuerint habitare stare seu morari puniantur uice qualibet & pro quolibet in quinquaginta lib. den. quas si non soluerint infra mensem a die condemnationis de eis facta per ciuitatem & eius loca publica sustinent & nihilominus de ciuitate expellantur. Et teneant potestas predicta facere ad requisitionem cuiuscumque. Et quilibet de predictis possit denunciare & accusare. & potestas in principio eius officii teneant predicta omnia in praesenti statuto contenta preconizari facere sub poena decem lib. den.

Et predicta non intelligantur de Lenonibus publicarum meretricum in prostibulo commorantium.

De poena facientium couenticulam seu parlamentum: seu guarnimentum in ciuitate uel districtu Fani. Cap. LXXI.

Onuenticulis & congregationibus gentium obuiare uolentes: Statuimus & ordinamus quod nulla persona cuiuscumque status uel conditionis existat: ciuitas: collegium siue uniuersitas faciat uel fieri faciat aliquam couenticulam sine armis guarnimentum seu congregationem aliquam gentium armatae in aliquo loco ciuitatis comitatus uel districtus Fani aliqua occasione. Et qui contrafecerit si couenticula congregatio seu guarnimentum factum fuerit in prauidicium seu diminutionem status ciuitatis Fani seu sanctae Romanae ecclesiae capite puniatur ad mortem: & bona eius omnia cum ciuitate Fani confiscentur. & locus in quo predicta fieret si esset aliquorum delinquentium in predictis funditus diruatur. Et si fuerit uniuersitas seu collegium uel ciuitas in duabus millibus libris den. puniatur siue cum armis: siue sine armis. Et predicta uideantur sibi locum si couenticula contra statum ciuitatis Fani uel sanctae Romanae ecclesiae subuersionem uel diminutionem facta fuerit. & qui fuerint principales & magis noxii in couenticula & tractatu in uniuersitate predicta capite puniantur & omnia eorum bona cum confiscentur & castrum seu uilla destruantur. Si uero fuerit in prauidicium alicuius singularis personae ad alterius damnum uel offensam seu quauis diminutionem puniatur contrafaciens si fuerit singularis persona in quinquaginta lib. den. & in plus usque in centum lib. arbitrio potestatis inspecta qualitate facti & conditione personae. Si uero fuerit ciuitas puniatur casu predicto in ducentis lib. den. & eadem poena in quolibet casuum predictorum puniantur eutes & accedentes ad tales couenticulas & congregationes per eorum quolibet & uice qualibet et dantes in praedictis auxilium consilium uel fauorem. Et de predictis quilibet possit accusare & denunciare: & habeat denunciator medietatem poenae. Et credatur denunciatori uel accusatori cum duobus testibus bonae conditionis & famae: & eorum sacris. Et potestas ciuitatis phani de predictis sollicita inquirere & inuestigare teneant. Couenticulam autem coadunationem seu congregationem predictam gentium intelligimus & intelligi uolumus de decem hominibus uel abinde supra. Si uero de minori & in minori numero hominum congregatio seu couenticula facta fuerit tunc in primo casu supradicto potestatis statuti ut supra dictum est capite puniatur: & mitius arbitrio potestatis inspecta qualitate facti & personae conditione congregationis & couenticulae ut praedictum faciens: In secundo uero casu media poena puniatur uel mitius inspecta qualitate facti arbitrio potestatis. Et similiter puniantur ad predictam accedentes & dantes in eis auxilium/consilium uel fauorem: ita tamen quod

cōuētīcula seu guarnīmētū uel coadunatio ī aliquo p̄dictorū casuū non
intelligatur si nō fuerint in ea ultra tres homines. Et p̄dictū statutū tene
atur p̄tās q̄libet ī p̄cipio sui officii facerē p̄clamare sub p̄cena .x. lib. den.

Quod p̄tās q̄ p̄ tēpore fuerit teneat̄ discordias & odia quæ sunt & erunt iter ciues comitatus & subiectos tollere & ad pacē reducere ne ī de maleficia oriant̄.

Cap. LX^{II}.

T pax integra in ciuitate & comitatu Fani conseruetur: Statui-
mus & firmiter ordinam⁹ q^d p^otas Fani teneat & debeat discor-
dias & odia quæ sunt uel erunt inter ciues comitatiuos & sub-
iectos Fani tollere & prædictos odiosos ad pacē faciendā & tenendā coge-
re etiā psonali detentione & facere eos ppetua securitate securos cū bo-
nis & idoneis fideiussorib⁹ & maximis penis & bānis: & cōtradicētes in
cōpedibus tenere si opus fuerit. Et si aliquis suspicatur⁹ fuerit ab aliquo ci-
ue uel comitatio uel subiecto Fani ne offendatur ab eo: teneat p^otas uel
alter officialis a quo petitum fuerit facere assecurari ipsū bonis & ma-
gnis fideiussorib⁹ secūdum qualitatem psonarum. Et si pars suspecta p^o-
dictā securitatem facere recusauerit psonaliter in compedibus detineat⁹
donec plene satisfecerit cum quattuor fideiussorib⁹ ad minus de quat-
tuor millibus libris den. plus uel minus secundum qualitatem persona-
rum & odii rectorum arbitrio. Et eodem modo cogatur pars suspicans
ab aliquo offendi si pars suspecta fideiussionē ab ea petierit. Et si pars su-
specta non comparuerit psonaliter corā rectore ad faciendū seu dandum
p^odictā securitatē in termino sibi dato incontinenti post elapsū termi-
num ponatur perpetuo in banno psonæ & in duabus millibus libris de-
na. Et pro exbānito & diffidato habeatur: & a quolibet possit impune
offendi donec comparuerit & satisfecerit de prædictis plus uel minus
arbitrio rectoris secundum qualitatem personarum ut dictum est. Et si
potestas uel alter rector fuerit negligens perdat de suo salario libr. quin-
gentas dena. & applicentur communi. Et hoc capitulum sit expressum
& p^ocisum de quo non possit peti absolutio neq^{ue} dari.

Quod potestas teneat facere fieri paces inter ciues comitatuos seu districtuales Fani quotiens occurreret fieri aliquam offensam seu aliquod maleficium.

Cap. LXXIII.

f Candalis & rixis inimiciis & priuatis dissensionibus ex quibus non modicum respublica lædit obuiare uolentes & paci & tranquillitati inter subditos locus sit: ut in ipsorum pace & quiete respublica foueatur & quiescat duximus statuendum quod quotienscunque occurrerit in ci

ciuitate Fani eiusq; comitatu uel districtu fieri aliquā offensam seu ali-
quod maleficiū cuiuscūq; generis: ptās ciuitatis Fani teneatur & debeat
ad requisitionē cuiuscūq; & etiā ex eius officio ad pacē & concordia re-
ducere & p̄cise teneat cōpellere cū effectu attinētes offensi & attinentes
offendētis q in maleficio cōmissio p̄cipes nō fuerint ad pacē & concor-
diā ad inuicē faciendā: & ad promittendū sibi ad inuicē de se nō offen-
dendo & de nō dando offendēti aliquod auxiliū: cōsiliū uel fauorem
publice uel occulte cum pœnis iuramentis & aliis clausulis opportunis
arbitrio ipsius ptātis inspecta qualitate facti & cōditione psonarū in in-
strumēto apponēdis. Et q ex prādictis attinētib⁹ pacē prādictā recusa-
uerit seu dicta occasione ab obediētia dicti dñi ptātis deuiauerit detinea-
tur in palatio cōis toties quoties opus fuerit & nunq̄ licentiet de dicto
palatio donec pacē fecerit: Et prādicta omnia adimpleuerit ut superius
dictū est. Ad faciendū autē pacē offendenti nemo cōpelli possit inuitus:
nisi solū ad promittendū & fideiubendū opportune de se nō offenden-
do nec offendere faciēdo ut supra dictū est. Et si ptās in prādictis cōtra-
fecerit seu fuerit negligēs uel remissus condēnetur pro quolibet & qua-
libet uice in quinquaginta lib. den.

CDe pœna faciētis tumultū uel seditionē ī ciuitate Fani. Ca. LXXIII.

P Acı & geri ciuitatis Fani puidere uolētes: Statuim⁹ & ordina
mus q̄ faciētes seu fieri facientes in ciuitate Fani uel in burgis
seu eius comitatu & districtu rumores uel tumultū seu rixā &
ex quib⁹ & eorū aliquo possit uerisimiliter turbari stat⁹ pacific⁹ ciuita
tis Fani seu dictam ciuitatē regentis puniat⁹ realiter & psonaliter & usq̄
ad mortē arbitrio prātis inspecta qualitate facti & cōditione psonæ. Et
similiter puniant⁹ in prædictis dātes auxiliū: consiliū & fauorē. Et de præ
dictis quilibet possit accusare & denunciare.

De poena ludentium ad ludum azardi. Cap. LXXV.

q Vantū azardi ludus & taxilloꝝ ex quo plerunq; homines ad paupertatē & inopiā deducuntur sit noxiu in cōmune nemo est qui ignoret. Ea ppter Statuimus & ordinamus q null⁹ cuiuscunq; cōditionis existat ludat seu ludere per se uel aliū faciat ad ludū azardi uel alteri⁹ cuiuscunq; ludi bischazzariæ quocunq; nomine nuncupet in aliquo loco ciuitatis Fani eiusq; comitat⁹ & district⁹ sub pena. x. lib. den. cuilibet & p qualibet uice contrafaciēti. Nullusq; audeat uel p̄sumat in aliquo loco ciuitatis Fani & eius comitat⁹ & districtus siue i domo ppria uel cōducta siue alibi tenere uel teneri facere ludū azardi uel alteri⁹ bischazzariæ seu pati in ei⁹ domo ppria uel cōducta

Nota polars

Nemo inuitus pot regi ad
parē offendenti.

uel alibi poena uiginti quinque lib. den. Nullusque etiam alicui ludendi uel ad ludum existenti mutuet uel mutuare presumat aliquam pecunie quantitatem uel rem aliquam commodare seu quomodolibet super re aliqua ad predictos ludos uentos ludere. Et omnis contractus factus inter aliquos collusores tempore ludi: seu etiam post ludum uel ante ludum per unam diem seu etiam factus inter aliquas personas cum aliquo ludente uel supra ludum existente tempore ludi seu alias quandoque scienter occasione & pretextu ludi fieret: talis contractus uel obligatio aliqua non ualeat ipso iure: & contrafacientes puniantur uice qualibet in centum soli. den. Et nihilominus mutuator ipse ab omni suo iure cadat ipso iure & pignora accepta & res & pecunie quae lusae fuerint & amissae in aliquo predictorum ludorum restituantur & restitui debeant ei qui illos amiserit seu in ludo perdidit. Et de predictis uel aliquibus quae fierent occasione ludi: nullus notarius scienter audeat uel presumat aliquod conficere instrumentum sub poena centum soli. den. uice qualibet. Et de predictis quilibet possit accusare & denunciare. Et credatur denunciatori cum uno teste & eorum iuramento: & habeat denunciator medietatem poenae & teneatur secretus. Et teneatur potestas singulis diebus festiuis per eius familiam perquiri facere per ciuitatem de ludetibus & facientibus contra formam praesentis statuti & credatur eius militi uel alteri officiali perquirenti seu duobus berroariis ex eis qui ad dictam perquisitionem iuerint cum eorum iuramentis: & quoscunque reprobos facere contra formam praesentis statuti capere & captos secum ad palatium ducere & eos non relaxare nisi poenam predictam de facto soluerint. Ad quam solutionem in quolibet casu predictorum absque processu compellantur nullo eis admissio beneficio secundum formam statutorum Fani. Et predictum statutum sit praescriptum nec tolli seu mutari possit seu quomodolibet abrogari uel derogari. Quae poenae de facto exigantur & exigi possint. Ludentes uero ad ludum alearum & chartarum & receptates & mutuantes in ipsis ludis pecuniam uel tauolerium in quinquaginta soli. per quolibet & uice qualibet puniantur de facto sine ulla compensatione & admissione beneficii ut supra dictum est. A supradictis autem omnibus excipimus ludum pilae: schacchorum & zonologae ac rogulae in quibus moderate tamen & non nimia frequentatione ludi possit impune omni tempore: salvo quod in diebus sanctissimarum festiuitatum Natiuitatis & resurrectionis domini nostri Iesu Christi & omnium sanctorum ante tertias: & in die ueneris sancti per totam ipsam diem in quibus non audeat aliquis nec possit ludere ad ludum decem pilae calculorum: zonologae & schacchorum in locis publicis sub poena .x. soli. den. pro quolibet contrafaciente & qualibet uice: cuius poenae medietas

ut ad aleas & chartas
mutuantur,

pile, sarron & co
no e phibitus,

sit communis & altera accusatoris cuius dicto ut supra dictum est credatur cum uno teste.

De poena euntium de sero post tertium sonum campanae. Cap. LXXVI.

Via qui male agere cupiunt quærentes tenebras lucem effugiunt de liatibus ut plurimum quæ de nocte committunt obuiare uolentes:

Statuimus & ordinamus quod nullus audeat uel presumat ire de nocte post tertium sonum campanae per ciuitatem uel burgos Fani sine lumine euidenti sub poena .xl. soli. den. per quolibet & qualibet uice. Et de predictis & pro predictis perquirendis teneatur potestas qualibet die de sero post tertium sonum campanae per eius familiam per ciuitatem perquiri facere: Et quoscunque reprobos si uidebitur militi secum ad palatium ducere: & put potestati uidebitur inspecta conditione personae liceat detinere usque ad diem & quantum ei placuerit donec eminens suspitio si qua foret purgata extiterit. A predictis autem excipimus officiales communis Fani & eorum familiares. Et custodes nocturnos: fornarios: medicos ad eorum officium exercendum euntes: & notarios dum irent ad conficiendum aliquod testamentum. Nec intelligatur ire sine lumine quando plures & plures irent sub uno lumine.

Nota potas

De poena sagitantium seu balistantium uel pallotantium & proiciantium & ad mandarellam ludentium per ciuitatem & burgos Fani.

Cap. LXXVII.

Via plerumque sagittae & lapides a loco destinatae diuertunt & feriunt in transversum: Statuimus & ordinamus quod nulla persona cuiuscunque conditionis existat audeat uel presumat cum arcu balista uel pallotta: nec etiam cum rombola seu cazafusto: trocho uel aliquo alio genere apto ad trahendum ex quo noxia alicui posset inferri: sagittare seu balistare: pallottare: rombolare uel manu proicere in ciuitate & per ciuitatem & burgos Fani: nec ad mandarellam per plateas publicas dictae ciuitatis ludere sub poena & ad poenam centum soli. den. pro quolibet & uice qualibet & emendationis damnum passo. Et credatur damnicato cum eius sacramento usque ad uiginti soli. den. Et quilibet possit accusare & denunciare & habeat medietatem banni: & credatur sibi cum uno teste bonae opinionis & famae cum eorum sacramentis. Et teneatur potestas inquirere & procedere contra predictos contrafacientes: & ipsos condemnare & compellere ad soluendum dictas poenas. Et arbitri contratarum teneantur & debeant predicta denunciare poena quadraginta soli. & habeant medietatem banni. Et si potestas fuerit negligens in predictis incidat in poenam decem librarum denariorum de suo salario retinenda.

Nota potas

Quod patres pro delictis filiorum non grauentur. Cap. LXXVIII.

Icriptum esse cognoscitur: Non portabit filius iniquitatem patris: Nec parentes pro filiis morientur. Sed quæ peccauerit anima moriatur: Statuimus & ordinamus quod pro delictis filiorum patres qui a delictorum per filios commissorum perpetratione innoxii fuerint & insones: nullatenus in eorum bonis molestantur. Sed duntaxat filii ipsi delinquentes pro delictis eorum grauentur in eorum persona uel bonis propriis castrensibus seu quasi seu etiam aduentitiis. Saluo semper iure ususfructus in aduentitiis patri quomodolibet competentis. Cui quo ad id nullum ex filii delicto uel eius occasione patre uiuente damnū quomodolibet inferatur. Et econuerso pro delictis parentum filii in eorum bonis pro priis ullatenus non grauentur: Sed unusquisque pro suo delicto in eo quod ad ipsum delinquentem spectauerit poena debita puniatur. Ita tamen quod in bonis profectitiis filiis aliunde quam a patre prouentis seu etiam a patre filio sine fraude aliqua donatis seu datis pro patris delicto seu condemnatione eius occasione fienda nulla molestia inferatur: & bona ipsa pro condemnatione patris non intelligantur affecta. Quod si pater alicuius delictum aliquod committeret ex quo ad mortem condemnaretur in eius contumacia & bona publicarentur quod eo casu ususfructus ipse duntaxat pro dimidia donec pater uixerit publicetur. Si autem delictum commiserit ex quo poena pecuniaria comuni ueniret applicanda non extantibus aliis bonis propriis patris in usu fructu pro dimidia duntaxat ususfructus possit executio fieri usquequo poena delicti fuerit satisfacta: reliqua ususfructus parte in utroque dictorum casuum pro alimentis & uitæ subsidio filiis remanente. Et quæ dicta sunt de patre & filio locum habeant in aliis descendentibus & ascendentibus.

De mandantibus & præbentibus auxilium consilium uel fauorem. Cap. LXXIX.

Icet rigorositas iuris agentes & auxilium præbentes pari poena constringat: Volentes tamen id mansuetudine moderare: Statuimus & ordinamus quod mandatores delictorum pari poena: quam illi committentes puniri deberent: afficiantur & puniantur. Præbentes autem aliis auxiliū consiliū seu fauorem in delictis ex quibus poena pecuniaria ueniret imponenda puniantur poena media totius eius quo committentes puniri deberent. In aliis uero delictis atrocioribus cum committentibus pari poena puniantur. Et prædicta sibi locum uendicet in casibus a statutis specialiter & expresse prouisis.

De herbarolis & aliis ædificiis sub stratis non fabricandis neque habendis. Cap. LXXX.

Adeuitanda picula & scādala quæ ex fabricatiōe & inundatiōe herbarologarum sæpe contingūt: Statuim⁹ & ordinam⁹ quod de cetero nulli liceat herbarolos seu aliud ædificiū supra stratas seu uias publicas uel uicinales ædificare nisi illos fundauerit de lapidibus & super lapidibus: uel saltē super lignis roboris & medulli poena. x. lib. a quolibet contrafaciēte auferēda. Nullique liceat dictos herbarolos inundare seu irrigare de die nisi de sero post tertiū sonū cāpanæ poena decē sol. a quolibet contrafaciēte de facto & irremissibiliter exigenda.

De securitatibus dādis ab his a quibus offensa timetur. Cap. LXXX.

Hominū securitati ac salutē puidere uolētes & maleficioꝝ materiā amputare: cū plerūque satisfactio hoīs animi mutet & mot⁹ refrenet in eodē: Statuim⁹ & ordinam⁹ quod si aliquis dubitauerit ab aliquo persona offendere: possit ab eo de quo dubitauerit satisfactionē petere. & p̄tās ciuitatis Fani seu eius iudex maleficioꝝ qui adit⁹ fuerit i predictis audita q̄rela corā ipso p̄posita & eidē facta fide ad min⁹ per unū testē bonæ opinionis de cā timoris per quā petēs satisfactionē offendere illā petat: teneat si iusta cā fuerit & legitima timoris inspecta causā q̄litate & cōditiōe personarū eū a quo satisfactio petita fuerit: realiter & p̄sonaliter & cū effectu cōpellere ad idonee satisfaciendū predicto petenti de ipso non offendendo per se uel aliū sub poena quingentarū lib. den. & minori ac et maiori si ei uisum fuerit inspecta q̄litate facti & cōditiōe personarū ab eodē offendente totiens auferēda & per dimidia ipsi petenti si offendere cōtigerit: & pro alia dimidia cōi Fani applicanda quoties fuerit cōtrafactū. Et quod dictā satisfactionē dare denegauerit seu non potuerit si p̄ns fuerit carceret⁹ & carcerat⁹ teneat donec satisfactionē ipsam p̄stauerit. Si uero se a ciuitate Fani absentauerit ponat⁹ in bāno ciuitatis: comitat⁹ & district⁹ Fani de q̄titate predicta quingentarū lib. & maiori uel minori put uisum fuerit p̄tati. De quo bāno exire non possit nisi predictā satisfactionē cū effectu p̄stiterit. Et si p̄dēte bāno in ciuitate comitatu Fani uel districtu reptus fuerit detineat⁹ & i carcerib⁹ detentus teneat⁹ donec idonee satisfecerit. Et nihilominus uice qualibet qua pendēte bāno territoriū cōmunis Fani seu districtū eiusdē intrauerit seu uenerit puniatur in uiginti lib. den. Et si pendente bāno aliquam offensam intulerit ipsi cui debuerit satisfaci p̄stetur poena delicti ordinata per statutum cōmunis Fani. Et nihilominus quantitatem bāni pro dimidia offenso & pro alia dimidia cōmuni Fani soluere compellatur ad dictā cōdemnationē persoluendā. Et in prædictis

sumarie & de plano sine strepitu & figura iudicii celeriter pcedatur omni iuris solennitate postposita. Ita q̄ infra tres dies postquā dicta satisfactio petita fuerit: si prastari debuerit: securitati perētis ut supius continetur salubriter sit p̄sum: p̄na potestati uel eius iudici maleficiorum qui in pradiis negligens fuerit uel remissus centū lib. deñ.

De p̄na capientium columbos. Cap. LXXXI.

Tatuimus & ordinamus q̄ nulla p̄sona cuiuscunq̄ conditiōis existat audeat uel pr̄sumat capere per se uel aliū cū aliquo instrumento aliquos colūbos columbariorū singulariū personarū ciuitatis Fani uel eius comitatus & districti. neq̄ tenere in eorū domibus uel possessionib⁹ aliqua instrumenta ad capiendū dictos colūbos: neq̄ cū pallucta uel balista sagittari uel balistari facere ad aliquā columbariam seu locū in quo colūbi morarent. Sub p̄na cuiuslibet capienti colūbos seu interficiētī centū soli. pro quolibet colūbo & qualibet uice. & cuiuslibet tenētī arolū uel formā seu aliud instrumentū ad capiendum eos centū sol. & cuiuslibet sagittati seu balistati seu etiā lapides proiicienti uice qualibet. xx. soli. Et de pradiis quilibet possit accusare & denūciare & habeat medietatē p̄næ: & credat denūciatori & accusatori cū uno teste. Itē statuimus & ordinamus q̄ de cetero nulla p̄sona ciuitatis comitatus & districti Fani audeat uel pr̄sumat facere: habere: tenere & aucellare panterias a monachis neq̄ arolū uel stramazarellū sub p̄na & ad p̄nā p̄ quolibet & qualibet uice ducatoꝝ decē auri ultra p̄nas pradietas exigendos de facto sine aliqua gratia & remissione. Et in hoc casu etiā quilibet possit accusare & denūciare: & ei credat cū uno teste fidedigno qui accusator teneat secretus: cū eius iuramento. & habeat & habere debeat tertiam partem dictæ p̄næ. residuū uero sit cōis Fani.

De p̄na periurii. Cap. LXXXII.

Ateriam periurioꝝ quæ maxime frequentat in litibus amputare uolētes. Statuimus & ordinam⁹ q̄ si aliqua p̄sona in iudicio delato sibi sacramēto ueritatis sciēter deierauerit respondendo positionib⁹ sup quibus de iure respōdere deberet p̄ uerbū credit uel nō credit seu aliter sup eo quod ex facto iurātis pēderet uel de quo iurās ipse sciētia seu notitiā habuerit seu habere debuerit seu habere uel habuisse uerisimiliter & p̄babiliter appareret: si fuerit in causa ciuili puniatur uice qualibet p̄ quolibet piurio & mēdacio in centum soli. deñ. Si uero fuerit in criminali causa & pecuniaria puniat uice qualibet p̄ quolibet periurio & mēdacio in centū sol. deñ. Si uero fuerit in criminali causa & nō pecuniaria uice qualibet: & p̄ quolibet periurio accusatus deierās pu-

niat in. l. sol. deñ. Accusator uero in hoc casu deierās in octo lib. deñ puniat ut in casu p̄ximo est expressum: quæ p̄næ repto piurio de facto exigant absq̄ p̄cessu & figura iudicii & deueniat in cōe.

De p̄na mouentū terminos. uel aquæ cursum impediētū uel mutantium. Cap. LXXXIII.

Vllus cuiuscunq̄ conditiōis existat sciēter dolose & appensate audeat uel pr̄sumat auctoritate publica palā uel occulte terminum seu terminos alicui⁹ possessionis seu cāpi uel predii alicui⁹ rustici uel urbani cauare: mutare seu quomodolibet impedire sub p̄na centū lib. deñ. quā si post condēnationē factā infra mēsem nō soluerit amputet sibi manus. Nullusq̄ etiā audeat uel pr̄sumat auctoritate p̄pria cursum alicui⁹ aquæ solitæ & usitatæ p̄ decennium labi & discurre re p̄ aliqua loca aliena debita & usitata mutare uel diuertere seu quomodolibet impedire sub p̄na. xxv. lib. deñ: cuiuslibet cōtrafacienti uice qualibet. Et tamē in quolibet casu pradiatorū termini mutati & res amotæ seu mutata cōtra formā p̄ntis statuti in pristinū statū reducant expēsis cōtrafaciētis. Et ex amotiōe ipsa uel mutatiōe cōtrafaciēs ius aliquod nō acgrat nec acquisitū p̄ eū intelligat: neq̄ iuri eius in cuius detrimento cōtra factū fuerit intelligat fore in aliquo derogatum.

De domib⁹ nō destruēdis & p̄na destruētū domos. Ca. Lxxxiiii.

Vm ad dedec⁹ ciuitatū & ad eaz deformationē cādere non sit congruū. cunq̄ ruinis domoꝝ & edificioꝝ res publica qualibet deformet: Statuim⁹ & ordinam⁹ q̄ p̄ nullo maleficio cōmisso in ciuitate comitatu uel districtu Fani domus aliqua uel edificium aliquod diruat uel deualet nisi in casib⁹ a statutis permissis.

De p̄na offendentiū potestatem uel eius iudicem uel aliquē de ei⁹ familia. Cap. LXXXV.

I aliqua p̄sona cuiuscunq̄ conditiōis existat ausu temerario p̄tatem ciuitatis Fani uel eius uicariū offenderit in personā durate officio cū armis ferreis & sanguinis effusione dolose capite puniatur. Si at cū armis nō ferreis seu cū pugnis: seu manu uacua puniat in quingentis libris deñ. Si autē aliquē ex eius officialib⁹ uel aliquē aliorum officialiū cōis Fani in dicta ciuitate durate officio eorū offenderit in personā puniat in triplū eius quo puniret si priuatæ personæ offensa fuisset illata. Si autē cōtra eos citra personā offenderit puniat duplo p̄næ eius qua puniret si priuatæ personæ offensa foret illata. De quibus quidē delictis potestas ipse seu aliquis eius officialis cognoscere nō possit seu se intromittere. Sed iudex appellationū cōis Fani qui p̄ tē

*Cursus aquæ p̄ decennium
nō pot. mutari*

*quia publicus interest ciuitatis
ut loca edificiorū non deca-
li. pradiat aut ff. de uer.*

pore fuerit de p̄dictis cognosceri deat & punire. De offēsis uero cōmissis in p̄sonas aliorū officialiū cōis Fani pt̄as Fani & ei⁹ iudex dūtaxat sit iudex cōpetēs. Et officiales ipsi offēsi nullatenus cognoscere possint.

Quod facta cōdēnatione de crimine seu delicto amplius ciuilit̄ agi nō possit ad uindictā. Cap. LXXXVI.

Cum de eodē delicto bis in id ipsum iudicari nō debeat: Statuimus & ordinamus q̄ in casibus in statutis cōprehensis facta cōdēnatione de crimine cōtra cōdēnatū amplius pro eodē crimine uel delicto ad uindictā priuatim agi nō possit: sed p̄pter cōdēnationē ipsam agendi ad uindictā uia oīno intelligat̄ esse p̄clusa: Si uero ciuilit̄ actū fuerit nihilominus eo nō obstāte de crimine possit p̄ inquisitionem uel ad denunciā alterius q̄ ei⁹ q̄ ciuilit̄ ad uindictā egisset: ad uindictam publice cōdēnari: ne maleficia remaneant impunita. Eo tñ in p̄missis moderamine adhibito q̄ eo casu in ciuili actu iniuriarū ad uindictā priuatā cōpetente: Semp de cōdēnatione ciuili fienda deducat̄ tā tū quantū est p̄na quæ pro delicto & uindicta publica foret imposita seu imponi deberet & realiter imponatur infra duos menses.

De p̄na officialiū aliquid accipiētū seu extorquētū aliter q̄ sit a statutis expresse cōcessum. Cap. LXXXVII.

Verum quia mercenarius q̄libet mercede sua debet esse contentus: sed nedū a malo sed ēt ab omni mala specie officiales decet & cōuenit puras manus habere & ab extorsionibus illicitis abstinerere: Statuimus & ordinamus q̄ q̄libet officialis cōis Fani debeat stare cōtētus salario suo & aliis emolumentis licitis eisdē p̄missis a statutis & ordinamentis cōis Fani: seu quæ p̄ formā suæ electiōis eisdē cōpeterēt: & ultra p̄dca nihil quomolibet in quantocūq; sit modica quātitate seu modici ualoris: audeat uel p̄sumat ab aliquo etiā sponte dare uolēte accipere: seu etiā p̄textu eorū officii uel qualibet alia causa extorquere directe uel indirecte quocūq; colore quæsito etiā p̄textu cōmissionis quæ eis foret de aliquo ad eorum iurisdictionem spectāte nisi quatenus exp̄se in cōmissione p̄dicta contineret̄ a potestate habente sub p̄na cuiuslibet uice qualibet contrafacienti quinquaginta lib. den. Et si maiore quātitate acciperet dictis quinquaginta lib. dupli quātitatis accepta: Et nihilominus totū quod acciperint a sponte dante seu etiā a non sponte dante restituat̄ in duplum ei a quo acceptū fuerit uel extortum. Et nihilominus possint dicti officiales ab officio remoueri. Et q̄libet de p̄dictis possit accusare & denunciare & habeat medietatē p̄næ: & credatur denunciatori & accusatori cū sacramento eius & uno teste bonæ opinionis &

be officialis debet stare contentus suo salario

l. 2. cap. 68

famæ ēt p̄ uerisimilia deponente. Nec possint potestas p̄dictus & eius officiales de pecuniis cōis uel etiā singularium p̄sonarū aliquid tangere uel penes se retinere seu depositum aliquod accipere uel fieri facere: Nec aliquod pignus accipere uel penes se retinere seu recipere sub p̄na centū libr. den. uice qualibet & maiori si quātitas recepta fuerit maior: Nihilominus ad quadruplū recepti cōdēnet̄ ei a quo receptum.

Quod solutiones cōdēnationū & processuū fiant & fieri debeāt de positario cōis Fani. Cap. LXXXVIII.

Statuimus & ordinamus q̄ cōdēnati quicūq; ad pecuniā soluendam cōi Fani p̄ cōmisso crimine uel quacūq; alia de causa: seu cōi Fani soluere debentes p̄ cōdēnationē uel processus ratione delicti uel quasi possint teneant̄ & debeāt si soluēdo uoluerint liberari oēs & singulas pecuniarū quātitates ad quas cōi tenerent̄: soluere depositario cōis Fani deputato ad recipiēdum solutiones dicti cōis p̄ bullettā seu apodissam scriptā manu notarii deputati super cancellatiōe cōdēnationum & subscriptam manu dicti depositarii seu scriptam manu notarii maleficiorū quando solueretur p̄ deliquentē ante factā cōdēnationē p̄cessu p̄dēte & subscriptā manu dicti depositarii cōtinētē quātitatem solutionis anum diē & mensem solutionis & causam quare solutio scā extiterit: p̄ qua bulletta faciēda & ut supra subscribenda nihil ipse depositarius nec notarius maleficiorum nec notarius deputatus super cancellationes cōdēnationū accipere debeāt uel h̄re possint etiā a sponte dare uolēte seu quomodolibet extorquēte sub p̄na. xxv. lib. den. cōi Fani ipso iure & de facto applicanda uice qualibet & pro quolibet cōtrafaciente. Et nihilominus ad restitutionem tripli eius quod acceptum uel extortum fuerit eidem a quo acceptū fuerit uel extortū de facto modis oībus soluere cōpellat̄. Et de p̄dictis quilibet possit accusare & denunciare & heat medietatē dictæ p̄næ & credat̄ denunciatori cū uno teste bonæ opinionis & famæ & eorū sacramētis. Ex qua qdē solutiōe soluens ipse seu p̄ quo solutum fuerit & cōdēnatione & bāno atq; p̄cessu quo tenebatur occasione p̄dca ipso iure intelligat̄ exutus & liberatus. Et notari⁹ deputatus sup̄ cancellatiōe cōdēnationū q̄ p̄ tēpore fuerit uel notari⁹ maleficiorū p̄dictus uisa & sibi p̄ntata dicta apodissa subscripta manu depositarii per dictā subscriptionē fidē faciētis de receptiōe pecuniæ ad petitionē ipsius p̄ntantis illa primitus registrata in libris deputatis & consuetis cōdēnationē & bānū seu processum p̄ qua seu quo solutū extiterit cancellare teneatur: Et cancellatiōi manu propria attestari annū diē & mensem cancellatiōis in ipsa attestatiōe scribendo mercede cōpetenti recepta secundum formam statutorum Fani.

Potest & eius off. nō possit aliquid accipere uel retinere se, p̄ uideat̄ l. 5.

Pro bulletta solutionis solu debet. Dep. not. & deputatus sup̄ cancellatiōe cōdēnationum

Notari⁹ not. matione a cancellatiōe cōdēnationum in attestatiōe cancellatiōis

Quod potestas Fani teneatur facere exigere oēs cōdēnationes ad su-
um officium spectantes. Cap. LXX XIX.

VT pecuniæ cōdēnationū cōi debitæ deueniāt in cōe & ex eis ne-
cessitatibus cōis urgētibus ualeat subueniri: Statuimus & ordi-
namus q̄ potestas cōis Fani qui pro tēpore fuerit teneat & de-
beat cū effectu exigi fecisse & in commune solui oēs & singulas condē-
nationes suorū p̄cessorū infra spaciū duorū primorū mensiū sui introi-
tus & in duobus ultimis mensib⁹ sex mensiū sui officii oēs & singulas
cōdēnationes quatuor primorū mensiū dicti sui officii oīum & singulo-
rum condēnationū p̄ quibus & de quib⁹ fideiussiores dati fuerint penes
eius & dictorum suorū p̄cessorū officii de cōdēnationibus soluēdis: &
omnium illorum cōdēnationū contra quorum personas res & bona ha-
biliter fieri posset executio effectualis. Et si contigerit ipsum potestatem
refirmari teneat infra tēpus refirmæ exigi & solui fecisse oēs & singulas
condēnationes pecuniarias antedictas totius temporis eius officii exce-
ptis ultimis duobus mensibus totius tēporis antedicti. Pro q̄b⁹ ultimis
duobus mēsis eius successor teneat Sub pœna cuiuslibet potestati cō-
trafacienti uel in p̄dictis negligēti. xxv. lib. den. cōi Fani de facto soluē-
dæ & nihilominus cōi Fani teneat soluere oēs & singulas cōdēnatio-
nes i quorū exactiōe negligēs fuerit & remissus quæ eidē tpe syndicatus
de suo salario debeāt retineri: Et si salariū nō sufficeret de pprio teneat
sub pœna syndicatoribus q̄ in p̄dictis fuerint negligentes. xxv. lib. pro
quolibet. & satisfactū itelligat quo ad p̄dca si ptas ipse soluere debētes
p̄sonaliter seu realiter fecerit aggrauari & soluere debētē detineri seu de-
tētū i carcerib⁹ recōmitti seu pignora capta dcā occasiōe ad q̄ritatē exol-
uēdā sufficiētia depositario cōis Fani seu alteri p̄ cōe deputato fecerit as-
signari. Et ptas ipse occasiōe p̄dca teneat tā principales q̄ et eorū fideius-
siores secūdū formā statutorū fani facer aggrauari donec cōi fuerit itegre
satisfactū ut supius dictū ē. & ut ptas in p̄dcis sit sollicit⁹ habeat & h̄re de-
beat p̄ qualibet libra cuiuslibet cōdēnationis factæ per eius p̄cessorē
quā in cōe realiter & cum effectu fecerit deuenire: dena. sex.

Pro occasione autē cōdēnationū factarū tempore suo etiā si refirmā
habuerit nihil recipere possit nec habere. nec ipse ptas nec eius officiales
p̄ executionibus seu carcerationibus in criminalibus & causa criminali-
um faciēdis quicq̄ recipere ēt a sponte dantibus possint quoquo modo
p̄ter id quod supra ordinatū est sub pœna dupli eius quod recipient ap-
plicanda ei a quo recaperint & decē librarū pro quolibet & qualibet ui-
ce qua contrafactū fuerit applicanda communi ipso facto/nō derogan-

do per hoc in aliquo statuto sub rubrica de pœna officialiū aliquid acci-
pientiū seu extorquentiū aliter q̄ sit a statutis expresse cōcessum.

De salario notariorū deputatorū super cancellationibus cōdēnatio-
nū tam in maleficiis q̄ in dānis datis. Cap. LXXXX.

Tatuimus & ordinamus q̄ notarius deputatus & deputandus
super cancellationibus cōdēnationū tā maleficiorū q̄ dānorū
datorū non possit de cācellationibus & ānullationibus dicta-
rum cōdēnationum debite cancellandarū & ānullandarū secūdū mo-
dū & ordinē hactenus consuetū accipere nec sibi solui facere a quoq̄ nisi
secūdū solutionē & taxā inferius in p̄nti statuto ānotatā uidelicet p̄ q̄-
libet cōdēnatione a decē libris infra & usq̄ in dictis decē libr. Anconita-
nū unū. & a decem libris supra usq̄ in uiginti q̄q̄ lib. anconitanos du-
os. Et a uiginti q̄q̄ lib. supra usq̄ in q̄nquaginta: anconitanos tres. Et
a q̄nquaginta lib. supra usq̄ in centū libr. anconitañ. sex. Et a centū libr.
supra usq̄ in ducētas libras: anconitanos octo. & a ducentis libris supra
usq̄ in quingentis anconitañ. decē. Et a q̄ngentis lib. supra usq̄ ad quā-
tūcūq̄ ascēderet ipsa cōdēnatio Anconitañ. duodecim. De cōdēnatione
uero p̄sonali ducatū unū. Et de cōdēnatione p̄sonali de qua membrū p̄-
dit solid. xxx. Et de p̄sonali de qua non p̄dit mēbrū similiter soli. xxx. &
si plus accipit q̄ supra dictū est a quoquā etiā sponte dare uolente inci-
dat in pœnā tripli eius quod accaperit ultra taxam superius ānotatā cōi
applicandā & in restitutione eius quod plus accepit a quo accaperit. Et
dictus notarius nō possit aliquo modo cācellare dcās cōdēnationes male-
ficiorū nisi prius ei cōstet de pace habita ab offēsis seu ab eorū h̄redib⁹
seu ab illis quorū interest: nō obstante q̄ i supplicationib⁹ & rescriptis p̄-
dictos cōdēnatos obtentis nulla fieret mētio de dicta pace: sub pœna. x.
duca. auri a dcō not. cōtrafaciēte auferēda p̄ q̄libet cōdēnationē: & appli-
cāda p̄ dimidia cōi Fani & p̄ alia dimidia offēsis absq̄ aliq̄ remissione
Si autē aliq̄s cōdēnat⁹ de aliquo maleficio uoluerit soluere totā & inte-
grā pœnā cōtētā i sua cōdēnationē: tūc & eo casu dictus notari⁹ possit &
teneat dcām cōdēnationem cancellare absq̄ eo q̄ dictus condemnatus
petita pace habuerit pacē ab offēsis seu ab eorum h̄redibus: & etiam
dict⁹ not. teneat & obligat⁹ sit in fine sui officii cōsignat oēs & singulos
libros cōdēnationū supradictarum notario super dictis cōdēnationib⁹
deputato sub dicta pœna dicto cōi applicanda pro dimidia: & p̄ alia di-
midia dicto notario succedenti: & ēt dictus notarius nō possit dictas cō-
dēnationes cācellare nisi prius ei cōstiterit de solutiōe facta officiali mō-
tis pietatis p̄ illū q̄ uoluerit cācellari suā cōdēnationem ad ratiōē duo-
rum quatinorū pro qualibet libra in dicta cōdēnatione cōtētā sub di-

& a pœna qualibet uice qua contrafactum fuerit applicanda dicto mon-
ti & a dicto notario auferenda irremissibiliter.

De fideiussoribus approbandis in causis malefactorum & in aliis quibus-
cunq; causis cõ spectantibus p approbatores cõis Fani. Cap. LXXXI.

Ideiussores dandi in causis criminalibus & in aliis quibuscunq;
causis cõ spectantibus ab his q se ab accusatiõne inquisitiõne uel
denuncia uoluerint excusare uel quomodolibet fideiubere ap-
probari debeant p approbatores cõis Fani qui pro tempore fuerint: de
qua quidem approbatione constare debeat & fides fieri per notariũ ma-
leficiorum qui de p̄cessu rogatus fuerit quod in actis suis constare debe-
at uel per alios notarios ad quos spectaret: Alias fideiussio data nõ tene-
at ipso iure: Et officialis qui cõtra formã p̄ntis statuti fideiussores acce-
perit uel aliquem passus fuerit se excusare uel excusando admisit cõp-
eo qui se excusauerit teneatur ad pœnã cõdẽnationis de eo faciendã: &
quæ ex crimine a quo se excusauerit ueniret imponenda: Et approbato-
res ipsi qui non bene approbarent cõi pro approbatione quã de aliquo
facerent teneantur ad ipsum cõe cõseruandã indemne ipso facto. Et ha-
beant dicti approbatores salarium consuetum.

De mulieribus inhoneste uiuentibus. Cap. LXXXII.

Via nedũ mores mali sed & bonos corrumpunt colloquia mala:
Statuimus q quotiescunq; in aliqua contrata adesse cõtigerit
mulier aliqua inhonestæ uitæ & impudica se publicæ prostitu-
ens & uirorũ contuberniis se imiscens: possit & debeat ad petitionẽ ho-
minũ de dicta contrata seu uicinarum & maioris partis eorum de dicta
contrata expelli de facto sine aliquo processu: ad quod teneat potestas
sub uinculo sacramenti & pœna uiginti quinque librarũ den. toties quo-
ties requisitus ut supra fuerit negligens & remissus cõi Fani applicada.
Et ad prædicta sufficiat probatio publicæ uocis & famæ p quatuor tes-
tes de uicinia legitime deponetes: Nec p̄otas p̄dict⁹ nec alius officialis
cõis Fani possit aliquid accipere pro examinatione testium prædictorũ/
nec per alios actus fiendos in causa sub dicta pœna & restitutione eius
quod acceperit.

Vt nullus officialis nec alius quis de familia ptatis ingrediat domũ
alicuius post terciũ sonũ campanæ. Cap. LXXXIII.

Statuimus q nulli officiali nec aliis quibuscunq; de familia pote-
statis Fani nec aliquibus aliis officialibus Fani liceat post terciũ
sonũ & pulsationẽ cãpanæ intrare domũ aliquã alicuius de ci-

uitate & burgis Fani seu habitantũ in eisdẽ nisi aliqua euidẽti & mani-
festa cã concernente statũ dñi & regiminis ciuitatis Fani de qua constet
per mandatũ dñi potestatis uel eius uicarii uel aliorũ officialiũ dictæ ci-
uitatis. Et si quis ex his in domo alicui⁹ repertus fuerit uel uisus intra-
re aliter quã supra dictũ est in quinquaginta lib. den. condẽnet. Cuius
bãni medietatẽ habeat accusator. & de facto soluendis absq; aliqua re-
missione: & priuetur officio & salario.

Licet quis dixerit potestati iudici uel aliis officialibus quibuscunq; ci-
uitatis Fani Tu non facis mihi ius nõ p̄pterea cõdẽnet. XCIII.

Statuimus & ordinamus q si quis dixerit potestati eiusq; iudi-
ci uel aliis officialibus quibuscunq; ciuitatis Fani: Tu nõ facis mi-
hi ius uel cõtra iuris rationẽ uel hmõi uerba dixerit uel lamẽta-
retur: de his non possint p̄as iudex & officiales prædicti condẽnare di-
ctum talẽ prædicta uerba & similia dicentẽ: uel facere iurare uel quære-
re recoltã & fideiussionẽ uel pignus: nec curiã interdicerẽ: uel aliqd gra-
uamen inferre: uel præcipe ut stet in domo: uel q non uadat ad curiam.
Et si quis ipsorũ cõtrafecerit pœnã nomine soluat in cõi decẽ lib. den.
de suo salario pro quolibet & qualibet uice: cuius bãni medietatem ha-
beat accusator.

De non minando alicui qui dederit petitiones contra potestatem &
alios officiales Fani. Cap. XCV.

D hoc ut quilibet possit uti iure suo tẽpore syndicatus potesta-
tis & suorum officialiũ & aliorũ officialium Fani libere sine im-
pedimento: Statuimus & ordinamus q nullus audeat nec præ-
sumat minari alicui qui dederit aliquẽ libellum seu petitionẽ cõtra po-
testatem uel suos officiales uel alios quoscunq; officiales Fani qui statet
seu steterint ad syndicatum. Et qui contrafecerit soluat cõi pro pœna li-
bras. xxy. den in pecunia numerata.

De pœna medicantium sine licentia. Cap. XCVI.

De uitanda grauissima hominũ pericula quæ ex imperitia me-
dicorum humanis corpibus sæpe infligunt: Statuimus & ordi-
namus q nulli liceat in ciuitate comitatu & districtu Fani artẽ
medicinæ exercere & se pro medico & perito gerere nisi in dicta arte fue-
rit doctoratus uel a consilio speciali ciuitatis Fani licentiã obtinuerit sub
pœna ducatorũ centũ pro quolibet contrafaciente: Et quilibet possit ac-
cusare habiturus quintã ptem dictæ pœnæ. & teneatur dñs potestas di-
ctum statutum præconizari facere in principio sui officii & obseruari fa-
cere sub dicta pœna.

Incipit Liber quartus de damnis datis.

De electione officialis dānorum datorum. Cap. primum.

TATVIMVS & ordinamus pro bono publico hominū ciuitatis Fani & custodia possessionū eorūde q̄ dē cetero in dicta ciuitate debeat esse officialis dānorum datorum q̄ cognoscat & cognoscere possit de omnibus & singulis dānis quæ darent in possessionibus ciuiū comitatus

rū seu districtualium dictæ ciuitatis & habentiū possessiones in dictis locis Qui q̄dē officialis eligat & eligi debeat de sex mēribus in sex menses p̄ Magnificū consiliū generale cōis Fani obtentū secundū formā statutorū & reformationū de electione officialium loquentiū: p̄ sancta Ro. ecclesia & sanctissimo dño nro sūmo pōtifice. & dci officialis officiū duret & durare debeat sex mēribus. Et teneat & tenere debeat dictus officialis p̄ eius officio dānorum datorum exercēdo unū notariū practicū & exptū eligendū p̄ dictū consiliū: Et habeat & habere debeat p̄ ei⁹ salario & mercede florenos duos monetæ quolibet mense: notarius autē bononensis xxx. eis soluēdos p̄ depositariū more cōsueti.

De arbitrio & p̄tate officialis p̄dicti eiusq̄ officio & iurisdictione & de fauore sibi exhibendo p̄ curiam potestatis & aliorum officialiū Fani.

Cap. II.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ officialis dānorum datorum p̄dēus habeat & h̄re itelligat auctoritate p̄ntis statuti a cōis Fani oimodā potestātē arbitriū & bailiā & oēm iurisdictionē quod & quā habere pōt cōe Fani & hacten⁹ usq̄ i diē p̄ntē prās dictæ ciuitatis & ceteri iudices potestātū ciuitatis p̄fatæ ad ciuilia & maleficia deputati seu alii officiales cōis hactenus habuerunt sup dānis datis & cōtra dāna dātes i territorio comitatus & districtus phani: quorū oīum iurisdictione arbitriū & p̄tās in p̄dictū officialē dānorum datorū sit & eē itelligat trāllata plenarie. Et quod oīa statuta & ordinamēta dci cōis dānorum datorum & de dānis datis loquentiū i p̄sonā alicuius officialis uires & robur habeāt & h̄re debeant i p̄sonā dicti officialis dānorum datorum: ac si i ipsis: nominatim de ipso foret facta mētio specialis: Et habeat dictus officialis liberā p̄tātē arbitriū & bailiā cognoscēdi de oib⁹ & singulis dānis datis in possessionibus territorii curiarū ciuitatis comitat⁹ & district⁹ Fani. Et sup ipsis & ipsorum occasione p̄cedendi sūmarie de plano sine strepitu & figura iudicii: nulla iudiciorum solēnitate penitus obseruata dum tñ statuta ad eius offi-

cium pertinentia tam in procedēdo q̄ etiā in determinando obseruet & obseruare debeat & in damnis datis cognoscat & procedat & reptos culpabiles puniat secūdū formā statutorū dicti cōis ad denunciā seu accusam denunciantis seu accusantis cuius interesset & etiā ex eius p̄prio officio & per suas cautiones & cautelas ne damna data p̄tereat impunita. Possit etiā insup dictus officialis facere fieri proclamationes & banimenta opportuna & necessaria pro eius officio exercēdo. Et potestas & ceteri officiales Fani teneant p̄bere dicto officiali dānorum datorum auxiliū consiliū & fauorē in dicto suo officio exercendo & exequendo uiriliter ut erit expediēs & ab eis requirer brachiū curiale:

De cerca fienda per officialē. Et q̄ credat sibi de inuentionibus per ipsum factis in damnis datis. Cap. III.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ officialis dānorum datorum teneat & debeat solerte per se ipsum uel per ei⁹ notariū una cū gualdariis seu plazariis uno duob⁹ uel tribus ire int⁹ & extra ciuitatē Fani p̄ curias suas & uillas & comitatū eiusdē ciuitatis ad perquirendū de damnis datis & quæ darent in ortis & possessionibus existētibus intus & extra ciuitatē Fani p̄ hoīes uel aīalia. Et quoscunq̄ iuenerit dānū dare scribere & ānotare in uachetta sui officii & scribi facere p̄ eius notariū ānotando nomē & p̄nomē p̄dictorum dānū dantiū & locū unde sunt & bestias & numere bestiæ dantiū damnū & noīa eorum quorū sunt bestie seu esse dicunt: & nomē custodis tūc reпти cū dictis bestiis: & tēpus & diē dāni dati locū & fundū & et dāni qualitātē & modū & alias circūstātiās put uidebit expediri p̄ certiori notitia p̄dictorum. Quib⁹ inuentionibus dco mō factis stet & stari debeat dco dicti officialis & habeant inuentiones ip̄æ & scriptura de ip̄is scā p̄ legitima p̄batiōe quo ad p̄sonas dānū dantes & aīalia & dāni modū & qualitātē & tēpus dāni dati & cetera in ip̄is cōtēta. Adeo q̄ absq̄ alia p̄batione fienda nisi p̄ eos qui dicerent dānū dedisse cōtrariū p̄bare p̄p̄batiōes legitimas possit contra reptos dānū dare seu dños aīaliū dānū dantiū p̄cedere & punire scdm formā statutorum cōis Fani de dānis datis loquentiū: & teneat & deat dict⁹ officialis p̄ se ipsum uel p̄ suū not. a kalē. Aprilis usq̄ & p̄ totū mēse Septē. q̄libet septimana ad minus ter ire ad dictā cerchā a kalen. uero Octob. usq̄ ad Kalēdas Aprilis dictā perquisitionē & cerchā ad min⁹ semel in septimana facere teneat sub p̄na. xx. sol. deñ. uice qualibet quā cōtrafecerit in p̄dictis. De quibus quidē perquisitionibus manu notarii sui tpe sui syndicatus fidē facere teneat suis syndicatoribus. Et dictus officialis habeat & habere debeat quartā ptem p̄næ inuentionū per ipsum uel eius notariū factarū.

**De modo & forma sup accusis denunciationibus & inuentionibus
damnorum datorum procedēdi. Cap. IIII.**

Tatum⁹ & ordinam⁹ q officialis dānoꝝ datoꝝ sup dānis da-
tis & eoz occasione cōtra dāna dātes pcedere possit p accusatio-
nē denūciationē inuentionē & p inq̃sitionē. Et q accusatiōe seu
denūciatione de dāno dato porrecta & ipsa in scriptis apud acta redacta
& iuramēto ab accusante seu denūciante corpalliter recepto q ad accusam
uel denuncia aiō calūniā nō pcedit sed cōtenta in accusa uel denuncia
uera esse illico infra octo dies a die accusatiōis uel denūciā porrecte nu-
merādos citeat & citari debeat accusat⁹ seu denūciatus psonaliter uel ad
domū eius habitatiōis si nō repitur psonaliter per unū ex plazariis cōis
Fani iuratis cuius relationi de citatiōe p ipsum facta stet & stari debeat.
dūtāmē relatio ipsa in scriptis apud acta appareat in libro notariū sui q
de accusa uel denūcia rogatus fuerit sub cōgruis diebus & tēporibus: &
sufficiat una citatio tm psonaliter uel ad domum de eo facta sub dicto
modo. Et qñ accusatus uel denūciatus de dāno dato fuerit forensis uel
uagabundus citeat per preconē cōis ad sonū tubæ ante officiū damni da-
ti in platea publica semel tm. In inuentione autē facta per officialē dam-
norū datoꝝ de persona dānum dante cū animalib⁹ uel sine moneatur
inuentus ut infra terminū duoz dieꝝ corā officiale se debeat presenta-
re. Quo citato seu monito nō cōparente infra octo dies a die citationis
facte ad se excusandū nec aliquā defensionē faciente procedi possit ad
condemnationē fiendā de dicto accusato denūciato seu inueto tanq̃ cō-
uicto & cōfesso tam p pœna cōi applicadā q etiā pro emēdatione dam-
ni secundū formā statutoꝝ cōis Fani. Eo uero cōparente infra terminū
citatiōis audiat & ei⁹ excusatio recipiat. Et si accusat⁹ seu denūciat⁹ cō-
fessus fuerit condēnet & puniat secundū formā statutoꝝ & cōpellat ad
emēdationē dāni scdm formā dcōꝝ statutoꝝ. Si uero negauerit pfigat
ei termin⁹ .v. dieꝝ ad ei⁹ defensiōes & excusatiōes faciēdas. In quo qdē
termino accusans seu denūciās pbatōes suas quas facere inde incubue-
rit similiter facere teneat. Quib⁹ elapsis accusatoꝝ seu denūciatoꝝ p-
batiōe deficiēte si accusās uel denūciās sibi incubētia pbauerit accusat⁹
ipse seu denūciat⁹ cōdēnari debeat per officialē dānoꝝ datoꝝ sine aliq̃
dilatiōe danda & ulterius pcedat ad condemnationē de eo fiendā: tam
de pœna cōmuni applicanda q de damni emendatione secundum for-
mam statutorū cōmunis Fani absq̃ alia citatione fiēda de accusatis seu
denūciatis: ad quas condēnationes fiendas ad eius banchum officiū so-
no tubæ pmissio more solito ne fraus aliqua seu machinatio fieri pos-
sit officialis ipse teneat faciendo illas sub uerboꝝ compendio & expre-

v. dānoꝝ accusatiōis &
denūciatiōis ad inuentionē dāni.

sup dānoꝝ datoꝝ

mendo nōmē & pronomē condēnati & cām quare & quantitātē con-
dēnationis: & nomē & pronomē eius cui dicta cōdēnatio applicari de-
bet. an lex denuncia uel accusa gualdarii uel damnū passi seu alterius p
quo ad dictā condēnationē procedit. Et cōparentes in terminis supradic-
tis ante condēnationē si cōfessi fuerint damnū & pacē habuerint a dā-
nificatis soluāt tātū soli. tres p libra. si cōfessi fuerint damnū & pacē nō
habuerint remittat eis p dictā cōfessione quarta ps cōdēnatiōis seu pœ-
næ quæ deuenire deberet in cōi. & ad dāni emēdationē secundū estimati-
onem factā penit⁹ cōpellant. Et officialis dānoꝝ datoꝝ uel eius nota-
rius pcessus & condēnatiōes in dānis emēdandis nullhacten⁹ cācellare
debeat nisi primo damnū fuerit emēdatū uel depositū factū ante exacti-
onē condēnatiōis seu pœnæ cōis. Quod si secus fecerit incidat ipse offi-
cialis in pœnā decē lib. den. cōi applicadā & soluēdā tpe sydicat⁹: quæ
pœna totiēs exigat quotiens per dictū officialē fuerit in pmissis con-
tractū. & etiā ad refectiōē dānorū & itereffe damnoꝝ passis absq̃ ali-
qua remissione ad quā dictus officialis semp teneat. Et hæc emendatio
intelligatur in illis damnis datis in quib⁹ damnificantes pacem non ha-
berent a damnū passis p cartā uel per scripturam officialis uel notariū dā-
norū datoꝝ in actis suis notatā uel factā in præsencia duoz testium fi-
dedignoz absq̃ alia scriptura. Quorū testiū nomina & pnomina no-
tent cū eoz attestatiōe p dictū officialē uel eius notariū in actis suis cu-
riæ & aliter facta nō ualeat. Et oēs quascūq̃ pœnas multas & exactiōes
quas dict⁹ officialis tpe sui officii fecerit quæ cōi Fani ex forma iuris seu
statutoꝝ uenerint applicandæ teneat & debeat idem officialis illico &
statim illas ponere & poni facere in zoccho cōis iuxta discū sui officii si-
ne aliqua diminutiōe uel detentione ex ipsis fienda de parte quæ in cōi
deuenire debet. De qua quidē exactiōe & positiōe fienda in zoccho
predicto officialis ipse fidē facere teneat per publicā scripturā manu ip-
sius officialis seu eius notariū dānoꝝ datoꝝ. Qui qdem notari⁹ uel of-
ficialis memoriā facere debeat de omnibus & singulis exactiōibus fiē-
dis p dictū officialē: illatq̃ in libro ad hoc ordinato manu ppria sub cō-
gruis dieb⁹ & tpiibus scribere teneat absq̃ ullo p̃mio & mercede præter
salariū dicto officiali deputatum. Addimus tamen omnib⁹ supradictis
q si accusa uel denuncia porrecta seu aliter incohato pcessu de dāno dā-
to cōparenter aliquis corā dicto officialē ad impediendū cōdēnationē
fiendā de dāno dato: seu de damni emendatiōe fienda ei cui dānū da-
tū denūcia uel accusa diceret: asserēs possessionē p̃dictā in q dānū datū
dicet ad se spectat & sibi dānū datū esse & emēdationē dāni i accusa uel

qñ sit solutio an dēnā
soluatur soli 3. p. lib.

no mellest p̃missus u
denūciat n̄ p̃ur dānū f
emendatū

Pœnæ p̃notatæ i zoc-
cho

Pœnæ accusa signa-
re possit ad se p̃pe-
quō p̃cedatur.

denūcia nominatim fieri nō debere. Sed sibi talis cōparēs & exceptionē prādictā uel aliā similē pponens teneat & debeat infra .x. dies probasse quod intēdit: quibus elapsis si nō pbauerit exceptionē prādictā pcedatur & pcedi debeat & possit sup denuncia uel accusa & pcessu prādicto ad incohātā condēnationē dāni dati & emendationē eiusdē fiendā eidem qui in accusa uel denūcia: uel pcessu primo nominat⁹ erat. Si uero exceptionē pbauerit uel accusans male accusasse uel denunciaſſe reperiatur puniat⁹ in eo in quo accusat⁹ probata accusatiōe uel denunciaſſione ueniret condēnandus. saluo statuto de falso accusantib⁹. Saluo tamen remanēte iure partiū sup exceptionib⁹ ppositis quo ad proſecutionem iuris eaz: quas psequi possint corā iudice iuris ordinario pro ut eis placuerit qbus per lapsum dicti termini seu per condēnationē de dāno dato & de eius emenda facta p dictū officiālē nullū prāiudiciū quomodolibet generet: nec generatū intelligat⁹. Sed salua remaneāt partiū iura quo ad ius dictā possessionis seu rei perinde ac si nulla foret coram dicto officiali proposita exceptio.

CDe solutionibus & emolumentis illis quas & quā officialis prādict⁹ percipere possit impune ultra salariū sibi deputatum. Cap. V.

Tatuimus & ordinamus q officialis dānoꝝ datorū ultra salariū sibi deputatū possit & sibi liceat percipere infraſcripta emolumenta & solutiones uidelicet a quinq; accusis seu denunciationibus seu inuentionibus infra possit accipere deñ. xii. p copia. & deñ. xii. p cācellatura cuiuslibet ipsaz accusationū: denunciationū uel inuentionū uno & eodē cōtextu factarū de unaquaq; possessione tñ dānificata sub uno cōpendio. Abinde uero supra exclusiue usq; ad infinitū quotcūq; fuerint nō possit percipere ultra deñ. vi. pro copia. & deñ. vi. pro cācellatura cuiuslibet ipsaz. Itē percipere possit idē officialis p qualibet querela dānoꝝ datorū coram eius officio fienda & per ipsum scribenda bonon. unū sibi querelati reficiendū per accusatū uel denunciātū. Et quādo q in scriptis dictā querelā dicto officiali porrexerit uel scripserit nihil ipse officialis percipere teneat⁹ a dicto querelate. Itē p qualibet licētia per dictū officiālē dāda & in scriptis redigēda circa officiū dāni dati spectāte deñ. vi. Quā licentia alicui cōcedi non possit & cōcessa nō ualeat nisi pro rebus & in reb⁹ petētis seu eius laboratoris. Itē pro scriptura relationum extimationū damnoꝝ datorū bonon. unū pro qualibet reficiendū ut supra a dānū dante. Itē pro cassatione cuiuslibet condēnationis sol. duos. Nec quicquā ultra percipiat q dictū est: neq; percipere possit sub infraſcripta pēna. in qua similiter incurrat si reficere non fecerit re-

scripsit querelā nihil
debet solvere.

ma ab officiali

lano extimationū

no condēnationis

ficiendas solutiones dānū passis quā reficiendā ueniunt: Vt est supra expressum: Et si ultra q dictū ē perceperit Incidat in pēnam quadrupli eius quod ultra receperit restituēdi ei a quo recepit de suo salario retinēdi tempore sui syndicatus.

CDe custodia possessionū & fructuū ciuitatis comitatus & district⁹ Fani. Et de gualdariis & eorū officio. Cap. VI.

Tatuimus & ordinamus q oēs singulā possessiones Ciuitatis comitatus & district⁹ Fani custodiri debeant p gualdarios deputatos & deputandos p quarterios ciuitatis & p uniuersitates uillarū & castroꝝ dictā ciuitatis in quoꝝ curiis & cōtratis possessiones prādictā sitz sunt: hoc modo uidelicet q possessiones sitz intus & extra ciuitatē Fani in curiis & contratis dictā ciuitatis custodiant⁹ p gualdarios dictā ciuitatis qbus & cuilibet eorū assignent⁹ per officiālem dānoꝝ datorū contratā & fundi quos & quas quilibet eorū debeat custodire: & q sunt in uillis & curiis uillaz custodiant⁹ p gualdarios dictāz uillaz. Et quā sunt in curiis & contratis castroꝝ comitatus dictā ciuitatis custodiant⁹ per gualdarios dictoꝝ castroꝝ eligēdos & deputādos p arbitros cōtratāz ciuitatis Fani in ciuitate tñ. In uillis autē & castris pro more & ordine haftenus consueto: uidelicet duodecim pro toto corpore ciuitatis s. tres p quolibet quarterio duos p qualibet uilla & duos p quolibet castro. uel plures secundum q officiali dānoꝝ datorū uidebit⁹ esse opportunū & necessariū cū deliberatiōe tñ cōsiliū specialis ciuitatis Fani. Et q arbitri contratāz ciuitatis Fani i eligendis gualdariis prādictis aduertant & bonā diligētiā habeant eligere psonas aptas & idoneas dicto negotio & sint personā agricolā quā non excedant tps sexaginta ānoꝝ & habeant i bonis ad minus ualorē qdraginta ducatorū monetā ueteris uel psona quā habitauerint in dictā ciuitate per decem ānos nō obſtāte q extimū nō haberēt dūmō habeāt ualorē prādictū. Quibus electis assignentur per dictos arbitros officiali dānoꝝ datorū q ipsos opportune cōſtrigat & cōpellat ad dictū officiū exercēdū quod officiū duret sex mēſibus qbus elapsis eligant⁹ noui & nō possint ueteres remitti i dicto offiō in ad unū uel duos ānos. q gualdarii semp eligātur p decē dies āte initiū eorū officii & icipiāt officiū semp i Kalēdis mēſis Ianuarii & i kalē. mēſis Iulii & p tres dies ante initiū eorū officii teneant⁹ psonaliter se pntare corā officiali dānoꝝ datorū uel ei⁹ notario & eorū officiū iurare & iuramētū in mēib⁹ ei⁹ pntare de eorū officio bñ & legaliter exercēdo & eorū noīa & p noīa & loca uillas & castra quoꝝ se seu eē debēt custodes seu guardiani & estimatores dānoꝝ scribi facer teneat⁹ dict⁹ officialis dānoꝝ datorū i libro ei⁹ officii ad hoc spēalr dputato: i quo noīa oīm ipoz ordiate scribi

gualdarii xii. pro ciuitate

officiū gualdarioꝝ

faceat teneat & debeat. Qui quidē gualdarii teneat eorū uiculo sacramti
custodiri & custodiri faceat tā de die q̄ de nocte possessiones & terras ciuiū
ciuitatis Fani & aliorū quorūcūq; clericorū seu laicorū hntiū possessiones
seu terras aliquas i dca ciuitate & eius curia & in comitatu & districtu Fa
ni existētes ne eis neq; eorū fructibus: arboribus: lignis: cānis: feno: clau
suris: uineis: fractalibus: cānetis: pratis: & aliis qbuscūq; rebus existi
bus in & super dictis possessionibus & reb⁹ dānū aliquod det. Et si qd
dānū daret cū psona tm̄ seu dari contingeret teneantur & debeant dicti
gualdarii illud infra tres dies postq̄ ad eorū notitiā peruenierit dño &
laboratori ter rā & possessionis in qua dānum datū fuerit notificare qua
liter sibi dānū datū est & dānū dante: & ab ipsis dñis & laboratoribus ex
plorare si dānū datum personaliter per talē personam fuerit de eorum
conscientia: et si uolunt dānum dante denunciari seu accusari per ipsos
gualdarios. Et si prādicti dānum passi dixerint cum sacramento dānū
de eorū uoluntate & conscientia processisse ad aliquam denūciā faciē
dam de ipso tali personaliter tantū dānū dante officiali dānorū datorū
minime teneant. Si at dixerint pdcā contra eorum uoluntatē facta fuis
se & dāna dātes denunciari uelle De qua qdē uoluntate & requisitiōe dā
nū passi facta per gualdarium dānū passi sacramento stet. Et tūc & eo
casu dicti gualdarii eadē die uel sequenti prādicta dāna & dānum dan
tes denunciare & accusare teneant officiali dānorū datorū & corā ipso
de dānis datis denūciā facere & in scriptis redigi facere p dictū officialē
uel eius notariū oīa & singula dāna data & quā darētur tēpore eorū du
rātis officii quocūq; tā psonaliter q̄ cū aīalibus in terris possessionibus
quibuscūq; eis & in eis exntibus sitis intus & extra portas ciuitatis Fani
in eorū curtis & cōtratis & custodiis denūciando dāna dātes per ipsorū
noīa & pnoīa bestias & aīalia dāna dātes seu cū qbus dānū daret seu
datū esset & eorū nume & qualitatē cū nominib⁹ & pnomib⁹ eorū
quorū dicta aīalia fuerit. et eorū q illa tenuerint seu possederint tpe dāni
dati seu illa habuerint in foccitā uel in guardiā acēt locū seu possessionē
uel terrā seu partē eius uel rē in qua dānū daret tēpus dāni dati & tps q̄
litatē uidelicet in exprimēdo an de die uel de nocte dānū datū fuerit &
an datū fuerit ipso custode pnte seu uidēte uel eo absēte. & an dānū dā
tē iuenerit uel nō seu de ipso aliter ad notitiā puenerit dādo et exprimē
do diē qñ dānū datū fuerit sub pēna. x. sol. Et nihilomin⁹ ad denun
ciā faciēdā dicto officiali teneat infra. x. dies. Et prādicta locū sibi uēdi
cent dūtm nō denunciēt ac denūciare possint dicti gualdarii dños pos
sessionū nec aliquos de sua familia: & in domo sua cōmorantes. Nec ēt

*Gualdarii eadē die uel sequenti
denunciānt & accusant dānum
danū.*

*scripsit
de la*

ma

lario

mo n

damni dati

laboratores possessionū ipsorū dñorū dādo aliqua licita & honesta dāna
in fructib⁹ laborerii dictarū possessionū pter q̄ incisionibus fractaliū &
aliarū arborū & siluarū & cozzarū possessionū prādictarū sine licētia dño
rū dictarū possessionū in qbus si sec⁹ fecerint teneat ipsi laboratores ad
pēnā & emēdationē dāni de qua licētia credat sacramento dñorū posses
sionū. Et si dicti gualdarii nō denūciauerint dāna dātes & dāna data in
fra tēpus pdictū seu aliter q̄ debuerint denunciauerint ad emendationē
dānorū datorū illa passis integraliter teneat & ad pēnā i cōi soluēdā quā
dāna dātes & p dāno dato soluere debuissent & cōdēnati fuissent. Et si
aliquē denūciauerint seu accusauerint forma pntis statuti suprascripta
nō seruata denūciatio & accusatio p eos facta nō ualeat ipso iure nec ex
ea uel ei⁹ uirtute seq possit cōdēnatio aliq̄ & si q̄ facta fuerit nō ualeat ip
so iure. Teneant & debeant ipsi officiales & notarii dānorū datorū ciuita
tis Fani i eorū actis & libris i scriptis redigere oēs & singulas denūcias q̄
relas & accusationes & oēs citationes & acta oīa ad dictū eius officiū specta
tia & ponere illas extēsas scribendo sub cōgruis diebus qbus fiēt sub pē
na. xx. sol. p quolibet eorū cōtrafaciēte. Et credat & credi debeat & stari
& stet denunciationib⁹ & accusationib⁹ gualdarioꝝ cū eorū iuramento
factis seu fiēdis de oibus & singulis dātibus dānū p eos repertis & quos
dixerint inuenisse dānū dare quo ad eos & animalia quā custodes ipi
dānū dare seu dedisse reperiisse se dixerint habeantur denūciationes ipsarū
p plena & uera ac legitima pbatōe: adeo q̄ ei⁹ uirtute absq; alia pbatōe
fiēda de dāno dato & psonis seu aīalib⁹ dānū dātib⁹ possit & ualeat of
ficialis dānorū datorū denūciatos seu accusatos p dcōs gualdarios cū eo
rū sacramento punire scdm formā statutorū & ordinamētorū ei⁹ officii &
cōis Fani. In denūciationib⁹ at seu accusationib⁹ q̄ fierēt p dcōs gualda
rios p eorū iuestigationē ex eorū pprio officio uel denūcias & q̄relas eis
factas p aliquos de dānis datis i eorū abntia seu ipis non uidētib⁹ & de
quorū repitiōe nō attestaret dicti gualdarii i eorū denunciis uel accusis
stet & stari debeat dcō dictorū gualdarioꝝ cū eorū sacro tanq̄ de uisu de
ponētiū. Et teneant & debeant dicti gualdarii estimare dāna data oīum
dānorū datorū & credat & stet dcō eorū gualdarioꝝ sup estimatione dā
norū datorū scdm qd estimabūt satis uel pagē cū eorū sacro nisi denūciati
& accusati seu dānū passi uellēt dānū illatū p alios estimatores reuideri &
estimari quo casu dāna pdicta estimari debeāt p estimatores cōiter eli
gēdos p ptes denūciatas & accusatas & dānū sustinētes expēsis petētium
dictā estimationē fieri & reuideri infra. v. quinq; dies. Possint tm̄ denū
ciati & accusati semp se tueri & defendere legitime uolētes pbare cōtrariū
eius de quo denūciarent: seu accusarent & excusare & eorū inocētiā p.

*dāna laboratorū sine
dñorū.*

Gualdarii reddunt

*Gualdarii reddunt gñm
dāna.*

Reuizio dānorū dā

*Accusati & denūciati
sunt probare cōtrariū*

bar & mostrat ueridice se fuisse falso seu caluniose accatos p dcōs gualda
rios q pbauerit & gualdarios pdcōs falso seu caluniose accasse seu denū
ciasse oñderit ueridice gualdarii ipi cōdenēt & pñiāt d pœna faciētis frau
dulēter accām seu denūciā & i expēlis fcis p dcōs accatos uel denūciatos.
& itelligat gualdarii ipi ueridice caluniose accasse uel denūciasse quotiēs
p accatos uel denūciatos cōtrariū legitie pbaret ei⁹ qd i accusa uel denū
cia cōtineret. hoc addito i oib⁹ & singulis dānis da. q si qstio seu discul
sio foret iter plures quoz qlibet ad se possessionē seu terrā i q dānū datū
eēt spectat & ptinet diceret & sibi dānū datū eē & uellet p gualdarii ei⁹
noie & ad ei⁹ cōmodū denūciari seu accationē fieri d dāno da. q eo cau
gualdarii q denūciat tenet nō teneat nisi ad unicā dñiciā seu accationē
fiēdā: quā facer teneat sub ei⁹ noie cui⁹ possessio seu terra i q dānū datū
fuerit i extio cōis fuerit descripta uel alibrata & ad ei⁹ extimū & alibratū
eē repiret seu ei⁹ q terrā pdcām seu possionē dāni dati tpe & ad ei⁹ petiti
onē & sub ei⁹ noie iudex & offālis dānoz dat. sūmaria cognitiōe hira de
possiōe ipsi⁹ petētis ad cui⁹ petitionē & sub cui⁹ noie denūciā fieri dēre
uerit faciēdā. Q uā qdē sūmaria cognitio quo ad aliud q respectu dē
denūciā fiēdā p tibi⁹ piudicat nō ualeat. hoc ē addito q si an cōdenatio
nē fiēdā occasiōe pdcā de emēdatiōe dāni corā dcō iudice discussū foret
de iurib⁹ pdcōz cōtēdētū q cōdenatio emēdatiōis dāni fieri dēat i pfo
sonā ei⁹ ad quē dcā possessio spectat cōstabit. nō obstatē q ad alteri⁹ pe
titionē & sub alteri⁹ noie denūciā seu accusa fcā foret p gualdarii pdcām
Itē q de dānis datis i guardia seu custodia uni⁹ gualdarii alter gualdarii
denūciat & accare ēt possit. & si qstio foret iter dānū passū & gualdarii:
q gualdarii diceret rē i q dānū datū eēt nō eē i ei⁹ cōtrata & curte uilla
seu custodia tūc rēcurri dēat ad libros appassuū & catastoz ciuitatis Fani
& secūdū dcōs libros dēat dcā qstio termiari. Possint ēt & ualeāt dci gual
darii sēpi⁹ requi ad istātiā dānū passū & ēt ex iudicis offō quotiēs sibi uir
debit & necesse fuerit ad iuramētū d nouo pñtādū & dicēdū & d nouo
idicādū dāna data: uidelicet quot hoies & quot aīalia & i qb⁹ & qb⁹ die
b⁹ & cū aliis circūstātiis ex qb⁹ de dāno da. certior possit iforatio hri: &
uēitas iuestigari. et sup pdcis eoz cōsciētias purgar ita & talē q dānū pas
si i aliquo decipi nō possint. Et si qs dixerit plusq priō credat eidē put &
sicut crederet & credi deberet ex forā statutoz si i priā denūciatiōe taliter
& tali forā denūciasent. Si at i min⁹ seu miti⁹ dānū datū eē denūciaue
rint seu excusauerit q priā uice eis ullaten⁹ nō credat nisi de error cōmis
so tpe denūciā uel accusa legitie oñderit. Et si cōtigat q dānū passū cōq
rant d gualdario seu custode q nō dñiciauerit dānū datū eē ut fuit sed
denūciauerit pauciora aīalia seu hoies q fuerit: q seu q dānū dederit: seu

miosa accusatio

res dixerit possit ad se
extimū quid agendum

hinc nō pot accusare
lānis da. i. n. y. n. d. n. a. l. t. r. i. u. s.

ser
do

in

lati

mo

dānū i minori q̄tate q dānū fuerit: seu alia aīalia ab his q dederit dānū
denūciauerit tūc & eo casu offālis dānoz da. mittat & mitter debeat du
os bonos & cōes hōines eligēdos p ptes expēlis iniuste q̄relatiū ciuitatis
uillage & castroz. Et si repiat gualdarii i sufficiēter accasse p eo i quo de
fecerit i denūciādo uel accādo i minori q̄tate q dbuerit seu alr teneat
dānū passo ad emēdatiōē dāni p ea q̄tate i q min⁹ denūciasset & ēt cōi
ad pœnā applicādā si q maior applicādā ueniret seu uenisset p dāno da.
si sufficiēter accasset q ueniat ex denūciatiōe fcā p gualdarii seu ei⁹ accu
sa & nihilomin⁹ de negligētia puniat gualdarii secūdū formā statutoz
nisi ipe gualdarii error & se errasse legitie docuerit: & similiter si p gual
darii diceret nullū dānū datū i possiōe eē i q dānū qs sibi assereret & p
pterea nō se teneri denūciat mittant duo boni hoies eligēdi ut supra ex
pēlis pdcis & eoz relatiōi stēt cū eoz sacro. In sup dci gualdarii castroz
& uillage ad min⁹ un⁹ p qlibet uilla & p quolibet castro se pñtāt teneat
semel in ebdomada corā officiale dānoz datoz sub pœnā. xx. sol. Simi
liter ēt gualdarii ciuitatis. Itē addim⁹ q si di⁹ officialis iuenerit cōsan
guineos uel affines aliquoz usq; ad qrtū gradū secūdū iura canonica cō
putādū dar dānū i possiōib⁹ suoz cōsanguineoz uel affiniū tali casu di
ct⁹ iuet⁹ dar dānū media pœna i aliis p statuta deteriatā dūtaxat puniat
De his q possint accare p eoz intereē & mō & forā accādi & ifra q̄
tū tps & usq; ad q̄tū credat accāti de estimatiōe dāni. Cap. VII.

Tatim⁹ & ordiam⁹ q dñis seu possessorib⁹ uel laboratorib⁹
q̄rūcūq; possessionū ciuitatis comitat⁹ seu distict⁹ Fani: seu eo
rū pcorib⁹ tutorib⁹ seu curatorib⁹ seu aīorib⁹ pupilloz adul
toz p̄digoz seu furioz admīstratorib⁹ seu p̄latis uel priorib⁹ syndicis
seu pcorib⁹ ecclesiāz monasterioz & alioz locoz pioz liceat & licitū
sit accare/d oib⁹ & singulis dānis dat. i eoz terris seu possiōib⁹: oēs &
singulos dānū dātes & aīalia dānū dātia i ipoz possiōib⁹ seu terris p ip
lostētis seu possiōis seu laboratis & q laboraret & i qb⁹ ius aliqd p̄tēde
ret dñi uel q̄si seu possiōis uel q̄si uel aliqd itereē p̄tēderet i fructib⁹ exi
stētib⁹ sup dci possiōib⁹: adeo q ipoz seu eoz quoz foret pcoris syn
dici seu admīstratores quolibet itereē accare quoz accatiōes & denūciā
recipiat nō obstatē q accātes ipi foret minores. xxv. ānis dū tñ sint ma
iores. xiiii. ānoz. Et nō possit aliqs accare de aliquo dāno dato post tres
mēses a tpe dāni dati: sed accare uolētes ifra illud tps possint & ualeāt ac
cusat. & credat accāti de dāno dato a psonis seu aīalib⁹ dānū dātib⁹ iu
ramēto ipsi⁹ accātis iurātis dānū datū fore. dūmō pœna decē lib. sūmā
nō excedat ēt si secūdū formā statutoz eēt maior. De q̄tate uō dāni &
ei⁹ estimatiōe usq; ad. xx. soli. credat & stēt sacro accātis. Abide uero su

V iii

Gualdarii iustroz & c.

Consanguinei & affines
dānum quo puni

Accusatio post 3. me
tpe dāni dati p̄tē
post 1.

ut p̄tē sacro dāni p̄tē
ut p̄tē sacro dāni p̄tē
ut p̄tē sacro dāni p̄tē
ut p̄tē sacro dāni p̄tē

ut p̄tē sacro dāni p̄tē
ut p̄tē sacro dāni p̄tē
ut p̄tē sacro dāni p̄tē
ut p̄tē sacro dāni p̄tē

pra accusanti nō credat nisi q̄tenus p gualdarios cōis uel alias pbatōes legitas q̄titas seu æstimatio dāni p̄bata fuerit. Possit tñ accāt⁹ uel denūciat⁹ ei⁹ pbatōes facere tā sup eius inocētia q̄ sup q̄titate & æstimatione dāni cōtrarias pbatōib⁹ accāntis. Addim⁹ isup q̄ p dāno dato i aliqua possessiōe uno & eodē tpe licet i diuersis ptib⁹ dicta possessiōis cōtiguis & eiusdē speciei seu maneriei dānū datū fuerit nō possit q̄s dānū dās p plurib⁹ dānis accusari/nec p illo possint plures accātōes institui seu fieri sed tātū una nisi i dcā possiōe foret diuersa arbores seu fruct⁹ i q̄bus dānū dare⁹. Si uero i eadē possiōe eēt uinea cānetū seu oliuetū pratū uel silua quodlibet d p̄se ab alio & a terra laboratiua seu aratiua distinctū: Et i quo libet seu pluribus dictoz locoz datū eēt dānū possint & ualeāt tūc plures accātōes institui p nūero locoz diuersoz i q̄b⁹ dānū dare⁹ licet tota foret una possessiō seu poder uidelicet instituedo p quolibet p̄dcōz locoz i quo dānū dare⁹ seu dānū datū eēt unā tātū accātōne. Possint tñ accusare uolētes suas accātōes instituer uerbo & in scriptis put accānti placuerit assignādo tñ tps diē & locū dāni dati. Et accusationes aliter factæ nō ualeāt ipso iure. Itē uolum⁹ q̄ nullus admittat ad accusandū uel q̄relā dū nisi prius p̄stiterit sacm in manib⁹ officialis q̄ animo calūniæ nō accusat nec q̄relat: & q̄ nō admittat q̄rela nec accusa ultra duas uices uel duos mēses uidelicet una uice p quolibet duoz mensiū & hoc respectu p̄enaz: sed respectu dāni em̄det & estime⁹ quot quot fuerit uices & mēses: & p̄dcā p̄cedat nisi ipse dānū passus cōtrariū legitime p̄baret.

De his q̄ de dānis datis accusari possūt & p eis tenent⁹ & obligantur.

Cap. VIII.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ p dāno dato i aliq̄ possessiōe accusari possit dānū dās nō obstāte q̄ dānū dās ipubes sit dū tñ sit maior decē ānoz. Et p̄dci dānū dātes maiores decē ānorū d dānis datis p eos uel aliquē eorū psonaliter teneant⁹ & obligent⁹ ac condēnari possint: dū tñ puberes dānū dātes uidelicet fœmina usq; ad. xii. Masculus usq; ad. xiiii. ānos inclusiue dūtaxat media p̄cna ordinata p statuta cōmunis Fani qua maiores puniri deberēt: puniant⁹ & cōdēnent⁹. Si uero dānū darēt cū bestiis & animalib⁹ teneant⁹ & puniant⁹ tanq̄ maiores ea p̄cna qua maior pubes puniret⁹ secūdū formā statutorū. Et p dānis datis & cōdēnatiōib⁹ de iplis factis seu fiēdis teneat⁹ & obliget⁹ pater p filio & au⁹ p nepote: & ceteri ascēdētes p eoz descēdentib⁹: quos in potestate habuerint in eadē domo & familia cōmorātes: etiā si dicti descēdentes damnū dantes minores fuerint decem annis. Maritus pro uxore frater p fratre: simul ad cōmunem uictum cōmorantes: et patrimoniu induisum habentes/dñs seu dña pro famulo seu famula cuiuscūq; fo-

rent ætatis dānū dāte cū bestiis & aialib⁹ ipsius dñi. Si uero famulus uel famula alicui⁹ dānū det seu daret p se ipsum sine bestiis & aialib⁹ dñi eo casu dñs uel dña ei⁹ p iplis dūtaxat teneant⁹ usq; ad q̄titate eorū salarii & mercedis si ullā recipe deberēt p tpe seruitutis: nisi dicti patroni uel dñi fuerit de dcis dānis datis p eoz famulos locupletati: quo casu teneat⁹ ipi dñi uel patroni ad p̄cna & emēdationē dāni q̄tenus fuissent locupletati: & usq; ad utilitatē iporū dñoz inde puenientē: & nihilominus ipse famulus teneat⁹ & puniat⁹ secūdū formā statutorū. Et utrū famulus uel famula tpe dāni dati p eos debeāt a patrōis aliqd recipe an ne ste⁹ sacro dcōz p̄onoz: & si patroni eoz sacro dicerēt se ad aliqd non teneri dcis famulo uel famula: tūc dñs & p̄on⁹ p dictis famulis marib⁹ & fœminis nō teneat⁹ ad aliqd p iplis soluēdū nisi cōtrariū appareret per legitimas pbatōes famuloz uel damnū passorū.

De dānis datis personaliter & ab animalibus: quorum malefactores nō reperirent.

Cap. IX.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ si dānū dabit⁹ i possiōe alicui⁹ psona liter uel cū aialib⁹ cuiuscūq; gñis sint: & malefactores nō reperiretur p̄sumat⁹ dictū dānū fore & esse datū ab illis psonis: & ab illis aialib⁹ quæ magis ppe possiōne dānificatā ea die: q̄n dānū datū fuerit laborauerit: seu aialia pascuerit siue amādrata fuerit: aut steterint ad pascēdū & tātū ad soluēdū dānū seu emēdādū cōpellantur p officialē dānoz datoz ac si dānū dare repti fuissent p officialē uel p gualdarios uel p alios q̄b⁹ licitū eēt accāre: denūciat⁹ uel referre. hoc tñ excepto q̄ si tales psonæ legitime p̄baret⁹ se dāni dati inocētes fore & eoz aialia dictū dānū nō dedisse: & denūciaret⁹ alias psonas & aialia fuisse p ueras pbatōes & i dicia: tūc & eo casu alia psonæ & aialia cōtra quas & quæ dānū datū esse p iplas & ipsa p̄baret⁹ & uera i dicia haberent⁹ teneant⁹ ad p̄cna dicti dāni dati. Addētes q̄ quotiēscūq; p gualdarios aliqs dat⁹ seu accusatus fuerit p cōuicino q̄ talis cōuicinus nō teneat⁹ ad aliquā p̄cna nisi ad dāni emendationem.

Qd usq; i q̄tate. xx. soli. teneant⁹ gualdarii dāna emēdar⁹ si malefactores dānoz & furtoz scōz i possiōib⁹ nō repiant⁹.

Cap. X.

Tatuimus & ordinamus q̄ quotiēscūq; de die aliquod damnum in possessionib⁹ dari contigerit: seu aliquid de dictis possessionibus furto subtrahi: & damnum dans reperiri non possit: & damnum datum & furtum non excedat quantitatem uiginti solidorum: q̄ ad emendationem dicti damni & furti gualdarii pro damnis datis & furtis factis in eorum custodiis seu gualdariis eis quibus

Comuicinus nō teneat⁹ dñm emēdar⁹ accā

datū fuerit damnum teneant emendare nisi dāni datorē denunciauerint
 seu accusauerint infra octo dies postq̄ fuerit accusat⁹ uel denūciat⁹ seu
 inq̄situs gualdari⁹ ipse. Quod si gualdarius ipse damnum p̄dictū seu fur
 tū nō emēdauerit seu damnum datorē & furtū facientē non dederit infra
 octo dies ut supra est exp̄ssum condēnet cōi Fani in medietate ei⁹ quā
 titatis quā ipse gualdari⁹ soluere debuisset p̄ emēdationē dāni & furti p̄
 dicti. Et nihilomin⁹ dānū & furtū p̄dictū ut supra est exp̄ssum emen
 dare teneat. Abinde uero supra si dānū & furtū fuerit maioris quātitat
 is cōe seu uniuersitas & hoies uillae castri seu loci in cui⁹ territorio: guar
 dia seu custodia seu infra cui⁹ cōfinia dānū datū fuerit & furtū factū ad
 emēdationē dicti dāni & furti obligent⁹ & cū effectu teneant. Et ad p̄di
 cta dāna resarciēda put̄ sup̄ius est exp̄ssum: gualdarii & hoies & cōia cō
 tratage seu uillage & castroꝝ in q̄bus dānū datū fuerit cōpelli possint &
 debeāt realiter & p̄sonaliter p̄ officialē dānoꝝ datoꝝ put̄ opus fuerit &
 necessariū p̄ faciliore & celeriore emēdationē dāni & furti: om̄i iudicioꝝ
 solēnitate p̄termiſsa. Et p̄ p̄dcis exequēdis & emēdationē dānoꝝ datoꝝ
 & furti faciēda teneat & debeat p̄tās & officialis dānoꝝ datoꝝ gualda
 riis p̄dcis seu capitaneis & syndicis uillage & castroꝝ ad oēm eorū requisi
 onē dāi plazarios: beroarios & familiā p̄ pignorado oēs & singulos dā
 nū dātes uel debētes & q̄ tenerēt ad emēdationē dānoꝝ & furtorū p̄di
 ctorū & aliorū quorūcūq̄ debētū quolibet p̄ dānis datis & emēdationē.
 Si uero dānū & furtū de nocte datū & factū fuerit seu dari & fieri cōtigi
 rit & dās dānū & faciēs furtū mīme sciat: sed ignoret: gualdari⁹ ipse ad
 emēdationē dāni mīme teneat: sed solū uilla: castre seu cōitas & uniuers
 itas cōtrata in q̄ & ifra cui⁹ cōfines seu ifra cui⁹ custodia & guardia dā
 nū datū fuerit & furtū factū. teneat ēt si uilla ip̄a castre seu cōtrata n̄ ha
 buerit seu i hūdo negligēs fuerit gualdariū siue ip̄m gualdariū cōsidera
 to nūero fumariū h̄re debuerit siue nō. Et si q̄stio fieret de c⁹ curte & cu
 stodia cēt loc⁹ dāni dāti & furti facti itelligat & itelligi dēat de curte il
 li⁹ castri uel uillae cui⁹ hoies magis p̄pe utunt⁹ ad sua laboritia faciēda.
 Et si possessio in q̄ dānū datū & furtū factū fuerit: nō fuerit posita i cur
 te & custodia alicui⁹ castri uel uillae: sed sit posita in curte Fani & sit p̄pe
 dictū castrū uel uillā p̄ duo miliaria: & nō repiat malefactor idone⁹ sol
 uēdo ip̄a uniuersitas castri uel uillae habitata teneat ad emēdationē dā
 ni & furti. & ad p̄cnā soluendā dicti dāni & furti ruralis p̄dicti.

De renunciatione accusationis & querelae. Cap. XI.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ cuilibet accusatori seu ei p̄ quo & ad
 cui⁹ petitionē & c⁹ noie accusatio facta foret de dāno dato liceat
 quādocūq̄ ifra octo dies a n̄q̄ accusatio sit p̄bata ab accusatiōe desistere

& illi renūciat. Quia renūciatiōe facta sup̄ dca accusa p̄cedi nō possit nec
 ex ea cōdēnatio fieri & facta nō teneat ipso iure. Teneat tñ eo casu renun
 ciatiōis accusa/accusatus soluere cōi Fani quartā partē eius quod solue
 re debuisset secūdū formā statutorū/renunciatiōe nō facta. Accusatiōe
 uero p̄bata p̄ testes ab accusa in p̄iudiciū cōis desistere non liceat & re
 nūciatio facta nō ualeat ipso iure. Sed ex ea fieri & seq̄ possit cōdēnatio
 quo ad p̄cnā cōi applicandā/nō obstāte renunciatione/ quā fieret /sed
 quo ad emendam dāni faciēdā dānū passo proſit renunciatio ip̄a quan
 docūq̄ facta. Et non possit fieri renūciatio aliqua nisi in presentia officia
 lis dānoꝝ datoꝝ: De qua q̄dē renūciatione cōstet & cōstare debeat per
 scripturā dicti officialis seu eius notarii. Et si dicti officialis copia h̄ri nō
 possit & non foret p̄ns quādo renunciatio fieri uellet/sufficiat renūcia
 tio facta corā duorū testium p̄ntia & notario dicti officialis dānoꝝ dato
 rū. Et aliter facta renunciatio nō ualeat. Addētes q̄ post lapsum t̄ps octo
 dieꝝ/aliqui accusa renūciari nō possit. Querelis aut̄ renūciari possit q̄n
 cūq̄ ante accusam soluto uno bononeno p̄ cācellatiōe q̄n tota querela
 reuocat⁹ quo ad oēs q̄ uenirent accusandi. Si aut̄ reuocaret⁹ diuersis uici
 bus per partes oēs illi ad quorū instātiā reuocari contigerit/soluere tene
 ant⁹ unū bononenū p̄ quolibet.

De testibus admittēdis in cā dānoꝝ datoꝝ. Cap. XII.

S tatuimus & ordinam⁹ q̄ i causis dānoꝝ datoꝝ admittant⁹ &
 admitti possint & debeāt testes mares & foeminae cuiuscūq̄ cō
 ditiōis maiores tñ decē ānoꝝ. Ac ēt admittant⁹ & admitti poss
 sint p̄sonae cōiunctae dānū passi dū tñ cū dānū passo i eadē familia ad cō
 munē uictū n̄ habitēt: Familiares aut̄ & famuli dāni passi in dictis causis
 ad testimoniū admittant⁹: nō obstāte q̄ cū dānū passo in eadem domo
 ad eius expensas & salarium cōmorent⁹/dū tñ sint maiores xvii. ānoꝝ
 familiares antedicti. Et possint testes in dictis causis recipi iuris solēnita
 te omiſsa / parte p̄nte uel absente dūmō citata & dū tñ iurati fuerint &
 iuramentum p̄stauerint de ueritate dicenda. Et teneat & ualeat eorū re
 ceptio & testimoniū: ac si iuris solēnitas seruata fuisset. Et ad phibendū
 testimoniū i dānoꝝ datoꝝ causis p̄dcis possint & ualeāt testes cōpelli p̄
 iudicē & officialē dānoꝝ datoꝝ ante dictū/nō obstāte q̄ ad testimoniū
 phibēdū a lege excusarent⁹ seu quouis alio iure seu priuilegio de iur cōi
 & ad id cōpelli nō possēt quauis rōne uel cā. Et i p̄dcis habeāt officiales
 dānoꝝ datoꝝ p̄tātē & arbitriū realiter & p̄sonalē cōpellēdi testes ad ph
 bēdū testimoniū ueritatis i dōis cāis. Et cōtumaces & inobediētes multa
 di put̄ eorū cōtumacia & inobediētia exegerit & iuris ordo postulauerit
 & requiuerit. Ita tñ q̄ a n̄ testes receptos officialis teneat & debeat inter

rogare partē si uult facere interrogatoria & eidē uolētī termin⁹ cōgruus assignet & aliter receptio testium non ualeat

Quod nemo audeat uel psumat nomē suū celare seu mutare & de indicatiōe dānū dātis faciēda & cōtrafaciētis pœna. Cap. XIII.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ qd qcuq; fuerit inuētus dānū dare i pos sessionib⁹ alteri⁹ reqsit⁹ ab officiale uel notario dānoꝝ datoꝝ seu ē dānū passio uel ei⁹ famulo: uel ab eo cui eēt licitū accusa re scdm formā statutoꝝ teneat & debeat ipsi regrenti nomē suū ppiū pnomē & cognomē & locū habitatiōis ei⁹ indicare & exprimer sine aliqua fallacia sub pœna. xx. sol. uice qlibet qua ad mādaturū officialis seu notarii dānoꝝ datoꝝ seu ē gualdarii exprimer negauerit seu celauerit: Si uero ad petitionē alteri⁹ in sol. v. & nihilomin⁹ ad emēdationē dāni & pœnā dāni dati teneat. Quilibet ē q sciuerit seu uiderit dānū dantē seu aialia dānū dantia teneat & debeat ipsum dānū dantē & aialia seu illū cui⁹ aialia dānū dātia fuerint seu illa tenuerit indicare ad omnē requisitiōē dānū passi eidē indicādo nomē & pnomē ac cognomē & locū habitatiōis ipsius dānū dātis ipsi dānū passio seu ē gualdario ad oēm ipsi⁹ requisitiōē indicādo ut supra ipm dānū dantē & aialia dānū dātia seu dānū uel possessionē eorū p eius nomē cognomē & pnomē & locū habitatiōis: & q cōtrafecerit & sciēter indicare denegauerit puniatur uice qlibet i. v. sol. deñ. Et de requisitiōe indicatiōis faciēda & denegatiōe pdcā scē sacro regretis & iurātis se requisuisse eū q indicare denegauerit. Et itelligat sciēter q denegasse indicare dānū dantē seu aialia dānū dātia seu dānū uel possessorē dictoꝝ aialiū: si ipse dānū dāns ostensus fuerit ipsi reqsito & aialia similiter ostēsa fuerint dānū dātia. Et ipse dānū dās seu dñs uel possessor dictoꝝ aialiū in cui⁹ fuerit & de cōtrata ipsi⁹ reqsiti seu aliter pbaret ipsum requisitū pdictoꝝ cognitionē & notitiā habuisse. Liceat insup dānū passio quotiēscūq; inuenerit dānū dantē in eius possessione seu aliquē aliū in eius possessione in qua dānū datū fuerit/qui eidē nomen propriū pronomen & cognomē indicare noluerit pignora & ab eodē pignus acciper impune pro aestima tione dāni. dūtamen illud præsenter sequēti die officiali dānoꝝ datoꝝ & eidem notificet qualiter reperit in eius possessione dānū dantē q ei nomen suū indicare denegauit & ab ipso dictū pign⁹ accepit pro cautione dāni sui. Quae quidē notificatio scribat in actis per officialē dānoꝝ datoꝝ uel eius notariū. Et facta dicta notificatiōe ipse dānū passio seu gualdarius dictū pignus secū afferat & penes se retineat donec dānū fuerit emendatum: seu ille qui pignoratus fuerit pœnam soluerit pro

uel possessorē

denegatione nois ac etiā si dānū dederit dānū emēdauerit & pœnā cōi soluerit in quā inciderit dānū dādo. Et qlibet q reptus fuerit in possessione in quā dānū datū fuerit & denegauerit seu celauerit nomē eius ad requisitiōē pdictoꝝ seu alteri⁹ eorū auctoritate pntis statuti itelligat dānū dedisse nisi aliter pbatū fuerit aliū fuisse dāni datorē. Qui uero nomē ppiū pnomē & cognomē seu locū habitationis sibi mutauerit puniat uice qlibet in. xl. sol. deñ. Et licitū sit officiali quēcunq; reptū in possessione alteri⁹ q eidem nomē suū pnomē & cognomē seu locū habitationis ei⁹ dicere noluerit cape & captū ducere & detinere dōec illud duxerit exprimēdū & pœnā soluerit i quā icurrerit. Teneat insup inq̄situs accusat⁹ seu denūciat⁹ de dāno dato cū plurib⁹ sociis ad petitionē accusatis seu denūciatis de dāno dato & ē ad petitionē & mādaturū officialis dānoꝝ datoꝝ inq̄retis indicare & exprimere noia pnoia & cognōia ac locū habitatiōis socioꝝ suoꝝ q cū ipso denūciato accusato seu inq̄sito fuerit ad dādū dānū: sub pœna. xx. sol. uice qlibet qua reqsitus ipse denegauerit indicare & ad solutionē pœnā & dāni emendationē p sociis teneat: & eo casu cōtra eos q p ipm accusatū denūciatū siue inq̄situs in socios & partīpes dāni dati ad requisitiōē pdictoꝝ noīati fuerit pcedi possit & debeat ad cōdēnationē de ipsis faciendā tā p emēdationē dāni dati q p pœna applicāda cōi ac si cōtra ipsos pbatio legitima facta foret: cōtra quos noīatio de ipsis facta cū sacramēto p pdictū inq̄situs seu accusatū p pbatione legitima habeat nisi hi q in socios noīarent cōtrariū oñderēt seu pbaret. Quo casu ille q eos i socios & pticipes dāni dati noīauerit pūiat tāq; fraudulēter & falso ac dolose eos noīauerit pœna fraudulēter ac dolose accusantis seu denūciatis scdm formā statutoꝝ. **De pœna faciētis fraudulosam accusam uel denūciā.** Cap. XIII.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q null⁹ gualdarius seu quis alius quocunq; noīe censeat: audeat uel psumat facere aliquā accusā uel denūciā calūniose seu falsam p se uel p aliū de aliquo dāno dato. Et q cōtrafecerit p se uel p aliū puniat in. x. lib. deñ. uice qlibet q cōtra fecerit. Et q se excusando seu ē accusando allegādo dixerit seu pposuerit accusam seu denūciā falsam esse seu calūniosam teneat & debeat tpe ppositiōis pdictae ad sacra dei euāgelia se ad pdcā aio calūniā nō p̄silire. Sed illa uera ēē & se posse pbare ac ēt ifra. x. dies a die ppositae allegatiōis pdictae seu accusatiōis institutae teneat & debeat probasse dictā accusam seu denūciā falsam seu calūniosam esse. Quod si non pbauerit condēnet in triplū eius quod denūciat⁹ esset uirtute accusationis uel denūciā de eo factae de dāno dato: & ad expensas in lite fa

Reptus i possessa intelliga dānū dedisse

Mutatio nois

ratio falsa qñ dicitur

Etas sacramēto ptis declarādas cōdēnet. Et intelligat tūc qs falso seu calūniose accusasse uel denūciasse de dāno dato qñ p accusatū uel denūciatū cōtrariū pbaret ei⁹ quod i accusa uel denūcia cōtineret. Et idē p oīa obseruet i quolibet q falso seu calūniose noīasset seu idicasset dānū datorē seu alicui⁹ aīalia: Nec intelligat falso seu calūniose accusasse seu denūciasse si qs noīauerit uel dixerit possessionē suā & nō eēt dūmō ad eū pp aliquod itereffe ius cōpeteret accusandi.

De salario & imunitate gualdatorū seu custodū possessionū ciuitatis uillag & castrorum Fani.

Cap. XV.

Voniā ubi onus est / ibi pmiū eē debet: Statuimus & ordiam⁹ q gualdarii ciuitatis / uillarum & comitatus & districtus phani sint & esse debeant / eorū durate officio / imunes & exēpti ab oībus & singulis munerib⁹ & oneribus psonalib⁹ occurrētib⁹ i cōe fani uel eorū uillis & castris & exercitiis & caualcatis / nisi forent exercitus uel caualcata generales quæ fierent p cōe fani. Et gualdarii solūmō ciuitatis & curtis phani habeāt & hñe debeāt ultra dictam exemptionem octo bononenos i mēse pro quolibet a cōmuni phani. Et quando ibūt ad reperiendū dānū dantes in possessionibus illis super qbus fient querelæ & lamentantiæ per dominos seu laboratores possessionū habeant & habere debeant a querelantibus seu dānū passis pro accusationib⁹ & æstimationibus dānorum per eos faciendis bononenum unum p quolibet ipsoꝝ gualdatorum pro primo miliari a ciuitate distante. Abinde uero supra quantacūq⁹ fuerit distantia loci bonon. duos p quolibet ipsoꝝ gualdatorū. Ultra metaurum uero eūtes uel alio ultra tria milia ria habeāt bon. tres tantū pro quolibet expensis pdictoꝝ dānoꝝ datiū / reficiendos de facto p dānū dantes: & ad uidēdū & inspiciendū dānū teneant duo gualdarii insimul & eodem tempore accedere & æstimare / ferre sub pœna. xx. bononenorū pro quolibet & qualibet uice qua contrafecerint: & nihil ultra dictū salarium hñe possint nec debeant a quoq⁹ sub pœna quadrupli eius quod plus acciperint / quæ ab eis auferat de facto p officialē dānoꝝ datorū & in cōe faciat deuenire. Et si officialis ipse in hoc negligens fuerit & remissus incidat in eadem pœnā retinendam de suo salario tempore sui syndicatus. Et teneantur dicti gualdarii super querelis & lamentantiis pdictis infra octo dies / eis satisfactis de eorum mercede referre officiali dānorum datorū dāna dantes & æstimationes dānoꝝ datorū. alias incidant ipsi gualdarii in pœnā dicti dāni dati & emendatiōem ipsius quā de suo pprio soluāt ipso facto: & officialis pdictus executionem faciat contra dictos gualdarios de dicta pœna.

inij duo ad uidendū dā.

Et si negligēs fuerit incidat ipse officialis in dictam pœnā retinendā de suo salario ut supra dictum est.

De alienæ iurisdictionis damnu dātibus cū eorū animalibus infra cōfines territorii & districtus Fani.

Cap. XVI.

Vm dāna grauia die noctuq⁹ in ciuiū subiectoꝝ possessionib⁹ iuxta cōfines territorii & districtus Fani positis ab alterius iurisdictionis hominib⁹ circa eosdē confines habitātib⁹ cōtinue inferant: Statuimus & ordinamus q nemo extra territorii comitatum & districtū Fani habitās aliqua ducat aīalia infra cōfines pdictos: Vel uenire psumat uel pmittat aliquatenus ad pascendū neq⁹ ad dānū faciendū & pascuū destruendū & herbas minuendū. Et q contrafecerit tam p se q p quolibet aīali pascēte uel damnu faciēte pœnā soluat in cōe. & damnum emēdet scdm formā statutoꝝ Fani de similib⁹ possessionib⁹ ordinatā. Et liceat cuilibet si potuerit & uoluerit dicta aīalia sua ppria auctoritate sine pœna & dāno aliquo cape & Fanū cōducere & officiali dānoꝝ assignare ea die uel sequēti qua dcā aīalia reperit & cepit. Et si dcā aīalia cepit & nō pūtauerit ut supra de facto cogat⁹ soluere sol. xl. Quæ aīalia nō relaxent⁹ nec dimittant⁹ nisi primo dñi ipsoꝝ aīaliū pœnā soluerint & dānū emēdauerint: seu idoneā cautionē pstituerint de soluēdo uel cū dāno passo se concordauerint.

De bobus nō dimittēdis ire dissolutis & nō ligatis de nocte sine custode a medio mēse Martii usq⁹ ad Kalēdas Iunii.

Cap. XVII.

De uitādū dāna quæ dant⁹ a bob⁹: eqs & iumētis in bladis: cānetis & aliis possessionib⁹ hoīum Fani & comitat⁹ Statuim⁹ & ordinamus q null⁹ de ciuitate & comitatu Fani audeat uel psumat boues: equos uel iumēta sua uel aliena quæ cōduceret dimittere nocturno tpe sine custode & ligamē. imo teneat⁹ qlibet dcā aīalia dcō tpe ducere ligata & tenere uidelicet a medio mēse Martii usq⁹ ad kalēdas Iunii. Si qs uero cōtrafecerit soluat noīe bāni p qualibet uice & quolibet dictorum animalium sol. xx. den. applicandos pro dimidia cōmuni Fani & p alia dimidia accusatori & ste⁹ dicto inuentoris & ei credat⁹ cū ei⁹ sacramēto. & qlibet possit esse accusator. Et si repiret⁹ aliqd⁹ dānū fore datū in bladis aut cānetis uel aliis possessionibus hoīum Fani uel comitatus eiusdē & nō repiret⁹ malefactor psumat⁹ illud datū fore p illos boues: equos & iumēta quæ sic nō ligata repta foret in dcā cōtrata ubi ipm dānū dabit⁹. Et hoc intelligat⁹ si dicti boues: equi & iumēta repta fuerint nō ligata lōge a dcō dāno dato p mediū miliare. Et illi quoꝝ boues: eqs & iumēta pdicta repta fuerint nō ligata teneant⁹ emēdare dānū datū integre damnu passo. Et nihilominus bānum soluere pdictum.

x

De laboratoribus: putatoribus: factoribus & truncatoribus uinearū uuarū pistatoribus q̄ nō portent extra uineas ligna uites uuas: nec alias res eorū propria uolūate nisi de dñi licentia. Cap. XVIII.

D hoc ut auferat laboratoribus & putatoribus uinearū materia & occasio uineas deuastādi & truncatoribus & aliis uuas diminuēdi: Statuimus & ordinamus q̄ nullus laborator uel putator: uel factor uinearū cōductus ad preciū p̄ dños uel laboratores possessionū accipiat aliquas cānas nec ligna: nec uites nec alias res de uinea illa quā fecerit uel putauerit: uel laborauerit ea die qua cōductus fuerit ad ipsam uineā laborandū: putandū & faciendū nisi petat a dñis uinez aliquid sibi dari de dictis rebus & nisi dñs dare uoluerit accipe nō debeat. Et idē dicim⁹ de uindemiatoribus: quartariis & pistatoribus uiaq̄ ad preciū cōductis ut supra q̄ nō accipiat uuas de uineis cā portandi extra dictas uineas: sed a p̄dictis exp̄sse se abstineāt & caueant: & q̄ uel quā cōtrafecerit soluat cōi p̄ qualibet uice sol. xx. den. Et quilibet possit accusare & denūciare de p̄dictis & quolibet p̄dictorū & sibi credat cū eius sacramēto si fuerit homo fidedignus & habeat medietatē bāni p̄dicti. Et hoc idē intelligat in oībus aliis possessionibus in quibus dicti laboratores & prazaroli conducerentur.

De custodibus ponēdis a cōuicinis ne auferes damnum inferāt in bladis & segetibus seminatis in plano Fani & Marottæ. Cap. XIX.

Tatuim⁹ q̄ officialis dānoꝝ datorū teneat ad requisitionē & instantiā cōuicinorū uel alterius eorū cogere & cogi facere conuictos ad ponendū custodes qui custodiāt & custodire debeant a kalēdis Nouēbris usq̄ ad kalēdas Martii: ne auferes dānū faciāt in bladis seminatis & natis in terris & cāpis sitis ī plano Fani & marottæ: quorū custodū salariū sit & esse debeat medi⁹ topp⁹ grani: rasus p̄ qualibet plouina de cānis sexcētis p̄ plouina dādus & soluēdus a dictis cōuicinis q̄ cōuicini intelligant sint & eē debeāt seminātes & habētes bladū & segetes in dictis terris per mediū miliare distātes a seminatis & terris sui cōuicini seu cōuicinorū. Et si quatuor ex cōuicinis habētibus granum uel aliā segetē seminatā cōuenerint cū dictis custodib⁹ sufficiat ac si oēs cōuenissent: & tātū soluere teneant ipsi cōuicini infra dictū spaciū existentes q̄tū ipsi quatuor uel plures p̄ salario custodū pmisissent. Qui conuicini p̄sonaliter cōstringant p̄soluere quod eis cōtigerit pro rata. Qui custodes teneant notificare dñis messiuū qualiter ipsi custodes in custodia superint & ipsam custodiā receperint. Et si dicti custodes fuerint negligētes & dānū dabit ipsi absentib⁹: teneant emendare dānū arbitrio unius boni uiri ad hoc de mandato dicti officialis per partes eligendi.

Et si dictus officialis fuerit negligēs in p̄dictis pdat de suo salario decē libras den. tpe sui syndicatus retinēdas & cōi applicādas. Et si dñi custodes essent inhabiles & ipotētes ad dictū dānū emēdandū dānū passis iuētores ipsorū custodū ad dictā dāni emēdationē integraliter teneant.

De igne in stipulis siue faudis non mittendo sine licētia officialis dānoꝝ dat. p̄terq̄ in goluppatis. nec mittat ignis in mōdezariis. Cap. XX.

Tatuimus q̄ ignis in stipulis siue faudis & in aliis locis sine licētia officialis dānoꝝ datorū i scriptis dāda de dāno emēdando idonea cautioe p̄stāda penes ipsius officiū scribēda p̄ ullos alios qualiter nō mittat & in deā licentia scribat locus in quo ignis mitti postulat. Qui aut cōtrafecerit soluat cōi p̄ bāno cētū soli. den. & dānū iusta emēdationē emēdet. Et liceat cuilibet malefactorē cū sacramēto accusare & habeat quartā ptē poenæ & nomen ei⁹ secretū teneat si uoluerit. Et q̄ ignē mittētē uiderit denūciare dco officiali penitus teneat. Et officialis p̄dictus q̄ p̄ tpe fuerit quolibet mēse teneatur facere bāniri p̄ ciuitatē & comitatū Fani & publice notificare q̄ unus q̄q̄ caueat ne faciat cōtra p̄dcā sub dco bāno. & habeat dictus officialis i p̄missis libere arbitriū iquirēdi. Hoc tñ excepto ac liberaliter obseruato q̄ liceat oīb⁹ q̄ cōburerent goluppatis & rōcaturis quā laborāt i possionib⁹ suis uel alienis & nō dāt aliquod dānū i dictis goluppatis & rōcaturis ignem ponere & accendere absq̄ licētia supra dicta. Et si dānū dederint ad poenā p̄dictā & ad dāni emēdationē teneant. Et si q̄s in cāpo uel silua uel possessione sua uel alteri⁹ fuerit uisus cū igne & ea die uel nocte q̄ cū dicto igne accēdere uisus fuerit in possessione p̄dcā uel alic⁹ eorū collateralium ipse ignis euagaret & trāfferet p̄ alias cūstātes possessiones cōbutēdo & dānū faciēdo ipse talis uisus cū igne accēdere: p̄sumat accēdisse & misisse ignē illum & in cētū solid. den. bāni noīe puniat. Et dānū quod ipse ignis dedit emēdet et dānū passio. & si imponens uel accēdens ignem minime reperiatur: intelligatur imponens & accēdens dñs possessionis in q̄ ignis incaperit si non habuerit laborem. Si uero laborem habuerit ipse laborator p̄sumat ignem imposuisse: nisi dñs uel laborator ignem imponentes nominauerit & probauerit aut uerisimiliter & p̄sumptiue de innocentia sua docuerit. & nullus insuper cum licētia uel sine mittat ignem in mōdezariis ad bānum centum solid. dena. De quo bāno quartam partem habeat accusator. & si culpa mittentis ignem in dictis mōdezariis damnum aliquod alicui inferretur uel daretur teneat dictus talis ignem mittens dānū emendare dānū passio.

De nō mittēdo linū nec ullā aliā putredinē nec pisciū tossicationem in arzilla aliquo tpe nec in aliis locis phibitis. Cap. XXI.

Tatuimus q nulli liceat aliquo tēpore mittere linū ad macerā dū nec ullā aliā putredinē nec tossicationē pisciū in flumine arzilla in aliqua parte siue loco ipsius arzilla nec i aliquo ualla-
tis seu aqua ductis pcedētibz ab aqua ipsius arzilla. nec in circa cōis a scō Paterniano usq ad mare nec i aliquibus aliis fossatis puteis laghis & a quis distātibz a ciuitate Fani p unū miliare pēna cētū solid. p quolibet cōtrafaciēte & qlibet uice cōi applicāda & pditionis lini. Cui qdē pēna tertiā partē habeat accusator. Et teneat officialis dānoꝝ datorū a calēdis Iunii usq ad calend. octob. oī tertiā die psonaliter accedere & ingreſ cōtra delinquētes & inqri facere diligenter p gualdarios pēna officiali pdcō si fuerit negligēs in pdcis. xxv. lib. den. de suo salario retinēdag. & liceat cuilibet repienti linū missum ad macerandū in dcis locis d die uel de nocte palam uel occulte ipsum linū accipere & in suū usum & utilitatē cōuētere sua pppria auctoritate sine aliquo bāno uel p iudicio: & dicto officiali referre & denūciare illū q miserit dictū linū ad macerādum sub pēna cētū soli. & pditionis dicti lini si nō denūciauerit & retulerit ifra se cūdā diē. Et liceat cuilibet ipsum talē nō referentē denūciare & accusare dcō officiali & hēat tertiā partē pēna & totū dictū linū. Et q p hoies uil lage sancti Andreæ Cargnani & beltrani ciuitatis Fani singulo āno d mē se Maii eligant duo boni uiri de qualibet dictagz uillagz q custodiāt & p uideant inquirendo solite q linū nō mittat in arzilla pdcā in aliqua pte & loco dicta arzilla qū durat territoriū & districtus dictagz uillarū sub dcā pēna & bāno. Et liceat dictis custodibz & uiris electis linū reptum accipe palā uel occulte & in eoz utilitatē conuerter & dcō officiali referre: ut supra dictū est sub dcā pēna. Et si dicta uilla & ipsagz hoies fuerint negligētes circa electionē pdictā & pdcā oīa nō obseruauerint incidāt in pēnā cētū soli. p qualibet uilla & qlibet uice qua per eas fuerit cōtrafactū. & officialis dānoꝝ datorū teneat tpi b debitis dcās uillas solitare ad dcām electionē faciēdā ad exequendū & executioni mandādū dictā custodiā & oīa supradcā sub dcā pēna. xxv. li. den. ut supra de suo salario retinēdarū si cōtrafecerit & in pmissis negligēs fuerit & remisus. Et caueat ipse officialis ne licētiā cōcedat alicui quoquo mō mittendi linum ad macerādū in dcis locis sub pēna cētū lib. den. si cōtrafecerit retinendarū ut supra. Qui qdem officialis dānoꝝ datorū custodiri faciat dcā loca hoc mō uidelicet q gualdarii p ciuitate Fani custodiant a mari usq ad molendinum montis armignoli. Et a dicto molendino

officialis

hoies. s. And. Cargnani
beltrani

usq ad montē surianū custodiant illi de uilla sancti Andreæ: Et abinde supra quantū durat territoriū & districtus Fani custodiāt illi de uilla carginani & beltrani. Et qlibet officialis dānoꝝ datorū q pro tempore erit teneat uinculo iuramenti de mense maii & iunii mittere bānimenta p loca cōsuetā & ordinare cum dictis uillicis q pdictū statutum in totum obseruetur sub dicta pēna.

Quod liceat aialibz pascuare in stipulis & in saudis & i aliis locis nō danolis ut in statuto ifra scripto cōtinet. Cap. XXII.

Tatuimus q aialia hoīnū habitantiū ciuitatis comitat⁹ & districtus Fani possint absq pēna pascuare in stipulis & saudis oī tēpore & in pratis fenatis a tempore quo fenata sunt usq ad kal. martii. Et nulli liceat ipsa animalia sic pascuantia expellere nec cacciar d dictis stipulis & saudis & pratis fenatis ullo modo: nec aliqua inde accusatio & denunciatio fieri possit nec debeat. Et si per aliquem fieret nulloatenus audiat. A kalēdis uero martii usq & per totum mēsem augusti non possint dicta aialia in pratis nō fenatis pascuare & si fuerit cōtrafactum soluat pēnā in statutis cōtentā. Hoc excepto & reseruato q tūbariis & aliis casantibus liceat reseruare pro aialibus suis terras suas saudas & stipulatas & pratiuas per duas plouinas iuxta dictas tumbas & domos in quibus aliis extraneis non liceat pascuare sine licētiā dnoꝝ dictarum tumbarū & possessionū sub pēna cōtentā in pratis guardatis. Quā quidē plouina debeant in scriptis dari p tūbarios officiali dānoꝝ datorū & in illis apponi cruces: alias si non fuerit in scriptis data & as signata pasculātes in illis a pēna sint imunes.

Quod uia nō portent ad ciuitatē ante tēpus uindemiagz & de pēna portantium. Cap. XXIII.

Tatuimus & ordinam⁹ q nemo audeat uel presumat ante tēpus uindemiarum: quō cōiter p hoies ciuitatis Fani comitatus atq districtus uindemiatur nec in ipsis uindemiis portare p se uel per aliū ad ciuitatem Fani: nec per ipsius comitatū uel districtum de uineis alicui⁹ uuas aliquas quocūq nec ēt agrestas de dictis uineis & fractalibz alienarū possessionū. Et q cōtrafecerit uice qualibet puniat i qn q soli. pro quolibet capite. Et a pdictis excipim⁹ dnos uineagz qbus licitū sit p se & eorū famulos & famulas de eorū uineis & fractalibz uuas & agrestā usq i tria capita. & i maiori qritate nō possit sine licētiā offālis dānoꝝ dat: uel ei⁹ notari: quā dat nō possint alicui nō hnti uineas & fractalia i qb sint uites i comitatu uel districtu Fani ppprias uel cōductas: & data nō teneat: nec ualeat ipo iur. Quā qdē licētiā d pluribz tribz capitibz dari nō possit dñis earū possessionū q ipsas possessiones alteri ad la

borādū dederint nisi arbitrio officialis aliud uisum fuerit hoc tm̄ casu:
 ipsis aut laboratorib⁹ dare possint dictā licētiā solū de trib⁹ capitibus &
 nō ultra nisi de cōsensu dñi. Et an p̄dicti licētiā petētes habeāt uineas &
 fractalia p̄dca i dco comitatu uel districtu stē p̄bationi duoz testiu uel
 istrumēti absq; aliqua mercede officialis & notarii. Et an portātes uuas
 & agrestā eas portet de ipsoz uineis & fractalib⁹ ppriis uel cōductis ste
 tur eorū sacramēto i quo si deierasse repti fuerint cōdēnētur in. xx. soli
 dis p quolibet capite. Addimus ēt put supra i alio statuto & statuimus
 ut fraudib⁹ uuas exportātiū occurrat q; nulli uindemiatori tpe uinde
 miage licitū sit portare seu deferre ad ciuitatē Fani: nec ēt alibi p eius co
 mitatū uel districtū de uineis hoīnū dictā ciuitatis comitatus uel distri
 ctus uuas aliquas in racemis cōchis seu aliis uasis ēt si de uoluntate eorū
 quoz uinez forent pcederet: & his sponte darent: null⁹ ēt audeat uel p
 sumat dare uindemiatorib⁹ tempore uindemiage uuas aliquas nec illas
 eos pati de ipoz uineis auferre pter q̄ tria capita uuaz. Vt in alio statuto
 continet p̄na cuiuslibet contrafacienti in p̄dcis qnq; solid. pro quolibet
 grappo. Et q; custodes portaz ciuitatis Fani nō permittant aliquē por
 tantē uuas nec agrestam contra formā p̄ntis statuti in ciuitatē fani ītrare
 Sed illos teneant & debeāt cū dictis uuis & agresta arestare & detinere:
 & ipsos corā officiale dānorum datoz p̄sentare cū dictis uuis & agre
 stis sub p̄na. xx. soli. p qualibet uice qua cōtrafactū fuerit p dcos custo
 des. licitū etiā sit cuiuslibet de p̄dictis denūciare & accusare & credat denū
 ciatori & accusatori cū uno teste bonæ opinionis & famæ. et hēat q̄libet
 ex p̄dictis q accusauerit uel denūciauerit seu p̄dcos portātes uuas coram
 officiale p̄dco p̄ntauerit medietatē p̄næ p̄dictæ. & ut p̄dca melius ob
 seruent: & de p̄dictis nemo ualeat ignoratiā p̄tendere officialis dānorū
 datorū teneat & debeat p̄dca p̄conizari facere p ciuitatē Fani de mense
 Iunii Iulii augusti & septembris bis ad minus in quolibet p̄dictorum
 mēsiū sub p̄na centū soli. eidem officiali uice qualibet qua cōtrafecerit
 in p̄dictis iminente: Qui uuas & agrestā p̄dictas exportantes si p̄
 dictas p̄nas infra triduum non soluerint cathena cōis Fani per diem i
 uinculent: liceat tñ patronis & dñis colligere agrestā sine aliqua licētiā
 de eoz fracta lib⁹ & buschis.

De non faciendo fenū herbā & ligna icidēdo in terra aliena fraudu
 lēter sub spe acq̄rēdi ius & tenutā eius quod suū nō ē. Cap. XXIII.

E q; p̄ indirectū & fraudulēter ius aliquod de alteri⁹ possēsiōe
 acq̄ri ualeat uel tenutā: Statuim⁹ & ordinam⁹ q; nulli liceat fe
 nū & herbam facere in aliena terra sine expressa licētiā & uolū

tate dñi possēsiōis uel q̄si dñi dictā possēsiōis. Nec dcūm fenū uel her
 bā facere circa dictā terrā nec in ipsa terra ligna & buscas icidere uel arbo
 res ut tenutā exinde acquirere cogitet uel quauis alia cā. Et q; cōtra fecerit
 soluat cōi p̄ p̄na & bāno cētū sol. deñ. & fenū & herbā & ligna & ar
 bores i duplo restituat & emendet dño dictā terrā & ad domū dicti dñi
 portet & cōsignet. Et tenura exinde uel ius eidem malefactori nullate
 nus acq̄rat nec p̄iudiciū aliqd fiat dño uel q̄si dño possōri dictā terrā.
 De dānis dānis in uineis p̄sonaliter & cū aialib⁹ & de aialib⁹ tenēdis
 ligatis p laboratores. Capi. XXV.

Tatuimus & ordinamus q; si qs dānū p̄sonaliter dederit i ui
 neis alienis portādo uuas cōdēnet i qnq; solidis p quolibet ca
 pite maturo siue imaturo & emēdatiōe dñi in duplū. Si uero
 qs dānū dederit in dictis uineis accipiēdo cānas liccas siue uirides: uites
 uel alia ligna sicca uel uiridia uel herbā: cōdēnet in. xl. soli. deñ. si fuerit
 de die. Si uero de nocte i duplū & i emēdatiōe dñi ut dcūm ē. Si uero
 solūmō intrauerit dictā uineā tēpore fructuū & nihil exportauerit sol
 uat p qualibet uice noie bāni sol. xxx. Si uero extraxerit cānas uel palos
 de uinea aleuata seu pastinata soluat p bāno. x. lib. & dānū emendet ut
 supra. Si uero collegerit alios fruct⁹ uel poma existentia in dictis uineis
 is soluat p bāno. xl. solid. & dānū emendet ut dictum est. & si seruiens
 alicui⁹ dānū dederit in dictis rebus alienis de licētiā & cōmissiōe sui
 dñi dñs teneatur pro eo dūmodo de dictā licētiā p̄bet & fidē faciat p
 unum testē fidedignū. uel nisi dñs fuerit d dicto dāno locupletat⁹ quo
 casu teneat quatenus fuerit locupletatus put alio statuto cautum ē: &
 nulli laboratori q cōduxerit uineas alienas ad laborādū: liceat exportā
 de dictis uineis aliquos fructus p̄cipiendos de dictis uineis sine licētiā
 dñi uinez sub p̄na. xx. soldoz. de qua licētiā fides fiat p sacramētū dñi
 dñi. Siquis uero sp̄lerit seu corrupit uinū in canalib⁹ & tinacis uel i
 aliis uasis existentib⁹ in dictis uineis incidat in p̄nā. xl. lib. deñ. & emē
 datiōis damni in duplum dānū passio. & si quis dānū dederit dolose i
 cidendo & rumpendo uites uineaz uel i siccando extirpādo uel torquē
 do ipsas uites usq; in. x. uites incidat in p̄nam quinquaginta lib. deñ.
 & abinde supra amputetur sibi manus dextra: & dānū emendetur
 in duplum. De cuius membri abscissione fiat cōdemnatio & executio
 per potestatem Fani & eius curiam ad cuius officium hoc magis spectat
 & pertinet. Si autem dānū datum fuerit de die in uineis antedir
 ctis cum bestiis seu animalibus quadrupedibus & uolatilibus soluator
 pro p̄na & banno ut infra continetur. Videlicet pro equo siue equa

uindemiator uuas nō pot
 sume
 de 5. cap. 18.

los portātes nō p̄mittant in
 ne portāte uua & agrestam

officialis

ip̄sa licet dñs p̄nt
 tñ de p̄ntatib⁹
 sine licētiā

dnus pro famulo

Laborator nō pot
 fructus de uineis s
 licētiā dñi

de uino (cōsignat)
 amhly & hnat

E quus
 Equa

Asinus
Asina
Porcus
Hircus
Gallus
Capone
Ligatus uncino

Laborator

Lactantes

mulo seu mula sol. xl. p quolibet boue: uaccha & iumento soli. xvi. pro quolibet asino siue asina sol. octo. pro porcis masculis seu foeminis non lactantibus sol. octo pro quolibet. pro lactantibus uero sol. quatuor pro quolibet. pro qualibet capra & hirco sol. x. pro qualibet pecude montone uel castrato sol. duos: p quolibet pullo. uidelicet gallo: gallina & capone: anser & anatra sol. duos. & in quolibet casuū prädicatorum si dicta animalia dampnū dederint in dictis uineis a kalendis mēsis Augusti usq̃ quo uinea fuerint uindemiata pœnæ prädictæ duplicent̃. pro quolibet uero cane a Kalendis mēsis Augusti usq̃ quo uix non erūt uindemiata sol. xx. & simili pœna puniat̃ quicunq̃ dictis tēporibus dimiserit suos canes ire dissolutos sine uncino ad collū ligato. Si uero in aliis tēporibus nihil soluant. Et si dicta damna per dicta animalia darent̃ præsente custode ipsorum animalium: Custos prädictus ultra dictas pœnas animalium soluat pro bāno sol. quadraginta. Si autem de nocte dicta dāna darentur pœnæ prädictæ duplicent̃ in quolibet casuū prädicatorum & damna semper emendent̃ dampnū passo. Et nō liceat laboratorib⁹ & cōductoribus possessionū in quib⁹ sint uinea: oliuæ & aliæ arbores fructiferae canneti & uincareti ducere nec retinere in dictis possessionibus aliquas capras uel hircos: nec alias bestias damnosas nisi ligatas & sine licentia domini modo & forma q̃ dampnū inferre non possint. & si cōtrafecerint incidant in dictas pœnas.

De damnis datis in ortis personaliter & cū aialibus. Cap. XXVI.

Tatuimus & ordinamus q̃ si quis dampnū dederit personaliter in ortis accipiendo & colligēdo caules uel alia olera: radices: rapas: carotas: milones: zuchas: citrullus: uel alias res quascunq̃ quæ in ortis plantant̃ & seminantur uel poma & fructus arborū plantatarum in dictis ortis incidat in pœnā. xl. sol. deñ: si fuerit de die. Si uero fuerit de nocte pœna prädicta duplicetur & dampnū in duplo emendetur dānum passo. Si autem dampnū datum fuerit de die in ortis prädictis cum bestiis infrascriptis soluatur pro bāno ut infra cōtinetur uidelicet pro quolibet equo: equa: mulo seu mula sol. xl. p boue uaccha & iumento sol. xvi. pro quolibet asino siue asina sol. octo. pro quolibet porco masculino seu foemina non lactante soli. octo. pro lactantibus uero quatuor soli. Et intelligantur porci lactantes trium mensium. pro quolibet capra & hirco solidos quatuor. pro qualibet pecude: montone uel castrato sol. duos. p quolibet pullo. uidelicet gallo: gallina: capone: anser: & anatra solidos duos. Et si dicta damna per dicta animalia darent̃ pñte custode ipsorū aialium custos prädictus ultra dictas pœnas aialium soluat pro bāno sol. xl. Si autem de nocte dāna darent̃ pœnæ prädictæ duplicent̃ in quolibet casuū prädicatorum & dāna semper emendent̃ dampnū passo tantū q̃tum dampnū fuerit estimatū.

uat pro bāno sol. xl. Si autem de nocte dicta animalia dāna darent pœnæ prädictæ duplicent̃ in quolibet casuū prädicatorum & damna semper emendent̃ dampnū passo tantū q̃tum dampnū fuerit estimatū.

De dānis datis psonaliter & cū animalibus in siluis: fractalibus: paleariis: oliuetis: cannetis: & uincaretis. Cap. XXVII.

Tatuimus & ordinamus q̃ si quis dampnū dederit personaliter de die uel de nocte in siluis: paleariis: palea & feni: oliuetis: cannetis: & uincaretis: & in fractalibus possessionū quacūq̃ uidelicet incidēdo ligna: uincos: cannas: & aliud portādo & incidendo siluestria seu fructus oliuæ accipiendo & portando uel accipiendo de lignis & ramis icis ex dictis oliuis: siluis: & fractalibus catastatis uel non & de uincis: cannis: incisis per dños uel eorū familiā possessionū aut per laboratores possessionū prädictarū & eorū familiā. Vel incidendo fractales uel paleas & fenum exportādo uel destruendo dicta palearia incidat in pœnam quatuor lib. deñ pro quolibet cōtrafaciēte & qualibet uice & damna emendent̃ dānū passis: & de lignis acatastatis uel amontatis emendent̃ dampnū in duplum. Et si quis fecerit uel exportauerit canasoliam de cannetis incidat in pœnam xx. sol. & dānum emendet. Si autem dampnū datum fuerit de die in dictis locis & in siluis incisis remissis & gettatis intelligendo siluas remissas & gettatas a die quo fuerint incisas per tres annos: cū bestiis infrascriptis soluatur pro bāno ut infra cōtinetur uidelicet p quolibet equo: equa: mulo & mula sol. xx. pro quolibet boue uaccha & iumento sol. octo. pro quolibet asino & asina soli. quatuor. pro quolibet porco masculino seu foemina non lactante soli. quatuor. pro lactante uero sol. duos. pro qualibet capra & hirco sol. decem. pro qualibet pecude: montone uel castrato soli. unum. In cannetis uero & uincaretis pœnæ prädictæ duplicent̃. Et si dicta damna per dicta animalia darent̃ pñte custode ipsorū aialium custos prädictus ultra dēas pœnas aialium soluat p bāno sol. xl. Si autem de nocte dāna darent̃ pœnæ prädictæ duplicent̃ in quolibet casuū prädicatorum & dāna semper emendent̃ dampnū passo tantū q̃tum dampnū fuerit estimatū.

De dānis datis psonaliter & cū aialibus in cāpis: pratis & in seminatis & de spigatoribus & de metētibus granū & bladū. Cap. XXVIII.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̃ si q̃s psonaliter dānū dederit in cāpis: pratis & seminatis uidelicet faciēdo & accipiēdo herbā de dictis pratis uel fodiēdo stipulā de dictis cāpis & accipiēdo & exportādo de fructib⁹ exñtib⁹ in dictis locis incidat in pœnā. xx. sol. p quolibet & quolibet uice & dānū emendet in duplū. & si q̃s dānū dederit psonaliter in possessionibus

Silua remissa & gettata
qñ intelligatur

officialis
 seminat in trando & suppeditando dicta semina incidat in poenam. xx. sol. pro quolibet & qualibet uice. Et hoc non intelligatur de uenatoribus usque ad kalendas mensis Maii. & a Kalendis mensis Maii usque quo blada non erunt messia non liceat dictis uenatoribus ire per campos seminatos ullo modo. Et si contrafecerint incidat in poenam. xl. sol. pro quolibet & qualibet uice. Et teneat officialis mittere banimenta in locis consuetis die penultima & ultima mensis Aprilis quod uenatores precauere ne uadant per dictos campos seminatos uenando contra formam presentis statuti. Et si officialis fuerit negligens in non mittendo dicta banimenta incidat in poenam. xx. sol. Et si quis dampnum dederit personaliter & dolose incidendo & metendo granum: ordeum & aliud bladum incidat in poenam quinquaginta lib. Si autem dampnum datum fuerit de die in dictis locis cum bestiis infra scriptis soluat pro bano ut infra continetur. uidelicet pro quolibet boue: uacca & iumento sol. octo. pro quolibet equo: equa: mulo: mula. soli. xx. pro quolibet asino & asina sol. quatuor. pro quolibet porco masculino seu femina non lactante sol. x. pro lactantibus uero sol. quinque. pro qualibet capra & hirco sol. duos. pro qualibet pecude montone uel castrato sol. unum. Si autem de nocte dicta dampna darentur poenae praedictae duplicentur. Et hoc non intelligatur de animalibus pascuatis in stipulis & laudis & in aliis locis non danosis de quibus supra in alio statuto facta est mentio: quod statutum prout iacet obseruet. Et si dicta dampna per dicta animalia darentur presente custode ipsorum animalium custos praedictus ultra dictas poenas animalium soluat pro bano soli. quadraginta si fuerit de die. Si autem de nocte poena praedicta duplicetur. & nulli liceat absque domini licentia intrare in campum & possessionem alterius ad colligendum spicas messium: donec granum & bladum messium fuerit in totum eleuatum & in metis coadunatum iuxta aras poena. xx. soli. pro quolibet contrafaciente & emendationis dampni: Et de licentia data per dominum stetur sacramento dicti domini.

De porcis non pascuandis in pratis ullo tempore. Cap. XXIX.

spuatoz
 Tatuimus & ordinamus quod nullo tempore liceat porcis pascere in pratis fenatis uel non fenatis sub poena. x. sol. pro quolibet porco & quolibet uice. Et si dicti porci foderent uel foueas facerent in decem pratis incidat in poenam. x. sol. pro quolibet fouea & qualibet uice. Et si fuerit custos praesens dictus custos incidat in poenam. xl. sol. ultra poenas praedictas & dana emendentur dampnum passis. Et si dicta dana darentur de nocte poenae praedictae duplicentur non obstante alio statuto si foret in contrarium.

De damnis datis personaliter in genestretis: buschis: sterpetis: & uitis. Cap. XXX.

Tatuimus & ordinamus quod nulli liceat personaliter dampnum dare in genestretis & buschis existentibus in aliis locis quam in fractalibus sterpetis & uittetis uidelicet incidendo & exportando sub poena. xl. sol. pro quolibet & qualibet uice & in emendatione damni in duplum. Et si fuerit de nocte poena duplicetur.

De incisione arborum domesticarum fructiferarum & non fructiferarum & ab edificio uel non. Et de ramis pendebus super possessione conuicini. Cap. xxxi.

Tatuimus & ordinamus quod si quis dolose inciserit a pedibus seu radicibus extirpauerit arbores oliuae & alias arbores fructiferas & domesticas & quercum fructiferas in locis domesticis & non exantibus in siluis & nemoribus seu fractalibus saluaticis incidat in poenam. l. lib. pro quolibet arbore sic incisa & extirpata. Si uero ramos grossos ipsarum arborum inciserit incidat in poenam. xx. lib. Si uero frachas in lib. x. denarii: & dampnum emendet. Et si dictus dolose incidens decem arbores a quocumque arboribus supra incidere & poenam soluere non posset amputetur sibi manus dextra: Et fiat condonatio & executio de membri abscissione pro parte & eius curia. Et si quis inciserit arbores non fructiferas in decem locis domesticis & non exantibus in siluis & nemoribus seu fractalibus saluaticis aptas ab edificio uel non incidat in poenam quatuor lib. pro quolibet & in emendatione damni. Item statuimus quod quotiescumque quis habuerit arbores fructiferas & infructiferas seu uites & alias plantas iuxta possessiones & domos uicini sui uel contiguas possessioni & domui dicti uicini quod pederet in aere supra possessionem uel domum dicti conuicini & impediret possessionem & domum uicini praedicti: liceat deo conuicino statim in sua propria possessione & domo incidere ramos decem arborum & uitiu uel ipsarum fructus colligere tantum quantum superstat & pederet supra possessionem & domum dicti conuicini absque poena & bano. Et nullus de hoc possit accusari nec denunciari. & si accaret: uel denunciaret decem accusatio uel denunciatio non ualeat.

De transuentibus per possessiones personaliter & cum bestiis & suarcanibus sapes & replentibus fossatos. Cap. XXXII.

Tatuimus & ordinamus quod nulli liceat intrare & transire per possessionem non seminatam alterius cum bestiis a salma: nec cum currubus & birociis uel aliis similibus instrumentis sine licentia domini possessionis poena & bano. xx. sol. pro quolibet & quolibet uice & dampnum si quid fecerit emendet: & credatur de licentia tantum sacro domino illam concederetur. Si uero per seminatam seu pratuam poenam incurrat in statutis contenta. Et si quis fregerit inciserit uel deuastauerit personaliter uel cum bestiis sapes & seramina dictarum possessionum seu

alamauerit uel repleuerit fossatos ipsarū possessionū in totū uel in partem puniatur in sol. xl. pro qualibet uice & in emendatione damni.

De dānis datis tēpore guerræ. Cap. XXXIII.

Tatuimus & ordinamus q̄ si tēpore guerræ existentis inter cōe Fani & alias personas & uniuerſitates damnum aliquod dari cōtigerit cū animalib⁹ in possessionibus alienis: dānificantes teneantur solummodo ad emendationē damnorū & medietatē pœnæ eius ad quā tenerent de dānis alio tēpore datis & nō ad aliā pœnā q̄ dāni emendationē teneant facere infra octo dies. Alias elapsis dictis octo diebus si damnum prædictū non emedauerint infra dictos octo dies teneant damnum prædictū in duplū emedare damnum passis. Et officialis prædictus damnorū datorū qui fuerit negligens in nō faciendo emedare dicta dāna in dicto termino cadat in pœnā cētū sol. pro qualibet uice. Et si post missa bānimenta per rectores & officiales ciuitatis Fani & eius comitatus q̄ homines se reducāt cū ære & persona ad ciuitatē & ad loca alia secura comitatus: aliqui homines in uillis & tumbis & aliis possessionib⁹ existētes se nō reducerint & inobediētes fuerint ad se reducendū: & dāna aliqua darent in possessionib⁹ & cōtratis atq; uillis in qbus dicti homines remansissent uel in locis p̄p̄inquis & distantibus per unū miliarē ab illis cōtratis uillis atq; locis in qbus dicti homines remanserint & dictorum damnorū malefactores nō reperirent: tunc & eo casu homines prædicti remanētes teneant ad pœnā dictorū damnorū & ad emendationem ipsorū ac si guerra non esset.

Quod omnes ciues & districtuales Fani possint accusare damna dantes in possessionibus sitis extra territorium Fani in quibuscunq; territoriis & iurisdictionibus essent. Cap. XXXIII.

Tatuimus & ordinamus q̄ omnes & singulæ personæ de ciuitate uel districtu Fani habētes possessiones aliquas extra districtum Fani in quibuscunq; territoriis & iurisdictionib⁹ essent posite uel situate possint & eis liceat omnes & singulas psonas undecunq; dāna in ipsis possessionib⁹ inferētes uel dantes cū personis uel animalibus denūciare & accusare corā officiale damnorū datorū cōis Fani. Et in omnibus procedat & fiat in prædictis ac si tales possessiones sitæ forent in territorio Fani auctoritate præsentis statuti. Et q̄ pro dānis prædictis possit executio fieri contra dāna dantes etiā si fuerint forenses & alteri⁹ territorii & districtuales tam in psona si in ciuitate uel districtu Fani reperi fuerint q̄ etiam in rebus eorum quæ forent in territorio communis Fani.

De pœna gualdarioꝝ & custodū dāna dantiū. Cap. XXXV.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ si quis gualdarius seu custos deputatus custodiæ damnorū datorū dānum dederit in aliqua possessione ciuitatis uel comitatus Fani puniat ac etiā ad emendationem damni condemnet in duplū eius quod & in quo quiuis ali⁹ damnum dans secundū formā statutorū puniret & damnum passio emendare cōpelleretur. Et de prædictis quilibet possit accusare & denunciare & creditur denunciāti & accusanti cū uno teste bonæ opinionis & famæ qui ab uno anno citra per dictum gualdariū seu custodē de damno dato accusatus non fuerit.

De animalib⁹ laboratorū possessionū & dñorū ipsarū possessionū nō denunciandis accusandis nec per inuentiones scribēdis. Cap. xxxvi.

Tatuimus & ordinamus q̄ quilibet laborator alterius possit tenere animalia sua in possessione quā colit ipsa tenēdo ligata & nō aliter ut in alio statuto facta ē mētio: nec possit accusari uel contra eū procedi quoquo modo sic tenēdo ligata. Et similiter nō possit officialis pcedere cōtra dñum possessionis quoquomodo p̄ aialibus p̄p̄iis ipsius dñi inuētis in p̄pria possessione & dānibus uel nō dantib⁹ damnum. Nec pro cancellatiōe officialis damnorū datorū uel eius notari⁹ aliquid recipe possit pro suo labore uel officii causa.

De modo pcedendi in casib⁹ nō determinatis. Cap. xxxvii.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ officialis dānorū datorū in casibus nō determinatis p̄ p̄ntia statuta pcedat de similib⁹ ad similia adaptādo casus occurrentes indeterminatos casibus determinatis prout melius adaptari poterūt.

De pignoribus accipiendis pro damnis datis. Cap. xxxviii.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ oīa & singula pignora quæ pro dānis datis accipi cōtigerit de mādato officialis dānorū datorū deponant penes massarolū pignorū p̄ cōe deputatū & referri debeant p̄ plazariū q̄ pignora uerit officiali seu notario dānorū datorū: q̄ quidē officialis seu notari⁹ scribere teneat apud acta sua relationē dñi nunciū pignoratī scribēdo cui pign⁹ acceptū fuerit & ad cuius petitionē: q̄ de causa seu occasione & p̄ quāta quātitate pign⁹ acceptū fuerit & quō illud apud dictū massarolū deposuit & sibi cōsignauit. Quā quidē relationē plazarius ipso die pignoratīōis factæ uel sequēti facere teneatur sub pœna. x. soli. uice q̄libet qua contrāfactū fuerit. Et oīa & singula pignora p̄ pœnis dānorū datorū & p̄ emendatiōe dñorū dānorū accepta scā estimationē dāni p̄ gualdarios uel estimatores deputatos secundū formā

statutorum Fani subpignorent seu uendant pro pœna & p emendatione dicti dñi & expensis: & de eorū pœcio det̃ damnū passo p emendatiōe integra sui dñi absq; alia requisitione faciēda de dño dante. Quæ quidē uēditio seu subpignoratio quæ fieri cōtigerit de dictis pignorib⁹ scribatur in actis per ipsum officialē seu ei⁹ notariū scribēdo diē uenditionis seu subpignoratiōis factæ: quātitatē p qua & nomē eius cui uēdita uel pignorata fuerit. Et nomē eius ad cui⁹ petitionē & p quo uendita seu pignorata fuerint. Et si pignora ipsa pluri precio uēdita fuerint q̃ fuerit pœna & æstimatio dñi: residuū deponi debeat penes massarolum prædictū & restitui ei a quo pignora fuerint accepta: & de quātitate uēditionis seu subpignoratiōis dictorū pignorū stari debeat p scripturā dicti officialis uel eius notarii: & similiter de restitutiōe dicti residui ualoris pignorū & prædictorū pignorū uenditorū. Si autē pignora accepta sufficiētia non forēt pro dñi emendatione & expēsis iterū damnū dñs pignoretur & pignorari possit ac etiā detineri & detineat̃ donec damnū fuerit emendatū & de dño & expēsis damnū passo fuerit satisfactū. Et dictus officialis pignorās & plazarius pro eorū mercede habeat de pignorationibus id quod infra taxatum est uidelicet officialis a quinq; libris infra bononinū unū: & plazarius bononinū mediū: a quinq; libris supra quātacūq; fuerit quātitas officialis habeat bonon. duos & plazarius medium bonon. tantū ubicūq; pignora fieri cōtigerit siue in ciuitate siue in comitatu: & si ultra quid receperint etiā a spōte dātib⁹ incidāt in pœnam quinq; lib. pro qualibet uice.

De tempore expeditionis quæstionū damnorū datorū Cap. xxxix.

Tatuimus & ordinamus q̃ teneatur & debeat officialis damnorum datorū omnes accusas & denuncias & inuētiōes damnorum datorū expēdiuisse infra .xv. dies numerandos a die accusationis uel denuncie & inuentionis factæ die ipsa minime computata: si accusatus uel denunciatus ad se excusandū non cōparuerit. Si uero ad defensam cōparuerit teneatur expēdiuisse infra mensem in absolueundo uel condēnando sub pœna dicto officiali decē lib. den. uice quolibet. Processus autem incohatos per præcessorem officialis successor expēdire teneatur infra decem dies ubi nulla sit defensio: ubi uero accusatus: denunciatus uel inuentus ad se defendendum comparuerit infra uiginti dies incohandos post introitum successoris nisi de tempore instantiæ magis esset. Quo casu infra tempus prædictum instantiæ expēdire teneatur.

De iniuste inuētis accusatis uel denūciatis q̃ cancellent libere eorū pœssus. Cap. XL.

Tatuim⁹ & ordiam⁹ q̃ quotiēscūq; q̃ fuerit denūciat⁹ p offālē uel iqsit⁹ p offm̃ uel iuēt⁹ p offālē & apparuerit ipsū nō fuisse culpabilē & ipm̃ nō iuste denūciatū uel iqsitū: nec de iuētiōe iuste pcessum cācellet pcessus & iqsitio denūciatio & iuētiō: p qua cācellatiōe nil accipiat officialis uel ei⁹ notari⁹ dānoꝝ da. Sed si fuerit accusat⁹ & apparuerit iniuste accusatū tūc soluat accusans oē id quod accusat⁹ p cancellatione soluere debuisset si accusatio iusta fuisset.

De prohibita accusatiōis denūciatiōis seu inuētiōis cancellatiōe priusq; dñū illud passo fuerit emendatū. Cap. XLI.

Tatuim⁹ & ordiam⁹ q̃ nulla denūcia uel accusa seu iuētiō cancellat⁹ p offālē dānoꝝ datorū uel ei⁹ notariū: nisi dño dñū passo p dictū accusatū iuētū seu denūciatū itēgre satisfactum fuerit sub pœna .x. lib. p qualibet uice & emendatiōis dñi.

Quo cācellari debeāt accusa pcessus & cōdēnatiōes i dñis datis. Cap. XLII.

Tatuim⁹ & ordiam⁹ q̃ quotiēscūq; cācellaret⁹ p offālē & notariū dānoꝝ dat. aliq; accusa/Inqsitio: iuētiō: uel denunciatio seu cōdēnatio i dñis datis i casib⁹ pmissis a statutis teneat̃ dict⁹ officialis & notari⁹ scriber cācellatiōis cās: tps & locū & cui⁹ mādato: & nō simplr cācellat̃ cū pœna sicut aliq; soliti sūt facer̃ inaduertēter & iprouise: pœna cētū. solid. d salario dcōꝝ offālis & notarii retinēdoꝝ p quolibet & qualibet uice qua fuerit contrafactum.

De aialibus sine custodia repertis & de uulnerantibus & interficientibus ipsa aialia. Cap. XLIII.

Tatuim⁹ & ordiam⁹ q̃ quotiēscūq; repirent aliq; aialia dñum dar i possōnib⁹ alienis pterq; i stipulis & saudis & aliis locis ab alio statuto superiori exceptis: & dcā aialia sic dñū dātia eēt sine custodia: Liceat dñis & laboratorib⁹ dcā possōnū & cuilibet de eorū familia & offālī dānoꝝ dat. & gualdariis dcā aialia cacciar̃ & expeller̃ de dictis possōnib⁹ & remenare & pntare offālī dānoꝝ dat. Qui offālis illa aialia i hospitio uel i alio loco penes quē placuerit offālī recōmēdet & arestet & nō liberet ipsa aialia donec dñū fuerit itēgre emendatū & pœna soluta. Et si cōtingeret q̃ i cacciado & recōducēdo & arestādo aliq; dictorū aialiū paret uulneraret uel in aliquo dānificaret dñū sit ipsius aialis & dñi eiusdē aialis. & uulnerās & iterficiēs hmōi ad nullā pœnā abānū teneat̃ nec ad aliq; emendationē ipsi⁹ aialis: exceptis bob⁹ laboratorib⁹: eqs & equab⁹: mulis: someris: porcis & pecudib⁹ & aliis aialib⁹

X ii

Nota q̃ si reformati q̃ possōnib⁹ nō licet accipere p bob⁹ ultra q̃ bonon
 1. 175 & mulis ultra duos bonon p alios bon. vnu nō dñ
 p q̃libet die nō. 24. bonon. sub pœna 20. sol. p q̃libet
 reformati uel reformatiōem i. 1. 5. reformatiōem man
 gregoriū afe 34. sub die 25. July 1488

domesticis. Et quæ aialia p̄dca exceptuata retinent̄ i domo. Quæ qdē aialia ut supra exceptuata nullus attētet nec p̄sumat quoquo mō uulnere nec interficere p̄na cētū solid. pro quolibet animali & emēdatione aialis interfecti uel uulnerati in duplum arbitrio officialis.

De allegantibus habuisse licentiam. Cap. XLIII.

Tatuim⁹ & ordinamus q̄ si qs fuerit accusat⁹: iqsitus uel denunciatus seu iuētus p̄ officialē de aliquo dāno dato & dixerit se habuisse licētiā a dño dānū passo nō audiat̄ nec ei p̄sit dca excusatio nisi d dca licētia fiat fides dco offali p sacrm dñi uel p alias pbatōes.

De panteris. Cap. XLV.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ qcuq; dānū daret psonaliter in pāteris ab anantib⁹: uidelicet deuastādo capānas & domos: sepes incidēdo uel rūpēdo retia frāgēdo & laniādo & alia artificia amouēdo uel destruēdo: foueas replēdo & aquas extrahēdo: anates domesticas uel saluaticas capiēdo extrahēdo uel interficiēdo uel fetorē in dictis panteris piiciēdo uel expauendo & spauētādo anates & alias aues a dcis panteris incidat in p̄nā. xl. lib. p quolibet cōtrafaciēte & q̄libet uice & in emēdatione dāni i duplū. Et nō liceat alicui fraudulēter cū psonis uel animalib⁹ se appropinquare dictis pāteris tpib⁹ q̄b⁹ augellat̄ in ipsis p̄spaciū qnquaginta cānarū seu pticaz mēsurā. xii. pedū p qualibet cāna p̄na qnq; solidoz p q̄libet psona & quolibet aiali cōtrafaciēte. Et hoc nō intelligat̄ in illis q̄ hnt possessiōes suas ppe pāteras q̄ irent ad laborādū & serendū dcās possessiōes tpibus debitis cū psonis uel aialib⁹ honeste tñ: nec in illis q̄ irēt & redirent p stratas publicas ppe dcās pāteras existētes: honeste tñ pcedētes nec in illis psonis quæ ignorāter accederēt ne sciētes de situ dcāz pāteraz. Statuim⁹ et & ordinam⁹ q̄ nullus cōstruat nec edificare possit nouā pāterā nisi distātē ab aliis cōuicinis pāteris quæ augellarent̄ a. xv. ānis citra p cētū pticas. Et si qs cōtrafecerit incidat i p̄nā decē lib. deñ. & ad imouēdū & destruēdū dictā pāterā totiēs quotiēs fuerit cōtrafactū. & qcuq; fecerit nouā panterā distantē ab aliis ut supra non possit accipere aquā eiudē fluminis uel riui donec aliz panteraz priores habebūt eorū sufficiētiā aquæ p̄dictæ. Et hoc intelligat̄ si & iquantū dictū flumē seu riuus nō hēret aquā sufficiēte ac necessariā p oib⁹ dictis pāteris. Et q̄ cōtrafecerit incidat in p̄nā decē lib. & dānorū & itereē ei cuius intererit. et qcuq; icideret arbores & fractas lagorū & fouearū dictarū pāterarū incidat i p̄nā. x. lib. p qualibet uice & dānorū & interesse dāni passi: dānificātes uero & ipediētes alias panteras adischos & ab aliis auiibus in similib⁹ casibus p̄tinentibus ad dictas panteras & adischos incidat

in p̄nam decem librarum & damnorum & interesse dāni passi.

De rumpētib⁹ conductum fontis & uallatū cōis. Cap. XLVI.

Tatuimus & ordinamus q̄ nullus cuiuscūq; conditiōis existat audeat uel p̄sumat aliquo quæsito colore rūpe: nec i aliqua sui pte destruere cōductū seu aquæ ductū fōtis cōis Fani sitū p strata q̄ itur ad sātū paternianū: nec foderē dictū cōductū: nec aquā d dicto cōductu tollere nec deriuare p faciendo ipsā aquā labi ad alia loca q̄ ad dictum fontem sub p̄nā. xl. lib. deñ. pro quolibet cōtrafaciēte & q̄libet uice. Et nihilominus ad reducendum in pristinū statū totū id qd̄ deuastauerit & amouerit oibus suis sumptibus & expensis teneat̄: & cōpellat̄. & qn̄ cōtrafaciens seu malefactor nō reperiret̄ p̄sumat̄ malefactorem esse illum in cui⁹ & per cui⁹ possessionē p̄p̄iam uel conductam aqua dicti conductus laberet̄ & imissa cēt. & quilibet tam gualdariū q̄ alii possint accusare & denūciare & credat̄ eis cum eorum sacro & uno teste bonæ opinionis & famæ. Et habeat accusator quartā partē p̄næ p̄dictæ & aliam quartā partē habeat officialis dānorū datorz: q̄ executio nē realē fecerit de p̄dcis. & si eam facere nō posset realiter: faciat in personam delinquētē ipsum carcerando & in carceribus tenēdo donec soluerit dictā p̄nā & rē in pristinū statum reduxerit diligenter suis sumptibus & expensis ut supra dictum ē: uolumus insuper q̄ nullus audeat lauare in fontib⁹: conductu & pozettis pānos: olera herbagia siue rē aliq̄ faciēte limaturā sub p̄nā bonon. xxx. Et officialis ip̄e circa p̄dicta habeat bonā diligentem & solertē curam ne dictus conductus destruat̄ & ne p̄dca cōmittant̄. & si in hoc fuerit negligens & remissus perdat̄ d suo salario lib. quinq; p qualibet uice qua in p̄dictis fuerit sic negligens & remissus. Et teneat̄ officialis p̄dictus dānoz datorz in principio sui officii Et postea singulis tribus mensibus dicti sui officii mittere bannimenta circa obseruationē p̄ntis statuti q̄ oēs p̄caueant ne p̄dicta cōmittant̄ sub dicta p̄nā & si q̄ p̄dicta cōmisisset in p̄teritum ante publicationē p̄ntis statuti debeat infra octo dies bene & diligenter aptare & in pristinum statum reducere dictum aquæ ductum in parte & partibus destructis & dānificatis suis sumptibus & expensis sub dicta p̄nā. Et dicta bannimenta in actis suis notare faciat p efficaciori obseruantia dicti statuti. Et officialis ip̄e in p̄dictis deficiens incidat in dictam p̄nā quinq; libr. de suo salario sibi auferendam: & nemini concedat ip̄e officialis licentiam rumpendi dictum conductum & aquam ipsius tollendi ac deriuādi sub dicta p̄nā statim de suo salario auferenda ut supra dictum est. Possint tamen homines pro eorum necessitatibus accipere de aqua dicti

conductus. s. de brinio & de pozettis discopis cū barilib⁹/urceis & aliis
uasib⁹: absq^{ue} pœna & bāno aliquo. & pñs statutū & oīa & singula in ipso
cōtēta militet & habeat locū & obseruet in omnibus & per oīa cōtra il-
los q^{ui} accipiūt aquā de uallato uel illud rūpunt aliquo mō: uolumus tñ
q^{ui} officialis dānorū datorum tempore quo molendina existentia i dicto
uallato nō macinat æstiuo tempore possit pro arbitrio suo cōcedere licē-
tiā hortulanis accipiēdi aquā dicti uallati honesto tñ modo/ & sine dā-
no dicti uallati.

De amygdalis non factis & imaturis nō colligendis Nec exportan-
dis causa uendendi.

Cap. XLVII.

Vm amygdalarum arbores sint quāplurimum delectabiles &
ipſarum matura nuclea optima sint & naturæ humanæ confe-
rant pficua nutrimenta & imatura & nō facta & ante tēpus col-
lecta sint inutilia comedentibus & malos humores generare noscantur
præsenti statuto sancimus q^{ui} nullus audeat nec presumat de suis nec alie-
nis amygdalarū arboribus amygdalas non factas colligere nec asportari
causa in platea magna cōis Fani uel in aliis locis dictæ ciuitatis: eiusq^{ue} co-
mitatus & districtus uendendi uel extra dictā ciuitatem comitatum uel
districtum portandi ad uendendū sub pœna cuiuslibet contrafacienti. xl.
solid. deñ. & qualibet uice qua fuerit contrafactum. Et teneatur officia-
lis damnorum datorum & gualdarii in prædictis diligenter & attenta
cura inquirere & inuestigare ac repertos culpabiles punire secundum
formā dicti statuti.

De uolētibus facere prata.

Cap. XLVIII.

Tatuimus & ordinamus q^{ui} uolētes de terris suis facere prata pri-
mo & ante omnia compareant coram officiale dānorū datorū
& petant licentiam ab eo: qua obtenta cum sacramento per di-
ctum officialem dando uolentibus facere prata / qualiter nulla alia
de causa petunt dictam licentiam nisi solūmodo pro faciendo pratum
& pro prato manutenere tribus annis continuis adminus & sic peni-
tus obligentur & ipso facto obligati esse intelligantur ex forma præ-
sentis statuti Teneantur & debeant dictas terras pro pratis faciendis cū
cannis & crucibus signare & pro pratis bāniri facere ex parte dicti officia-
lis. Qui officialis teneatur dicta bāna cōmittere & obseruari facere & i
suis libris notare dcā bānimenta & prata prædcā/ in quibus si quis post-
modū dānum dederit personaliter uel cum bestiis obseruet forma sta-
tuti positi sub rubrica de dānis datis psonaliter & cū aialib⁹ in cāpis pra-
tis & in seminatis & de spigatoribus: & q^{ui} primū prata fuerint semel seca-

ea illo anno non possint amplius custodiri neq^{ue} banniri.

De pœna animalū quadrupedū intransium moratiū & pascuantū
i foueis & ripis ciuitatis Fani. Et de ortis i ipsis nō faciēdis. Ca. XLIX.

Diuturnā riparū & fouearū circuitus murorū & portarū ciui-
tatis Fani cōseruationem & manutentionē opportunā: statui-
m⁹ & firmiter ordinamus q^{ui} nullo tēpore liceat animalibus in-
frascriptis intrare stare nec pascuare in foueis & ripis circuitus muroꝝ &
portarū ciuitatis pſatæ pœna & bāno infrascriptis: uidelicet p quolibet
equo & equa mulo seu mula boue/uacha/iumento/asino siue alina/ por-
co masculo seu fœmina soli. xx. pro quolibet lactante aialū pdictorū so-
lidos decē. Et p quolibet capra/hirco/pecude/mōtone uel castrato soli-
dos. x. Et hoc si fuerit de die. Si uero de nocte pœnæ pdictæ duplicent^{ur}.
Et si dicta aialia intrarent starent & pascere ut supra pñte & patiente do-
mino uel custode ipsoꝝ dñs pdictus uel custos ultra dictas pœnas aiali-
um soluat p bāno solid. xl. Si uero aialia pdcā ex fuga uel trāscursu itra-
rēt in dcās foueas & ripas p modicū spaciū in ipsis pñtura tūc & eo ca-
su ad pœnā ullā nullaten⁹ teneat^{ur}. Et si q^{ui} psonaliter itrauerit & iuerit p
dictas foueas & ripas sine officialis dānoꝝ datorū licentia puniat^{ur} i soli.
xx. deñ. p quolibet & uice qualibet qua fuerit cōtrafactū de die: & d no-
cte pœnæ pdictæ duplicent^{ur}. Itē q^{ui} nullus comestabilis nec custos porta-
rū pdictarū nec alia aliqua psona cuiuscūq^{ue} cōditionis existat audeat uel
psumat facere ortos/serere uel plantare nec aliquid rurale opari in dcīs
foueis & ripis pœna. x. lib. deñ. pro quolibet & qualibet uice qua fuerit
contrafactum: & officialis qui fuerit negligēs in prædictis in duplū di-
ctarum pœnarum puniatur.

Quod officialis dānoꝝ datorū Fani teneat^{ur} exigere & executionem
facere de oibus cōdénationibus dānorum datorū. Cap. L.

Tpecuniz cōdénationum damnorum datorum debitæ deue-
niāt in cōmune & ex eis necessitatibus cōmuni urgentibus pos-
sit subueniri: Statuimus & ordinam⁹ q^{ui} officialis damnorum
datorum Fani qui pro tēpore fuerit teneatur & debeat cū effectu exige-
re & in cōi solui facere oēs & singulas cōdénationes dānoꝝ datorū per
suos pcessores scās iñra spaciū duorū primorū mēsiū sui itroit⁹ & i duob⁹
ultimis mēsiū sex mēsiū sui officii oēs & singulas cōdénatiōes qtuor
priorū mēsiū dicti sui officii oīum & singulorū cōdénatorū de dāno dato
cōtra quorū psonas res & bōa habiliter fieri posset executio effectualis &
cōtra fideiussores indefectū pncipaliū si fideiussores dari contingerit.

De rāpñ hortulanis acci-
piendi aqua uallat.

officialis

Custos portarū nō pot^{est} fan-
ti foueis

Nota officialis

Nota officialis

Et si aduenerit ipsa officiali dānorum datorum refirmari teneatur infra tempus sue refirmæ exegisse & solui fecisse oēs & singulas cōdemnationes pecuniarias p̄dictorum dānorum datorum totius temporis sui officii. Exceptis ultimis duobus mensibus totius tēporis antedicti: p̄ quibus ultimis duobus mensibus eius successor teneatur sub pœna cuiuslibet officiali dānorum datorū cōtrafacienti uel in p̄dictis negligenti decē libra. deñ. cōi Fani de facto soluend. Et nihilominus cōi Fani teneat solvere oēs & singulas cōdemnationes in quaz̄ executiōe negligēs fuerit & remissus quaz̄ eidem tempore syndicatus de suo salario debeant retineri. Et si salarium non sufficeret de proprio teneatur sub pœna syndicatoribus q̄ in p̄dictis fuerint negligentes decem lib. pro quolibet. Et satisfactum intelligatur quo ad p̄dicta: si officialis ipse soluere debentes p̄sonaliter seu realiter fecerit aggrauari: & soluere debentem detineri seu detentum in carceribus recōmitti seu pignora capta dicta occasione ad quantitatem exoluendam sufficientia depositario cōis Fani seu alteri ad hoc deputato fecerit assignari. Et officialis ipse occasione p̄dicta tam principales q̄ eorum fideiussores grauare debeat donec cōmuni fuerit tēgre satisfactum ut supra dictum est. Et ut officialis ipse in p̄dictis sit magis sollicitus habeat & habere debeat dena. sex pro qualibet libra cui⁹ liber cōdemnationis facta per eius p̄cessorem quā in cōmune realiter & cum effectu fecerit deuenire. Et quando contingeret p̄dictum officialem ire extra per comitatum & districtum Fani ad dictas cōdemnationes & executiones faciendas habeat & habere debeat pro persona sua tantū & pro equo & famulo & pro expensis cōdemnatorum illorū cōtra quos erit expediens executionem fieri in dicto comitatu & districtu bonon. sex in die. Et si pernoctauerit bonon. xlii. non pernoctando bonon. sex. Pro executione autem cōdemnationum factarum tempore suo nihil recipere possit nec habere: & insuper uolumus q̄ omnia statuta quaz̄ dictis officialibus dānorum datorum dant quartam partē: reducantur & reducta intelligantur ad sextam partem pœnarum p̄dictarum: excepto statuto de bobus & iumentis non dimittendis ire dissolutis &c. quod remaneat i suo robore: Volumus tamen q̄ i omnibus p̄dictis statutis dānorum datorum quotienscūq̄ occurreret aliquis casus qui uideretur multum rigorosus & extremus stetur & stari debeat i decisionibus dicti casus occurrētis arbitrio & iudicio Magnificorū dōminorum Priorum p̄ tempore existentium.

sex pro libris officiali
tante

is da. d. nil pot recipere
recepto olem. factum ipse

in pars pœnarum offi
alib datur p̄ q̄ p̄t

in rigoroso statu
cisione dñorū priorū

Incipit liber Quintus extraordinariorum.

De plazariis & nunciis cōis Fani & eorum officio. Cap. I.

Tatum⁹ & ordinamus q̄ plazarii & nuncii cōis Fani cū salario eis a cāmera deputato more solito: & pro numero necessario habeant & in comitatu per uniuersitates castroz̄ sicut est cōsuetū inter ipsas uniuersitates eligant & deputent. qui in principio eoz̄ officii teneant & debeant iurare de bñ & legaliter seruire & eoz̄ officiū exercere: & pignora p̄ eos accepta cōsignare secūdū formā statutoz̄ de quibus oibus cōstet manu cācellarii cōis Fani. Et teneant & debeant dicti plazarii omnes & singulas citationes: cōmissiones & pignorationes ipsis cōmissas facere & eas referre & pignora p̄ eos accepta massarolo dicti cōis cōsignare secūdū formā statutoz̄ Fani sub pœna. xx. sol. p̄ quolibet pignore nō cōsignato: & nō possit plazari⁹ & nūcius aliquod pign⁹ p̄ ipsum acceptū retinere apud se sub pœna p̄dicta: neq̄ possint ab aliqua p̄sona recipe aliquid ultra q̄ sit eis taxatū & p̄missum ut in fra. Et exeq̄ teneant cū effectu oēs pignorationes eis cōmissas p̄ unico salario & mercede dūtaxat et si sapi⁹ ad id accedere cōtigerit. Ad quod faciendū cōpellant de facto per ptatem & eius officiales q̄n erit pro factis cōis. Et quādo p̄ specialibus personis ad requisitionē cuiuscūq̄ petētis & pignorationes p̄dictas fecisse exeq̄ debeant p̄ cōi prout in statuto de officio massaroli dictū est. Et quādo p̄ sp̄alibus personis si fuerit in ciuitate infra duos dies: & in comitatu & districtu infra quinq̄ sub pœna. xx. sol. cuiuslibet nūcio cōtrafacienti applicanda pro dimidia cōi Fani: & pro alia dimidia p̄sonaz̄ laicaz̄ illico & de facto persoluenda. Et de pignoribus pro factis cōis per ipsos acceptis & massarolo cōsignatis & in eoz̄ uachettis descriptis: nuncii ipsi minime teneant. Sed teneant & obligati sint de & p̄ pignoribus p̄ eos acceptis q̄ ut supra cōsignata nō apparuerint: & de acceptione pignoz̄ scā p̄ nūcios singularib⁹ p̄sonis de pignore accepto & ei⁹ ualore usq̄ ad q̄ritatē. x. sol. stet sacramēto illius cui pignus acceptū fuerit & abinde supra stet sacramēto ipsi⁹ cui dictū pignus acceptū fuerit cū ei⁹ sacramēto & uno teste fidedigno. Et teneant dicti plazarii durāte eoz̄ officio portare caputē seu biretum rubeū cū armis desup cōis Fani ut ab aliis discernant: sub pœna. xx. sol. pro quolibet cōtrafaciēte & q̄libet uice. Et teneant insup dicti plazarii & nuncii bona fide & solcite facere oēs ambasiatas: citationes & executiones faciēdas per eos & eis uel eorum

lura m. plaz.

Pignus massarolo insigni
vide. s. l. i. cap. 39.

nūcius nō pot pign⁹ ap se
nec: vide & sup l

plaz. teneant pōrtare biretum
rubeū cū armis rō

alteri ipositas uel commissas a dn̄is rectorib⁹ cōis Fani: uel eorū iudicibus & officialib⁹ iurisdictionē habētib⁹ p ciuitatē comitatū & districtū Fani tā p cōi q̄ pro singularib⁹ psonis sicut eis iposita uel commissae fuerint Et liceat eis & eorū cuilibet accipere ab illa psona ad cuius instantiā iuerit & commissiōē receperint pro eorū labore & mercede si fuerit in ciuitate de narios tres p qualibet psona citada. Si i uillis ciuitatis Fani bonon. unū In castris uero & comitatu citra metauz bonon. unū cū dimidio. ultra uero metauz in castris & comitatu bonon. duos tā de citatiōe faciēda q̄ de tenuta accipiēda sub pōna praedicta. Pro sequestro faciēdo in ciuitate accipere possint tm̄ mediū bonon. In comitatu uero & districtu id qd supra dictū est. Et teneant dicti plazarii ad requisitiōē personarū egen tium ipsis accedere ad praesentiā dictorū rectorū & officialiū ad recipien dū commissiōes eis imponēdas ad instantiā requirentiū eos. Et si hoc re cusauerit & nō uenerint soluāt nomine pōnae sol. xx. in cōi p qualibet uice qua cōtrafecerint nisi causa rationabili excusarent. In pignorando autē non debeat aliquis plazarius in comitatu & districtu Fani accipere alicui pannos a lecto. Nec debeat in ciuitate camerā alicui⁹ intrare cau sa pignoradi qui habeat in aestimo centū lib. uel ab inde supra. Et si con traferint in aliquo praedictorū incurrāt pōnā. xx. sol. pro qualibet uice Sint etiā dicti plazarii & nuncii eorū durāte officio liberi imunes & ex empti a factionibus psonalibus cōmunis Fani. Itē uolumus qd dicti pla zarii sub pōna unius ducati qualibet uice: & pro quolibet auferādā & priuationis officii teneant quolibet die sabbati de sero mundare plateā magnā dictae ciuitatis diligenter: & totā mūditiā amontonare.

De electione arbitrorū cōtratag & eorū officio. Cap. II.

Tatuimus & ordinamus qd singulis annis in Kalendis mēsis Ia nuarii: & in kalendis mēsis Iulii eligantur & eligi debeāt p ho mines contratag ciuitatis Fani arbitri contratag p praedictag ea rum more cōsuetō quoq̄ officiū duret per sex menses: & ita electio fiat de sex mēsi⁹ in sex mēses qui arbitri teneant referre & denunciare ma lesicia cōmissa & cōmittenda & agere & exercere omnia alia ad quae te nentur secundū consuetudinē ciuitatis praedictae ad quod officiū exer cendum cogi non possint ciues de consilio speciali: nec eorum descen dentes. Nec aduocati: procuratores: notarii: nec aliquis de familiis praedictorū. Nec etiam habentes quomodocūq̄ exemptiones factionū per sonalium. Arbitri uero seu syndici uillag & castroꝝ Fani more dcag uil lag & castroꝝ eligant & officiū exerceāt ut extitit consuetū.

De munitionibus cōis p amicum eiusdē cōseruadis. Cap. III.

Tatuimus & ordinam⁹ qd res & munitiones cōis Fani quae ad p sens sunt & reperiunt in itatia de medio turris palatii cōis p dīa etī & quae in futurū ad cōe deuenient & ibidem reponent dilī genter in dicta itantia custodiant & cōseruentur pro dicto cōi p amicu dicti cōmunis cui amico p inuentarium manu cancellarij ipsius cōis res ipsae consignentur: & per inuentariū similiter semper de sex mēsi⁹ in sex menses successoribus amicis cōis praesente & scribente cancellario re assignentur & consignentur tenēda sub clauī & custodia eorūdem ami corum & cancellarij de qua stantia duae clauēs habeant cū duab⁹ diuer sis seraturis quarum una clauis stet penes cancellarium & altera penes amicum Ita qd unus sine altero aperire & claudere non possit: & si qd in reassignatione rationis reddēda defecerit/reficiat & emendet per ami cum illum sub cuius custodia suo tempore aliquid perderet. Et hic or do nunq̄ deficiat. Et teneatur cancellarius recordare & facere obseruari pōna ipsi cancellario si hoc omiserit sui negligentia & defectu. xx. soli. de suo salario retinendog.

Qd nullus offālis Fani accipiat i solutū d reb⁹ cōis Fani. Ca. IIII.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ qd nullus officialis i ciuitate Fani uel co mitatu psumat accipere p se nec aliū rōne salarii de reb⁹ cōis Fa ni i solutū durāte ei⁹ officio. Et qd ptas qd p tēpore fuerit & alii officiales i dcā ciuitate uel ei⁹ comitatu durātib⁹ eorū officiis nō emant nec emere possint directe nec indirecte de bōis dicti cōis. Sed si aliqua fue rint uenalia uendatur alijs plus offerētib⁹ & qd cōtrafecerit soluat in cōi uice q̄libet qnquaginta libras deū. & qd nihilomin⁹ emptio seu acceptio i solutū nulla sit ipso iure.

De nō detinēdo fraudulenter & dolose de bonis cōis. Cap. V.

Tatuim⁹ qd qcuq̄ i fraudē & dolose detinuerit de bōis cōis Fa ni cōpellat p ptatē ad restituēdū i duplū dcō cōi sumarie & de plano nulla iuris solēnitate seruata. Dū tñ liqdo & plene cō stiterit eū debere restituere & habuisse de bonis dicti cōis.

De nō alienando nec occupādo aliquā uia ciuitatis Fani nec eius co mitatus uel districtus. Cap. VI.

Tatuim⁹ & ordiam⁹ qd aliq̄ uia seu ali⁹ loc⁹ p quē uia iter uel a & public⁹ fiat uel ali⁹ loc⁹ publi. i ciuitate Fani eiusq̄ cōitatu & districtu deiceps nō possit nec debeat uēdi seu alienari neq̄ cōcedi uel p aliquē occupari seu occupata teneri aliq̄ rōe uel cā. & qd cōtra p dca uel a liqd p dcoꝝ fecerit cōdēnet si fuerit cōe alicui⁹ uillae uel uniueritatib⁹: uel castri cōitar⁹ Fani i. xxy. lib. deū. Si uero fuerit singularis psona i medieta

res nuncij

alio nō possit ac
ipi pignus a ptaz.
ide. s. li. 2. cap. 22.

nō pot mīrare mēta m
notandi i ciuitate

Nota Com.

Bona nō q̄ sūt uenā
uendēda plus offerētib⁹

re dicta pena. Et quilibet possit denunciare predictos contrafacientes & habeat medietate pena predicta & teneat secretus. Et nihilominus restituat occupatum. Et contractus de ipsis uis publicis factus aut aliquo eorum non ualeat nec teneat ipso iure. Et de facto per potestate seu eius uicarium compellantur occupantes de uis seu iuribus dicti comitis omni tarditate remota & sine quauis solennitate processus ad relaxandum libere & euacuandum totum id quod de terreno seu iure comitis fuerit occupatum. Et omne & totum id quod super uia terreno seu iure comitis fuerit contra formam presentis statuti edificatum cedat ipso iure comiti Fani. Et si utilitas comitis Fani sua seruetur & pro utilitate comitis melius fuerit diruatur. & quod dirutum fuerit in comite deueniat ipso iure. Addentes quod quoties aliquis fecerit aliquem porticum uel balconatam super uia comitis: uel iuxta aliquam stratam seu uiam publicam antequam aliquod edificet uel imponat edificium seu aliquid faciat primo & ante omnia requirat consilium speciale ciuitatis Fani: & ab eo licentiam obtineat. Alias si quid edificauerit sine licentia dicti consilii in damnum & comitis iudicium comiti cedat: & tollatur de facto ut superius est expressum. Et prius Fani de predictis omnibus & singulis ingredi teneatur omni mense semel ad minimum sub pena lib. x. uice qualibet eidem imminente: & de facto ab eo auferenda tunc syndicus qua contraxerit in predictis. Et nihilominus quilibet contrafacientes contra formam presentis statuti accusare possit & denunciare publice & occulte: & ad cuiuslibet denunciantis instantiam sub dicta pena potestas procedere teneatur: & habeat quilibet denunciator seu accusator medietatem pena supradicta. Et statutum predictum potestas Fani quolibet semel sibi preconizari faciat per ciuitatem Fani sub pena predicta. Item addimus presentis statuto: & statuto est sub rubrica de officio capitanei super uis & portibus in primo libro: quod eligantur duo officiales super uis: portibus & fontibus: uidelicet unus ciuis bonus: discretus & integer per officiale maiorem seu capitaneo: & unus notarius Ciuis Fani praticus & bonus: Et unus officialis forensis aut terrigena qui debeat ire extra ciuitatem ad faciendum quicquid per dictum officiale maiorem fuerit commissum per executionem dicti officii. Qui quidem officialis forensis habeat & habere debeat unum florenum singulo mense: Et dictus officialis maior & notarius nullum salarii habeant: Et dicti officiales debeant eligi per sex menses secundum formam statuti: uidelicet dictus officialis maior ciuis Fani: & officialis forensis et eligatur per sex menses: & possint refirmari per consilium speciale si erunt boni. Ac etiam dicti officiales non possint pro primo & secundo precepto faciendum per executionem eorum officii imponere aliquam penam: Sed pro tertio precepto possint imponere penam x. sol. quae pena debeatur poni in uno zocco comitis inter ipsos officiales

& notarium. Item uolumus quod pena contenta in dicto statuto presenti: non tamen intelligendo de dicta pena x. soli. diuidantur hoc modo. uidelicet duae partes sint comitis Fani: & alia tertia pars sit dictorum officialium & notarii ponenda in zocco predicto. Quam partem tangentem comite ut supra debeant dicti officiales facere solui depositario comitis per bulettam: De quibus penis in dicto zocco ut supra positus primo & ante omnia dictus officialis forensis debeat satisfieri de mense in mensem de dicto suo salario: & totum illud quod restabit in dicto zocco diuidatur comiter inter ipsos tres officiales: Et dictus notarius non possit aliquid accipere pro aliquo precepto quod ipse faceret in scriptis aut oretenus per executionem dicti officii: Et si opus esset reparare aliquem pontem seu fontem habeant dicti officiales arbitrium & potestatem precipiendi illis ad quos spectaret reparare & reficere dictum pontem & fontem sub pena x. sol. quae pena sit dictorum officialium ponenda in zocco predicto & diuidenda inter ipsos tres ut supra: & nihilominus cogantur remediis opportunis habentes reficere & reparare ad reficiendum & reparandum ut supra: & uolumus quod officium dictorum officialium extendatur & habeat locum super aquarolis in ciuitate existentibus.

De personis uenditibus pisces recentes. Cap. VII.

Tatuimus & ordinamus quod nulla persona audeat uel presumat neque possit in ciuitate Fani uendere per se uel alium: nec assistere uenditori aliquos pisces recentes qui portarentur seu couducerentur ad ciuitatem Fani nisi soli pisces proprios & quos ipsi couduxerint. Et quod nullus pisciendus ciuitatis Fani neque alia persona possit audeat uel presumat emere pisces recentes in ciuitate Fani neque eius districtu causa reuendendi: seu etiam extra territorium Fani portandi saluo quod licitum sit cuicumque ciui Fani emere pisces qui ibidem aportarentur de partibus Ariani comacini: & uallium quoruncumque locorum sub pena amissionis dictorum piscium & xx. sol. cuiuslibet in predictis uel aliquo predictorum contrafacienti pro qualibet uice. Et de predictis quilibet possit accusare & denunciare: & habeat tertiam partem pena.

De modo & ordine seruando in uendendo pisces. Cap. VIII.

Tatuimus & ordinamus quod nullus audeat uel presumat uendere pisces alibi quam in piscariis comitis Fani & in loco discoperto. Et nisi si primo illos ostenderit militi potestatis una cum capitaneis comitis Fani super piscibus & ab ipsis licentiam obtinuerit de uendendo pisces predictos quam licentiam eis dare non possint nisi primo couduxerint omnes pisces captos ad piscariam sub pena cuiuslibet contrafacienti quadraginta sol. comiti Fani uice qualibet applicanda. Et quilibet possit accusare & denuncia

re & habeat tertiā partē bāni. Teneant ēt & debeāt dicti uēditores pisciū
oēs pisces ad piscarias cōducere & in ipsis tenere in loco discopto & palā
& publice: Ita q̄ ab omnib⁹ astātibus & pinde trāseūtib⁹ uideri possint
Nec possint de piscariis in qbus dicti pisces portant⁹ ad uendendū remo
uere: nisi de sero pisces ualliū uel de Perusio q̄ supsunt de die. Et in pra
dictis fraus ne fiat Volum⁹ q̄ piscatores nō remoueāt de sero pisces de
piscariis nec illos recondāt nisi primo uisi fuerint pisces praedicti qui de
die superfuerint p capitaneos & officialē p̄dictos & ab eis licētiā habue
rint pisces praedictos recōdēdi. Qui officiales & capitanei teneant⁹ & de
beāt sub p̄na. xx. sol. p quolibet quolibet die quo pisces uēderēt de se
ro hora. xiiii. piscarias uisitat⁹ & reuidere: & pisces bonos & sanos rēcōdē
di licētiā dare & malos & putridos p̄ici facere curā diligētē adhiberē p̄
na piscatorib⁹ p̄dictis iminētē: si in praedictis cōtrauenerint ut infra cō
tinetur. Nec possint in ciuitate Fani salare aliquos pisces recētes nisi pri
mo illos ostēderint capitaneis p̄dictis & officiali p̄tatis: & ab ipsis licen
tiā obtinuerint. De qua licētiā cōstare debeat manu notarii capitaneorū
p̄dictorum cōtinentē numerum piscium & eorum qualitates: Teneant⁹
ēt & debeant dicti uēditores pisciū uēdidisse oēs pisces marinos qui cō
ducerētur ad ciuitatē Fani a klēdis mensis maii usq̄ & p totum mensem
octobris de mane āte tertiās illos uendidisse usq̄ ad horā nonā. Et pisces
q̄ cōducerēt post tertiās uēdidisse usq̄ ad uespas: & pisces q̄ cōduceren
tur a kalendis Nouembris usq̄ ad kalendas Maii uendidisse teneantur
per totā diē sub p̄na amissionis dictorū pisciū cōi Fani applicāda. Nec
possint tenere uendētes pisces capellos seu caputias in capite abundāte
pluuia quantūcūq̄. Nec possint cōducētes pisces ad ciuitatē Fani de ma
ne usq̄ ad horā nonā extrahere pisces de ciuitate Fani sub p̄na amissi
onis pisciū. Nec possint aliq̄ uendētes pisces in ciuitate Fani seu cōducē
tes pisces in dicta ciuitate uēdere alicui aliquā quātitatē pisciū in grossū
usq̄ ad horā nonā. Nec aliq̄ possit in grossum pisces emere usq̄ ad di
ctā horā p portādo illos extra ciuitatē Fani sub p̄na emēti amissionis pi
sciū & uendēti amissionis p̄ti dictorū pisciū uenditorū. & teneant⁹ & de
beāt dicti piscatores seu pisces uendētes in ciuitate Fani ad dictas piscari
as uēdere pro p̄tiis infra scriptis uidelicet.

De mensibus Aprilis Maii & Iunii pisces ad frigendū sine burcimine
& sine lapidib⁹ lauatoz & nictorū: & in his piscib⁹ intelligant⁹ ēt gāba
relli uendat⁹ libra deñ. vii. deñ. vii. la libra.
De mēlib⁹ Iulii Augusti & Septēbris pisciū ad frigēdū lauatoz & nicto
rū: & in his piscib⁹ intelligat⁹ ēt gābarelli uēdat⁹ lib. deñ. ix. deñ. ix. la lib.

De mēlib⁹ Octob. Nouēb. Decēb. Ianuarii & illi⁹ p̄tis mēsis Februarii
q̄ nō ē de q̄dragesima & ēt p totā q̄dragesimā pisciū ad frigēdū & gāba
rellorū lauatoz & nictorū ut supra uēdat⁹ lib. deñ. xii. deñ. xii. la libra.
Pisciū assandorū nictorū & lauatoz: uidelicet baldigariarū: & pisciū qui
sint a quatuor uncis supra deñ. xii. la libra. deñ. xii. la libra.
Pisciū ad lissandū. uidelicet ragnolorū: mugellarū & pisciū scalgliarū ab
una libra usq̄ in duas libras deñ. sexdecim libra. deñ. xvi. la libra.
Pisciū bestialiū uidelicet Tomaciōz & aliorū hmōi pisciū exceptis squa
dris & baraccolis magnis dent⁹ librā tres ad bonon. deñ. vii. la libra.
Squadroz baraccolarū magnarū licnarum & palamitarū. librā duā ad
bonon. librā duā a bolog.
De gābaris uidelicet grācis fōmineis dent⁹ tres ad bonon. G. iii. a bol.
De gābaris seu grācis masculis dent⁹. iiii. ad bonon. G. iiii. a bolog.
De sepiis magnis dent⁹ tres ad bonon. Sep. iii. a bolog.
De sepiis paruis quatuor ad bonon. Sep. iiii. a bolog.
De castagnolis sūn alia nimia mistura deñ. lib. p deñ. iiii. c. deñ. iiii. la lib.
Et maiori p̄cio q̄ supra dictū ē dicti pisces nō uendant⁹ p̄na cētū soli
dorū p quolibet cōtrafaciēte & q̄libet uice. Et miles p̄tatis teneat⁹ de p̄di
ctis diligētē inq̄rere: & si fuerit negligēs soluat de suo libras. x. Et quili
bet possit accusare & denunciare & habeat quartā partem bamni.
Sturiones uero tā recētes q̄ salati uēdat⁹ & uēdi debeāt p piscatores & pi
sciūduos ad librā cū bilaciis ad pōdus cōis Fani. nec possint uēdere ali
cui emere uolēti librā sturiōis recētis ultra unū bonon. cū dimidio. Et li
brā sturiōis salis ultra duos bonon. nec librā cappis uel ceps ultra unum
bonon. Et si dephensi fuerint in aliq̄ fraude soluat noīe p̄nae p quali
bet uncia pisciū quā min⁹ darēt sol. v. quā p̄na de facto exigat⁹.
De restitutiōe bonorū ablatorū cōi: & inq̄sitione faciēda per potesta
tem uel eius uicariū circa hoc. Cap. IX.

Tatum⁹ q̄ oēs officiales qui qualecūq̄ officiū habuerint a cōi:
& oēs q̄ de hauere cōis habuerint quacūq̄ occasiōe a qnq̄ ānis
citra & ipostez fuerint examinent⁹ p p̄tātē seu ei⁹ uicariū infra
duos mēses sui regiminis primos. Et si aliq̄s dictorū officialium de pecu
nia cōis defraudauerit: aut iniuste contra formā statutorū accepit si in ea
fuerit reus culpabilis duplū restituere cōpellat⁹ & in. xxv. lib. deñ. con
dēnet⁹. Et plus & minus arbitrio p̄tatis seu uicarii inspecta p̄sona & qua
litate delicti: & deinde ad quinq̄ annos nō possit in aliquo cōis officio
interesse: & nullā a cōi misericordiā cōsequat⁹ qn duplū saltē restituat.
Et hoc statutū sit p̄cisum de quo nō possit peti absolutio neq̄ dari. Et q̄

no possit salari nisi p

si pisces no pot tenere
ipellu

Nola potas

Nola uerbu: dephensi. q̄
ligat arbi: & nō p̄ali
honor: ut fone alio
necatus. p̄ de arg. torer

cum q̄ potestas uel uicarius uellet super ablati in futurū in aliquo pro-
uidere in fauorem eorū qui defraudauerint aliquid cōi fani amittat de
suo salario centū lib. deñ. Et quilibet potestas seu uicarius hoc statutum
ut iacet obseruet & obseruari facere teneatur sub pena centum lib. deñ.
uice qualibet qua in p̄dictis fuerit negligens.

De fideiussoribus cōmunis Fani.

Cap. X.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ nullus possit compelli ad fideiubē
dū seu alio quouis mō ad se obligandū p̄ cōi Fani p̄ aliquē of-
ficialē dictis cōis. Et fideiussio seu obligatio q̄ fieret p̄ aliquē i-
uitum & cōpulsū non ualeat ipso iure. Et nihilominus officialis q̄ eū
compulerit cadat in penam centum lib. deñ. uice qualibet. Et nihilomi-
nus ad interesse compulsi teneatur. Et si quis uoluntarie pro cōi fideiuf-
serit Vel aliter se obligauerit teneatur cōe Fani ipsum a dicta fideiussio-
ne seu obligatiōe eximere si in ea steterit p̄ annū nisi p̄ mīori tpe fideiuf-
serit oib⁹ dicti cōis expēsis. & nihilomin⁹ ipm idēne cōseruare teneat.

De bōis pōtis metauri & hospitalis dom⁹ dei & iurib⁹ eorū dē. C. XI.

N Res & bona pontis metauri & hospitalis dom⁹ dei distrahā-
tur imo ut distracta & indebite alienata inueniāt potius & cō-
seruent in cōmodū pontis & hospitalis eiusdē: Statuimus &
ordinamus q̄ de cætero dñs ptās ciuitatis Fani una cū cōsiliariis cōsili-
spālis & ipi cōsiliarii cū eo teneant oī anno de mēse martii eligere duos
bonos uiros etatis. lx. annorū qui sint & esse debeant cum referendario
dicti cōis ad uidendum & examinandū bona & res dcōrū pontis & hos-
pitalis tam mobilia q̄ imobilia. Et si qua indebite inuenerint distracta:
uendita uel alienata possint & debeant ipsa recuperare & ad pristinū statū
reducere inquirendo de his solcite ab hoib⁹ cōtratarū & inter eos cōpel-
lendo quolibet quos inuenerint dānificasse dictos pontē seu hospitale
in aliquo uel de suis bonis hñe uel tenere ad satisfactionē cōdignā & dā-
nū & interesse eorū & cuiuslibet eorū. Et p̄fatus dñs ptās teneat & debe-
at uinculo sacramēti dare dictis officialib⁹ & referendario cōis auxiliū cō-
siliū & fauorē ut petet ab eis uel altero eorū i p̄dictis executiōi mādan-
dis tā in reuocando bona ablata q̄ in cogēdo quolibet possessores sine
iuris solēnitāte & ordine ac sūmarie & de plāo. Et ad restitutionē bono-
rū huiusmodi faciendā ponti seu hospitali p̄fato. Et faciendo de bōis oib⁹
bus & singulis dictorū pontis & hospitalis oī anno fieri inuentariū solē-
ne. Et hæc oīa fiant expensis dictorū locorū. Et q̄ nullus possit eē de cæ-
tero pōtenerius dicti pontis seu prior dicti hospitalis nisi qui fuerit ele-
ctus in cōsilio gñali. Et hoc statutum sit p̄cisiuū.

merius &
hospitalis cōmuni

De possessionibus & rebus pontis Metauri & hospitalis domus dei
imobilibus nō alienandis sine licentiā cōsiliū gñalis. Cap. XII.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ de cætero nullus pontenerius pōtis
metauri seu prior hospitalis domus dei uel quiuis alius quocū-
q̄ noīe cēseatur qui nūc est uel pro tpe fuerit in aliqua admini-
stratiōe officio uel ministerio dictorū pontis & hospitalis possit audeat
uel p̄sumat aliquo ingenio seu mō seu aliquo alio quesito colore uēde-
re pmutare uel alio quocūq̄ titulo alienare de domib⁹ terrēis possessio-
nibus atq̄ reb⁹ imobilib⁹ dcōrū pōtis & hospitalis sine licētia & aucto-
ritate & uolūtate exp̄ssa cōsiliū gñalis ciuitatis Fani. Et si q̄ deiceps fieret
p̄fata solēnitāte omīssa reuocet & intelligat reuocata ipso facto & ipso
iure pinde ac si facta nō eēt. Et qd p̄ dictū dñm ptātem & eius iudicē &
curiā q̄ pro tpe fuerint reduci debeat ipsa res alienata ad ius & i bōis pō-
tis seu hospitalis p̄dcōrū aliq̄ exceptiōe uel defensiōe in aliquo nō obstā-
te ac nulla iuris solēnitāte seruata. & idē seruet & intelligat i reb⁹ mobili-
b⁹ sacris dcōrū pōtis & hospitalis p̄ea cētū li. deñ. & priuatōis officii eorū.

De artibus fideliter faciendis siue exercendis. Cap. XIII.

Tatuimus q̄ oēs & singuli artifices & misteria artū exercentes
& et uendentes pondere numero uel mensura res aliquas in ci-
uitate & comitatu Fani debeāt eorū artes & misteria artū lega-
liter exercere & hñe iustas mēsuras & pōdera nec in eis debeāt cōmittere
malitiā fraudem uel dolū in dādo uel recipiendo aut aliter contrafaciē-
do pena istatutis dictæ ciuitatis cōphenſa uel arbitrio dñi ptātis uel eius
iudicis iponenda ubi p̄statutū de speciali pœna prouisū nō eēt i quocū-
q̄ casu. Et hoc statutū teneat dñs ptās p̄fatus facere proclamari p̄ ciuita-
tem Fani & burgos in locis publicis & cōsuetis p̄ publicū bannitorē dñi
cōis saltem bis in anno. s. de mēse Ianuarii semel & de mēse iulii uel au-
gusti alia uice. Et sup̄ p̄dictis diligēter inquirere & culpabiles cōdēna-
re & punire secūdū formā dcōrū statutorū uel prout eius arbitrio & bo-
no officio uidebit expediri cōsiderata qualitate culpæ uel fraudis ac mō-
& conditiōe p̄sonæ. Et quilibet possit denunciare & accusare cōtrafaciē-
tes cum sacramento & uno teste bonæ cōditiōis & famæ.

De speciaris & eorū arte legaliter exercenda. Cap. XIII.

Tatuimus & ordinamus q̄ speciaris & artem speciaris exercen-
tes & alii facientes dopleria uel candelas & opera cæra uel sepi
Et ipsam cæram & sepi cōponētes & aromatarii Fani & ei⁹ di-
strictus teneant & debeāt dopleria & candelas torchlos uel alia opa cæ-
ra uel sepi facere & cōponere de bona & pura cera & sepo sine mixtura

alicuius rei in fraudē artis p̄dicti misterii pena cōtrafacienti p̄ q̄libet uice xl. sol. dorū. Et q̄ non audeant uel p̄sumant incādelis nec i dopleriis uel torclis apponere uel imiscere bambaliū ueterē uel stuppā nec interserere seu miscere de bambasio ueteri uel stuppa sed de bambasio nouo p̄na in hoc casu cōtrafaciēti pro quolibet & q̄libet uice. xl. sol. et miti⁹ arbitrio dñi pt̄is seu uicarii. Et q̄libet possit accusarē & denūciare & hēat medietatē penę & teneatur secret⁹: ei⁹ credat⁹ cū iuramēto & uno teste bonę opiniōis & famę. Nec audeat uel p̄sumant dicti specarii tenere suas species siue aromata nec cōfectiōes sup banchas discop̄tas: sed clausas i scatolis intus stationes & nō extra exceptis tpibus nundinarū & festiuitatum sanctę Marię: & q̄n spēs nup̄ fcās & recentes desiccarent sub pena decem sold. uice qualibet qua cōtrafecerint in p̄dictis. Et teneat⁹ q̄libet specarius facere atramētū pro scribēdo bonū. Nec audeant uel p̄sumāt species seu aromata humectare: uel in eis aliqd extranei imiscere sub p̄na p̄dicta. Nec unam rem pro altera uendere sub pena. xl. sold.

De ponderibus & pesettis mercatorum & campforum. Cap. XV.

Tatuimus & ordinamus q̄ oēs & singuli campsores & mercatores p̄anoꝝ & alii bāchā ad cābiū retinētes & hñtes in ciuitate Fani debeāt hñe iustas bilācijas & pesettos a florenis & ducatis & alia q̄libet moneta & approbatas & bullatas & bullatos p̄ offālē cōis Fani ad hoc spālī deputatū. Et si quis eorū i aliquo fuerit inuentus uel deprehensus aut cōuictus cōtrafacere uel uēire soluere cogat⁹ cōi Fani nomine penę. xl. libras deñ. Et nihilominus defectū reaptare cogat⁹. Et ut nulla possit eē uarietas & deceptio in ponderibus mōetage uolumus & firmamus q̄ cāpsores singuli ciuitatis Fani & eius territorii & districtus & qcunq; retinentes bancham ad cambiū: et similiter qcunq; mercatores retinentes pōdera monetarū debeāt retinere pōdus ducati & floreni ad pondus cōis Fani iustū Et florenus & oīa alia numismata aurea debeant pōderari cū pōdere iusto ducati Fani. Et q̄libet campsor & bancherius monetage teneat⁹ & debeat dūtaxat retinerē unū pōdus uidelicet pōdus ducati & nō plura pōdera qd pondus sit & eē dēat ad pōd⁹ cōis Fani iustū & bullatū bulla dcī cōis. Nec audeāt uel p̄sumāt dcās mōetas ponderare nisi p̄ ut superius dictū ē. Et teneant⁹ & debeāt quolibet anno bis de sex mēsibus in sex mēses belancias suas cū dictis pōderibus facere bullari bulla cōis Fani & ipas tenerē bullatas bulla p̄dicta. Et debeāt dictę belancia cāpsorū d̄ decē & octo mēsibus in. xviii. menses renouari bullariq; debeāt ut superi⁹ dc̄m est. Nec audeat aliqs cāpsor retinere nisi unum par bilantiarū bullatarū ut supra sub pena cuilibet cōtrafaciēti

in p̄dictis & quolibet p̄dictorum uice qualibet quadraginta sold. & q̄ pondera dcī cōis debeant stare penes officialē cōis ad hoc spālīter deputatum. Et teneat⁹ pt̄as Fani per eius militem uel alium eius officialē facere super p̄dictis diligenter inquiri omni hebdomada semel & repectos culpabiles punire secūdm formā statutorū sub p̄ea dcō potestati. v. lib. deñ. uice qualibet qua fuerit negligēs in p̄dictis.

De passo mercatorū uendentium pannum siue pignolatum uel pannum lini. Capi. XVI.

Tatuim⁹ q̄ mercatores p̄anoꝝ coloris uel pignolatoꝝ & alii q̄libet ad passū & mēsurā passi uēdētes emētes uel mercantes aut alias ip̄a passi mēsurā utētes i ciuitate & districtu Fani teneant⁹ & debeāt hñe & tenerē iustū passū ad mēsurā passi cōis fani: & bullatū & approbatū mō simili p̄ officialē ad p̄dicta deputatū p̄na. x. lib. deñ. cōtrafaciēti auferēda qualibet uice qua cōtrafactū fuerit in p̄dictis. Et nihilominus passus aptet⁹ & adiustet⁹ eius expēs.

De stateriis mercatoriū specioriū beccariū & aliorū artificū. Ca. xvii.

Tatuim⁹ & ordiam⁹ q̄ oēs & singuli mercarii sparii beccarii pistores p̄auēdoli coltrarii & oēs & singuli mercatores cuiuslibet artis & mercimōii & alii utētes & hñtes stateras marcū uel bilācijas i ciuitate uel districtu Fani i casib⁹ & p̄ois qb⁹ p̄ statutū belācijas uti nō uetat⁹ teneāt⁹ & debeāt belācijas & pesettos & stateras marcū & quolibet ei⁹ pesettos iustos & iustas ad pōd⁹ cōis Fani hñe & eis tm̄ uti & bullatos & bullatas & approbatas p̄ cōe p̄dictū uel ei⁹ offālē auctoritatē hñtē: nec eis uel eorū altero alī utat⁹ i aliquo casu. nec aliqs debeat uel p̄sumat aliq̄ fraudē uel malitiā adhibē i pōderādo uel mēsurādo aut bilācijas uel staterā retinēdo p̄na p̄ quolibet & q̄libet uice qnq; lib. deñ. i quolibet capitulo p̄nti statuto cōphēlo: & nihilomin⁹ defectū corrigerē teneat⁹.

De bilanciis & bilanciolis aurificū ciuitatis Fani. Cap. XVIII.

Tatuim⁹ q̄ oēs & singuli aurifices hēant & hñe debeāt & cōtinue tenerē bilaciolas iustas & pesettos cū qb⁹ debeāt p̄ssuras seu pōdera auri & argētū botonos & q̄libet laboreria auri & argēti pōderat⁹ & bullatos & bullatas bulla cōis p̄ offālē ad hoc deputatū & aurū & argētū cōficet⁹ d̄ bōa lega & cōsueta & si i aliquo fraus uel defectus reperiret⁹ cōdēnet⁹ aurifex qualibet uice in lib. decē deñ. & nihilominus defectum supplere & reaptare cogatur.

De eodem Cap. XIX.

Tatuimus ēt hoc gñali edicto q̄ miles socius: uel Notarius dñi potestatis seu uicarii: q̄ nuuc est & pro tempore furit teneatur

inuolabiliter uinculo sacramēti & pœna. x. libr. quolibet mēse bis saltē rimari & inquirere cū familia dñi ptātis seu uicarii p ciuitatē Fani & burgos de omnib⁹ & singulis qbuscūq; defectib⁹ bilanciæ stateræ psettorū marcorū libræ passorū & aliæ mēsuræ & ponderē. Et cōtra inuētos culpabiles condēnationes facere & exigere cū effectu infra. v. dies secundū modū statuti. Et acri⁹ ut mod⁹ fraudis exegerit & uiderit cōuenire cōsiderata qualitate facti & psonæ delinquētis. Et eadē inq̄sitio fiat p comitatū ciuitatis p̄dictæ & cōdēnatio & executio de culpabilib⁹ omni iuris solēnitate repulsa: lege statuto uel reformatiōe aliq̄ nō obstāte.

De arte pignolatorum & bambasii. Cap. XX.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ oēs & singulæ psonæ faciētes artem bambasii & pignolatorū in ciuitate uel districtu Fani teneant⁹ & debeāt facere & exercere bñ & legaliter dictā artē & pignolatos cuiuscunq; generis uel maneriei facere de bambasio puro bono & nitido pœna. xl. sol. & nihilomin⁹ pdat bambasiū & deueniat in cōe. Nec liceat eis uel eorū alteri facere p se uel alios pignolatū aliqd' de bambasio bucolarū. Et quæcūq; psona repta fuerit pignolatū aliqd' facere p se uel aliū de buccolis seu bambasio buccolæ cogatur soluere cōi noie pœnæ q̄libet uice & pro qualibet petia pignolati quadraginta sol. Nec audeat uel psumat aliqua ratione facere aliquod pignolatū de bambasio ueteri operato alias. Et qui contrafecerit soluere cogat⁹ cōmuni pro qualibet petia & qualibet uice quadraginta soli. Et nihilomin⁹ per officiales domini potestatis dictum pignolatū auferatur eidem: & in platea magna cōmunis publice cōburatur. Et q̄ nullus textor nel tatrix audeat uel psumat pignolatum aliquod texere de dicto bambasio ueteri: & qui contra fecerit in decem solidis pœnæ nomine pro qualibet petia & qualibet uice etiā puniatur. Nullusq; curans petias pignolatorū: aut lauans & dealbans audeat dictas petias pignolatorū bambasii ueteris lauare: curare uel dealbare seu candidare pœna p̄dicta p qualibet petia & q̄libet uice. Quicunq; uel quæcunq; insuper faciet pignolatū aliquod renfractum uel schiectum teneat⁹ & debeat illud facere pro qualibet petia siue tela longitudinis quinquaginta duorū brachiorū & telas seu petias ipsorum pignolatorū proxime dictorū orditorum cū accia sutili de. xxvi. portatis: & cum accia grossa. xxv. portatarum pœna contrafacienti pro quolibet & qualibet uice. xxv. soli. Et intelligatur accia sutilis si fuerit dcā & habita de septē portatis, & abinde supra, & grossa abinde infra. Si autem

cordellatū debeat facere quandā petiā latitudinis uni⁹ brachii cordarū bambasii & acciæ. xviii. portatæ & lōgitudinis. xlviii. brachiorū cū erūt dealbatæ seu cādidatæ. Si fuerit cordellatū menutū. Si uero a duob⁹ cordis de. xx. portatis & media de trib⁹ cordis de. xxvi. portatis secundū cursum & cōsuetudinē artificū pignolatorū ciuitatis Forliuin: & idē de quolibet raso quod de cordis fuerit pœna cōtrafaciēti p quolibet & qualibet uice. xx. sol. Et in p̄dictis casib⁹ & quolibet p̄dictorū q̄libet possit accusare & denūciare: & habeat medietatē pœnæ ei⁹ credat⁹ cū sacro & uno teste bonæ opinionis & famæ & teneat⁹ secret⁹. Et q̄ libris magiorū & artificū dcōrū pignolatorū credat⁹ sicut aliis libris mercatorū p formam statuti dicti cōis credi debeat: & q̄ null⁹ fenerator uel mutuator pecuniæ ad usuras in ciuitate Fani uel ei⁹ districtu audeat uel psumat in pign⁹ recipere uel retinere ab aliqua psona pignolatū uel petiā aliquā pignolati: uel bambasiū p̄terq̄ a magistris artiu pœna cōtrafaciēti. xl. sol. p quolibet & qualibet petia & pte petiæ ac libra bambasii. Et q̄libet possit denunciare & habeat medietatē pœnæ & ei credat⁹ cū iuramento & uno teste bonæ opinionis & famæ & teneat⁹ secret⁹. Et nihilomin⁹ restituere cōpellat⁹ sine aliqua p̄statione pecuniæ. Statuto uel reformatiōe seu capitulo aliqua uel aliquo in cōtrariū non obstante.

De carnibus siluestribus nō uendēdis alibi q̄ in cāpo uel platea communis. Cap. XXI.

Tatuimus q̄ oēs carnes siluestres: maxime ceruorū: capriolorū: aproū: auiū & anatū & aliæ feræ siue bestię: & auiū q̄ non sunt māsuete deinceps nullo mō uendant⁹ alibi q̄ in platea cōmunis. Et q̄ nullus qui sit beccarius de ciuitate Fani uel burgis aut tricolus uel tricola seu ueditolus pulloz domesticorū & aliorū usitatorū per eos Fani teneri & uēdi: uel artem exerceat: possit dictas carnes siluestres emere causa reuendēdi per se uel aliū neq; adesse uenditioni p̄dictarū carniū uel auiū uendētib⁹ illis qui illas ad uēdendū portauerint ad ciuitatē Fani. Nec stent ppe aliquā ex becchariis p sex peticas bāno. xx. sol. cuiuslibet uendēti aut facienti cōtra p̄dicta uel aliquod p̄dictorū pro qualibet uice. Et q̄ nullus forēsis anates & circinellos aut pnices uel palubes aut quales apporēt Fani ad uēdendū debeat ipas deponere uel aliquā earū apud aliquā domū: sed tenere in platea cōis. Et postq̄ illuc portauerit nō possit eas uel earū alterā retro portat⁹ uel extrahē de platea cōis pœna alī apporētū uel extrahēti. x. sol. p q̄libet uice. & nihilomin⁹ pdat aues: & cuiuslibet eas uel earū aliq̄ i domū recipiēti. xx. sol. p qualibet sine licētia dñi ptātis. Et q̄libet possit denunciare contrafacientes & ha-

beat medietatē bāni & auiū prādictarū & sibi credat cū sacramēto & cū uno teste bonae opinionis & famae & teneat secretus. Liceat tñ ciuibus & incolis Fani pāterias habētibus dare anates & alias aues in eorū pante riis captas tricolis ad uendendū p ipsis pāterias habētibus: & non aliter p precio ipsis tricolis imposito a prādictis pāterias habētibus & nō aliter pōena. x. sol. pro qualibet uice qua cōtrafactū fuerit.

De circhis lignēis uincis & similib⁹ non emendis per triculos causa reuendendi. Cap. XXII.

Tatuim⁹ q nullus tricolus seu uēditor lignorū possit uel aude at aliquo mō emere ligna uincos uel circhos aut salmas lignorū in platea cōis causa reuendēdi pōena & bāno p qualibet salma lignorū sol. duos p uinchis uel circhis emptis cōtra formā pntis statuti pōena. xx. sol. p qualibet salma uincorū: & p qualibet biga circhiore: & qlibet possit denūciare & habeat medietatē bāni & teneat secretus.

De portantibus circulos ad uendendū. Cap. XXIII.

Tatuim⁹ q qlibet apportās circulos ad uēdēdū Fanū seu dese rens teneat: & debeat quēlibet circulū ligare & ligatū tenere su per addēdo ipi circulo ligato tres semissos semissales omni frau de remota. Et q null⁹ deferēs seu uendēs circulos debeat ponere uel te nere in biga aliquē circulū in aliquo magagnatū. Et qui cōtrafecerit in prāmissis uel aliquo pmissorū cōdemnet p quolibet circulo in. xii. de nariis: & qlibet possit accusare & habeat medietatē bāni.

De calcinariis nō habēdis & pellib⁹ nō aptādis iuxta aliquē puteū p decem perticas. Cap. XXIII.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q aliquis nō possit habere neq; tenere calcinare neq; aptare pelles aliquas iuxta aliquē puteū ciuitatis uel burgorū Fani per. xii. perticas pōena. x. sol. pro qualibet uice & nihilominus calcinare remouere cōpellatur: & quilibet possit accusare contrafacientes.

De pōderibus & pesettis in cōe habendis. Cap. XXV.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q omnia & singula pōdera bilanciarū beccariorū mercatorū & artificū ciuitatis Fani & ei⁹ district⁹ & aliorū pōderatiū monetas cū qb⁹ moneta aliq pōderat aut alia res siue ad staterā siue ad bilācias signent & aptēt cū pōderib⁹ cōis Fa ni & q deinceps sint i cōi penes officialē ad hoc spāliter deputatū pōde ra cuiuscūq; mōetæ & libræ ac unciae uera & utilia & sagioli cū ipsis pō derib⁹ a qb⁹ ipsi mercatores & bācherii eorū pōdera hñe debeāt uni⁹ pa riter pōderis & mensuræ signata & bullata bulla cōis ad hoc spāliter or

dinata. Et oēs q cū aliis pōderibus pōderauerint condēnentur p quoli bet & qualibet uice in decē lib. den. in pecunia numerata. & quilibet pos sit denūciare & credatur cū iuramēto & uno teste bonae famae & habeat medietatem pōenæ.

De beccariis & eorum officio.

Cap. XXVI.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q null⁹ beccari⁹ uel alia psona uen dēs carnes recētes ad minutū i ciuitate Fani audeat uel psumat uēdere p se uel aliū in beccariis seu aliis locis publicis ciuitatis Fani aialia aliq morticina seu mortua morte naturali seu ppria neq; et infecta uel morbosa: uel habētia pulmonariā: seu et uitata seu uulnera ta mortificata aut ferita: sed dūtaxat sana absq; aliquo defectu existētia. Et ad hoc ut oīs fraus in p̄dictis euite⁹ uolum⁹ q beccarii ipsi & alii uē dētes aīq aialia bouina occidat illa uiua ostendāt militi ptātis & uni sal tem ex estimatorib⁹ carniū in cōsilio speciali electis & deputatis: & ab eis obtēta licētia aialia p̄dicta: de qbus licentiā habuerint a p̄dictis in becca ria antiqua ciuitatis Fani iuxta portā maiore & nō alibi interficere debeāt sub pōena cuiuslibet cōtrafaciēti p qualibet bestia bouina decē lib.

De non inflando aliquam bestiam.

Cap. XXVII.

Vllus beccari⁹ nec aliquis ali⁹ audeat uel psumat inflare quo n quomodo cū ore aut aliquo alio istrumēto aliquas bestias seu aialia quæ occiderent p uendēdo in ciuitate Fani: sub pōena cē tū sol. & qlibet possit accusare & denūciare dño ptāti Fani uel eius offi cialibus: & habeat denūciator medietatē pōenæ: & teneat potestas & ei⁹ officialis ad petitionē denūciatoris ingrere. Et carnes prādictas quæ di cerent inflatas fuisse per eius militē seu aliū eius officialē uideri facere: & iuxta ipsius relationē & dictū: prādictos denunciatos punire & con dēnare etiā sine p̄cessu aliquo de facto: si culpabiles repti fuerint dicto & relationi dicti officialis: sub pōena decē lib. den. uice qualibet ptāti & ei⁹ officialib⁹ iminēte q in prādictis fuerint negligētes. Et de prādictis et teneant quolibet die ingrere & ingri facere et ex eorū officio sub pōe na p̄dicta: nec audeāt uel psumāt facere scroffas nec uerros uel alias car nes non legitimas in beccaria nec in alio loco ciuitatis Fani nisi tantū in beccariis bācheriorū: sub pōena cētū solidorū den. & amissionis & conbu stionis carniū in platea magna cōis faciēda uice qualibet qua contrafe cerint in prādictis.

Ute qd nec ullas carnes alicui⁹ aialis p aliis uēdere. s. porcellæ castra tæ p carnibus porci masculi. uidelicet pecudineas aut agninas: pro carni bus edinis uel hircinis: uel montoninas pro castratinis uel his similes.

Vol. potas

Scroffe uerros & Carnes nō legitimas

Et si ab emptore uel emptoribus interrogentur quales sint dictæ carnes: uel cuius animalis teneantur dicere ueritatē emere uolētibus pœna prædicta in quolibet capitulo supra dictorum pro quolibet & qualibet uice.

Item q̄ in una eadēq; banca nullus beccari⁹ audeat uel præsumat tenere mixtim aliquas carnes diuersarū bestiag. p̄terq; carnes bouinas: castratinas & porcinas: & marchiati: bullati tamē bulla cæra uiridis p̄ officialem bullæ sed diuersas & sepatas. Et qui contrafecerit pro bāno quolibet uice soluat cōi. xx. sol. Teneanturq; tenere castronē marchiātū cū testiculis non amotis: nec ab eo separatim ut discerni possit marchiatus ab alio castrato legitimo nostrano: sub pœna prædicta.

Item q̄ castronus nostranus sanatus & bonus bullat⁹ sit cæra rubea per dictū officialem bullæ: & similiter porcus masculus legitim⁹: quas carnes castratinas porcinas & marchiati nō audeāt uel præsumāt tenere in petiis super dictis banchis: sed integras ad beccarias tenere & illas dū uēdere cōtigerit: sepatim incidere ad petitionē emere uolentiū. Nec ponere pinguedinē siue grassum unius bestię super alia: sub pœna. xl. sol. uice qualibet qua cōtrafecerint in prædictis.

Item q̄ nō audeāt uel præsumant uēdere aliquos uentres uel budellos alicui⁹ bestię super banchis beccariæ: sed in alio loco intus dictā beccariam: sub pœna. v. sol. p̄ qualibet uice qua cōtrafecerint in prædictis.

Item q̄ nullus audeat uel præsumat in aliqua cōtrata ciuitatis Fani sub porticu & intra porticū alicuius contratæ: tenere banchā ad beccariā neq; stare sub porticib⁹ cōtratæ ciuitatis Fani ad incidendū carnes: neq; sub porticibus prædictis aliquas bestias interficere seu interfectas discoriare: neq; in eis seu sub eis: neq; in stratis publicis sanguinē seu imunditias aliquas bestiag. eiicere seu proicere per se uel aliū: sub pœna contrafaciēti: uice qualibet. x. lib. den. Et habētes banchos ad beccariā contra formā præsentis capituli compellantur inde remouere omni exceptione remota. Exceptis tamē dūtaxat bāchis battifollog. quæ fieri possunt & debeāt in locis cōsuetis extra muros ciuitatis ueteris. Et si beccarii uel aliquis ipsorū grauarentur seu grauari se dicerēt in pēsiōne domus beccariæ solitæ seu alicui⁹ banchæ ex bāchis eiusdē domus in qua domo solum carnes legitimæ uēdi possunt & debeāt: tūc recursum habeāt ad cōsiliū spāle quod puidere possit & debeat put sibi uidebit. Et nullo modo alibi q̄ in dicta domo carnes legitimæ uēdi possunt pœna. xl. sol. p̄ uice q̄libet. In qua domo nō possunt teneri pelles aliquæ uel aliquæ putredines & imunditiæ sub dicta pœna.

Item q̄ nō audeāt uel præsumāt dicti beccarii quotienscūq; interficere

aliquas bestias & exorauerint: retinere pelles ipsarū ad eas siue in eisdē pellibus inuestire: sed potius ipsas bestias exoriatas sine pellib⁹ tã de die q̄ de nocte retinere: sub pœna amissionis pellis dictæ bestię applicanda officiali sup his deputato: tã p̄tatis q̄ cōis Fani q̄ primo inuenierit siue accusatori qui ipsos de prædictis accusauerit & quinq; sol. pro quolibet bestia pelle inuestita cōi Fani applicanda.

Item q̄ beccarii cuiuslibet banchæ macelli habeāt unū par bilanciarū cū marco & pōderibus iustis ad pōdus cōis Fani bullatū: bulla cōis: & q̄ bilanciarū aptentur in banchō æqualiter ita q̄ una non sit altior altera: & ecōtra una non sit depressior altera cū quibus uēdere debeāt dictas carnes minuti emere uolētibus usq; ad pondus dimidiæ libræ: cum dictis bilantiis illas ponderādo sub pœna decē soli. uice qualibet qua contrafecerint in prædictis.

Item q̄ dicti beccarii teneantur dare omnib⁹ & singulis emētibus carnes iustū pōdus: sub pœna. v. sol. pro uncia qualibet quā dare deficerēt in prædictis & refectionis carniū in duplo: & quilibet possit accusare & denunciare & habeat dimidiā dictæ pœnæ.

Item q̄ licitū sit dictis beccariis & aliis uendentibus ad retagliū & ad minutū in ciuitate Fani carnes recentes uēdere quæ superfuerint eis die Iouis de sero: die sabbati proxime subsequutura. dūtaxat a medietate mensis Nouembris usq; ad medietatem mensis Februarii proxime futuri & non in aliquo alio mense dicti anni: sub pœna centum sol. pro quolibet uice qua cōtrafecerint in prædictis. Et q̄ dictæ carnes quæ cōtra formam præsentis statuti uēditæ fuerint ferri debeāt ad plateā magnam dicti cōis: & ibi cōburi expensis dicti delinquentis. Et q̄libet de prædictis possit accusare & denunciare & habeat tertiā partē pœnæ prædictæ.

Item q̄ dicti beccarii nō debeāt uendere ad pondus capita: unghielas: pedes nec stinchilia alicuius bestię: siue animalis: sub pœna quinq; sol. pro quolibet uice qua contrafecerint in prædictis: exceptis porcinis dūtaxat.

Item q̄ dicti beccarii nec aliquis alius possit apportare uel conducere: nec per alios facere portare ad beccariā: nec ad alia loca dictæ ciuitatis in quibus dictæ carnes ad retagliū siue ad minutū uenderentur aliquas carnes recentes in sacco uel panerio uel aliquo alio mō occultas: sed eas palā discopertas & publice ut a quolibet uideri possint portare debeant: sub pœna quinq; lib. den. pro quolibet uice qua cōtrafecerint in prædictis: & quilibet possit accusare & denunciare & habeat tertiā partē bāni siue pœnæ prædictæ.

Item q. nullus beccarius audeat uel psumat uel aliqs alius p uendēdo ad retalgiū uel ad minutū iterficere aliquā bestiā a klēdis mēsis maii usq; ad finem mensis septembris: nisi die ueneris ad medietatē noctis retro usq; ad diem sabbati sub pena. xl. sol. uice qualibet qua contrafecerint in prādictis pro qualibet bestia.

Item q. nullus beccarius audeat uel psumat p se uel alios/ aliquā die emere caprettos seu agnellos uel alias bestias: exceptis bestiis bouinis i ciuitate Fani intra portam ciuitatis seu extra p unū miliare/ usq; ad horā nonā sub pena decem sol. pro quolibet & uice qualibet.

Item q. nullus beccarius possit facere in macello aliquē agnellū masculū nisi primo soluerit cōi Fani quattuor sol. Nō possint et nec audeāt beccarii nec eorū aliquis/ seu carnes uendens/ postq̄ fuerint excoiatæ a parte exteriori cutim incidere seu cingigare talgiare: siue laniare pēa cui libet contrafacienti in prādictis qualibet uice decem sol.

Teneantur etiam & debeant omnes carnes postq̄ fuerint excoiatæ uel excorticatæ bene lauare cum aqua recenti & clara & eas bñ dealbare & mundare pena cui libet contrafacienti sol. decem.

Nec possint beccarii: neq; aliqui alii carnes uenderē publice in dieb; dñicalibus neq; diebus pascalibus nec in diebus apostolorū & festiuitatū beatæ mariæ uirginis & natiuitatis beatī loānis baptistæ nisi post horā nonā pena cui libet contrafacienti. xxx. sol.

Item nec possint dñi beccarii seu uendētes carnes ad beccariā: tenere seu recōdere aliqs carnes seu lardū in aliqua capsā uel capsōe: sed illas teneāt tenere appensas & appēdere in beccariis i apto & publico loco ad aerē: Et hēant beccarii arbitriū libere carnes uēdēdi p libito uolūtatis in uigilia natiuitatis & sabbato pasce resurrectionis p eo p̄tio quo magis eis placuerit/ dñtū uēdāt carnes boas & nō phibitas p formā p̄ntiū statutorū. Et teneātur dicti beccarii continue facere & habere carnes uenales competenti & decēti tpe cuiuslibet gñis & maxime carnes castratinas qualibet die abundantis a kalendis mensis iunii usq; ad carnis priuium Et qui contrafecerit uice qualibet. xx. sol. pena puniatur. Et de & sup p̄dictis omnibus & singulis obseruandis officialis dñi potestatis ad extra ordinaria deputatus: teneatur & debeat predcā oīa & singula in p̄nti statuto contenta facere obseruari: & de & super p̄dictis oī die ingreere & in p̄dictis & quolibet p̄dcōge reptos culpabiles punire & cōdēnare: & pēas in p̄nti statuto contentas in quolibet casuū p̄dcōge in p̄dictis cōtrafacientibus cū effectu & defacto exigere: sub pena decē sol. dcō officiali ab eo de facto auferēda uice q̄libet q̄ negligens fuerit in p̄dictis uel remissus.

potas

De bestiis mortuis non deferendis ad ciuitatem nisi modo & forma infra scriptis Cap. XXVIII.

Tatuimus & inuolabiliter ordinamus q. nulla psona audeat uel psumat portare seu deferri facere ad ciuitatē Fani in curru birocio: alino: paneris: sacco in collo uel subtus: ingēio aliquo seu modo/ aliquā bestiā mortuā uel infirmā/ exceptis bestiis siluestrib; pena & bamno a portantibus & facientib; apportari & cui libet alteri cōtrafacienti p se uel aliū/ cētū solidog; p qualibet uice. et quilibet possit accusare uel denūciare/ & hēat medietatē bamni uel penæ/ & eius sacro stetur cū uno teste: saluo q. hoc statutū non uendicet sibi locum in focis q. porcos deferunt Fanū ad domos dñorū uel fociorū suorū a festo scti andree usq; ad festū carnis priuii. nec et uendicet sibi locū in bobus maziis & aliis bestiis occisis uel lesis p lupos uel canes: q. bestia possint uendi extra portas ciuitatis tantum. Et hoc sit prācisum.

De Gualmedrio seu podumo omni mense faciendo. Cap. XXIX.

Tatuimus & firmiter ordinamus/ q. dñs potestas amicus cōis & Capitaneus sup uictualibus uinculo sacramēti p̄cise teneāt singulis mēsis facere fieri gualmedrū seu podumū de uno boue/ uno castrone uno porco & manza & agno/ secūdū tpa regrentia/ uidelicet q. faciāt singulis mēsis p̄dcās bestias/ expēsis cōis & ipas i publico facere uenūdari. Et tūc sicut cōmode fieri poterit/ uiso & cognito pro quo p̄tio/ huiusmodi carnes dare possint: teneant cogere beccarios ciuitatis Fani ut uendere debeant dictas carnes pro dcō p̄atio/ pena & bāno eius arbitrio auferendis. Et ad p̄dcā faciendā/ secūdū qd continetur in prādicto statuto/ potestas cū effectu/ oī exceptiōe postposita & excusatiōe remota/ teneat & debeat remediis opportunis cōpellere prādictos beccarios ad uendendū carnes secūdū dictū gualmedrū seu podumū/ ad rōnē dñi gualmedri seu podumi/ sub pōna. xl. solidog; p quolibet cōtrafaciente uice qualibet/ pena eidē potestati cētū solidog; uice q̄libet imminente/ qua negligens uel remissus fuerit in prādictis.

Q. d. nulla triccola uel alia p̄sōa emat oua bla dum uel alia uictualia ante nonam causa reuendendi. Cap. XXX.

Tatuimus q. ad mō inantea uendericolar uel aliqua alia p̄sōa etiam hospites aut aliquis de eorū familia non audeat emere pullos aues oua caseum uel alia uictualia a comitatiuis ciuib; uel aliis deferentibus cā reuendendi per unum miliare extra portas aut per totam ciuitatem uel burgos Fani ante nonam bamno. xl. sol. p qualibet uice. Et quilibet possit eas denunciare & accusare & ei credatur

vide. i. al. m. 19. 20. m. b. b. m. m.

vide. i. eo. l. cap. 15

cum uno teste & iuramento & teneat secretus cuiusdam bamni medietatem habeat accusator. Et nullus predictorum deo tpe audeat ire aut se appropinquare aliquibus uolentibus emere aliqua uicualia p duos passus/imo i continenti recedat/& se sepet donec dicti assistant/pena qnq sol. pro qualibet uice/& credat accusatori cum uno teste habituro medietatem bamni. Et quilibet possit accusare contrafacientem.

De passo ferreo habendo. Cap. XXXI.

Tatuimus & ordinamus q omnes mercatores/& omnes alii de Fano ciues & forenses qui uolunt uendere panum drappum & pignolatum uel pannu de lana & lino teneant & debeant uendere cum passo ferreo/& dictum passum sit iustum bullatum/bulla cois ordinata & longum admodum passi cois in petrono palatii sculpti in qualibet arte. Et sit in dicto passo brachiū & mediū brachium/tertiu/quantum & medium quartu signatu:& nullus predictorum possit deinceps hre nec debeat aliquē passum de ligno uel mensurare cu aliquo alio.& qui cotrafecerit debeat p dnm ptatem seu eius uicariu codenari p qualibet uice in .xl. sol. Et nihilominus dictu passum scauezetur & mutilet & quilibet possit denunciare & accusare & sibi credatur cum iuramento & uno teste/& habeat medietate bamni & teneatur secretus.

De panno lana & lana non pignorandis. Cap. XXXII.

Tatuimus & firmamus q nullus operarius uel opator artis pignolati & lanae/quae sit Fani & infuturu fiet/coductus ab aliquo magistro uel artifice artis praedictae/audeat uel presumat cauere aliqua uel colore/pignorare uel uendere uel alienare lanam uel filatum lanae: aut aliquod cunciu panni lanae uel partis eius alicui psonae: uel aliquis uel aliqua persona debeat praedicta uel aliquod predictorum i pignus accipere uel emere uel aliter accipere a praedictis operariis: sine expressa licentia & consensu magistrorum uel principalium: pena operario pignoranti uel uendenti: uel aliter alienanti: pro qualibet uice. xl. sol. Et nihilominus rem pignoratam uenditam uel aliter de facto alienatam: reuere suis propriis sumptibus & expensis teneatur. & recipienti in pignus etiam si esset hebreus i. xl. solidis & rem absq aliqua solutione dno principali restituat. Et ementi pro qualibet uice quadraginta solid. & rem sine aliqua spe pretii rehabendi compellatur reddere dno principali: ad quem pertinere patebit. Dummodo dictus dñs unica satisfactioe contentus remaneat. Et in praedictis & quolibet praedictorum fiat ius summarium magistro seu domino lanae pignolati uel panni artem facienti sine strepitu & figura iudicii: ac summarie & de plano: statutis d causis ciuilibus

loquentibus: aut alio distante quod in causa ab aliqua quantitate supra offeratur libellus/ aliquid nō obstantibus.

Quod Sartores nō possint pignorare pannos. Cap. XXXIII

Tatuimus & ordinamus: q nullus Sartor/Giupponarius & curator pannorum audeat uel presumat suppignorare penes aliquam personam aliquem pannum seu uestem/nec ea uti quam haberent penes se alicuius personae/nec commodare uel deponere/sub poena decem librarum/& nihilominus teneantur ad restitutionem uestis seu panni ei personae aqua habuissent/seu ad aestimationem de qua aestimatione stetur proprio iuramento eius cui restitui debet: uel aquo habuerit. & similiter nemo audeat uel presumat penes se recipere in pignus commodatum uel depositum/ab aliquo sartore siue giupponario uel cimatore aliquam uestem completam. uel non completam uel pannum/sub poena praedicta. Et nihilominus si penes se uestem habuerit/restituere teneatur sine aliqua solutione/Sit tamen dominus panni uel uestis unica satisfactioe contentus. Et de praedictis quilibet possit accusare uel denunciare:& habeat tertiam partem banni: & credatur sibi cum uno teste bonae opinionis & famae. Et praedicta omnia sibi locum uendicent non obstante aliquo priuilegio uel imunitate quibus per praesens statutum intelligatur esse derogatum.

De panno bigelli & agnellini.

Cap. XXXIII.

Tatuimus & ordinamus q nulla persona/audeat uel presumat in ciuitate uel comitatu Fani facere uel fieri facere/ aliquē panum bigelli uel agnellini/nisi de lana pecudinea seu agnellina sola/absq alia mixtura aliarum lanarum bouinae uel alinae seu caninae caprinae uel garzaturae sub poena decem libr. denar. Et nihilominus dicti panni comburantur. Et praedicta non uendicent sibi locum in pannis mediolan. Et quilibet possit accusare & denunciare & habeat tertiam partem banni.

De Sartoribus & Giupponariis.

Cap. xxxv.

Tatuimus & ordinamus q Sartores & giupponarii/teneantur & debeant uestes & diploides integraliter facere de panno eis dato / & nihil ex ipsis audeant uel presumant subtrahere /neq in diploidibus ponere loco bambasii eis dati stuppam /lanam/tomentum uel cardaturam uel aliquid aliud: Nec fraudem aliquam in praedictis committere sub poena & banno centum solidorum cuilibet contrafacienti pro qualibet uice. Et nihilominus ad emendationem & interesse damnum passo teneantur faciendam sacramento damnum passi q

fuerit bonæ opinionis & famæ. Nullusq; sartor uel giupponari⁹ audeat uel præsumat participare cum aliquo mercatore seu retagliatore: nec ab eis prouisionem seu salarium aliquod percipere/pro uenditura pannorum nec cum eorum aliquo societatem seu cõionem aliquam habere/sub pœna decem librarum pro uice qualibet/qua contrafecerint: Simili pena mercatoribus seu retagliatoribus prædictis imminente/qui eisdẽ sartoribus seu giupponariis aliquid dederint seu promiserint/occasione uenditionis pãnorum seu mercationum suarum participauerint. Et de prædictis quilibet possit accusare & denunciare & habeat tertiam partẽ dictæ penæ/& credatur denunciatori cum uno teste bonæ opinionis & famæ & eius sacramento.

De laboratoribus terrarum uineatarum & aratiuarum & de tempore laborerii.

Cap. XXXVI.

Tatuimus q; laboratores conducentes terras uineatas ad laborandum a dominis & possessoribus seu locatorib⁹ ipsarum uinearum: ciuitatis: comitatus: uillarum & districtus fani/ teneantur & debeant putare/ficcare/leuare & palmare bene & diligenter/fideliter & sine fraude ad usum boni laboratoris dictas uineas/per totũ mēse february/pena quinq; solidorum pro qualibet texera dictarum uinearum non facta ut supra. Et ipsas uineas uangare uidelicet quæ uangan-
da sunt/sappare quæ sappanda sunt usq; ad medium mēse aprilis/pena prædicta pro qualibet texera non laborata ut supra. Et canneta uangare per totum mēse martii: Pena pro quolibet canneto non uangato ut supra centum solidi. Et ipsas uineas refrangere quæ refrangenda sũt: secundum pacta firmata inter ipsos laboratores & dominos prædictos per totum mēsem lunii: pena prædicta quinq; solidorum p qualibet texera non refranda: Et laborare oliuas per totum mēsem maii pena cētum solidorum & dicti laboratores oliuarum pro una laboratura nō possint nec debeant habere nisi unum recolectum oliuæ. Et si contrafecerint in aliquo casuum prædictorum: ultra penas prædictas: perdāt medietatem eius partis uini: oliuarum & aliorum fructuum eos tangentium pro parte eorum: & deueniat & conuertatur in usum & utilitatem dominorum uinearum & possessionum prædictarum: & penæ prædictæ deueniāt in cõe. Et teneantur nihilominus dictas uineas suprascriptas & infrascriptas laborare & colere infra .x. dies postq̃ denūciatũ fuerit dño ptati: alias liceat dominis possessionũ illas laborari & coli facere expensis ipsorum laboratorum ab eis recuperandis. Et teneat dñs potestas uel eius uicarius in præmissis procedere summarie de plano & sine stre-

pitu & figura iudicii ad instantiã dñorũ seu locatorũ possessionũ prædictarum omni solemnitate iuris omiſsa diebus feriatis & non feriatis. Et si ipse potestas uel uicarius fuerit negligens & remissus in prædictis perdat de suo salario quinquaginta lib. cõi applicandas. Insuper statuim⁹ q; laboratores seu cõductores uincaretorũ: teneant & debeant uincareta ab eis cõducta spazare & herbas: rogos & spinas in ipsis uincaretis existentes roncare: bene & diligenter ut decet per totũ mēsem Maii: pœna centũ soli. pro quolibet cõtrafaciente. Et nihilominus ad spazandũ & rōcandũ dicta uincareta illinc ad decem dies post dictũ mēsem penitus teneant: & congruis tēporibus uincos incidere bona fide sub pœna prædicta. Et teneant & debeant laboratores prædicti si terras prædictas uineatas & oliuatas renunciare uoluerint dñis seu locatoribus earum ipsas renunciare de mēse Maii: dñtamen bene laboratas & cultas ut supra. Et in ipsa renunciatiõe mutuũ seu depositũ si quod habuerint a dictis dñis seu locatoribus eis reddere & restituere integre & cũ effectu. Et ipsa renunciatio aliter facta nō ualeat ipso iure sed terræ ipsæ recõductæ intelligant & sint pro anno sequenti a laboratoribus antedictis modis & cõditionibus antedictis. Item statuim⁹ & ordinamus q; laboratores cõducentes terras aratiuas ad laborandũ teneant & debeant eas rumpere per totũ mēsem Aprilis & refrangere per totũ mēsem Iunii. Et remenare per totum mēsem Augusti: & serere seu seminare per totum mēsem Nouembris ad plus omnib⁹ eorũ laboratorũ sumptibus laboribus & expensis bene diligenter fideliter & sine fraude ad usum boni laboratoris pœna decem lib. dñi. in quolibet dictorũ caluũ seu capitulorum pro quolibet cõtrafaciente cõmuni Fani applicandarũ & damnorum & interesse dñorũ seu locatorũ terrarũ prædictarũ. Et teneat potestas prædictus seu eius uicarius in prædictis procedere ut supradictũ ē de terris uineatis sub dicta pœna quinquaginta lib. Et uolentes renunciare dictas terras aratiuas teneant eas dñis seu locatorib⁹ earũ renūciare de mēse Iulii. Et depositũ seu mutuũ si quod habuerint a dñis seu locatorib⁹ eis restituere in ipsa renūciatione. Et de dictis mēsis teneant dñi seu locatores dictarũ terrarũ tam uineatarũ q̃ aratiuarũ singula singulis referendo: terras ipsas laboratorib⁹ seu cõductoribus antedictis renunciare si uoluerint. Et eo casu teneant laboratores & cõductores dictarũ terrarũ dñis seu locatorib⁹ mutuũ seu depositũ restituere anteq̃ fruct⁹ aliquos in totũ uel in ptem de dictis terris amoueant pœna dupli dicti depositi seu mutui cõi applicada. Et aliter facta renunciatio nō ualeat: sed terræ prædictæ reconductæ intelligant ut supra.

Renūciatio

Renūciatio

fructus nō possint
uolunt ab laboratoribus
restituere autem

De prezarolis & eorum mercede: & de salario seu mercede asinario: rum carizatorū & bubulcorum. Cap. xxxvii.

Tatuimus & presenti edicto in perpetuū & inuiolabiliter ob-
seruando decernimus q̄ prezaroli non possint accipere a Kalē
dis mensis Ianuarii: usq; ad mediū mēsem Februarii: ultra tres
bonoñ. pro quolibet & qualibet die. Et a medio mēse Februarii usq; &
per totū mēsem Martii ultra quatuor bonoñ. Et a kalendis mensis A/
prilis usq; & per totū mēsem Iunii: ultra quinq; bonoñ. Et a kalendis
mensis Iulii usq; & per totū mēsem Septēbris: ultra bonoñ. quatuor.
Et a Kalendis mensis Octobris usq; & per totū mēsem Nouembris ul
tra tres bonoñ. Et de mēse Decēbris bonoñ. duos. Fenatores autem &
messores ad fenandū seu ad metendū non possint accipere ultra septem
bonoñ. Et q̄ tēpore uindemię carizantes cū bobus: curru & uastella
non possint accipere pro die qualibet & quolibet eorū: ultra decē & octo
bonoñ. Et si conducerent pro parte diei uel pro uno cursu: uel duobus
ubi plures cursus fierent nō possint accipere nisi pro rata eius quod cō
muniter accipitur illa die pro tota dieta: & asinari non possint accipere
pro quolibet & qualibet die cum asino & barilib⁹ ultra septē bonoñ.
Et si conducerent pro parte diei uel pro uno cursu uel pluribus nō pos
sint accipere nisi pro rata eius quod cōmuniter accipit illa die pro tota
dieta: & pro solo asino cum barilibus dato ad menandū: nō possint ac
cipere ultra tres bonoñ. in die: & si asinus solus cū barilibus conducere
tur pro parte diei: uel pro uno cursu uel pluribus nō possint accipere ul
tra ratam eius quod cōiter illa die pro tota dieta: & teneant & debeāt as
nari & carizatores prædicti facere cursus plures secūdum consuetudinē
locorū & morē ciuitatis Fani. Et bubulci cū bobus ad arandū non pos
sint accipere tēporibus quibus terras rumpūt: ultra bon. xii. p̄ quolibet
& qualibet die. Tēporibus uero qbus terras refrangūt seu remenant ul
tra bon. xiiii. pro quolibet ut supra. Et tēporibus qbus terras serunt seu
semināt: ultra bon. xvi. pro quolibet & qualibet die sub pœna. xx. sol. p̄
quolibet tam dāte q̄ accipiēte cōtra formā præsentis statuti & uice quali
bet in quolibet casu prædictorū: & nihilominus pactū aliter factū non
ualeat neq; teneat. Et quilibet possit accusare & denūciare & habeat me
diatē bāni: & credat denunciatori cū uno teste & eius sacramento. Et
teneatur ptās singulis annis in principio mensis Ianuarii & in principio
mensis Septēbris: præsens statutū facere preconizari per loca publica &
consueta ciuitatis Fani: sub pœna dicto potestati. x. lib. uice q̄libet: qua
contrafecerit in prædictis.

Quod carratores cōducētes currus per ciuitatē Fani tenere debeāt manū sup̄ temonē: & asinari post somerium. Cap. xxxviii.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ carratores cōducentes currus per ci
uitatē uel burgos Fani teneantur & debeant tenere manus sup̄
temonē & qui contrafecerit soluat p̄ bāno cōi Fani quinq; sol.
pro qualibet uice. Et quilibet possit accusare contra faciētes. Item q̄ om
nes & singuli asinari postq̄ fuerint in ciuitate teneāt ire post somerios
suos. Et qui contrafecerit soluat pro bāno pro qualibet uice tres sol.

De salario magistrorum lignaminis & muratorum siue lapidum. Capi. XXXVIII.

Tatuimus & ordinamus q̄ magistri lignaminū & lapidū siue
muratores: a festo sancti Michaelis usq; ad pascha resurrectionis
nō possint accipere pro suo labore quolibet die ultra sex bon.
Abinde uero supra usq; ad festū prædictum non possint accipere quali
bet die ultra octo bon. sub pœna & bāno. x. sol. pro quolibet contrafaci
ente. Et quilibet manigius dictorū magistrorū non possit accipere a festo
sancti Michaelis usq; ad Pascha ultra tres bonoñ. Et a pascha usq; ad præ
dictum festū ultra quatuor bonoñ. sub pœna quinq; soli. pro quolibet
& qualibet uice: & habita dicta mercede ut supra in quolibet casu præ
dictorum dicti magistri & operarii teneant opari eorū sumptibus et ui
tu: & non illoꝝ pro quibus operant: sub iam dicta pœna.

De salario ferratorum & fabrorum. Cap. XL.

Tatuimus q̄ ferrator pro ferro equi magni ronzini seu muli &
ferratura cum clodis opportunis nō possit accipere ultra duos
bonoñ. Et pro trahendo & remittēdo cum aptatiōe pedis cum
clodis opportunis deñ. decem. Et p̄ ferro asini & ferratura bon. unum.
Et pro trahendo & remittendo ut supra deñ. sex. Item q̄ fabri non au
deant uel præsumant accipere pro sutilgliādo & arotando seu limando
sappā seghettum uangā & manariā seu securim & falcionē ad inciden
dum ligna & quodlibet aliud ferrū manuale: p̄ quolibet prædicto fer
ro. vii. deñ. tm̄ & non ultra. Item pro cultro uel gomeria decē deñ tm̄. &
pro arotando tm̄ deñ tres & non ultra. Et p̄ segatura falcis deñ. xii. pœ
na & bāno cuilibet prædictorū cōtrafacienti in prædictis: & quolibet præ
dictorum huius capituli. xx. sol. Et quilibet possit accusare & denuncia
re cōtrafacientes: & habeat medietatē bāni seu pœnæ. Et ptās teneat in
principio sui officii eis hoc statutū legi facere & ab eis & quolibet prædicto
rū fabroꝝ iuramētū & fideiussores assumere q̄ hoc statutū debeāt obser
uare.

uare. Et ipse potestas etiā faciat obseruari: & etiā inquiri faciat cōtra eos singulis mēlibus si ea bene obseruant. Et si ipsi ferratores & fabri prādi cti obseruare recusat: & propterea artē eorū exercere nollent priuentur etiā omni beneficio ciuitatis & statutoꝝ ciuitatis Fani. Et si potestas ip se fuerit negligēs in prādictis perdat de suo salario. x. lib. deñ. Et prādi cta locum habeant in ciuibus comitatus incolis & habitatoribus ciui tatis comitatus & districtus Fani tantū.

De salario & mercede sartorum. Cap. XLI.

Tatuimus & ordinam⁹ q nullus sartor pro mercede sua aude at uel prāsumat accipere ab aliqua persona: ultra quātitates infra scriptas: uidelicet de qualibet clamide ab homine octo bonoñ. de quolibet indumēto ab homine octo bonoñ. uidelicet cum bottonis: de quolibet caputeo bonoñ. duos: de quolibet pare caligay clausurū bonoñ. sex: & de omni gabano simplici octo bonoñ: & si fuerit duplus. xii. bonoñ. & de omni giacchio sine cingihettis ab homie. xii. bonoñ. de omni giornea sine frappis bonoñ. decem: & cū frappis bonoñ. xii. de omni gabano ad ulū mulieris non facto ad intalglū. xiiii. bonoñ. & de omni cocta seu camorra a dñā uiginti bonoñ. & de omni guarnello a dñā octo bonoñ. & de omni ga bano ueluti: seta uel scarlacti cum frodis triginta bonoñ. & sine frodis uir ginti qñq. giopponarii autem cum bottonis non possint accipere ultra decem bonoñ. pro giuppono quolibet. si nō fuerint sirici siue ueluti. si au tem fuerint sirici uel ueluti bonoñ. xx. pro quolibet giuppono. de indu mentis uero uel giacchis giorneis uel giupponis seu diplodib⁹ nō pos sint accipere pro filo seu refe ultra unum bonoñ. pro quolibet. Et prā dicta intelligantur in uiris a quindecim annis supra: & in mulieribus a duodecim annis supra: & a quindecim annis infra usq; ad decem in uir is. & a duodecim annis infra usq; ad octo in mulieribus accipiant quar tum minus cuiuslibet quātitatū prādictarū in quolibet casu prādicto rum: & ad decem annis infra usq; ad qñq; annos in uiris: & ab octo an nis infra usq; ad quatuor in mulieribus: medietatē minus dictarū quā titatum in quolibet casu prādictorū: sub pœna uiginti sol. pro quoli bet contrafaciente & qualibet uice.

De aurificibus. Capi. XLII.

Tatuim⁹ & ordiam⁹ ut falsitas i aurificib⁹ euitet⁹ q aurifices ciuitatis Fani nō possint laborar de aliquo argēto nisi fuerit ab octo ligis supra: & q aurifices ciuitatis Fani ad dictā ligā facere teneant⁹ & laborare omne laborerū argenti quod ipsos facere cōtigerit

in ciuitate p̄dicta. Et de minori liga nō possint laborare in dicta ciuitate argentū aliquod: de meliori autē & maiori facere possint ad petitionem cuiuslibet meliorē ligam uolentis: & in aliquo laborerio argēti nō au deant imiscere clauos de ære seu auricalco. Nec audeant uel prāsumant ligare in auro aliquod uitrum uel aliquid contrafactū sub pœna aurifi ci prādicto cōtrafacienti in prādictis pro qualibet uncia argenti labora ti contra formā præsētis statuti quadraginta sol. & pro quolibet annu lo aureo ligato contra prādictā formā decem lib. deñ. Et quilibet possit accusare & denunciare & habeat dimidiā pœnæ. Et quod dicti aurifices habere debeant bilancias suas cum pōderibus & marco ad pondus cō munis Fani ut in statutis expressum est. & ipsas facere bullari bulla com munis Fani & potestatis ut in statutis continetur. Et dicti aurifices non possint nec debeant uendere argentum unius ligæ pro alia: pœna de cem lib. pro qualibet uncia.

De calce & gesso. Cap. XLIII.

Tatuimus & ordinamus q nemo audeat uel prāsumat uende re in ciuitate uel comitatu Fani calcē ultra sex ducatos centena rium mensurarū ad rationē quadraginta bonoñ. pro ducato: & ad dictā rationem uendēdo ad minutū: ad mensurā bullatam & iustatam cum mensura lapidis cōmunis secundū formā statutorū dūmodo calci na sit in cotanis bene cocta & non sit trita. Si autē fuerit trita eam uēde re non possit ultra ducatos quatuor centenariū mensurarū ut supra: & etiam ad minutū. Et teneatur quilibet uendēs calcem uiuā illam dare. & portare ad domū emētis & secū mensurā deferre ut supra bullatam: & ibidem eam mēsurare prādictā pro pretio antedicto: & nihil ultra acci pere possit neq; debeat quoquomodo sub pœna quinq; sol. pro quali bet mensura. Item q nemo audeat uel prāsumat uendere mensurā ges si boni & bene cocti triti & stacciati seu creuellati ut decet ultra tres bonoñ. cum dimidio portati & mēsurati ut supra de calce dictū est. Et teneant⁹ uenditores prādicti tam calcē q gessum ad mensurā culmā mensurare pœna & bāno pro qualibet mēsurā: & quolibet contrafaciente & quali bet uice qua cōtrafactū fuerit in aliquo prādictorū decē sol. Et quilibet possit accusare & denunciare & habeat medietatē bāni.

De forma lapidum & cupparum. Cap. XLIII.

Tatuimus q linea seu forma lapidū & cupparū planellarum & quadrelloꝝ sit designata & sculpta in muro palatii cōis Fani. Ita q non possit defraudari ad modum: quarum formarum la pides seu matoni planellæ: quadrelli & cuppæ facti & cocti deueniant

in longitudine grossitudine & latitudine ipsarum formarum: Et quod dictas lineas seu formas habere & tenere debeant fornaciarum ferratas iustas & bullas bulla comitis & patris Fani pena contrafacienti pro quolibet & qualibet uice in quolibet ex casibus supradictis centum sol. Et quilibet possit eos accusare & denunciare & teneatur secretus in quolibet ex casibus supradictis & habeat medietatem & credatur accusatori cum sacramento: & uno teste bonae conditionis & famae.

¶ Quantum uendantur miliaria lapidum / cupparum / planellarum & quadrellorum. Cap. XLV.

Tatuimus quod miliare matonorum seu lapidum uendi non possit ultra duos ducatos & xv. bonorum ad rationem xl. bonorum pro ducato.

Miliare planellarum & quadrellorum non possit uendi ultra duos ducatos ad dictam rationem. Miliare cupparum non possit uendi ultra tres ducatos & bonorum xv. ad dictam rationem. Et dicimus in bonis lapidibus cuppis planellis & quadrellis bene coctis conductis ad domum emptoris sumptibus & expensis uenditoris. Et si quis de se uellet a fornacibus carizare dictos matonos cuppas plenellas siue quadrellos quos emisisset / detrahat de pretiis antedictis id quod iuste detrahi deberet pro careggiatura predicta. Et qui contrafecerit in praedictis soluat pro bamno qualibet uice uiginti sol. in pecunia numerata sine compensatione aliqua. Et quod ultra accepit restituat in duplum danti. Et qui plus dederit teneatur denunciare curiam domini patris & credatur sacramento emptoris. Et quilibet possit denunciare & accusare & teneatur secretus & sibi credatur cum suo sacramento.

¶ De pistoribus & panem uendentibus. Cap. XLVI.

Tatuimus & ordinamus quod pistorum & panem uendentes in Fano teneantur & debeant panem uendere ad iustum pondus & secundum gualmedrum & ordinem infra scriptum. Et nullum uolentem panem emere uocare presumat pena quinque sol. pro qualibet uice. Et teneatur uendericulus panem cum bono gausape albo copertum tenere & habere unum baculum cum quo uolens emere panem ipsum tangat & non cum manu contrafaciens in foldos quinque uice qualibet puniatur pro dimidia comitis & dimidia accusatori applicanda. Et teneatur facere panem bene coctum & leuatum legalis ponderis secundum ordinem infra scriptum. Et si panis fuerit reperiendus minus pensa de eo quod ordinatum fuerit soluat pro quolibet parte tres denarii. & panem perdat & detur carceratis in carceribus comitis. Et miles socius potestatis uel alter officialis ad hoc deputatus teneatur bis in hebdomada ire ad scrutandum & ponderandum dictum panem. Et quilibet uolens facere panem buffectum bonum possit facere ad uoluntatem capitanei super uisualibus.

deputati cum podumo per eum deputando illud adaptando in quantum poterit ordini infra scripto qui talis est uidelicet.

Quando mensura grani pulchri & nitidi ualet bonum decem detur panis de decem unciis albus bene coctus & bene studiatus pro duobus denariis.

Quando mensura ualet bonum xii. detur panis de nouem unciis bene coctus pro duobus denariis.

Quando mensura ualet bonum xiiii. detur panis ut supra bene coctus de octo unciis pro duobus denariis.

Quando mensura ualet bonum xvi. detur panis ut supra bene coctus de septem unciis pro duobus denariis.

Quando mensura ualet bonum xviii. detur panis bene coctus ut supra de sex unciis pro duobus denariis.

Quando mensura ualet bonum uiginti: detur panis de quinque unciis bene coctus ut supra pro duobus denariis.

Quando mensura ualet bonum xxii. detur panis de quatuor unciis cum dimidia pro duobus denariis.

Quando mensura ualet bonum xxiiii. detur panis de unciis quatuor pro duobus denariis.

Quando mensura ualet bonum xxviii. detur panis de unciis tribus cum dimidia pro duobus denariis.

Quando mensura ualet bonum xxxii. detur panis de unciis tribus pro denariis duobus.

Quando mensura ualet bonum xxxvi. detur panis de duabus unciis & tribus quartis pro duobus denariis.

Et abinde supra pro rata. Et hoc statutum non intelligatur in uendentibus panem de extra ciuitatem apportatum ut hactenus extitit consuetum.

¶ De fornariis & eorum salario. Cap. XLVII.

Tatuimus & ordinamus quod fornarii coquentes panes in ciuitate Fani pro eorum salario & mercede si coquerint panem pro pecunia non possint recipere pro qualibet mensura farinae ultra unum bonum. Si uero coquerint panem & pro eorum solutione panes recipiant ab eis quorum panes coquerint: si panes coquerint cum eorum lignis habeant unum panem pro uigena. Si uero cum lignis alienis coquerint recipiant pro singulis duabus uigenis unum panem: & non possint calefacere furnum cum nochio uel aliis rebus fetore praebentibus sub poena xx. sol. pro qualibet uice. quam poenam potestas exigere teneatur ad petitionem cuiuslibet conquerentis sub poena eidem patris xx. sol. uice qualibet iminente. Et teneantur & debeant praedicti fornarii coquere panem cuiuslibet uolenti modo praedicto: sub

pena. x. sol. uice qualibet qua recusauerint: & de reculatione ster sacra-
mento illius qui panem facere uoluerit. Et teneantur dicti furnarii illis qui
bus panem coquerint de pane recepto reddere rationem & assignare totum
panem receptum duntaxat sibi retento pane quem recipere debet modo præ-
dicto: ac ad emendationem panis deuastati seu male cocti: culpa dicti fur-
narii uel non restituti teneantur. Et teneantur & debeant furnarii prædicti
continue tenere furnos paratos ad coquendum & continue calefacere fur-
nos & eos caldos tenere ad coquendum: sub pena. x. sol. uice qualibet. &
possint furnarii prædicti de nocte ire pro eorum ministerio exercendo cum
lumine tamē libere & impune & sint exempti ab oneribus personalibus.
Et teneatur potestas per eius officiales uidelicet per militem seu alium eius
officiale sollicite omni septimana ad minus semel omnes furnos ciuita-
tis Fani facere perscrutari si furnarii calefaciunt furnos cum nocchio uel
aliis rebus fetore præbentibus uel non: & rimari domos dictorum furnari-
orum si in eis reperiunt nocchiū: & si reperiunt illud faciunt proici extra
domū & nihilominus quolibet habentē condēnet in. xx. sol. Et de prædi-
ctis quilibet possit accusare & denunciare & habeat dimidiā penam. Et ca-
pitaneus deputatus super furnariis & furnaciariis teneatur prædicta facere
obseruari sub uinculo iuramenti: & pena i statuto de eius officio cōtēta.

¶ Quod nullus utatur barilibus non bullatis. Cap. XLVIII.

Tatuimus & ordinamus quod nullus utatur barilibus nisi bullatis bul-
la cōis: & dñi pñtis per officiale ad hoc deputatū: & qui contra
fecerit soluat pro bāno decē soli. Et qui eos aliter bullauerit uel
bullari fecerit soluat pro bāno centū soli. Teneatur quoque officialis depu-
tatus ad bullandū facere bullari barilia secundū modū & quātitatē quā
tenet barile cōis. Et quilibet possit accusare & denunciare: & habeat me-
dietatem bamni.

¶ De cimatoribus pannorum. Cap. XLVIII.

Tatuimus & ordinamus quod cimatores pannorum accipere nō de-
beant neque possint pro cimatura de quolibet brachio pñi Fran-
cisci mediolanensis & florentini fini nisi mediū bonū. & de quoli-
bet brachio alterius pñi ultra den. septē: & usque in dictā quātitatē accipe-
possint & debeant & nō ultra ut dictū ē. Et qui contrafecerit soluat pro quo-
libet brachio pñi. v. sol. Et quilibet possit accusare & denunciare: medietas
cuius bāni sit cōis & alia sit denunciatoris & sit secretum.

¶ De his quæ prohibita sunt calzolariis. Cap. L.

Tatuimus & ordinamus quod calzolarij cum aqua putrida curamē
nō lauent nec lauare faciant ullo mō: & quod putredo ex curami-

ne uel occasione curaminis in plateis publicis uel uis uicinalibus non
fiat nec proiciatur: & calcinaria fiant extra ciuitatē & nō in stratis publi-
cis: nec iuxta stratas currentes & in burgis fiant in remotis curtibus & fos-
sis & in domibus muratis ubi nō sunt habitates dūmodo non sit in uis
publicis atque stratis & in domibus iuxta ipsas stratas & uias. Et liceat cal-
zolariis lauare curamen eorum in aqua molendinorum cōis de porta noua
ex parte inferiori usque ad mare: ab inde supra non: & liceat mollare &
in mare mittere ad eorum uoluntatem: & qui contrafecerit soluat cōmuni
pro bamno quadraginta soli. pro qualibet uice. Et quilibet possit accu-
sare habiturus medietatē bamni. Et quod nullus calzolarius cum pingue-
dine calefacta uel bullita ungat pelles aliquas in strata publica nec ali-
quam putredinē de mastellis in uis publicis proiciant nec proici faciant:
cum fetorem transeuntibus præbeat satis grandē: Nec pelles fetidas
& pilosas ante banchas & in stratis publicis extendere nec tenere præsu-
mant: ne animalia expauescant: nec aliquā putredinem in stratis publi-
cis proiciant. Contra faciens soluat quadraginta soli. Et potestas inqui-
ri faciat diligenter semel in hebdomada & nō proiciant ipsi calzolarij:
nec proici faciant pelles in banchis: & quod aliquis calzolarius non præsu-
mat nec attentet aptare curamen ante portas in quibus sunt pictura bea-
te Mariæ & aliorum sanctorum & sub dictis portis aliquid facere de dicto
curamine ibi faciēdo: nec ipsi nec aliqua persona ad bānum uiginti soli.
de quo bāno medietatem habeat accusator: & credatur dicto accusato-
ris soli uel denunciatoris & habeatur secretus. Et teneatur potestas hoc
præcise facere obseruari.

¶ De his quæ prohibita sunt pellipariis. Cap. LI.

Tatuimus quod pelliparii ad operandū artē pellipariæ prope pu-
teos publicos non morentur nec morari permittant: Ita quod ab
eis aqua alicuius putei non possit aliquatenus deturpari. Nec
aliqui alij faciant ibi aliquā putredinem: contra faciens in quadraginta so-
li. cōmuni bamni nomine puniatur et nihilominus repellatur. Et nul-
lus deinceps pelliparius audeat nullam seu concimen pellium ubi sit
habitatio hominū facere uel tenere: nec pelles cum de mulla trahuntur
ad siccandū eas extendere in plateis uel in banchis ut supra dictū est iux-
ta stratas tenere uel in altum iuxta ipsas stratas tā modico spacio quod tra-
seuntibus fetorem ingerant retinere: & qui contrafecerit soluat cōmuni
pro qualibet uice. xx. sol.

De non proiciendo aliquam imunditiam seu putredinem uel animalia mortua in plateis seu uis ciuitatis & burgorum Fani nec in cloacis: nec in foueis comunis. Cap. LII.

Tatuimus & ordinamus qd nemo audeat uel presumat proicere nec proici facere in plateis seu uis ciuitatis & burgorū Fani: nec in cloacis existētibz in dictis plateis seu uis nec in foueis comunis Fani aliquam imundiciā seu putredinē: uel pilum uel sanguinem uel animalia mortua: Nec letamen nec felcaturas fouearū a grano nec alias res fetidas pœna & bāno quindē bonoñ. cuius pœnæ tertia pars sit cōmunitatis Fani: tertia inuentoris & exequutoris: alia uero tertia sit accusatoris ad quā pœnam teneatur & obligatus sit pater pro filiis & pro tota eius familia proiciente: & patronus pro famulis & famularibus ac tota eius familia: pro quolibet & qualibet uice. Et nihilominus ad mandatū militis seu alterius officialis potestatis qlibet proiciens seu proici faciens remouere teneatur & debeat putredines & imundicias p̄dictas eadem die qua sibi mandatū fuerit & portare extra ciuitatē & burgos Fani ad loca cōmoda & imunditiis recipiendis idonea sine aliquorum iniuria: & non in stratis seu uis. Et miles potestatis uel alter officialis eiusdem teneatur & debeat p̄dicta facere obseruari & proictores cōpellere ad remouendum & portandū ut dictū est. Et si imundicia non remouerent & portarentur eadē die qua sibi p̄ceptum fuerit cōtrafaciens pœna bonoñ. xxx. monetæ ueteris puniatur cuius pœnæ tertia pars applicetur exequutori: residuū uero sit cōmunitatis. Et quilibet possit accusare & denunciare & habeat tertiā partem bāni: Et credat accusatori seu denunciatori cū sacramēto. Et si miles p̄dict⁹ uel alter officialis super hoc deputatus fuerit negligēs & remissus in exequēdo p̄dicta perdat de suo salario centum solidos cameræ cōmunis applicādos pro qualibet uice cōtrauentionis retinendos de salario domini potestatis totiens quotiēs i dictam pœnā fuerit incursum: p̄ depositariū cōmunis Fani sumptibus & expensis dicti exequutoris: & p̄dicta nō uēdicent sibi locū in terrenis: glareis: calcinatiis letamine & fecib⁹ quæ proiicerent & piici necesse essent in stratis & uis publicis occasione ædificiorū & expurgatiōis faciēda de puteis: de latrinis: & de stabulis: in qbus oibus statuāt terminus triū dieꝝ a die p̄cepti ad exportandū siue exportari faciendū sup̄dictas imunditias: & plus & minus arbitrio officialis attēta quātitate & qualitate: & copia p̄dictorū quo termino elapso in casu cōtrauentionis incurrant in pœnam sp̄reti mandati.

De aqua oliuarū non proicienda in uis. Cap. LIII.
Tatuim⁹ & ordinam⁹ qd nulla p̄sona terrigena uel forēsis audeat uel p̄sumat aquā oliuag seu morchiā piicere seu piici facere uel mittere in plateis seu uis cōis nec in foueis cōis: nec in aliis locis p̄ quæ possit in ipsas foueas cōis aqua seu morchia oliuag deriuare. Nec facere foueas uel puteos in quibus aquam seu morchiam p̄dictam piiciat: sed teneat & debeat totā dictam aquā seu morchiā portare ad mare seu ad uallatū molēdinorū a castaro: pœna & bāno centū sol. p̄ quolibet & qualibet uice. Et quilibet possit accusare & denūciare & habeat quartā ptem bamni.

De aqua broaldorū non proicienda in uis. Cap. LIII.
Tatuimus & ordinam⁹ qd nemo audeat uel p̄sumat piicere aquā broaldorū in uis cōis: nec aptare ipsos broaldos seu lauare caldumina i p̄dictis uis: pœna. xl. sol. p̄ quolibet & q̄libet uice. Et quilibet possit contrafacientes denunciare & habeat quartā partem condemnationis p̄dictæ.

De preconizando quolibet die ueneris ut plateæ spazentur seu scopentur. Cap. LV.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ qd ptās teneat facē bāniri quolibet die ueneris p̄ preconē cōis in locis publicis & cōsuetis qd oēs & singuli de ciuitate & burgis Fani: debeāt ante eorū domos quolibet die sabbati spazare/scopare & mūdare plateas & stratas seu uias: & lutū & imunditiā inde portare extra ciuitatē ut supra in statuto superi⁹ expressio cōtinet & discōbratas omnib⁹ rebus tenere ne trāseuntib⁹ impedimentū darēt. Et q cōtrafecerit soluat p̄ bāno soli. y. & teneant conductores domorū stationū & aliorū terrenorū & nō locatores āte domos p̄ eos cōductas quolibet die sabbati spazare/scopare & remūdare plateas & stratas p̄dictas & lutū & imunditiā inde portare & discōbratas tenere ut dictū est pœna p̄dicta. Et teneat ptās mittere milite seu aliū ex suis officialib⁹ singulis dieb⁹ dñicis p̄ ciuitatē & burgos ad uidendū si p̄dicta bñ obseruāt & quos iuenerit cōtrafaciētes de facto sine ulla cōdenatione puniat pœna p̄dicta. Et si ptās fuerit negligēs pdat de suo salario lib. x.
Quod nullus trahat uel exportet granū: farinā uel bladū aliud extra districtum Fani. Cap. LVI.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ qd nulla p̄sona terrigena uel forēsis audeat granū uel frumētū farinā/uel aliqd aliud bladum extrahere de ciuitate comitatu & districtu Fani cā extrahēdi & alio portandi absq̄ licētia cōsiliū sp̄alis. & q cōtrafecerit granū & farinā pdat & ēt

alia sup qbus portarent: Et insup condēnet cāmerā in .x. lib. deñ. pro
qlibet salma: & officiales ad quos spectat diligētē inq̄sitiōē de hoc face
re teneant bāno centū lib. deñ. Insup qlibet possit accusare & denūciare
oēs & singulos cōtrafaciētes in p̄dictis & quolibet p̄dictorū: & credat
accusanti seu denūciantī cū sacramēto & teneat secretū & uno teste bo
næ cōditiōis & famæ. Liceat tamē nō obstātibus p̄dictis ciuib⁹ Fani pro
eorū uita & usu & p̄ seminib⁹ eorū possessionū portare & portari face
re per totā diocesim & territoriū ciuitatis Fani dicta uictualia absq; ali
qua solutione: & etiā studētes de ciuitate Fani & comitatu possint extra
here granū & oleū pro eorū uictu sine aliqua solutione cū licentia dñorū
priorū: cum iuramēto ipsorū studentū seu mittentiū q̄ uolunt ex
trahere pro uictu ut supra.

De puteis remundādis & seligandis per homines & uicinos illarum
contratarū in qua sunt & illis utuntur. Cap. LVII.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ homines & uicini illius cōtrata ciui
tatis & burgorū Fani in qua sunt putei publici teneant dictos
puteos singulis annis semel remundare & seligare circū dictos
puteos & aptare & eosdē manu tenere: qui putei habeant & habere de
beant os eleuatū per tres pedes & muratū sumptibus uicinatorum: & uici
ni intelligant oēs habitātes prope dictos puteos ad trecētos pedes uel ab
inde infra: & oēs q̄ accederēt ad hauriendū aquā ex eis: sub p̄cna .x. lib.
p̄ quolibet cōtrafaciēte & uice qualibet applicāda p̄ tertia pte officiali
inuētori: & q̄ p̄dicta obseruari fecerit: & p̄ residuo p̄ medicrate cāme
ræ apostolicæ: & p̄ alia cōi Fani: & nihilomin⁹ teneat dñi uicini ad p̄di
cta obseruāda sub dcā p̄cna. addētes q̄ si cōtigerit q̄ aliq; un⁹ duo uel
plures ex dictis uicinis siue alteri⁹ cuiuscūq; dcōs puteos imūditis reple
ret q̄ tūc replētes p̄dci teneant & debeāt suis p̄priis sūptib⁹ & expensis
expurgare seu expurgari & euacuari facere dcōs puteos & nō alii uicini
sub p̄cna .xxv. lib. exigenda modo supradicto: & nihilominus ad dictā
expurgationē teneant. Declarātes qd' hoies cōtrata hñtes puteos in p̄
priis domib⁹ p̄ iporū usib⁹ q̄ nō utunt aq̄ putei cōtrata nō teneant ad
expēlas remūdatiōis putei cōtrata: nec ad expēlas repationū & refectio
num ipsi⁹ ut supra. Et p̄ns statutū militet: & locū hēat in futuꝛe ac ēt se
extēdat & opet p̄ tēpus p̄teritū ab annis sex & citra.

De uis uicinalibus aptandis. Cap. LVIII.

Tatuim⁹ q̄ uia uiciales p̄ eos ad quos spectāt debeāt reaptari &
capitane⁹ uiaꝛ ad denūciationē cuiuslibet p̄dcōꝛ uicinoꝛ eas
reaptari faciat a cōuicinis seu p̄sortib⁹ dcāꝛ uiaꝛ: sub p̄cna .x. so.

Quod quicūq; fecerit fossatū ad ei⁹ possessionem debeāt uicini ita
facere q̄ aqua ex eo libere labi possit. Cap. LIX.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ quicūq; fecerit seu fieri fecerit fossa
tum aliquod in aliqua sua possessione teneant illi qui hñt pos
sessiones inferius iuxta eos qui primo fecerunt eorum fossata
facere ita q̄ possint libere labi aqua ne cursus aquarum impediāt. Et q̄
contrafecerit condemnatur in .xl. soli. uice qualibet & nihilominus te
neat facere dictū fossatū seu fieri facere. Et q̄ oīa fossata quācūq; pos
sessionū si aliter determinata non apparent p̄ instrumenta uel terminos
manifestos aut pacifice sint possessa per .xxx. annos saltē intelligant & p̄
sumantur esse & sint eius ex cuius parte uidetur terra proiecta & magis
eleuata: & si non uideretur aperte ex cuius parte terra proiecta fuerit te
neantur illi inter quos contentio fossati existeret eligere duos bonos ui
ros qui sciant loca & dicant ex cui⁹ parte uidet terrā p̄iectā fuisse: & fos
satum sit illius cui cum iuramēto ipsi adiudicabunt. & si fossatum alicu
ius impleteretur in totum uel in ptem liceat illi ex cuius parte uidet terra
proiecta siue grippus remundare: uerū si aliqd fossatū eēt iter aliquos ui
cinos cōe et uicinus hñs fossatū cōe secū uoluerit illud facere seu remū
dare & alius uicinus ad illud secū faciendū seu remūdandū cōiter requi
situs facere seu remundare cessauerit ipsum tūc facere & remundare pos
sit fossatum ipsum uicinus requirens: & liceat ei totā terrā ponere & pro
icere in propria possessione eiusdem de qua requisitiōe stetur sacramē
to requirentis cum uno teste bonæ opiniōis & famæ.

Quod cursus aquæ pluuialis platearū andronorū fossatorū ac riuo
rū ciuitatis & districtus nullo modo impediātur. Cap. LX.

Tatuimus q̄ cursus aq̄ pluuialis platearū andronorū fossatorū
ac riuorū ciuitatis & district⁹ Fani nullo mō possint impedi oc
casiōe alicuius uēditiōis uel emptiōis cōstructionis ædificii uel
obstaculi uel quocūq; alio titulo seu cā qn hēat libere & expedite & hñe
debeat cursū suū rectū & liberū i medio uiarū sicut de iure & cōsuetudinē
eē debet pena & bāno cōtrafaciēti p̄ quolibet & qualibet uice .x. lib.
deñ. & nihilominus cursum p̄dictū expeditū tenere cogatur.

Quod oēs & singulæ uiaꝛ districtus Fani debeant affossari ex utra
q; parte & per quos. Cap. LXI.

Tatuimus & ordinamus q̄ oēs singulæ uiaꝛ districtus Fani de
qbus in statutis scā est mētio sp̄etialis uel non ē facta debeant
affossari ex utraq; parte earum per omnes & singulos homi
nes habentes possessiones iuxta eas & teneantur & debeant terram

defossatis eorum saltem pro medietate proicere & proici facere in medio dictæ uia: si opus fuerit & per capitaneum uiarum sibi fuerit iniunctum. Et q̄ omnes & singulæ uia: cōis publicæ sint & eē debeant & manuteneri āplæ & latæ ac expeditæ: Ita & taliter q̄ curr⁹ birotii caricati ire & libere duci possint per eas sine aliquo impedimento/pena .x. libr. pro quolibet & qualibet uice applicanda ut in statutis. Et ubi esset necesse di-
ctas uias & passus aptari aptent per hñtes possessiones supra ipsas & ipsi uis utentes. Et ad p̄dicta oīa & singula effectui demandanda q̄libet possit cogi & debeat tam p̄cise q̄ aliis remediis opportunis.

Quod nullus audeat cōtrahere matrimoniū sine præsencia propinquorum sponsæ. Cap. LXII.

Utm tam spiritualia q̄ personalia & realia pericula sæpe cōtingerint & contingunt ex matrimoniorum contractu clandestino tam p̄teritorum q̄ p̄ntium expimenta temporū satis manifeste declarant provide scōrum decreta & canonice sanctiones talibus contractibus inhibendis obuiare uolentes eosdem fieri districte prohibent et incōtrarium p̄sumentes puniri decernunt. Verum cū non obstantib⁹ huiusmodi prohibitionibus nonnullæ p̄sonæ tanta temeritate ducatur q̄ nō solū paucis: sed interdū nullis p̄ntibus uel conscis matrimonia eē interdū illegitima contrahere nō uerentur. Nos igit̄ uolentes aīarum piculis ac scandalis quæ inde oriri assolent q̄tum cū deo possumus obuiare. Statuimus decernimus & ordinam⁹ q̄ quæcūq̄ p̄sona siue uir siue mulier seu uirgo p̄sumpserit matrimoniū absq̄ requisitōe & cōsciētia p̄ris si patrē habuerit seu aliorū p̄ximorū ascēdētiū si ascendētes hūerit & eis deficientibus saltē duorū p̄ximorū cōsanguineorū utriusq̄ cōtrahentiū si hmoi cōsanguinei rep̄iri possint in ciuitate uel diocesi seu districtu Fani/Vel ipsis cōsanguineis deficientibus tutor seu curator cōtrahentiū p̄dictorū si existent/ seu alias sine p̄ntia q̄nq̄ uel pluriū fidedignorū testiū adhibito eē notario q̄ de cōtractu matrimonii cōficiat publicū instrumētū / in ducētis libris deñ. quilibet cōtrafaciens uice q̄libet cōdenet. Et quilibet p̄sona aliter contrahens teneat̄ denunciare dño potestati Fani uel eius officialibus. Et ipsa p̄sona denunciāns habeat tertiā partē dictæ penæ & cōdenatiōis. **E**t q̄cūq̄ uir cōiugat⁹ uel mulier cōiugata matrimoniū de facto cōtrahere p̄sumpserit simili pena pecuniaria uel maiori reali uel personali arbitrio dñi potestatis qui p̄ tpe fuerit & p̄sonarū cōditione & facti q̄litate pensatis puniat̄ & cōdenetur. Et denūtiator quilibet habeat tertiā partē penæ. **E**t i casibus supradictis nō teneantur pater seu alii parentes formina q̄ matrimoniū cōtraxerit sine

requisitione seu conscientia eorū contra formam p̄ntis statuti ad ipsam dotandam. Sed uir illam accipiens contra formam p̄ntis statuti acceptā uxorem dotare teneatur de suo proprio inspecta conditione personæ p̄ut⁹ & sicut ipsius feminae acceptæ pater seu ascendētes tenerētur si de eorum conscientia contractum fuisset matrimonium antedictum. Et si dictum matrimonium dicto modo contractum solutum fuerit per mortem mulieris sine liberis eiusdem matrimonii decedentis dicta dos omnino redire debeat ad heredes ipsi⁹ mulieris: Et nullo modo ad dictum maritum non obstante pacto dotali statuto consuetudine cōtractu seu ultima uoluntate quæ fierent per ipsam mulierem in contrarium faciētib⁹. Et p̄dicta oīa & singula contenta in hoc statuto potestas teneatur obseruare & obseruari facere simpliciter & de plano & sine strepitu & figurā iudicii & etiam de per se & ex suo officio sub pena ducentarum librarum de suo salario rerinendarum.

De uestibus & ornamentis mulierū & de donariis p̄hibitis tempore nuptiarum. Cap. LXIII.

Tatuimus & firmiter ordinam⁹ q̄ nulla mulier de ciuitate & comitatu uel districtu Fani audeat uel p̄sumat habere ad suum usū ultra duas uestes festiuas quarū una possit eē pāni sirici dūtaxat seu scarlacti rosati uel pāni granæ: Alia uero uestis sit & eē possit alterius panni qui non sit de grana sed sit alterius panni gentilis. Declarātes q̄ nullus dare possit simul & semel uxori seu spōsæ pānum granæ siue scarlactum & pannum sirici: nec dare possit ultra duas uestes ut superius dictum est: neq̄ possint dari dñab⁹ neq̄ portari unq̄ ualeāt p̄ dñas uestes aliquæ panni deaurati: nec possint portare supra dorsum uel i capite ornamenta aurea uel argentea uel de perlis: uel alicuius alterius generis in totū ualoris ultra uiginti ducatorum sub pena & bamno cuiuslibet portanti uestes seu ornamenta contra formam p̄ntis statuti decē ducatorum pro qualibet ueste & qualibet uice de dotibus earum applicādorū cōi Fani: nec dent̄ neq̄ dari possint tpe nuptiarū a parte mulieris uel parentibus eius causa donationis Cofani bronzi bacilia siue aliqua donaria panni lini uel alterius maneriei uiro uel parti eius: & e conuerso a parte uiri uel partibus eius uxori uel parti eius sub pena cuiuslibet contrafacienti decem ducatorum auri uice qualibet. Et habeat locū præsens statutum de fiendis dumtaxat.

De modo & forma uestium mulierum. Cap. LXIII.

Tatuimus & ordinamus q̄ mulieres non audeant neq̄ præsument portare uestes longas cum cauda per terram. sed portent

tñ uestes lōgas usq; ad terram: Nec manicas latitudinis a parte anteriori ultra quattuor spannas circūcirca ad spannas passi panni lanæ: Neq; possint portare pannos foderatos uario: Neq; possint portare aliquod iocale siue aliquod aliud ornamentum ad collum uel ad pectus sub pena & bāno in quolibet casuum prædictorum uiginti librarum denario. cuiuslibet dominæ in prædictis contrafaciēti expensis mulieris & dotium suarum. A prædictis autem excipimus uxores militum & doctorum quibus licitum sit uarium: iocalia & ornamenta portare pro libito uoluntatis. Et uestes quattuor habere pro singula ipsarum sine cauda tamen.

De conuiuio nuptiali. Cap. LXV.

Tatuimus & ordinamus q; tempore nuptiarum de mane i domo spōsæ haberi non possit in cōuiuio ultra decem dominas ex utraq; parte tam sponsi q; spōsæ. Et die priā de sero qua spōsa ducetur ad domum uiri non possit uir habere in conuiuio ultra duo decim dominas computatis dominabus accedentibus cum sponsa ad uiri domū quæ tamen accedentes non possint esse ultra sex non computatis attinentibus eius qui uxorem ducit. Secunda uero die de mātē possit fieri conuiuū pro hominibus attinentibus sponsæ in quo non possint interesse ex utraq; parte tam sponsi q; spōsæ ultra q; decem homines & quattuordecim dominæ. Et non possint dari in dictis conuiuiis nisi tres imbandigiones seu uitandæ sub pena cuiuslibet contrafacienti in prædictis & quolibet prædictorum pro qualibet domina & uiro & qualibet imbandigione seu uitanda centum solid. Et in prædictis non intelligatur computari seruitores nec comitatiui accedentes dicta die cū enseriis dumtaxat ad domum sponsi uel sponsæ. Et prædicta seruentur i ciuitate dumtaxat. Et super prædictis contentis in supradictis omnibus statutis teneatur potestas per eius socium militem facere inquirei uel eius aliū officialem: et contrafacientes de facto & sine processu punire & dictas penas in cōmuni facere deuenire sub pena dcō potestati in prædictis negligenti uice qualibet decem lib. den. de facto de eius salario auferēda. Et teneantur arbitri contratarum denunciare dicto potestati diebus prædictis nuptialibus de mane bona hora omnes & singulos facientes nuptias & conuiuia supradicta in contratis eorum sub pena. x. solid. p qualibet uice. Et teneatur potestas per suos officiales ut superius dcū est eadem die qua sibi denunciātū fuerit sine mora mittere ad loca prædicta ad pquirendum de supradictis sub pena prædicta.

Quod sartores non suant nec faciant uestimenta contra formam statutorum præsentium. Cap. LXVI.

Tatuimus q; nullus sartor cuiuscunq; conditionis sit terrigēa uel forensis audeat uel psumat quoquomodo incidere uel facere pannos seu uestes pro aliqua muliere cuiuscunq; conditionis existat qui uel quæ sint maiores longitudinis superius declaratæ: uel aliter ornati seu ornata q; superius sit expressum. Et aurifices nulla ornamenta supra prohibita ad dictas uestes audeant uel psumant facere uel apponere. Et dominus potestas qui nunc est & qui per tēpora fuerit teneatur & debeat infra decem dies post introitum sui regiminis facere iurare sacramento nouo omnes sartores & aurifices ciuitatis & districtus Fani q; prædicta omnia & singula faciant & debeant obseruare & q; nō faciant contra ea. Et nihilominus si contrafacerent uel uenirent contra teneatur dominus potestas Fani condemnare quemlibet qui contrafaceret pro qualibet uice in decem libris den. Et in prædictis casib; & quolibet prædictorum quilibet possit accusare & denunciare contrafacientes Et incredentia si uoluerit teneatur et habeat medietatem condemnationis. Et ut prædicta magis & melius obseruentur ordinamus q; potestas qui nunc est & alii qui per tpa fuerint teneant & debeant in dissolubili iuramento prædicta omnia & singula facere ab omnibus inuiolabiliter obseruari. Et si potestas tam qui nunc est q; alii qui p tempora fuerint prædicta omnia & singula non fecerint ut dictum est condemnent & pro condemnatis habeant cōi Fani ipso facto de suo salario in quinquaginta lib. den. quas ad petitionem cuiuslibet denunciantis depositarius tenere debeat. Et potestas qui nūc est & qui per tpa fuerit teneatur & debeat in dissolubili sacramento facere diligenter proclamare & in ciuitate Fani perquirere per suum socium militem seu alium eius officialem ad prædicationes & ecclesias in festis solemnibus omni mēse bis ad minus de illis dñabus & mulieribus quæ contra prædicta facerent uel ea omnia non obseruarent. Et si quas contrafacientes iuenerint illas punire & cōdenare infra quinque dies postq; inuentæ fuerint & condemnationes exigere infra decem dies postquam fuerint cōdemnate. & dominus potestas uel aliquis alius non possit nec debeat dare licentiam alicui contra prædicta uel aliquod prædictorum. Et hoc capitulū totū in qualibet parte sui sit præcisum & p̄cise debeat obseruari adeo q; nō possit infirmari uel mutari interpretari corrigi seu emēdari & ei nullus alius intellectus dari q; sicut littera plene iacet.

Quod nullus faciat plantū tpe alicui; funeris. Cap. LXVII.

Tatuimus & ordinamus q; aliqua persona ciuitatis uel districtus Fani seu ibidem habitans non audeat uel psumat extra

domum etiam in ecclesia plantum facere uel lamentum cum clamore tempore funeris alicuius defuncti ita q̄ audiatur uel clamare seu percutere manus ad inuicem uel accipere sibi aliquid de capite causa scapiliandi se. Et qui contrafecerit per dñm potestatem uel suū iudicem in lib. decem pro quolibet & qualibet uice condemnetur.

Quod mulieres defunctorū non uadant ad ecclesiā. Cap. LXVIII.

Tatuimus & ordinamus q̄ femina illorū seu illius cui⁹ erit defunctus non audeāt nec p̄sumāt per se nec cū aliis mulierib⁹ tēpore quo defunctus de domo extrahitur ire ad ecclesiam in ea die q̄ defunctus sepultus fuerit nec ab eadem die usq; ad annū cōpletum plorando nec cā faciēdi septimas & tricesimas cētesimas & annuale nec aliqua alia de causa occasione corruptus faciēdi nisi occasione audiēdi missas & alia diuina officia. Et quæ contrafecerint cōdēnent⁹ p̄ dñm potestātē in decē lib. deñ. pro qualibet & qualibet uice. Ad quā cōdēnationem soluendam de propriis dotibus teneantur.

Quod postq̄ mortuus fuerit sepultus homines & mulieres incontinenti recedant. Cap. LXIX.

Tatuimus & ordinamus q̄ postq̄ mortuus uel mortua fuerit sepultus uel sepulta oēs mulieres & omnes homines congregati ipsa de cā debeāt incōtinēti secedere a domo mortui uel ab ecclesia funeris mortui uel mortuæ & ad ipsam domū uel ecclesiam causa p̄missa non redire ab ipsa hora inantea nec causa comedendi nec alia cā dñi fueris exceptis quattuor hoibus & quattuor mulieribus proximioribus & magis coniunctis ei cuius fuerit funus siue defunctus quibus liceat associare predictos appositos in luctu ad domū habitatiōis eorum tñ. Decernētes q̄ nullus audeat uel p̄sumat tpe funeris postq̄ homines fuerint reuersi ad domū defuncti fieri facere sermōes uel dicinas aliquas per aliquos religiosos uel alios: sed immediate hoibus reuersis ad domū defuncti statim recepto comiatu ab heredibus defuncti uel ab alio eorū parte qui breuissimis uerbis & uulgari sermone regratietur astantib⁹ cū comiatu recedere teneantur. Et qui uel quæ contrafecerit p̄ dñm potestatem uel eius iudicem in decem lib. deñ. pro quolibet & qualibet uice condemnetur & mulieres prædictam penam de suis propriis dotibus soluere teneantur.

Quod cadaueribus defunctorū portandis reclusis ad sepulturā. Cap. lxx.

Ro euidenti utilitate & cōseruatione boni aeris & ad euitand⁹ das corruptelas quæ plarūq; ex putredine corporū defunctorum insurgunt Statuimus & ordinamus q̄ corpora defunctoꝝ

quorūcūq; tā masculorū q̄ feminarū dū portantur ad sepulturā debeāt portari reclusa in lecto mortorio itaq; exalare non possint sub pena cui libet contrafacienti uice qualibet uiginti soli. & ut prædca possint & ualeant obseruari Statuimus & ordinamus q̄ infra duos menses a publicatōe p̄ntium statutorū quelibet schola seu fraternitas & homines eiusdē teneātur p̄ ista prima uice & principio p̄ntis reformatiōis & obseruationis fieri facerē unum lectum mortorium clausum ad modum capse i quo corpora mortuorum & defunctorum ad sepulchra deferātur & deferri debeant. Quos lectos prædictæ scholæ seu fraternitates habere & cōseruare teneātur ad usum prædictum pena decem lib. pro qualibet & qualibet uice qua fuerit contrafactum.

Quod de mō & ordine seruādo circa expēlas funeris & sepulturæ. Cap. lxxi.

Tatuimus & firmiter ordinamus q̄ tpe alicuius funeris seu sepulturæ alicuius defuncti nullus possit ad dictū funus portare uel portari facere ultra quattuor duplerios de cera ultra duplerios scholarum seu fraternitatum nisi eēt nobilis uel graduat⁹ cui liceat habere sex duplerios ceræ tantum & nō possit aliquis ex dictis dupleris esse maioris ponderis quattuor lib. ceræ. Et q̄ nullus audeat uel præsumat quouis quesito colore dare aut dari facere seu permittere infra scriptis ad funus accedentibus candelas & ceram ultra modum numerum & ordinem infra scriptum uidelicet.

Præbyteris secularibus & fratribus cuiuscūq; ordinis præbyteris tamē exceptis infra scriptis ultra octo candelas pro quolibet.

Magistris in sacra pagina uicariis dñi epi & p̄positis ultra sexdecim candelas. Canonicis lectoribus seu prædicatoribus bachelariis Guardais seu prioribus ultra duodecim candelas.

Et præbyteris parochialibus dentur candelæ duplicatæ.

Portantibus uero cadauer ad ecclesiam dētur candelæ duplicatæ p̄ quolibet in casibus prædictis

Diaconis ultra sex candelas.

Subdiaconis ultra quattuor candelas.

Aliis autem solaribus siue pueris præbyterorum siue fratrum ad fun⁹ accedentibus ultra unam candelam pro quolibet.

Portantibus cruces ultra sex candelas pro quolibet.

Portantibus cereos seu duplerios ultra unā candelā pro quolibet cereo.

Bacilotis scholarū ultra duas candelas pro quolibet.

Cui libet scholæ ad funus accedēti cū dupleriis ultra .xl. candelas. &

Scholæ lectū mortoriū deferenti ultra unā librā candelarum.

Reuerendo pri dño epo ultra libram unā cū dimidia cerā i uno duple-
rio qñ accedat ad ecclesiam: si aut nō accederet tm habeat cādelas. xxiij.

Dño Abbati ultra unam librā cum dimidia cerā in uno cerco.

Et pro campanæ pulsatione episcopatus bonon. octo.

Et sint & esse debeant candelæ in omnibus casibus supradictis a ly. cāde-
lis usq; ad. lx. pro q̄libet libra & nō minoris numeri. ly. neq; maioris. lx.

Item statuimus mandamus & ordinamus q̄ quālibet schola seu fra-
ternitas habeat & habere debeat unum mandatarium hominem legalē
& bonæ conditionis & famæ. Cuius officium sit & esse debeat dandi &
distribuendi candelas modo numero & ordine suprascriptis. Et q̄ man-
datarius eius scholæ seu fraternitatis quæ tulerit lectū mortorium ad ca-
daver portandum sit ille qui habeat dare & distribuere candelas modo
prædicto. Et habeat & hñe debeat pro sua mercede cādelas decem & nō
ultra pœna cuiuslibet scholæ seu fraternitati dictum mandatarium non
habenti & prædicta non obseruanti decem lib. deñ. de facto exigenda p
dominum potestātē a iudice seu priore dictæ scholæ. Et nullus audeat
uel præsumat aliquas expensas de cera facere i choro uel alio quouis lo-
co uel modo tempore alicuius funeris ultra ordinem modum & nume-
rum prætaxatos sub pœna centum librarum deñ. pro quolibet cōtrafa-
ciente & quolibet uice & quolibet capitulo prædictorum nisi sit Miles
doctor: comes seu officialis uel de numero consilii specialis.

Item statuimus q̄ si contingat aliquem uel aliquam mori cui succe-
dat aliquis minor. xx. annorum non possit ille talis successor seu heres i-
duere seu indui facere suis sumptibus occasiōe funeris aliquem qui nō
sit de ascendētibz uel descendētibz defuncti seu defunctæ qui habi-
tarent in eadem domo ad unam mensam & expensam cum ipso defun-
cto tēpore suæ uitæ nisi sit maritus uel uxor defuncti pœna. x. lib. deñ.
pro quolibet ueste contra formam præsentis statuti facta.

Quod arbitri contratarum teneant denunciare potestati uel eius
officialibus defunctos in eorum contratis. Cap. LXXII.

Statuimus & ordinamus q̄ arbitri contratarū teneantur & de-
beant: ut supradicta statuta possint melius obseruari: denuncia-
re potestati Fani omnes & singulos defunctos in eorum con-
tratis ea die qua moriuntur seu anteq̄ portentur ad sepulturam ut po-
testas mittere possit officiales suos ad perquirendum de contrafacienti-
bus contra formam præsentium statutorum. Et teneatur & debeat po-
testas illico antequam corpus portetur ad sepulturam mittere eius sociū
militem uel alium eius officialem: qui officialis teneatur & debeat per-

quirere & contrafacientes punire secundum formam statutorum & pœ-
nas exigere & facere deuenire i cōi pœna ipsi potestati si fuerit negligēs
in prædictis decem lib. pro quolibet & quolibet uice.

De mensuris Grani uini Oliuarum & calcis retinendis modo & for-
ma infra scriptis bullatis bulla cōmunis & domini potestatis q̄ pro tem-
pore fuerit. Cap. LXXIII.

Tatuimus & ordinamus & de cōterō obseruari mandamus q̄
nullus de ciuitate uel comitatu Fani audeat uel præsumat reti-
nere aliquam mensuram ex infra scriptis mensuris ad obuiādū
fraudibus nisi modo & forma infra dicendis uidelicet q̄ quālibet mē-
sura dictarum mensurarum sit facta & composita de lignis lōgitudinis
& latitudinis prout sunt mēsuræ lapideæ cōis Fani existentes sub por-
ticu palatii cōis Fani. Et quod medrum olei sit ponderis quinquaginta
lib. ad rationem uigintiduarum unciam pro quolibet libra quæ ascē-
dunt ad libram fanensem de. xii. uncias ad libras nonagintaunam & un-
cias octo. Et quartarolus sit ponderis quartæ partis dicti medri & nō mi-
noris. Et similiter barile sit conformis ad mēsuram lapideam consuetā
uigintiquattuor quartarum scilicet bocalium & non minoris mensuræ
& quilibet debeat retinere dictas mensuras eo modo & forma bullatas
bulla uidelicet cōis & domini potestatis. Et si quis repertus fuerit per of-
ficiales dñi potestatis aliter q̄ supra dicitur hñe mensuras incidat in pœ-
nam uiginti solid. deñ. cōi fani applicādorū. & si mēsuræ prædictæ re-
pertæ fuerint nō iustæ repertus incidat i pœnam decem lib. ut supra ap-
plicandarum. Et potestas q̄ pro tpe fuerit in principio sui officii tenea-
tur bāniri facere & de p̄dictis inq̄rere & inq̄ri facere & siq; rept⁹ fuerit
culpabilis de p̄dictis uel aliquo prædictorum cōpellatur per dictū dñm
potestatem & eius officiales ad soluendū dictā penā de facto absq; aliq̄
solēnitātē iuris totiens quotiens fuerit repertus absq; aliqua diminutio-
ne. Et potestas qui pro tempore fuerit teneatur prædicta facere obserua-
ri sub uinculo iuramēti & pœna periurii. et si negligens fuerit perdat de
suo salario uigintiquinq; lib. deñ. cōmuni Fani applicandas. Et nihilo-
minus sit periurus. Et quilibet possit accusare & denunciare & teneatur
secret⁹ habiturus quartam partem condemnatiōis dicti bamni. Et hoc
statutum sit præcisum de quo non peti possit absolutio neq; dari. Et ha-
beat locum in præteritis pendentibus & futuris.

De uegetibus quæ dātur ad naulum & canipis. Cap. LXXIII.
Tatuimus & ordinam⁹ q̄ omnes & singulæ uegetes & uascel-
li qui & quæ dantur ad pensionem & conducuntur pro uno
CC ii

has debet habere mon-
strum

heres
or. xx. ano. nō pot indui
aliquem q̄ nō sit

Nota potas

Medum olei, e libray
a uncias 8

quartarolus
Barile

Nota potas

anno intelligantur conducti per totum mensem augusti ultimi dñi anni. Et per totum dictum mensem debeant euacuari a cōducētib⁹ & reportari ad domum uel canipam locatoris si & quando fuerint inde extracti. Et si non euacuarent & reportarent in dicto mense ut dictum ē intelligantur esse conducti locatore uolente pro sequenti anno ad rationem nauli primi anni quo conducti fuerint dicti uegetes & uascelli & pluri prout cōter locarentur illo anno sequenti. & idem obseruetur si fuerint conducti pro minori tpe ut transacto tempore locationis reconducti intelligantur pro toto anno sequenti ut supra addendo prætiū nauli pro anno toto ad ratam tps locatiōis antefacta nisi pluri locarent ut supra. & q̄ naulum uegetis & uascelli de quo fuerit cōuentum soluatur a conducente locatori i festo natiuitatis dñi & primo si primo fuerint euacuati & cum fuerint euacuati libere remaneat locatori uasis ipsis existentibus in domo uel canipa locatoris. Si uero in domo cōducētoris intelligantur conducti pro toto mense augusti ut supra. Et canipa intelligantur esse reconducta pro alio anno si non fuerint euacuata per totum mensem augusti. Et idem obseruetur pro conducentibus loca in canipis ad uegetes retinendum. Et teneantur dñi locantes uasa uinaria in canipis eorum de periculo effusionis uini eueniētis defectu locatorum uasorum usq̄ ad natiuitatem dñi & non ultra. & teneantur domini uasorum de damno ratoris uel mucoris uel alterius mali saporis quod contigerit uino occasione uasorum locatorum.

De nauo domorum & stationum. Cap. lxxv.

Tatuimus & ordinamus q̄ conducentes domos ad naulū uel pensionem teneant solvere pensionem soluendo medietatem i medio termini locatiōis & alia medietatē in fine dñi termini si locatio fiat p annū uel ifra. & si locatio fieret p maiori tpe āni reducatur ad rōnem anni ut finito semestri soluatur medietas pensiōis primi anni. & i fine alteri⁹ semestris soluat alia medietas & sic solutio fiat successiue p aliis sequētib⁹ ānis & ēt p rata. & teneant locātes domos seu stationes p̄dicere inq̄linis & cōducētoribus ipsarū p duos uel tres menses ān finē termini eorū itentionē circa refirmationē cōducta uel ipsi⁹ reculationē. & similiter inq̄tū cōducētores nollent stare in dictis domibus si ue stationibus p̄dicere teneant p duos mēses ān finē tps dñis possessoribus & lacatorib⁹ iparū: alias itelligant locata & recōducta p āno sequēti p eadē pensiōe anni p̄teriti uel eius rata si pro minori tpe anni prius fuerāt locata: adiiciētēs ēt q̄ dom⁹ recōducta similiter itelligat quonies cūq̄ in fine tps pensio soluta nō fuerit & clauis dñō restituta.

De salariis famulorū & nutricum siue bailarum & aliis mercenariis. Cap. LXXVI.

Tatuimus & ordinamus q̄ baila seu nutrices & ceteri seruitores & famuli non possint neq̄ debeant petere neq̄ exigere aliquid ratione salarii uel mercedis post sex mēses elapsos postq̄ discesserint a dñō seu baila puerum restituerit. & idem obseruetur i magistris mercenariis & laboratoribus postq̄ laborerū cōpleuerint & mercedem & salarium meruerint: post quē terminū in oibus casibus supra dictis in hoc statuto contentis ius aliquod nō reddatur si debitor assertus iurauerit satisfecisse & soluisse. & si dicti mercenarii steterint per sex menses post mortem dominorū seu conductorum q̄ non petierint eorum mercedem tunc intelligantur esse soluti & satisfacti & amplius aliquid petere non possint contra defunctorum heredes.

De sacchis uāghis sappis & aliis similibus q̄ dāt ad naulū. Ca. lxxvii.

Tatuimus & ordinamus q̄ dantes sacchos ad naulū siue ad pensionem non possint pro saccho aliquo ad pensionē dato pensionē petere pro maiori tpe q̄ pro uno mense si ante dictū tps cōductor sacchos uel sacchū nō restituerit pro quo mēse dūtaxat teneatur p pensionē dicti sacchi qui illū conduxerit & sacchū restituere teneatur uel eius estimationem sacramēto locantis faciēdā. Et prædicta locū habeant ubi de maiori tpe conuentum non fuerit & idem intelligatur de uāghis sappis & aliis instrumentis similibus.

De ronzenis dandis ad uecturam. Cap. lxxviii.

Tatuimus & ordinamus q̄ omnes & singuli ronzeni qui dant ad uecturam debeant estimari i cōe per duos marescalchos ad prædicta deputatos quorū estimationi stetur. Quam estimationem unus ex notariis Fani scribere teneatur i suis rogitis. & q̄ oēs & singuli tenentes ronzenos ad uecturam teneantur & debeant singulis annis eorum ronzeos facere estimari per duos marescalchos per dñm potestatem deputandos. Et conducentes ronzenos ad uecturam teneantur eo casu quo eorum defectu equus periret ad estimationem prædictam & non teneantur pro uectura dicti ronzeni ad uecturam conducti postquam locatoribus casum denunciauerint nisi usq̄ ad tempus quo equus periit ut supra.

De longitudine lignorum quæ uenduntur i platea cōis. Cap. lxxix.

Tatuimus & ordinamus q̄ uendentes ligna ad salmas in ciuitate Fani teneantur & debeant uendere ligna lōgitudinis triū pedum ad assagiū cōmunis quod est in muro palatii domini

potestatis Fani sub pena amissionis cuiuslibet salmæ quæ defectiua re-
perta fuerit. Et intelligatur salma defectiua in totum quando ligna di-
ctæ salmæ in quâritate tertiæ partis dictæ salmæ fuerint defectiua & mi-
noris longitudinis q̃ ut superius dictum est quo ad penam amissionis
dictæ salmæ: si uero i minori quâritate tertiæ partis lignorū dictæ salmæ
ligna fuerint defectiua & minoris longitudinis ligna ipsa solum perdā-
tur & non tota salma: & omnia ligna prædicta defectiua dentur & dari
debent pauperibus hospitalis alicuius loci cōmunis fani. Et de præ-
dictis potestas per eius officiales singulis diebus & maxime diebus fori
perquirere diligenter teneatur & prædicta executiōi mandare & contra-
facientes punire ut superius dictum est.

De ædificiis priuatis & eorum fenestris. Cap. lxxx.

Tollantur materiæ iurgiorū & scandala statuimus & ordina-
mus q̃ quicumq̃ habeat seu in futurum haberet aliquam fene-
stram seu foramen adeo latū i muro aliquo cōi seu proprio si-
to in confinio seu iuxta terminum alteri⁹ siue domum per duos pedes
ad minus per quam siue per quod prospici possit in domo seu supra cor-
tile uel terrenū uicini teneatur & debeat illam facere ferrari seu de ligno
uel de ferro gradari ita & taliter q̃ per illam nō possit caput mitti seu ui-
deri per aliquam personam supra cortile seu terrenū uicini seu ortū sub
pœna & bamno. xl. sol. uice qualibet. Et nihilominus ad petitionē uici-
ni conquerentis cōpellatur de facto & compelli debeat per ptatem ciui-
tatis fani ad faciendū ferrari & gradari ut superius dictū est. & teneatur
potestas hoc statutum obseruare & facere bamniri in publico i p̃cipio
sui officii sub pœna decem lib. den. uice qualibet.

De ciuitate Fani mundanda. Cap. lxxxi.

Ro utilitate publica cōis Fani & sanitate hoīum conseruanda
Statuimus & ordinamus q̃ ciuitas Fani debeat bis i anno mū-
dari & luto euacuari uidelicet de mēse aprilis per totum decm̄
mēse usq̃ ad felicitū: & p totū mensem nouēbris: & ad p̃dcā facienda
teneant oēs & singuli ciues & uillaroli & habitantes & hñtes domos p-
prias uel cōductas in dicta ciuitate cum eorū curribus & bobus & asinis
& aliis animalibus a salma. Quorū quilibet habens currum & boues
seu alia animalia habilia ad carizādū teneatur portare quolibet dictorū
mensium unum currum letaminis seu immūditæ extra ciuitatem præ-
dictam. Et similiter habens somerium pro quolibet somerio teneatur
portare quinq̃ salmas dicti letaminis & immunditiæ pœna cuiilibet cō-

trafacienti decem solidorum. Et ad prædicta exequenda & executio-
ni mandanda teneatur potestas per eius militem fieri facere & supra-
dicta executioni mandare tēporibus supradictis per supradictos homi-
nes eos totaliter & personaliter cōpellendo remediis opportunis & pe-
cuniam in cōmuni facere deuenire: Et prædicta facere præconizari tēpo-
re sui regiminis per octo dies ante kalēdas mēsis Aprilis: & per octo di-
es ante Kalendas mēsis Nouembris q̃ imunditiæ dictæ ciuitatis p ho-
mines contratarū reducantur in unū in eorum contratis. Et q̃ supradic-
ti omnes habentes asinos: boues: & alias bestias a salma: supradictas
imunditias exportare debeant extra dictam ciuitatē: sub pœna potestati
qui in prædictis fuerit negligens. xxy. lib. den.

De cloacis: andronis & scassis. LXXXII.

VT ciuitas Fani conseruetur sine imunditia: Statuimus & ordi-
namus q̃ nullus audeat uel præsumat supra aliquā uiam pu-
blicam uel uicinalem tenere uel habere aliquē aquarolum siue
scassam: siue cloacam discopertā uel habentem exitū super uiam publi-
cam uel uicinalem: nec per eam discurrere: Ac etiā non possint habere nec
tenere super aliquem andronū: aliquam latrinā habentē exitum sup ui-
am publicam uel uicinalem. Et nemo audeat uel præsumat aliquas im-
munditias seu res fetidas super uiis proiicere: habere uel tenere. Et oēs
cloacæ & aquæ cloacarum & scassarū subtus terram reponant & mittā-
tur: sub pœna uiginti sol. pro qualibet uice & quolibet contrafaciēte: cu-
ius pœnæ medietas sit officialis exequentis & facientis prædicta obserua-
ri: aliter dictus officialis nihil habeat. Et potestas teneatur ut superius di-
ctum est de prædictis inquiri facere per eius familiā & officiales & face-
re præconizari per ciuitatem: sub pœna decem soli. in principio sui offi-
cii: & nullus audeat uel præsumat proiicere uel proiici facere aliquā im-
mundiciā: letamen aut calcinatiū a q̃dragita pedibus prope cloacas ma-
gnas cōis: sub pœna uiginti soli. cuius pœnæ quarta pars sit officialis fa-
cientis remoueri dictas imunditias.

De agnis non extrahendis de comitatu & districtu Fani.

Capi. LXXXIII.

VT ubertas carniū castratinæ in ciuitate Fani uigeat: Statuim⁹
& ordinam⁹ q̃ nemo audeat uel præsumat extrahere de ciuita-
te comitatu uel districtu Fani aliquos agnos cū licētia uel sine
licētia alicui⁹ officialis Fani uel district⁹: sub pœna amissionis decem be-
stiarum: & x. soli. pro quolibet agno extracto cōtra formam præsentis
statuti. Et quilibet de prædictis possit denunciare & accusare & habeat

tertiam partem dictæ poenæ & ei credatur cum sacramento & uno teste bonæ opinionis & famæ.

De canis uel uincis nō extrahendis de ciuitate districtu uel comitatu Fani. Cap. lxxxiii.

Tatuimus & ordinamus q̄ nemo audeat uel præsumat de comitatu uel districtu Fani. Neq̄ de ciuitate pro portado extra ciuitatem uel districtu Fani extrahere uel portare p se uel aliū cum licetia uel sine licetia alicui⁹ officialis aliquas cānas uel uincos: Et null⁹ ciuis comitatus uel districtualis Fani audeat uel præsumat: neq̄ possit uendere: dare uel alienare alicui uolenti cānas uel uincos extrahere extra comitatu uel districtu Fani: sub poenā cuilibet uendeti seu danti uel alienati & emeti cānas uel uincos cōtra formā presentis statuti. xx. sol. p quolibet fasce cannarū uel uincorū & amissione earū uel eorū: & cuilibet portati seu portare facieti amissionis cānarū uel uincorū: & curr⁹ animalū seu bestiæ sup qbus & cū qbus dictæ cānæ uel uinci extraherentur seu portarent cōtra formā p̄ntis statuti: ut supra dictū est. Et si curr⁹ & animalia cū qbus portarent nō essent ipsi⁹ portatis seu portari facientis teneat eo casu portās seu portari faciēs cōi Fani p ualōre seu æstimatione currus & dictorū animalū. Et si aliq̄ portaret supra collū seu dorsum aliquā quantitātē cannarū uel uincorū extra dictū comitatu uel districtu puniatur pro quolibet fasce poenā prædicta uiginti sol. Et quilibet possit accusare & denunciare: & habeat tertiā partem poenæ: & credatur denunciatori cum sacramento & uno teste bonæ opinionis & famæ: & hoc non intelligatur de ciuib⁹ & comitatiuis & districtualib⁹ qui portaret uel portari facerent cannas uel uincos ad eorū possessiones existentes extra comitatu & districtu Fani: quibus liceat cum licentia tamen domini potestatis uel eius uicarii portare & portari facere cannas uel uincos pro sufficientia possessionū suarū prædictarū. Si uero sub dicto colore cannas uel uincos extraherent uel extrahi facerēt de districtu uel comitatu Fani alia de causa q̄ pro possessionibus suis ut dictum est ipso facto in duplo poenæ prædictæ puniatur. Et quilibet possit denunciare & accusare habiturus tertiam partem poenæ & ei credat ut supra.

De poenā dimittentium ire porcos dissolutos per ciuitatem Fani.

Cap. LXXXV.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ nemo dimittat ire porcos suos dissolutos p ciuitatē Fani uel burgos neq̄ p ortos: & si aliq̄ porci iuenti fuerint sic ire cōtra formā p̄ntis statuti p officiales & familiā p̄ntis soluat in cōtinētī dñs porci p quolibet porco. x. sol. Et miles po-

testatis teneat ad hoc diligēter inquirere & poenas de facto exigere & in cōe facere deuenire. Et si fuerit negligēs perdat de suo salario. xx. sol. Et nihilominus q̄libet possit denunciare oēs porcos quos inuenerit ire p ciuitatē & burgos Fani contra formā p̄ntis statuti & eius sacramēto stetur & teneat in credetia & habeat ac habere debeat a cōmuni medietatem poenæ prædictæ.

De porcis tenendis in ciuitate Fani reclusis. Cap. lxxxvi.

Tatuimus & ordinamus q̄ tenētes porcos in ciuitate Fani uel burgis nō audeant uel præsumant quoquo modo eos ire pmittere extra eorū domos per ciuitatē Fani: sed eos in eorū domibus tenere reclusos & ligatos sub poenā cuilibet contrafacienti p quolibet porco quinq̄ sol. Et nihilominus q̄libet teneat ad emendationem dāni illati per eos porcos per ciuitatē euntes & damnu alicui inferentes. Licitū etiā sit cuilibet cui porcus aliquis per ciuitatē incedēs contra formā presentis statuti damnu inferret porcum & porcos prædictos denūciare: repertos capere: percutere: uulnerare & penes se retinere donec eidem fuerit de damno satisfactū. Et nemo audeat uel præsumat in ciuitate uel burgis tenere aliquas scrofas a fetu: sub poenā quadraginta soli. pro qualibet. Et nihilominus scrofas repellere teneatur. Et si quod dānum dederit emendare compellatur.

Quod nemo habeat porcile in uiis: seu stratis cōmunis & de poenā. Cap. LXXXVII.

Statuimus & ordinamus q̄ nemo de ciuitate Fani & burgis eiusdem teneat stallam seu porcile: nec etiā porcos in uiis & stratis cōmunis: & qui contrafecerit soluat cōmuni Fani pro quolibet uice decē sol. & quilibet possit accusare & denunciare facientes cōtra formā presentis statuti & habeat medietatē condēnationis seu poenæ prædictæ & alia sit cōmunis: & teneat secretus & credat ei cū sacramento suo & uno teste bonæ famæ & conditionis. Saluo q̄ licitum sit cuilibet impune posse tenere seu retinere porcū uel porcos prædictos in uiis p̄dictis seu stratis p unā diē tm̄ ligatū seu ligatos p pedes posteriores.

Quod nullus cōburat feces & faciat cordas budelloꝝ prope ciuitatem per uiginti cannas. Cap. lxxxviii.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ nemo in ciuitate uel burgis Fani uel ppe ciuitatē uel burgos eiusdē p. xx. cānas ad cānā cōis Fani psumat facerē cordas de budellis: nec ipam artē possit opari: nec ēt budellos i multa tenerē infra p̄dcōs terrenos seu cōfines poenā & bāno c. sol. p quolibet & q̄libet uice quā q̄ in prædictis uel aliquo prædicorū

Nota potas

*Porcus pot tenei ligat
des posse. i. uis f.*

cōtrafecerit. Insuper decernimus q̄ null⁹ audeat uel præsumat cōburere uel tenere feces in Fano uel burgis ei⁹dē per. xx. cannas ppe. Et qui cōtrafecerit soluat pro bāno cōi Fani pro quolibet & qualicet uice. xx. sol. Et quilibet possit accusare & denunciare contrafacientes in prædictis & quolibet prædictorū in hoc statuto cōtentorū: & habeat & habere debeat medietatē bāni & poenæ prædictæ & teneat secretus & credat sacramēto eius cum uno teste.

De poena inferentiū iniuriam uel grauamen scholaribus uenientibus uel stantibus Fani. Cap. LXXXIX.

Tatuimus & ordinam⁹ q̄ nemo audeat uel præsumat in ciuitate Fani uel eius districtu iniuriā aliquā uel grauamen inferre scholaribus uenientibus ad standū & ad studendū in ciuitate Fani in ueniēdo stando uel redeūdo a ciuitate Fani in eorū hospitibus uel alibi in personis eorū uel rebus poena & bāno dñi ptātis arbitrio auferēda cōsiderata qualitate delicti & personarū cōditione. Quibus ēt scholaribus non obsint aliqua rep̄salia cōis Fani cōcessa uel cōcedēda: sed ipsi scolares undecūq; sint securi & liberi ueniāt Fanū & morent ad studiū sine aliqua offensione personarū & regis & semp a cōi defendant.

Quod leprosi nō pmittant ire p ciuitatē: nec habitare i ea. Ca. xc.

Tatuimus q̄ leprosi nullo mō per ciuitatē uel burgos Fani uenire uel ire permittant: sed eorū accessus & habitatio penitus phibeatur per potestatē uel eius curiā & solūmodo eorū nunciū qui sint sani pro eis uadant & ueniāt ad dictā ciuitatē & burgos pro eorū necessariis hñdis. Et quēq; leprosus inuētus fuerit cōtrafacē in prædictis mascul⁹ q̄ foemina de ciuitate: & burgis prædictis p plazarios & familiā ptātis repellat: Ita q̄ a circhis infra stare uel uenire nō pmittant poena. xx. sol. cuilibet baiulo & cuilibet officiali de familia ptātis postq̄ uiderint ipsos leprosos seu sciuerint cōtrafaciēti & negligēti. xx. sol. Et quilibet possit accusare & denunciare & habeat quartā partē poenæ prædictæ.

De tubatoribus cōis Fani: & eorū officio. Cap. XCI.

Tatuimus & ordinamus q̄ tubatores cōis Fani teneant & debeant eorū uinculo sacramenti facere oēs proclamationes fiendas in dicta ciuitate ex forma statutorū cōis Fani: Et teneantur & debeant parere mandatis dñi potestatis & aliorū officialium ciuitatis Fani: ac etiam associare potestatem in consiliū ciuitatis Fani & ad festiuitates & solēnitates atq; oblatiōes ciuitatis Fani: & alia facere quæ per eos necessaria fuerint in ciuitate & cōi Fani: sub poena. x. sol. uice quolibet qua fuerint negligētes. Teneantur etiam & debeant dicti tubatores

noctis tēpore quotiens fuerit opportunū & necesse pro igne qui in aliqua parte ciuitatis uel burgorū accenderetur trahere cum eorū tubis ad dicta incendia & ire per ciuitatem tubando: excitando homines qui ad ignē currant. Teneantur etiam qualibet septimana uicissitudinarie un⁹ eorum semper stare ad mandata potestatis in palatio potestatis uel saltē in platea cum tuba pro necessariis & opportunis occurrētiis. Teneantur etiam ire ad caualcatas cōmunis quotiēs fuerit opportunū cum salario tunc tps duorū scontrorū pro quolibet eorū. & habeāt salariū ordinatū.

De manutenēdis pontibus & uiis per castra & homines & uniuersitates in quorum territorio sunt. Cap. XCII.

Tatuimus & firmiter ordinamus q̄ homines omniū castrorū & uillarū ciuitatis Fani teneant & debeāt manutenere aptatos uias & pontes eorum territorii seu curtis: & si necesse fuerit de nouo facere eorū expensis. Ita q̄ dicta occasione damnū aliquod aliqui non patiant. Et potestas teneat hoc fieri facere ad denunciā cuiuslibet conqueretis poena quinquaginta lib. deñ de suo salario. Et uniuersitas q̄ prædicta non obseruaret: soluat pro bāno. x. lib. deñ. Et nihilomin⁹ potestatem faciat seu reficiat & bene aptet.

De collectis & gradibus & similibus impositionibus soluēdis per illos qui tenutā acceperint & fructus habuerint. Cap. XCIII.

Tatuimus & pñti statuto firmam⁹ q̄ si q̄s tenutā alicui acceperit de bōis suis occasiōe alic⁹ debiti: uel alia quacūq; cā: & inde fruct⁹ pcepit: teneat de re sic accepta i tenutā uel aliter occupata soluer collectas: & grad⁹ uniuersas ipositas seu ipositos p cōe Fani quicūq; de cā a tpe acceptæ tenutæ seu occupatæ i atea. Et ptas teneat & debeat uinculo sacramēti prædictæ facer obseruari qd si nō fecerit pdat de suo salario. lib. x. deñ.

De personis non tenendis contra uoluntatem suorum: ut in statuto continetur. Cap. XCIII.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q̄ nemini liceat uxore: filiū: filiam: fratrem uel sorore: uel aliquē aliū descendēte: qui sit in ptate alicui⁹ ciuis uel comitatiui uel districtualis aut habitatoris ciuitatis comitatus uel district⁹ Fani cōtra ei⁹dē patris seu ascendētis ut supra uiri fratris uel matris uoluntatē in domo sua uel alibi publice uel priuate pseruiēte uel alia simili causa detinere: sed eum uel eā illico ad ei⁹dē uiri: patris: matris: uel aliorum ascendentium ut supra: uel fratris petitionem licentiare: & dare sibi mercedem seu salariū pro rata temporis quo sibi seruiert. Et liceat ei & possit secedere ab eo absq; præiudicio sui: nō

obstante pacto uel promissione aliqua facto seu facta per eundem eidem sine consensu uiri patris aut matris: uel aliorum ascendentium uel fratris. Et qui contrafecerit in detinendo ut supra poena. xxv. lib. puniat. Et idem intelligatur in omnibus & per omnia in quolibet detinente in sua domo: & familia aliquem minorem. xii. annis suum consanguineum usque ad quartum gradum secundum ius civile computandum contra uoluntatem illius qui tale suum consanguineum in sua domo & familia detinebat: nisi aliter ex iusta causa domo no potestati uideretur.

Quod nullus audeat uel presumat apponere ligna pergularum: nec uasa cum herbis super domibus uicinarum sine eorum uoluntate & licentia. Cap. XCV.

Ubi multi inconuenienter recipiant tedium & damnum non modicum patiantur ex appositione & propter appositionem: quae fit super domos & in domibus suis a conuicinis occasione pergularum & uasorum cum herbis: Statuimus & firmiter ordinamus quod nemo audeat uel presumat: & nulli sit licitum apponere seu immittere uel tenere aut apogare ligna uel canas seu uasa aliqua occasione praedicta uel alia simili supra uel super domos & muros aut parietes: uel in domibus seu muris seu parietibus aliquorum sine expressa licentia & uoluntate domini & illorum quorum sunt domus. & qui contrafecerit soluat nomine banni uice qualibet. xl. sol. Et quilibet possit accusare & denunciare habiturum dimidiam partem poenae seu banni praedicti: & credatur dicto accusatoris & denunciatoris cum sacramento nisi tales apponentes seu imittentes uel tenentes aut apogantes ligna uel canas seu uasa ut supra haberent ius seruitutis in ipsis domibus uel muris & rebus supradictis. Quo casu ad praedictam poenam & bannum minime teneatur.

Quod castra & uilla comitatus Fani quae nunc sunt uel pro tempore erunt in subiectione Fani gaudeant beneficiis & priuilegiis hominum ciuitatis Fani. Cap. XCVI.

De perpetua recordatione & bonum & aequale statum ciuitatis Fani Statuimus & firmiter ordinamus quod omnia castra & uilla comitatus ciuitatis Fani quae nunc sunt & pro tempore erunt in subiectione reuerentia & obedientia ciuitatis praefata gaudeant & gaudere debeant in extrahendo extra dictam ciuitatem: & in apportando in eam illis beneficiis & priuilegiis quibus gaudent & quae habent homines ciuitatis Fani. Et potestas Fani uel rector qui pro tempore fuerit praedictum beneficium seu beneficia & priuilegia eis faciat obseruare: & si contrafecerit soluat cum pro poena ducas lib. den. Et hoc statutum sit praecisum de quo non possit peti al-

solutio neque dari. Et si daretur nil ualeat. & notarii qui ad dicta statuta scribenda erunt positi ponant & teneantur ponere dictum statutum de statuto in statutum.

Quod castra & uilla comitatus Fani quae fuerint rebelles ciuitatis praedictae careant beneficiis & priuilegiis Fani. Cap. XCVII.

De hoc ut pena unius sit metus multorum: Et ad resistendum & contradicendum maluiolis & inobedientibus ciuitatis Fani:

Statuimus & firmiter ordinamus quod castra/uilla & loca comitatus & districtus Fani quae & qui fuerint rebelles & in rebellionem ciuitatis praedictae careant & carere debeant in perpetuum omnibus priuilegiis & beneficiis ciuitatis Fani: eis uel alicui eorum concessis & quae per dictam ciuitatem Fani & occasione ipsius habere possent & ipsis uel eorum aliquo non possint nec debeant uti. Et quod in perpetuum non nominetur castrum: sed debeat procedi continue ad destructionem ipsius castri/uilla/seu loci praedicta modo aliquo attentantis. Et potestas qui pro tempore fuerit teneatur & debeat quolibet mense semel facere legere in consilio generali & speciali ciuitatis Fani hoc statutum ut omnibus notorium sit & manifestum & si quis ex dictis castris/uillis & locis qui praedicta attentaret uteretur uel uti uellet contra formam dicti statuti talibus priuilegiis & beneficiis soluat cum pro poena/centum lib. den. in pecunia numerata/sine ulla compensatione & perdat id quod apportaret uel extraheret. Et quilibet possit eum accusare habiturus medietatem banni. Et quod tale castrum/seu uilla pingatur & pingi debeat in palatio comitis ad eternam rei memoriam. Et potestas qui pro tempore fuerit praedicta teneatur facere obseruari poena quingentarum lib. den. si contrafecerit. Et hoc statutum ponatur de statuto in statutum. & notarius qui ad praedicta scribenda positus fuerit teneatur ipsum semper scribere in libro statutorum comitis fani pena quinquaginta librarum den. & hoc capitulum sit praecisum de quo non possit peti absolutio neque dari ad sortem palloctarum uel aliter: & si daretur nil ualeat. Et potestas qui proponeret uel reformaret in contrarium perdat de suo salario quinquaginta lib. den. in pecunia numerata sine compensatione soluere teneatur & compellatur: & nihilominus sit infamis perpetuo & careat omnibus officiis ciuitatis fani. & hoc locum habeat a die publicationis praesentium statutorum in antea.

Quod nemo de bonis & iuribus comitis surripiat seu usurpet. Ca. XCVIII.

Rasenti statuto decernimus quod nemo de bonis/rebus/iuribus seu iurisdictionibus communis fani surripere presumat uel modo aliquo occupare/contrafaciens ad restitutionem rei subtractae

uel occupata/bonorum/& iurium subtrahere seu occupatorum cum pena qua
drupli ualoris rei subtrahat uel occupata: uel bonorum siue iurium & sine
aliqua compensatione compellatur in pecunia numerata tantum. Si quis autem
de dictis rebus seu bonis aut iuribus surripuit/occupauit uel tenet infra
octo dies a publicatione premissi statuti restituere & resignare decimas res bonas
& iura liberas & expeditas sine aliqua protestatione uel petitione premissis
comitis Fani omni impedimento sublato teneatur. quod si infra dictum tempus non fece-
rit teneatur potestas repta ueritate decimas res bona & iura comiti restituere face-
re liberas & expeditas & subreptione siue occupationem uel detentionem
ad quadruplam penam ualoris eorum seu bonorum occupatorum soluendam in
pecunia numerata omni compensatione cessante compellere de quibus inqu-
rere & procedere ad denunciationem cuiuslibet teneatur. & deinde statutum in
principio sui officii facere preconizari per ciuitatem Fani in locis consuetis &
si fuerit negligens perdat de suo salario. xxv. libr. den. comiti applicandas.
& amicus communis teneatur recordari & sollicitare quod predicta obseruen-
tur. & hoc statutum sit premissum.

De riuo auscentium cauando per possidentes iuxta ipsum a Sancto
Nicholao ad metaurum. Cap. XCIX.

Um propter repletionem riuu auscentium campi & possessiones
plani Fani aqua pereant annuatim: Itaque planum fani predictum
sterile sit effectum. Statuimus & ordinamus quod potestas Fani fu-
turus infra tres menses sui regiminis cogere debeat omnes & quoslibet pos-
sessiones habentes iuxta dictum riuum ab utroque latere dicti riuu intrando a
ponte sancti Nicholai ad metaurum quod remundent & cauent cursum seu le-
ctum antiquum dicti riuu in quantum protendit uniuscuiusque octo pedum am-
plum in bucca & quattuor pedum cupum seu cauatum. & si forsan aliqua ec-
clesia uel religiosa persona possessiones haberet iuxta dictum riuum cogatur
laboratores ipsarum ad dictum laboritum faciendum/retinendo sibi de
fructibus usque ad satisfactionem condignam. Laboritum autem quod fieri oportet
bit in spatiis uiarum transeuntium dictum riuum fieri debeat per comitem Fani. & premissa
predicta fieri faciat pena. xxv. libr. de suo salario auferendarum.

De his qui fuerint condemnati & post condemnationem soluta ad aliam
curiam extra curiam Fani extrahuntur defendendis. Cap. C.

D hoc ut iurisdictiones comitis fani plene defendantur & manute-
neantur. Statuimus & firmiter ordinamus quod si quis ciuis uel sub-
iectus fani fuerit de aliquo maleficio condemnatus, uel alia
de causa & condemnationem soluerit dicto communi/ quod si de eodem
delicto seu maleficio ad aliam curiam trahatur commune fani teneatur &

debeat ex toto posse ipsum defendere & expensas omnes & singulas sibi fa-
cere/ & ipsum ab omni condemnatione & processu conservare indenne. & po-
testas qui per tempus fuerit predicta teneatur facere obseruari & obseruare ad
petitionem cuiuslibet petentis sub pena centum libr. den. de suo salario comi-
applicandorum & locum habeat premissum statutum in preteritis premissis & fu-
turus: & debeat inuiolabiliter obseruari.

Quod nemini liceat foueas facere in uis ciuitatis & comitatus Fani an
possessionem alterius. Cap. CI.

Tatuimus quod nemini liceat fodere aut fodi facere in uis ciuita-
tis: burgorum/castrorum/& uillarum comitatus Fani nec cau-
mentum aliquid facere an domos uel possessiones alicuius priua-
te persone sine uoluntate domini domus seu possessionis. Et quod contrafecerit soluat
per quilibet uice & per quilibet fouea comiti fani per banno. xx. sol. Et nihilominus liceat
domino domus seu possessionis foueas sic facere uel faciedas iuxta decimas domos
uel possessiones per totum replere/ uel facere replere libere & impune.

Quod capientes aues rapaces habentes gestos amico comitis eas debeant as-
signare. Cap. CII.

Et per aliquos malos homines solatia perturbentur Statuimus quod si aliquis
cepit asturare/ Terzolu/falconem/ uel accipitrem siue sparuerium ali-
quem habentem gestos captor eiusdem auis auem ipsam ea die
uel sequenti immediate amico comitis fani qui pro tempore fuerit debeat assigna-
re restituendam ei cuius fuerit. Et qui contrafecerit in. x. libr. den. comiti banno
ni nomine condemnatur. & insuper dictam auem uel iustam ipsius aestima-
tionem domino ipsius dare seu restituere teneatur.

De domibus ciuitatis & castrorum comitatus non destruendis. Cap. CIII.

Tatuimus & ordinamus quod nullus audeat uel presumat aliquam
domum in ciuitate uel in castris comitatus fani destruere in totum uel
in parte nisi causa illam reficiendi uel meliorandi infra annum uel
alias contiguas aut propinquas domos suas habitandi uel ornandi causa. & si
quis contrafecerit pena centum libr. den. de facto puniatur & nihilominus domum
ipsam reficere teneatur: nisi fuerit destructa causa habitandi & ornandi ut supra

Quod nulla mulier audeat filare per plateam magnam comitis. Cap. CIII.

Tatuimus quod nulla mulier audeat uel presumat filare: naspar uel de-
panare per plateam magnam comitis fani pena quinquaginta solidi per quilibet uice.

Quod habentes puteos in eorum possessionibus teneantur murare os
eorum puteorum duobus pedibus in altum supra terram. Cap. CV.

D grauissima hominum & animalium picula euitanda Statuimus quod
habentes puteos in eorum possessionibus illos murare & murari fa-

L.

cere teneantur supra terram altitudine duorum pedum pena & banno decem lib. den. applicanda pro dimidia accusatori qui teneat secretus. Et teneantur dicti homines muratum tenere os ipsorum puteorum & cuiuslibet ipsorum infra quattuor menses primos regiminis potestatis. Ad quae effectui demandanda teneat banniri facere ipse dominus potestas contenta in hoc statuto semel in principio sui officii & inquiri facere contra non observantes: poena ipsi potestati si fuerit negligens. xxy. lib. den. de suo salario retinendum. Et quilibet possit accusare & denunciare contrafacientes habiturus dimidia dictae poenae ut supra. & si quis danum pateretur de suis aialibus occasione dictorum puteorum non muratorum ut praedictum est: & non aptatorum teneant & debeant illud danum emendare domini puteorum & nihilo minus bannum soluere supradictum.

De lenonibus & meretricibus.

Cap. C. VI.

Tatuimus & ordinamus quod lenones & meretrices quatuor suum corporis palam facientes/hire & portare debeant pro unaquaque & unoquoque in capite & palam caputem de rubeo cum uno sonaglio in biccho dicti capitei per civitatem sub poena centum solidorum pro quolibet & qualibet vice. Et quilibet possit accusare uel denunciare habiturus medietatem banni & teneatur secretus. Et teneat potestas hoc statutum praconizari facere in principio sui officii poena decem lib. de suo salario retinendum.

De occupatioe viarum.

Cap. CVII.

De hoc ut via & strata publica & platea civitatis & burgorum Fani ab aliquo uel aliquibus non occupentur: statuimus & firmiter ordinamus quod nemo habens terrenum/aut domum iuxta stratas & vias publicas uel plateas Fani: et ipsum terrenum uoluerit edificare & ibi domum facere aut domum aliquam destruere uel destruere facere occasione meliorationis uel alterius edificationis ipsius domus possit nec audeat nec presumat de via uel strata publica occupare: & quod contrafecerit quinquaginta lib. den. pro banno & banni nomine cum Fani soluere compellat.

De portu faciendo seu construendo prout in statuto antiquo continetur.

Cap. CVIII.

Voniam portus constructio civitatem nobilitat: honore decorat: habitatioes replet: abundantias diuitiarum infundit: ac multa & diuersa personarum & rerum pericula facit multociens euitare: Et non solum uitam corporibus prorogat: sed sapius ad salutem proficit animarum: Ideoque ad honorem & reuerentiam summi dei: beati Iacobi & Paterniani qui promotores existant infrascripti operis & protectores ac et ad utilitatem & statum communis Fani

Q VINTVS.

ni pacificum & quietum: statuimus & ordinamus quod potestas Fani infra tres menses primos sui regiminis per diuersas partes faciat sollicite perscrutari de iuveniundo & habendo quedam ingenieriū siue ingeniosum magistrum quod melior & utilior poterit inueniri cuius magistri consilio & doctrina pars fluminis Metauri ducat quod melius & utilius poterit in arillam. Et ipsius fluminis ductio & modus ducendi & omnia necessaria & utilia ad ipsam fluminis ductionem in punctione & deliberatione remaneat. xxiiii. sapientium. sex de quolibet quarterio civitatis Fani sumedox. In quibus uel aliquo praedictorum potestas si negligens fuerit in ducendis lib. den. de suo salario puniatur. Et sub eadem poena depositarius communis teneat & debeat & possit ipsas ducetas lib. den. pro dicto communi sine suo periculo retinere. & haec omnia & singula sint precisa de quibus nulla peti possit absolutio neque dari.

De non accipiendo aliquid de bassa in dnica carnis priuii. Cap. CIX.

Tatuimus quod quando sit ludus in dnica carnis priuii baiuli & alia quicunque persona nullo modo accipiat uel minuatur aliquid de bassa portici. Et quod contrafecerit in decem soli. banni nomine puniatur: & quod acciperit restituat uel emendet.

De uino extra territorium Fani non conducendo.

Cap. CX.

Tatuimus & ordinamus quod nullus audeat uel presumat conducere seu conducere facere extra territorium Fani/uel ad riuam maris dictae civitatis uinum aliquo casu/nec donationis causa uel alterius iuris acquirere ad conducendum illud Fanum: Et si quis contrafecerit soluat communem pro banno uiginti quinque lib. den. in pecunia numerata & perdat uinum. Et hoc non intelligatur in ciuibus & comitatibus Fani conducetibus & conducere facientibus uinum de eorum possessionibus extra dictum territorium existentibus.

De non conducendo uinum ad civitatem Fani nec ad eius riuam a maius a uigilia omnium sanctorum usque ad Kalendas septembris. Ca. CXI.

De hoc ut equitas & iusticia obseruetur & auferatur materia malignandi: Statuimus & ordinamus quod liceat comitatibus & subiectis Fani de uineis positis in territorio & districtu civitatis & comitatus Fani libere uinum suum portare & portari facere ad civitatem Fani & ad eius riuam maritimam a kalendis septembris usque ad festum omnium sanctorum tantum quolibet anno. Abinde uero in antea/a uigilia ipsius festi omnium sanctorum nulli comitatuus uel subiecto non ciui liceat uinum deferre uel deferri facere ad dictam civitatem uel riuam usque ad dictas kalendas septembris. poena uiginti quinque lib. & amissione aliorum barilium & uini & eius bestiarum ubi defertur. Et quod nullus ciuis co-

DD iii

mitatiuus uel subiectus Fani: nec aliq̃s alius emat nec emi faciat nec ali
quo modo acquirat ad conducendum uinum Fanum uel ad riuam nec
ad eius comitatum & districtum sub pœna quinquaginta libr. denar. &
amissione asinorum barilium & uini curruū bouū & uassellorū. Et q̃li
bet possit accusare & habeat medietatem bāni. Et potestas teneat̃ inqui
rere. Et si fuerit negligens perdat de suo salario libr. quinquaginta den.
liceat tñ ciuibz habētibz possessiones in comitatu & districtu Fani ui
nū in dictis possessionibus recollectū quādoq̃ phanū portare ipune.
Quod ementes fecis redditus habere debeāt & teneat̃ sacculas & ma
stellos. Cap. C. XII.

potas
in iudicatu gabelle
is
Vñ illi qui feces colligunt/teneant̃ ex pacto sacculas & mastel
los hominibus de Fano infra ciuitatem & burgos ad sufficiē
tiā cōmodare quoties opus erit & p̃dicta male obseruare dicant̃
tur: Statuimus & firmiter ordinamus q̃ dicti feciarii seu feces colligētes
teneant̃ & debeant sacculas & mastellos h̃re & tenere ad sufficientiam
& cum opus fuerit ad requisitionem hominum p̃dictorum ipsis ho
minibus dare & mutuare de dictis sacculis & mastellis & congrue serui
re omnibus petentibus: & qui contrafecerit pœna uiginti q̃q̃ solid. pu
niatur & ad dāni satisfactiōem ei qui dānificabit̃ cogat̃. Et si aliq̃s uo
luerit q̃ dicti feciarii scaperent suas uegetes uel uassellos & aptare feces i
sacculis & mastellis/teneantur ipsi feciarii hoc facere ea die qua requis
ti fuerint uel sequenti & feces p̃dictas ita bene aptare in dictis sacculis
q̃ uinum totum inde bene extrahatur/pro dñis dictarū uegetum & uas
sellorum sub dicta pœna/& pro labore eorum & accōmodatione dicta
rum saccularum & mastellorum habeant & habere debeant ab ipsis ho
minibus octo den. pro qualibet uegete/& den. quattuor pro quolibet
uassello seu caratello/& feces scolatas. Et caueāt dicti feciarii ne causa ali
qua deuasent uegetes uel uassellos seu eorum fundos & doghas nec in
aliqua parte ipsorum/quod si fecerint ad emendationem dāni penitus
teneantur. Et credatur & stet dicto dñi uegetis uel uasselli cum sacra
mento usq̃ ad quantitatem uiginti solid. & etiā credat̃ & stet dicto dñi
uel nuncii de dicta requisitiōe sine aliqua accusatione uel denunciatio
ne seu solēnitare iuris. Et potestas uel eius uicarius teneatur p̃dicta fa
cere obseruari & dictas pœnas de facto exigere.

De terminis habitis inter unam possessionem & aliā manutenendis.
Cap. CXIII.

Tatuim⁹ & firmiter ordinam⁹ q̃ q̃libet laborator rei suæ siue rei
ab eo cōductæ ad laborādū terminos oēs & singulos imissos iter

terram quā laborat & aliam rem siue possessionē sibi cōiunctā studeat
reinuenire & ipsos terminos ad maiore apparentiā p̃ posse discopostete
nere: Nec iuxta nec circa terminū ab uno pede prope ipsum: debeat la
borare: nec terminū tangere unde perire possit uel fraudulēter terminū
ipsum mutare uel quomodolibet amouere: sub pœna uiginti q̃q̃ lib.
den. Et quilibet eū contrafacientē possit accusare & denunciare & habe
at medietatē pœnæ p̃dictæ. Et si terminus caderet uel remoueret̃ pro
pter suū laboritiū uel coopert⁹ esset adeo quod nō posset ad bonā appa
rentiam inueniri: suis expensis confines eorū reinueniant̃: sub dicta pœ
na. Idē dicimus de terminatione inter rem publicatā uel priuatam.

**De edificio quod iacet super alieno edificio: si ruinam minaretur re
mouendo.** Cap. CXIII.

Tatuimus & firmiter ordinamus q̃ unusquisq̃ habens edifici
cium alicui⁹ domus uel alterius rei prope aliquē conuicinū &
ipsum edificium caderet uel damnificaret uel ruinā minaret̃
domui conuicini: uel super edificiū alicuius uicini ita q̃ faceret uel fa
cere uideretur impedimentū dicto conuicino: ipsum edificium debeat
eleuare. Et teneatur potestas uel eius uicarius incōtinenti cum sibi denū
ciatum fuerit p̃cipere illi cuius est edificium q̃ ipsum eleuare debeat ta
li modo q̃ non faciat impedimentū seu tediū alicui suo cōuicino & ob
seruare debeat ad bānum. xl. sol. quorū medietas sit cōmunis & altera ac
cusatoris. Et si ex edificio sic iacente uicinus aliquod dānum pateretur
domin⁹ edificiū sic iacentis teneatur conseruare uicinū indēnem & fi
deiussores dare idoneos de emendādo dānum arbitrio duorū amicorū.
Et si de emendatione dāni sibi cōtradiceret̃ soluat cōmuni pro bāno cē
tum sol. & nihilominus dānum emendet.

Quod nō liceat hospitatorib⁹ uocare aliquē. Cap. CXV.

Tatuimus q̃ nullus hospitator nec aliquis alius de sua familia
hospitem aliquem per stratā uocare uel clamare debeat: donec
non erit ante domū suam siue hospitium suū: pœna quadra
ginta solidorū pro quolibet cōtrafaciente & qualibet uice: cuius medie
tas sit cōmunis & altera accusatoris: qui accusator seu denunciator secre
tus teneatur si uoluerit. & de hoc non possit peti absolutio neq̃ dari.

De non tenendo dolose alienas bestias inter suas. Cap. CXVI.

Vñ pastores aīaliū cōmittāt fraudē & icomoda cōtra quosdā
aliena aīalia & bestias inter suas doloso ingenio imiscēdo & re
tinēdo: Statuimus & ordinam⁹ q̃ nullus pecorari⁹ siue pastor

animaliū audeat uel presumat alteri? animalia siue pecudes tenere inter suas pecudes seu animalia coadunatas uel coadunata imo statim domino cuius fuerint tales pecudes: & animalia uel earū pastori denunciare & reddere teneatur: uel aliis conuicinis suis si inuenerit cuius sint. Et si contrafecerit in non reassignando dicta animalia infra secundā diem a die aduentus dictorū animalium ut dictum est: puniat nomine bāni in quadraginta sol. quorum medietas sit accusatoris.

¶ Ut liceat dominis famulos & famulas coercere: & a dominis famulos recedere quando uolunt uxorari. Cap. CXVII.

Tatuimus & ordinamus q̄ liceat patri filium corrigere. Marito uxorem: fratri maiori: fratrem miōrē: Dominis famulos & p̄discequas domesticos seu familiares: & coercere & uerberare p̄ ipsorum uoluntate moderate tamē etiā cum pugno: palma: & alapa: & baculo. Et etiam si sanguis effūderet̄ quod leuiter quandoq; contingit potestas seu officialis eius se non intromittant quoquomodo: nisi enormiter lederentur. Quo casu ius cōmune ubi statuta non sunt oblietur. q̄ si aufugerint liceat dominis capere & reducere ad domū suam. Et si dñi offenderent aliquo mō illos uel illas in corrigēdo uel uerberādo nō possint denunciari nec aliquatenus condēnari. Et si seruiens uel ler contrahere matrimoniū in ciuitate uel burgis Fani: eo cōtracto & affirmato: liceat ei & possit statim a dño & patrono suo separe & absoluitur ab omni pacto seruitii quod tenebatur dño: dūmodo restituat panos sibi datos: recepto salario pro rata tēporis quo seruiert: & tempus hyemale cōpensare debeat cum æstiuo. Et q̄ non liceat alicui alteri⁹ p̄aquaalem in sua domo aliquatenus retinere sine uoluntate dñi cuius fuerit pactualis. Et qui contrafecerit soluat pro bāno centum soli. cōmuni & pactualē restituat cum rebus domino ipsius pactualis a pactuale transportatis.

De Androno cōmunali disgombrando. Cap.CXVIII.

Tatuimus q̄ nemini liceat andronū cōem in possēssiōe aliqua impedire sed semp expeditū & disgombratū tenere: Ita q̄ aqua pluens possit inde libere fluere. Et si quis impedierit illū ad pofulationē unius partionalis expeditū & disgombratū relinquat: & nullum cursum aquæ uicinorū impediāt. Et si hoc fieret reducatur in pristinū statū & antiquū: & contrafaciens qualibet uice. xx. sol. soluat in cōmune: & cogatur nihilominus prædicta obseruare. Et liceat unicuiq̄ ex uicinis partionalib⁹ impune in androno aptare q̄ aqua quocūq̄ cadēs labatur libere in plateam.

De blaua adunanda a laboratore ad unã arcã. Cap. cxix.

f Tatum⁹ & ordinam⁹ q^d si quis laborauerit terrā alicui⁹ de ciuitate Fani uel districtu teneat^r laborator blauā illi⁹ terræ: & siibi liceat ad unā areā cōducere in terrā tamē dñi cū licentia ipsi⁹ dñi: & unū canteriū facere de tota blaua: ne occasione diuisionis blauæ quā laboratores faciūt dñs de sua ratione sibi cōtingēte ullaten⁹ sit deceptus q̄tumcūq³ pactū esset in cōtrariū uel remissum: & eidē dño partē suā reddat & reddere teneat^r q̄libet laborator terræ capezaminis & palearū: put reddiderit & dederit de frumēto: uel alia blada habita in possessione seu terra dñi p̄dicti. Et semp laborator ī area habeat cribrū cū quo bene cribret & purget blauā. Cōtrafaciēs uero soluat. xl. sol. noīe bāni: cui⁹ bāni medietas sit cōis & altera accusatoris & ipsi⁹ accusatoris dicto credat^r. Et ptās teneat^r facere bāniri ī p̄cipio mēsis Iunii. q^d q̄libet laborator aliāz terraz habeat cribrū in sua area poēna & bāno in statuto contentis. Et si fuerit negligēs p̄dat de suo salario. x. lib. deñ.

De palea feno & stipula non tenendis in ciuitate nisi in locis in statu
tuto contentis. Cap. CXX.

Tatuim⁹ & ordinam⁹ q^d nullus audeat uel præsumat reponere neq^{ue} tenere fenū paleas uel stipulā in ciuitate Fani: nisi in domibus muratis circū circa & cuppis cooptis domib⁹ sepatis per unā cannā uel saltē mediāte uia: & in ortis seu terrenis uacuis remotis a domibus mediante uia: uel saltē per unam cannā: poēna quadraginta soli. uice qualibet. Et nihilominus paleas: fenum uel stipulas ibi repositas remoueat. Et quilibet possit denunciare & accusare & habeat medietatem bāni. Et teneatur potestas de mēsis Maii: Iunii: Iulii: & Augusti: omni die dominico facere praconizari per ciuitatē Fani in locis consuetis: ut prædicta obseruent. Et si fuerit negligens perdat de suo salario decem libras deū.

De curru exonerando: & de uia remouendo ea die qua redierit.

Cap. CXXI.

Tatuimus q̄ qlibet carrator currū exonerare teneat̄: & ad locū
debitū exonerari facer̄ statim cū redierit: si rediit tēpestiue. Et si
nō poterit ea die exonerare ppter tēporis tarditatē siue reditus:
die prima subsequēti usq̄ ad horā tertiæ prædicta facere teneat̄: & sta-
tim exonerato curru remoueat de uia ipsum currū: ne transeuntes p uia
de die uel de nocte possint aliquatenus offendi. Et si cōtrafecerit singu-
lis uicibus in .x. sol. cōi condēnet̄: cui⁹ medietatē habeat accusator: & q̄
libet possit accusare & sit secretus.

De turribus aptandis ita q. lapides non cadat. Cap. CXXII.

Tatuim⁹ q. hoies habetes turre ac palatia & domos in ciuitate: taliter ipsas faciat reaptari ne inde lapides cadat: & ne aliqui couicini ipsa de causa danum aliquod patiant^r. Et dñi turris palatii & dom⁹ illud danū satisfacere teneant^r arbitrio ptatis sub uinculo sacrameti. Et ut pdicta bn obseruent^r teneat^r ptas infra secundū mēsem sui regiminis dictas turre: palatia & domos facere diligēter uidere: & q. aptatione indigeant infra .xv. dies facere efficaciter reaptari: & si fuerit negligens pdat de suo salario. x. lib. den.

De ponēdo gratē lignēā sup foueā discopertā. Cap. CXXIII.

Tatuim⁹ q. qlibet habēs foueas seu foueā suā uel alienā & ipsam discoperiret uel fecerit discoperiri: statim ipsa discoperta super eā ponat gratē lignēā: uel aliā rem cōdecētē ad os foueae in strata siue uia & nō remoueat eā inde nisi quādo trahet uel imittet granum uel blauā. Et qui aliter eā dimiserit discopertā pro qualibet uice siue hora. x. sol. cōi soluat. Et miles ptatis sit sollicitus ad hoc facere obseruari & nō obseruantes punire pōna supradicta in pecunia numerata & damnū passo emendet^r. Et ille ante cuius domum esset fouea deuastata uel rupta illā teneat^r aptare & aptari facere si sua est: alioqn ille cui⁹ eēt fouea post denunciationē infra diē aptare seu aptari facere teneat^r. Contrafaciens uero in decē soli. bāni nomine puniat^r: Et si damnū ppterea inferret aliis illud reficiat. De quo bāno medietatē habeat accusator. Et q. potestas faciat inqri per militem socium suū prādictū uel alium suae curiae officialem ut prādicta bene obseruentur.

De illo qui secreta cōmunis manifestauerit. Cap. CXXIII.

Vi secreta cōmunis & consilii manifestauerit in praiudicium: & damnū cōmunis in quinquaginta libris den. pōna muldetur. Nec in perpetuū cōmunis consiliū audeat introire.

Quod nemini concedat^r priuilegiū de nō soluēdo collectas & gradus & alias cōmunis impositiones. Cap. CXXV.

Tatuim⁹ q. nullū priuilegium concedatur alicui de collectis gradibus & aliis cōmunis impositionibus non soluēdis nisi illud cōcessum fuerit per duas partes consilii generalis: Et consilium uadat ad palluctas scilicet hoc modo q. cuilibet de consilio decur una pallucta: Et si aliter fieret non ualeat ipso iure.

De studentibus in ciuitate Fani. Cap. CXXVI.

Tatuim⁹ q. quicūq. ciuis Fani uoluerit studere cōtinue tā in docēdo q. adiscendo circa litteralē scientiā non possit compelli

per potestātē uel aliquē aliū officialē: nec astringi ire ad adunantiā uel consiliū aut ambasiatā pro cōi quin horis suis maxime ad hoc cū fuerit in scolis & ibi ubi oportebit esse & permanere & stare possit cōtinue: & non obstante aliqua reformatione cōsiliū faciendā: nec super hoc possit peti absolutio neq. dari per consilium uel alios officiales. Et potestas & sua familia & procurēs cōis puniātur in quinquaginta lib. den. pōna nō mine p. quolibet: si prādicta omnia nō fecerint: ut dictū est obseruari.

De mō phibitionis seruādo in nouis opibus. Cap. cxxvii.

Tatuim⁹ q. quicūq. uoluerit phibere nouū opus edificandi ne edificet^r infra octo dies ius cōtradiciēdi quod habet ostendere & monstrare debeat corā iudice: ubi fuerit proposita queritio prohibitionis. Et si infra octo dies cām prohibitionis nō monstrauerit exnunc liceat dño prohibiti operis edificare & laborare: dūmodo prabeat idoneā cautionē de remouēdo quod edificauerit iniuste: seruata nihilomin⁹ prohibenti nouū opus facultate pbandi ius suum: & suam possessionē ultra dictū tempus & suā iustitiā prosequendi. Et hoc locum habeat quādo quis edificat locū quē possidet.

De emāncipatione nō fienda nisi in cōsilio generali. Cap. cxxviii.

Tatuim⁹ q. nulla emancipatio de cetero fiat nisi in cōsilio generali corā ptate Fani: & aliter facta non ualeat.

De duob⁹ bonis uiris eligēdis ad diuidendū questiones cōfinium possessionum. Cap. cxxix.

Tatuim⁹ q. si qs pposuerit qrimoniā corā ptate uel ei⁹ iudice seu alio officiali de cōfinib⁹ possessionū alicui⁹ & uelit q. determine^r incontinēti scā qrimonia ille corā quo scā fuerit statim cogat ptes ad eligendū duos bonos uiros. unū uidelicet p. qualibet pte nō obstātē q. aliqua partiū dixerit q. altera ps nō habeat possessionē iuxta eā. Et si qua partiū eligere recusaret aut nō eligeret tūc ille coram quo qrimonia facta est unū ex suo officio eligat pro parte non eligēte: qui perinde habeatur: ac si esset electus a parte. Et prādicti sic electi causam prādictā diffiniant & terminent sine libello & litis contestatione & omni solēnitāte & subtilitate iuris omisā. Et terminos in cōfinibus dictarū possessionū ponāt iuxta eorū iudicium de quo stetur eorum dicto cum sacramēto. Et si per aliquā partiū fuerit terminus inde extractus extrahēs seu extrahi faciens puniat^r secundū formā statutorū Fani. Et nihilominus dicta determinatio sit firma: & terminus sic extract⁹ in eodē loco remittatur per illos qui miserunt si uiuunt. Et si non uiuunt per alios remittatur arbitrio iudicis.

De his qui emunt rem aliquam publice in foro cōis. Cap. C. XXX.

Tatuimus q si quis ciuis Fani uel subiectus emerit uel emet publice sono tubæ & uoce præconis in platea magna fori cōis Fani: seu in strata uel platea quæ est ab arcu cassari usq; ad portam maiore: seu in alio loco ubi fiat forū bestiaminis: acceptā & emptā rem ut supra: alicui non teneat rem restituere: licet inueniatur fuisse alterius q uenditoris: nisi preciū restituere emptori a repetere rem: etiā si emptor nō nominauerit uenditorē: & hoc locū habeat in præteritis præsentib; & futuris.

De prohibentibus ciuib; Fani fructus extrahere de eorum prohibentium districtu. Cap. C. XXXI.

Tatuimus q si homines Forisempronii uel cuiuslibet alterius loci prohiberent seu cōtradicerēt ciuib; Fani habētibus possessiones in districtu eorū: recolligere uolētibus & exportare ad ciuitatē Fani uel eius comitatū & districtū fruct; earū possessionum/ de bonis dictorū hominū forisempronii uel cuiuslibet alterius loci habentium possessiones in ciuitate uel comitatu uel districtu Fani: tunc & eo casu detur illis qbus fructus ipsarū possessionū ueriti fuerint a cōi & hominibus forisempronii uel alterius loci supradicti in emendationē suorum fructuū & damnorū: & interesse fructus & possessiones ipsorū impediētū existentū in territorio & districtu Fani pro cōcurrenti quantitate. Quod quidē statutū sit præcisum. Et potestas & quilibet alter officialis ciuitatis & comitatus Fani teneat ipsum statutū penitus obseruare. Et si fuerit negligēs perdat de suo salario lib. x. den. p. qualibet uice.

De eo qui uēdiderit rem semel uni & postmodū alii. Cap. C. xxxii.
Tatuim; q quicunq; rem uel res alienauerit semel uni & postmodū eam uel eas uēdiderit alii: realiter & personaliter cōstringatur a rectoribus tenutā possessionis rei uel rerū emptori uel emptorib; prioribus uenditæ eam uel eas nō habētibus: tradere liberas uel saltē preciū in duplū integraliter restituere. Et q similiter talis uēditor teneat secūdo emptori preciū duplū reddere. Et in prædictis fiat sumaria cognitio & cogat psonaliter: & bānum lib. qnquaginta den. cōmuni noie pœnæ soluere. Et hoc statutū locū habeat in præteritis presentibus & futuris.

De instrumento alicuius debiti reperto cancellato uel inciso penes debitorem. Cap. C. xxxiii.

Tatuimus q si alicui; debiti instrumentū inueniret incisum: uel cancellatū penes debitore uel ei; heredē: credat & præsu-

matur debitū fuisse solutū secundū formā iuris: Saluo tamen q si instrumenta dotalia alicui; inuenirent esse incisa apud uirū uel heredes eius solutio facta nullatenus præsumat: nisi euidentibus probationibus documentū apparet incisum uel cancellatū partium uolūtate. Idē itel ligatur de instrumentis pupilli repertis cācellatis uel incisis penes tutore uel eius heredē de his qui deberentur ipsis pupillis: quod nullū pupillis præiudiciū afferat nisi alias solutio probaretur.

De operibus bouū & aliis operibus reddendis: Et de pœna laboratoris non euntis cum quo promiserit. Cap. CXXXIII.

Tatuimus q quicunq; opera bouū acceperit mutuo mutuanti uel eius dño quādocunq; petierit ipsa opera eodē tēpore reddere cōpellatur uel æstimationē dictorū operū quæ acceperit: & si de hoc querimonia præponeret coram rectore: audiat die qualibet feriata nō obstāte: & infra quartā diem postea reddere operam uel æstimationem cōpellatur: Et qui non fecerit duplū eiusdē præstare cogat: & in quinq; sol. nomine bāni puniatur. Idem dicimus de cæteris operibus laboritiū & tam in mutuatis q debitis alia occasione quacunq;. Et quicunq; laborator uel operator fiduciā dederit alicui laborandi & ipsum iuuandi: & postea steterit siue ire noluerit ad laboritiū nec ipsum iuuare: in decem sol. condemnetur pro quolibet die quo pmissit ire & nō iuerit nisi iusta causa fuerit impeditus: & dānum siue interesse satisfaciatur: cuius bāni medietas sit cōis & alia accusatoris.

Si Bos propter malā custodiā in laboritio fuerit læsus. Cap. cxxxv.

Tatuimus q si bos uel boues læderētur in laboritio ppter malam guardiā bubulcorū omniū uel alterius eorum: uel ex eo qd daret eis de torque stimulo uel gugliatra magisq; debuerit: bubulci omnes emēdare teneantur bouē uel boues læsos occasionibus supradictis: uel altera earū: nisi manifestū fuerit quis eorum fecerit. qua cognitiōe manifesta ille uel illi qui deliquissent compellant ad prædictas: & sumarie cognoscat absq; libello & omni iuris solēnitāte omissa: & facta sumarie fide & cognita ratione de prædictis infra. xv. dies teneatur iudex facere emendari & satisfieri dānum patientibus a malefactoribus in pecunia numerata tñ.

De dominis nolentibus soluere solidū seu mercedem suis seruentibus. Cap. CXXXVI.

Tatuimus q si dñs nollet soluere solidū siue mercedē seruienti uel pedisequæ qui uel quæ stetissent cum eo ad seruiendū de his sumarie cognitio fiat sine libelli oblatiōe: & q soluat in p-

cunia numerata. Et si de prædictis litem fecerit: soluat pro bamno quadraginta sol. cuius bāni medietas sit cōmunis & alia medietas famuli uel famulæ & reficiat omnes expēsas. Et si seruientes tēpore quo debuerint uel debent seruire dñs & dominab⁹ steterint infirmi: uel absentes sine licentia dñorum: ita q̄ non seruiertint seu seruire non potuerint dñis & dominab⁹ suis q̄ totū illud tēpus teneant & debeant reficere dominis & dominabus suis eo q̄ non fuerint operati tēpore talis infirmitatis uel absentia.

De seruientibus qui dant damnū siue dederint in reb⁹ dñorum sua culpa & uendunt supra salmam. Cap. cxxxvii.

Tatuimus q̄ seruientes qui damnū dederint in reb⁹ uel animabus dñorum sua culpa: illud emēdare teneant ad æstimationem dñi faciendā sub districtu sacramētis inspecta psona domini. Et quicūq̄ seruientis uēdiderit supra salmā uel aliquid aliud de rebus dñis: aut donauerit ipso dño inscio & inuito: & qui emerit ab eo uel reponeret: soluere compellat^r p̄ qualibet uice centū. soli. Et quicūq̄ indicauerit habeat medietatē bāni: & quicūq̄ emerit uel uēdiderit: ipsum possit accusare: cuius bāni medietatē habeat accusator: & persona suscipiens rem susceptā sciēter nisi ea die uel sequēti dño notificauerit & restituerit rem sic exportatā soluat cōi: sol. xxv. & rem susceptā cū quadruplo dño restituat: & si soluere nequiuertit frustiget^r per ciuitatē. Et potestas teneat inquirere ad petitionē cuiuslibet.

Vt liceat unicuiq̄ ante trasannā domus suæ foueas cauare & facere. Cap. CXXXviii.

Tatuimus & ordinamus q̄ liceat unicuiq̄ ante trasannā dom⁹ suæ cauare & fodere foueas a grano sine aliqua contradictione super uia publica uel uicinali q̄tum durat domus sua & nemini alteri hoc liceat facere.

De porta faciendā in uia uicinali. Cap. cxxxix.

Tatuimus & ordinamus q̄ si aliqua uia est duorū uel pluriū uicinorū possit unus ibi portā facere & claudere & clauim habeat unusquisq̄: & uia nihilominus sit cōis: dūmodo fiat hoc de uoluntate maioris partis.

De pluyente cuiuslibet dom⁹ libero & disgōbrato exñdo. Cap. cxli.

Tatuimus & ordinamus q̄ pluens cuiuslibet dom⁹ siue stillicidiū liberū & disgombratū existat: & si per aliquē uicinū fuerit clausum: & quocūq̄ modo reperiatur ingombratū: ita q̄ aqua ipsius pluentis siue stillicidii cadere non possit in terrā quā sub se habet

ubi est: potestas faciat disgombrari ita q̄ stillicidiū libere cadat in terram nisi forte uicin⁹ qui eum clausum tenet & ingombratū ius habeat a uicino q̄ si concessum est stillicidiū nullum præiudiciū faciat dicta ingombratio hætenus facta stillicidio uel pluenti. Et nemini liceat cursum aquæ quæ exire consueuit ad stratā impedire uel aliquid facere quo minus habeat cursum suū & exitum: & qui cōtrafecerit soluat nomine bāni. x. lib. uice qualibet. Et potestas ad denunciationē cuiuslibet cuius interest illud impedimentū remoueri faciat infra unū mensem postq̄ sibi fuerit denūciatū & sūmarie: Et si potestas fuerit negligens pdat de suo salario decē libras. Et nihilominus prædictus impediēs teneat remouere & tollere quicquid ædificatū & extensum uel protractum fuerit ultra mensurā & modū suæ palmolæ & sui uicini sub dicta pœna. Et q̄ liceat unicuiq̄ domū suam a terra in altū leuare q̄tum uoluerit iuxta andronum secundū mēsurā suæ palmolæ quæ in muro ibi ædificat: non obstante aliquo ædificio per conuicinū facto ultra mensurā dictæ palmolarū: & nulli liceat aliquē andronū claudere seu clausum tenere uel mutare sine licentia uicini seu uicinorū: nec appodiare suū ædificiū ad murum uel parietē alterius sine expressa licentia illius cuius fuerit: sub pœna. xxv. lib. deñ. cōmuni pro dimidia applicāda: & pro dimidia accusatori soluenda in pecunia numerata. Et nihilominus teneat dictū opus leuare ad instantiā petentis siue conquerentis: nec præiudicet prædicta alicui nec p̄scribi possit per cursum tēporis & annorū: nec ex prædictis clausura androni ex extēsiōne ædificii ultra dictas palmolas uel apodiatione muri uel trabis facta ad domū alterius uicino contra uicinum ius ali quod acquirat nullo statuto præcedente uel subsequēte in contrariū obstante & sit præcisum. Et potestas qui pro tēpore fuerit teneat prædicta facere inuiolabiliter obseruari ad instantiā cuiuslibet cōquerentis: & sūmarie facere terminari sine libello & strepitu & figura iudicii infra. xv. dies postq̄ sibi uel suis iudicibus denūciatū extiterit: sub pœna centum lib. deñ. de suo salario cōmuni applicāda. Et prædicta omnia & singula locum habeant in præteritis pendētib⁹ & futuris.

De laboreris cōmunis præconizandis. Cap. cxli.

Tatuimus firmiter q̄ laboreris cōmunis quæ fieri debent precio: præconizentur & ei qui p̄ minori precio facere uoluerit cōcedantur faciendā.

Vt affides affixæ trasannis domorū sint tantæ altitudinis q̄ aliquem non offendant. Cap. cxlii.

Tatuimus q̄ affides affixæ trasannis domoꝝ ciuitatis & burgo-
rum Fani resecantur in altū: & sint tantæ altitudinis q̄ transeū-
tes equestres uel pedestres per plateas nullo modo possint of-
fendi uel impediri in personis: & altitudo sit & intelligat̄ ad min⁹ octo
pedum. Et q̄ stanga seu storia seu paradanz nō imponant̄ ante domū
alicuius quæ offendant transeuntes ut supra. Contrafaciētes uero in ui-
ginti sol. bamni nomine puniantur.

Quod nullus aduocatus procurator uel notarius qui utatur curia pos-
sit fideiubere pro aliquo. Cap. CXLIII.

S tatuimus & firmiter ordinamus q̄ nullus aduocatus: procura-
tor uel notarius qui utitur curia cōmunis: possit fideiubere p̄
aliquo quoquomodo. Et officialis qui talem fideiussionē acce-
perit sit in pœna cētum libr: den: & dicta fideiussio nō ualeat ipse iure.

De battilotis scholarum sancti Michaelis: sanctæ Crucis & aliarū sco-
larum ciuitatis Fani: & de fauore iudicibus primiceriis & prioribus di-
ctarum scholarum exhibendo. Cap. CXLIII.

D honorem & reuerentiam omnipotentis Dei: & beatæ uirgi-
ginis Mariæ matris suæ & beati Michaelis archangeli: & sanctæ
Crucis & aliorum sanctorū & ob remunerationē seruitiorum
& operum misericordiæ & pietatis: Statuimus & firmiter ordinamus q̄
omnes battiloti & seruitores scolaz sancti Michaelis: sanctæ Crucis & a-
liarum scholarū ciuitatis Fani: sint liberi: imunes & exempti ab omni one-
re personali. Et q̄ potestas nec aliquis officialis eisdem battilotos & ser-
uitores ad prædicta: modo aliquo non cōpellat: & q̄ dictus potestas Fa-
ni teneatur & debeat uinculo sacramenti & pœna uiginti quinque libragē
de suo salario cōmuni applicandæ: iudicibus & primiceriis & priori-
bus dictarum scholarū præbere & dare auxilium consiliū & fauorem ad
seruandū & manutenendū omne id & quicquid in eorum scolariū seu
dictarum scholarū matricola & statutis seu capitulis continetur: Statuto
aliquo præcedente uel subsequēte non obstante. Q̄d in hac parte pro
suspensio habeatur: Et præsens statutū sit præcisum de quo nō possit pe-
ti absolutio neq; dari.

Ut uia publicæ & priuatæ de foris per curtem & districtum Fani ha-
bitæ in earū amplitudine de iure debita liberæ & discomberatæ existat.

Cap. CXLV.

Tatuimus firmiter & ordinamus q̄ unusquisq; teneat̄ & de-
beat prout sua protendit possessio: partem uia usq; ad grippū

Q VINTVS.

siue fossatum roncari & roncari facere bene & diligenter anno quoli-
bet a mente Maii usq; ad Kalēdas Augusti: & ad ea facienda laboratores
possessionū teneantur. Et quilibet non obseruans pro uice qualibet &
possessione singula in quadraginta soli. denar. in pecunia numerata si-
ne condēnatione aliqua proferenda ipso facto puniatur: Et capitaneus
& officialis super uis de prædictorū obseruatione eorū officio: & sub di-
strictu eorum sacramēto inquirant de mense in mensem. Et si aliquem
reperierint nō fecisse prædictam ronationē cogant eum ad prædictam
pœnam soluendā: assignātes mense quolibet depositario cōmunistres
partes de dicto bamno: & alia pars sit capitanei & officialis prædicti po-
nenda in zocco cōmuni inter ipsos: & diuidenda inter eos prout in alio
statuto expressum est: & nihilominus ubi uia non essent expedita: lice-
at ambulare & transire per possessiones ipsis contiguas impune.

De magnitudine lecti Metauri. Cap. CXLVI.

Etum metauri ex utraq; parte intelligi uolumus & haberi q̄-
tum glera euident & nudum sabulū indicat & demonstrat &
illam utilitati publicæ uolumus deputari ut unicuiq; libere &
impune ibi & inde ligna & uiticas liceat tollere & uti flumine & anima-
lia sua potare & tenere & linum mittere ad macerandū pro eorum arbi-
trio uoluntatis: & nemo attentet contradicere alicui uel proinde aliquē
ledere uel uexare. Contrafaciēs uero uice qualibet & pro quolibet in cē-
tum sol. dena. condemnatur soluendis in pecunia numerata nullo alio
statuto obstante.

De fossatis omnibus & singulis burgorum intus & extra disgombra-
tis & expeditis existendis. Cap. CXLVII.

Tatuimus q̄ omnia & singula fossata burgorum & cauata no-
uiter & aptata remaneant de foris intus & extra eadem per unū
passum expedita & disgombrata & eorum ripæ manutenean-
tur ut melius uolentes tam tēpore guerræ q̄ alio ire possint & libere per
transire. Et hoc rectores fieri facere teneantur infra duos menses a prin-
cipio sui regiminis: Salua tamen consilii uoluntate. Et si in fossatis bur-
gorum aliquid proiectū fuerit quatuor casæ siue domus quæ magis pro-
pe fuerint compellant̄ ad pristinum statum reducere uel delinquētem
denunciare: & quilibet possit denunciare & teneatur secretus.

De passadio non soluendo a forensibus infrascriptis.

Cap. CXLVIII.

Tatuimus q̄ passadiū non accipiatur illis qui non accipiunt a
nostris nec aliquibus aliis de blaua aliqua uel farina uictualib⁹

EEiii

Q VINTVS.

aliquibus aut salinis lignorum aut aliis rebus massariis pertinentibus nec ad portas ciuitatis uel alibi nec a priuato si ferantur predicta uendenda Fani. Et qui contrafecerit coram. xx. sol. soluere pro bamno compellatur.

De passadio soluendo a forestibus & qui habentur per forensium. Cap. cxlviii.

Tatuimus quod quilibet forestis soluat & soluere compellatur passadium in ciuitate Fani: & tale & tantum & quale a nostris mercatoribus & ciuibus soluitur in loco & districtu unde forensis est. Et spaliter quale ab Anconitanis accipitur: & quicquid in Ancona a ciuibus Fani accipitur. Et quicquid Anconitani contra ciues nostros faciunt. potestas teneatur facere illud idem ad petitionem cuiuslibet ciuis Fani qui foret ab eo in aliquo grauatus: Et de hoc non possit peti absolutio neque dari. Et quilibet in hoc habeatur pro forese qui non habitat in ciuitate comitatu & districtu Fani.

De emendatione rerum communis perditarum ignis periculo. Cap. CL.

Tatuimus quod si aliquando ad ignis periculum euitandum aliqua domus de rectoris licentia: uel alias pro euidenti necessitate & utilitate uastaretur: aut acciperetur uinum ad extinguendum ignem contra teneatur illam & illud dominus emendare credendo sustineretur sub districtu sacramenti usque ad centum sol. inspecta qualitate personarum & rerum. Abinde uero supra iuxta estimationem duorum bonorum uirorum arbitrio factam habita rerum perditarum & deuastatarum declaratione idonea & decenti.

Ut potestas teneatur singulis mensibus circuire ciuitatem & burgos cum amico communis. Cap. CLI.

Tatuimus quod potestas singulis mensibus semel cum amico communis circuire debeat ciuitatem undique atque burgos intus & extra: Et si inuenerint fossata & sticcata in aliquo laesa malitia aliquorum potestas resarciri faciat & emendari a propinquiorebus: & ab illis qui malum commiserint. Teneatur per communem facere laborari ad circas nouas communis & reforzari ter in anno & eas teneatur ita aptari facere: & teneri aptatas quod per eas nullus possit transire uel exire nisi per portas ipsarum circarum: & ad faciendum predicta dentur opera per communem arbitrio consilii generalis. Et si potestas qui est & pro tempore fuerit ad predicta fieri facienda extiterit negligens in centum lib. den. communi soluendis puniatur: de quibus non possit peti solutio neque dari.

Terminationes & distantie castrorum & uillarum comitatus Fani. ad litteram prout in statuto ueteri repertum est. Cap. CLII.

Acc determinatio seu declaratio facta super distantia confinium castrorum & uillarum comitatus & districtus Fani per miliaria. In primis

L.

Castrum montisfoli distat a ciuitate Fani per	xx. miliaria.
Castrum Sancti Viti per	xviii. miliar.
Castrum montisfoli per	xvii. milia.
Castrum montisuetuli per	xvi. miliaria.
Castrum fractarum per	xv. miliaria.
Castrum sancti andree d. brugneta p.	xiiii. miliar.
Castrum reforzati per	xiii. miliaria.
Castrum insule gualtrescore per	xii. miliaria.
Castrum serbolongi per	xii. miliaria.
Castrum bartis per	xi. miliaria.
Castrum campiglioli per	xi. miliaria.
Castrum colalti per	xi. miliaria.
Castrum turris per	xi. miliaria.
Castrum montis auii per	x. miliaria.
Castrum Vrciani per	ix. miliaria.
Castrum podii per	viii. miliaria.
Castrum sancti Georgii per	vii. miliaria.
Castrum lubacarie per	vi. miliaria.
Castrum plazarum per	vi. miliaria.
Castrum montis belli per	ix. miliaria.
Castrum tumba petruti per	vii. miliaria.
castrum montis maioris per	vii. miliaria.
castrum montis cereii &	vi. miliaria.
castrum montis campanarii p.	v. miliaria.
castrum sancti Gostantii per	xii. miliaria.
castrum sancti bartoli per	xiii. miliaria.
castrum montis felcini per	xv. miliaria.
castrum sancti laurentii i capo	xii. miliaria.
castrum bargna per	xii. miliaria.
castrum pezoli per	xi. miliaria.
castrum Serrae ungarine per	xiii. miliaria.
castrum ripalta per	viii. miliaria.
castrum montis zani per	viii. miliaria.
castrum carticeti per	vii. miliaria.
Castrum Saltarie per	vii. miliaria.
castrum plebis sancti blasii mo	quatuor mil.
est uilla cucurani per	quatuor mil.
Castrum Sancti cesarii per	quatuor mil.
Castrum Magliani per	quatuor mil.

Castrum beltrani per _____ quattuor mil.
 Castrum cagnani modo est uilla per _____ quattuor mil.
 Castrum Ronchi Sambacii modo est uilla per _____ iii. mil.

De non effundendo aqua super solariu palatii cois. Cap. CLIII.
 Tatuimus q familia potestatis non liceat aquam effunderi uel
 proicere per solarium camerae uel palatii comunis Nec etiam p
 uoltam turris super massaria comunis nec aliunde unde possit
 aqua illa danificare coe uel super transeuntes cadere nisi i aquarolo seu
 aquarolis ibidem existentibus. Et in platea comunis non ponatur leta-
 men aliquod de stabulo comunis potestatis nec aliis stabulis. Et teneat
 potestas scutiferis pcipere & hoc ab eis attendi & obseruari facere quod
 si no fecerit soluat comuni pro bano centu solidos den. qualibet uice:
 Cuius bani medietatem habeat accusator. Et depositarius comunis te-
 neatur accipere de salario potestatis usq ad ipsam quantitatem. Et si fue-
 rit negligens perdat de suo proprio.
Q d potestas non pponat in consilio q donatio sibi uel aliis fiat de
bonis cois sine uoluntate arengi. Cap. CLIII.

Tatuimus q potestas Fani uel aliquis alius nullo modo propo-
 nat uel proponi permittat q de bonis comunis detur uel done
 tur/uel remittatur eis uel aliis in consilio uel aliqua alia coadu-
 nantia nisi in arengo Fani solemniter more solito facto. Et si potestas
 uel aliquis alius contra proponeret aut proponi per suos uel alios in co-
 silio pateretur de suo salario teneatur & cogatur soluere centum libras
 den. Et depositarius comunis de suo salario dicta quatitate teneat p coi
 Et si depositarius non tenuerit ipsam quantitatem cogat & debeat oino
 comuni tantu de soluere atq dare. Et consiliarius qui contra dictum statu-
 tu cofuleret seu recordaret in consilio uel adunantia soluat noie bani ce-
 tu libr. den. in pecunia numerata tantu de qbus seu in quibus nulla cop-
 satio admittatur. Et teneatur potestas pns & futurus ad simplicem denu-
 ciatione cuiuslibet predictas centum libr. exigere & exigere facere cu effe-
 ctu. Et si fuerit negligens perdat de suo salario cetu libr. den. Et q denu-
 ciauerit teneat secretus & habeat medietate dicti bani: & si contra pdicta
 fuerit in aliquo reformatu no ualeat ipso iure: Et hoc capitulu sit pcisu
 de quo no possit peti absolutio neq dari remedio alicuius statuti quod
 loquitur q statuta pcisa remaneant in dispensatione consilii generalis uel
 remedio alicuius consilii uel arengi.

Q uod no proiciatur terra de uallato molendinorum comunis ab
ipsis molendinis usq ad molendina nuncupata canonicoru. Ca. CLV.

Tatuimus & ordinamus q a molendinis cois quae sunt in ciui-
 tate Fani usq ad porta maiore & a dicta porta usq ad molendi-
 na nuncupata canonicorum terra quae extrahitur de uallato ar-
 zillae & dictoru molendinorum i strata publica nullo tempore proicia-
 tur. Et si quis proiecerit uel proiici fecerit teneatur ipsam leuare infra ter-
 tiam diem post ipsam projectionem sub poena decem libr. Et quilibet
 possit accusare & denunciare & habeat medietatem bani & teneatur se-
 cretus. Et molendinarii molendini sancti Paterniani teneantur & debe-
 ant terram disgombrationis uallati dictoru molendinoru quae proicere
 tur in strata publica seu in & super conducto cois a dictis molendinis co-
 munis usq ad qtum protendit dictus conductus contiguus & propin-
 quus dicto uallato leuare & exportare seu leuari & exportari facere infra
 tertiam diem postq proiecta fuerit sub poena praedicta pro dimidia com-
 muni & pro dimidia accusatori soluenda. Et potestas ad denunciationem
 cuiuslibet inquirere procedere & condemnare teneatur sub poena centu
 solidoru de suo salario soluendorum.

De dando pisces uel carnes primo petenti. Cap. CLVI.

Tatuimus & ordinamus q beccharii & piscatores postq licetia
 habuerint carnes uel pisces uendendi teneantur & debeant car-
 nes & pisces uendere cuilibet emere uolenti: & primo petenti
 pro suis denariis iusto pretio dare poena. xl. solidorum. Et quilibet pos-
 sit denunciare & accusare & habeat medietatem poenae: & credatur dicto
 denunciatoris uel accusatoris cu sacramento & teneatur secretus. Et po-
 testas teneatur in praedictis & circa praedicta diligenter inquirere seu in-
 quiri facere & contrafacientes de facto punire poena praedicta de suo sa-
 lario retinenda.

De foro faciendo die sabbati in platea magna communis.
 Cap. CLVII.

Tatuimus & firmiter ordinamus q die sabbati in platea ma-
 gna comunis fiat forum generale exceptis temporibus nundi-
 narum quibus temporibus fiat forum seu mercatum in platea
 seu triuio Sancti Antonii: Excepta die festiuitatis Sancti Bartoli: In
 qua fieri possit mercatum etiam si accideret festu praedictum de die sab-
 bati in platea seu triuio sancti Leonardi & extra portam Sancti Leonar-
 di praedicti ut solitum est. Et nulli liceat dicta die Sabbati in castro ali-
 quo seu uilla uel aliqua parte districtus & comitatus Fani aliquo aliter fo-
 rum seu mercatum facere sub poena quingetay libr. coi Fani applicad.
 Et qlibet possit denunciare & accusare & credatur sibi cum sacramento.

& duobus testibus fidedignis. Et nulli liceat ad uendendū ducere in plateam prædictā cōis nec in ea tenere ullo tēpore boues / asinos / iumenta & alia animalia quadrupedia: Exceptis edis / agnis / castratis & porchettis quæ animalia excepta ligatis tñ pedibus impune uēdi possint in platea prædicta: Cætera autē aialia ducant ad uendēdū in strata seu platea quæ est ab arcu cassari usq; ad portam maiore & in platea seu triuio sancti Antonii: Et in prædictis locis sit & intelligat esse forum seu mercatum be-
bestiaminis /
domit ubiq; uendi possunt
ra fures et seruato
res / vide. 5. co. l. ap. 30.
et non possunt fures tangere
potas
 stiaminis & aialiu prædictorū: Equi autē domiti uendant & uēdi possint ubiq; Et q; contrafecerit in prædictis uel aliquo prædictorum incidat in pœnam. xx. solid. pro quolibet & qualibet uice. Item uolum⁹ q; nulli tricoli aut decoriatores possint emere aliquod animal ad comedēdum pro aliis in foro tā die sabbati q̄ alio die: & similiter dicti tricoli nō possint emere aliquid in dicto foro quocūq; die ante horā nonæ sub pœna amissionis rei emptæ & uni⁹ floreni pro quolibet & qualibet uice ipso facto cōi applicanda. Item addimus q; hebrei nō possint aliquos fructus expositos uenales de his qui in canistis teneātur manibus tangere uel attrectare sub pœna solidorum quinq; pro quolibet & qualibet uice applicandorum ut supra detracta parte quarta de dictis pœnis concedenda officiali exequēti. Et potestas teneatur p̄dicta bāniri facere semel in mense in die sabbati.

De brauiis currendis in ciuitate Fani.

Cap. CLVIII.

Tatuimus & firmiter ordinamus q; singulis annis in dominica carnis priui curratur & curri debeat unum brauium scarlati aut purpuræ per equos cursores: Et primo currenti & ueniēti ad locum ubi brauium tenetur detur: & ultimo ueniēti detur gallus. Item unum brauium panni lanæ uiridis coloris per equas seu caballas & primitus ueniēti dari debeat: & ultimæ ueniēti gallina detur. Itē bafsa unius porci salati per asinos: & primo currenti ad locum bafsa detur bafsa prædicta & ultimo ueniēti dentur cacioppæ in storio inuolutæ. Item una spata ferrea per pedites: & primus ad spatam currens ipsā habeat & ultimus habeat spatam plumbeam seu ligneam oropello tectam. Et q; die dominico occurrenti infra septem dies ueniarum sancti Paterniani de mense maii & Iunii curratur & curri debeat per equos cursores unum brauium scarlati seu purpuræ. Et cursus eorum sit ab albignano usq; ad episcopatum: & equo primo ueniēti detur brauium: & secundo ueniēti detur porchetta assata: Et ultimo ueniēti detur gallus cū Marfubio camusii mō & ordine i p̄missis oibus hacten⁹ cōsuetis.

Item q; de mense septembris uidelicet ultimo die dñico dicti mensis baliſtetur p omēs de ciuitate & comitatu Fani unū brauiū panni scarlattini & una baliſta & Rotella emenda omnia ex datio facientiū porchettas & excoriantium & plazariog; & beccariorum more solito: & primæ sagittæ det^r brauium: secundæ detur baliſta & tertiæ rotella. Et baiuli qui p̄dicta portabūt & tenebunt habeāt de brauiis equorum tres bonon. & de brauiis equarum duos bonon. De bafsa duos bonon. & spata ferri unum bonon. Et nil aliud accipiāt: Et si cōtrafecerint p qualibet uice in. xx. solid. pœnæ nomine puniantur.

De non currendo equum per ciuitatem.

Cap. CLIX.

De uitanda pericula & scandala quæ ex cursu equorū sape cōtingūt: Statuimus & ordinamus q; nullus audeat currere equū seu equā per ciuitatē Fani pœna decē solidorū pro quolibet cōtrafaciente: quæ pœna irremissibiliter & de facto exigatur.

De inobediētibus parere mandatis officialium: & de uetantibus pignus.

Cap. CLX.

Tatuimus & ordinamus q; inobediens parere mandatis officialium & pignus uetantes uel ostia dissigillantes: uel se opposcentes seu impediētes aliquā executionē fieri. xl. soli. pœna irremissibiliter puniantur.

De expensis contumaciæ reficiendis uel non & de causis nō extrahendis extra ciuitatē & non agendis nisi corā ordinariis.

Cap. CLXI.

Voniam plarūq; solet in dubium reuocari quæ expēsa contumaciæ ueniant reficiendæ per reum actori: statuimus & ordinamus q; reo contumace cōparente (ubi & qñ nō agitur uia executionis ex forma statutorum permissa) & suā contumaciā purgare uolente etiam accepta tenuta infra terminum primi decreti salariū aduocati & procuratoris sportulas libelli exhibitionē seu instrumenti productionē & citationē soluere nō cōpellatur his referuatis i finē litis si reus ipse succubuerit in causa: & isuper uolumus & statuimus pro obseruatione antiquorū priuilegiog; ciuitatis Fani: q; nullus audeat uel p̄sumat supplicare & impetrare quouis modo directe uel indirecte q; causæ primæ secundæ uel tertiæ extrahant & cognoscantur extra ciuitatem & comitatum Fani: Sed omnino illas agere & prosequi teneatur quicūq; ordinatus & gradatus corā ordinariis dictæ ciuitatis sub pœna ifamiæ & priuationis officii & cōsiliū dicti cōis & amissionis causæ & iurium quæ haberet talis cōtrafaciens ipso iure & librarū centum ipso facto applicandarū pro medietate cameræ apostolicæ & p alia medietate cameræ cōmunis Fani

Mores baiulog;

De mense septembris

infra ad mense ad

5. mense.

Pœna uetantū pignus

in ostia

cap. 22.

De expensis contumaciæ

in pignus

vide. 5. mense aduocati

vide. 5. mense 20. 2

5. L. 2. mense.

L.
absq; aliqua remissione / & nihilominus omnia cōtra ordinem prædictū
facta sint nulla.

De collecta & compositis seu tributis bonorum forensium.
Cap. CLXII.

Vicūq; habet bona in ciuitate seu curte & toto comitatu p eis
collectas soluere teneatur in ciuitate Fani: & quilibet teneatur
soluere collectas pro possessionibus de quibus non soluisse:
nec consueuerit soluere alibi: Et si collectas soluerit alibi cōi Fani teneatur sol-
uere eas: & si dictū cōe Fani dictas possessiones non defenderet: non te-
neat de ipsis possessionibus collectā soluere aliquā dicto cōi ipsarū dñs.
Collecta autem per dictos forenses ex antiqua consuetudine solui uolu-
mus modo infra scripto uidelicet quolibet anno pro qualibet libra æsti-
mi usq; ad septem libras denarios. xiii. uidelicet de mense martii dñi. vi.
& de mense septembris dñi. vii. Pro. vii. autē libris æstimi & ab inde su-
pra intelligantur dicti forenses habere primā libram & pro dicta prima
libra soluant & soluere teneantur quolibet anno solidos. ly. uidelicet de
mense martii solidos. xxx. & de mense septembris solidos. xxv. & insup
pro extractione fructuum de dictis possessionibus & pro aliis datis ge-
neralibus ex antiqua compositione / homines castri Nubilaria & cōitas
dicti castri pro composito ueteri & tributo quolibet anno teneantur sol-
uere cōi Fani florenos. xvii. monetæ ueteris: Et homies & cōmune castri
montis barotii similiter pro composito & tributo ueteri teneantur sol-
uere florenos octo monetæ prædictæ cōi Fani quolibet anno / uidelicet
medietatem de mense martii & aliam medietatem de mēse septembris.
Et insuper pro composito & tributo nouo / dicti homines & cōitates di-
ctorum castrorum Nubilaria & montis barotii soluere teneant quoli-
bet anno bononenū unum monetæ ueteris pro qualibet libra æstimi di-
ctarum possessionum descriptarum in libris cōis Fani ad æstimum no-
uum: Quas omnes solutiones uolumus fieri iuxta ordinem prædictū
suis tēporibus sub pœna amissionis & confiscatiōis dictarū possessionū i
cōe Fani ipso facto / & de solutionibus recipere bullettas ab officialibus
cōis phani & dare fideiussores anteq; extrahant fructus de territorio fa-
ni sub iam dicta pœna: Non derogando per hoc aliis statutis super hoc
editis. Et casu quo cōmune phani decerneret fieri nouum appassum
de dictis possessionibus: dicti homines teneantur soluere expensam di-
cti appassus / sub pœna dupli ipso facto auferenda.

Q VINTVS.

De robore statutorū cōis fani & iuriū diuersitate. Cap. CLXIII.
Tatuimus & ordinamus q omnia & singula præsentia statuta
& ordinamēta quæ sunt inserta in uolumine statutorū cōis Fa-
ni pro statutis cōis Fani obseruent & debeāt obseruari & præ-
ualeant omnibus aliis statutis & ordinamentis antiquis dicti cōis in ca-
sibus dispositis per præsentia statuta. In casib; autē nō dispositis expres-
se per statuta præsentia: pcedat de similib; ad similia casib; in statutis
cōprehensis. Alias seruent cōstitutiones prouinciæ Marchiæ: & eis defi-
cientibus iura canonica: & demū eis deficiētibus iura ciuilia debeāt ob-
seruari. Quæ quidē statuta ut supius est expressum uolum; obseruari
per officiales cōis Fani sub pœna cuiuslibet officiali uice qualibet decem
lib. dñi. ultra alias pœnas in dictis statutis cōprehensas. Nec possit alle-
gari q ipsa nō sint in uiridi obseruatiā sub pœna. xxv. lib. dñi. p quoli-
bet cōtrafaciente: & qualibet uice cōi Fani ipso facto applicāda sine con-
dēnatione aliqua pferēda: & nihilomin; omnia & singula in dictis sta-
tutis contēta executioni mandent. Ac etiā ea intelligi uolumus ad sanū
& æquū & iuridicū intellectū neq; glosari seu alias interpretari uel impro-
priari uolum; quoquomodo. Et si in eis foret aliquod uerbū ambiguū
uel dubiū seu obscurū: tūc interpretetur seu declaretur & intelligatur & intel-
ligi debeat secūdū q de iure cōi tale uerbū reciperet intellectū seu decla-
rationē uel interpretationem.

Quod nullū statutū intelligatur contra ecclesiæ libertatem.
Cap. CLXIII.

Tatuimus quoq; firmiter & ordinam; q omnia & singula sta-
tuta & ordinamēta populi cōis Fani facta & faciēda intelligā-
tur & sint cōdita ad honorē & reuerētiā sacrosanctæ Romanæ
ecclesiæ: & sedis apostolicæ & populi & cōmunis Fanensis. Et si quod
capitulū uel statutū esset quod in totū uel p pte directe uel indirecte es-
set: uel esse posset cōtra sacrosanctā Romanā ecclesiā: ex nūc sit pro nō fa-
cto & irritū ipso iure. Et dñs potestas uel alii officiales ad eorū uel ei; ob-
seruantia minime sint astricti: sed omnia illa cancellent & cācellari de-
beant & abradi & pro rasīs & cācellatis ipso iure habeant.

FF

Trattatus gabellarū ciuitatis Fani

*ne senza boletta
e. i. n. 1. 2. facie*

N prima statuimo & ordinamo: si alchuna persona tra-
hesse de la cita de Fano suo conta forza o distretto sen-
za bolletta cosa alcuna che se ne douesse pagare gabel-
la: perda la mercatia o uero robba: & paghe lib. x. p. poe-
na de laqual pena la quarta parte sia dello accusatore:
& el resto sia della comunità.

*re bestiam e pagare
se intendo per passato
e cauto bestiamo*

Itē si alcuna persona cauasse bestiam: alcuno della cita: conta: forza &
distretto de Fano senza boletta ouero che passasse: & passato & cauto se
intenda passato che hauera el ponte dela cercha: ouero el pote vecchio
ouero la fonte de qua da san Paterniano ouero la strada de sancto Ste-
fano: & ad quello dritto sine ala marina: cioe la strada contigua con san
Stefano: & la uigna de Simon de Paulo: & passando per el nostro cōta
cioe uenēdo de uerso Romagna a la uia de mōte caluo: o p la uia de rio
secho debba torre la soa boletta & pagare la debita gabella al capitano
de Carteceto: & si passasse la pinetura che e in la strada che ua a saltara &
derizasse per la uia che ua a la pieue de san Paulo da Carteceto: & da la di-
ristura de la dicta pieue in fine a Riua secho: & passando li dicti confini
se intenda fraude: & quelli uenisseno p la uia del uicariato p passare nel
nostro Conta p andare in Romagna debbano torre la loro boletta dal
capitano de Saltara: & si passasse la pinetura che e in capo de la uilla de
la Croce se intenda sia fraude nō hauēdo tolto la soa boletta: & si alcu-
no andasse per la strada per andare a fosambrone: & che passasse la deri-
stura del loco de san Francesco da Saltara senza boletta se intenda frau-
de: & si alcuno passasse apresso lisola & ser bolōgo p andare in ante o in
detto debba torre la soa boletta a li dicti lochi: & nō debba passare li di-
cti lochi se prima non ha tolto la soa boletta & pagato: & si passasse che
nō hauesse tolto la boletta se intēda hauere fraudato come hauesse uol-
tato le spalle & passato le dicti castelli: & qualuncha cōtra facesse ale su-
pradite cose perda el bestiam: & paghe lib. vi. de bolognini: & si per ca-
so nō se trouasse essere el capitano forostiero in dicti lochi: quello tale
che passa sia tenuto deporre el dicto passaggio ouero lassare el pegno al
capitano del castello ouero ad uno massaro del dicto locho: el qual se
debba deputare acio per lo dicto capitano forostiero.

se d'offa e rona

Itē se p caso de fortuna de mare Nauilio alcuno o barcha desse in ter-
ra nō uolēdo uendere la mercatia: & notificandolo el primo di quale
se intenda de uinquetra hore: paghe solū el passo: ma non lo nouifica-
do infra el dicto termino sia tenuto ad pagare la tracta: & non sia tenu-
to ad altro datio non uendendo.

GABELLARVM

Barcha si intrasse in

Itē si per caso alcuno psona alcuna intrasse in lo metaro cō barcha o al-
tro legno cō alcuna mercatia dela quale se debba pagare datio o gabella
infra termino de .vi. hore & piu & meno secōdo che ali magnifici signori
P. parera & piacerà da poi che sera intrata in lo dicto metaro debba ueni-
re a la citta de Fano ad assegnare le dictē mercantie & robbe a la gabella
& pagare el debito datio: altramēte passato el dicto termino se metta per
fraude & siano perdute le dictē robbe & mercantie: & cialchuno possa ac-
cusare & denunciare & habbia la terza parte dela pena & sia tenuto cre-
denza: & li altri doi terzi siano del cōe de Fano: & accadendo che intras-
se nel metaro da li. xxiii. hore in dreto debba uēire la matina del di se-
quēte ad una hora de di altramēte casche in la pena predicta.

*Ch sopra limolini ne
no fare compagnia*

Item statuimo & ordinamo che quelli che cōparāno & cōdurāno alcu-
na itrata de li molini de la citta de Fano de poi o in āte de la dicta cōpra
non possano ne debbiano fare cōpagnia in tutto o in parte con alcuno
de quelli che hauessero cōparato lialtri ne quelli ne alcuno de quelli tor-
re ne receuere ne fare torre ne receuere per iterposita psona dalcuno de
li altri compratori o cōductori quocunq: quesito colore ne in tutto ne
in parte: & per cuitare fraude uolemo che lintrate de tutti li molini non
se possano ne debbiano dare ne uēdere al tēpo che se subhastano almāco
de tre psona o uero tre cōductori & cōpratori che nō stiano in una me-
desima casa intendēdo o che tutti dicti molini se uendesseno tutti in se-
me & ad uno tempo solo o che se uendesseno seperati & in diuersi tem-
pi sotto pena de ducati cinquanta: tāto a dicti compratori quāto a quel-
li che comparsesseno per loro dapplicarse pro uno quarto a lo exequuto-
re: & per li altri tre quarti al comun de Fano & cialchuno possa accusare
& sia tenuto secreto & guadagnare uno quarto de dicta pena.

*Li molinari tengano
in dle macine seu*

Itē statuimo & ordinamo che tutti li molinari de la citta & territorio
de Fano debbano tenere chiuso serrato o murato li cātoni che sono cir-
cum circa le macine sotto pena de quatro ducati per ciascuna uolta che
dicti cātoni seranno trouati nō essere serrati diligētemēte dapplicarse p
uno quarto a lo accusatore: & sia tenuto secreto: p laltro quarto a lo exe-
quutore: & el resto sia del comune: & nihilomin⁹ uolemo che lo extra-
ordinario del podesta sia tenuto omne mese farne debita inquisitiōe &
reuedere dicti molini: macine: cātoni & bossole sotto pena de doi ducati
per ciascuno mese sera negligente in questo da retenerse al tempo del
sindicato del salario del podesta.

Nota potas

Itē statuimo & ordinamo che qualuncha datiero de la citta de Fano
non fara le soe paghe debite ne li termini statuti & deputati passando

tre di da poi ciascuno de li dicti termini se intenda essere & sia incursio ipso facto al quarto piu dela paga debita passata: & sia astretto de facto al pagare la paga sua & el dicto quarto piu.

Item statuimo che tutte & singule cose robbe o mercantie che fosseno deputate & poste ad alchuno membro de alcuni datii del comune de Fano che se conducessero per alchuno in la citta de fano: & li ne li fondi ei se uendessero: permutassero o alienassero in tutto o in parte ad alchuno de dicta citta o conta o forostiere una uolta o piu cum intetione che se hauesse extrahere & da poi se extrahessero de dicta citta & suo cota & distretto p quello che se extrahesse non se habbia a pagare datio alcuno per dicti membri: ma solum se habbia pagare la gabella grossa: & li dicti datii particolari & soi membri solum se habbiano ad pagare qñ dicte robbe & mercantie se uendessero a minuto o in grosso per tenerli in dicta citta & alhora a dicto datio per quel tanto fosse uenduto sia obligato el fondeghero.

Item statuimo & ordinamo che essendo antiqua couentione tra lo excelso dominio Veneto da una pte: & la comunita & populo de Fano da l'altra parte in la quale dicto Excelso dominio couenne dare a soe spese a la comunita de Fano certo numero de galee a tempo de guerra cō certe altre conuentione & subuentione: & la comunita de Fano couiene pagare omne anno a la spera de san Marco uno migliar d'olio: & uno mēdro a la duchessa come apparenno antiqui capituli & couentione: remanēte ferme dicte couentione uolemo che per dicto pagamento de olio gli sia deputato: & ex nunc li deputamo el datio de la tracta de l'olio.

Item statuimo che qualuncha persona trahesse o passasse cō alcuna mercantia de qualuncha generatione se sia senza boletta del datiero casche in pena de la perdita de la mercantia & de lib. x.

Item statuimo & ordinamo che nessuna persona o citadino o habitatore de la citta de Fano o etiā forostiere possa ne debba comparare alcuna generatione de grassia o cosa comestibile in grosso per reuendere infra tre di da poi che la dicta mercantia sera cōducia in la spiaggia sopra la spiaggia in la citta de Fano o in altro loco che occurrese sotto pena de lib. x. d'applicarse per uno terzo a lo accusatore & sia tenuto secreto: & p li altri doi terzi a la camera del comune: & nihilomin⁹ qlli che passato li tre di compreranno dicte mercantie siano obligati sub uinculo iuramenti al uicario de le gabelle notificare per quanto loro hauerāno comprato & mandare el bando che chi uole cōprare per el costo dicte cose a minuto sia obligato infra altri tre di dal di hauerā mādato el bando darlo per el

dicto caso sotto la dicta pena.

Item statuimo che nō sia licito ad alcuno citadino: cōtadino o habitante in Fano ne etiā forostieri cauare ne portare ne fare portare o cauare p terra ne p mare fora de la citta de Fano le di de piuma: cauezali ne alcuna quatita de piuma ne quella o in piccola o grande quatita uendere o alienare ad alcuno che la uolesse cauare fora de la dicta citta sotto pena de la perdita de dicta piuma & de ducati. x. d'applicarse p uno quarto a lo officiale che ne fara exequutoe: & per li altri tre quarti a la camera del comune de Fano & ciascuno possa accusare & sia tenuto secreto & interuenendo lo accusatore guadagnare uno quarto de dicta pena: & in simil pena casche el uēditore predicto & etiā el datiero che li desse licetia: & questo nō se intēda per li cōtadini a liquali sia licito dādo promessa & sigurta de nō cauare fora del territorio al uicario delle gabelle potere cauare per suo uso solamente: & similmente sia licito a uillaroli a loro beneplacito cōdurre & ricondurre in uilla & in citta: & etiā sia licito a citadini & habitati dando per nota & promettēdo reportarli al uicario & notario de le gabelle senza alchuno pagamēto a tēpo de peste & de altra necessita & bisogno portar p loro occurrētie piuma fora dela dicta citta.

Item statuimo che se alchuna persona cōmetesse fraude in datio o gabelle de la citta de Fano in alcuno modo nō determinato expresse per li statuti casche in pena de lib. x. & in la perdita de la cosa fraudata d'applicarse per uno terzo a lo accusatore o denunciatore: & sia tenuto secreto: & per li altri doi terzi a la camera del comune.

Item che qualuncha persona mettera palamari in terra ouero cauo & non sia legato a la barcha: non se intenda chello dia palamari in terra & non debe pagare datio alcuno: ma essendo legato a la barcha paghe el debito datio: & qluncha mettesse ponte in terra non se intenda essere gabellata la mercantia che fosse in lo dicto legno essendo quello per andare de longo: & similmente quando alzana se desse in terra non sia tenuta la mercantia pagare datio alcuno mettēdo alzana per casone de tēpo cōtrario che hauesse & uolesse andare de longo.

Item che chi conduce mercantia o altre cose de lequale se debe pagare datio: le debbia assegnare al official de la gabella ouero al datiero con questo che prima lhabbia consegnate a la porta doue entra: se non paghe el datio doppio a la gabella ouero al datiero soldi cinque per libra de den. li quali cinq soldi uēgano a la camera del comune de Fano cioe li dicti cinque soldi se intēda per ciascuna libra del ualore de le dicte robbe o mercantie.

TRACTATVS

*Referen. e. deposit. no po
mo ripare dato*
Item che nō sia licito al referendario & depositario de la cita de Fano comparare ne fare comparare ad alchuno per interposita persona al cūno datio de la dicta cita: ne in quelli con quelli che compreranno intruere ne intrare in cōpagnia o partecipare in alcuna parte con quelli che hauerāno comparato dicti datii al tempo loro sotto la pena de ducati cinquanta tanto al dicto referendario & depositario quanto a quelli che li comparasse per loro o che li riceuesse in cōpagnia per ciaschuno: & ciascuna uolta dapplicarse per uno quarto a lo exequutore: & per li altri tre quarti al comune de Fano: & ciascuno possa accusare: & sia tenuto secreto & habbia el quarto de la dicta pena: Et nihilominus ipso facto siano priuati de officii: beneficii & de consoglio.

Decreto notabile gia de lo excelso Signore Pandolfo Malatesta Vicario de la Cita de Fano: cum alcuni capituli editi per sua excellentia sopra le gabelle & datii de la dicta cita Registrati & annotati ad perpetua memoria.

Andolfo di Malatesti &c. per la sancta Romana chiesia Vicario &c
Cōciosia cosa che per le conditione de la guerra & altre incōmodita occurre in la prouincia de la Marcha la Cita nostra de fano affatigata da Molte & uarie spese sia uenuta a declinatione & in non poco mancamento da quello che soleua essere per laquale cāsione affatigandoce & hauendo continua cura ala reformatione amplificatione cōmodo & utilita dēssa Cita/ & di cittadini de quella/ & uolendo quanto a noi sia possibile cum fauore prouedere a recōciare & reformare la dicta nostra Cita Statuimo/ Sancimo/ Disponemo/ Fermamo/ & ordenamo per questo nostro presente decreto ualuturo in perpetuo/ che da mo in nante tutti Imercantanti & persone Forostieri cittadini & altri che conducesseno ala dicta nostra Cita o che fesseno condurre per terra o per acqua qualūcha gnatiōe de mercātia se fosse per trare qlla de la dicta nra Cita cōta territorio & destrecto/ paghēo & pagare debāo per la tracta de le dē mercātie assignādoli per cio & ifondegādole secondo la forma de li statuti & ordenamenti de le gabelle & antiqua consuetudine de la dicta nostra Cita de Fano/ La mita tanto del datio che fina qui per forma de li dicti statuti & ordenamenti de le dicte nostre Gabelle se e usato de pagare. Dechiarando anchora & statuendo che se per

GABELLARVM.

caso aduenisse alchuna mercantia de qualuncha generatione se fosse essere conducta in la dicta nostra cita conta & destrecto de qualūcha cita terra loco & puincia se fosse & in quello mezo alcūa guerra discordia o uero reprefaglia nascesse tra noi & alcūi altri Signori cita cōmunita ouero singulare persone per alcuno modo o cāsione che esse mercantie Mercatanti & persone de chi fosseno/ Et quelli iquali le hauesse conducte & deposte in la dicta nostra Cita siano & debiano essere libere & liberi franchi & franche & che liberamente non obstante alcuna guerra o discordia o reprefaglie possano stare in la dicta nostra cita & lie tenere le soe mercantie che ifosse a loro piacere & uolunta & senza impaccio alchuno reale & personale per alchuno modo se possesse dare a loro & a le dicte loro mercantie in ascolo & in palese: Et de li partirse & portare & far portare le soe mercantie & condurre & fare condurre a quelle Cita prouincie & terre che iparera & piacerà/ Se bene esse cita & terre fosseno de alcuno di nostri inimici & non beniuoli pagando per cio el datio de la tracta debito & ordinato nō obstāte alcuno altro ordine facto o che pladuenire se fesse. & qualunqua contrafara a le preditte cose disposte sancite & ordinate per noi ut supra casche in pena de deci ducati & piu secōdo larbitrio del Vicario de legabelle: & niente dimeno sia tenuto & obligato ad omne dāno interesse & perdita de dicti mercatanti & conductori de mercantie.

Ancora statuimo & fermamo che ifondeghieri & Mercatanti & chuna altra persona cittadina & forostiera che conducesse loro mercantie a la dicta nostra cita de Fano: & quelle hauesse assignate & ifondeghate secondo lordine usato fin qui possano le dicte loro mercantie ne li dicti fondeghi monstrare & desballare & uendere a chi uoranno Cittadini: Contadini & Forostieri in tutto & in parte come glie piacerà senza alchuno pagamento de Datio ouero Gabella oltra el datio de la tracta che sempre se intenda de pagare cio e per quelle mercantie che non remaneranno in la Cita & Conta de Fano: Ma per quelle che se traranno & portaranno de fuora de la dicta Cita & suo cōtado forza & destrecto: Cum questa gionta che acioche fraude nesiuna se possa comettere per li comparatori che non sia licito ad alchuno cittadino/ contadino ouero forostiero che dicesse hauere comparato alchuna Mercantia trare quelle di fondighi per portare a le loro case proprie ouero conducte Nante come quelle hauera comparate/ imballare/ & così imballate tenerle ne li fondighi per fina che quelle

*No se pde la mercantia
guerra nata de poi
condotta, mda. a. 1.*

*Mercantie ifondigate
vide. s. a. 1.*

*condurre mercantia per
uare*

mercantie haueranno mandate o portate de fuora de la dicta cita & suo conta forza & distretto.

Volemo perciò qualuncha cittadino & forostiero che hauesse le sue mercantie & etiam dio quelle che hauesse comparate da altri ne li fondi ghi le possa in essi fondighi mostrare & desballare & uendere una uolta & piu senza alcuno pagamento de datio ouero gabella per la uendita de esse: pur che non se uenda ad alcuni che lassasseno le dicte mercantie o uero le usasse & traffigasse in la dicta nostra cita de Fano suo conto territorio & distretto: Ma se alcune mercantie se uendesse ad alcuno si de la terra come forostiero che uolesse usare ouero tenere & distribuire le dicte mercantie in la dicta nostra cita de Fano suo contado territorio & distretto: Volemo & per questo nostro presente Decreto fermamo che de esse mercantie che remaneranno i la dicta nostra cita de Fano suo contado territorio & distretto se ne paghe & debbia se pagare el datio debito & usato secodo che ne li statuti & ordinamenti de le gabelle nostre de fano pienamente se contene.

Anchora uolemo statuimo fermamo & ordinamo che tutti i forostieri che condurranno o faranno condurre loro mercantie a la dicta nostra cita de fano etiam dio conducendole a caso che fosse guerra che le persone che haueranno condutte le dicte mercantie & le mercantie prediche debbiano & intendase essere salue & sicure & che oue deliberasseno alcuni con loro mercantie non uenire condurre ne fare condurre le mercantie a la dicta nostra cita de Fano a quegli che non uorimo possano praticare con le persone & mercantie fare notificare per nostre littere. Et per quegli che uenisseno & haueranno condotto sue mercantie nante la dicta nostra notificatione si p le persone loro come per le mercatarie degli homini habbiano & intendase douere hauere per forma de questo nostro decreto termino doi mesi che seguisseno de po la nostra notificatione predicha a partirse de la dicta nostra cita de fano & portare le loro mercantie oue che glie piacerà liberamente & senza alcuno impaccio reale & personale & cessante omne altra noxia & nouitate pagando p cio el datio de la tratta debita secondo la continentia de queste nostre provisione & decreti iquali per noi & per gli officiali presenti & quelli che succedesse subditi & ciaschuno nostro soldato subditi al nostro dominio in ciascuna sua parte uolemo & comandamo in perpetuo & incorrupte uelmente essere obseruati.

Sono stati publicati qsti decreti ouero statuti & comandato che se obser-

ue i la dicta cita suo territorio & distretto in tutto & p tutto come in essi se cõtene a di primo de Marzo .M CCCC XVII.

De officio & arbitrio officialis & iudicis gabellarum Fani: uidelicet copia infrascriptorum capitulorum super dicto officio.

N primis prouisum & ordinatū est per pfatos sapientes. Quia occurrētia circa gabellam celeri debet officio expediri q in oibus quāstionibus causis litigiis quā corā dicto iudice modo aliquo contigerint uentilari siue contra fraudantes gabellā siue occultantes mercantias res siue non permittentes se scrutari uel suas ualidas/Confanos & caplas siue ballas aut quascunq alias res infra quas posset aliquid ostendi de quo solui debeat gabella uel non obediētes Officialibus positus ad exigendum dictam gabellam siue sint officiales ad portatas siue alii: Et de quibuscunq aliis quāstionibus emergentibus accessoriis seu dependentibus ab eisdem Possit cognoscere & diffinire sentētiare cōdemnare & mulctare de plano sine strepitu & figura iudicii ex iuditiis uerisimilib⁹ cum plena probatiōe uel semiplena cum scriptura & sine scriptura put sibi melius & equius uisum fuerit/diebus feriatis & non feriatis siue ad honorem dei siue hominū gratia cū litis contestatiōe uel sine: testibus iuratis uel non iuratis parte pnte uel absente citata uel non citata cū terminis uel sine terminis & prorsus omni iuris ordine substantia & solēnitate ptermittis statuto uel iure canonico uel civili loquētib⁹ in cōtrariū nō obstāte/Sed id seruari debeat in modo procedēdi in quāstionibus pramissis quod ei equū sibi uisum fuerit: Eiusq dicto stari debeat & habeatur pro plena probatione licet non cōstet ex actis quod diffinierit sententiauerit uel mandauerit quod negotium sic se habeat ut ipe asserit siue causam negotii diffinitionis pronūciationis uel sentētiar. Et pradiā locum habeant in casibus presentibus pracedentibus pteritis & futuris. Item pertineant ad officium dicti iudicis sicut fuit habitenus de consuetudine obseruatum omnes quāstiones Tabernariorū molendinariū hospitatorū & becchariorū quā dictis de causis moueri contigerit. Item omnium facientium contra prouisiōes uel statuta de splagia Fani loquentia compositas & componendas. Item omnium fraudantium quācūq gabellam siue grani siue farinae siue panis domus festarii & domus panis: Et omne aliud uetitum exportari siue conduci sine bulletta & licentia: Et generaliter quācunq alia mercantia & circa pradiā uel propter pradiā: ita ut nullus alius officialis ualeat se itromittere de pdcis nullo statuto uel alia prouisiōe q i cōtrariū

Arbitrium Virarum

Nullus officialis potest
mittere i causis ad
spontaneis

TRACTATVS

loqueretur obitante. Dum tamen in penis imponendis circa omnium quemlibet prædictorum formam prouisionum excedere non præsumat. **C**ltè ptineat ad eius officium punire quolibet officiales dictæ gabellæ & custodes portarum qui non reperiantur ad portas uel ad officium horis consuetis ad eorum officium exercendum aliquam in eorum officiis custodes gabellarios aliquam litè siue quæstionem habere aliquibus de causis propter quod requisiti coram aliis officialibus non possunt eorum officio interesse & ex hoc enorme damnum emptores gabellæ pluries substinuerunt imò cognitio prædicta possit & debeat ad dictum officium pertinere. **C**ltè pertineat ad dictum officium sicut fuit hactenus obseruatum cognoscere & diffinire causas bechariarum: Similiter mercatorum: marinariorum: nautarum: patronum nauium: si ex dictis causis contigerit quæstio uentilari uel ex depedentibus ab eisdem siue sint ciues siue forenses. **C**ltè pertineat ad eius officium cognoscere omnes quæstiones quæ occurrerent inter socios gabellæ de contractu aliquo inito inter eos si occasione gabellæ contigerit uentilari. Et generaliter pertineat ad eius officium punire omnes qui fecerint contra aliquam prouisionem positam in uolumine prouisionis gabellæ consuetæ Fani & quæ in posterum ponerentur. Et possit dominus iudex cognoscere & diffinire de quibuscumque aliis quæstionibus & consulere & arbitrari si de amborum partium processerit uoluntate.

Cltè statuimus uolumus & ordinamus quod iudicibus & officialibus gabellarum in quæstionibus causarum & in his quæ pertinet ad datia & gabellas & quæ coram eis occasione datorum uel gabellarum uerterentur seu agitarerentur ab eorum sententiis uel præceptis interlocutoriis uel diffinitiuis appellari uel de nullitate dici non possit sed eis stare debeat & parere penitus & omnino tamquam iuste: recte & rite latis.

Cltè statuimus quod dictus uicarius ad instantiam alicuius datarii uel ex mero officio non possit nec debeat formare aliquam inquisitionem contra quemcumque quocumque quæsito colore: nisi prius & ante omnia datis & receptis legitimis iudiciis uel probationibus sub pena ipsi officiali & Vicario duorum ducatorum pro qualibet uice de suo salario retinendorum: & nihilominus datarius qui iniuste denunciaret aliquem condemnatur in expensis reficiendis ipso facto ipsi denunciato uel accusato iniuste: Volumus etiam quod dictus Vicarius & notarius non possint nec debeant pro iudiciis & testibus sibi dandis per datarios & pro ipsis examinandis quicquam habere: petere uel accipere a dictis datariis sub prædicta pena ipsi Vicario: & notario sub pena duarum librarum pro qualibet uice.

Decretum super capitibus solidorum condensationum & poenarum.

Os Malatesta de Malatestis Arimini &c. Sæpe nobiscum considerantes quomodo proutiōe & defensione nostrarum terrarum arcium & fortificationum & earundem per monitionem armorum certa collecta retroactio tempore consuevit imponi quæ subditos nostros compensatis aliis oneribus aggravabant. Quare nolentes ipsos tali collecta amplius aggravari: & considerantes quod hactenus ex solutione poenarum multarum iuste merentibus illarum consuevit satisfieri in parte de similibus sumptibus ac oneribus. Sed modo sedula petentiū importunitas tot poenarum & multarum remissiones ac liberationes sub gratiarum colore a nobis extorquet quod modicæ pecuniarum quantitates pueniunt ad cameras terrarum nostrarum pro sumptibus ac oneribus supportandis & sic fiscalis introitus diminuitur & quod deterius est delicta quodammodo remanent impunita: Idcirco uolentes super hoc de salubri remedio providere hoc præsentis decreto in perpetuum ualituro Statuimus/Sancimus & ordinamus quod si ab hodierna die in antea contingat/nos uel alium cui commiserimus uices nostras motu proprio uel ad instantiam & petitionem alicuius facere gratiam uel remissionem de aliquo poena uel multa uel de aliqua parte ipsius poenæ uel multæ alicui singulari personæ collegio uel uniuersitati ipsam poenam libere dimittendo uel relaxando nihilominus dictus talis gratia habens est si dicatur gratia cum plena & libera remissione teneatur & debeat soluere depositario quatuor solidos pro qualibet libra denariorum per eum soluenda occasione poenæ uel multæ incursum non obstante gratia de poena uel multa impetrata & a nobis obtenta cum plenissima & libera remissione. Alias autem si dictus talis gratia habens de remissione poenæ uel multæ prædictæ non soluerit dictos quatuor solidos per libra ut dictum est infra decem dies a die signatæ gratiarum numerandos ipso facto ipsa gratia sit nulla nulliusque roboris uel momenti/nec per aliquem officialem nostrum sit ullatenus admittenda: imò ipsam poenam uel multam in quam incurrerit dictus talis habens gratiam in solidum exigere debeat/Et quod si negligentes uel remissi uel contra prædicta fecerint officiales supradicti admittendo præfatas gratias sine solutione dictorum quatuor solidorum ut dictum est ipso facto cadant in poenam dupli dictorum solidorum quatuor quam poenam de suo proprio soluere teneant. Mandantes omnibus & singulis syndicatoribus officialium nostrorum tam presentibus quam futuris quatenus debeant in syndicato cuiuslibet potestatis uel officialis nostrarum terrarum diligenter inquirere & inuestigare an fecerint contra prædicta & negligentes fuerint non tamen ipsos absoluerit ab eorum syndicato nisi primo dicta poena fuerit soluta & nobis de prædictis fuerit relatum ac responsum habitum in prædictis. Volentes & mandantes hoc nostrum prius decretum infallibiliter obseruari in ciuitate Cesenæ:

si gratia sit liberalis omni
tunc solidi prohibentur

Nota syndicatorum

TRACTATVS

Forisempronii. Bertenorii. & generaliter in omnibus & singulis terris q̄ per nos presentialiter reguntur & gubernantur: & ne aliquis huius mei decreti ignorantia p̄cedere possit mandauimus ipsum publicari in generali consilio ciuitatū terrarū ac ipsum affigi forib⁹ palatii potestati ac Reſtorum ciuitatis & terrarū noſtrarū. mādates oibus & singulis Offici alibus & subditis noſtrarū terrarū quatenus debeant hoc p̄ſens decretū siue statutum ab hodierna die in antea quæ est. xxviii. mēſis octobris inuiolabiliter obſeruare sub p̄na p̄dicta.

Publicatū fuit hoc p̄ſens decretū siue statutum & mādatū obſeruari. Millesimo quadringēteſimoſexto. Indictione. xiiii. tēpore pontificat⁹ in x̄po patris & dñi dñi noſtri Innocētii diuina fauente clementia papæ vii. die. xxviii. mēſis octobris.

Quod decretū magnificus & potens dñs noſter dñs Pandulfus de Malateſtris uoluit etiā atq; mandauit obſeruari i ciuitate Fani & in q̄bus cunq; aliis ciuitatibus terris & locis eius ditioni & uicariatu ſuppoſitis & cōmiſſis.

Capitula ſuper officio Theſaurariæ Ciuitatis phani.

N Prima chel Theſaurario ſera electo per pacto exp̄ſſo ſia obligato nel fine del ſuo officio de ſtare al ſyndicato & dare li libri primi infra quindecim di de poi el fine del ſuo officio & che li ſoi ſindicatori ſe habbiāo elegere nel cōſiglio ſpeciale ſecōdo parera a quello liq̄li ſyndicatori habbiano auctorita de reuedere & ſaldare li cō

ti del Theſaurario & ſyndicarlo & abſoluerlo & condēnarlo da le queſte che li foſſeno date in cōtra ad aſiſtētio del Reſerēdario ſera p̄ el tēpo & de lo aduocato & ſyndico del cōe ſotto pena de deci ducati p̄ q̄lūcha capitulo & per q̄lūcha uolta contrafaceſſe ad queſto & ciaſchunal tro capitulo ſe fara ſopra el dicto officio: & ulterius ſia priuato ip̄o facto de conſiglio/officii & beneficii de la cōmunita: laqual pena la mita ſe in tēda applicarſe a la camera apoſtolica & l'altra al cōmune de Fano.

Item chel dicto Theſaurario ſia tenuto nel principio del ſuo officio dare una ſicurtà de mille ducati i mano de li ſignori priori noīe cōis de obſeruare quāto ne li capituli ſe cōtene & fare loſſicio ſuo fidelmente ſenza fraude alcuna.

Item chel dicto Theſaurario non poſſa ne debbia hauere per el conto del ſuo officio altro che dui libri: uidelicet uno libro groſſo: uno memoriale liquali ſe li habbiano a cōſegnare nel principio del ſuo officio

GABELLARVM

intitulati affogliati & ſottoſcripti de mano del cancellero: ne li quali ſia obligato tutte le partite per dare & p̄ hauere ſcriuere diſtintamente con el di & meſe particularmente & dicti libri nel fine del ſuo officio ut ſupra ſia obligato darli in mano de li Signori priori ſoi ſyndicatori & del Reſerendario.

Item che al dicto theſaurario per el conſiglio ſpeciale ſe li habbia a fare leſtime de li grani de meſe in meſe la qual eſtima dicto theſaurario ſia obligato andare a recerarla de meſe in meſe a li Signori Priori: & da loro pigliare dicta eſtima ſecundo ſera l'ordine del cōſiglio & non la recerando caſche in pena de. x. ducati ut ſupra: & ad omne dāno & intereſſe del cōmune.

Item chel dicto Theſaurario ſia obligato ſotto dicta pena de meſe in meſe andare a preſentare a li Signori Priori ſeranno per el tempo el cōto de tutti li grani: hara reſcoſſo & diſtribuito: & oltra la pena caſche in pena de omne dāno & intereſſe del cōmune.

Item chel dicto Theſaurario in lo introito de ciaſcuna muta de Signori Priori ſia obligato preſentare ad quelli la tauola del intrata & uſcita del ſuo officio per el tempo ſera curſo.

Item chel dicto theſaurario ſia obligato exiger le paghe da tutti li datieri ac optimatori & cōpratori de lintrate del cōe ſecōdo li tēpi deputati in dicti datii & exigendo & nō exigendo ſe intenda eſſere debitore de dicta intrate de doi meſi in doi meſi & in fino del tēpo de la ſoa Theſauraria ſia obligato farſe debitore & rendere conto de tutte dicta intrate nō obſtante che alcuno datiero reſtaſſe debitore o in tutto o in parte. li quali eſſo theſaurario ſe li habbia ad exigere per ſe reſeruato iuſto impedimēto a declaratione del conſiglio ſpeciale.

Item chel dicto theſaurario non poſſa ne debbia aliquo mō & ſub quocunq; colore torre ne fare torre ne intrare in cōpagnia: o pte alchuna de alcuno datio & intrate de la cōita ſotto pena tāto al theſaurario o chi cōparaſſe per quello & a chi foſſe in ſoa cōpagnia de priuatione de conſiglio officii & beneficii de la cōmunita: & de ducati cinquanta per ciaſcuno datio & intrate dapplicarſe per uno terzo a qualūcha accuſara & ſe ra tenuto ſecreto & fara piena fede cō uno teſtimonio fidedigno ad inditio del Signore gouernatore & ſignori priori: & per li altri doi terzi la mita a la camera apoſtolica & l'altra mita al cōmune de Fano: & la ſopra dicta in hibitiōe & pena ſe intēda ancora extēderſe ad uno fratello qualteſſe ad uno pane & uno uino cū el theſaurario. Item chel dicto theſaurario non poſſa ne debbia ne reſcotere ne pagare ſenza boletta ordinaria more ſolito.

GG

Esima del grano

los

Chel Theſaurario nō pa senza boletta

TRACTATVS

Item chel dicto thesaurario sia obligato con fauore de la signoria del Governatore & de li officiali de la cōmunita de exigere tutte lintrate & taglie de la dicta cōita deputate p pagare li censi a. N. Signore & successiue sia obligato pagare dicto censo a li tēpi soliti & usati: & non pagando lui se intēda essere debitore & nihilominus sia obligato ad oē dāno & interesse che la cōita per dicta causa ne patesse reseruato iusto impedimento a declaratione del consiglio speciale.

Item chel dicto thesaurario sia obligato per pacto expresso i lo introito de li signori Priori intrarāno per el tēpo darli & pagarli per li bisogni de dicta intrata. vi. fiorini de moneta: & successiue darli denari p el uiuere loro itache in fine de li doi mesi habia integramēte pagato & saldato di cti signori Priori de la loro puisione: sotto pena predicta de ducati. x.

Item chel sia obligato fare la retentione del mote de la pietra si da li salariati come ēt de le condēnatione more solito.

Item che i q̄lūcha d li dicti cap. doue nō fosse pēa se itēda esser la pēa de x. ducati doro cōe se cōtene nel prio cap. da pagar se & applicar se ut sup̄.

Item che ciascuno dubio & differentia potesse nascere per uigore de dicti capitoli tra la cōmunita & thesaurario & qualuncha altro fosse per qualuncha modo nascisse se remette ala decisione de li signori Priori & consiglio speciale seranno per li tempi. &c.

Et tima del ferro & ligname che se conduce.

Taglieri & piadene comune estimate.	libr. xi. soldi. x. el centonaro.
Piatelli ungareschi grandi estimati	libr. o. soldi dui luno
Tagliuoli & piatinelle pichole estimate	libr. i. soldi. v. el centonaro.
Taglieri grandi estimati	libr. o. soldi. ii. deñ. vi. luno.
Mortali estimati	libr. o. soldi. ii. luno
Scudelle cōmune estimate	libr. i. soldi deci el centonaro
Scudelle da fauore estimate	libr. o. soldi. xv. el centonaro
Nappi da bere estimati	libr. i. soldi deci el centonaro.
Catini bianchi estimati	libr. o. soldi. ii. luno.
Catini de olmo grandi estimati	libr. xx. sold. o. el centonaro.
Barletti de tre quarte estimati	libr. o. soldi. iii. luno.
Barletti picholi estimati	libr. o. soldi uno luno.
Barletti de uno bocale estimati	libr. vii. soldi deci el centonaro
Barletti de doi bocali estimati	libr. dece soldi. o. el centonaro
Barletti grandi estimati	libr. o. soldi cinque luno
Traue de quattro & de cinq passi estima.	libr. una soldi deci luna.
Codolzi de tre passi estimati	libr. xxxv. sold. o. el centonaro

GABELLARVM

Traue de sei passi estimate	libr. iii. soldi deci luna
Pianconi de quattro & de cinq passi esti.	libre tre soldi. o. luno.
Codolzi mezani estimati	libr. xx. soldi. o. el centonaro.
Codolzi picholi estimati	libr. dece soldi. o. el centonaro.
Ciauaroni de quattro passi estimati	libre. xv. sold. o. el centonaro
Ciauaroni de tre passi estimati	libr. dece soldi. o. el centonaro.
Ciauaroni mezani estimati	libr. vii. soldi. o. el centonaro
Ciauaroni picholi estimati	libr. v. sold. o. el centonaro
Tole fiumane estimate	libr. xv. sold. o. el centonaro.
Codolzi de quattro passi estimati	libr. lx. sold. o. el centonaro
Tole segnane segate estimate	libre. xx. sold. o. el centonaro
Tole bassiane mezane da segna esti.	lib. xv. soldi. o. el centonaro
Tole da canali cōmune estimate	libre. xxxv. soldi. o. el centonaro
Tole de fillara auantagiate estimate	libre. o. soldi septi luna
Tole de fillara commune estimate	libre. o. soldi cinque luna
Tole segate commune estimate.	libre. xxv. soldi. o. el centonaro
Doghe da ueggie estimate	libr. dece soldi. o. el centonaro
Fondi da ueggie estimate	libre. o. soldi deci luno.
Doghe dāphora fornite a fondi esti.	libre. lvi. soldi. o. el migliaro.
Doghe da caretelli fornite estimate	lib. xxxx. soldi. o. el migliaro.
Doghe da caretelli senza fondi	libre. xxvii. soldi. x. el migliaro
Doghe da tinacci estimate	libre una soldi. o. el centonaro
Fondi da caretelli senza doghe esti.	libre. o. soldi dui deñ. sei luno
Fondi damphora senza doghe esti.	lib. o. soldi tre luno
Archi da palotta & da archi estima.	libre. v. soldi. o. el centonaro.
Pale da grano estimate.	libre. v. soldi. o. el centonaro.
Pale da forno estimate	libre. vii. soldi deci el centonaro.
Vangili da uanghe estimate	libre cinq soldi. o. el centonaro.
Fusti da balestre sta a discretionē	
Conche da bagnare estimate	libre. xx. soldi. o. el centonaro.
Conche da uendemiare estimate	libre dece soldi. o. el centonaro.
Mattre tonde da fare pane estimate	libre. o. soldi undeci luna.
Mattre pichole estimate	libre. o. soldi viii. luna.
Paredane estimate	libre septe soldi. o. el centonaro.
Squartaticce de piazza estimate.	libre dece soldi. o. el centonaro.
Cerchi d. vii. & de. viii. pe la biga esti.	libre. o. soldi deci.
Cerchi de. viii. pe la biga estimati	libre. o. soldi deci deñ. deci
Cerchi grandi la biga estimati	libr. o. soldi. xvii. deñ. sei.

TRACTATVS

Squartaticcie da lochio estimate	libre. xv. soldi. o. el centonaro
Subbii da telari estimati	libr. o. soldi quattro luno.
Aguti da Cesena estimati	ducato. i. bolo. diece el migliaro
Aguti da xxv. estimati	bolognini. xxv. el migliaro
Aguti da quaderno estimati	ducato uno el migliaro
Ferro de oē ragione nō lauorato esti.	ducato viii. el migliaro
Pale de ferro estimate	ducato cinq; bol. xx. el centonaro.
Falce da fenare estimate	ducato. xxx. bolo. o. el centenaro
Stuore da garauana estimate.	ducato sei bolog. o. el centenaro
Stuore doppie estimate	ducato. o. bolognini sei luna.
Quartari estimati.	ducato. o. bolognini sei luno.
Casse dabeto grande	bol. ii. & pichole bolog. uno & mezo luna
Casse de noce grande	bol. x. & pichole bolognini. viii. luna.
Casse de talpone de cinq; pie.	bolog. vi. De quattro pie & mezo bologni
ni quattro de quattro pie bolog. tre: & de tre pie bolognini doi.	
Casse dalbano nel simile modo de quelle del talpone.	
Lance da cauallo fatte estimate	libr. xxxv. el centenaro.
Astoni dabeto estimati	libr. quatordice el centenaro
Astoni de faggio estimati	libr. o. soldi deci el centenaro.
Chiauarine fatte estimate	libr. z. soldi deci el centenaro
Aste da doppiari estimate.	libr.
Stecche da spade estimate	libr. una soldi. o. el centenaro
Creuelli estimati	libre. viii. soldi. o. el centenaro
Petrie da barile estimate	libre dece soldi. o. el centenaro
Stacce da stacciare farina.	
Antenelle estimate	libre. o. soldi deci luna

CIN Xpi nomine Amen. Anno eiusdē A natiuitate Millesimo quadri-
gesimo quatragesimo secundo Indictione qnta pōtificatu Sāctissimi
in xpo prīs: & dñi dñi Eugenii diuina puidētia p̄p̄ quarti die. xxiii. mē-
sis Decembris. Fani in gabella communis dicta ciuitatis posita in pala-
tio dicti communis: iuxta plateam magnam dicti communis: hāredes
Magnifici Thomæ de Falirone & alia latera / præsētib; Egregio le-
gum doctore dño loāne de Aleuolinis de Fano: Nobilibus uiris Petro
francisco Guidonis de gabucinis tūc amico cōis Fani: loāne francisco
de Bertotiis: Galaotto de perutiis: Aloyfio Andreæ de Saracenis Ioanne
francisci de burghisellis: loāne uite de phano testibus ad hāc uocatis ha-
bitis & rogatis. Præclarus legū doctōr dñs Paulus de Altomeriis de Ari-
mino Vicarius generalis appellationū / & maior officialis gabellarum ci-

GABELLARVM

uitatis phani / ex cōmissione sibi facta oraculo uiuæ uocis per Spectabile
Militem: & Eximium doctorem utriusq; iuris ac comitē Palatinū dñm
Guglielmū de maschis de Sancta Agata hoñ. cōsiliarē Magnifici & po-
tētis. dñi nostri dñi Sigismūdi Pandulfi de Malatestis ex p̄cepto p̄libati
Magnifici dñi: ut ipse dñs Guglielmus asseruit sibi facto p̄ p̄fatū dñm
deputauit & cōsignauit cōitati hoīnibus & uniueritati ciuitatis phani /
Introitū & datū tractæ olei ciuitatis prædictæ & eius comitat⁹ / & colli-
gēdū & exigēdū eē p̄ depositariū & notarium gabellarū phani / eligēdū
& deputandū per cōsiliū cōis phani / gratia satisfaciēdi & soluēdi oleū
& quantitātē olei: uidelicet unū miliare pro spera ecclesiæ Sancti Marci
de Venetiis & duos metros duci Venetiarum annuatim: ad quod dicta
cōitas obligatur secūdam antiquā cōsuetudinē dictæ ciuitatis uel more
solito / Ad hoc ut adimpleatur ex pte p̄libati Magnifici dñi nri cōitati fa-
ni illud quod ē adimplēdū circa dictā solutionē & regalā dicti olei de
ducta deputatione facta Petrofrancisco Guidonis de gabucinis pro quā
titate triginta duc. facta p̄ prius dicto petrofrancisco ut patet i libro credē-
tiarū gabellarū: Qui introit⁹ dicti olei / debeat solui & deponi penes il-
lū depositariū q̄ p̄ t̄pā fuerit ad hoc spēaliter deputat⁹ p̄ cōsiliū. xxiiii. di-
cti cōis fani: & qd' ponat ad itroītum & exitū cameræ p̄libati Magnifici
dñi cā supradicta: Qd' p̄ceptū emanatū fuit p̄ dictū dñm Guglielmū
ipsi dño Vicario fani / in camera residētia dicti dñi Guglielmi / sita in do-
mibus quōdā dñi Vgolini de pilis positis in cōtrata .f. Saluatoris infra
sua Latera pntibus Iacobo Nicolai de Britiis depositario p̄fati dñi in fa-
no / petro Frāncisco de gabucinis amico cōis acceptatib⁹ ioānefrāncisco de
Bertotiis / Galaotto de perutiis Blaxio Righi / Et me petro Antonio ser-
damiani notario publico & cancellario fani. **C**Q̄ ui dñs Paulus uica-
ri⁹ p̄dict⁹ p̄capit mihi petroantonio not. publico & cācellario cōis fani
quaten⁹ p̄dca scriberē & ānotarē i hoc uolumine statutorū gabellarū cō-
munis fani & i libro Registri līarū & decretorū dñi i cācellaria phani.

Egregie doctor dilecte nr: Voglio che obseruate & faciate obseruari
tutto q̄llo che ordino miser Guglielmo mio cōsegliero a miser Paulo
uostro p̄cessiore p̄ lo pagamēto de lolio che se cōuiene dare a Vinexia cia-
scuno āno / elquale ordinai se pagasse del datio de la tracta de lolio: pche
tutto quello ordino el dicto miser Guglielmo fo de mia uolunta & cō-
mandamento.

Sigismondo Pādolfo di Malatesti. Arimini die. iiii. ianuarii. 1443.
Egregio legum Doctōri dño dilecto Vicario nostro gabellarū.

GG iii

Datio Del passo del Bestiame.

¶ Pecore: Scrofe: Castroni: porci:
mōtoni: capre: Becchi: Agnelli.
per capo bolognino mezo.
¶ Boui: Vacche.
per capo bolognini tre den. sedeci.
¶ Caualli: Caualle: muli.
per capo bol. septi den. x. e mezo
¶ Ronzini: Ronzine.
per capo bol. tre den. xv. e mezo
¶ Somieri: Somiere.
per capo bol. z. denari sei.

Membro de la tracta.

¶ Panni Francesi. Seta. Grana.
Soma a mulo. fio. i. bol. z. den. xviii.
Soma a somero fio. o. bol. z. den. iii.
¶ Pāni fiorētini. Pāni lombardi.
Soma a mulo fior. o. bo. xxviii. d. iz.
Soma a somero. fio. o. bo. xiii. d. vi.
¶ Pāni perusini: panni burghesi:
pāni Vgubini: panni oruetani:
panni castellani: pāni bergamaschi.
Soma a mulo. fio. o. bo. xvi. de. iz.
Soma a somero fio. o. bo. ix. de. iii.
¶ Panni bigelli: panni agnelini.
Soma a mulo fior. o. bol. io. den. iii.
Soma a somero fior. o. bol. v. d. xv.
¶ Zaffarano paga p cōducta & tra-
da q̄trino. i. p libra de zaffarano.
¶ Pēuero: Genzaro: Canella.
zuccaro: Merciaria: Speciarie: Cera
Soma a mulo fior. o. bol. xiii. de. xv.
Soma a somero fior. o. bo. vi. d. xviii
¶ Bambagio: guarnelli: poluere de
zuccaro: zuccaro cotto: Fenigelli:
stamegne: Rassia: Saya.

Soma a mulo. fior. o. b. io. d. vi.
Soma a somero. f. o. bo. v. de. xv
¶ Carta de bambagio: Canauac-
cio: Veli: Amādole: Canapa la-
uorata. & nō lauorata.
Soma a mulo. bol. vi. den. xviii.
Soma a somero bol. tre den. ix.
¶ Lana. Lino. peliciaria. Carta de
pecora. Coltre. Filato. Schiauline.
Cafio: Caffe: pelo d caualli: Tapeti
pēna. (Soma a mulo bol. ix. d. iii.
Soma a somero bolo. iii. den. iz.
¶ Aciaro. Ferro. Ramo. Piō-
bo. stagno. Metallo. Ottone
Soma a mulo bolo. vi. den. xviii.
Soma a somero bo. quatro. de. iz.
¶ Curame cōcio: Cuora. grascia.
Soma a mulo bolo. vi. den. xviii.
Soma a somero bol. quatro d. vi.
¶ Aurigiella. Cassia. Termētina
Carobbia. Alume. Dattari. Sa-
poni. Comino. Miele. Specia-
ria grossa. Viscchio. Merciarie
grossa. Borra. Vetrio. Arne-
si. Fichi secchi. Taraghetta.
Soatto. Verderamo. Cinabrio
Et omne altro colore da dipētori.
Soma a mulo bol. sei den. xviii.
Soma a somero bol. tre den. ix.
¶ Panigella. Rubbia. guado.
Soma a mulo bol. cinq. de. tre.
Soma a somero bolo. tre den. ix.
¶ Cenci. Mozatura. Paratura.
Coppa: Cenere da sapone Stop-
pa. Prete da macina. Cenere
da bichieri. Cenere de spazatu-
ra de aurefici. Madone.
Soma a mulo bol. doi. de. xviii.
Soma a somero bol. uno den. xv.

¶ Noce: Castagne: Nocelle: Pinochie: semēte de lino: Melarāce: Me-
le se tragono de la cita & conta: Lupini.
(Soma a mulo bol. vii. den. tre (Soma a somero bo. quatro de. o.
¶ Stuore: Ligname: Asse: Cerchi. Frescoli: Pegola.
Soma a mulo bolog. z. den. sei. Soma a somero bolo. i. den. xv.
¶ Foglia. Valinea. (Soma a mulo bolognini septi den. noui. Soma
a somero bolognini quatro. de. o.
¶ Pescio salato. pescio frescho. Soma a mulo bolognini sei denari
decidotti. (Soma a somero bolognini quatro denari dodici.
¶ Porci: scrofe: Castrone: pecore. Mōtoni: Capre: Becchi: Agnelli: Ca-
pretti. (Per tracta bolognini uno per capo.
¶ Boui: Vache. per tracta bolognini. vii. den. ix. per capo.
¶ Caualli: Caualle. (per tracta per capo bolognini. xv.
¶ Ronzini: Ronzine. (per tracta per capo bolog. septi. dena. zo.
¶ Somero: Somera.
p tracta per capo bolognini quatro de. ii.
¶ Feccia brusata p migliaro bol. io. d. vi. *feccia brusata*
¶ Pignatte: Testi: Orzi: boccali: uasi pēti:
Rote. Soma a mulo bo. iii. d. xv. Soma
a somero bolognini doi den. septi.
¶ Carne salata p tracta del migliaro bo. ix.
¶ Calcina p cērearo de mesure bo. zi. d. iii.
¶ Agli: Cipolle: Scalogne.
Soma a somero bolognini. z. den. sei.
¶ Mele se cōducāno fora del destrecto de
Fano per soma bolognini doi den. sei.
¶ Cauli: Spinace: porri & altri camāgiar:
Soma a somero bolog. quatro den. o.
¶ Meloni per soma bolo. quatro den. o.
¶ Sacchi d carbone den. quindici.
¶ Vasselli da sei some luno bol. i. den. ii.
Caretelli da quatro some luno bo. o. d. xvi
Vassello nouo per tracta luno bo. iii. d. o.
Caretello nouo p tracta luno bol. z. d. o.
¶ Olio p tracta de la cita bo. ix. p dui medri. & trahēdose del cōta. bol. vi.
p doi medri. Et cauādose i grosso cioe al meno mezo migliara & da me-
zo migliara insu se paghe a rāone de doi fiorini el migliara.
¶ Vēdetrice d olio & de caso paga p āno bo. xx. Vēdetrice de camāgiar:
paga p āno bo. io. d. o Porchetta cotta che se uēde a menudo bo. z. di. vi. *Porchetta cotta*

Bestie morte non paga gabella.

Per la stadera paga uno denaro p rubbo che se pesa.

Per peso de ferro paga per cetenaro bol.o. den. viii.

Biscotto. Preta cotta.

Remola. Coppa. Nochio.

Vino per tracta per mare & per terra bolo.i.p soma.

Per balestro se paga bolognini .iiii. de luna

Per lancia busia se paga bolognino mezo luna.

Grano che si conduce fora del distretto bolognini quatro per soma

Grano forostiero che se conduce per trare bolognini octo per soma. *vide. Part. 13.*

Pagano quelli de arimino che comprano qui per trare fora alcuna mercantia denari dodici per libra.

Pagano quelli da pesaro che comprano qui per trare fora alcuna mercantia denari dodici per libra de quello che se estima.

Pagano quelli dancona che comprano qui denari septi per libra.

Item se statuisse che chi conduce mercantia la debia assignare a l'officia-
le de la gabella ouero a li datieri altramente paghe soldi cinq per libra
del ualore de la mercantia & el datio doppio.

Membro del passo.

Item statuimo & ordinamo che qualuncha persona passara cō alcuna mercantia per el territorio: cōtra & distretto de Fano sia tenuto a pagare per ciascuna soma bolog. doi. & non pagādo casche in pena de pda de la mercantia: & de lib. x. per ciascuna uolta: & ciascuna soma dapplicar se per uno quarto a lo exequutore: & del resto p lamita al datiero: & per l'altra mita ala camera del comune de Fano.

Item statuimo che se alcuno forostiero cōducesse in la Cita o territorio de Fano alcuna quātita de tauole per portarle fora del territorio: sia obligato quelle assignare al datiero del Ferro & legname in continenti che lhara cōducte & de poi cauandole infra termino de .x. di dal di che lhara cōducte le debia notificare al predicto datiero & al gabellero de la gabella grossa: & in questo caso nō sia obligato a pagare se nō el datio del passo a la gabella grossa: ma nō lassignādo ouero tenēdola piu de .x. di: sia obligato a pagare el datio del passo: & q̃llo del ferro & legname.

Membro del pascolo del bestia.

Item priā che cialcūa psona terrera che uorra tenere o metter bestia
me de alcuna ragiōe i li pascoli de la Cita de Fano cōtra: forza o
distretto: sia tenuto una fiada lāno: cioe p tutto el mese de Nouēb. assi

gnā a la gabella: & al datiero che hauesse cōpato dcō datio tuto el nūe-
ro del suo bestia & paghe p la dicta assignatura & bolletta den. vi. q̃li
siano de l'official de la gabella deputato per lo cōseglio & siano de lintra-
ta del comune de Fano: & questo se intenda per lo bestia che citadi-
no o cōtadino hauesse o se retrouasse hauere in lo dicto mese de Nouē-
bre: ma de quello bestia che se cōducesse o cōparasse passato el dicto
mese el cōpratore lo debia assignare infra termino de .xv. di dal di de la
dicta cōducta o compra facta a la dicta gabella & datiero: sotto pena de
bologn. xl. Et questo nō se intenda per quelli che hauesse da .x. bestie
in giu essendo citadini o contadini.

Item statuimo & ordinamo che qualuncha forostiero cōducesse be-
stia de qualuncha ragione se sia in li dicti pascoli siano tenuti & de-
biano quelli assignare a la gabella & al datiero che hauesse comparato
el dicto datio infra termino de doi di: sotto pena de lib. x. de la moneta
nostra de la qual pena la terza parte sia de lo accusator: la terza parte del
cōmune de Fano: & l'altra terza parte del datiero del dicto datio: & in ca-
so chel dicto datio non fosse uenduto sia del cōmune de Fano: Et que-
sto se intēda per quelli che metesseno le dictē loro bestie & tenesseno in
li dicti pascoli & non le assignasse: ma quelli tali forostieri che metesse-
no le dictē loro bestie a pascolare in dicti pascoli nō lo assignādo: & de li
a qualche di le retrahesseno: & da poi per alcuno di ce le remetesseno &
pure le assignasseno: cascheno in la sopradicta pena: & pagheno el datio
doppio: & perdano la quarta parte del dicto bestia.

Item q̃luncha psona forostiera trahesse bestia del dicto pascolo sen-
za pagare el debito datio & pascolo: ouero passasse cō bestia & nō lo
assignasse: o nō pagasse el debito passo al datiero o a la gabella: pda el di-
cto bestia & ciascuno possa accusare & denunciare & habbia la terza
parte de la dicta pena: & sia tenuto secreto: & la terza parte sia del cōmu-
ne de Fano: & l'altra terza parte sia del datiero che hauesse cōparato el di-
cto datio: & nō essendo uenduto sia pure del cōmune de Fano. &c.

Item uolemo & statuimo & ordinamo che ciascuno forostiero che cō-
ducesse bestia in lo dicto pascolo se intēda gabellato p mesi. vi. & nō
mācho: & tenēdolo in dicti pascoli oltra. vi. mesi. se intēda datiato: & sia
tenuto pagare el pascolo per uno anno.

Item che qualūcha del distretto de Fano tenesse bestie a soccio dalcu-
no forostiero sia tenuto per la parte del soccio forostiero quelle assigna-
re & pagare el debito datio secōdo che in li soprascripti & infrascripti or-
deni se cōtenc: & sotto le dictē pene.

Nota pro se not. gabe

Assignare el bestia

*Bestia p sei mese
lato al mero*

Bestia del forostiero

or bestiam p mādare ad altri pascoli
 Etē che qualuncha psona uolessē trahere bestiamē de alcuna ragione del distretto de Fano p mādare ad altri pascoli p certo tēpo sia tenuto fare scriuere in la gabella p lo official deputato al libro de le credēze: cioe la quantita del bestiamē: & per quanto tempo el uole tenere de fora senza pagamento alcuno: & finito el dcō termio sia tenuto q̄llo cōdur re ouero pagare la debita traſta: altramēte casche i quella pena che i cur reno quelli che cauano senza boletta: nō hauēdo iusto impedimēto.

not. gabellare p pte
 Etē che qualūcha uolessē trare bestiamē de alcuna ragione p menare fora del terreno a fiera o a mercato possa quello trare cō licētia del offi cial de la gabella: & sia tenuto q̄llo recōdurre isfra q̄llo termio che torra ouero uēdēdolo tutto o pte pagare el debito datio p q̄lle che uēdera al tramēte casche i la pēa sup̄scripta d' q̄lli che cauano bestiamē sēza boleta.

PAGAMENTO de bestiame.

no se possa trare nom senza boletta uendere
 Tē statuimo chel datiero del dicto datio possa torre sino i.viii. fiorini p cētonaro de bestie pecorine & caprine: p una stagiōe: cioe p tutto el mese de Maggio dechiarādo che li citadini & cō tadini possano tenere cēto bestie frāche senza alcuno pagamento al mō usato: & da cēto in su siano tenuti a pagare.viii.fiorini p cētonaro p tut to lāno: & si bene nō fenisse lāno paghenno pure ut supra p uno āno ite gro: dechiarādo ancora che stia i arbitrio de dicti citadini & cōtadini de potere frāchare le dictē cēto bestie de qualūcha sorte li parera con questa dechiaratione che la bestia pecorina & caprina nō si tenuta a gabella fin che e lactāte: & intēdasi essere lactāte fino a la eta de.vi.mese.

Prouisione facta sopra el Datio de le Beccharie.

la lactante p quāto mpo se intēda
 N prima statuimo & ordinamo che ciascuna psona che fa car ne a la beccharia ouero battifoglio debia pagare la gabella de fano ouero al datiero de le dictē becharie deñ.iii.p lib. secōdo antiqua cōsuetudine: & chi cōtrafaceſse li sia pena p ciascuna lib.de car ne che fraudasse.x.bologn̄.&c.

Etē che nō sia licito ad alcua psona uēdere carne ad quarti se nō uē de la bestia uiua tutta integra. lequale bestie se possano & debano uende re in piazza del comune ouero a li cātoni publici. & questo se intēda che possano sino a.vi.psonē cōparare a quarti le dictē bestie minute: ma uo lendo cōparare uno bo possano essere sino ad.x.psonē: & quelli li q̄li uēdesseno le dictē bestie nō se debano ipazare de scorticare le dcē bestie.

Etē statuimo & ordinamo & dechiaramo che sia licito ad ciaschuna

persona che fesse salame de porci uēdere linteriori: teste & onghielle de quelli senza alcuno pagamento: datio o gabella.

che nō se pte porci o uno diti infalme uendere
 Etē che nō sia licito ad alcuno tricolo ne ad alcua altra psona cōpara re dētro de la cita de Fano o p suo distretto p isalare & reuēdere a menu to: o p fare salame per mādare o portare uia p mare & p terra porci o ca strate sēza licētia de li signori cōsalonero & Priori. de la q̄l licētia debia apparē p loro bolettino sotto pēa d sol.xx. p porco p q̄lūcha cōtrafara. Etē statuimo & ordinamo che nō sia licito ad alcuno beccaro tenere in una medesima bācha carne de una medesima spetie de doi rasonē & de diuersi precii: sotto pena de lib.x.per ciascuna uolta.

carne de doi rasonē diti pte nō se pte tenere
 Etē che in la becharia grāde del comun de Fano nō sia a psona alcuna li cito far bestia bouina che nō tēga ne amazare bestia alcuna i dicto loco sotto pena d.v.lib. & el dicto statuto sia preciso & da esso nō se possa do mādare absolutiōe: & reformatione o deliberatione che se fesse in con trario non uaglia.

carne bouina nō se pte tenere
 Item che nō sia licito ad alcuno becharo: o uero a qualuncha fesse fare becharia cōparare ne fare cōparare in piazza: ne in alcuno altro loco de la Cita de Fano el di del mercato p se ne p altre itersposite psonē de nes suna ragione de bestiamē: excepto carne bouina: sotto pena de lib.x.de bologn̄. per ciascua fiada: & in simel pena casche chi andasse a compara re de fora de la terra in contra a li uēditori per spatio de tre miglia: ne da quella in su da li nostri contadini o distriktuali &c.

no se possa uendere i rō aluenditoy
 Etē che nō sia licito ad alcua psona cōparar i mercati circūstati pecore capre: castroni: bechi: o mōtoni p reuēdere i la piazza del cōe de Fano: sotto pēa de lib.x.de bol. & q̄sto nō se itēda p citadini o altra psona che cōducesse i fano dicto bestiamē de Schiauonia de puglia o de Marēma.

ORDINE del Datio del Vino.

contra becharios q nō emere foto bechar
 N prima statuimo & ordinamo che ciascuna psona terrera de qualūcha cōditiōe uoglia esser o sia che uēdera uino in la dicta Cita o corte de Fano o albergadore o altre psonē siano tenuti & debiano pagar el datio del uino: & la gabella al mō usato cioe la mita d idenari che se tra del uino che se uēde a minuto & ciascū possa uēdere a q̄l precio che li parera & piacerā cō licētia pho del datiero al q̄l sia tenu to notificare: sotto pena de.x.lib. per qualūcha cōtrafaceſse.

no se possa uendere i rō aluenditoy
 Etē che tutti li hosteri & tauernari dela Cita de Fano & suo teritorio dal conta e uille in fora siano tenuti & obligati beuere uino datiato cō le lo ro fameglie & pagare solū bologn̄. xxxvi. p soma doue p prima pagaua no bolog. xlviii. & siano tenuti bollare li dicti uini che se beuerāno i di cte hostarie al mō usato nō obſtate statuti o alcuna cosa in cōtrario. &c.

36. tot. p soma

Item che nisuna persona Terrero o forostiero possa ne debia uendere uino a minuto senza licentia del datiero ma uolendo uendere o fare uendere alcuno Citadino uino a le loro canue ouero case sia tenuto el datiero darli licentia pagando el dicto datio sotto pena de libre dece de denari per qualuncha contrafesse si per quello che uendesse & etiamdio el datiero che non li desse licentia che uendesse.

Item uolemo & statuiamo che ciascuno Citadino possa uedere uino a barile & a meza barile si come e stato cōsueto per lo passato & Tenendo la dicta barile o meza barile piu che la debita misura possa el uenditor pagar per rata de quello piu senza pena alcuna.

Item che nisciuna persona habitante in la Cita de phano possa ne debia albergare ne receptar alcuna persona per denare senza licetia de lo ufficiale magior de la gabella a la pena de libre dece per ciascuno & ciascuna fiada che cōtrafesse excepto che al tempo de la fiera che ciascu possa albergar a suo beneplacito ma trouandosse per alcun modo o uia che alcuno de li dicti albergasse per directo o in directo desse o uendesse uino ad alcuno a bochale o a fiascho ipso facto cada in pena de dece libre de denare per ciascuna fiada.

Item che nisciuno Tauernaro hostiero o sprocao che cōparasse uino per reuedere a minuto possa ueder uino a mezo barile ne a fiascho sotto pena de libre dece de denare.

Item che ciascuno hostiero o tauernaro sia tenuto & debia tenere la sua hostaria & tauerna aperta infine ale doi hore de nocte acio che idatieri possano uedere alor beneplacito quello se fa in ledicte hostarie & tauerne sotto pena de libre dece de denare.

Item si per caso alchuno accadesse che alchuno hostiero se componesse cum el dicto datiero quello tale sera composto non possa ne debiadare uino a minuto aniuino ne tener tauerna ne dare bere adaltro se non aquelli che mangiaranno in nel dicto albergo ne mādare uino de fora del dicto suo albergo senza licentia del dicto datiero ne etiadio possa dare bere ne mangiare a meretrice ne a ruffiani ala pena de libre dece de denare per ciascun & per ciascuna fiada.

Item che niuna meretrice ne ruffiano possa tener ne bere altro uino chel datiato in le case de le loro habitatione tato como estato per lo passato a la pena de libre dece de denari.

Item che d tutte le sopradicte pene lamita puēga al cōmune de phano & laltra mita al datiero & si per caso fosse che ce interuenisse alcuno accusator la terza parte sia del dicto acusator & laltra terza del datiero & laltra terza del cōmune de Fano.

Item che accadēdo che alcuno citadino o habitante de Fano: elquale hauesse messo a mano & gabellato alcuno uaso de uino: & q̃llo se guastasse o se cambiasse de sapor ouero color: & quello uollesse sgabellare & non uedere piu a minuto el datiero sia tenuto darli licetia & sgabellare pagando solamēte per quello sera uenduto: & se alcuna differentia accadesse intra el gabellier & el dicto uenditor la dicta differentia se habia a cognoscere & terminare p chi sera cōmesso p lo uicario de le gabelle.

Ordine & prouisione nō se possa trare biaua de nessuna ragione ne grano.

Tatuiamo & ordinamo che nessuna persona: Citadino: contadino o habitante de la cita de Fano ne de suo cōta forza & distretto: ne etiā forostiero che ardisca ne presuma per nessuno tempo trare ne portare fora de la cita: conta: forza: distretto: biaua ne grano de alcuna ragione senza expressa licetia del consaglio generale de la cita de Fano: sotto pena & bamno de ducati. x. per ciascuna soma de grano: & ducati. y. per ciascuna soma dorzo o altro biauio grosso: & per ciascuna uolta de pder el grano: biaue & bestie in che se portasse & ciascuno possa accusare & denunciare: & debia hauere la quarta parte dela pena pecuniaria supradicta: & sia tenuto secreto: & qualuncha trouasse & pigliasse li dicti portanti & delinquenti & cōducesseli in la forza de li officiali de la cita de Fano & maxime a li officiali de la gabella habia & hauere debia la terza parte de la dicta pena pecuniaria: & del dicto grano & biaue & bestie sopra de che se portasse el dicto grano & biaue: & i simili pena casche ciascun che scienter uendera o dara grano o biaue a chi el trahesse & cōducesse de fore del dcō terreno sēza la dicta licetia: & la executione de la dicta pena & diueto se debia fare per lo official magiore de la gabella omissa solemnita de ragione. Non obstante qualuncha altro statuto che in cōtrario plasse & maxie el statuto sub rubrica q̃ null⁹ trahat uel exportet: granū: farinā uel bladū aliud extra distriktū Fani i. y. li.

Item statuiamo & ordinamo che nessuna persona possa portare grano a li molini de Fano per macinare senza boletta o bolettino del datiero de la pesa ouero del official de la gabella: quando el datio de la pesa fosse in cōmune: sotto pena de. x. bologn. per saccho: & in simili pena casche el molinaro che macinasse el dicto grano sēza la dicta boletta o bolettino: & questo non se intēda per li forostieri che uēgano de fora del distretto de Fano: ne ēt dio per li contadini de li castelli del cōmune de Fano aliquali sia licito macinare senza boletta ad modo usato.

HH

cap. 56.
Che nō se possa m...
senza boletta pro...
ad rā
Ho. q̃l moderni Gabe...
contra forma present...
uolunt q̃ forenses b...
iam accipiant et sol...

*c. altre rose fatte i fano
no sta no pagano gabella*
Item statuimo & ordinamo & comandamo che se alcun Citadino
contadino o distrituale portasse o mandasse i la piazza o mercato de Fa
no alcuna quatita de casio: lino: panno de lino o altre cose che siano fa
cte nate ouero fabricate in lo dicto distretto de Fano & de materia de ql
lo no siano tenuti ne astretti pagarne datio ouero gabella alcuna ouero
che sia piccola o grande quatita: Et questo non sintenda per forostieri o
ferrerii: iquali coducisseno de le robbe prediete fora del distretto de Fa
no per uendere in Fano iquali da uinti bolognini insu che se retrahessi
no de casio lino o panno de lino. Cera o altre cose simile a queste o al
tre cose comestibile siano tenuti a la gabella: & qualuncha datiero o of
ficiale de gabella contrafesse ad dicto ordine calche in pena de lib. x. de
bologn. & ciascun possa accusare & denuciare: & habia la terza parte de
la dicta pena: & li altri doi terze siano del comune de Fano.

*to possa mura porci
agnelli*
Item statuimo & ordinamo che non sia licito ad alcuna persona cauare
porci: agnelli: & capretti: o altra grascia che fossero condueti in li merca
ti & trebbi de Fano per uendere in la dicta Cita: senza licetia de li Signo
ri Confalonero & Priori & Vicario de le gabelle: iquali habiano & haue
re debiano aduertentia che la terra sia ben fornita: & qualuncha contra
fa calche i pena de lib. x. de bologn. p ciascuna uolta: & pda la mercatia.

*to so possa trare for
ma da lib. xx. i su*
Item statuimo & ordinamo che non sia licito ad alcuna psona terrera o
forostiera trare pane de la cita de phano suo conta forza o distretto da
xx. lib. in su senza licentia del Signore Confalonero & priori: iquali ha
biano bona diligentia & cura & faculta de possere dare licentia a parone
de naue & nauilio & ad altri marinari per quella quatita che li parera ex
pediente & necessaria per li bisogni de li dicti legni secudo li uiaggi che
hanno a fare pagando de datio al modo usato: cioe bolognini deci per
centonaro.

lib. v. c. lvi.
Item che sia licito a tutti & a ciascun mercadate & marinaro de la Ci
ta de Fano o altri citadini che uolesseno andare per mare o per terra per
mercantia o per moria o per altri soi bisogni fora de la Cita de Fano &
suo distretto trare & portare pane: biscotto: ouero farina per suo uso &
bisogno senza pagamento alcuno cun licentia per ho del Signore Con
falonero & Priori: la qual licentia debia apparere per boletta.

Item statuimo & ordinamo che no sia licito ad alcuna persona pas
sare per lo terreno & distretto de Fano: co pane: grano o farina o altro
biauo senza boletta de l'officiale de la gabella: per lo qual passo sia tenu
to pagare bolognini doi p sacco: o incarca de grano & de farina: & de

omne altro biauo: & bolognini doi per lib. cento de panno & biscocto:
sotto pena de fiorini tre per ciascuna incarca: excepto se passasse alcuno
che hauesse bestia in senegaglia i la marcha o de la marcha: in Roma
gna cum una soma de pane o uino p luso de li uacchari o guardiani de
altre bestie / iquali non siano tenuti pagare datio ne passo alcuno saluo
uno quatrino per la boletta a la gabella & chi cotrafaceffe caggia i pena
de uinti soldi de laqual pena le doi parte sia del commune de phano &
l'altra de l'accusatore.

*Grano forgiato p marte
vinto a suya as*
Item statuimo & ordinamo che qualucha citadino o forestiero con
ducesse in la cita de phano o suo distretto grano forestiero per trare per
mar sia tenuto & debia pagare bolognini sei per soma a la gabella sotto
pena de libre deci de bolognini per ciascuna fiada.

MEMBRO De la mercaria.

El Datio de la mercaria se rescota al modo usato: excepto che no se li
includa el membro del datio de la drapparia benche p altro tempo ne
hauesse usurpato.

Canapa lauorata: cofani & cofanetti depinti o ferrati o icoiati o cer
chiati: uali depinti de legno no se intedano capse: Soatto & omne lau
riero senza grascia & omne generatioe tencto o affinato in lume de roc
cia & taxo lauorato & no lauorato. Brozetti: stagno lauorato: pioho la
uorato: pelle tencte cum uerzino o altro colore: Bacili & bronzi: peroni
& omne ferro stagnato: Lucerne stagnate & no stagnate bilance: stadi
re & omne altro lauoriero de stagno. Giuppe de seta non fornite: zoc
chi: Fusa: fusaroli: & rocche: oro: argento: seta filata: & storiaccio: seta cru
da lauorata & no lauorata: Bozzoli & finigelli: Sirico: Texuti: Franze
de seta: Arme da offendere & da defendere. Coltelli & coltellini da tauo
la. Ferro filato: Ferro da candelieri subtili: zoie perle: anelli: ariento lau
rato & no lauorato noui & che no siano portati ne usi: frigi & borsette:
de oro & de seta de curame & de filo bendelle tencte & no tincte: capse i
che se coduce mercaria cioe che se troue essere pine & piu che meze: for
bece: forbicette: Acora: Forphece da cimare: orpello: panicelli de seta &
touaglie lauorate d seta o doro noue. staffe: freni morli: cauezze: staffili
corregie: fibiette: magliette: Brocche: lataroli: chiodi stagnati: leuti. cyta
re: uiole. salterio: & omne altro istrumento facto a sonare. Noce de ba
lestri pauesi rotelle: Tauolacci: capelli de ciascuna generatioe come cosa
che se apertiene a mercaria no essendo posta o attachata ad altro mem
bro de idatii.

Membro del Datio ferro & ligname al modo usato.

Excepto che capse o uasselli noui che uenisseno pieni de alcuna mercantia o piu che meze non pagheno datio alcuno.

Legname lauorato & non lauorato de omne ragione.

Vegge: Vascelli & caretelli noui che se conducono per uendere Cerchi Corbe: Quartari: Staccie & tale che se conducono de fora del territorio Arcioni & balle: Scarze pertiche: panier: crini: Store & broglia: cote da falce pegola & stoppa: capse depende & non depende: caldari. Ramo lauorato & non lauorato: macine: Rote da rotare & omne preta lauorata & non lauorata: Aciaro: ferro lauorato & non lauorato & oē altra gnatione de legname de ferro: de ramo & de prete excepto arme & altre cose che se trouassero essere poste al datio: & excepto scattole: bossole & altre cose che se trouassero poste al datio de la speciaria.

Membro del datio de la calzolaria.

Cora pelosi de bo de cauallo asino de mulo de bufalo oueramente pelle pelose & apte in foglia & omne altra generatione de curame concio & non concio elquale se apertene a la dicta arte non se intendendo posto ad altro membro de datii.

Scorze sure: Galla foglia ualineia: Scotano & grascia & non se intend da grascia de bestie che se faciano a beccharia in Fano.

Membro del datio de la drapparia.

Omnē ragione de panni de lana & panni fatti noui & non portati che se conducessero per uendere & panni noui non forniti che per qualuncha modo fossero con ducti non se intendendo che a pagamento se metta panni che fossero fatti per corrupto equali per usanza non se forniscono.

Drappi doro & de seta zenzado Guato & rubia che se con Tapiti: bancali. zendadina ducesse per uendere o ope Schiauiue: cialoni. coltre de seta rare in citade & contado & non se intenda derogare in cosa alcuna a icapitoli & ordini de larte de la lana & omne altra cosa che se apertene al dicto datio non essendo appiciato altro membro.

Membro del Datio Bambage & guarnello al modo usato saluo che non se li intenda in lo dicto Datio panno de lino che fosse fatto & fabricato in la Cita & Conta de phano p Citadini: contadini ouero abitanti elquale li predicti possano uendere o fare uendere senza pagare Datio alcuno & similmente se intenda del Refo biancho.

Bambace filato & non filato tencto & non tencto Canauaccio.
Bambace de omne ragione. Coltre che non siano de seta noue.
Panno de lino tencto & nō tencto Canapa non lauorata.
Boccacino tencto & non tencto. Refe tento & non tencto & omne
Giupponi che siano de guarnello. cosa che apertene al dicto membro
Enteme noue. non se trouando appiciato ad altro membro.
Touaglie & mantili noui
Panigelli de bābage & de lino noui.

Membro del datio de la stracciaria.

Tutte le cose uechie che se conducono de fora per uendere in la cita de phano & suo conta.

Citem tutti pāni de lino & de lana textuti pāni de seta uechi o usati anelli: Oro: perle & zioie: ariento lauorati & usati. Rami: Ferri: Ottoni cioe da bolognini deci in su pagheno al modo usato & questo non se intenda per nesciuno stracciarolo ne giudeo che uenda o faccia uendere alcuna cosa uechia & de tutte & ciaschuna cosa & omne quātita debia pagar el datio al modo usato & de cosa uechia che ne fosse pagato el datio una fiada non se ne debia pagare piu quantuncha se uendesse piu & piu fiade.

Membro del datio de la pilicciaria al modo usato.

Membro del datio de la Triccularia: Alquale se agionga oltra lufato calio & carne che se insalasse per li triccoli o becchari per uedere a menuto laquale se debia assignare a l'officiale de la gabella ouero al Datio ro per fine a mezo Febraro sotto pena de libre deci de bolognini per ciaschuno che contrafesse de laquale pena la terza parte sia del accusatore & el terzo del danero & quando el datio non fosse uenduto li di doi terzi de la dicta pena siano del dicto comune. Et accusado el datiero habia la mita de la pena et l'altra mita del commune.

Carne salata che se conduce de fora & uendese in la terra & in grosso o a menuto & non se caua fora.

Carne salata che se conduce de fora per li beccari & uendase in la terra & non se caua fora.

Carne salata che li becchari uendesseno in grosso in la terra & non se cauasse fora.

Vasa de terra & de preta depinti o inuetriati.

Sego lauorato & non lauorato & non se intenda per sego de bestie che se facciano a beccharia in phano ne in le uille.

Semente delino

Melarance

Noce

Nocelle

Pignoli

Carobbia

Agli

Cipolle & omne generatio-
ne de agrume.Mele/ pere & melloni & omne generatione de fructi da uinti bologni-
ni in su.

Datio del pescie al modo usato cioe pescio fresco.

Datio de la pesa dal grano al modo usato cioe denare septi per cento
naro de libre cioe de quello che remane netto detratto la multura &
che niuno possa portare grano al molino per macinare senza bolletta
o bollettino sotto quella pena che se contiene in lo statuto de sopra.

Membro del Datio de la Beccharia.

Paghenno le carne fresche che se fanno in la Beccharia grande o batti
folli & grascia & sego denari tre per libra.Item statuimo & ordinamo & dechiaramo che bestia alchuna ferita
sgarettata delancata/anegata o altramente guasta de alchuno cittadino
de phano purre che sia casualmente non sia tenuta a datio ne gabella
& non se possa uendere in altro loco che de fora de le porte de la cita
de phano lequale carne non se possano uendere a peso & uendendose
a peso paghenno denari tre per libra: sotto quella pena che se cõtene in
lo statuto de sopra.Item statuimo ordinamo che in la beccharia grande non se possa fa-
re per niuno beccharo o per niuno altro che uollesse fare carne bouina
se la non tene & sia grassa & bella secõdo el parere de li estimatori del
cõmune sotto pena de deci libre de bolognini & in quella pena mede-
sima caggiano li estimatori che le estimasseno.Carne insalata che insalano li becchari in phano uendendola ame-
nuto grascia sego de bestie che facciano a beccharia in phano & omne
altra cosa che se apertene al dicto datio per usanza non essendo appi-
ciata ad altro membro.Item statuimo & ordinamo che sia licito a ciascuno beccharo fare &
& tenere ad uendere carne asciatate con questo che sopra le dicte carne
asciatate siano tenuti & debiano tenere una badirola cum uno O zal-che se conducessero de fora per uendere in
la cita o conta & nõ se intendano per quel
le che se comparassino dentro o defora del
terreno & conducesse se per trare & per nõ
lassare in la cita ne i cõtã. Vrci de terra pi-
gnatte & teghie & omne generatiõe de ua-
la de terra.lo ouero el dicto O appichiato sopra le dicte carne si che euidentemete
& chiaramente se possano uedere & discernere da ciaschuno sotto pena
de libre diece per ciaschuna uolta che contrafacesse.

El datio del pascolo al modo usato secondo che e sopra ordinato.

El datio de le legne da foco al modo usato cioe.

Paghino le legne che si conducano dentro per uendere per ciascuna
soma denari quatro.

Item per biroccio bolognino uno.

Item per carro bolognini doi & mezo & non sia licito a persona al-
cuna che conducesse legne de fora per uendere cioe in somero carro bi-
roccio o altra bestia da soma quelle condurre senza bolotino del porta-
naro a la pena de bolognini quatro per ciaschuno carro & per ciascuna
uolta: & in simili pena caggia qualuncha cittadino o suo famiglio oue-
ro uillarolo portasse legne a uendere sopra bestie ouero uendesse in ca-
tasta & non le assignasse al datiero in quello di che uende & pagasse el
debito datio ouer fosse acordo cum el dicto datiero.Item statuimo & ordinamo che qualunca barcarolo o marinaro cõ-
ducisse legne per mare sia tenuto de assignare quelle al datiero el di che
le conduce & remanere dacordo cum lui sotto pena de bolognini qua-
ranta per barca laquale pena sia del comune de phano per le doe par-
te & la terza del datiero.Item che ciaschuno fornaro debia pagare per ciaschuno mese al da-
tio de le legne bolognini tre el mese.

Membro del datio uascelli & caretelli cioe.

Vegge: uascelli & caretelli che se condurano de fora che siano noui
per uendere o per suo uso per la cita o conta paghe per ciaschuna ueg-
gia bolognini quatro & per ciaschuno uascello cioe da sei some in su bo-
lognini tre & per caretello bolognini doi.

Membro del datio de la speciaria al modo usato.

Piombo: Stagno non lauorato. Cera lauorata & non lauorata Zaf-
fame: Miele: Peucere: Rinci: Cappare: Carta bambacina & pecorina.
bambacelli: grana da cõtine de donne: zuccaro de omne ragione: gègia-
ro. cinamomo & oẽ generatiõe speciaria: Reubarbaro: Scamonea & oẽ
altre specie lassatiue. Galbano: Sarapino: Armoniaco & generalmete oẽ
gõma Agarico: colloqntida & generalmete tutte le radice che ptene a la
dicta arte uino d mele granate & cotogne: argẽto scilimato: scattole: bos-
sole: argẽto uiuo: boragie: alume d piua: sauõe molle e dur: spõghe: amã-
dole rotte: cumino anaci: culiãdri: pezze doro & d argẽto batuto fino &

TRACTATVS

de mitade: Stagni: stagnoli che se opera per li pētori: Vischio: uitrio la uorato & nō lauorato et omne generatione de cenere da bichieri & da sapone. Cenabrio & colori da pentori de omne ragione: & generalmente omne cosa che se apertiene a la speciaria non essendo messa ad altro membro.

El datio de tutte le molini de le cōmunita de Fano se uenda al modo usato: cioe chi piu li dara colui lhauera.

Membro del Datio de la feccia.

Tatuimo & ordinamo che non sia nessuna persona che ardisca ne presūma de cogliere feccia ne taso de Vīno per la Cita: conta de Fano per uendere & fare mercantia de la dicta feccia se non el datiero: elquale hauera comprato el dicto datio: sotto pena de dece libbre de bolognini.

Item che non sia licito a nessuna persona de buttare uia la dicta feccia sotto pena de. xx. sol. de den. per qualuncha contrafesse.

Item statuimo & ordinamo che el dicto datiero o suo mādato sia tenuto & debia infra doi di dal di che li sera notificato andare o mandare ad scapitare li uasi de quella tale persona da chi sera rechiesto sotto la dicta pena de. xx. sol. per qualuncha uolta contrafara

Item che non sia licito al dicto datiero brusciare ne fare brusciare feccia dentro da la Cita de Fano: ne appresso quella per tanto spatio quanto sera deliberato per lo consiglio de. xxv. de la Cita de Fano sotto pena de. x. lib. de bolognini per ciascuna uolta contrafara: & niente de meno sia tenuto a mortare & remouere el dicto foco.

Item che el dicto datiero o deputato da lui sia tenuto & debia tenere le sachette apte a li torci fecce: & quelle p̄stare a quelle persone da chi sera rechiesto per tre di sotto pena de. xx. sol. de dena. per ciascuna fiada che contrafara.

Membro del Datio de li cenci.

Tatuimo & ordinamo che nessuna persona in la Cita de Fano ouero conta & suo destrecto possa comparare cenci ne cogliere se non el Datiero che hauera comparato el dicto Datio ouero mandato da lui: sotto pena de. xx. sol. a chi contrafesse per ciascuna uolta. Et questo non se intenda per chi hauesse quantita de cenci de li soi: aliquali sia licito uendergli a chi li piacerà: non li uolendo el dicto datiero per quello pretio che se ne trouasse da altra persona.

GABELLARVM.

Membro del Datio de la statera.

Tatuimo & ordinamo che el datiero de la statera del cōe de Fano debia hauere & tenere le soe statere iuste & bollate de bolla del cōe de Fano: in quello modo & sotto quella pena che se cōtiene in lo statuto de li extraordinarii del cōmune de Fano.

Item che nō sia licito ad alcuna persona pesare cū altra statera ouero senza licentia del datiero alcuna mercātia: sotto pena de. xl. bologn. Et questo nō se intenda per chi cōparasse o uendesse lino: casio: o altre cose a menuto: a liquali sia licito pesare cū altre statere pure che siano iuste per fine a la quantita de cinquanta lib.

Itē statuimo & ordinamo che al dicto datiero nō sia licito torre piu che denari quatro p̄cetonaro d lib. & de casio o altre cose che se uēdesse a rubbo nō possa torre piu che denari uno p rubbo: elq̄le sia de lib. xxx.

Item statuimo & ordinamo che tutti & ciascuno artesano: becchari triccoli & mercadāti peseno cum le lore statere al modo usato: putte che siano iuste & bollate.

Itē che al dicto datiero elquale andasse a casa de alcuno a pesare porci: iquali uolesse p uso de se & de la sua fameglia: li sia licito & possa torre bologn. i. p porco dal uēditore: ma andādo a la marina: a magazini o ad altri loci: doue se fesse salame de porci p trare fora de la terra: li sia licito torre den. vii. p porco da. x. porci in su: & da q̄lla i giū bol. mezo p ciascuno de li dēi porci: & tra facēdo casche i p̄ea de sol. x. p ciascuno porco. Itē che sia licito al dco datiero torre den. vii. p ciascuno cētonaro d ferro.

Itē che tutti li dicti pagamenti de la statera se debiano fare per la mita per li uenditori & l'altra mita per li compratori.

Capitula super Consulibus & eorū officio arbitrio atq; Potestate.

Onciosia cosa che spesse uolte accade tra li mercadāti: cittadini: cōradini & altre p̄sone p le uarie occurrentie molte uolte lite: q̄stioe & cōtrouerfie i la cita de fano: suo conta forza & distrecto che litigādo se expēde molto piu in scripture & altre spese che n̄ e q̄llo che se domāda: & acio che dēe lite & q̄stioe habiano piu celere & debito expedimēto che non habiano per uia ordinaria: & per che nō habiano ad essere tenute in lōgo da pcuratori & aduocati: ne siano imortali Se supplica alla. V. Sancta p pte de uostri deuotissimi cōmissarii & cittadini de la uostra cita d Fano acio electi & deputati dal general cōsiglio de la p̄fata Cita: liquali sono li infra scripti cioe messer Philippo de guarinis: Piero Frācesco de

gabuccini: Giouane ferro: Giouane da le lancie: Gasparre da Fano: Gio-
uane da castel durate: Vgolino da palazzo: & Francesco de Piero de mar-
colini da Fano. Piaccia a la vostra Sanctita concedere & confirmare li in-
frascripti capituli: ordini & statuti. Liguale se debiano per lo ad uenire
obseruare in la dicta Cita de Fano: suo cota: forza & distretto.

In prima che li sopraditi citadini possano & habiano arbitrio de ele-
gere dodeci ouero quattordici citadini de li piu pratici & migliore de
la Cita de Fano: & de quelli se ne habia a fare uno bossolo: nel quale sia-
no descripti li dicti citadini cioe doi per breue liguale se habiano a cau-
re de doi mese in doi mese: quando se cauara li Priori de la dicta Cita
hoc est tre di in nanze che comenze el loro officio. Et finita dicta bussu-
la li ultimi seranno cauati quindecim di in naze finito el loro officio insie-
me col nostro reuerendissimo Governatore: & prefati priori habiano au-
torita: Potesta & bailia fare noua bussula al modo supra nominato.
dumodo quelli medesimi che seranno stato lanno passato non siano la-
no sequente.

Item che li dicti doi consuli cosi extraiti naze che comenzano ad exer-
citare el loro officio debiano ne le mane del Reuerendissimo governatore
che per li tempi sera in la Cita de Fano giurare: & in la sua absentia ne
le mane del suo loco tenente: & no gli essendo qillo ne le mane de li Pri-
ori ouero suo cancellero solenemente & in forma debita: de bene & di-
ligentemente & con fedelita senza alcuno inganno o fraude exercitare
e fare el dicto officio iuxta el loro sapere & potere secondo la forma de li
loro capituli & ordine remosso da loro odio: amore & timore.

Item che li dicti doi consuli cosi extraiti habiano autorita: Pote-
sta: & bailia cognoscere: decidere & terminare: dichiarare: diffenire: sen-
tentiare tutte & singule cause: questione: lire: controuersie: & differen-
tie che occurrisseno ouero che accadere potesseno intra mercatanti & al-
tre persone de omne suma & quantita che fosse per cagione de mercan-
tia & soccite: & de omne altra cosa che depedesse ouero emergesse da ql-
le: una cum lo Vicario de le gabelle de Fano: intendendo essere in mer-
cantia arte de conciatori de cuoia: Calzolari: Speciali: Merciar: nolo de
barche & arte e lauoro de legni maritimi: Denari prestati ouero deposti-
tati: & non se inteda in qsto lite che accadesseno sopra cose stabile: testa-
menti: o altre ultime uolonta: dote: lauorero de possessione: ope manua-
le: & le altre cose se referuano a la dichiaratiõe del iudice & de li consuli.
Itẽ che li doi consuli & uicario ne le cae & qstioe che de nate da loro uerti-
rano da fior. x. i giu p cagione d mercatia coe e dco d sop debiao decidere:

senire & terminare i termino de .xv. di. dal di de la sca petitiõe: & da fiorini
x. i fino a uinticinque debiano expedire & determinare in termino de
xx. di: & da fiorini uinticinque in su quanta sia la quantita: ouero la co-
sa debiano finire e terminare in termino de uno mese: sotto la pena de
libre dece de bolign. per ciascuno. Possano tamen prorogare li dicti ter-
mini se giusta e ragione uale cagione ce fosse: & questo sempre se inten-
da che el Vicario non possa per ricordo ne consiglio fare patrocinio al-
cuno: ma solu stare contento al suo salario.

Itẽ che el podesta de Fano & ogne altro officiale de la dicta Cita che
per li tempi serano: siano tenuti & debiano le sententie & comandamẽ-
ti lati: dati & facti per li sopraditi consuli & Vicario madare ad executi-
one constringendo la parte condennata realmente & personalmente co-
me a li consuli & Vicario parera & piacerà secondo li ordini de li loro ca-
pituli: liguale podesta & officiali debiano essere pagati de la executiõe fa-
cta per loro mercede & salario secondo la forma de li statuti & ordine
de la Cita de Fano de la materia parlante & disponente.

Item che li consuli & Vicario predicti possano per potere meglio ex-
ercitare el loro officio: multare: imponere pene: mandare banimenti
& comandare fine ala quantita de dece lib. inclusive: & da quello in giu-
hauto respecto a la qualita del facto: & a la conditione de la persona:
liguali banimenti: pene & comandamenti el prefato messer lo podesta
& altri officiali siano tenuti ad exigere & fare pagare a li disobedienti a
requisitione de li sopraditi consuli: ouero de la parte in fauore de la qua-
le fosse facto dicto comandamento o bando: seruando tamẽ sempre la
forma de li statuti de Fano: & in caso che li sopraditi podesta & officia-
le fosseno negligẽte ad exequire le sopradite cose: cascheno in pena de
lib. dece de bologn. per ciascuna uolta: lequale pene uadano la mita a la
camera apostolica: l'altra a la comunita de Fano. Et similiter se intenda
omne altra pena che per uigore de questi capituli se pagasse ouero se fel-
se pagare.

Item che li sopraditi commissarii & citadini ut supra electi debiao fa-
re una altra bossola: ne laquale siano descripti & inbussulati tutti li no-
tarii de Fano matriculati: excepto li procuratori: cioe uno per breue: &
omne capo de doi mese: cioe i qillo di se cauara li dicti consuli se ne ca-
ue uno el qle habia a seruir al dco officio de li consuli doi mese: & habia p
suo salario da la cota bolog. xxx. el mese: & sia obligato gratis scriuer og-
ne scriptura che bisognasse far al dco officio: si p la pte de lo actor como
del reo: excepto la examinatiõe deli testimonii che bisognasse esaminare

Not. Consul / uile. s.
mp 57.

ne le dictē cause de liquali possa torre bologn. doi p testimonio: da' quel li che li facesse esaminare & bologn. uno per lra citatoria in comitatu o in le uille: liquali doi bologn. se habbiano a porre in lo zocco del cōmune: & de quello se ne habbia a pagare dicto notario del suo salario: & se nel dicto zocco auanzasse cosa alcuna quello piu sia de la communita: & mancādo sia supplito de le intrate de la dicta Cita.

Item che el dicto notario ut supra extracto debia similiter giurare como faranno de sopra li cōsuli: de bene & legaliter el suo officio exercitare senza alcuno dolo & fraude: Et per lo cancellero ouero referendario de Fano: li sia consignato uno libro de numero de carte ducento stāpato de la bolla del cōmune: affoglato & intitulato de mano del dicto cancellero: nel quale libro dicto notario habia a scriuere gratis excepto li testimonii uulgarmente tutti li acti che se farāno al dicto banco: Et nel fine de dicti doi mesi debia lassare lo dicto libro al suo successore publicato con lo suo segno. A le quale scripture & libro li sia dato piena fede: quāto a le altre scripture & instrumenti publici.

Item che non possano ne debiasse in ante a l'officio o tribunale predicto per alcuna de le parte produrre libello ouero petitione ne exceptione: ne triplicatiōe in scriptis ne alcuno altro actio iudiciario fare quale se sia: Ma solamēte sia bastuele a domandare simplici uerbo: & cōfessare & replicare: Et similiter nō se richieda cōtestatione de lite ne altro actio in figura de iudicio. Sia tamē tenuto el dicto notario scriuere in uulgar nel dicto libro a lui cōsignato: & ridurre in scriptis petitione exceptione: replicatione & omne altro actio se facesseno in anti a li dicti consuli & uicario: si per la parte de lo actore como de lo reo: & similiter omne actio & pronuncia se facesse per li dicti consuli & uicario.

Item che li dicti consuli & uicario siano tenuti & debiano cognoscere: decidere & terminare: sentētiare & finire tutte & singule cause lite differentie & cōtrouersie petitione & domāde che in ante a loro tribunale se faranno iuxta la forma & cōmissione de iloro capituli senza interuentione ouero patrocinio de alcuno aduocato o procuratore: o notario matriculato o loro allegantie & scripture: imo sia pena a ciascuno aduocato pcuratore: ouero notario matriculato: che al dicto banco uollesse aduocare o procurare lib. x. de bologn. & tante uolte calcheno in pena quāte uolte cōtrafacesseno al dicto capitolo: & niēte de meno omnia facta & allegata siano de nullo ualor: excepto nō fosse per loro facti ppii: tūc & eo casu possano dire li facti loro in uulgari.

Item che li dicti consuli: uicario & notario siano tenuti & obligati se

derē doi di de la septimana: cioe lunedì & uenerdi la matia a hora de terza: & bisognando possano sedere ogne di etiam feriato: saluo non fosse no ferie ad honorem dei. Et quādo accadesse altempo de dictē ferie caue alcune de forostieri alhora sia licito cognoscere: intendendo sempre che el di de natale: le Pasque: le quattro feste de sancta Maria: le feste del li Apostoli: le Domeniche & altre feste posti in statuti non se debia per nessuno modo sedere al banco. Et prima che sedano debiano fare sonare la campana de la ragione a la longa per uno quarto de hora: & lo loco de la loro residentia a ragione sia el banco de le appellatione in le gabelle de Fano appresso la piazza grande. &c. Et non possano exercitare dicto loro officio in altro loco ne altro banco: & exercitandolo nō uagli cose che fosse facta.

Item che nessuno altro officiale de la Cita de Fano possa ne uaglia conoscere in cosa alcuna che aspectasse & pertenesse a lo officio de li dicti consuli secōdo li loro capituli excepto che nō procedesse & fosse de partium uoluntate. Niente demeno sia in arbitrio del creditore agere de nante a quale tribunale gli piacerà: & alhora possano pcedere como se e factio per lo preterito.

Item che li dicti cōsuli siano exempti da omne factione personale ne possano conuenire ne esse cōuenuti al loro banco durāte el tempo del loro officio: ma siano conuenuti de nanzi a li altri tribunali.

Item che sel fosse persona alcuna che ingiuriasse li dicti consuli uerbo uel facto sedendo loro al dicto banco calche in quella pena che se hauesse ingiuriato el potesta de Fano.

Item che se accadesse che alcuno de li dicti consuli o tutti doi per alcuno bisogno se absentasse & nō potesse sedere & attendere al dicto loro officio: ouero che alcuni de le dicti litiganti attenesse usq; al secondo grado de cōsanguinita ad alcuno de li dicti consuli che a lhora li priori che seranno in quel tempo debiano prouedere de uno altro consule & cauare uno de quelli sono inbussulati como al loro parera & piacerà in loco de lo absentato ouero attinenti: el quale terzo ut supra cauato: si se ra cauato in loco de quello fosse a fine stia al dicto officio quousq; sera diffinita quella causa del dicto attinente: & non a le altre cause che se agitaltero che nō fosseno del dicto attinenti. Si che li dicti cōsuli nō posseno exercitare el dicto loro officio che non siano tutti doi insieme: & si aliter facesseno quello sia de nessuno ualore.

Item che quando accadesse che alcuno forostiero uollesse agere o difenderse al dicto banco in cōtinente debia pagare in lo zocco predicto

in consules sedere debent

Fulgano Campano

Tribunal consuli

Exemptio consuli

Pena iniuriarum consules

Consules nō possunt agere nisi simul

Solutio sportularum a foris

Et uno bolog. per ducato: ma lo terrero ouero habitante de Fano suo conta forza ouero destretto nō siano obligati a pagare sportule alcune.

A summa consuli nō appellat. vide i consiliis arbit. 39. nota.

Item che li dicti cōsuli & Vicario habiano quello mero & mixto arbitrio & potestà circa el loro officio che ha el Vicario de le gabelle de Fano quale e notato ne li statuti & ordini de le gabelle de Fano: Et che da le pronuncie & sententie interlocutorie & etiam diffinitive per in fino a la sūma de lib. x. de bologn. non se posse per alcuno modo appellare & etiam dire de nullitate: Ma late che seranno quāto a la executione de esse: se serueno li statuti de Fano in materia parlante ne lequale executione non se possa dare piu longo termino che. x. di: ma minore se a loro parera hauuto respecto a la quantita & qualita del facto.

Executio cōsiliis cōsuli

Item che accadendo che la parte grauata se uolesse appellare o reclamare o dire de nullita dalcuna sententia de li dicti consuli & Vicario excedente la sōma de li dicti. x. lib. se possa & debia appellare & rechiamare & de nullitate dire infra cinque di dal di de la lata sententia: ouero pronuncia Et quella poi proseguire infra uno mese iuxta & secondo la forma de li statuti de fano de malefitiis parlante: alias elapsi dicti termini la sententia sia ferma & ad exequutione se mādē como e dicto de sopra nel precedente capitulo.

Prosequutio ap. m.

Solutio capituli solidorum app.

Et dicta appellatio deuoluat ad Reuerendissimum dominū Gubernatorem: Et li citadini pagheno bolog. uno per fiorino de capisoldi: li forostieri bologn. doi secūdo el modo & debito consueto.

Productio scripturę priuatę lib. i. m. 1. vide sup. l. 2. m. 32.

Item che se accadesse che in anze a li dicti consuli fosse producto alcuno libro ouero altre scripture priuate scripte de mano del debitor sottoscripte de mano de uno testimonio: & quella recognita essere de mano del debitore & testimonio: sia creduta & habbia plenaria executione quanto se fosse scriptura publica. Et similiter si lo dicto libro ouero scriptura priuata fosse scripto o scripta per mano de una terza psona sotto scripta da mano de doi testimonii li sia dato pina fede: pur che siano recognosciute como de sopra: & habiano executione parata quāto se soleno scripture publice: excepto se per lo debitore se opponesse la exceptione de hauere pagato: Tunc & eo casu sia in arbitrio de li dicti consuli & Vicario dare termino ad probandū: elquale passato & nō probato exequatur como e dicto de sopra ne li altri capituli. Et questo medesimo se obserue in contracti publici. A li quali etiam se possa opporre la exceptione solutionis de falsita & prescriptione secondo la forma de li statuti in materia parlante.

Item che se accadesse che alcuna de le parte fosse per li dicti cōsuli &

Vicario condēnata ne le spese non se intenda altre spese essere da refare: se non li denari de li testimonii de le littere citatorie & de li capisoldi pagati per forostiere: Et se alcuna altra spesa li fosse stata facta quelle se habiano a tassare secūdo el parere de li dicti consuli & Vicario.

Taxatio expensarum

Item che aduocato o procuratore non possano esse del numero de li consuli: Et tutti quelli che seranno de li consuli ouero messi & inbussulati nel numero delli Cōsuli siano & debiano essere de era de ani. xxviii. o piu alias quello sera facto p loro non sia ualido ne uaglia p alcūo mō.

Aduocat. & procurator sub. de iur. m. 10.

Item che li dicti consuli & Vicario habiano auctorita: potestà & bai lia cognoscere: decidere: terminare: finire & sentētiare in omne lite causa o controuersia che accadesse per in fino a la quātita de diece lib. de bologn. per qualuncha modo ouero cagione: & in omne facēda ouero generatione de questione & differentie nō obstante mentione ouero specificatione facta ne li sopradicti capituli cioe nel quarto nelquale se exceptuano alcune cose che ben che siano exceptuate possano sopra quelle medesime cognoscere fine a la dicta quantita.

Item che accadendo che el Lunedì o Venere di fosse alcuna festa feriata como e dicto de sopra: ne lequale non se potesse per li cōsuli & Vicario sedere: che alhora li sia licito & debiano sedere el seguente di ouero el primo de poi quello che sia iuridico.

Item che li prefati Consuli siano reueriti & honorati apresso li Magnifici Signori Priori sopra li altri Citadini de poi li officiali forostieri. Et che non obstante lo officio del consolato possano godere li altri officii che li tocasse in lo consoglio.

Reuerentia consuli

La infrascripta e la forma & copia de la confirmatione del Reuerendissimo Gubernatore de Fano. &c.

Jacobus Episcopus Vintimilii Fani. &c. Gubernator manu propria scripsit.

CIACOBVS dei & Apostolica sedis gratia Episcopus Vintimiliē. p sancta Romana ecclesia: & Sanctissimo dño nostro domino Paulo diuina prouidentia Papa secūdo: In ciuitatibus Fani: Senogallia Vicariatu modauii & terris prouinciarum Romadiola citra flumen Marechia &c. Generalis Gubernator. Vniuersis & singulis has nostras litteras inspecturis Salutē in domino. Quoniam suprascripta capitula seu statuta uidimus ac plures perlegimus & diligenter examinauimus: & ubi opus fuit illa corrigi correximus: & quę mutata uisa sunt & in melius reformatam mutauimus & reformatuimus: ac in presenti uolumine describi & annotari iussimus: Icirco omnibus curiosissime a nobis ponderatis

TRACTATVS

& animaduertis quia ea utilia & decentia esse uisa sunt: nec prauidiciū aliqd ecclesiasticę libertati sedi & camerę Apostolicę aut alteri cuiuspiam detrimentū uel damnum allatura: Propterea harum serie ex auctoritate nostri officii & facultate nobis p breue a Sanctissimo. D.N. prefato attributa: cuius quidem breuis tenorem presentibus inseri mandauimus qui est talis.

PAVLVS PAPA.II.

CVenerabilis frater Salutē & Apostolicā bñ. fuerūt nobis nup porre-
cta p pte dilectorū filiorū cōitatis & hoīnū ciuitatis nostrę Fani capitula
& statuta quādā p eos nouissime ordinata: & quę p publica utilitate cō-
seruanda approbari & confirmari a nobis per eorum oratores humili-
ter supplicarunt. Cumq; nos capitula & statuta huiusmodi diligēter ex-
aminari uoluerimus: licet ab honestate deuiare nō uideantur: nihilomi-
nus quia tu cōmodius & uerius hoc discernere poteris: Mandamus tibi
ut ea diligenter examines & ponderes: Q d si inueneris ea utilia & de-
centia esse nec tendere in prauidiciū ecclesiasticę libertatis Sedis & ca-
merę Apostolicę aut detrimentū prouincialium & subditorū nostrorū
uel alterius cuiuscunq; eadem capitula & statuta quorum copiā presen-
tibus alligatā tibi mittim⁹ publicari ac describi & obseruari inter alia di-
ctę ciuitatis statuta procures & facias prout tibi uidebitur expedire: nō
obstātib⁹ contrariis quibuscunq; Datū Romę apud Sanctū Marcū sub
annulo piscatoris Die. XII. Iulii. M. CCCCLXVI. Pontificatus nostri.
Anno secūdo. A pede. L. Darh⁹. A tergo autē Venerabili fratri Iacobo
Episcopo Vintimiliē. Gubernatori ciuitatis nostrę Fani. Supradicta
igitur capitula seu statuta tanq̃ bona & honesta admittimus: approba-
mus & cōfirmam⁹ Valitura ad beneplacitum Sanctissimi domini no-
stri prefati. &c.

CIN nomine dñi Amen. Hoc est exemplū infrascriptarū litterarū Re-
uerendissimi in Christo patris & Dñi dñi. L. Miseratione diuina Episco-
pi Tusculani Cardinalis de Vrsinis: & Sāctissimi dñi nostri Papę Came-
rarij tenoris infrascripti. uidelicet.

CVniuersis & singulis presentes litteras inspeauris: Latinus Misera-
tione diuina Epūs Tusculan⁹ Cardinalis de Vrsinis dñi Papę Camerarius
Salutē in dño. Rationi cōgruit & cōuenit honestati ut de his quę a Ro-
manis pōtificib⁹ pcesserūt ut illibata pmaneāt i eorū archiuijs registris
ad ppetuā rei memoriā cōscripta & registrata sint: Cū ab aliqb⁹ testimo-
nium petīt phibeat. Hinc est q; nos vniuersitati uestre tenore presen-
tiū attestamur q; in libris & registris camerę Apostolicę uidelicet lib. i.

mere de curia folio. xlix. Sāctissimi dñi dñi nostri Sixti diuina puidētia
Pape. iiii. Vidim⁹ palpauim⁹ & legim⁹ quasdam litteras Apostolicas ei-
usdē dñi Sixti ut moris ē scriptas & registratas quarū tenor de uerbo ad
uerbū sequit⁹ & ē talis. Sixtus Epūs seru⁹ seruorū dei. Ad perpetuā rei
memoriā sicut nostris & scē Romanę ecclesię Subditis p bono eorū
regimine & fœlici gubernatiōe salubriter q̃tū cū deo possum⁹ puidere
studem⁹: ita ē ex affectu paterno ab ea libēter intēdim⁹ p quę auspitijs
nostrę puisionis subditi ipsi ab indebitis molestiis oneribus & fatigijs
releuent⁹ ut i obseruātia mādatorū apostolicorū se deuotiores exhibeāt
& sinceris mētib⁹ fideles pstant. Sane ut fidedignorū relatiōe pluri-
morū sapius ad nos delatū ē: plariq; ex gubernatorib⁹ p nos & pdeces-
sores nostros Ro. Pōtificates ad gubernatiōē puinciarū ciuitatū terrarū
& locorū nobis & pdictę ecclesię subiectorū hac tē⁹ deputatis nulla ur-
gēte necessitate frequēiores q̃ expedit p puincias: ciuitates: terras & lo-
ca guberniis ipsorū cōmissa uisitatiōes facere: nec nō puinciales & sub-
ditos extraordinarijs & indebitis qbusdā onerib⁹ ac laboribus p priua-
to ē eorundē gubernatorū cōmodo gratis fatigare psumpserūt & pre-
sumunt in nō modicū ipsorū puincialiū & subditorū dispēdiū atq; gra-
uamen. Nos igit attendētes q; Gubernatores ipsi puisionē & stipēdiū
ēt p statu suo & suorū officialiū tenēdo ideo recipiunt: ne puinciales &
subditi pdicti p eos ultra debitū & cōsuetū grauent⁹: ac p inde uolētes ut
equū est subditos nros ab hmōi indebitis molestiis & fatigijs releuaret
hac ppetua & irrefragabili constitutiōe nrā auctoritate apostolica teno-
re presentiu ex certa sciētia statuēdo phibem⁹: ne aliqs dictorū guber-
natorū actu in officio exntiū & successiue futuroz cuiusuis ecclesiasticę
seu mūdane dignitatis: stat⁹: grad⁹: ordinis uel cōditōis fuerit deiceps
puinciā ciuitates: terras & loca sui guberniū ultra q̃ semel uisitando gra-
uet: excepto casu alicui⁹ magni uel grauis aut tumultuosi occurrētis ex-
cessus seu maleficii quo de scādalo uerisimiliter posset dubitari: & tū ē
nō aliter q̃ i esculētis & poculētis unica tm pcuratiōe uel duab⁹ ad pl⁹
& nō ultra: ne ē a subditis uel comitatiuis pzeas fenū seu ligna aut alia
hmōi exigat: nec ē iusto p̃cio empta gratis sibi deferri faciat: nisi uēditio-
nis pacto includat⁹ & debeat⁹: nec priuata alia quouis onera illis impo-
nat sub indignationis nostrę pœna grauissima & restitutiōis dupli eius
quod sic exactū fuerit uel impositū cōtra tenorē presentiu. Eodē quoq;
mō sub excōicatiōis late lre pœna obseruari uolumus: & mādamus p
ipsorū gubernatorū officiales: auditores: marescalcos & nuncios ac ad ar-
ciū custodiā positos castellanos. Ceterū cū dicti auditores ipsorū guber-
natorū

quod gubior nō uisite
sui gubernij nris

natorū habere soliti sint stipendiū p̄ut iuri & honestati conuenit harū
serie statum⁹ & ordinam⁹ q̄ auditores ipsi in causis quā p̄ appellatio
nē uel querelā in scriptis p̄ponendā deferunt ad gubernatores p̄z
dictos sportulas dūtaxat recipiāt mō infra designato scilicet a centū in
fra nihil: a centū uero supra de ducētis unū: de trecētis duos; de quingen
tis tres; de septingētis quatuor: Abinde autē supra quinq; p̄o qualibet
pte etiā si millia ascēderet: In causis p̄terea quā extra curiā ad ipsos Gu
bernatores remittunt⁹ si sint ecclesiasticā aut sp̄uales nihil oīno percipi
ant etiā auditores nomine sportularū si sint profanā & tēporales. **Q**uod
q̄ Gubernatores nō possint neq; debeat causas in prima instātia cōmit
tere nec a primo tribunali ad quod spectāt extrahere uel aduocare. De
cernētes ex nunc irritū & inane si secus super his a quoq; quauis auctori
tate sciēter uel ignorāter cōtigerit attētare: Non obstātibus facultatibus
litteris & indultis apostolicis sub quibuscūq; uerbis & clausulis etiā deroga
toriarū derogatoriis & p̄ illarū derogatione de necessitate exprimendis
Gubernatorib⁹ p̄dictis: & ipsorū officialib⁹ seu alias quomodolibet
in genere seu in specie cōcessis caterisq; cōtrariis quibuscūq;. Vt autē p̄
sentes nostrā litterā ad cognitionē omniū p̄sentiū notitiā & futuro
rū memoriā facilius deducant⁹: uolum⁹ & mādāmus eas in singulis ci
uitatib⁹ terris & locis p̄dictis in aliquo rei publicā libro auctētico de
uerbo ad uerbū exēplari & registrari: Ac in primo aduētū cuiuslibet Gu
bernatoris publicari & publicatas inuolabiliter obseruari sub p̄enis su
p̄dictis. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostrā prohi
bitionis: cōstitutionis: ordinationis: uolūtatis: mandati: statuti & decreti
infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autē hoc attētare p̄z
sumpserit indignationē omnipotētis dei & beatorū Petri & Pauli Apo
stolorum eius se nouerit incursturū. Datum Romā apud sanctū Petrū
Anno incarnationis dñicā. Millesimo quadringētesimo septuagesimo se
cundo. Non. Iulii Ponti. nostri Anno primo. Quib⁹ quidē lris aposto
licis sicut p̄mittit⁹ registratis p̄ nos uisis palpatis & lectis nos de mādato
Scitissimi dñi nostri Papā sup hoc uiuā uocis oraculo nobis facto ac au
ctoritate n̄i Camerariat⁹ officii eas de dicto libro fideliter scribi extrahi
& exēplari nullo mutato addito uel diminuto uerbo qd̄ sniam mutet
uel uariet itellectū p̄ inscriptū p̄fata camerā notariū: & in hanc publicā
formā redigi mādauim⁹ nostrāq; & dictā camerā apostolicā de mādā
to & auctoritate p̄dictis hmōi trāsumpto interposuim⁹ auctoritatē pari
ter & decretū. Mandātes auctoritate & mādato p̄dictis eidē trāsumpto
tantā ubiq; fidē adhiberi: quāta eis dē originalib⁹ lris tribueret⁹: si origi

chile Auditorum

no possunt eas ip̄m
remittere / unde i. m. c.
vnde sup̄ hac bulla
fuit & n̄m. dñi. 136.
p̄nt.

aduentu Gubus
breue debet publicari

naliter exhiberent. In quorū fidē p̄sentes fieri & nostri Sigilli came
rariatus officii uisum⁹ appēlione muniri. Datū Romā apud sanctū Pe
trū i camera apostolica Anno natiuitatis dñicā Millesimo quadringēsi
mo septuagesimo septimo Indictione decima die Sexta Iunii Ponti. san
ctissimi dñi dñi nostri Sixti Papā Quartī Anno sexto.

Visa. A. de Forliuio

D. curia.

Registrata in camera Apostolica.

phy. de p̄otecurruuo

In nomine dñi Amen. Anno dñi Millesimo quadringētesimo Sep
tuagesimo septimo: Decima indictione tēpore Sanctissimi in Christo pa
tris & dñi nostri dñi Sixti diuina prouidentia Papā quartī: & die ultima
mēsis Iulii: hoc exemplū p̄ me Gregoriū notariū & cācellariū subscriptū
sumptū & exemplatū ex auctētico cuiusdā litterā Reuerēdissimi dñi La
tini Episcopi Tusculani de Vrsinis & Sanctissimi dñi nostri Papā came
rariū munitā Sigillo suā p̄fata Reuerēdissimā dñationis in cera alba &
rubea corā spectabili & eximio legū doctore dño Casare Rosa de Terra
cina hon. ptate ciuitatis Fani eiusq; comitat⁹ Fortiā & district⁹ p̄ tribu
nali sedēte ad eius solitū banchū iuris causarū ciuiliū in palatio residen
tiz p̄fati dñi ptātis qd̄ palatiū sitū ē in dicta ciuitate Fani in cōtrata. s. lo
annis filiorū Vgonis iuxta suos cōfines & latera insinuatū fuit & in ip
sius dñi ptātis p̄ntia p̄ me ip̄m Gregoriū & alios subscriptos notarios di
ligēter cū auctēticis p̄dictis auscultatū. Et cū ipse dñs ptās ut supra sedēs
cognouerit illud cū ip̄is auctēticis p̄ ordinē cōcordare: ut adhibeat⁹ eidē
exēplo de cetero plena fides suā & cōmunis Fani auctoritatem interpo
suit & decretum.

Ego Petr⁹ magistri Iacobi de Mōtebello ciuis Fani public⁹ impiali
auctoritate notari⁹ & iudex ordinari⁹: hoc exemplū vna cū ifrascriptis
Ser Petro dñico: Ser Fabritio Ser Chrystofori notariis cū auctēticis lris
suprascriptis corā supradcō dño ptate p̄ tribunali sedēte & diligēter &
fideliter auscultauim⁹: & q̄ utrunq; concordare inueni de ipsi⁹ dñi ptātis
mādato in eiusdē exempli plenā fidem: & testimoniū me subscripsi: si
gnūq; meum apposui consuetum. omisso signo

Et ego Pierdñicus Ser Hieronymi olim Ioānis de Statis de Mōte
bello ciuis Fanēsis public⁹ apostolica & impiali auctoritate notari⁹: &
iudex ordinari⁹: hoc exemplū una cū suprascripto Ser Petro & infrasci
ptis Ser Fabritio & Ser Gregorio notariis cū auctēticis lris suprascriptis
corā supradcō dño ptate p̄ tribunali sedēte diligēter & fideliter auscul
taui: & q̄ utrunq; cōcordari inueni de ipsi⁹ dñi ptātis mādato i eiusdē exē
pli plenā fidē & testimoniū me subscripsi: signūq; meū apposui cōsuetū.

Et ego Fabritius Ser Christofori de Insula Ciuis Fani publicus imperiali auctoritate notari⁹ hoc exemplum vna cū suprascriptis Ser petro & Ser pierdominico: & Ser Gregorio infra scripto notariis cum authenticis litteris suprascriptis corā supradicto dño potestate sedēte pro tribunali diligēter ac fideliter auscultauit: & quia utrūq; cōcordare iuueni de ipsius dñi potestatis mādato in eiusdē exempli plenā fidē & testimoniū me subscripsi signūq; meum apposui consuetum. omisso signo.

Et ego Gregorius Ser Damiani ciuis Fani publicus imperiali auctoritate notarius & cācellarius cōis Fani hoc exemplū ex authenticis litteris supra descriptis fideliter exēplauit nihil addēs uel minuens q̄ sēsū mutet uel uariet intellectu nisi forte punctū litterā aut sillabā per errorē: & postmodū in præsētia supradicti dñi potestatis ut supra pro tribunali sedentis cum suprascriptis notariis Ser petro: Ser pierdomenico: & Ser Fabritio diligēter cū suo autentico auscultauit: & quia utrūq; cōcordare iuueni de ipsi⁹ dñi potestatis mādato ad eiusdē exēpli plenā fidem & testimoniū me subscripsi signūq; meū apposui cōsuetū. omisso signo.

Dilectis filiis locumtenenti legati Confalonerio prioribus & cōmuni ciuitatis nostræ Fani.

SIXTVS PAPA. IIII.

Dilecti filii Salutem & apostolicā bñdictionē. Exposuit nobis nup̄ Orator uester q̄ plariq; ciues & incolæ ciuitatis istī⁹ qui rem militarem profitentur: et ad stipendia diuersorū militant magnā sibi in dicta ciuitate audaciā uendicāt: arma gestant: & omniū rerum usurpant licentiā: nec uolunt subiici legibus: quibus alii ciues subiiciunt in malū exemplum damnū & scandalum plurimorū. Quo circa nos qui ciuitatis ipsius: utpote nobis peculiaris atq; carissimæ quietem & incrementū desideramus huic rei opportune prouidere uolentes: uestris in hac parte supplicationibus inclinati tenore præsētium declaramus atq; concedim⁹ q̄ omnes & singuli stipendiati predicti: dum in ciuitate ipsa morā trahent statutis & legibus ciuitatis subiecti sint: & illorum uigore de omnibus delictis atq; excessibus per eos cōmittendis puniri possit ac debeant quēadmodum alii ciues & incolæ ciuitatis eiusdem: Volumus insuper & decernimus q̄ ciues & incolæ stipendiati non possit in ipsa ciuitate statua habere nisi de expressa licentia Gubernatoris pro tempore existentis. Iniquum enī est q̄ in ciuitate paccata armorū audacia vrgeat.

*fani stipendiati p
tis fani subiecti.*

Breue autē hoc ut firmitus obseruetur/ statutis dictæ ciuitatis de uerbo ad uerbū inseri uolumus & mandamus. Datū Romæ apud sanctū Petrum sub annulo piscatoris die. ix. Aprilis. MCCCCLXXVIII. Pontifici nostri anno septimo.

Et ego Gregorius Ser Damiani ciuis phani publicus imperiali auctoritate notarius & cancellarius communis phani suprascriptum breue de cōmissione & mandato magnificorū dominorum confalonerii & Priorum prout in suo originali inueni ita hic fideliter exemplauit: Sub āno domini nostri iesu christi a natiuitate eiusdem. Mcccclxxviii. xi. indictione pont. S. in christo patris & domini nostri Sixti papæ quarti & die. xxviii. mensis aprilis & in fidem pramissorum me subscripsi signūq; meum apposui consuetum. Quod quidem breue custoditur in archiuio cācellariæ ciuitatis prædictæ cū aliis scripturis importantib⁹.

A tergo **D**ilectis Filiis Prioribus & cōmuni ciuitatis nostræ Fani.
INNOCENTIVS PAPA VIII.

ILECTI filii salutem & apostolicam benedictionem. Exponi nobis fecistis/ q̄ alias bo. me. Cardinalis theaneñ. tūc in pri- bus istic apostolicæ sedis legat⁹ inter cætera indulta capitula & statuta/ quæ uobis apostolica auctoritate concessit etiam illud adiunxit q̄ omnes & singulæ causæ ciuiles & criminales quæ in ciuitate ista nostra siue eius comitatu per illius habitatores p̄ tēpore mouerentur i prima & secunda instantia nullibi p̄terq̄ in eadem ciuitate agitari cognosci aut terminari ualerēt. Possent tamen hmōi causæ in tertia instantia per uiam appellationis cōmitti per superiorem in pfata ciuitate uel eius districtu prout in statuto siue capitulo pfato plenius dicitur contineri: qd etiam per Romanos pontifices prædecessores nostros confirmatum fuisse asseritis: & a nobis etiam ut pote uobis & uestre communitati utile cupitis confirmari. Verum quia sicut eadem subiungebat expositio sæpius accidit: ut duæ ex sententiis prædictis p̄ actore: & tertia pro reo: aut contra ferantur: ex quo in dubium uertitur: si tres sententiæ non sint cōformes & ab ultima sententia appellatur: utrum tertia instantia dici: & per superiorem ut præfertur cōmitti possit: Ideo nobis ad tollendas dubitationes & controuersias inde orituras de opportuno declarationis remedio humiliter supplicari curastis. Nos uestris in hac parte supplicationibus inclinati: statutum siue cōstitutionē huiusmodi apostolica auctoritate tenorē p̄ntiū approbamus & cōfirmamus ac quatenus op⁹ sit uobis denuo cōcedim⁹: ut quacūq; causæ ciuiles & criminales quæ in ista ciuitate nostra pro tpe uertent⁹ etiā si actor sit forensis in prima & secun-

*Cause i. p. & s. i. p. an
ord. cognosci debent
e. s. i. 2. m. 1.
m. 1. ibi. & art. 20
gub. 1.*

pont. nři Anno septimo. Ia. Arimineñ.

Supradicta statuta emēdata/castigata/elimata & in melius reforma-
ta p Spectabilē uirū Lodouicū de Negusantibus pōteneriū / & p Eximi-
os Iurisconsultos dñm Petrum gentilē aleutium & dñm Antonium de
Negusantibus/ac p Spectabiles uiros Matthæū de Martinotiis / Petrū a
lāceis / Gasparem Rusticutiū/Ser Petrūdñicū de statis/Ser Lodouicum
uignatolū/Ser Britiū blācolinū / & Ser Ioannem Paulum Fuschinum
Ciues Fanenses/electos & deputatos a Magnificis dñis Prioribus dictæ
ciuitatis auctoritate eis cōcessa a magnifico Cōsilio generali ciuitatis p̄di-
ctæ: Impressa fuerunt phani per Hieronymū Soncinū ex deliberatione
scā p dictū cōsiliū generale/cōtēplatiōe aduocatoꝝ / pcuratoꝝ & nota-
riorū dictæ ciuitatis & comitat⁹ eiusdē/sub cura & diligētia dicti Ser Io-
Pauli a Cōsilio speciali dictæ ciuitatis deputati ad corrigēdū imp̄ssionē
dictoꝝ statutoꝝ/dempto primo & secūdo libro eorūdem p Camillum
Damianium fanensem correptis. **C**laus Deo & diuo Paterniano.

REGISTRVM.

~~25,426,~~

N. 183073.

Epist. in impetracione Peditij prefatus tam pro se. q. pro eius
familia ead. vnde cum ipse sit primus
Civis n. sed Pictor, et Magistratus, q. p.
eius Civitas, et Proconsul. L. i. d.
obinde, ut in sequenti Zant. 2d
Strom. Favensin. Rub. 53. lib. 4. n.
12. et sup. J. p. v. l. 128. n. 12. et
sup. 128.

C. Litto
 Attono de' Marchesi Benigni Patrizio Fabrianoese, Re-
 ferendario dell'una, e l'altra Segnatura, Prelato To-
 mestico di N. S. Gov. N. di Fano, e sua dipendenza.
 Il danno occasionato agli Proprietari de' Terreni, all'Agricoltura ed
 agli stessi onesti Coloni dalla troppa lunga dilazione dal punto
 della disdetta, ho licenza dalle Colonie Agrarie a quello della spe-
 cecazione che secondo lo Statuto di Fano al Capitolo 36. del
 Libro 5. era fissato ad un intero Anno, ha indotto il Magistrato
 di d. Città presso la risoluzione del N. S. Consiglio ad implorare
 dalla Santità di N. S. Papa Pio VIII. la revocazione di tal parte
 del Patrio Statuto, e la fissazione del solo lasso di un semestre
 d'intero anno, di modo che in appresso simili disdette, o licenze deb-
 bano aver luogo solamente nel mese di maggio, ed otterranno il
 loro effetto nel novembre seguente.
 Conosciutasi pertanto la ragionevolezza di tal' istanza, resa ancora più egua-
 e necessaria a parificare la condizione de' Possidenti e Coloni
 Fanesi, con quella de' Possidenti e Coloni della Città, e luoghi conter-
 mini della Provincia d'Urbino, ric quali si è stabilita con autori-
 tà Sovrana simile Provvidenza; ad evitacchè in caso diverso gli Co-
 loni Fanesi non rimanessero sproveduti per mezzo Anno di
 Terreno, e di Abitazione nel caso di prendere a Colonia Ter-
 reni ne' Territori vicini, e rispettivamente gli Terreni del
 Fanesi non fossero soggetti ad essere abbandonati per sei mesi,
 o ad invenire necessariamente di esclusiva coltivazione
 de' soli Indigeni della giurisdizione Fanesi; la
 Santità di N. S. si è degnata di accogliere beniz-

giamente le uniche suppliche di detto Magistrato, e porre riparo all' disordine, derogando espressamente al suradetto articolo 36. del libro 5. dello Statuto di questa Città, riducendo a sei mesi il tempo che trascorrere avrà la disdetta, o licenza dalla Colonia, e la sua effettuazione mediante Sovrano Rescritto in data de 7. febbrajo del corrente Anno a forma, e alle condizioni ingiunte per simile oggetto nel suo Pontificio Cirrografo seguito il di 11. toro 1806. in diverse Città, e luoghi della delegazione d' Urbino, e ne suoi Sovrani Rescritti in altre Città, e luoghi della stessa Provincia, e del Governo di Ancona in data del 23. gbre di d. Anno 1806. e del 7. giugno 1807.

E poiché la Sanzita Sua si è compiaciuta di rimettere a noi l' esecuzione tal Rescritto del 7. Feb. p. p. dopo aver noi ad istanza del detto Magistrato di questa Città data la debita esecuzione al medesimo Sovrano Rescritto negli atti di questo Nostro Governo col presente Pubblico Edicto ne ordiniamo la piena osservanza, come si segue cioè.

1. I Coloni, e Lavoratori de fondi esistenti nel Territorio di Fano, e suo distretto, e Jurisdizione non potranno disdire la Colonia, o sia prender licenza dagli padroni, e rispettivamente gli Padroni, o Proprietari non potranno disdire, o sia licenziare gli Coloni, se non che nel mese di maggio di ciascun Anno, e tal licenza dovrà aver il suo pieno effetto nel seguente mese di gbre dell' anno medesimo.
2. Ogni licenza, o disdetta data, o accettata, ed ogni concessione, ed accettazione fatta in voce, ed in iscritto prima, o dopo detto tempo sarà nulla, e di nessun valore.
3. Ricevuta poi o spontaneamente richiesta una tale licenza, o disdetta nel mese di maggio gli Lavoratori, o Coloni non potranno rimanere ne fondi e Terreni se non che sino al seguente mese di gbre, e passato questo termine sarà in libertà dei Proprietari, e Padroni di espellerli col mezzo de soliti rimedj legali.
4. Questo nuovo metodo dovrà considerarsi in appresso la legge positiva nel Territorio di Fano, e suo distretto, e Jurisdizione, e gli Sovrani Dispositi, da osservarsi esattamente in ogni futuro tempo, incominciando dal prossimo Maggio del Corrente Anno in tutto, o forma del pontificato Cirrografo, e Rescritti Pontifici, e le Controversie su tali materie dovranno essere decise da' rispettivi Tribunali in Conformità di tal Sovrana Sistemazione. Dato in Fano dal Palazzo Apostolico questo di 12. marzo 1808.
A. Benigni Gov. Pl. = Francesco Albertini Cancell. (in)

57
156

